

ဆင်းရဲခြင်း

လွတ်ကင်းရေးအတွက်

THE END
OF
POVERTY

Jefferey D. Sachs ရေး၍

ကျော်ဝင်း

ဘာသာပြန်သည်။

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ မပြိုကွဲရေး
အချုပ်အခြားအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး

ဒို့အရေး
ဒို့အရေး
ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး၊ အစိုးရပြင်ပဒီပျားအား ဆန့်ကျင်ကြ၊
နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ၊
နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ၊
ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊
အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
ဒိုင်မာသည့်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

ပိုက်ဖျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း တက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
ဓလေ့ကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့်တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

ဘစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့်အကျင့်စာရိတ္တ မြင့်မားရေး၊
အမျိုးဂုဏ်၊ ဓာတ်ဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊
မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး၊
တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

၂၀၀၅ ခုနှစ်အတွင်းက
ဂျက်ဖရီဆာ(ချ)၏ စာအုပ်တစ်အုပ် ထွက်လာသည်။
“ဆင်းရဲမှု၏နိဂုံး”

(The End of Poverty)

ဖြစ်ပါသည်။

သူ့အတွေ့အကြုံများပေါ် အခြေခံသော
သူ့အတွေးအမြင်များကို စုစည်းထားသည့်ကျမ်းဟု
ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ယခုစာအုပ်(“ဆင်းရဲခြင်းလွတ်ကင်းအောင်”)မှာ
အဆိုပါကျမ်းမှ ရွေးထုတ်ဘာသာပြန်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
အထူးသဖြင့်

စီမံကိန်းစီးပွားရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့
လှည့်ပြောင်းရေး အတွေ့အကြုံများကို
ဦးစားပေး ရွေးချယ်ထားသည်။

ဆင်းရဲခြင်းလွတ်ကင်းအောင်

THE END OF POVERTY

Jefferey Sachs

ရေး၍

ကျော်ဝင်း

ဘာသာပြန်သည်။

Plastic Rainbow Book Publication

အမှတ် ၂၁၇၊ ပထမထပ်(ပဲ)၊ ဆိပ်ကမ်းသာလမ်း(အလယ်)

ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း ၀၉၅၁၉၃၁၀၆/၃၈၄၁၉၉

စာမူပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုအမှတ် - ၄၀၀ ၂၀၅၀ ၂၀၇
မျက်နှာဖုံးပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုအမှတ် - ၄၀၀ ၂၃၄၀၃၀၇

စီစဉ်သူ
ရွှေကျော်
မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း
ကိုဇော်ဦး
ကွန်ပျူတာစာမိ
Plastic Rainbow
ဖလင်
ကိုဦး

ပုံနှိပ်ခြင်း
ပထမအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀

ထုတ်ဝေခြင်း
မတ်၊ ၂၀၀၇

စာအုပ်ချုပ်
ကိုမြင့်

ထုတ်ဝေသူ
ဦးတင်ကိုဦး၊ ရွှေရည်မြင့်မြတ်စာပေ၊
အမှတ် ၅၈၀ / ၁ အောင်ရတနာလမ်း၊ သယံဇာတကျွန်း၊
ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ
ဦးဝင်းကျော်ထွန်း၊ မုံရွေးပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် ၁၄၀၊ ၄၅-လမ်း၊ ဝိုင်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖြန့်ချိရေး
Plastic Rainbow Book Publication
အမှတ် ၂၁၇၊ ပထမထပ်(ဝဲ)၊ ဆိပ်ကမ်းသာလမ်း(အလယ်)
ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း၊ ၀၉၅၁၉၃၁၀၆/၃၈၄၁၉၉

တန်ဖိုး ~~2000~~

မာတိကာ

ပုဂံစာရေးသူနှင့် သူ၏စာအုပ်

၆

ရုပ်စဉ်

Scene

အခန်း (၁) ကမ္ဘာပိုသားစုစုပုံပုံလွှာ ၁၀

သဘောတရားနှင့်လက်တွေ့

Theory and Practice

အခန်း (၂) လက်တွေ့ကုသရေးဘာဝဏေ ၂၂

အတွေ့အကြုံများနှင့်သင်ခန်းစာများ

Experiences and Lessons

အခန်း (၃) ပိုလန်၏ ဥရောပအိမ်ပြန်ခရီး ၇၂

အခန်း (၄) စုစု (သို့မဟုတ်) လေပွတ်တွင် စိတ်သိမ်ခြင်း ၁၀၈

အခန်း (၅) တရုတ်အပီလိုက် ဖြစ်စဉ် ၁၄၄

အခန်း (၆) အိန္ဒိယ (သို့မဟုတ်) အကြောက်တရားအပေါ် ၁၆၁

မျှော်လင့်ချက်က အောင်ပွဲခံခြင်း

စိန်ခေါ်ချက်

Challenge

အခန်း (၇) ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်အတွက် စိန်ခေါ်ချက် ၁၉၂

မူရင်းစာရေးသူနှင့် သူ၏စာအုပ်
ဂျက်ဖရီဆာ(ချ)နှင့် ဆင်းရဲမှုနိဂုံး

ဘောဂဗေဒပညာရှင်ဟုဆိုလျှင်၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီးများ၊ ကုမ္ပဏီ စီအီးအိုရုံးခန်းများ၊ အစိုးရစီမံကိန်းဌာနများနှင့် တွဲ၍မြင်ကြဖို့ များပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဂျက်ဖရီဆာ(ချ)ဟု ဆိုလိုက်လျှင်မူ၊ ဤသို့မဟုတ်။ အာဖရိကမှ ဗိုက်ပူနံကား ကလေးတွေနှင့် တွဲ၍မြင်ချင်မြင်မည်။ သို့မဟုတ်၊ ပိုလန်မှ အလုပ်သမားတွေနှင့် ခေါင်းချင်းဆိုင်နေကြသည်ကိုလည်း၊ တွေ့ကောင်းတွေ့မည်။ သို့မဟုတ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ရုရှားတို့မှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများနှင့် အကျိတ်အနယ် ဆွေးနွေးနေကြသည်လည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သူ့ကို၊ ပညာရှင်အသိုင်းအဝိုင်းက ရွံ့တဲဘောဂဗေဒဂိုဏ်း ထူထောင်သူဟုလည်း၊ ဝိပြိုဟ်ပြုကြသည်။ စီမံကိန်းမှရေးကွက်သို့ လှည့်ပြောင်းရာတွင်၊ ချန်ပီယံဟုလည်း သတ်မှတ်ကြသည်။ ထိုထက်၊ ဆင်းရဲမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဟု၊ တလေးတစားနှင့် ချစ်စနိုးခေါ်ကြသည်များလည်း၊ ရှိသည်။

* * *

ခေတ်ပြိုင်ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်များထဲတွင်၊ နာမည်အကျော်ဆုံး၊ အလုပ်အများဆုံး၊ လူမုန်းအများဆုံး၊ လူချစ်လူခင်အများဆုံး တစ်ယောက်ကို ပြောပါဆိုလျှင်၊ ဂျက်ဖရီ ဆာ(ချ) ဟု ဖြေရပါလိမ့်မည်။

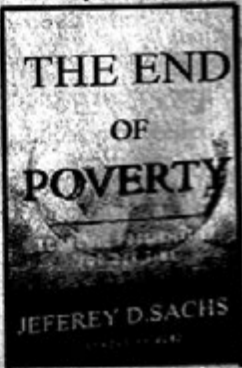
သူ၏များပြားလှသော တာဝန်များထဲမှ တစ်ခုမှာ၊ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအာနန်၏ အထူးအကြံပေး ဖြစ်သည်။ သူ့တာဝန်မှာ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးက ချမှတ်ထားသော ထောင်စုနှစ် ရည်မှန်းချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေး ဖြစ်သည်။ အဆိုပါရည်မှန်းချက်အရ ခရစ်နှစ် ၂၀၁၅ အရောက်တွင်၊ ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို တစ်ဝက်ထိလျှော့ချဖို့ဖြစ်သည်။

ဤအတွက် အလှူရှင်နိုင်ငံများအနေနှင့် မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ ဂျီဒီပီ၏ ၀.၇ ရာခိုင်နှုန်း ကူညီထောက်ပံ့ကြရန် သဘောတူထားခဲ့ကြသည်။ ဤကတိအတိုင်း၊ လက်တွေ့ထည့်ဝင်ရန် မပြတ်ဆော်ကြရသူမှာ ဂျက်ဇရီဆာ(ချ)။ သို့ဖြင့် သူ့ကို အမေရိက အပါအဝင် သူဌေးနိုင်ငံကြီး များက၊ မုန်းကြသည်။

သူ၏ နောက်ထပ်တာဝန်တစ်ခုမှာ၊ ကိုလံဘီယာတက္ကသိုလ် 'မြေကမ္ဘာ အင်စတီကျု'(Earth Institute)၏ အကြီးအကဲဖြစ်သည်။ ဤအဖွဲ့ကြီးက၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် 'ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေး'(Sustainable Development)ဖြစ်လာစေရန် သုတေသန လုပ်သည်၊ အကြံပေးသည်၊ လက်တွေ့ကူညီသည်။ သို့ဖြင့်၊ ဆင်းရဲ နိုင်ငံအများစုက သူ့ကို အားကိုးကြသည်၊ ချစ်ကြသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူသည် အိုင်အမ်အက်(ဖ)၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးပေါ်လစီကိုမူ၊ ပြင်းပြင်း ထန်ထန်ဆန့်ကျင်သည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)က အဆိုပြုသော 'ဖွဲ့စည်းပုံ အပြောင်းအလဲ'(Structural Adjustment)မှာ၊ အကန့်အသတ်နှင့် သာ အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့်၊ ဆင်းရဲနိုင်ငံများအတွက် အလုပ်မဖြစ်ရုံမျှမက ထိခိုက်မှုပင်ရှိနိုင်သည်ဟု ဝေဖန်သည်။ သို့ဖြင့်၊ ဂျက်ဇရီဆာ(ချ)မှာ အိုင်အမ်အက်(ဖ)က မုန်းသော ပညာရှင်များ ထဲတွင်၊ ထိပ်ဆုံးမှ ပါလာရတော့သည်။

သူ၏ နောက်တာဝန်တစ်မျိုးမှာ၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ကူးပြောင်းစ နိုင်ငံများအတွက်၊ စီးပွားရေးအကြံပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်က 'ဘိုလစ်ဘီးယား ဟိုက်ပါအင်ဖလေးရှင်း' ကို အောင်အောင်မြင်မြင်ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ရာမှ၊ သူ့ကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများက အထူးအားကိုးလာကြသည်။ နောက်၊ ပိုလန် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအစိုးရအတွက်၊ 'ရယ်ဒီကယ် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး' ပရိုဂရမ်တစ်ခုကို၊ ရေးဆွဲပေးခဲ့သည်။ သူ့ကျေးဇူးကြောင့်ပင်၊ ပိုလန်မှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို၊ အချိန်တိုအတွင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့ဖြင့်၊ သူ့ကို ဈေးကွက်ဝါဒီများက၊ တန်ဖိုးထားလေးစားခဲ့ကြသည်။

ဂျက်ဇရီဆာ(ချ)တစ်ယောက်၊ နံရံကို ခေါင်းနှင့် ဆောင့်သလို ဖြစ်ခဲ့ရသည်မှာ၊ ဘောရစ်ယဲ့(လ)ဆင်၏ ရုရှား ဖြစ်သည်။ ရုရှား 'ကလက်(ပ)တို့ခရက်' (Klep-

ocrats)များက၊ သူ့အစီအစဉ်ကို အတွင်းမှဝင်ဖျက်နေကြရာ၊ ဂျက်ဖရီဆာ့(ချ)လည်း စိတ်ပျက်လက်ပျက် လက်လျှော့လိုက်ရသည်။ ရုရှားအတွေ့အကြုံကို အခြေခံ၍၊ 'ကလက်(ပ)တိုခရေစီ' ရှိနေလျှင်၊ 'ဈေးကွက်စီးပွားရေး မတည်ဆောက်နိုင်' ဟု ထောက်ချက်ချခဲ့သည်။ သို့ဖြင့်၊ 'ကလက်(ပ) တိုခရက်' များ၏ အမုန်းကို ခံရပြန်သည်။

ဂျက်ဖရီဆာ့(ချ)က၊ သူ၏အယူအဆကို Clinical Economicsဟု အမည်ပေးသည်။ စိတ်ခံစားမှုကင်းသော လက်တွေ့ကျကျ ချဉ်းကပ်ကြည့်သည့် ဘောင်ဗေဒဟု ဆိုလိုချင်ဟန်ရှိပါသည်။ ရောဂါရှာဖွေရေး သက်သက်သာမက၊ ကုထုံးနှင့်ပါ ဆက်စပ်ပေးဖို့လိုမည်ဟု ဆိုချင်ဟန်လည်း တူပါသည်။

ဤချဉ်းကပ်နည်းကို၊ ကလေးအထူးကုဆရာဝန် သူ့ဇနီးသည်၏ အတွေ့အကြုံများမှ၊ ကောက်သင်းကောက် ရခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ နိုင်ငံများ၏ ဆင်းရဲမှုမှာ၊ ကလေးရောဂါတွေလိုပင် အကြောင်းရင်း တစ်ခုတည်းကြောင့်မဟုတ်။ ပြဿနာပေါင်းစုံ ရောယှက်နေသည်။ ပထဝီနှင့်ဆိုင်သလို၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံတွေနှင့်လည်း ပတ်သက်သည်။ မိသားစုဖွဲ့စည်းပုံနှင့်ဆိုင်သလို၊ ယဉ်ကျေးမှု တန်ဖိုးများနှင့်လည်း ပတ်သက်သည်။ ထို့ထက် နိုင်ငံရေးကိန်းရှင်နှင့်လည်း ဆက်နွှယ်နေတတ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အာဖရိကအတွက်ဆိုလျှင် အိတ်(ဒ်စ်)ရောဂါနှင့်ငှက်ဖျားမှာ၊ ကြွေးမြီကိစ္စထက် ပိုအန္တရာယ်ကြီးသော အဟန့်အတားဟု ထောက်ပြသည်။

ဂျက်ဖရီဆာ့(ချ)မှာ၊ အလွန် အလုပ်လုပ်သောပညာရှင်ဟူ၍လည်း၊ နာမည်ကြီးပါသည်။ တစ်နေ့ကပင်၊ အိသီးအိသီးယားသို့ သွားခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့တွင်၊ ဝါရှင်တန် ဆမ်မီနာတစ်ခုသို့၊ အပီပြေးတက်သည်။ နောက်နှစ်ရက်ခန့်အကြာတွင်၊ ကုလသမဂ္ဂအစည်းအဝေးခန်းသို့ ရောက်နေပြန်ပြီး၊ နောက်ရက်တွင် ဂျပန်သို့ပြေးပြန်သည်။ ဤမျှ ဂျင်ခြေလည်နေသည့်ကြားကပင်၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ် တော်တော်များများတွင် စီးပွားရေးဆောင်းပါးတွေ ရေးသေးသည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ်အတွင်းက၊ ဂျက်ဖရီဆာ့(ချ)၏ စာအုပ်တစ်အုပ် ထွက်လာသည်။ 'ဆင်းရဲမှု၏နိဂုံး' (The End of Poverty) ဟု အမည်ပေးထားသည်။ သူ့အတွေ့အကြုံများပေါ် အခြေခံသော သူ့အတွေးအမြင်များကို၊ စုစည်းထားသည့် ကျမ်းဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ယခုစာအုပ်မှာ၊ အဆိုပါကျမ်းမှ ရွေးထုတ် ဘာသာပြန်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ စီမံကိန်းမှဈေးကွက်သို့ လှည့်ပြောင်းရေး အတွေ့အကြုံများကို၊ ဦးစားပေး ရွေးချယ်ထားသည်။ နောင် အလျဉ်းသင့်လျှင်မူ၊ 'သူ၏ဆင်းရဲမှုတိုက်ဖျက်ရေးအတွေ့အကြုံ'များကို ရွေးထုတ်ဘာသာပြန်၍ စာတစ်အုပ်ရေးဦးမည်ဟု စိတ်ကူးထားပါသည်။

ရှုခင်း
Scene

အခန်း (၁)

ကမ္ဘာ့မိသားစု ရုပ်ပုံလွှာ

ဟလာဝီ (သို့မဟုတ်) ဟူးဟူးရားရား “ပုန်တိုင်း”

ဟလာဝီနိုင်ငံ၊ နသန်ဒါရွာလေးသို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်သွားချိန်မှာ နံနက်ခင်းသာ ရှိပါသေးသည်။ နသန်ဒါသို့ရောက်ဖို့ လီလောင်ဝေမြို့တော်မှ တစ်နာရီခန့်လျှောက်ရပါသည်။ ဖုန်တလောလောထနေသော မြေလမ်းပေါ် လျှောက်ရင်း၊ ဖြတ်သန်းဖြတ်လာ အတွားအိုများနှင့် ကလေးများကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ သူတို့အားလုံးတွင် ဖိနပ်မပါ ခြေမလာနှင့်ဖြစ်သည်။ အချို့က ရေပိုးတွေ့ဆွဲလျက်၊ အချို့က ထင်းစည်းတွေ ထမ်းလျက်၊ အချို့က ဝန်စည်စလယ်များကို သယ်ပိုးလျက်။ မွန်းမတည့်သေးသည့်တိုင်း၊ နေရိုန်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့မှာ ချွေးဒီးဒီးကျနေတော့သည်။

ဟလာဝီမှာ အာဖရိကတောင်ပိုင်းမှ ကုန်းတွင်းပိတ်နိုင်ငံငယ်လေး ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကျွန်တော်တို့ရောက်နေသောဒေသမှာ၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် နပန်းလုံးနေရဆဲ အခြေအနေတွင်သာ ရှိသည်။ ဒေသခံအများစုမှာ ပြောင်းစိုက်တောင်သူများဟု သိရသည်။ ပိုပိုလျှံလျှံ လောက်လောက်ငေ ရှိသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ သူတို့မြေကြီးက သူတို့ကို မဝရေစာလောက်သာပေးသည်။ ယခုနှစ်ဆိုလျှင်၊ ခါတိုင်းထက်ပင် ဒုက္ခရောက်ဦးမည့်ပုံရှိသည်။ ယခုချိန်ထိ မိုးတစ်ပြိုက်မှ မကျသေး။ ကျွန်တော်တို့ဖြတ်သန်းခဲ့သော လယ်ကွင်းပြင်များထဲတွင်၊ ညှိုးချဲ့ခြောက်ကပ်နေသော ပြောင်းပင်များကိုသာ တွေ့ခဲ့ရသည်။

ရွာတွင် သန်သန်စွမ်းစွမ်း ယောက်ျားသနာတွေရှိမည်ဆိုလျှင်မူ၊ ခုလောက် ဒုက္ခရောက်ချင်မှရောက်ပါလိမ့်မည်။ မိုးရွာစဉ် မိုးရေခဲဖို့၊ ရေလျှောင်ကန်တွေ ကြီးဆောက်ထားနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ရွာတွင် သန်သန်စွမ်းစွမ်း လူငယ်လူရွယ် ရှိဟန်မတူ။ ကျွန်တော်တို့ကို လာရောက်နှုတ်ဆက်ကြသူများမှာ အတွားအိုများနှင့် အရွယ်မရောက်တတ်သေးသော ကလေးငယ်တွေသာ ဖြစ်နေသည်။ ‘ယာထဲများ ဆင်းနေကြတာလား’... စုံစမ်းကြည့်တော့ ကျွန်တော်တို့နှင့် အတူပါလာသော ဒေသခံအလုပ်သမားက၊ ပျက်စွာညှိုးညှိုးနှင့်

ခေါင်းခါပြသည်။ အိတ်(ဒ်,စ်)ရောဂါဆိုးကြီးက၊ ရွာမှ လူငယ်လူရွယ်အားလုံး လောက်ကို သေရွာဆီသို့ ခေါ်သွားခဲ့ပြီဟု သိလိုက်ရပါသည်။

မကြာသေးမီက၊ နသန်ဒါတွင် ရောဂန္တရကပ်ကြီး ဆိုက်ခဲ့သည်။ အိတ်(ဒ်,စ်)ရောဂါဆိုးကြီးက ဝင်မွေသွားရာ၊ အရွယ်ကောင်းသူအားလုံးလောက် မြေကြီးထဲရောက်ကုန်တော့သည်။ ယခုလောလောဆယ်၊ ရွာတွင် အသက် ၂၀ မှ ၄၀ ကြားဆို၍ ၅ ယောက်သာရှိတော့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ သူတို့ ၅ယောက် လုံးမှာလည်း၊ အိတ်(ဒ်,စ်)ရောဂါနှင့်ကွယ်လွန်သွားသော မိတ်ဆွေတစ်ယောက်၏ အသုဘကို လိုက်ပို့နေသည်ဖြစ်ရာ၊ ကျွန်တော်တို့နှင့် မဆုံဖြစ်ခဲ့ပါ။ သို့ဖြင့်၊ ကျွန်တော်တို့ ဆုံခွင့်ကြုံခွင့်ရခဲ့သည်မှာ၊ အဘွားများနှင့်သူတို့၏ မိဘမဲ့မြေးတွေ သာ၊ ဖြစ်နေပါတော့သည်။ အဘွားတစ်ယောက်လျှင် မြေး ၅ ယောက်မှ ၁၀ ယောက်အထိ (အချို့ဆိုလျှင် ၁၅ ယောက်လောက်မျှထိ)တာဝန်လူ ထိန်းကျောင်း နေရတော့သည်။ အဘွားတိုင်းတွင် သူတို့သားသမီးများ မည်သို့မည်ပုံ သေဆုံး ခဲ့ရသည်ကို၊ ပြောပြစရာပုံပြင်တွေ ကိုယ်စီရှိနေကြပါသည်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝ သောနိုင်ငံများတွင် ဆိုလျှင်မူ အဘွားတို့တစ်တွေမှာ၊ သားတွေမြေးတွေအလယ် တင့်တင့်တယ်တယ် နားနားနေနေ နေခွင့်ရမည့်အရွယ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ယခု နသန်ဒါအဘွားများမှာ တစ်စက်ကလေးမျှ မနားနိုင်။ လူမမည်မြေးငယ်များ အတွက် ရှိသမျှလက်ကျန်ခွန်အားလေးဖြင့် အသက်ဆက်ရုန်းတန်နေကြရရှာ သည်။

အိတ်(ဒ်,စ်)ရောဂါကပ်ဘေးကြီးအတွင်း အသက်ရွင်ကျန်ရစ်သည့် အရေအတွက်မှာ၊ မရှိသလောက်ပင် နည်းလှပါသည်။ အချို့အိမ်များတွင် ဆိုလျှင် မိသားစုတစ်စုလုံး တစ်ယောက်မကျန် သေကုန်သည်များပင်ရှိသည်။ ရှုံ့နှင့်ဆောက်ထားသော တဲလေးတစ်လုံးရှေ့တွင်၊ ငူငူငိုငိုထိုင်နေသော အဘွားအိုတစ်ဦးနှင့် စကားပြောကြည့်ရာ၊ သူတို့ဘဝကို တစေ့တစောင်း သိခွင့်ရခဲ့သည်။ အဘွားတွင် မိဘမဲ့မြေး ၁၅ ယောက် ရှိသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အဘွားပိုင် လယ်လေးမှာ ဟက်တာဝက်မျှသာရှိသည်။ အကယ်၍ မိုးကောင်း ပြီး သီးနှံထွက်ကောင်းလျှင်သော်မှ၊ သူတို့မြေးအဘွားတစ်ယောက်အတွက် လောက်ငနိုင်စရာ မရှိ။ မာလာဝီ၏စိုက်ပျိုးမြေအများစုမှာ မြေဆီဩဇာ ကုန်ခန်း နေပြီဖြစ်ရာ၊ တစ်ဟက်တာမှ ပြောင်းတစ်တန်မျှသာ အနိုင်နိုင်ထွက်တော့သည်။ သာမန်သီးထွက်၏ သုံးပုံတစ်ပုံမျှသာရှိသည်။ အဘွားပိုင်ဟက်တာဝက်မှ ပြောင်း တန်ဝက်ထွက်သည်ထား၊ မြေး ၁၅ ယောက်နှင့် အဘွားအိုအတွက် တစ်နှစ်စာ ဝမ်းစာ၊ မည်သို့မျှ ဖူလုံနိုင်စရာမရှိပါ။ ဒီနှစ် မိုးခေါင်ပုံမျိုးနှင့်ဆိုလျှင် အဘွားအတွက် ပြောင်းတစ်ဖူး လူးဆပ်တစ်နှံပင် ရပါမလားမသိ...။

အဘွားအိုက အတွင်းခံအင်္ကျီထဲတွင် ကျစ်ကျစ်ပါအောင် ထုပ်ထားသော ပြောင်းနံ့လေးတစ်နံ့ကို ဆွဲထုတ်လိုက်သည်။ ပိုးတိုက်ရာဗရပုနှင့် ပြောင်းနံ့လေးမှာ အောက်သိုးသိုးအနံ့ပင် ထွက်ပြောနေပါပြီ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဤပြောင်းနံ့လေးကိုပင် ယာဂုကျီရမည်။ ဤယာဂုသည်ပင် မြေးအဘွား တစ်သိုက်အတွက် မနက်စာဖြစ်သလို၊ ညနေစာလည်း ဖြစ်ရပါလိမ့်မည်။ အဘွားတို့အနေနှင့် ဝိကာလဘောဇနာသိက္ခာပုဂံကို မလွဲမရှောင်သာဆောက် တည်နေခဲ့ရသည်မှာ ကြာတောင့်ကြာရှည်ရှိပါပြီ။ တစ်ခါတစ်ရံ တစ်နပ်မျှမစားရဘဲ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ရသည်မျိုးပင်ရှိသည်။

“အဘွားမြေးတွေကော ကျန်းကျန်းမာမာပဲလား...။”

ကျွန်တော်က စိတ်အံ့ပြောင်းအလဲဖြစ်ပါစေတော့သဘောနှင့် မေးလိုက်ရာ၊ အဘွားအိုက ၄ နှစ်အရွယ်ကလေးငယ်ကို ဆွဲပွေ့ပြီး၊ ခေါင်းတခါခါ အသံတုန်တုန်နှင့် ပြောရှာသည်။

“မကောင်းဘူး၊ မကောင်းဘူး။ ဒီမြေးလေးဆို ခုမှ နာလန်ထ။ ငှက်ဖျားဖြစ်တာ သေကောင်းပေါင်းလဲပ။”

အဘွားမှာ လူမမာမြေးငယ်ကိုကျောပိုးပြီး၊ ဒေသန္တရဆေးခန်းရှိရာ ခြောက်မိုင်ကျော်ခရီးကို အပြင်းနှင့်ရသည်။ ဆေးခန်းရောက်လို့မှ အမောမှ မပြေခင်၊ ကျန်းမာရေးပျိုး၏စကားက အဘွားအို၏ရင်ဘတ်ကို ဆောင့်တွန်းလိုက်သလိုရှိသည်။

“ကွိုနိုင် ပြတ်နေတယ်။ နက်ဖြန်ခါမှ တစ်ခေါက်လာ...။”

သည်လိုနှင့်၊ နောက်တစ်နေ့တွင် ခြောက်မိုင်ကျော်ခရီးကို၊ နောက်တစ်ကြိမ် သွားရပြန်သည်။ ကံကောင်းထောက်မစွာပင်၊ ထိုနေ့က ဆေးခန်းတွင် ကွိုနိုင်ရှိနေ၍ ကလေးငယ်၏အသက်ကို၊ ကယ်တင်နိုင်ခဲ့သည်။ အကယ်၍ နောက်ထပ်တစ်ရက်ခန့် နောက်ကျမည်ဆိုလျှင်၊ ငှက်ဖျားပိုး ဦးနှောက်ထဲ ရောက်လာပြီး လက်လွတ်လိုက်ရတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အာဖရိကမှ ကလေးငယ်ပေါင်း တစ်သန်းကျော် (ပြောရလျှင် သုံးသန်းအထိပင် ရှိနိုင်သည်) မှာ၊ အဘွား၏မြေးလို ကံမကောင်းနိုင်ရှာခဲ့ပါ။ ငှက်ဖျားရောဂါ၏သားကောင် အဖြစ် နှစ်စဉ် ဝိပိန်ကြွေကြရပြန်ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ်၊ ငှက်ဖျားလိုရောဂါမျိုးမှာ အလွယ်တကူ ကာကွယ်လို့ရသလို၊ အလွယ်တကူ ကုသနိုင်သည့်သာဖြစ်ပါသည်။ ဤလိုရောဂါမျိုးကြောင့် နှစ်စဉ်ကလေးတွေ သန်းချီ အသက်ဆုံးနေရသည်မှာ၊ မည်သို့မျှ နားလည်ခွင့်လွတ်နိုင်စရာမရှိဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ရွာထဲသို့ရောက်လာသည်နှင့်အမျှ၊ အခြား မြေးအဘွား မိသားစုများနှင့် စကားပြောခွင့် ရလာပါသည်။ သူတို့ဇာတ်လမ်းတွေမှာ အားလုံး ထပ်တူ မကျသည့်တိုင်၊ သိပ်ကွာလှသည်တော့လည်း မဟုတ်ပါ။ အိတ်(၆,၆)

ရောဂါကြောင့် သားသမီးတွေ ဆုံးပါးရပြီ။ မြေးတစ်သိုက်နှင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သော လှမေဇာတ်လမ်းတွေသာ ဖြစ်ပါသည်။ ရွာတွင်လူချမ်းသာဟူ၍ တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ မရှိ။ အားလုံး အတူတူနှင့်အနုနုသာဖြစ်သည်။ ရွာနှင့် မနီးမဝေးတွင် ချည်သည့်ဆေးခန်းမျှလည်း မရှိ။ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေပင် မရတတ်နိုင်။ အဆိုးတကုာအဆိုးဆုံးမှာ အကူအညီမဲ့နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မစိုမပွိုကူညီ ညှုတ်ဖိန်းငွေလေးနှင့်သာ ရပ်တည်နေရသော ဒေသခံ NGOများမှာ၊ ဘာတစ်ခုမျှ ဟုတ်ဟုတ်ညားညား မကူညီနိုင်ဖြစ်နေရသည်။ တစ်အိမ်ထောင်အတွက် 'ဆင့်' အနည်းငယ်မျှသာ ကူညီနိုင်သည်ဖြစ်ရာ၊ 'ဆင့်ပါးစပ်နှမ်းပက်သလောက်'သာ ခံနိုင်ပါသည်။ ယခုနှစ်အတွက် ဒေသခံ NGOမှ ကူညီနိုင်သည်မှာ၊ တစ်အိမ်ထောင် သျှင် ခိုးကာတာပေါ်လင်စ တစ်ထည်စီမျှသာ ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ ပေါက်ပြဲနေသော သက်ကယ်မိုးများအောက် တာပေါ်လင်စကို ထိုးထည့်ပြီး၊ မြေးအဘွားတစ်တွေ မိုးလုံလေလုံအိပ်စက်နိုင်ခြင်းကပင်၊ ဘာမျှမရှိသည်နှင့် ငှာလျှင် မဆိုးလှဟု ဖြေရတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နေရာအရောက်တွင်၊ မျက်နှာကြည်ကြည်နှင့် ကလေးမလေး ဘစ်ယောက်ကိုတွေ့၍၊ စကားစမြည်ပြောကြည့်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်အထင် နှစ်၊ ၈ နှစ်ခန့်သာရှိလိမ့်ဦးမည် မှန်းဆမိသော်လည်း၊ အသက် မေးကြည့် တော့မှ ၁၂ နှစ်ဟုသိရသည်။ မွေးကတည်းက (မဟုတ်သေးပါ၊ မိခင်ဝမ်းကြာ ခိုက်ထဲကတည်းက) နှစ်ရှည်လများ အာဟာရချို့တဲ့ခဲ့သောကြောင့် ဤမျှ ကြုံလို့သေးကွေးနေခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

“သမီးကြီးရင် ဘာလုပ်မလဲ...။”

“ဆရာမကြီးလုပ်မယ် ဦး...။”

ကလေးမလေး၏အိပ်မက်ကို ကြားရတော့၊ ကျွန်တော် ရုတ်တရက် ချော်သွားသည်။ ကြာကြာတော့လည်း မပျော်နိုင်ပါ။ သည်မိုး၊ သည်လေ၊ သည် အခြေအနေနှင့်၊ ဆရာမ ဖြစ်ချင်ရှာသူလေးမှာ ဆရာဖြစ်သင်ကောလိပ် နေနေ သာသာ၊ အလယ်တန်းအဆင့်ပင် ရောက်နိုင်၊မရောက်နိုင် မသေချာသည်ကို၊ ခိတ်ထဲမှ အလိုလိုသိနေသည်။ မာလာဝီကလေးငယ်များ၏ပညာရေးမှာ၊ ကျောင်းနှင့်အိမ် ထွက်လိုက်ဝင်လိုက်နှင့်ပင် အချိန်ကုန်ရသည်က၊ များပါသည်။ ကလေးတွေ၏ကျောင်းတက်ချိန်ကို ဖွဲ့ယူနေသော ဗာဟီရအလုပ်တွေက၊ သူတို့ ဘဝတွင် အပုံအပင်။ အဘွားအတွက် ရေခပ်ပေးရသည်၊ ထင်းခွေပေးရသည်။ မောင်ငယ်၊ညီမငယ်တွေကို ထိန်းကျောင်းပေးရသေးသည်။ ထို့ထက် ကျောင်း သခ၊ စာအုပ်ဖိုး၊ ကျောင်းဝတ်စုံဖိုးဆိုတာတွေက ရှိသေးသည်။ ပြီး၊ ကျောင်းနှင့် အိမ်ဆိုသည်က၊ ကီလိုမီတာများစွာ ဝေးကွာလွန်းလှသည်။

ဆရာမ ဖြစ်ချင်ရာသူ ကလေးမလေးကို ကျွန်တော်အားပေးစကား ပြော
လိုက်ချင်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ မည်သို့အားပေးရမည်ကို ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်
မသိ။ သို့ဖြင့်၊ ကလေးမလေး၏ နီကြင်ကြင်ကြမ်းရှုရှု ဆံပင်တွေကိုသာ ပွတ်
သပ်ပေးပြီး၊ နှုတ်ဆက်ခွဲခွာခဲ့ရသည်။

* * *

ထိုနေ့ နေ့လယ်မှာပင်၊ လေကြောင်းခရီးဖြင့် ဒုတိယမြို့တော် ဘလန်
တိုင်လာသို့၊ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ရောက်သွားသည်။ မာလာဝီနိုင်ငံ၏အကြီးဆုံး
ဆေးရုံကြီး 'အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မ ဗဟိုဆေးရုံကြီး'မှာ ဘလန်တိုင်လာတွင်ရှိ
သည်။ ခရီးရောက်မဆိုက်ဆိုသလိုပင်၊ ထိုဆေးရုံသို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်သွား
ခဲ့ရာ၊ ထိုနေ့ တစ်နေ့တည်းအတွက်၊ ဒုတိယအကြိမ် သွေးလန့်မှုနှင့် ဒုတိယတိ
ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါတော့သည်။

အယ်လီဇဘက်ဆေးရုံမှာ၊ မာလာဝီအစိုးရကိုယ်တိုင် စိတ်အားထက်သန်
နေသော၊ အိတ်(စ်၊စ်)ရောဂါတိုက်ဖျက်ရေး စီမံချက်တစ်ရပ်ကို၊ အကောင်
အထည်ဖော်ရာ စစ်မျက်နှာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လုံလောက်သော နိုင်ငံ
တကာအကူအညီ မရတတ်သည်နှင့်၊ အိန္ဒိယဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီ
တစ်ခုဖြစ်သော 'စစ်ပလာ' နှင့်လက်တွဲပြီး၊ အဆိုပါစီမံချက်ကို လက်တွေ့
ဆောင်ရွက်ရသည်။ မာလာဝီအစိုးရကိုယ်တိုင်မှာလည်း ချို့ချို့တုံ့တုံ့ပင်ဖြစ်ရာ
အခြေအနေအရ စရိတ်မျှပေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးနေရသည်။ ဆေးဖိုးဝါးခအဖြစ်၊
လူနာရှင်ဘက်မှ တစ်နေ့တစ်ဒေါ်လာ ကုန်ကျခံရမည့်အစီအစဉ် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ရောက်သောနေ့မှာ ဆေးပေးသည့်နေ့နှင့် တိုက်ဆိုင်နေရာ
ကျွန်တော်တို့အားလုံး သွားရောက်လေ့လာခဲ့ကြပါသည်။ ဤဆေးရုံတွင်
တက်ရောက်ဆေးကုသခံနေသော အိတ်(စ်၊စ်)ရောဂါဝေဒနာရှင်ပေါင်း
၉၀၀,၀၀၀ မျှရှိသည်ဟု ကျွန်တော်တို့သိထားသော်လည်း၊ လက်တွေ့ ဆေး
ရနေသည်မှာ လူ ၄၀၀ ခန့်မျှသာရှိရာ၊ ဘာကြောင့်၊ ဘယ်လို ဆိုသည်ကို ဆေးရုံ
တာဝန်ရှိသူတစ်ယောက်ကို မေးကြည့်မိသည်။ သူက အသံတိမ်တိမ်နှင့်
အခြေအနေကို ရှင်းပြရှာသည်။

"တစ်နေ့ တစ်ဒေါ်လာ တတ်နိုင်တာ လူ ၄၀၀ လောက်ပဲ ရှိတယ်။"

"ဒါဖြင့် ကျန်တဲ့သူတွေကော...။"

သူ့ဆီက ဘာအဖြေမှ မကြားရတော့ပါ။ သေမည့်ရက်ကို ထိုင်စောင့်
နေရုံမှတစ်ပါး အခြားမရှိ ဆိုသည်ကို သူမ ဖြေသော်လည်း ကျွန်တော် ရိပ်စား
မိလိုက်ပါသည်။

ပြင်ပလူနာဌာနနှင့် ဆေးရုံတစ်ခုလုံး တာဝန်ယူကြီးကြပ်နေသော
ဆေးရုံအုပ်ကြီးနှင့်လည်း၊ တွေ့ခွင့် စကားပြောခွင့် ရခဲ့ပါသည်။ ဆေးရုံအုပ်ကြီး
ကမူ သူ့အလုပ်ကိုသူ အားရကျေနပ်နေဟန်တူသည်။

“တစ်ရာ ရာခိုင်နှုန်း အောင်မြင်တယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်ဗျာ။ ဒီက လူတွေဟာ ဆေးနဲ့ထိတွေ့မှု မရှိသလောက်ဆိုတော့၊ ဆေးပြီးတာမျိုး ဆေးယဉ်သွားတာမျိုး မရှိဘူး။ ဆေးပေးလိုက်ပြီဆိုတာနဲ့ တန်းအစွမ်းပြတာပဲ။ ပြီးတော့ သူတို့ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဆေးသောက်ဖို့၊ ဆေးထိုးဖို့ လိုလိုချင်ချင်ရှိကြတယ်လေ။”

ဆေးရုံအုပ်ကြီးပြောသော တစ်ရာ ရာခိုင်နှုန်းဆိုသည်မှာ၊ တစ်နေ့ တစ်ဒေါ်လာ အကုန်အကျခံပြီး၊ ဆေးကုသခံယူခွင့်ရနေသူများ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော်တို့သိလိုသည်က လူနာအများစု၏အခြေအနေပုန်။

“ဝပ်(စ်)ထဲကို သွားကြည့်လို့ရမလား...။”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ရပါတယ်။”

ဒီတစ်ခါ ဆေးရုံအုပ်ကြီး၏အသံမှာ စောစောကလောက် အားတက်သရော မရှိတော့။ သူ့ရုံးခန်းနှင့် မျက်စောင်းထိုးရှိ လူနာဆောင်သို့ ခေါ်သွားပါသည်။ လူနာဆောင်ဆိုသည်တိုင် ဆေးရုံသည်တော့မဟုတ်ပါ။ ခုတင် ၁၅၀ သာဆန့်သောဆေးရုံတွင် လူပေါင်း ၄၅၀ မျှ တက်ရောက်ကုသနေသည်ဟု သိရသည်။ ခုတင်တိုင်းတွင် ခြေဆင်း၊ ခေါင်းဆင်း၊ လဲလျောင်းနေကြသော လူနာနှစ်ဦးစီမျှ တွေ့ရသည်။ ခုတင်အောက်ကြမ်းပြင်ထက်တွင် တစ်ယောက်၊ ခုတင်ဘေးကြမ်းပြင်တွင် နောက်တစ်ယောက်...။ ဤနေရာမှာ ဆေးကုသပေးသော လူနာဆောင်လော။ ရင်ခွဲပုံပိုမို ယာယီထားသောနေရာလော...။ စဉ်ဆက်မပြတ်ဆိုသလို သယ်ထုတ်သွားသော အလောင်းစင်များက၊ ကျွန်တော့်မေးခွန်းကို အဖြေပေးသလိုရှိတော့သည်။

လူနာဆောင်တစ်ခုလုံးမှာ ညည်းသံညှသံနှင့် အတိပြီသလို ရှိနေသည်။ လူနာများ၏လေးပုံသုံးပုံမှာ အိတ်(စ်၊စ်)ရောဂါနောက်ဆုံးအဆင့် ရောက်နေပြီဟု သိရသည်။ လူ့ဘဝ၏နောက်ဆုံးထွက်သက်ကို ပင်ပန်းကြီးစွာလှင့်နေကြရသော လူနာများ၏အသွင်မှာ လူနှင့်ပင်မတူတော့ပါ။ လူနာရှင်အချို့က၊ သူတို့လူနာ၏ ခြောက်သယောင်းနေသောနှုတ်ခမ်းများကို ဝှမ်းစမြင့်၊ ရေဆွတ်ပေးနေကြသည်။ သူတို့အတွက် ရနံ့စရာရှိသော တစ်ခုတည်းသော ကုသပြုစုမှုမှာ၊ ဤဝှမ်းစနှင့် ဤရေစက်လေးများသာဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သူတို့အဆောင်နှင့် မနီးမဝေးရှိ စရိတ်မျှပေးအဆောင်တွင်မူ၊ ဆေးရုံအုပ်ကြီးကို အားတက်ရွှင်လန်းစေမည့်အိပ်မက်သစ်များ၊ အမှန်ပင်မက်ခွင့်ရှိပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ယခုအဆောင်ထဲမှလူနာတွေအတွက်မူ မည်သည့်အိပ်မက်မျှ မက်ခွင့်မရှိနိုင်တော့ပါ။ တစ်နေ့ တစ်ဒေါ်လာဆိုသောအိပ်မက်မက်ခဲမှာ၊ သူတို့အတွက် ‘မမိတဲ့ပန်း’လို့ ဖြစ်နေရတော့သည်။

မာလာဝီနိုင်ငံမှ သိန်းနှင့်ချီသောလူများစွာကို၊ နှစ်စဉ်သင်္ချိုင်းကုန်းသို့ ပို့နေသည်မှာ အိတ်(ဒ်၊စ်)ရောဂါလော့ . . . ဆင်းရဲတွေ့တေမှုလော့ . . . ဆိုသည်ကို ကျွန်တော်တွေ့နေမိသည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ ဒုတိယသမ္မတ ဂျပ်စတင် မူလာဝေစီ နှင့်ပင် ပြောဖြစ်ဆိုဖြစ်ကြသေးသည်။ မစ္စတာ ဂျပ်စတင်မှာ ဥပမိ ခုံညားသလောက် စကားပြောကောင်းသူဖြစ်သည်။ လူထု၏အသည်းကြားမှ မဲပြားများဖြင့်၊ ယခုအဆင့်နေရာသို့ရောက်လာသော နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ တစ်နေ့ 'ဆင့်ငါးဆယ်' တစ်နှစ် ဒေါ်လာ ၁၈၀ မျှသာရသော မာလာဝီနိုင်ငံမျိုးအတွက်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီမှာ အလွန်မူန့်ပြလှသော အလားအလာမျှသာဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဂျပ်စတင်တို့၏ထက်သန်သော ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့်၊ ဤမျှ မူန့်ဝါးလှသောဒီမိုကရေစီကို အရယူနိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဂျပ်စတင်တို့အတွက် ပို၍အရေးကြီးသော နောက်ထပ်စိန်ခေါ်မှုမှာ ရရှိပြီးဒီမိုကရေစီကို အခွန်ရှည်ကြာအောင် ထိန်းသိမ်းနိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါသည်။

မစ္စတာ ဂျပ်စတင်၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများထဲမှာပင် အိတ်(ဒ်၊စ်)ရောဂါဖြင့်၊ ဘဝကိုကျောခိုင်းသွားခဲ့ရသူတွေ မနည်းမနောရှိသည်။ ယခု လောလောဆယ်၊ အိတ်(ဒ်၊စ်)ရောဂါတိုက်ဖျက်ရေး အမျိုးသားကော်မရှင်ကို ဦးဆောင်နေသော ဒုတိယသမ္မတမှာ၊ သူ့အကြောင်းကို ကြေကွဲသံတစ်ဝက်နှင့် ပြန်ပြောပြသည်။ မာလာဝီအတွက် အရေးတကြီးလိုအပ်နေသော နိုင်ငံတကာအကူအညီရရေးအတွက် ဟားဗတ်၊ ဂျွန်ဟော့(ပ်)ကင်း စသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီးများသို့၊ မမောနိုင်မပန်းနိုင် ဟောပြောခဲ့ပြီးပြီ။ နယူးယော့၊ လန်ဒန်စသော မြို့ကြီးများသို့ ခြေတိုမတတ်သွားခဲ့ပြီးပြီ။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့လို အဖွဲ့အစည်းများသို့လည်း၊ အာပေါက်မတတ် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ဖူးပါပြီ။ သို့နှင့်တိုင်၊ မာလာဝီအတွက် အကူအညီမှာ၊ ယခုထက်တိုင် ရွှေပြည်တော်မျှော်တိုင်း ဝေးနေရဆဲ . . .

ဂျပ်စတင်တို့ကော်မရှင်က၊ ရောဂါခွဲကပ်နေသူစုစုပေါင်း၏ သုံးပုံတစ်ပုံအတွက် ကူညီကြပါရန်၊ ပိန်ကြားသည်။ (လူပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀ မျှအတွက် ဖြစ်ပါသည်။) အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအပါအဝင် ဆူပါဇောတိက နိုင်ငံကြီးများက 'များလွန်းသည်၊ သူတို့မတတ်နိုင်၊ လျှော့ပါဦး' ဟု ဈေးဆစ်ကြသည်။ သို့ဖြင့်၊ နောက်ထပ် သုံးပုံတစ်ပုံလျှော့လိုက်ရာ လူပေါင်း ၆၅,၀၀၀ အတွက်သာ ဖြစ်သွားသည်။ ဒါကိုပင် များသေးသည်ဟု ဆိုပြန်သည်။ အယ်ဘတ်က ကြည့်ကြည့်၊ အောက်ကြေးတွင် ရောက်နေသူ မာလာဝီမှာ၊ ဘာမျှမတတ်နိုင်။ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း လျှော့ပေးလိုက်ရသည်။ နောက်ဆုံး လူပေါင်း ၄၀,၀၀၀ အတွက်သာ အကူအညီပေးဖို့ သဘောတူလိုက်ရသည်။

“ဘာတတ်နိုင်မလဲဗျာ။ ဘာမျှမရတာထက်စာရင်၊ နည်းနည်းလောက် ရရင်လည်း မဆိုးဘူးလို့ ဖြေရမှာပေါ့ . . .”

လုပ်စတင်၏အားလျော့သံကိုကြားရသောအခါ၊ ကျွန်တော်မှာ ယူနိုဆက်မှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ကာရိုးဆီလာမေ၏စကားကို၊ အမှတ်မရဘဲ မနေနိုင်။ သူက မာလာဝီ၏အတိဒုက္ခကို Storm of Human Deprivation ဆိုသောဝေါဟာရဖြင့် သရုပ်ထင်ပြဖူးသည်။ 'လူ့အတိဒုက္ခ၏မုန်တိုင်း' ဟု ဆိုလိုချင်တန်တူပါသည်။ ဤသို့သော မုန်တိုင်းထဲတွင်ပိတ်မိနေသော လူသားများအတွက်၊ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံတကာမိသားစု၏ကရုဏာမှာ စကားတန်းဆာလော...၊ တတယ့်မေတ္တာ စေတနာလော... ဆိုသည်ကို ဆန်းစစ်ကြဖို့ အချိန်တန်ပြီထင်ပါသည်။

ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ) (သို့မဟုတ်) ဝံ့.ပြူးရေးလှေကားပေါ်မှ ငြိတစ်လှမ်း

မုန်တိုင်း၏ပဟိုချက်မ မာလာဝီနိုင်ငံမှ မိုင်ပေါင်းထောင်ချီဝေးခဲ့ပြီဖြစ် သည့်တိုင်၊ မြင်ကွင်းမှာ ထူးထူးခြားခြား ပြောင်းလဲမလာသေးပါ။ မုန်တိုင်း၏ အစအနများကို တွေ့နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဤနေရာတွင် ဆင်းရဲ ခွဲတေမှုမုန်တိုင်းမှာ စတင်ဆုတ်ခွာစပြုနေပြီ ဟူ၍တော့ ဆိုနိုင်စရာရှိပါသည်။ မရေရာသောစွန့်စားမှုများနှင့် မဖြည့်ဆည်းနိုင်သေးသော လိုအပ်ချက်များစွာ ရှိနေသေးသည့်တိုင်၊ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးတိုက်ပွဲမှာ တဖြည်းဖြည်းအောင်ပွဲ ရစပြုလာပြီဖြစ်သည်။ ဤသို့ အမှောင်တစ်ခြမ်း၊ အလင်းတစ်ဝက် လိပ်ယွက် ကခုန်နေသောနိုင်ငံမှာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ) ဖြစ်ပါသည်။

ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)မှာ လူဦးရေသန်း ၁၄၀ မျှရှိရာ၊ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအထူ ထပ်ဆုံးနိုင်ငံများထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဗြဟ္မပုတ္တနှင့် ဂင်္ဂါမည်သော မဟာမြစ်ကြီးနှစ်သွယ်က၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)ကိုဖြတ်ပြီး အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာထဲသို့ ဝိးဝင်သွားသည်။ သို့ဖြင့်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)နိုင်ငံသားများမှာ အဆိုပါမြစ်ကြီး နှစ်စင်း၏ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင်နေထိုင်ကြရပြီး၊ နှစ်စဉ်ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် ရင်ဆိုင် ကြရမြဲ ဖြစ်သည်။

၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ ပါကစ္စတန်မှ ခွဲထွက်ရုန်းကန်ခဲ့ကြရသော လွတ်လပ်ရေး စစ်ပွဲအတွင်းမှ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)နိုင်ငံသစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေး ရသည့်နှစ်မှာပင်၊ အလွန်ကြီးမားသော အငတ်ဘေးကြီးတစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး၊ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး ကစဉ့်ကလျား ဖရိုဖရဲဖြစ်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဟင်နရီ ကစ်ဆင်းဂျား၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှအရာရှိတစ်ဦး ပြောခဲ့ဖူးသလို 'နိုင်ငံ တကာခြင်းတောင်းကိစ္စ' (international basket case) (အားကိုးရာမဲ့နိုင်ငံ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။) ဟု ဆိုရလောက်အောင် အခြေအနေဆိုးခဲ့သည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ယနေ့ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)မှာ ခြင်းတောင်းထဲမှ ခုန်ထွက်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးရခါစကာလနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်၊ တစ်ဦးချင်း ဝင်ငွေမှာ နှစ်ဆနီးပါးတိုးလာသည်။ လူ့သက်တမ်းမှာ ၄၄ နှစ်မှ ၆၂ နှစ်သို့ ရောက်လာသည်။ မွေးကင်းစကလေး သေပျောက်နှုန်းမှာလည်း၊ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်က ကလေး ၁၀၀၀ တွင် ၁၄၅ ယောက် ရှိရာမှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် ၄၈ ယောက်မျှသာ ရှိတော့သည်။ မှန်ကန်သော မဟာဗျူဟာချမှတ်ပြီး၊ လိုအပ် သောရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် မှန်မှန်ကန်ကန်ပေါင်းစပ်နိုင်လျှင် မျှော်လင့်ချက် လုံးဝ ကင်းမဲ့နေသော အခြေအနေမျိုးမှာပင်၊ ရှေ့သို့ချီနိုင်ကြောင်း ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ) က ပြသလိုက်သလိုရှိပါသည်။ ဤသို့ဆိုသည်နှင့်၊ အစစအိုကေစိုပြေပြီဟု ထင်လိုက်လျှင်မူ၊ တက်တက်စင်လွဲပါလိမ့်မည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ) မှာ ဆင်းရဲမှု အရိပ်မည်းကြီးအောက်မှ လွတ်တတ်သေးသည်မဟုတ်ပါ။ လွန်ခဲ့သောမျိုးဆက် များအတွင်း၊ အဆိုးဝါးဆုံး ဒုက္ခိက္ခန္ဓရကပ်နှင့် သတ္တန္တရကပ်ကပ်ကြီးများမှ အထိုက် အသင့် လွန်မြောက်နိုင်ပြီဖြစ်သည်တိုင်၊ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှသော စိန်ခေါ်ချက် မြောက်မြားစွာနှင့်၊ ယနေ့တိုင် ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သည်။

မာလာဝီမှပြန်ရောက်ပြီး လအနည်းငယ်အကြာမှာပင်၊ ကျွန်တော် ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)သို့ ရောက်သွားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒက္ကာမြို့တော်၏ တစ်နံနက်၊ ကျွန်တော် အိပ်ရာမှအထတွင်၊ ပြုဆင်းလာသော ရေစီးကြောင်းကြီးတစ်ခုလို လူတန်းရှည်ကြီးတစ်ခုကို မြင်လိုက်ရရာ၊ ကျွန်တော့်မှာ တအံ့တဩငေးကြည့် နေမိသည်။ သူတို့အားလုံးမှာ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်များ၊ ဆင်းရဲသားရပ်ကွက် များမှ ထွက်ခွာလာကြပြီး၊ စက်ရုံအလုပ်ရုံများရှိရာ မြို့ပြင်သို့ ဦးတည်နေကြ သည်။ အနီးကပ်တိုးကြည့်လိုက်တော့မှ၊ အားလုံးလိုလိုမှာ အမျိုးသမီးငယ် လေးများ ဖြစ်နေသည်ကို သတိပြုမိသည်။ ကျွန်တော့်အထင် အသက် ၀၈နှစ်နှင့် ၂၅ နှစ်ကြား ရှိလိမ့်မည်ခန့်မှန်းရသည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ လှင်မြန်စွာဖွံ့ဖြိုး လာသော အထည်ချုပ်စက်ရုံများမှ၊ အလုပ်သမားများဟု သိရပါသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အထည်ချုပ်စက်ရုံ တော်တော်များများကို၊ ကျွန်တော်ရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ သူတို့တစ်တွေ၏ လုပ်ငန်းခွင်မြင်ကွင်းမှာ၊ ကျွန်တော့်အတွက် မစိမ်းလှသလို ရှိနေခဲ့ပါသည်။ လိုဏ်ဂူကြီးတစ်ခုလို ကျယ်ပြောသော အခန်းကျယ်ကြီးတစ်ခု။ လူတစ်ယောက် စက်တစ်လုံးကိုယ်စီနှင့် အလုပ်လုပ်နေကြသော ဒိန်းကလေးငယ်များ။ စားပွဲ ရှည်ကြီးများထက်တွင် အဝတ်စတွေ ဖြတ်၊ ညှပ်၊ ကိုက်လုပ်နေသော ယောက်ျား အချို့လည်း ရှိသည်။ အထည်စများမှာ၊ ထုတ်လုပ်ရေးလမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် မရပ်မနားရွေ့သွားပြီး၊ နောက်ဆုံး တံဆိပ်တပ်ငှာန ရောက်သွားသည်။ GAP

Polo, Wal Mart စသော နာမည်ကျော်တံဆိပ်များ တပ်၊ ထုပ်ပိုး ပြင်ဆင်ကာ အမေရိကနှင့်ဥရောပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြမည်ဖြစ်သည်။ ဘယ်လိုမှ ဒိတ်ဝင်စားစရာမရှိသော ပျင်းရိငြိုးငွေ့စရာအလုပ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

အထည်ချုပ်စက်ရုံအလုပ်သမားလေးများမှာ လုပ်ငန်းခွင်ရှိရာသို့ နှစ်နာရီ ခန့် ပြင်းနှင့်လာခဲ့ရသည်။ ၇ နာရီ (သို့မဟုတ်) ၇ နာရီခွဲ အလုပ်ထဲရောက် သည်နှင့်၊ မိမိတာဝန်ကျရာ အုပ်ချုပ်စက်ရုံထိုင်ကာ၊ နောက်ထပ် ၁၂ နာရီ လုံးလုံး မထတမ်း အလုပ်လုပ်ကြရတော့သည်။ နားအိန်အိန် နေလယ်စာ စားအိန် အိန်တို့လေးသာ ရသည်။ ပြောရလျှင်၊ တပို့တပါးသွားဖို့ပင် အိန်မပေးနိုင်။ ဒီကြားထဲ၊ မသတိစရာ ရာဂမျက်နှာများနှင့် ဘော့(စ)ဆိုသူများ၏ ထိကပါး ဒိုက်ပါးဒဏ်ခံရသေးသည်။ သည်လိုနှင့်၊ ရှည်ကြာခက်ခဲ ပျင်းစရာကောင်းလှ သောတစ်နေ့တာ ကုန်လွန်တော့မှ၊ နွမ်းလျှပ်အိမ်ပြန်ကြရတော့သည်။ အိမ်ပြန်အိန် က မှောင်ရီပျိုးနေပြီဖြစ်ရာ လူဆိုးလူမိုက် မုဒိမ်းအန္တရာယ်များ၏ အန္တရာယ်နှင့် ကြုံရ သည်များလည်း ရှိတတ်သေးသည်။

ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင်ဆိုလျှင်၊ ဤသို့သော 'ခွေးစက်ရုံလုပ်ငန်းများ' (မဝ ရေစာပေး၍ နိုင်းသော အလုပ်များ)မှာ၊ လူထုဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုများ၏ ပစ်မှတ် များ ဖြစ်လေ့ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုများကြောင့်ပင် သူတို့ နိုင်ငံမှ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများမှာ လုံခြုံစိတ်ချတိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဆိုခဲ့ပါချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများ အနေနှင့်၊ မိမိတို့နှင့် ဘဝတူ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ ခွေးအလုပ်သမားများအတွက်လည်း၊ စာနာ ပေးသင့်သည်ဟု ထင်ပါသည်။ သူတို့အစိုးရများအနေနှင့်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)လို နိုင်ငံများမှ တင်ပို့ရောင်းချသော အဝတ်အထည်များကို တံခါးပိတ်ကာ၊ 'ကိုယ်ကျွန် ဝ်းပွား ကာကွယ်ရေးဝါဒ'(protectionism)ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြ သည်။ ဤသည်၏အကျိုးဆက်အနေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ ခွေးအလုပ်သမား များမှာ၊ လုပ်ငန်းခွင်ပျောက်ဆုံးမည့် အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်လာကြရသည်။ သို့မဟုတ်၊ ပို၍ ဆိုးဝါးသောလုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်လာကြရသည်။

စင်စစ်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)မှ အထည်ချုပ်စက်ရုံ အလုပ်သမားများမှာ ဗာလာဝီနိုင်ငံမှလူများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်၊ ခေတ်သစ်စီးပွားရေးထဲသို့ ခြေ တစ်လှမ်းချနိုင်ခဲ့ပြီဟု ဆိုနိုင်စရာရှိပါသည်။ နာမည်ဆိုးနှင့်ကျော်ကြားသော 'ခွေးစက်ရုံ' များသည်ပင် ဆင်းရဲတွင်းမှတက်နိုင်ရေးအတွက်၊ ပထမဆုံးလှေ ကားဆန်လို ဖြစ်နေသည်။ ဟင်နရီကစ်ဆင်းဂျား၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ သတ်မှတ်သလို၊ မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့သော အခြေအနေမျိုးမှ အိပ်မက်အသစ် တွေ မက်ခွင့်ရလာစေသည်။ မှိန်ပျံအလင်းရောင်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ကျွန်တော်၏ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)ခရီးစဉ်အတွင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာတစ်စောင်ကို ကောက်ကြည့်လိုက်ရာ၊ အထည်ချုပ် စက်ရုံအလုပ်သမားများနှင့် အင်တာဗျူးတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်လိုက်ရသည်။ သူမတို့ တစ်တွေ ပြောပြသောဇာတ်လမ်းများမှာ၊ ကရုဏာသက်စရာ စိတ်ဝင်စားစရာများ ဖြစ်သလို အလေးအနက်စဉ်းစားသင့်သည်များလည်း ပါသည်။ အလုပ်သမား တစ်ဦးချင်းစီက၊ သူမတို့ ရင်ဆိုင်နေရသော ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသည့်လုပ်ငန်းချိန် များ၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေး ကင်းမဲ့နေသည်များနှင့် အမျိုးသမီးတစ်ယောက် အတွက် ဂုဏ်သိက္ခာ ထိခိုက်စော်ကားခံရသည်များကို၊ ရင်ဖွင့်ပြကြသည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ ဤမျှစိတ်ပျက်စရာကောင်းသော ထိုအလုပ်သည်ပင်၊ သူမတို့အတွက် တစ်ခုတည်းသောမျှော်လင့်ချက် ဖြစ်နေသည်ကိုလည်း ရိုးရိုး သားသား ပြောပြသွားသည်။

အထည်ချုပ်စက်ရုံမှ အလုပ်သမားများစုမှာ၊ ကျွေးလက်ဒေသမှ ရောက် လာကြသူတွေ များသည်။ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် နှုတ်လုံးနေရသူများ ပီပီ ကျောင်းမနေနိုင်၊ စာမတတ်။ အချိန်မရွေးကြုံတွေ့နိုင်သော အငတ်ဘေးနှင့် အမြဲတစေရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထို့ထက်ပို၍ ဆိုးသည်မှာ၊ 'မဟာဖိုဝါဒ' လွှမ်းမိုး သော လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ရှောင်လွှဲမရသော အနှိမ်ခံမိန်းမသားဘဝဖြစ်သည်။ အကယ်၍ သူမတို့တစ်တွေသာ ရွာမှမခွာနိုင်ခဲ့လျှင်၊ ၁၉၇၀ အလွန်နှင့် ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော သူမတို့အစ်မကြီးများလိုပင်၊ ငယ်ငယ် ရွယ်ရွယ်နှင့် အတင်းအကျပ် ယောက်ျားပေးစားခံရမည်။ အသက် ၁၇-၁၈ လောက်တွင် သားသည်အမေဖြစ်မည်။ နောက်ဆုံး၊ သင်္ချိုင်းကုန်းရောက်သည် အထိ လင်သား၏အစိုက်အနှက်၊ အနှိပ်အစက်ခံသွားရလိမ့်မည်။ ယခုလို ရွာမှ ခွာပြီး မြို့ပြအထည်ချုပ်စက်ရုံတွင် အလုပ်လုပ်ခွင့်ရလိုက်ခြင်းသည်ပင်၊ သူမတို့ တစ်ဦးချင်းစီအတွက် ဘဝလွတ်မြောက်ရေးလို ဖြစ်နေတော့သည်။ ဘယ်တုန်း ကမျှ မရရှိခဲ့ဖူးသော မဟာအခွင့်အလမ်းကြီးတစ်ခုလို့ ဖြစ်နေတော့သည်။

အင်တာဗျူးထဲမှ အမျိုးသမီးငယ်များက၊ သူမတို့တစ်တွေ၏အိပ်မက် များကို ဤသို့ဖွင့်ဟကြသည်။ မစို့မပိုင်ငွေလေးထဲမှ တတ်နိုင်သမျှ ခြီးခြံ စုဆောင်းကြပုံ၊ နောင် မိမိတို့ချစ်ခင်မြတ်နိုးသူနှင့် တစ်ဘဝထူထောင်ရန် မျှော် လင့်ကြပုံ၊ ယခုထက် အခြေအနေပိုကောင်းလာပါက၊ ကျောင်းပြန်တက်ပြီး ပိုမို မြင့်မားသောဘဝကို မျှော်မှန်းထားကြပုံ . . . စသဖြင့်။ ယခင်မျိုးဆက်ဟောင်း များအနေနှင့် ဘယ်လိုမှ မက်ခွင့်မရခဲ့သော အိပ်မက်အသစ်များဖြစ်ပါသည်။ သည်လိုနှင့် . . . အနောက်တိုင်းသားတို့အမြင်တွင် ဆိုးဝါးနဲ့ချာလှပြီယူဆကြ သော ချွေးစက်ရုံများသည်ပင်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)မိန်းမငယ်များအတွက် မျှော် လင့်ချက်များ စတင်ရာ လှေကားတက်ခုံ ဖြစ်လာရတော့သည်။

ချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများက၊ ဒက္ကား အထည်ချုပ်စက်ရုံများအနေနှင့် လုပ်ခတိုးပေးလျှင်ပေး၊ မဟုတ်ပါက ပိတ်လိုက်သည်က ပိုကောင်းသည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဤသို့အလုပ်ရုံပိတ်လိုက်ပါက အလုပ်သမားအမျိုးသမီးများအနေနှင့် မျှော်လင့်ချက်အားလုံးကုန်ဆုံးရာ၊ ကျေးလက်အနှိမ်ခံဘဝသို့ ပြန်လည်သက်ဆင်းရမည်ကိုမူ၊ အဆိုပါ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများ သတိပြုမိဟန်မတူ။ စင်စစ်၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံများမှာ ကျေးလက်အမျိုးသမီးထုအတွက်၊ တစ်ဦးချင်း ဘဝလွတ်မြောက်ရေးသာ မဟုတ်ဘဲ အတွက် ပထမဆုံးခြေလှမ်းသစ်ဟုလည်း ဆိုနိုင်စရာရှိပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ယနေ့ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများသည်ပင်၊ စက်မှုထူထောင်ရေး၏ ပထမဆုံး လှေကားဆန်ကို မဖြတ်ဘဲ၊ ယခုအနေအထားသို့ ရောက်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ တစ်ချိန်က နယူးယော့အထည်ချုပ်စက်ရုံများကို ပြန်လည်သတိရကြဖို့ ကောင်းပါသည်။

အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းမှာ၊ မကြာသေးခင်နှစ်များလောက်မှစ၍ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)စီးပွားရေးကို နှစ်စဉ် ၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော် တိုးတက်စေခဲ့ပါသည်။ ထို့ထက်ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)လူဦးရေ၏ တစ်ဝက်ကျော်မျှ ရှိသော အမျိုးသမီးထု၏စိတ်ဓာတ်နှင့် ခွန်အားကိုလည်း၊ အားသစ်လောင်းပေးလိုက်သလိုရှိသည်။ (အမျိုးသမီးများအပေါ်၊ တစ်ဖက်သတ်အစွဲနှင့် နှိပ်ချဆက်ဆံလေ့ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွက်၊ ဤအပြောင်းအလဲမှာ အများထင်ထားကြသည်ထက် ပို၍ အရေးကြီးပါသည်။) တစ်ချိန်တည်းမှာပင်၊ အဆိုပါအမျိုးသမီးများ ကျောခိုင်းထွက်ခွာခဲ့ရာ ကျေးလက်ဒေသများမှာလည်း လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲလာနေပြီဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာ၊ မြို့ရောက် အမျိုးသမီးငယ်များမှတစ်ဆင့်၊ တောသို့ရောက်လာသော ငွေကြေးအရင်းအနှီးနှင့် အိုင်ဒီယာသစ်များ၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာသော တောနှင့်မြို့ ကူးလူးဆက်ဆံမှုများနှင့် ကျေးလက်စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မြို့ပြထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍများကို၊ ခွဲ၍ စီးပွားရှာလာကြသော တူရုတ်များကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ပြောရလျှင် အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းမှာ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)နိုင်ငံ၏ ရေရှည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုအတွက်၊ အခြေခံကောင်းများ မွေးထုတ်လိုက်သလိုရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်လိမ့်မည် ထင်ပါသည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ်လောက်ကဖြစ်သည်။ ကိုလံဘီယာတက္ကသိုလ်မှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တစ်ယောက်နှင့်၊ ကျွန်တော်တို့ ဒက္ကားမြို့တော်အနီးမှ ကော့ရွာတစ်ရွာသို့ ရောက်သွားခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသော အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု(NGO)မှ ခေါင်းဆောင် တစ်ယောက်

လည်း ပါသည်။ (ယခုအခါ BRAC ဟု လူသိများနေပြီဖြစ်သော ဘက်လားဒေ(ချ) ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ ဖြစ်ပါသည်။) ထိုရွာတွင် BRACမှ တူညီဖွဲ့စည်းပေးသော ကျေးလက်အစည်းအရုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆုံဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ အမျိုးသမီး များဖြစ်နေသည်ကို အံ့ဩစွာတွေ့လိုက်ရသည်။ သူမတို့တစ်တွေမှာ၊ ရွာထဲနှင့် ရွာမှဖွဲ့စည်းသွားသော လမ်းမကြီးတစ်လျှောက် စားသောက်ကုန်လုပ်ငန်း၊ ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း စသည့် တစ်နိုင်တစ်ပိုင်ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နေကြသူများဖြစ်သည်။

လှပသောဆာရီများကို ဝတ်ဆင်ထားကြသော အမျိုးသမီးများမှာ ခြောက်ယောက်တစ်တွဲ ထိုင်နေကြပြီး၊ စုစုပေါင်း အတန်းခြောက်တန်း ရှိသည်။ သူတို့အားလုံးက၊ ကျွန်တော်တို့ကို ဖော်ဖော်ရွေရွေနှုတ်ဆက်ပြီး၊ ကျွန်တော်တို့ မေးသမျှကို စိတ်ပါလက်ပါဖြေကြသည်။ အတန်းတစ်တန်းတွင်ပါဝင်သော အမျိုးသမီးခြောက်ယောက်မှာ၊ အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း(microfinance) ယူနစ်တစ်ခုမှ အဖွဲ့ခွဲတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ အတန်းခြောက်ခုလုံး၏ ရှေ့ဆုံးမှထိုင်နေသော အမျိုးသမီးမှာ၊ ယူနစ်တစ်ခုလုံး၏ ချေးငွေလုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးကို တာဝန်ယူကြီးကြပ်ရသူဟု သိရသည်။

အတန်းတစ်တန်း(အဖွဲ့ခွဲတစ်ခု)တွင် ပါဝင်သော အမျိုးသမီး ခြောက်ယောက်လုံးမှာ၊ သူတို့ထဲမှ တစ်ယောက်ယောက် ငွေချေးလျှင်၊ သေချာပေါက်ပြန်ဆပ်နိုင်စေဖို့ အပြန်အလှန်တာဝန်ခံပေးရသည်။ BRACနှင့် ၎င်း၏ဂုဏ်သိက္ခာကြီးသော လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဂရမ်မီဘဏ်က၊ ဤလုပ်ငန်းကို စတင် တီထွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့က ဆင်းရဲတွင်းမှမတက်နိုင် ဖြစ်နေသော အဖွဲ့ဝင်များ(အမျိုးသမီးအများစုပါဝင်သည်)ကို၊ အသေးစားလုပ်ငန်းများ အစပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ဧဝါလာအနည်းငယ်မျှ ထုတ်ချေးပေးသည်။ လုပ်ငန်းမှ ငွေပေါ်တော့မှ ပြန်ဆပ်ရသည်။ အတိုးနှုန်းလည်း အထူးသက်သာသည်။ မှန်မှန်ကန်ကန်ပြန်ဆပ်နိုင်ဖို့လည်း အဖွဲ့ဝင်အချင်းချင်း တာဝန်ခံကြီးကြပ်စေသည်။ ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ဘယ်လိုမှမနီးစပ်သော ကျေးလက်လူထုတွင် သူတို့၏ စမ်းသပ်ချက်ကိုစတင်ခဲ့ရာ၊ အားလုံးက ကွဲမည်ဟုထင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်၊ လက်တွေ့တွင် အကြွေးဆုံးငွေ မရှိသလောက်နည်းပြီး၊ အထူးအောင်မြင်မှု ရလာခဲ့သည်။ ယခုအခါ BRACနှင့်ဂရမ်မီဘဏ်တို့က အတတ်နိုင်ဆုံး လုပ်ငန်းစရိတ် လျော့ချပြီး၊ လုပ်ငန်းတိုးချဲ့နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြသည်ဟု သိရပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါ အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်းက၊ အသေးစားဘီလနက်လုပ်ငန်းများကို အမှန်ပင်မွေးထုတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်အတွက် ပို၍ အံ့အားတသင့်ဖြစ်ရသည်မှာ၊ ဤအောင်မြင်မှုထက် ပြောင်းလဲလာသော အမျိုးသမီးများ၏

သဘောထားဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကို အမျိုးသမီးနှင့်ကျွန်တော်တို့၏ အပြန်အလှန်စကားပိုင်းတွင် အထင်အရှားတွေ့လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့တွင် ကိုလံဘီယာတက္ကသိုလ် 'မေ(လ)မန်' လူထုကျန်းမာရေးကျောင်းမှ ဌာနမှူး ဒေါက်တာ အလန်ရိုဆန်ဖီး(လ) ပါလာသည်။ ဒေါက်တာမှာ နှိပ်စက်မှုဆိုင်သော ကျန်းမာရေးကိစ္စများတွင် ကမ္ဘာသိ အထူးကျွမ်းကျင်သူ ဖြစ်ပါသည်။

သူက အမျိုးသမီးများကို 'ခင်ဗျားတို့မှာ ကလေး ဘယ်နှယောက်ရှိသလဲ' ဆိုသောမေးခွန်းနှင့် စဖွင့်လိုက်သည်။ အမျိုးသမီးတွေက ဘာမျှ ပြန်မပြော။ သို့ဖြင့် 'ငါးယောက်ရှိရင် လက်ညှိုးထောင်ပါ' ဟု နှိပ်စက်ပြမေးခွန်းကို ပြောင်းမေးရသည်။ လက်ညှိုးတစ်ချောင်းမျှ တက်မလာပါ။ 'လေးယောက်...။' ဒါလည်း လက်ညှိုးတစ်ချောင်းမျှ မထောင်...။ 'သုံးယောက်ဗျာ...။' အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က သူ့အဖော်တွေကို ရှက်ကိုးရှက်ကန်းငဲ့ကြည့်ပြီး မထောင်ချင် မထောင်ချင်နှင့် လက်ညှိုးတစ်ချောင်းထောင်သည်။ 'နှစ်ယောက်' အမျိုးသမီးထု၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက် လက်ညှိုးတွေထောင်ကြသည်။ 'ကိုင်း... တစ်ယောက်ဗျာ။' နောက်ထပ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းလောက် လက်ညှိုးတွေ ဘက်လာသည်။ 'တစ်ယောက်မျှ မရှိတဲ့သူကော... လက်ညှိုးထောင်ပါ။' လက်ညှိုး တော်တော်များများ မြင်လိုက်ရသည်။ ပျမ်းမျှတွက်ကြည့်လျှင် အမျိုးသမီးအများစုမှာ ကလေး ၃ ယောက်မှ၊ ၂ ယောက်အထိသာ ရှိကြသည်။ ဘယ်ဆိုးလို့လဲ...။

ဒေါက်တာက နောက်ထပ်မေးခွန်းတစ်ခုကို ပြောင်းမေးပြန်သည်။ 'ခင်ဗျားတို့ ကလေး ဘယ်နှယောက်လိုချင်ကြလဲ။ စိတ်ထဲရှိတဲ့အတိုင်းပြောပါ။ ထုံးစံအတိုင်း ၅ ယောက်မှ စသည်။ လက်ညှိုးတစ်ချောင်းမျှ တက်မလာ။ ၄ ယောက်၊ ၃ ယောက် စသဖြင့် တဖြည်းဖြည်းလျော့သွားသည်။ မထူးခြားပါ။ နောက်ဆုံး ၂ ယောက်ဆိုတော့မှ လက်ညှိုးအားလုံးလောက်နီးနီး မြောက်တက်လာသည်။ စင်စစ် ဤတိမ်းညွတ်မှုမှာ အသစ်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)လို နိုင်ငံမျိုးအတွက် အလွန် ရှေ့တန်းရောက်သည့်ခြေလှမ်း ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်လောက်သည်။ ဒေါက်တာမှာ ကျေနပ်လိုမဆုံး။ ခရီးစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ဒီအကြောင်းကိုသာ တဖွဖွပြောနေတော့သည်။ သူ့အနေနှင့် ၁၉၆၀ အလွန်နှစ်များလောက်ကတည်းက အာရှတစ်ခွင် ပြုပြင်ခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ တော့လက်အမျိုးသမီးအများစုတွင် ကလေး ၆ ယောက်မှ၊ ၇ ယောက်အထိရှိသည်ကို ကောင်းကောင်း သိထားသည်။ ယနေ့ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ) အမျိုးသမီးများကား လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၄၀ ကလို မဟုတ်တော့။ သိပ်ကို ခေတ်မီနေကြပြီဖြစ်ပါသည်။

မြို့ပြဒေသရှိ အမျိုးသမီးများအတွက် လုပ်ငန်းကိုင်ငံနားများ၊ ကော့လက်

ဒေသရှိ အမျိုးသမီးများအတွက် လယ်ယာလုပ်ငန်းနှင့်မဆိုင်သော အသေးစား နီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသမီးထုလွတ်လုပ် ရေးအတွက် အခြေခံတွန်းအားဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများ ပညာ သင်ကြားခွင့်ရလာသည်နှင့်အမျှ မိသားစုစီမံကိန်းများ ရှိလာသည်။ သားဆက် ကြား နည်းနာများဖြင့် မိသားစုဘဝကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် တွက်ဆပြင်ဆင်လာနိုင်သည်။ သို့နှင့်အမျှ မွေးကင်းစကလေးသေဆုံးနှုန်းကို လျှော့ချနိုင်ရုံမျှမက၊ ကလေးများ၏ ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေးကိုလည်း အလေးထားဂရုစိုက်လာနိုင်သည်။ ဤမျှ အရေးကြီးသော အပြောင်းအလဲများကို၊ အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုတည်းနှင့် အပြည့်အစုံရှင်းပြနိုင်လိမ့်မည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ပွင့်လန်းလာသော စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ၊ နီးစပ်လာသောအတွေးအခေါ်သစ်များနှင့် တိုးတက်လာ သော ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး စောင့်ရှောက်မှုများ၏ စုပေါင်းအသီးအပွင့်ဟု ဆိုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားထစ်၏ ပထမဆုံး လှေကားဆန်ပေါ်သို့ ခြေလှမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပြီဟု၊ အသေအချာဆိုနိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာလည်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)လူထုကိုယ်တိုင်၏ မဆုတ်မနစ်သော အား ထုတ်မှု၊ BRAC လို၊ ဂရမ်မီဘက်လို NGO များ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုနှင့် နိုင်ငံတကာ ပရဟိတအဖွဲ့အစည်းများ၏ စေတနာသဒ္ဓါတရားတို့မှ စုပေါင်းမွေးထုတ်လိုက် သော အသီးအပွင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ထက်၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဆင်းရဲမှုအဆုံး သတ်ရေးစီမံချက်အတွက်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)မှာ လာခြင်းကောင်းသော စံပြနမူနာ တစ်ရပ်ဟု ဆိုနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ . . .

အိန္ဒိယ (သို့မဟုတ်) ပိုကုန်ဝန်ဆောင်မှုတော်လှန်ရေး၏တဟိုချက်မ

အကယ်၍၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)အနေနှင့်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားပေါ် ခြေ တစ် လှမ်းချမိပြီဆိုလျှင်၊ အိန္ဒိယမှာ ခြေလှမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာချခဲ့ပြီးပြီဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ချန်နိုင်ငံရှိ အင်ဖော်မေးရှင်း တက်ခနီလိုဂျီ စင်တာတစ်ခုသို့ ရောက်သွားခဲ့ရာ၊ ကွန်ပျူတာစခရင်ရှေ့တွင် စမတ်ကျကျအလုပ်လုပ်နေသော မိန်းကလေးတစ်ယောက်နှင့်၊ ဆုံဖြစ်ခဲ့သည်။ သူမ၏အလုပ်သည်ပင် အိန္ဒိယသစ် ၏ရှေ့ပြေးအလုပ်အကိုင်ပုံစံ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

သူမမှာ၊ အသက် ၂၅ နှစ်မျှသာရှိသေးသော်လည်း၊ ဆရာဖြစ်သင် ကောလိပ်မှ ဘွဲ့ရပြီးပြီဖြစ်သည်။ ယခုလောလောဆယ်၊ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သော၊ တမီး(လ)နာဂပြည်နယ်၏မြို့တော်၊ ချန်နိုင်ငံ အခြေ

စိုက်အင်ဖော်မေးရှင်း တက်ခနီလိုဂျီကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင်၊ အလုပ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ချန်နိုင်ငံမှာ အိန္ဒိယအိုင်တီတော်လှန်ရေး၏ ဗဟိုချက်မဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဤအိုင်တီတော်လှန်ရေးကြီးကပင်၊ လူပေါင်းသန်းတစ်ထောင်မျှရှိသော ကျယ်ပြောလှသည့်နိုင်ငံကြီးကို မည်သည့်ခေတ်၊ မည်သည့်အခါကမျှ မရခဲ့ဖူးသော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုခေတ်ကြီးဆီသို့၊ ဦးတည်စေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သူမတို့လို အိန္ဒိယလူငယ်လူရွယ်များအတွက်၊ ပညာနှင့်ယှဉ်သည့် အလုပ်အကိုင်သစ်များ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်မှာလည်း၊ ဆိုခဲ့ပါ အိုင်တီတော်လှန်ရေးကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခု သူမလုပ်ကိုင်နေသည့်အလုပ်မှာ၊ ကွန်ပျူတာဖြင့် ဒေတာများ မှတ်တမ်းတင်ရသည့်အလုပ်၊ ဖြစ်သည်။ မာလာဝီလိုနိုင်ငံမျိုးမှာဆိုလျှင်၊ ကြားပင်မကြားဖူးသေးသော၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)လိုနိုင်ငံမှာပင် မကြုံအပ်မစည်အပ်သော အလွန်စမတ်ကျသည့် အလုပ်အကိုင်မျိုး ဖြစ်သည်။ သူမတို့လို အိန္ဒိယ ပညာတတ်လူငယ်များအတွက်မူ စံချိန်မီခေတ်သစ်အလုပ်အကိုင်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

သူမတို့ကုမ္ပဏီမှာ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ချီကာဂိုမှဆေးရုံတစ်ရုံနှင့်၊ ချိတ်ဆက်အလုပ်လုပ်လျက် ရှိသည်။ ချီကာဂိုဆေးရုံမှ ဆရာဝန်များအနေနှင့်၊ တစ်နေ့တာလုပ်ငန်းချိန်၏ နောက်ဆုံးနာရီပိုင်းတွင်၊ မိမိတို့စစ်ဆေးတွေ့ရှိသော လူနာမှတ်တမ်းများကို ပါးစပ်မှနှုတ်တိုက်ပြောပြီး၊ ငြိမ်တုမူတစ်ဆင့် ချန်နိုင်ငံသို့ 'အသံဖိုင်'ဖြင့်ပေးပို့လိမ့်မည်။ ချီကာဂိုနှင့်ချန်နိုင်ငံမှာ စံတော်ချိန်နုန်အရ ဆယ်နာရီခွဲလောက်ကွာသည်ဖြစ်ရာ၊ ချီကာဂိုဆရာဝန်များက ဤသို့ 'အသံဖိုင်'တွေ ပို့လိုက်ချိန်မှာ၊ ချန်နိုင်ငံတွင်မူ တစ်နေ့တာ၏လုပ်ငန်းအစပြုချိန် ဖြစ်သည်။ ဤတွင်၊ ချန်နိုင်ငံကုမ္ပဏီမှ ဝန်ထမ်းမိန်းကလေးများက ဆိုခဲ့ပါ 'အသံဖိုင်'ကို ရယူပြီး၊ ကွန်ပျူတာစခရင်ထက်တွင် စာသားဖိုင်အဖြစ် ပြောင်းလဲမှတ်တမ်းတင် ပေးကြပေးကြပေလိမ့်မည်။ မိုင်ပေါင်းထောင်ချီ ဝေးသောနေရာမှ လူနာ၏မှတ်တမ်းမှတ်ရာများကို နားကြပ်လေးများတပ်ပြီး ကွန်ပျူတာရှေ့ထိုင်နေကြသော အိန္ဒိယမလေးများက၊ တာဝန်ယူပြုစုနေကြသည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကလေးမများ အလုပ်လုပ်နေကြပုံကို၊ ကျွန်တော် ခေတ္တမျှစောင့်ကြည့်နေလိုက်သည်။ ကလေးမလေးတွေမှာ၊ ကျွန်တော်ထက်ပင် ဆေးပညာသုံးဝေါဟာရများနှင့် ယဉ်ပါးနေကြသည်ကို၊ သတိပြုမိသည်။ သူတို့အားလုံးမှာ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း တက်ပြီးသူများဖြစ်၍၊ အတွေ့အကြုံလည်း အတော်အတန်ရှိပြီးသူများဟု သိရသည်။ သူတို့ရသောလခမှာ အတွေ့အကြုံနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုအလိုက်၊ ဒေါ်လာ ၂၅၀ မှ ၅၀၀ အတွင်းရှိသည်။ အမေရိကန်ရှိ သူတို့လို ဒေတာမှတ်တမ်းတင်သူများ ရသောလခ၏ဆယ်ပုံတစ်ပုံမှ သုံးပုံတစ်ပုံမျှသာ ရှိပါသည်။ သို့သော်၊ အိန္ဒိယရှိ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်နိမ့်သော စက်မှုအလုပ်

သမားများထက် နှစ်ဆကျော်မျှပိုသည်။ မြေယာကဏ္ဍမှ အလုပ်ကြမ်းသမားများထက်ဆိုလျှင်မူ၊ ရှစ်ဆမျှပင် ရှိသည်။ အိန္ဒိယအဆင့်အတန်းအရ မဆိုးလှသောလုပ်ခလစာဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

သူတို့ကုမ္ပဏီကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သူ၊ အန်ထရာပရာနော် (စွန့်ဦးတီထွင်သူ) မှာ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဆွေမျိုးသားချင်းများရှိသည်ဟုဆိုသည်။ သူတို့မှတစ်ဆင့် အမေရိကန်ဘိနောက်လုပ်ငန်းများနှင့် အဆက်အသွယ်ရခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အောင်မြင်ရှင်သန်လာသောကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သူတို့ကုမ္ပဏီမှ လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးနေသည်မှာ၊ ဒေတာမှတ်တမ်းတင်သည့်အလုပ်သာမက၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအချက်အလက် ထိန်းသိမ်းရေးအလုပ်ကိုလည်း၊ တာဝန်ယူပေးသည်။ မကြာခင်၊ ဘဏ္ဍာရေးအတိုင်ပင်ခံလုပ်ငန်းနှင့် အမေရိကန်ကုမ္ပဏီများအတွက် အကြံပေးသည့်လုပ်ငန်းများကိုပါ၊ ဆောင်ရွက်တော့မည်ဟုဆိုသည်။ ဤလုပ်ငန်းများကို ခြုံငုံ၍၊ နောက်ဖေးရုံးခန်း လုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ရေးအလုပ်(back-office processing operations) ဟု၊ ခေါ်သည်။ အတိုကောက် BPO ဟု အလွယ်ခေါ်ကြသည်ကားများသည်။ ဂလိုဘယ်စီးပွားရေးခေတ်တွင် ရွေ့တန်းရောက်လာသော ဝေါဟာရသစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းအားလုံးမှာ၊ ဖန်ရောင်မှန်ရောင်လံက်နေသော အဆောက်အအုံများထဲတွင် ဘရော့ဘင်းအင်တာနက် အထောက်အကူပစ္စည်းများဖြင့်၊ အထက်တန်းကျကျ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိကြသည်။ အမေရိကနှင့် ဂြိုဟ်တုအဆက်အသွယ်ရှိ၍၊ သမုဒ္ဒရာနှစ်စင်းခြားနေသော ပတ်တနာများကြား မျက်နှာချင်းဆိုင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးလို့ရသော ဝီဒီယိုကွန်ဖရင့်များပင်၊ ကျင်းပနိုင်သည်။ အဆိုပါ ပညာတတ်ဝန်ထမ်းကလေးမများ၏ ပီခင်များမှာ၊ အိန္ဒိယမိသားစုများမှ ပထမဆုံးစာတတ်သူများဖြစ်ပြီး၊ မြို့ပြစီးပွားရေးဘဝသို့ ပထမဆုံးအခြေချသူများလည်း ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ပီခင်များ (လက်ရှိကလေးမများ၏ အဘွားများ)ကမူ၊ ကေးလက်စီးပွားရေးဘဝမှ ရုန်းမထွက်နိုင်ကြသော လယ်ကူလီမကြီးတွေ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ မျိုးဆက်နှစ်ခုမျှနှင့်၊ မြေယာမှဝန်ဆောင်မှုစီးပွားရေးအထိ ခုန်ကူးခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ အိန္ဒိယမှာ အလွန်ကျယ်ပြောသည့်နိုင်ငံကြီး ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယ၏ ဒေသတော်တော်များများ(အထူးသဖြင့်၊ မြောက်ပိုင်းပြည်နယ်များ)မှာ မာလာဝီလို၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)၏ အချို့သောအစိတ်အပိုင်းများလိုပင်၊ ဆင်းရဲတွင်းမှ မတက်နိုင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ၏မြို့ပြဒေသများကမူ၊ ဒက္ကာနှင့်ပို၍တူပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအရှိန်အမြင်ဆုံးဒေသများ၊

ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ လူဦးရေတစ်ခုလုံးနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်မူ၊ လူနည်းစု လောက်ကသာ ခေတ်မီတက်ခန့်လိုက်များနှင့် နီးစပ်နိုင်ပါသေးသည်။ လူပေါင်း သန်း ၂၀၀ မျှ မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းဒေသကြီးမှာဆိုလျှင်၊ တိုင်တီမှာ လိပ်သွားသွားနေဆဲဟူ၍သာ ဆိုရမည်အနေအထားဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ အိန္ဒိယ၏အနာဂတ်မှာ အကောင်းဘက်သို့ ကျကျနန 'တည်'နိုင်ခဲ့ပြီဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအရှိန်ရနေသည်မှာ အိုင်တီနယ်ပယ် တစ်ခုတည်း မဟုတ်။ ချည်ထည်နှင့် အဝတ်အထည်လုပ်ငန်း၊ အီလက်ထရောနစ်လုပ်ငန်း၊ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ မော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်းများ ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းစသော အခြားသောကဏ္ဍများမှာလည်း အရှိန်အဟုန်နှင့် တိုးတက်လျက်ရှိနေသည်။ ယနေ့ အိန္ဒိယ၏နှစ်စဉ်စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ၆ ရာခိုင်နှုန်း အထက်တွင်ရှိရာ၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုအမြန်ဆုံး စီးပွားရေးအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းတိုးတက်မှုနောက်သို့ ထပ်ကြပ်မကွာလိုက်နေသည်ဟူ၍ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်အမျှ နိုင်ငံတကာမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှာလည်း၊ အိန္ဒိယသို့ လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြရန် စိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ အားတက်သရော ရှိလာကြသည်။

ဤသို့ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယတို့အပြိုင်ဖွံ့ဖြိုးလာကြရာ၊ ကံကြမ္မာ၏ လှည့်ကွက်ဟု ဆိုရမလိုရှိသော ထေ့ငေါ့သရော်ချင်စရာတစ်ခုပင်၊ ပေါ်ထွက်လာတော့သည်။ အမေရိကရှိ လူတော်တော်များများအပေါ် ဖိစီးလျက်ရှိသော ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့မှုဝေဒနာ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့က တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယ ဆိုသော အာရှစုပေါင်းနှစ်ခု အတက်ကြမ်းလာမှုကြောင့်၊ မိမိတို့အမေရိက၏အဆင့်နေရာ လျော့ပါးနိမ့်ကျသွားလေမည်လား၊ သောကပွားလျက်ရှိကြသည်။ စင်စစ်၊ သူတို့၏စိတ်ဝေဒနာမှာ မမှန်ရုံမျှမက၊ အန္တရာယ်လည်း ကြီးပါသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးမှာ၊ တစ်ဦးသာလျှင်၊ တစ်ဦးသာစေသည်။ 'အကြွင်း သုညဂိမ်း' (zero sum game) မဟုတ်ပါ။ တက်ခန့်လိုက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်ဆင့်က ကမ္ဘာ့စီးပွားလုံးကို အကျိုးများစေမည်။ 'အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော သုညမဟုတ်သည့်ဂိမ်း'(positive non-zero sum game)သာ ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယ အိုင်တီဝန်ထမ်းများက အမေရိကန်စားသုံးများအတွက်၊ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ပေးနေသလိုပင်၊ အဆိုပါအိန္ဒိယ အိုင်တီဝန်ထမ်းများ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုနေကြသည်မှာလည်း ဒဲ(လ)ကွန်ပျူတာ၊ မိုက်ခရိုဆော့(ဖ)နှင့် SAPဆော့ဝဲ(လ)၊ ဆစ်စကို 'ရုတာ' စသော၊ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများမှ တက်ခန့်လိုက် ပစ္စည်းများ ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးလာလေ၊ အိန္ဒိယစားသုံးသူများအနေနှင့်လည်း မိမိတို့အိမ်နှင့်လုပ်ငန်းများအတွက်၊ အမေရိကနှင့် ဥရောပ

ပစ္စည်းများကို ပိုမိုရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်လေ ဖြစ်ပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ဘယ်သူ့
ဘယ်သူမှ ထိခိုက်နစ်နာစေသည်မဟုတ်ပါ။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးများစေ
သော 'သမီးပေးသမက်ရကိန်း' ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ် (သို့မဟုတ်) ချမ်းသာကြွယ်ဝရေး ဒီရေမြင့်သစ်

အိန္ဒိယသို့ နောက်တစ်ခေါက်အလာတွင်၊ ဘေဂျင်းရောက်အောင်
ကျွန်တော် ခရီးဆက်ခဲ့သည်။ တရုတ်ပြည်၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုမှာ၊ လီတကို
အသားကုန်နင်းထားသော မော်တော်ကားတစ်စင်းလို၊ တဟုန်ထိုးပြေးလျက်ရှိ
သည်။ ယနေ့ ဘေဂျင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ၏ အဓိကမြို့တော်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်
လာသလို၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအချက်အချာတစ်ခုလည်း ဖြစ်နေပေပြီ။ ယခု
လောလောဆယ် ဘေဂျင်းတွင် လူပေါင်းဆယ့်တစ်သန်းမျှ မှီတင်းနေထိုင်
လျက်ရှိရာ၊ အလွန်စည်ကားသော မိဂါမြို့ကြီးတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း၏
နှစ်စဉ်တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ ၄,၀၀၀ ပင် ကျော်သွားပြီဟု သိရသည်။
တရုတ်ပြည်တစ်ခုလုံး၏ နှစ်စဉ်စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာလည်း၊ ရာရာခိုင်နှုန်း
အထက်တွင် ဆက်လက်ပြေးလျက်ရှိသည်။

တစ်ညသားတွင်၊ ဘေဂျင်းသို့ဘေဂျင်းသား လူငယ်ဇနီးမောင်နှံ နှစ်
ယောက်က၊ ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်မန္တကပြုသည်။ သူတို့က ဘေဂျင်းမြို့တော်
ညဘဝ၏ ခေတ်အဆန်ဆုံးနေရာတစ်ခုသို့ ခေါ်သွားသည်။ နာမည်ကျော်၊
ဘေးဂျင်းအော်ပရာကပွဲရုံ။ ကျွန်တော်တို့ရောက်တော့ အော်ပရာစနေပါပြီ။
စင်မြင့်ထက်မှ မောင်နှံနှစ်ဦးက၊ သစ္စာထားနှစ်ပါးသွားနေကြဟန် ရှိသည်။ 'မော်
ခေတ်ကဆိုလျှင်မူ၊ ဤအော်ပရာပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် တော်လှန်ရေးအကြောင်းအရာ
ကိုသာ သရုပ်ဖော်ပါလိမ့်မည်။ ရွှေပွဲလာပရိသတ်မှာလည်း 'မော်ဝတ်စုံ'ကိုယ်စီ
ဖြင့် ပါတီကေဒါတွေ၊ ရဲဘော်တွေသာ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ခန်းမကြီးထဲသို့ မျက်စိ
တစ်ချက်ဝေကြည့်လိုက်ရာ ရောင်စုံပြီးပြန်နေသော ခေတ်မီဝတ်ကောင်း
စားလှတွေနှင့် လူငယ်လူရွယ်တွေကို တွေ့လိုက်ရသည်။

သူတို့အားလုံး ဘီဇနက်လောကသားတွေဖြစ်ဖို့ များပါသည်။ အကြောင်း
မူ၊ သူတို့ထိုင်နေကြသော စားပွဲတိုင်းတွင် (အနည်းဆုံး) ဆဲ(လ)ဖုန်းတစ်လုံးကျစီ
တွေ့နေရသောကြောင့်ပင်။ အချို့စားပွဲများဆိုလျှင်၊ ဆဲ(လ)ဖုန်း ခြောက်
လုံးလောက်ပင် မြင်နေရသည်။ လူတိုင်းနီးပါးလောက် ဆဲ(လ)ဖုန်းတွေကိုယ်စီ
နှင့်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်မှာ၊ စင်မြင့်ပေါ်နှင့်ပရိသတ်ကြား မျက်လုံး တောင်း
မှောက်ဖြစ်နေစဉ်၊ မိတ်ဆွေဇနီးမောင်နှံက တစ်စုံတစ်ခုကို ကျွန်တော့် ရှေ့သို့

တိုးပြသည်။ သူတို့မကြာခင်ကမှ ဝယ်ထားသည်ဆိုသော ဆဲ(လ)ဖုန်းလေး တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သူက တယ်လီဖုန်းသက်သက်မဟုတ်။ ဒစ်ဂျစ်တယ် ကင်မရာလည်းဖြစ်သည်။ မိတ်ဆွေဇနီးမောင်နှံက ကျွန်တော့်ဓာတ်ပုံကိုရိုက်ယူပြီး ဆဲ(လ)ဖုန်းတစ်ခုမှတစ်ခု ပြောင်းလဲဆော့ကစားနေကြသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်လိုက်တော့... အားလုံးလိုလိုမှာ ဆဲ(လ)ဖုန်းကိုယ်စီနှင့်...။ တချို့က ဖုန်းပြောနေသည်။ ဖောက်သည်နှင့်ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်...။ သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေ သို့မဟုတ် ချစ်သူရည်းစား ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်။ တချို့က ဓာတ်ပုံရိုက်နေကြ သည်။ စင်မြင့်ထက်မှ ကကွက်ကို ရိုက်ကြသူတွေလည်း ရှိသည်။ အချင်းချင်း လည်း ရိုက်ကြသည်။ ဤမျှ ခေတ်မီဆန်းကြယ်သောပစ္စည်းလေးကို၊ ကျွန်တော့် တစ်သက် ပထမဆုံးမြင်ဖူးခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်ရောက်နေသည်မှာ၊ လန်ဒန်လား၊ နယူးယော့လား၊ ပါရီလား၊ တိုကျိုလား...။ တစ်ခုမျှ မဟုတ်ပါ။ လွန်ခဲ့သော ၂၅ နှစ်လောက်ကမှ၊ ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးဆိုသော ရုန်းရင်းဆန်ခတ်မှုကြီးထဲမှ ရုန်းထွက်လာခဲ့ သည့်တရုတ်ပြည်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ မျိုးဆက်တစ်ခုတည်းနှင့်ပင်၊ တရုတ်ပြည်မှာ အရေးကြီးဆုံး စီးပွားရေးကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာချေပြီကော...။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ် ရေး ဗဟိုဌာနကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာချေပြီကော...။ ကျွန်တော့်မှာ 'အဲလစ်(စ)၏ ထူးဆန်း သောတိုင်းပြည်' သို့ ရောက်သွားသူတစ်ယောက်လို၊ ဘေဂျင်းညကို ပါးစပ်အဟောင်းသား ငေးနေမိတော့သည်။

ယနေ့တရုတ်လူငယ်လူရွယ်များမှာ၊ ချမ်းသာကြွယ်ဝရေး ဒီရေလှိုင်း သစ်ကြီးပေါ်တွင်၊ အကျအနတ်ကစီးခွင့် အပြည့်အဝရနေကြပြီ ဖြစ်ပါသည်။ လူနေမှုအဆင့်မြင့်မားလာခြင်း၏ အမြိုက်အရသာများကို၊ ခံစားခွင့်ရနေကြပြီ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပတ်ပြီး ခရီးနှင့်မည်လား...။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းက သယ်ဆောင်ပေးလိမ့်မည်။ ယခင်မျိုးဆက်များ၊ အိပ်မက်ပင်မက်ခွင့်ရခဲ့သော အခွင့်အလမ်းများဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ၂၅ နှစ်အတွင်း တရုတ်ပြည်ကြီး အတွက်၊ အကြီးမားဆုံးသော ခုန်ပျံတိုးတက်မှုကြီးမှာ၊ လုံးဝနီးပါး တံခါးပိတ် ထားသော စီးပွားရေးဘဝမှ၊ ကမ္ဘာကြီး၏အကြီးကျယ်ဆုံးသော ပို့ကုန်စီးပွားရေး ဖြစ်လာခြင်းဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ဤသို့သော ပို့ကုန်စီးပွားရေးကြီးဖြစ်လာစေရန်၊ စဉ်ဆက်မပြတ် အား ဖြည့်ပေးနေသည်မှာ၊ ပြည်တွင်းသို့လိုမိုဝင်လာသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်၊ တက်ဆီလိုကို ဒီရေလှိုင်းများ ဖြစ်သည်။ ဤအရင်းအနှီး ဤတက်ဆီလိုကိုများနှင့် တရုတ်ပြည်၏ (နှိုင်းယှဉ်လျှင်)ဈေးအိမ်ကြီး၊ ကျွမ်းကျင်မှုမခံနိုင်လှသော လုပ်အားတို့ ပေါင်းစပ်မိသောအခါ၊ ယှဉ်ပြိုင်စွမ်းရည် အလွန်မြင့်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း

တွေ၊ ဟောတစ်ခု ဟောတစ်ခု ပေါ်ထွက်လာတော့သည်။ သည်လိုနှင့် တရုတ်ပြည်၏ နိုင်ငံခြားပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလီယံသာရှိရာမှ၊ ၂၀၀၄ အရောက်တွင် ဒေါ်လာ ၄၀၀ ဘီလီယံတစ်ဝိုက်သို့ ရောက်လာခဲ့တော့သည်။

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုလှေကားထက်သို့ အတက်သရိုး

ယခုတိဖော်ပြပြီးခဲ့သော၊ ကမ္ဘာကြီး၏ ထောင့်လေးထောင့်၊ နေရာ လေးနေရာမှ မတူခြားနားသောပုံရိပ်လေးခု (မာလာဝီ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)၊ အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်)တို့က၊ ဘာကိုဖော်ပြနေပါသနည်း။ အချမ်းသာဆုံးနိုင်ငံများနှင့် အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံများကြား ချောက်ကမ်းပါးကြီးကို၊ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဖြတ်သန်းနေကြသူများကို မြင်တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ဤသို့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖြစ်စဉ်ကြီးတွင်၊ သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာ၏ အချက်အချာကျသော အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း၊ သတိပြုမိကြပါလိမ့်မည်။ အသက်ရှင်ရုံမျှသာရှိသော စိုက်ပျိုးရေးဘဝ၊ ထိုမှနေ၍ အထိုက်အသင့်အဆင်ပြေသော ထုတ်လုပ်ရေးဘဝမှသည်၊ နောက်ဆုံး အဆင့်မြင့်တက်ခန့်လိုဂျီသုံး ဝန်ဆောင်မှုဘဝများအထိ၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်ဆင့်ကိုလည်း နှလုံးသွင်းမိကြပါလိမ့်မည်။

မာလာဝီနိုင်ငံတွင်၊ လူဦးရေ၏ ၈၄ရာခိုင်နှုန်း မှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြရသူများဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက်၊ ကျေးလက်စိုက်ပျိုးရေးဘဝမှ ရုန်းမထွက်နိုင်ကြသူ လူဦးရေမှာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)တွင် ၇၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ အိန္ဒိယတွင် ၇၂ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် တရုတ်ပြည်တွင် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးသက်တံ၏အပေါ်စွန်းမှ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်မူ၊ ကျေးလက်လူဦးရေ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိတော့သည်။ အလားတူပင်၊ စီးပွားရေးဘဝ၏အဆင့်အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတွင်ရှိသော အလုပ်အင်အားစုရာခိုင်နှုန်းမှာ၊ မာလာဝီတွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိပြီး အမေရိကတွင် မူ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှရှိနေပါသည်။ ဤကိန်းဂဏန်းများက၊ ဘာကိုဖော်ပြနေသနည်းဆိုလျှင် ကမ္ဘာကြီး၏ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်အတန်း ၊ မည်မျှမူအခြေအနေပင်ဖြစ်တော့သည်။

အကယ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုခရီးစဉ်ကြီးကို၊ လှေကားတစ်စင်းအဖြစ် စဉ်းစားကြည့်လျှင်၊ အဆင့်ဆင့်သော လှေကားဆန်များမှာ၊ စီးပွားရေးအဆင့်အတန်းများကို ကိုယ်စားပြုထားသလို ရှိပါလိမ့်မည်။ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးတွင်၊ ဆိုခဲ့ပါဖွံ့ဖြိုးမှုလှေကားကြီး၏ ပထမဆုံးလှေကားဆန်လိုပင်၊ မတက်လှမ်းနိုင်သေးသူ

ပေါင်း သန်းတစ်ထောင်မျှရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ လူသားအားလုံး၏ ခြောက်ပုံ တစ်ပုံမျှရှိသည်။ ဥပမာပြရလျှင်၊ မာလာဝီမှလူများလို ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့ တစ်တွေမှာ၊ ကပ်ကြီးသုံးပါးဆိုက်နေသော အခြေအနေအောက်တွင် လူဖြစ်နေ ရသူများဖြစ်ရာ၊ ဆင်းရဲသားများထဲမှ အဆင်းရဲဆုံးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ 'အလွန် အကျွံဆင်းရဲသားများ'(extreme poor)ဟု သတ်မှတ်ပါမည်။

သူတို့အားလုံးမှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် နေထိုင်ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ (ချမ်းသာသောနိုင်ငံများတွင် ဆင်းရဲသားများရှိသလောက် ရှိသည့်တိုင်၊ သူတို့ တစ်တွေမှာ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများလောက်၊ အခြေအနေဆိုးလှသည် မ ဟုတ်ပါ။) စုစုပေါင်း သန်းတစ်ထောင်မျှ အရေအတွက်ရှိသော၊ အဆိုပါအလွန် အကျွံဆင်းရဲသားများအနေနှင့်၊ ယခုလောလောဆယ် အားလုံးသေလုမျောပါး ဖြစ်နေပြီဟု မဆိုသာသည့်တိုင်၊ သူတို့၏နိစ္စရူဝဘဝများမှာ အသက်ရှင်ရပ်တည် ရေးအတွက်ပင်၊ မနည်း ရှန်းကန်နေကြရသည့်အနေအထား ဖြစ်ပါသည်။ အ ကယ်၍၊ သူတို့တစ်တွေသာ ပြင်းထန်သောမိုးခေါင်မှု၊ ရေကြီးမှုစသော သဘာဝ ကပ်ဘေးကြီးများ၏ သားကောင်ဖြစ်ကြရလျှင်၊ (သို့မဟုတ်) သူတို့ကြီးစား ထုတ် လုပ်ရသမျှသီးနှံများအတွက်၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ပြိုကျသွားပြီဆိုလျှင်၊ ဆိုခဲ့ပါ က ဆိုးသူများ၏ဘဝမှာ သေမင်းမှတစ်ပါး၊ အခြားရွေးချယ်စရာ ရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ။ သူတို့ တစ်နေ့တာရှာဖွေရသမျှ ပဲနီဝက်ငွေကြေးလောက်နှင့်၊ အသက် ဆက်ရှင်သန်ရှင်ဖို့ပင် အခက်အခဲတွေ့ နေရသူများ ဖြစ်ပါသည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးလေ့ကား၏ ပထမဆုံးလေ့ကားဆန်များထက်သို့ စတင် ခြေချ နိုင်သူပေါင်းမှာ၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ သန်းထောင့်ငါးရာမျှရှိပါလိမ့်မည်။ ဆင်းရဲသားများထဲမှ အတိုက်အခံ အသက်ရှူချောင်သူများဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ပြရလျှင် တင်လားဒေ(ချ)မှ အဖျိုးသမီးငယ်များကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ သူတို့ကိုမူ သာမန် 'ဆင်းရဲသားများ'(the poor)ဟူ၍သာ သတ်မှတ်ပါမည်။ သူတို့ ရှာဖွေ ရသမျှမှာ၊ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရုံထက် အသင့်အတင့်ပိုပါသည်။ နေ့ထမင်း၊ ညထမင်း မပူရသည့်တိုင်၊ စားရေးမှအပဖြစ်သော အခြားလိုအပ်ချက်များ အတွက်မူ၊ ရှန်းကန်နေကြရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ သေခြင်းတရားက သူတို့အိမ် ဘဲခါးကို လောလောဆယ်မခေါက်သေးသည့်တိုင်၊ နာတာရှည်ဖိစီးခံနေရသော ဘဏ္ဍာရေးအခက်အခဲများကြောင့်၊ လူပီပီနေနိုင်ရေး အခြေခံလို အပ်ချက်များ ပင်၊ မပြည့်မစုံဖြစ်နေကြရပါသည်။ သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေ မရတတ် သလို၊ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော မိလ္လာစနစ်လည်း မရှိ၊ ဖြစ်နေရသည်။ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသား သန်းတစ်ထောင်နှင့်၊ သာမန်ဆင်းရဲသား သန်းထောင့် ငါးရာ ပေါင်းလိုက်လျှင်၊ ကမ္ဘာ့လူဦးရေတစ်ခုလုံး၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှ ရှိပါသည်။

ထို့ထက် တစ်ဆင့်မြင့်သော လှေကားဆန်ပေါ်တွင် ရပ်တည်နိုင်ကြသူများမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံအလုပ်သမားတွေလို အဆင့်မိုးဖြစ်သည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ သန်းပေါင်းနှစ်ထောင့်ငါးရာမျှ ရှိသည်။ အလယ်အလတ်တန်းစား ဝင်ငွေရှိသောနိုင်ငံများမှ လူလတ်တန်းစားမိသားစုများ ဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူတို့တစ်တွေမှာ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှ လူလတ်တန်းစားအဆင့်ကို မိသားစုများတော့ မဟုတ်ပါ။ သူတို့၏ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ ထောင်ဂဏန်းမျှသာ ရှိပါသေးသည်။ သူတို့ထဲမှ အများစုမှာ မြို့ပြဒေသများတွင် အခြေချနေထိုင်သူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သူတို့တွင်၊ အထိုက်အလျောက် ညက်တောင့်သက်သာနေနိုင်သော အိမ်ရာများရှိသည်။ လူရှိသေခွင်ရှိသေ ဝတ်စရာလည်းရှိသည်။ သားသမီးများကိုလည်း ကျောင်းထားနိုင်သည်။ အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအစာလည်း မှီဝဲနိုင်သည်။ တော်တော်များများတွင်၊ အနည်းဆုံး မော်တော်ဆိုင်ကယ်လောက်ရှိပြီ။ တစ်ချိန်တွင် မော်တော်ကားဝယ်စီးနိုင်သူများပင် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ သူတို့ထဲမှ အချို့ဆိုလျှင်၊ ချမ်းသာနိုင်ငံများရှိ ရောဂါတစ်မျိုးလိုဖြစ်နေသော၊ ကျန်းမာရေးနှင့် မညီညွတ်သည့် 'အမြန်စားအစာ'(fast food)များကို ဖက်ရှင်ကျကျစားလိုသည့် ရောဂါပင်၊ ကူးစက်ခံရလျက်ရှိသည်။

ကျန်သော သန်းတစ်ထောင်ကမူ၊ အမြင့်ဆုံးလှေကားဆန်များပေါ်တွင် ရှိနေကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာလူဦးရေ၏ ခြောက်ပုံတစ်ပုံမျှ ရှိသည်။ ဝင်ငွေမြင့်သော ချမ်းသာနိုင်ငံများတွင်၊ နေထိုင်ကြသူတွေ အများစုပါဝင်သည်။ ဝင်ငွေအလယ်အလတ်နိုင်ငံများမှ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူအချို့ကိုလည်း၊ ဤအုပ်စုတွင် ထည့်နိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရုရှ်ဟိုင်၊ ဆောပါလီ၊ မက္ကစီကိုစီးတီးတို့လို မြို့ကြီးများမှ၊ ဝင်ငွေကောင်းသူများဖြစ်သည်။ ဘေဂျင်းမှ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေခန်းမောင်နှံလို ပရော်ဖက်ရှင်နယ်တွေဖြစ်သည်။ ၂၁ ရာစု၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို ရရှိခံစားနိုင်သည့် ကံကောင်းသူများဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ခေတ်၏ သတင်းကောင်းတစ်ခုမှာ၊ ကမ္ဘာလူဦးရေ၏ တစ်ဝက်သာသာမျှရှိသော လူအများအနေနှင့်၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအရသာကို စတင်မြည်းစမ်းခွင့်ရလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)အထည်ချုပ်စက်ရုံများမှ အလုပ်သမားများဖြစ်သည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကား၏ ပထမဆုံးလှေကားဆန်များပေါ်တွင် စတင်ခြေချနိုင်ရုံမျှမက၊ နောက်တစ်ဆင့်လှေကားဆန်များသို့လည်း ဆက်တက်နေကြပြီဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို၊ သူတို့၏ တိုးတက်များပြားလာသောဝင်ငွေနှင့်၊ သူတို့ဝယ်ယူသုံးစွဲကြသော ဆဲ(လ)ဖုန်း၊ တီပွို၊ ဆိုင်ကယ် စသည်တို့က သက်သေခံနေသည်။

အခြားသော အရေးကြီးသည့် ဒီတာ့မင်းနှင့်များကလည်း၊ အခြေအနေကောင်း
လာသော သူတို့ဘဝကို လှစ်ပြလျက်ရှိပါသည်။ လူ့သက်တမ်း ရှည်လာခြင်း၊
မွေးကင်းစကလေးသူငယ်သေဆုံးမှု ကျဆင်းလာခြင်း၊ ပညာရေးအခွင့်အလမ်း
များ ပွင့်လန်းလာခြင်း၊ သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေ ရရှိလာခြင်း၊ စနစ်ကျ
သောပိလ္လာစနစ် ရှိလာခြင်း... စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝမ်းနည်းစရာကောင်းလှသော သတင်းဆိုးမှာ၊ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏
ခြောက်ပုံတစ်ပုံမျှရှိသော လူပေါင်းသန်းတစ်ထောင်မှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကား၏
ပထမဆုံးလှေကားဆန်ပေါ်မှာပင်၊ ခြေမချနိုင်သေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းရဲမှု
ထောင်ချောက်၊ ရောဂါဘယထောင်ချောက်၊ သဘာဝကပ်ဘေးထောင်ချောက်
သော ဒုက္ခမျိုးစုံနှင့် နပန်းလုံးနေကြရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့တစ်တွေကို
ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကား၏ ပထမဆုံးလှေကားဆန်ပေါ် အရောက်ပို့နိုင်ရေးသည်ပင်၊
ကွန်တော်တို့ခေတ်၏ သမိုင်းပေးတာဝန် ဖြစ်ပါသည်။

ဆင်းရဲသားတွေ ဘယ်သူလဲ ဆင်းရဲသားတွေ ဘယ်မှာလဲ

'ဆင်းရဲမွဲတေမှု'ဆိုသည်နှင့် မတ်သက်သော အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်
များသည်ပင်၊ တစ်ခုမက များစွာရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ထက်၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆင်းရဲ
သားဦးရေ မည်မျှရှိသနည်း၊ သူတို့တစ်တွေမှာ၊ ကမ္ဘာကြီး၏ မည်သည့်နေရာ
သို့မဟုတ် မြေပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသနည်း၊ အချိန်နှင့်အမျှ၊ ဆင်းရဲသားအရေအတွက်နှင့်
ဘို့၏စီးပွားရေးအခြေအနေများမှာ၊ မည်သို့အပြောင်းအလဲရှိသနည်း...
သော၊ အမေးပုစ္ဆာများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ပြင်းထန်နက်ရှိုင်းသော အငြင်း
ငြင်းပွားမှုများ၊ မနည်းမနောရှိနေပါသည်။ သို့အတွက်၊ အများသဘောတူလက်ခံပြီး
သောအချက်များမှ စတင်သည်က၊ ပို၍အကျိုးများလိမ့်မည်ဟု ယူဆရသည်။
ငြင်းပွားမှု၊ အငြင်းပွားနေသောနယ်ပယ်များကို ဆက်လက်ဖော်ပြသွားပါမည်။

ပထမဆုံး၊ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်မှ စတင်ပြောရလျှင်၊ 'ဆင်းရဲမွဲတေမှု'
အလွယ်တကူ ပြောဆိုနေရသော်လည်း၊ ဆင်းရဲမှုအတိုင်းအတာ ဒီဂရီအရ
အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု (သို့မဟုတ်) 'ဆင်းရဲမှု' (extreme or absolute poverty)၊ 'အသင့်အတင့်ဆင်းရဲမှု'
(moderate poverty)နှင့် 'နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့်ဆင်းရဲမှု' (relative poverty)
ဖြစ်သည်။

အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု ဆိုသည်မှာ၊ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက်
လိုအပ်သည့်အရာများပင်၊ မရတတ်နိုင်သော အိမ်ထောင်စုများကို ဆိုလိုသည်။

သူတို့တစ်တွေမှာ၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုကို နာတာရှည်ခံစားနေကြရသူများ ဖြစ်သည်။ လိုအပ်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများပင်၊ လုံးဝမရနိုင် ဖြစ်နေရသည်။ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ၊ စနစ်ကျသော မိလ္လာစနစ် စသည် တို့တွင်လည်း၊ အားနည်းချို့ယွင်းချက်များ အပြည့်ရှိနေသည်။ သူတို့၏ သား သမီးအားလုံး၊ (သို့မဟုတ်) အချို့ကို ပညာသင်ကြားပေးဖို့ပင်၊ မတတ်နိုင်သူများ ဖြစ်သည်။ နေစရာမည်ကားမတ္တမျှပင် မရတတ်သူများဖြစ်သည်။ မိုးဒဏ် လေဒဏ်ခံနိုင်သော အမိုးအကာ၊ နိစ္စဓူဝချက်ပြုတ်စားသောက်ရာမှ ထွက်လာ သောမီးခိုးမိုင်းများကို ဖယ်ရှားနိုင်သောမီးခိုးခေါင်းတိုင်၊ အစရှိသည်တို့ ကင်းမဲ့ သည့် ဘုရားစူးကျမ်းစူး 'အိမ်'ဆိုသည်များတွင်သာ၊ မလုံမခြုံနေထိုင်ရသူများ ဖြစ်သည်။ ဝတ်စရာဆိုလျှင်လည်း၊ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် စီးစရာဖိနပ်ပင်မရှိသူများ ဖြစ်သည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူများ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်းရဲသူများနှင့်မတူ။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ (တိတိကျကျဆိုရလျှင် ဖွံ့ဖြိုးမှု နောက်ကျသောနိုင်ငံများ)တွင်သာ ခွေးတိုးဝက်ဝင်နေကြရသူများ ဖြစ်သည်။

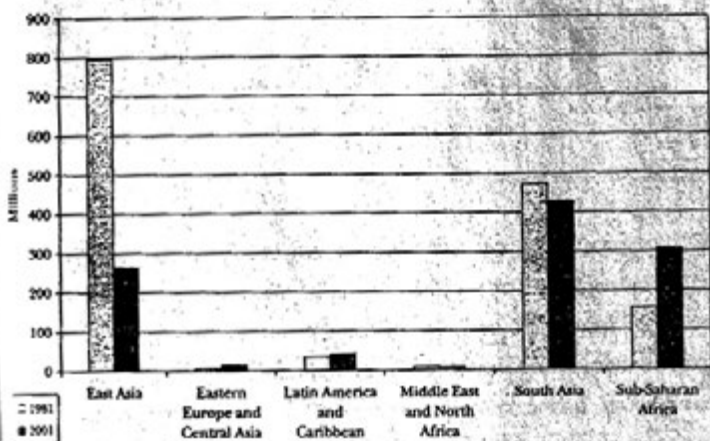
အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူများ ဆိုသည်မှာ၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ပြည့်မီရုံမျှသာရှိသည့်အဝများကို ဆိုလိုပါသည်။ 'ပြည့်မီရုံ'ဆိုသည်မှာ၊ မသေခံ စားစရာ၊ နေစရာ၊ ဝတ်စရာ ရရှိသည့်အခြေအနေကို ဆိုလိုသည်။ ကျန်အဝ၏ လိုအပ်ချက်များမူ ဘာတစ်ခုမျှရှိသည်မဟုတ်။ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်းရဲ သူများဆိုသည်မှာ၊ မိမိတို့နေထိုင်ရာဒေသ၏ ပျမ်းမျှတိုင်းပြည်ဝင်ငွေအဆင့် အောက်တွင်သာ၊ ရရှိရှာဖွေနိုင်သောမိသားစုများကို ဆိုလိုသည်။ ၎င်းတို့ တစ်တွေမှာ၊ ဝင်ငွေမြင့်နိုင်ငံများတွင် နေထိုင်ကြသည့်တိုင်၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ၊ ဖြေဖျော်ရေး၊ အပန်းဖြေအနားယူရေး၊ အဆင့်မြင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ အဆင့်မြင့်ပညာရေး စသည်များကိုမူ၊ မရတတ်နိုင်သူများ ဖြစ်သည်။ လူမှုရေးအရ၊ အမြင့်သို့တက်လှမ်းနိုင်ရေးအတွက်၊ (ပုံမှန်ဝင်ငွေ လွဲပြီး) မည်သည့်အခွင့်အလမ်းမျှ မရှိသူများဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်အဖွဲ့ကြီးကမူ၊ ရှေးမဆွကပင် ကိန်းဂဏန်း၊ အချက်အလက် များဖြင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို၊ အဆင့်ဒီဂရီအလိုက် အုပ်စုခွဲ သတ်မှတ်ထား သည်။ 'ဝယ်အားယှဉ်မျှညှိ'(purchasing power parity)နှင့် တွက်ထုတ် ထားသော၊ တစ်ဦးချင်းတစ်နေ့ဝင်ငွေ တစ်ဒေါ်လာနှင့် ၎င်းအောက်ကို၊ အသွယ် အကျဆင်းရဲမှုဟု သတ်မှတ်သည်။ တစ်ဦးချင်း၊ တစ်နေ့ဝင်ငွေ တစ်ဒေါ်လာ နှစ်ဒေါ်လာကြား ရရှိသူများကိုမူ၊ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲမှုဟု သတ်မှတ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အဖွဲ့ကြီး၏ သတ်မှတ်ချက်ရ၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ အရ အကျဆင်းရဲသူပေါင်း၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ၁.၅ ဘီလီယံ ရှိခဲ့ရာမှ၊ ၂၀၀၁ခုနှစ်

၀. ၃ တီလီယံသို့ လျော့ကျသွားခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဇယား(1a)က အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများ၏ ကမ္ဘာဒေသအသီးသီးတွင် ခွဲဖြန့်နေထိုင်ကြပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ အရောင်ခပ်မှိန်မှိန် ခြယ်ထားသော အက္ခက်မှာ ၁၉၈၁ခုနှစ် စာရင်းဇယားအရဖြစ်ပြီး၊ အရောင်နက်နက် ခြယ်ထားသောအက္ခက်မှာ ၂၀၀၁ ခုနှစ် စာရင်းဇယားဖြစ်သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် စာရင်းဇယားအရ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများ၏ ၉၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဒေသကြီးသုံးခုတွင်နေထိုင်ကြသူများဖြစ်သည်။ အရှေ့အာရှ၊ တောင်အာရှနှင့် ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ် စာရင်းဇယားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်လျှင် ဆာဟာရတစ်ပိုင်းအာဖရိကတွင် အလွန်အကျွံ ဆင်းရဲသူအရေအတွက် တိုးလာသော်လည်း၊ အရှေ့အာရှနှင့် တောင်အာရှတွင်မူ ကျသွားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ အောက်ပါဇယား(Fig 1a) နှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ကြဖို့ဖြစ်ပါသည်။

Figure 1a: Numbers of Extreme Poor

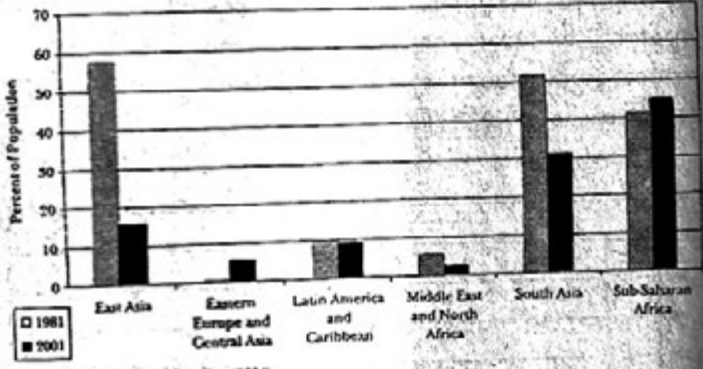

Source: Data from Chen and Ravallion (2004).

ဇယား(1b)မှာ ၁၉၈၁ ခုနှစ် နှင့် ၂၀၀၁ ခုနှစ် စာရင်းဇယားများကိုပင် အခြေခံပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်၊ ဒေသအလိုက်အလွန်အကျွံ ဆင်းရဲသူများကို အရေအတွက်သက်သက်ဖြင့် ဖော်ပြခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ သက်ဆိုင်ရာဒေသ၏လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။ အာဖရိကဒေသရှိ နေပေါင်း လူဦးရေ၏တစ်ဝက်နီးပါးမှာ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများ ဖြစ်နေသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း၊ ဤအချိုးအစားမှာ အထိုက်အလျောက်ပင် မြင့်လာခဲ့သည်။ အရှေ့အာရှတွင်မူ သိသိသာသာကျသွားသည်။ (၅၈

ရာခိုင်နှုန်း မှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း)။ တောင် အာရှတွင်လည်း အထိုက်အလျောက် ကျသွားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည် (၅၂ ရာခိုင်နှုန်း မှ ၃၁ ရာခိုင်နှုန်း)။ အရှေ့ ဥရောပတွင်မူ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က မပြောပလောက်သော အတိုင်းအတာသာရှိခဲ့ ရာမှာ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ၄ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တက်လာသည်။ ဒေသတွင်း နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများ၏အကျိုးဆက် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ (အောက်ပါဇယား 1b နှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ကြစို့ဖြစ်သည်။)

Figure 1b: Proportion Living in Extreme Poverty

Source: Data from Chen and Ravallion (2004)

ဇယား (2a) နှင့် (2b) တို့မှာ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူများ (တစ်နေ့ တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှဝင်ငွေ၊ တစ်ဒေါ်လာနှင့် နှစ်ဒေါ်လာကြားရှိသူများ)၏ ဒေသအလိုက်နေထိုင်ကြပုံကို ပြပါသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူပေါင်း ၁.၆ ဘီလီယံရှိသည့်အနက်၊ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အရှေ့အာရှ၊ တောင်အာရှနှင့် ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကတွင် နေထိုင်ကြ သည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း၊ အရှေ့ အာရှနှင့် တောင်အာရှတွင် နေထိုင်ကြသော အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူလူဦးရေမှာ ကျမသွားဘဲ တက်လာသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ဤသည်မှာ ဤဒေသနှစ်ခု အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများ၊ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူအဆင့်သို့ မြင့်တက်လာ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကရစ်ဘီယံဒေသတွင်မူ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူပေါင်းမှာ ဒေသတွင်းလူဦးရေ၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင် တွင်သာ အပြောင်းအလဲသိပ်မရှိလှဘဲ တန့်နေပါသည်။ (အောက်ပါဇယား နှစ်ခု 2a နှင့် 2b ဖြင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရန်ဖြစ်ပါသည်။)

Figure 2a: Numbers of Moderate Poor

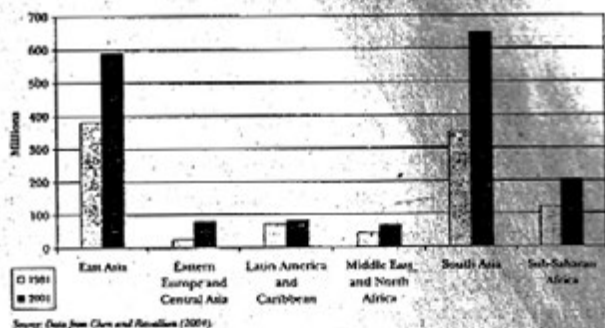
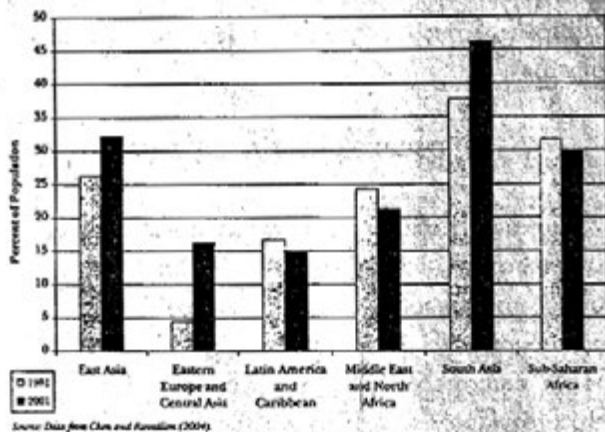

Figure 2b: Proportion Living in Moderate Poverty

ဤနေရာတွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကဖော်ပြသော ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ၏ တိကျမှုကို မေးခွန်းထုတ်စရာအချို့ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တွက်နည်းက အိမ်ထောင်တစ်ခုချင်းဝင်ငွေအပေါ် အခြေခံသည်။ အချို့သောသုတေသီများကမူ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေအပေါ် အခြေခံတွက်ကြသည်။ ဤနည်းဖြင့်တွက်ပါက အာရှဒေသ၏ ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးမှာ ပို၍ တိုးတက်မှု ခံနိုင်ပေလိမ့်မည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများမှာ အရှေ့အာရှ ဘောင်အာရှနှင့် ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကတို့တွင် အများဆုံးဖြစ်နေသည် ဖြစ်ပြီး တွက်နည်းနှစ်ခုလုံးက ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။ ၁၉၈၁ မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း ဘောင်အာရှနှင့် အရှေ့အာရှတို့မှာ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှုကို လျော့ချ နိုင်ခဲ့သော်လည်း ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကတွင်မူ ပိုတိုးလာသည်ကိုလည်း တွက်နည်းနှစ်ခုလုံးက ညွှန်ပြလျက်ရှိနေသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

စင်စစ်၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသူများ ဆိုသည်မှာ၊ ဆင်းရဲသားများထဲမှ အဆင်းရဲဆုံးသူများ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျသော နိုင်ငံများရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင်၊ နေထိုင်ကြသည်က များသည်။ ယနေ့ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှ လူအများ၊ ကြားမျှပင်မကြားဖူးသော စိန်ခေါ်ချက် များနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသူများလည်း၊ ဖြစ်ပါသည်။ ငှက်ဖျားရောဂါ၊ ပြင်းထန် ရှည်ကြာသော မိုးခေါင်ခြင်းများ၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် ယာဉ်များချို့တဲ့မှု ဒေသဈေးကွက်၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တို့နှင့် အလွမ်းတွာမှု၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမလုံ လောက်မှု၊ နေ့စဉ် စားသောက်ချက်ပြုတ်ရေးတွင် ခေတ်မီလောင်စာများ မရှိခြင်း... စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လိုက်လျှင်၊ ဘယ်လို ကျော်လွှားနိုင်ဖွယ်ရာမရှိသော စိန်ခေါ်ချက်များလို့၊ ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ အသေအချာ စဉ်းစားကြည့်လိုက်လျှင်မူ၊ ဖြေရှင်းနိုင်သောနည်းလမ်းများ ရှိနေ သည်ဖြစ်ရာ၊ အမှန်တကယ် ကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်မည့်၊ စိန်ခေါ်ချက်များသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့မျိုးသက်၏ စိန်ခေါ်ချက်

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အခက်ခဲဆုံးအပိုင်းမှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကား၏ ပထမဆုံးလှေကားဆန်ပေါ်သို့ စတင်ခြေလှမ်းနိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပထမဆုံးလှေကားဆန်ပေါ်သို့၊ ခြေချနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သော ဘင်္ဂလားဒေ့(ချ)၊ အိန္ဒိယ စသော နိုင်ငံများဆိုလျှင်၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့် မညီမျှသည်တိုင်၊ (သို့မဟုတ်) ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုနှုန်း၊ နှေးကွေးလေးလံဆဲဖြစ်သည်တိုင်၊ ယေဘုယျအားဖြင့် ရှေ့ဆက် တက်သွားဖို့အခြေခံတစ်ခု ကောင်းကောင်းရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင် ဆိုခဲ့ပါ ပထမဆုံးလှေကားဆန်သို့ပင်၊ ခြေမချနိုင်သေးသော အလွန်အကျွံ ဆင်း ရဲမှုနွံထဲတွင်၊ ဝိက်မိနေသည့်အိမ်ထောင်များ၊ လူများလည်း မနည်းလှသော အရေအတွက်ဖြင့် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ သူတို့အတွက်မူ၊ အနာဂတ်မှာ မျှော်လင့်ချက် ပျောက်ဆုံးနေဆဲဟု၊ ဆိုရမလိမ့်မိတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့မျိုးသက်၏ စိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ ဤသို့သောဆင်းရဲသားများ ထဲမှ အဆင်းရဲဆုံးသောလူများအတွက်၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲတွင်းမှတက်ဖို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကား၏ ပထမဆုံးလှေကားဆန်ထက်သို့ ခြေချနိုင်စေရန်၊ ဝိုင်သို့ ကူညီကြဖို့ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ်အရပြောရလျှင်၊ ဆင်းရဲမှုနိဂုံးဆိုသည်မှာ လောလောဆယ်ခံစားနေကြရသော ဆင်းရဲဒုက္ခများကို၊ ဆုံးခန်းတိုင်ထိ သက်သက်မျှမဟုတ်။ မျှော်လင့်ချက်အပြည့်ဖြင့်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားထစ်ဖျား ဆက်လက်တက်သွားနိုင်ဖို့ ဖြစ်သည်။

ဆင်းရဲမှုကိုးဟု ကျွန်တော်ပြောသည့်အခါတိုင်း၊ ကျွန်တော် ဆိုလိုချက်
တွင်၊ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အနီးကပ်ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ရည်မှန်းချက်နှစ်ခု
အကျုံးဝင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ပထမရည်မှန်းချက်မှာ၊ နိစ္စရပ် အသက်ရှင်နေထိုင်ရေးအတွက်၊ ကျား
ကုတ်ကျားခဲရုန်းကန်နေကြရသော၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲပွဲတေမှု ချောက်
ကမ်းပါးကြီးထဲမှ (ကမ္ဘာလူဦးရေတစ်ခုလုံး၏ ခြောက်ပုံတစ်ပုံမျှ) လူသား
များ၏အတိအကျမျိုးစုံကို၊ ဆုံးခန်းတိုင်စေရေးဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ
လူသားတိုင်း အခြေခံအာဟာရပြည့်မီမှု၊ အခြေခံကျန်းမာရေး စောင့်
ရှောက်မှု၊ သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေနှင့် စနစ်ကျသောမိလ္လာစနစ်
များ၊ လုံခြုံစိတ်ချရသော နားခိုရာများ၊ ပြောရလျှင် အဝတ်အနံ့ဆုံး
လိုအပ်ချက်များ ပြည့်ပြည့်စုံစုံရရှိစေပြီး၊ သက်ဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏
အရေးအရာများတွင်၊ ပါဝင်ခွင့်ရရှိရေးဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယရည်မှန်းချက်မှာ၊ အသင့်အတင့်ဆင်းရဲသူများအပါအဝင် ကမ္ဘာ
ပေါ်ရှိဆင်းရဲသားအားလုံး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားထစ်ပေါ်သို့ လှမ်းတက်နိုင်
စေရေးဖြစ်ပါသည်။

ဤရည်မှန်းချက်နှစ်ရပ်လုံး အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရေးအတွက်ဆို
လျှင်၊ ကမ္ဘာလုံးရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေနှင့် သေချာခိုင်မာသော စီးပွားရေး
စနစ်ခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ရှိဖို့လိုပါသည်။ ယခု လောလော
ဆယ်အခြေအနေကို အရင်းအတိုင်းပြောရမည်ဆိုလျှင်၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည်
ပိုင်စေ၊ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ဖြစ်စေ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားပေါ် မတက်နိုင်မီ လမ်းပျောက်
သွားနိုင်စရာရှိသော ကျော့ကွင်းများ၊ ထောင်ချောက်များ အပြည့်အနှက်ရှိနေသည်
ကို ဆိုရပါလိမ့်မည်။ လုံလောက်မှုမရှိသော ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများ၊ တိုယ်
တိုင်းစီးပွားကာကွယ်ရေးဝါဒ ကျင့်သုံးမှုများ၊ ကုန်သွယ်ရေးအတားအဆီးများ၊
အန္တရာယ်တရားမတည်ငြိမ်မှုများ၊ ဉာဏ်ပညာပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ဆိုင်
သော မမျှမတဒီဇိုင်းဆင်မှုများ . . . စသည်တို့ကိုဆိုလိုပါသည်။ ဤအခြင်းအရာ
များက ဝင်ငွေနှိမ်နင်းမှုများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားထစ်၏ ပထမဆုံး လှေကားဆန်
မီ တက်နိုင်ရေးကို အကြီးအကျယ်ဟန့်တားလျက်ရှိနေသည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

အမှန်စင်စစ်၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှုကို နိဂုံးချုပ်နိုင်ရေးမှာ၊ ကျွန်တော်တို့
ပတ်ဝန်းကျင်ကမ်းတွင်သာ ရှိပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ဆက်အတွင်း အမှန်တကယ်
မြောက်အောင်မြင်နိုင်သောကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် ရှိနေ
သော သမိုင်းဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်းများကိုသာ၊ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆုပ်ကိုင်နိုင်မည်
ဆိုလျှင်၊ သေချာပေါက် အောင်မြင်နိုင်စရာရှိပါသည်။ ယခုပင်လျှင်၊ ရဲရင့်သော
အိတ်ကတ်များနှင့် လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ခြေလှမ်းများရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

'ထောင်စုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များ' (Millennium Development Goals) MDG ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်က၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ၁၉၁ နိုင်ငံလုံး တည်တညွတ်တည်း သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည့် 'ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ထောင်စုနှစ် ကြေညာစာတမ်း'ပါ၊ ရည်မှန်းချက်ကြီးရှစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဤရည်မှန်းချက်များအရ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အရောက်တွင်၊ လက်ရှိ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို တစ်ဝက်ထိ လျှော့ချနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်ရောက်လျှင် အလွန်အကျွံဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ကမ္ဘာပေါ်မှ အပြီးတိုင်ဖယ်ရှားနိုင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ချမ်းသာသောနိုင်ငံတိုင်းမှ ဤရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရန်၊ ဆင်းရဲနိုင်ငံများကို အပြည့်အဝကူညီသွားမည်ဟူ၍လည်း၊ အကြိမ်ကြိမ် ကတိပေးခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများဘက်မှ မိမိတို့ပေးထားသော ကတိကဝတ်များကိုလေးစားပြီး၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများဘက်မှလည်း စိတ်ပါလက်ပါနှင့် နိုးနိုးသားသားကြိုးစားကြမည်ဆိုလျှင် ဆိုခဲ့ပါ MDG ရည်မှန်းချက်များကို ကျွန်တော်တို့သက်တမ်းအတွင်း၊ အသေအချာအောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ကျွန်တော်တို့ဖို့ဆက်၏စိန်ခေါ်ချက်များကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

(၁) ၂၀၁၅ ခုနှစ် အရောက်တွင်၊ ထောင်စုနှစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ရည်မှန်းချက်များ၊ ပြည့်မီစေရန်။

၂။ ၂၀၂၅ ခုနှစ် အရောက်တွင်၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမွဲတေမှုကို နိဂုံးချုပ်သွားစေရန်။

(၃) ၂၀၂၅ ခုနှစ် မတိုင်မီမှာပင်၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆင်းရဲနိုင်ငံအားလုံး ဖွံ့ဖြိုးရေးလှေကားထစ်ပေါ် အရောက်လှမ်းနိုင်ပြီး၊ မှန်မှန်တိုးတက်သွားနိုင်စေရန်။

(၄) အဆိုပါရည်မှန်းချက်များ၊ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက်၊ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှ ကတိပြုထားသော ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီများကို၊ ယခုထက် ပိုမိုတက်တက်ကြွကြွပေးကြရန်။

စိန်ခေါ်ချက်များကို ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်ဖို့ဆိုလျှင်၊ ပထမဆုံး လက်ရှိအနေအနေမှန်ကို၊ အရင်းအတိုင်း သဘောပေါက်နားလည်ဖို့ လိုပါသည်။ ဤသဘောပေါက်နားလည်မှုသာလျှင် ရှေ့ဆက်ရမည့်လမ်းကြောင်းမှန်ကို ရွာဖွေတွေ့ရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသတည်း။

သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့ .
Theory and Practice

အခန်း (၂)

လက်တွေ့ကုသရေးဘောဂဗေဒ

Clinical Economics

အနာနှင့်သေး

ပီအိတ်(ချ)ဒီဘွဲ့ရ ဘောဂဗေဒသမားများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရာတွင် ချမ်းသာသောနိုင်ငံများကသာ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိနေသည်။ အဆိုပါ ချမ်းသာသော နိုင်ငံများရှိ ပီအိတ်(ချ)ပီပရိုဂရမ်များတွင် တက်ရောက်သင်ကြားခဲ့သော သောတုဇနများကပင်၊ 'အိုင်အမ်အက်(ဖ)'လို့၊ 'ကမ္ဘာ့ဘဏ်'လို့ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ထားလျက် ရှိနေပြန်သည်။ ဆိုခဲ့ပါ အဖွဲ့ အစည်းများကပင်၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၏ ပြဿနာအထွေထွေအတွက်၊ အကြံ ပေးလမ်းညွှန်လုပ်နေကြသည်။ အဆိုပါဘောဂဗေဒသမား သောတုဇနများမှာ ထက်မြက်တက်ကြွသူများ ဖြစ်သည်မှာမှန်ပါသည်။ သူတို့ထဲမှ တော်တော် များများကို၊ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခဲ့ဖူးသည်ဖြစ်ရာ၊ ဤ အချက်ကိုသံသယမရှိ ယုံကြည်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူတို့ အလုပ် လုပ်နေကြ သော အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့်၊ သူတို့ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေကြရသော တိုင်းပြည်များ၏ပြဿနာများကို၊ မှန်မှန်ကန်ကန်စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်ပါမည် လော...။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဝန်ခံရလျှင် 'နီး' ဟူ၍သာ ဖြေရပါလိမ့်မည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒ ဘာသာရပ်အနေနှင့်၊ ခေတ်သစ်ဆေးပညာလို လက်တွေ့ ကျကျထဲထဲဝင်ဝင် လက်ကြောတင်းတင်း အလုပ်လုပ်နိုင်ဖို့ဆိုလျှင်၊ 'အထွေထွေ စိစစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ' မလွဲမသွေလုပ်ဖို့လိုလိမ့်မည်ဟု သဘောရပါသည်။

ယနေ့ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒမှာ၊ ၁၈ ရာစုဆေးပညာနှင့်၊ တစ်နည်းအား ဖြင့်တူသည်ဟု ထင်သည်။ ထိုစဉ်က ဆရာဝန်များမှာ၊ လူနာထံမှ သွေးထုတ် လိုအပ်လျှင်၊ 'မျှော့'တွေသုံးပြီးသွေးစုပ်စေသည်။ ဤသို့လုပ်ရင်း၊ လူနာ၏ အသက်ပျောက်ရသည်များလည်း မကြာခဏကြုံကြရသည်။ ယနေ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘောဂဗေဒသမားများရော၊ ဘာထူးသနည်း။ လွန်ခဲ့သော ၂၅ နှစ်တာကာလ အတွင်း၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများက ချမ်းသာသောနိုင်ငံကြီးများကို အကူအညီ တောင်းခံခဲ့ကြရာ၊ ၎င်းတို့က 'အိုင်အမ်အက်(ဖ)'ဟု အမည်တွင်သော 'ငွေကြေး အထူးကုဆရာဝန်' (money doctor)ကို စေလွှတ်ခဲ့ကြသည်။ ဤတွင်၊ ဒေါက်တာ

အိုင်အမ်အက်(ဖ)က၊ သူ့လူနာကို 'ဘတ်ဂျက်ခါးပတ် တင်းတင်းပတ်'ဟု ဆေးညွှန်းပေးလိုက်သည်။ လူနာခမျာ၊ ဆင်းရဲတွင်းနက်လွန်းလှ၍ ကိုယ်ပိုင်ဘတ်ဂျက်ခါးပတ်ပင် မရှိသည်ကို၊ ဆရာဝန် အိုင်အမ်အက်(ဖ)က မသိ၊ ဤသည်မှာ ပုံပြင်မဟုတ်၊ တကယ့်ဖြစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

အိုင်အမ်အက်(ဖ)ဦးဆောင်သော၊ ဆိုခဲ့ပါ ခြီးခြံချွေတာရေးကုထုံးများကြောင့်၊ အဓိကရုဏ်းများ၊ နိုင်ငံရေးမငြိမ်သက်မှုများ မကြာခဏဆိုသလို ကြုံခဲ့ရသည်။ နောက်ဆုံး၊ အစိုးရဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများပင် ပြိုကျသလောက် ဖြစ်ကုန်ရသည်။ လူမှုရေးကသောင်းကနင်းများ စီးပွားရေးအတိဒုက္ခများကြားတွင်၊ အိုင်အမ်အက်(ဖ)ပရိုဂရမ်များ အဟောသိကဖြစ်ခဲ့ရသည်ကသာ၊ များပါသည်။ ဤသို့ ထင်တိုင်းမပေါက်သည့်အခါတိုင်း၊ ဖောက်တာ အိုင်အမ်အက်(ဖ)က၊ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအစိုးရ၏ အားနည်းချက်များ၊ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု မရှိသည်များကိုသာ ဆွဲထုတ်ပြပြီး၊ တရားခံရှာတော့သည်။ သည်လိုနှင့် နောက်ဆုံး အလုပ်မဖြစ်သော ကုထုံးနှင့်ချဉ်းကပ်မှုများကို၊ အိုင်အမ်အက်(ဖ)ကိုယ်တိုင်က စတင်ပြောင်းလဲဖို့ လုပ်လာရသည်။ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ ထိရောက်သောချဉ်းကပ်မှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖို့ စိုင်းပြင်းလာသည်။ အကောင်းဘက်သို့ ဦးတည်သောလှုပ်ရှားမှုဖြစ်၍ ကြိုဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

'ကောင်းမွန်မွန်ကန်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒ' ဆိုသည်ကို၊ သဘောပေါက်နားလည်ရန်၊ ကျွန်တော်အတွက် အနှစ် ၂၀မျှ အချိန်ယူခဲ့ရသည်။ ယခုထိ ပြည့်စုံသေးသည်မဟုတ်ပါ။ ဆက်လက်လေ့လာနေရဆဲသာ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော် တာဝန်ယူရသောတိုင်းပြည်များအတွက်၊ ကံကောင်း သည်ဟု ဆိုနိုင်သည့်အချက်မှာ၊ ကျွန်တော်၏အကြံပေးအလုပ် စတင်ခါစကပင်၊ ပုံမှန်ကျောင်းပညာမျှဖြင့် မလုံလောက်နိုင်သည်ကို၊ သဘောပေါက်နေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်၏ဘွဲ့လွန်သင်တန်းများတွင်၊ ဆင်းရဲမှုတိုက်ဖျက်ရေး အတွက် အရေးကြီးသော လက်နက်ကိရိယာများအကြောင်းကို၊ သင်ယူခဲ့ရပါသည်။ သို့သော်၊ ဤလက်နက်ကိရိယာများ လက်တွေ့အသုံးချရမည့် ဆက်စပ်အခြေအနေများအကြောင်းကိုမူ၊ ဘာမျှမသင်ခဲ့ရဘဲ ဘာမျှမသိ။ အဆိုပါ လက်နက်ကိရိယာများကို၊ သင့်တင့်လျှောက်ပတ်စွာ အသုံးပြုနိုင်မှသာ၊ ထိရောက်မှုရှိနိုင်သည်ကိုလည်း၊ နောက်ပိုင်းကျမှ နားလည်ခဲ့ရသည်။ ဆင်းရဲတွင်းနက်နေပြီး၊ အကျပ်အတည်းဆိုက်နေသော တိုင်းပြည်များအတွက်၊ အတိဒုက္ခမျိုးစုံမှ အောင်မြင်စွာကျော်လွှားနိုင်ဖို့ဆိုလျှင်၊ နောက်ထပ် လက်နက်ကိရိယာနှင့် လုပ်ဆုံးလုပ်နည်းသစ်များ၊ ထပ်ဖြည့်ဖို့လိုသေးသည်ကိုလည်း နှစ်ပေါင်း များစွာကြာမှသာ၊ သဘောပေါက်နားလည်ခဲ့ရသည်။ ဤသည်ပင်၊ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော တကယ့်အတွေ့အကြုံ ဖြစ်ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါ အတွေ့အကြုံများကို စုစည်းချုပ်ယူ၍ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောင်အဖွဲ့အတွက် နည်းနာသစ်တစ်ရပ်ကို အဆိုပြုလိုက်ပါသည်။ ဤနည်းကို 'လက်တွေ့ကုသရေးဆိုင်ရာဘောင်ဗေဒ'ဟု အမည်ပေးလိုသည်။ ကောင်းမွန်မှန်ကန်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောင်ဗေဒနှင့် ကောင်းမွန်မှန်ကန်သော လက်တွေ့ကုသရေး ဆေးပညာတို့ကြား တူညီမှုများကို မီးမောင်းထိုးပြလို၍ ဤသို့အမည်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်အတွင်း၊ 'အကျပ်အတည်းမျိုးစုံဖိစီးနေသော စီးပွားရေးလူနာများ' အတွက်၊ ကုသရေးဆေးညွှန်း ဖော်စပ်ပေးရန် ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်ကြားတောင်းခံခဲ့သည်များ ရှိခဲ့သည်။ ခက်နေသည်မှာ ကျွန်တော့်တွင် အသင့်အသုံးချနိုင်သောဆေးညွှန်းက မရှိ၊ ကျွန်တော် ပညာရေးဖွဲ့ခဲ့ရာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီးများကလည်း၊ ကျွန်တော့်ကို ဆေးညွှန်းအတိအကျပေးခဲ့သည် မဟုတ်။

ပြောရလျှင် ကျွန်တော့်ဇနီး၊ ကလေးအထူးကုဆရာဝန် ဆိုနီယာ၏ကုသမှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရင်းမှ၊ ဉာဏ်အလင်းရလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုနီယာက၊ လူနာကို ချဉ်းကပ်နည်းမျိုးစုံဖြင့် စစ်ဆေးသည်။ ပြီးမှ မှောင်စစ်တမ်းပြုစုပြီး၊ လိုအပ်သောကုထုံးကို သတ်မှတ်သည်။ အနာနှင့်ဆေး တွေ့သွားသည်နှင့်၊ သူ့လူနာတွေ ရောဂါပျောက်ကုန်သည်။ သူမ၏လုပ်ပုံကိုင်ပုံတွေကို သန်းခေါင်သန်းလွဲထိစောင့်ကြည့်ရင်း၊ ကျွန်တော့်မှာ အံ့ဩနေရတော့သည်။ သူမ၏ဆေးပညာအတွေ့အကြုံနှင့်၊ ကျွန်တော် ရင်ဆိုင်နေရသော ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောင်ဗေဒပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ရလျှင်၊ ဘယ်လိုနေမည်နည်းဟု အကြံပြုကြိမ်တွေးဆမိသည်။ သည်လိုနှင့်၊ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် မနီးယ့်နေသည်များကို သတိပြုဆင်ခြင်မိတော့သည်။

စင်စစ်၊ ယနေ့ဖွံ့ဖြိုးဆဲဘောင်ဗေဒမှာ ခေတ်သစ်ဆေးပညာနှင့် တစ်ထပ်တည်းကျ တူညီသည်တော့မဟုတ်ပါ။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူတို့အတွေ့အကြုံကိုယူ၍ အားထုတ်ကြည့်လျှင်၊ ကျွန်တော်တို့အတွက် အကျိုးများဖွယ်ရာရှိလိမ့်မည် ထင်သည်။ ခေတ်သစ်ဆေးပညာ၏ အဓိကအကျဆုံးအတွေ့အကြုံများကိုသာ သင်္ချာစာယူနိုင်လျှင်၊ ကျွန်တော်တို့၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောင်ဗေဒဘာသာရပ် အတွက် လျင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးလာနိုင်စရာရှိသည်။ ဤနေရာတွင်၊ ခေတ်သစ်ဆေးပညာအတွေ့အကြုံဆိုသည်မှာ၊ အခြေခံဆေးပညာသာမက လက်တွေ့ကုသရေးစနစ်များကိုပါ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ ပြဿနာ၏သော့ချက်မှာ၊ လူနာအတွက် အခိုင်အမာဆေးညွှန်း ဖော်စပ်ပေးနိုင်ဖို့ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင်၊ ဆေးနှင့်ဆေး ဒက်ထိတိုးမိဖို့ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွေ့ ကုသရေးဆေးပညာမှ သင်ခန်းစာအချို့

ညကြီးအချိန်မတော် ဆရာဝန်လာပင့်သည်။ လူနာကလေးငယ်မှာ တစ်ကိုယ်လုံး ခြစ်ခြစ်တောက်ပူနေသည်။ ဘာလုပ်မည်နည်း ဆရာဝန်အနေနှင့် ဆေးသိပ္ပံပညာ၊ လက်တွေ့ကုထုံးပညာတို့ကိုအသုံးပြုကာ၊ တလေးကို အပြန်ဆုံး အပူချိန်ရန် ကုထုံးတစ်ခုကို ချက်ချင်းရှာဖွေပါလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့သောအဖြစ် မျိုး ၀၉၈၅ ခုနှစ် နှစ်လည်လောက်က ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်လူနာ ဘိလစ်ဇီးယားနိုင်ငံမှာ၊ 'အလွန်အကျွံ ငွေကြေး ဖောင်းပွမှု'ရောဂါ အသည်းအသန်ရနေချိန်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ကုသရေး ဘောဂဗေဒ နှင့် ဆီလော်သက်ဆိုင်မှုရှိသော၊ လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာ အတွေ့အကြုံ တွေ၊ အနည်းမနောရှိပါသည်။ ဤအထဲမှ အဓိက အကျဆုံးဖြစ်ဖွယ်ရှိသည့် ၅ ခုကိုဖော်ပြသွားပါမည်။

ပထမသင်ခန်းစာ

လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှုပ်ထွေးသောစံနှစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဧရာဟောင်း ဝရီ ဆေးပညာက 'လူ၏ကိုယ်တွင်းအရည် ၄ မျိုး၊ အချိုးပညီဖြစ်ရာမှ မကျန်းမမာဖြစ်လာသည်' ဟုယူဆသည်။ နှစ်ပေါင်းနှစ်ယောင်ကြာမျှ 'အမှန်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြသောယူဆချက် ဖြစ်ပါသည်။ ယခု လူ့ခန္ဓာကိုယ်အကြောင်း ပိုသိလာကြသည်။ သို့နှင့်အမျှ အမှန်တရားသည်လည်း ပို၍ဘက်စုံလာသည်။ ပိုကြွယ်ဝလာသည်။

စင်စစ်၊ လူ့ခန္ဓာကိုယ်တွင် မယုံကြည်နိုင်လောက်အောင် ရှုပ်ထွေးသောဇီဝဖြစ်စဉ်နှင့် ဇီဝဓာတုဖြစ်စဉ်တို့ပါဝင်နေသည်။ 'ဇီဝကမ္မဗေဒ' ဆိုသော ဆေးပညာ၏ဘာသာရပ်တစ်ခုတည်းမှာပင်၊ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေသောစနစ်မျိုးစုံ၊ အကုံးဝင်သည်။ အာရုံကြောစနစ်၊ သွေးလည်ပတ်မှုစနစ်၊ အသက်ရှူစနစ်၊ အစာချေစနစ်၊ 'အင်ဒိုခရိုင်' (တိုမုန်းစနစ်)၊ ခုခံစွမ်းအားစနစ်၊ မျိုးပွားစနစ်... စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ရောဂါဘယတို့၏ ရေခံမြေခံမှာလည်း တစ်မျိုးမက အမျိုးစုံဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ကူးစက်နိုင်သောပိုးမွှားများကြောင့် ဖြစ်နိုင်သလို၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ မျိုးဇီဝဆိုင်ရာပုံစံမျိုးစုံများနှင့် သက်ဆိုင်သလို၊ အဟာရချို့တဲ့မှုကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ထက်၊ ဤအချက်အားလုံး စုပေါင်း၍လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးသည်။

လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ၊ အလွန်ရှုပ်ထွေးသောစနစ်ကြီး ဖြစ်သည်နှင့်

အညီ၊ ရောဂါဖြစ်ပွားစေသော အကြောင်းများမှာလည်း သာမန်မျှသာ
မက၊ အဆန်းတကြယ်တွေပါ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အရေးအကြီးဆုံးအချက်မှာ
တစ်နေရာတွင် ရောဂါဖောက်လာသည်နှင့်၊ ကျန်နေရာအားလုံးသို့
ကူးစက်ပျံ့နှံ့နိုင်သည်ကို၊ ဆင်ခြင်နိုင်ဖို့ဖြစ်သည်။ ဥပမာ၊ ကူးစက်ရောဂါ
ပိုးကြောင့်ဖြစ်သော သာမန်အဖျားရောဂါမှာ ဦးနှောက်ကိုထိပြီး 'ဝန်းဖမ်း'
သည်မျိုးဖြစ်သည်။ နှလုံးရောဂါမှ ကျောက်ကပ်ကိုလာထိသလိုမျိုး ဖြစ်
သည်။ တစ်ဖန်၊ ကျောက်ကပ်က ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိ အန္တရာယ်ရှိသော
အဆိပ်များကို မဖယ်ရှားနိုင်သည်နှင့် အသည်းကိုပါ ထိခိုက်နိုင်သေးသည်။
သွေးထွက်လွန်မှုသည်လည်း စနစ်အားလုံးကိုထိခိုက်နိုင်စေရာ၊ ခန္ဓာကိုယ်
တစ်ခုလုံး ရှေ့(ခ)ရသည်မျိုးအထိ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဤတွင်၊ အရေးပေါ်လူနာအောင်မှ ဆရာဝန်အနေနှင့်၊ အမြဲ
ခံကျသောစနစ်အားလုံး အနိမ့်ဆုံးပုံမှန်လည်ပတ်စေရန်၊ အထူးကြပ်မတ်
ကြီးပမ်းရတော့သည်။ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု၊ စနစ်တစ်ခုတည်း ကျန်းမာ
နေရုံနှင့်မပြီး။ တစ်နေရာဖောက်လာသည်နှင့် စနစ်အားလုံး တစ်နှယ်ထိ
တစ်စင်ပါ ဖြစ်တတ်သည်ကို သတိချုပ်ရာသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး
လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၏ စီးပွားရေးအနာရောဂါများတွင်လည်း အလား
တူပင်ဖြစ်ပါသည်။ ရှုပ်ထွေးသောစနစ်ဆိုသည်ကို အမြဲ နှလုံးသွင်
ထားရန်နှင့်၊ စနစ်အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆက်စပ် ပုကွပေးတတ်
သည်ကို သတိထားကိုင်တွယ်နိုင်ဖို့ အထူးအရေးကြီးပါသည်။

ဒုတိယသင်ခန်းစာ

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှုပ်ထွေးသောစနစ်ဖြစ်ရာ မ
ခြားနားသော ရောဂါစစ်တမ်းများဖြင့်၊ ချဉ်းကပ်ဖို့လိုပါသည်။ ဆရာ
တစ်ယောက်အနေနှင့် အဖျားတက်နေသော ကလေးတစ်ယောက်
တွေ့လိုက်သည်နှင့်၊ အဖျားတက်စေသောအကြောင်း တစ်ခုမက မှား
ရှိသည်ကို၊ အရင်ဆုံး ကြိုတင်သိထားရပါလိမ့်မည်။ ထိုဆရာဝန်အတွက်
ပထမဆုံးဖြစ်ပေါ်လာမည့်ဆန္ဒမှာ သက်ဆိုင်ရာအကြောင်းရင်းကို
ထုတ်ဖို့ဖြစ်ပါသည်။ အချို့သောအကြောင်းများမှာ အန္တရာယ်မရှိ
တိုင်၊ အချို့မှာ မရှိပါ။ အကြောင်းရင်းအချို့ကို ကုသ၍ရနိုင်သည့်
အချို့ကို ကုသ၍မရပါ။ အချို့သောအကြောင်းရင်းများကို သူ့
ဂရုတစိုက်ကုသဖို့လိုပါသည်။ အချို့အတွက်မူ၊ ကလေး နေသော
သာရှိစေရန် အပူချပေးရုံမျှနှင့် လုံလောက်နိုင်ပါသည်။

အဖျားတက်သည်ဆိုသည်မှာ ကူးစက်ရောဂါပိုးများကြောင့်လည်း ဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။ ရောဂါပိုးဆိုရာတွင်လည်း ဘက်တီးရီးယား၊ ဝိုင်ရပ်၊ ပရိုတိုဇိုဝါး၊ ဖန်းဂပ်(ခ)(ဖို) . . . စသဖြင့်၊ အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်သေးသည်။ ထို့ပြင် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ၊ ခုခံအားကိုထိခိုက်စေသောရောဂါ၊ ကင်ဆာ၊ အဆိပ်မိခြင်း စသောအခြားအကြောင်းများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ စင်စစ်၊ 'အဖျား'ဆိုသည်မှာ 'အခိုင်အမာရောဂါ'တစ်ခု မဟုတ်ပါ။ 'ရောဂါလက္ခဏာ' ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါရောဂါလက္ခဏာကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းရင်းကို၊ ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်မှသာ သင့်တင့် လျှောက်ပတ်သောကုထုံးကို ကြံဆနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ဆိုခဲ့ပါအဖြေမှန်ကို ရနိုင်ရန်အတွက်၊ ဆရာဝန်အနေနှင့် 'ဆောင်ရွက်ရန်စာရင်း' (checklist)တစ်ခုဖြင့် အလုပ်လုပ်ဖို့လိုပါသည်။ ကျွန်တော့် အမျိုးသမီးဆိုလျှင်၊ တစ်နာရီလောက်အချိန်ယူ၍ မေးခွန်းတွေထုတ်လေ့ ရှိသည်။ ပြီးမှ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်မှုအမျိုးမျိုးလုပ်သည်။ နောက်ဆုံးမှ 'မည်သည့်ရောဂါ'ဟု၊ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်လေ့ ရှိပါသည်။ အချို့သောကိစ္စများတွင် ရောဂါရှာဖွေရသည်မှာ ပြောလောက်အောင် အခက်အခဲမရှိလှပါ။ ဥပမာ၊ နားကိုက်ဝေဒနာဆိုလျှင် နားအတွင်း တစ်နည်းနည်းနှင့် ဝင်လာသော ကူးစက်ရောဂါပိုးကြောင့် ဖြစ်ဖို့များပါသည်။ လွန်ခဲ့သောတစ်ပတ်လောက်က၊ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများထဲတွင် သော်လည်းကောင်း၊ အတန်းဖော် သူငယ်ချင်းများထဲတွင်သော်လည်းကောင်း၊ နားကိုက်ဝေဒနာ ခံစားရသူရှိနေလျှင်၊ သူ့ဆီမှ ကူးစက်လာခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အချို့သောကိစ္စများတွင်ကား၊ ရောဂါရှာဖွေဖို့ ဤမျှလွယ်ကူလိမ့်မည် မဟုတ်ပါချေ။

သို့အတွက်၊ ဆောင်ရွက်ရန်စာရင်းကို ကြံသလိုကျပန်း စီစဉ်၍ မဖြစ်ပါ။ အရေးကြီးသော အခြေခံမူတချို့ရှိပါသည်။ ကျွန်တော့် အမျိုးသမီး၏ အတွေ့အကြုံအရပြောရလျှင်၊ အဖျားတက်နေသော ကလေးတစ်ယောက်ကိုတွေ့တိုင်း၊ သူမ ပထမဆုံးလုပ်သည့်အလုပ်မှာ၊ ကလေး၏လည်ပင်းကို အသေအချာစစ်ဆေးကြည့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ လည်ပင်းကြွက်သားများ မာတောင့်နေလျှင်၊ ဦးနှောက် အမှေးရောင်ရောဂါနှင့် ဆက်စပ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤရောဂါမှာ ကလေး၏အသက်ကို အချိန်မရွေးဒုက္ခပေးနိုင်သည်ဖြစ်ရာ၊ အခြား ဘာမျှ အထူးအထွေမေးမနေတော့ဘဲ၊ အရေးပေါ်ကုသဆောင်သို့ အမြန်ဆုံးပို့လိုက်

ပါတော့သည်။ ဤနေရာတွင် အဓိကအခြေခံမှု မှာ 'ရောဂါရှာဖွေမှုကို လိုအပ်သည်ထက် အချိန်ယူလွန်းလျှင် ကုသရေးကို ထိခိုက်စေတတ်သည်' ဆိုသောအချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ အိုင်အမ်အက်(ဖ)အတွက် အလွန်အရေးကြီးသော သင်ခန်းစာဟု ဆိုချင်သည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ) ဆရာများ ရောဂါရှာဖွေရေးအတွက် အငြင်းပွားလို့ကောင်းနေဆဲမှာ ပင်၊ စီးပွားရေးတစ်ခုလုံး ဗုံးဗုံးလဲခဲ့သည့်အဖြစ်မျိုးများ မကြာခဏ ကြုံရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

နောက်ထပ် အခြေခံမှုတစ်ခုမှာ 'ကူးစက်ရောဂါပျံ့ပွားခြင်းနှင့် ကုသခြင်းဆိုင်ရာပညာရပ်'ကို လက်တွေ့အသုံးချနိုင်ဖို့ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာဝန်တစ်ယောက်အနေနှင့် ပထမဆုံးစဉ်းစားသင့်သည်မှာ၊ အတွေ့ရနည်းသော မထင်မရှားသောရောဂါမျိုးမဟုတ်။ အတွေ့ရများပြီး ထင်ရှားသည့်ရောဂါများသာ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ၊ ကလေးတစ်ယောက် အဖျားတက်ပြီး ရောတ်လာသည်နှင့်၊ 'ကင်ဆာ'ဟု တန်းကောက်ချက် မချသင့်ပါ။ (ကင်ဆာကြောင့် အဖျားတက်နိုင်သည့်တိုင်း၊ ကင်ဆာမှာ နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင် အဖြစ်များသောရောဂါမဟုတ်။) အဖျားတက်သူ အများစုကို ဒုက္ခပေးတတ်သည်မှာ၊ ကူးစက်ရောဂါပိုးများသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက်၊ ကူးစက်ရောဂါဟုတ်မဟုတ်ဆိုသည်ကိုသာ ပထမဆုံး စမ်းသပ်စစ်ဆေးသင့်ပါသည်။ ဤသည်ကို ဆရာဝန်များက၊ ယခုလို ပြောတတ်ကြသည်။ 'မြင်းခွာသံတွေကြားပြီဆိုရင် မြင်းကိုပဲစဉ်းစား ပေါ့ဗျာ။ မြင်းကျားကို သွားမစဉ်းစားနဲ့ပေါ့...'

ဝါရှင်တန်မှဆရာဝန်ဆိုလျှင်၊ မြင်းကိုသာဦးစားပေး စဉ်းစား ရပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ကင်ညာမှဆရာဝန်ဖြစ်လျှင်မူ မြင်းကျားကို လည်း ဦးစားပေးစဉ်းစားရပါလိမ့်မည်။ ကင်ညာတွင်၊ မြင်းထက် မြင်း ကျားက၊ ပိုအတွေ့ရများသည်မဟုတ်ပါလော့။ ဆိုလိုသည်မှာ၊ မိမိ တာဝန်ယူထားရသော ဒေသအလိုက် အဖြစ်များသောပြဿနာကို၊ ပထမဆုံး စဉ်းစားကြဖို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ထက်၊ လူနာတစ်ယောက်အနေ နှင့် ရောဂါတစ်ခုမက ရောဂါမျိုးစုံ စုပေါင်းဖိစီးခံနေရသည်မျိုးလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ ရောဂါအမျိုးမျိုး အပြန်အလှန်ဆက်စပ် ဒုက္ခပေးတတ် သည်ကို သတိချပ်သင့်သည်။ ဤသည်မှာလည်း နောက်ထပ်အခြေခံ မှုတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။

တတိယသင်ခန်းစာ

အားလုံးသော ဆေးပညာကုထုံးများမှာ၊ လူနာနှင့်သာမက သူ၏မိသားစုနှင့်ပါ ဆက်စပ်နေတတ်ပါသည်။ ကလေးတစ်ယောက်၏ရောဂါကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရုံနှင့် မလုံလောက်သေးပါ။ အောင်မြင်သောကုသမှု တစ်ခုဖြစ်ဖို့ဆိုလျှင်၊ သူ၏ လူမှုရေးနောက်ခံအခင်းအကျဉ်းကို နားလည်သဘောပေါက်ဖို့အရေးကြီးပါသည်။ ကလေးမိဘများမှာ၊ သူတို့ကလေး၏ရောဂါကို ကုသပေးရန် တတ်နိုင်သည့်အခြေအနေ ရှိပါသလော၊ မိခင်ဖြစ်သူကိုယ်တိုင်က ရောဂါတစ်မျိုးမျိုးခံစားနေရသည်ကော မဖြစ်နိုင်ပါသလော. . . (သို့မဟုတ်) ဆရာဝန်ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ဆင်းရဲတွင်းနက်လှသော မိဘများ ဖြစ်နေပါသလော. . . စသည်တို့ကို စိစစ်ဖို့လိုပါသည်။

အလားတူပင် ကလေးတစ်ယောက် ဒဏ်ရာတစ်ခုခုရသည် ဆိုလျှင်၊ ထိုဒဏ်ရာမှာ မတော်တဆ ထိခိုက်မှုကြောင့်လော. . . (သို့မဟုတ်) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံထားရ၍ ရသောဒဏ်ရာလော. . . ခွဲခြားကြည့်ရပါလိမ့်မည်။ အကယ်၍ မိခင်တစ်ယောက်အနေနှင့်၊ သူ့ကလေး၏ အခြေအနေကို ကယောင်ချောက်ချား တယ်လီဖုန်းဆက်အကြောင်းကြားလျှင်၊ သူမ စကားကို အကြောင်းမဲ့ယုံကြည်ဖို့၊ သင့်၊မသင့်ချိန်ဆရပါလိမ့်မည်။ အစိုးရိမ်လွန်ပြီး လွန်လွန်ကဲကဲပြောသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ညကြီးအချိန်မတော် ဖုန်းဆက်အကြောင်းကြားလျှင်မူ၊ များသောအားဖြင့် စိုးရိမ်ရသောအခြေအနေကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤအခါမျိုးတွင် ပေါ့ပေါ့ဆဆမနေသင့်။ အရေးပေါ်ဌာနသို့ တိုက်ရိုက်လွှဲသင့်သည်။ သို့မှသာ ဦးနှောက်အမှေးရောင်လို ရောဂါကြီးများကို အချိန်မီကုသနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထသင်ခန်းစာ

အောင်မြင်သောကုသမှုတစ်ခု ဖြစ်ရန်အတွက်၊ စောင့်ကြည့်မှတ်သားခြင်း၊ တန်ဖိုးဖြတ်ချင့်တွက်ခြင်းတို့မှာ အထူးအရေးကြီးပါသည်။ ဆရာဝန်များအနေနှင့် လူနာ၏ရောဂါမှတ်တမ်းကို ဂရုတစိုက်ထားရှိကြရပါသည်။ သို့မှသာ၊ လူနာရောက်ရှိနေသော အခြေအနေမှန်ကို၊ မပြတ်သိရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ မည်မျှပင် ဂရုတစိုက် စိစဉ်ဆောင်ရွက်သည့်တိုင်၊ ကနဦးရောဂါစစ်တမ်းများမှာ မှားယွင်းနိုင်ပါသည်။ အလားတူ၊ ဓာတ်ခွဲခန်းစစ်ဆေးမှုတိုင်းသည်လည်း၊ အခါခပ်သိမ်းအမှန်ဟု ယူဆနိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ရောဂါ၏အကြောင်းရင်းမှာ တစ်ခု

မက များစွာရှိနိုင်ရာ၊ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့
ဖူးဖြစ်၊ ဇာစ်မြစ်အားလုံးကို သိနိုင်သေးသည်မဟုတ်ပါ။ သို့အတွက် ဝေ
တစိုက်စောင့်ကြည့် မှတ်သားခြင်း၊ တန်ဖိုးဖြတ်ချင့်တွက်ခြင်း၊ အကြိမ်
ကြိမ်စမ်းသပ်ခြင်းတို့ကို မပြတ်ဆောင်ရွက်နိုင်မှသာ စိတ်ချရသော
ကုသမှု ဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ဆရာဝန်ကောင်းတစ်ယောက်အနေနှင့် မိမိရှာဖွေတွေ့ရှိထား
သော ရောဂါသတ်မှတ်ချက်ကို၊ ဘယ်လိုမှ မမှားနိုင်သောအမှန်အဖြစ်
အသေကျကျ ဆုပ်ကိုင်ထားကြပါ။ အချိန်တစ်ချိန်တွင် ဖြစ်တန်ရာ
သော အနုမာနအဖြစ်သာ ယူဆလေ့ရှိကြပါသည်။ အနုမာနကို အ
တည်ပြုနိုင်သည်များလည်း ရှိပါလိမ့်မည်။ ဤသို့မဟုတ်ဘဲ သက်ဆေး
အထောက်အထားများက၊ နောက်တစ်ချဉ်းကပ်မှု အသစ်တစ်ခုလျှင်
ဖော်ပြနေလျှင်မူ၊ ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ အသင့်ပြင်ဆင်ထားရမည်
လိမ့်မည်။ နိုင်ငံတစ်ခုကျရောက်နေသော စီးပွားရေးရောဂါများကို၊ ကိုင်
တွယ်ကုသရမည့် ဘောဂဗေဒသမားအနေနှင့်လည်း၊ ဆိုခဲ့ပါ ဆရာဝန်
၏နမူနာကို ယူသင့်ပါသည်။

ပဉ္စမသင်ခန်းစာ

ဆေးပညာမှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်အကိုင် (ပရော်ဖက်ရှင်
နယ်)တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်တစ်ယောက်အနေနှင့် ထေး
နက်ပြင်းထန်သောနှုန်းစံများ၊ ကျင့်ဝတ်များ၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်
ချက်စံများ ရှိရပါလိမ့်မည်။ ဆရာဝန်များ ရွတ်ဆိုရခြင်းဖြစ်သော 'တစ်
ခရက်တစ်ကျမ်းသစ္စာ'မှာ၊ ရှေးဟောင်းဆရာဝန်တို့၏ အသက်မွေးဝမ်း
ကျောင်း အဆက်အနွယ်များကို အမှတ်ရစေရုံသက်သက်မျှ မဟုတ်ပါ။
ဆရာဝန်ကျင့်ဝတ်တို့ကို မပြတ်သတိရနေစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့
သော နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကပင်၊ ဆရာဝန်အဖြစ် အသက်မွေးတော့မည့်
လူတစ်ယောက်ကို၊ 'မိမိအနေနှင့် မြင့်မြတ်သော အလုပ်အကိုင်နယ်ဝယ်
ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာပြီဖြစ်၍၊ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူရမူများရှိလာပြီ
ဟု၊ ဆိုခဲ့ပါကျမ်းသစ္စာက မပြတ်သတိပေးလျက် ရှိပါသည်။

ဆရာဝန်နှင့် လူနာ၏ပတ်သက်မှုမှာ၊ ထူးခြားသောဆက်ဆံစေ
ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ လူတစ်ယောက် (သို့မဟုတ်) မိသားစုတစ်ခု၏
အတွင်းရေးထဲသို့ ဝင်ကြည့်ခွင့်လက်မှတ်ကို၊ လူနာက ဆရာဝန်ထံအပ်နှံ
လိုက်သည့်သဘော ဖြစ်သည်။ ဆရာဝန်ဘက်မှလည်း ဤသို့ကြည့်

အပ်နှံမှုကို အလွဲသုံးစားလုပ်လို့ မဖြစ်ပါ။ လူနာ၏သေရေးရှင်ရေးကို တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ငွေကြေးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ် ကျိုးစီးပွားအတွက်သော်လည်းကောင်း မဖြစ်စေဘဲ၊ ပိပိလူနာ၏အကျိုး စီးပွားအတွက် အကောင်းဆုံး ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ပေးရပါလိမ့်မည်။ ထိုမျှ မက၊ ဆရာဝန်တစ်ယောက်သည် ဆေးဝါးသစ်များ ကုထုံးသစ်များ အပါ အဝင်၊ သိပ္ပံပညာ၏ တွေ့ရှိချက်အသစ်များနှင့် အမြဲတစေ ရင်ဘောင် တန်းလိုက်ပါနိုင်ဖို့ လိုပါသည်။ သို့မှသာလျှင်၊ ပိပိလူနာအတွက် အ ကောင်းဆုံး ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါ သည်။

ဤသည်တို့ကား၊ နိုင်ငံများ၏စီးပွားရေးကို တာဝန်ယူကြရမည့် ဘောဂ ဗေဒသမားအတွက်၊ လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာက ပေးလိုက်သော အရေး ကြီးဆုံးသင်ခန်းစာများ ဖြစ်ပါသည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒနှင့် လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာ

စီးပွားရေးတစ်ရပ် (အထူးသဖြင့်၊ ဆင်းရဲငြိမ်းတည်ငြိမ်မှုပရိယာယ် စီးပွားရေး) အတွက် ပေါ်လစီထောက်ခံချက်ပေးရာတွင်၊ စိန်ခေါ်ချက်များစွာရှိသည်။ ဤသည် ဘို့မှာ လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာတွင် ကြုံတွေ့ရသော စိန်ခေါ်ချက်များနှင့် နီးစပ်တူညီမှုရှိတတ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒပညာ၏ လက်တွေ့ လုပ်ငန်းများမှာ ယခုအချိန်အထိ လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာ အဆင့်သို့ မရောက်မှေးပါ။ လက်တွေ့ကုသရေးနယ်ပယ်ထဲမှ ဆရာဝန်တစ်ယောက် စဉ်းစားသလိုမျိုး စဉ်းစားတတ်အောင်၊ ဘောဂဗေဒသမားကို ကောင်းစွာ လေ့ကျင့် သင်ကြားမပေးနိုင်သလို၊ ၎င်းတို့၏ အဆင့်မြင့်သင်တန်းများကလည်း လုံ လောက်သော လက်တွေ့အတွေ့အကြုံများကို ပေးနိုင်သေးသည် မဟုတ်ပါ။

အမေရိကန် Ph.D. ပရိုဂရမ်မှ ဘောဂဗေဒနှင့်ဘွဲ့ရသော ကျောင်းသား တစ်ယောက်အနေနှင့်၊ အာဖရိက၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးအကျပ်အတည်းအကြောင်းကို ကောင်းစွာ လေ့လာခဲ့ရပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အဆိုပါကျောင်းသားမှာ အာဖရိကမြေကို တစ်ခါမျှ ခြေမချူးသလို၊ အာဖရိကအကြောင်း လက်တွေ့ကျကျ လေ့လာရသေးသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ သူ၏အကြံပေးဖြစ်သူ သူ့ဆရာက 'ဒေတာ' အပြည့်အစုံပေးပြီး၊ နိုက်ကိုးရီးယားစီးပွားရေးအကြောင်းကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ စိစစ်ခိုင်း ပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ နိုက်ကိုးရီးယားနိုင်ငံ၏သမိုင်း၊ ၎င်း၏ဆက်စပ်အခြေ အနေကို၊ ဘာတစ်ခုမျှ ဟုတ်ဟုတ်ညားညားမသိသေးသလို၊ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ

လေ့လာဖူးလိမ့်မည်လည်း မဟုတ်ပါ။ နောက် ကာလအတန်ကြာ၊ နိုက်ဂိုးနိုယား နိုင်ငံတွင် ထံထံဝင်ဝင်လေ့လာတော့မှသာ၊ လိုအပ်သောအတွေ့အကြုံနှင့် ဆက်စပ် စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းကို၊ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက်၊ တစ်စုံတရာ နီးစပ် တူညီမှုရှိသော၊ လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာ၏ သင်ခန်းစာအချို့ကိုမျှဝေ ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော သင်ခန်းစာငါးရပ်ထဲမှ၊ ပထမဆုံးသင်ခန်းစာကို ပြန်လည်စိစစ်ကြည့်ပါမည်။ လူ့ခန္ဓာကိုယ်လိုပင် စီးပွားရေးတစ်ခုကိုလည်း ရှုပ်ထွေးသောစနစ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားရပါသည်။ လူတွင် သွေးလည်ပတ်မှုစနစ်၊ အသက်ရှူစနစ်စသော စနစ်မျိုးစုံရှိသလို၊ စီးပွားရေးတွင်လည်း ပို့ဆောင်ရေးစနစ်၊ ဆက်သွယ်ရေးစနစ်၊ ပါဝါစနစ်၊ တရားဥပဒေစနစ်၊ အမျိုးသားကာကွယ်ရေး စနစ်၊ အခွန်အကောက်စနစ်၊ စသဖြင့် စနစ်များစွာရှိသည်သာ ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးတစ်ခုလုံး သင့်တင်လျောက်ပတ်စွာ လည်ပတ်နိုင်ဖို့ဆိုလျှင်၊ ဆိုခဲ့ပါ စနစ်အသီးသီးကို ကောင်းစွာကိုင်တွယ်နိုင်ရပါလိမ့်မည်။ လူ့ခန္ဓာကိုယ်တွင် စနစ်တစ်ခုဖောက်လားသည်နှင့်၊ စနစ်အားလုံး 'တစ်နွယ်ငင်တစ်စင်ပါ' ဖြစ်တတ် သလို၊ စီးပွားရေးတွင်လည်း အလားတူ ဖြစ်တတ်ပါသည်။

၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များ၏ နှောင်းပိုင်းကာလတွင်၊ အမေရိကန်အစိုးရက ဘော်လစ်ဗီးယားလယ်သမားများကို ကိုကိုးစိုက်ပျိုးမှုလျှော့ချဖို့တောင်းဆိုခဲ့ဖူး သည်။ ဤသည်၏ အကျိုးအဆက်ကြောင့်၊ ဘော်လစ်ဗီးယား ကျေးလက်ဒေသမှာ ဆင်းရဲတွင်းပိုနက်ခဲ့ရသည်။ ဘော်လစ်ဗီးယားအစိုးရက၊ ဤသည်ကို လူမှုရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များဖြင့်တုံ့ပြန်လိုက်ရာ၊ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းပါ ဆက် တိုက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအပါအဝင် ပြင်ပထောက်ပံ့ ကူညီရေးအေဂျင်စီများအနေနှင့်၊ ဘော်လစ်ဗီးယား ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်း ကို ကူညီဖို့ပျက်ကွက်ခဲ့ရာ၊ လူမှုရေးတင်းမာမှုများထိ အခြေအနေဆိုးခဲ့ရသည်။ နောက်ဆုံး အစိုးရပြုတ်ကျသွားခဲ့သည့်တိုင်၊ ဘော်လစ်ဗီးယားနိုင်ငံမှာ တစ်ခွင် တစ်ပြင်လုံး မတည်ငြိမ်သည့်ကာလကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်တိုးခဲ့ရတော့သည်။

ဒုတိယသင်ခန်းစာကိုဆက်ပါမည်။ လက်တွေ့ကုသရေးနယ်ပယ်မှ ဆရာဝန်များကဲ့သို့ပင်၊ ဘောဂပေဒသမားများအနေနှင့်လည်း အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသော ရောဂါရှာဖွေရေးများကို လေ့လာသင်ယူရပါလိမ့်မည်။ ဤသို့သော ရောဂါရှာ ဖွေရေးနည်းနာမျိုးကို စာမျက်နှာနှစ်ထောင်ကျော်ပါသည် ရောဂါပေဒစာအုပ်ထု ကြီးများမှာပင်၊ အကုန်အစင် တွေ့ကောင်းမှတွေ့ပါလိမ့်မည်။ ဤသည်တို့နားလည် သိရှိထားသော ဆရာဝန်များအနေနှင့်၊ အရာကိစ္စတော်တော်များများ မှားနိုင် စရာရှိသည်ကို ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်ထားကြပါသည်။ တစ်ခုတည်းသော

ရောဂါလက္ခဏာပင်ဖြစ်စေ၊ ဒါလင်ပေါင်းများစွာမက ရာပေါင်းများစွာသော နောက်ခံရောဂါများနှင့် ဆက်စပ်နေသည်ကိုလည်း၊ နှလုံးသွင်းထားလေ့ ရှိပါသည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)ဆရာများကမူ ဤသို့မဟုတ်။ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသောဘောင်အတွင်းမှသာ စဉ်းစားလေ့ရှိပြီး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများအတွက် အဟန့်အတားများ၊ ဘတ်ကျက်လိုငွေ၊ အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်း စသောအချက်များကိုသာ၊ ပစ်မလွှဲ လက်ညှိုးထိုးလေ့ရှိကြသည်။

သို့နှင့်အမျှ၊ ဘတ်ကျက်ဖြတ်တောက် လျှော့ချရန်၊ ကုန်သွယ်ရေးအတားအဆီးများ လျှော့ချရန်၊ အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းများကို ပုဂ္ဂလိကပြောင်းရန် စသော တစ်ခါလာ မည်းပြာပုဆိုးကုထုံးများနှင့်သာ စခန်းသွားလေ့ရှိကြတော့သည်။ အိုင်အမ်အက် ဆက်စပ်အခြေအနေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း အလျဉ်းမရှိ။ ဆင်းရဲမှုထောင်ခြောက်၊ သီးနှံစိုက်ပျိုးမှုပညာ၊ ရာသီဥတု၊ ရောဂါဘယ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စသော ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ချညှန်အားနည်းစေသည့် အခြား အကြောင်းရင်းများကို များသောအားဖြင့် မျက်စေ့လျှမ်းလျက်ရှိကြသည်။ လက်တွေ့ကုသရေးဘောဂဗေဒပညာအနေနှင့်၊ စီးပွားရေးအခက်အခဲ၏ အဓိက အကျဆုံးပြဿနာကို ထိထိရောက်ရောက်ဖော်ထုတ်နိုင်ပြီး၊ အိုင်အမ်အက်အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီသော သင့်တင့်လျှောက်ပတ်သည့် ကုထုံးများကို၊ လေ့ကျင့်မွေးမြူဖို့ အထူးအရေးကြီးပါသည်။ အာဖဂန်နစ္စတန် (သို့မဟုတ်) ဘော်လစ်ဗီးယားဆိုလျှင်၊ ပို့ဆောင်ရေးစရိတ်၊ ဆီနီဂေါဆိုလျှင် ငှက်ဖျားစသည်၊ အလွန်ယေဘုယျကျသော ရောဂါရှာဖွေပုံမျိုးနှင့် အလုပ်မဖြစ်နိုင်တော့သည်ကို၊ သတိပြုကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။

တတိယသင်ခန်းစာကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါဦးမည်။ လက်တွေ့ကုသရေးဆေးပညာလိုပင် လက်တွေ့ကုသရေး ဘောဂဗေဒအနေနှင့်လည်း၊ ပြဿနာတစ်ရပ်ကို တစ်ဦးချင်း၊ တစ်ခုချင်း ဘောင်အတွင်းမှ ကန့်သတ်စဉ်းစားလို့ မဖြစ်ပါ။ မိသားစုဘောင် (သို့မဟုတ်) ကျယ်ပြန့်သော ဆက်စပ်အခြေအနေများနှင့်၊ ချဉ်းကပ်ကြည့်ဖို့ လိုပါလိမ့်မည်။ ဥပမာ၊ ဂါနာနိုင်ငံအနေနှင့် ၎င်း၏ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို၊ ကမ္ဘာ့ဇွေကွက်တွင် တင်ပို့ရောင်းချ၍ မရနိုင်လောက်အောင်၊ နိုင်ငံတကာဈေးကွက်မှ အတားအဆီးများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်ဆိုလျှင်၊ ဘာလုပ်ကြမည်နည်း။ ဂါနာအစိုးရကို 'မိမိကိုယ်ကို ပြန်စိစစ်ပါ' ဟု ဩဂါဒခြွေရုံမျှနှင့် လုံလောက်လိမ့်မည်မဟုတ်သည်မှာ၊ သေချာပါသည်။ ဂါနာနိုင်ငံ ရင်ဆိုင်နေရသော ဆက်စပ်အခြေအနေများကို၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်စဉ်းစားပေးဖို့ လိုပါသည်။

ဂါနာမှာ၊ ယခင်ရာစုက အမွေခံထားရသော ဘယ်လိုမှ ပြန်လည်မပေးဆပ်နိုင်တော့သည့်၊ ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်မှာ၊ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် နောက်ထပ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များကို ဆွံ့ဆောင်နိုင်ရန်၊ အခြေခံ

အဆောက်အအုံကောင်းမွန်ရေးအတွက်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အပူတပြင်းလိုအပ်နေသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့တည်းမဟုတ်၊ အိမ်နီးချင်းတိုင်းပြည်များမှ ကူးစက်လာသော ဒုက္ခသည်ပြဿနာနှင့်၊ ကသောင်းကနင်းဖြစ်ရပ်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးသည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့ကမူ ဆိုခဲ့ပါ ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မရှိဘဲ၊ ကုန်သွယ်ရေးအချုပ်အချယ် အတားအဆီးများလျှော့ချရန်၊ ဘတ်ဂျက်ချိန်ခွင်လျှော့ချရန်၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် စသော မည်းပြာပုဆိုးကုထုံးများဖြင့်သာ ချဉ်းကပ်ကြပါလိမ့်မည်။

သူတို့ပြောသောကုထုံးများမှာ မကောင်း၍မဟုတ်၊ အလွန်ကောင်းပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှ ကုန်သွယ်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ကြေးမြီလျှော်ပစ်မှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးအတွက် နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးကူညီထောက်ပံ့မှု၊ အာဖရိကအနောက်ခြမ်းတစ်ခုလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် နိုင်ငံတကာကူညီပံ့ပိုးမှု၊ စသောလက်တွေ့ခြေလှမ်းများနှင့် မဆက်စပ်နိုင်လျှင်၊ မည်သို့မျှ ထိရောက်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ မည်သို့မျှ အဓိပ္ပာယ်ရှိလိမ့်မည်လည်း မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်၊ နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေးဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတစ်ခုလုံး၏ ဝိသားစုဝင်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနားလည်ချက်နှင့်ပင်၊ ထောင်စုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များကို ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအထောက်အကူနှင့်ပင် ဆိုခဲ့ပါရည်မှန်းချက်များကို၊ အကောင်အထည်ဖော်ရန် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြမည်ဟု၊ ကတိပြုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အဆိုပါယူဆချက် ရည်မှန်းချက်နှင့် ကတိကဝတ်များမှာ ယခုထက်တိုင် လက်တွေ့ကုသရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ မရောက်သေးဟု၊ ဆိုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထသင်ခန်းစာကို လက်တွေ့နှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ပါမည်။ ကောင်းမွန်မွန်ကန်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးလက်တွေ့ကျင့်ထုံးအနေနှင့်၊ စောင့်ကြည့်မှတ်သားစစ်ဆေးခြင်း၊ တန်ဖိုးဖြတ်ချင့်တွက်ခြင်းတို့ကို စဉ်ဆက်မပြတ်လုပ်ဖို့ လိုပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရည်မှန်းချက်နှင့်အကျိုးဆက်တို့ကို၊ အသေးစိတ်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ဖို့ လိုသည်။ အကယ်၍ ရည်မှန်းချက်များမအောင်မြင်ခဲ့လျှင်၊ ဘာကြောင့် ဘယ်လိုဖြစ်ရသည်ကို၊ ဆန်းစစ်ဖို့အရေးကြီးပါသည်။ ယနေ့ လက်တွေ့ကျင့်သုံး နေသော ဖွံ့ဖြိုးရေးကျင့်ထုံးတွင်မူ၊ အိုင်အမ်အက်(ဖ)နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်အနေနှင့် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ ပြုမူလုပ်ဆောင်ပုံကိုအကဲဖြတ်ရန် စံအဖြစ်၊ အိုင်အမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များကို ချမှတ်ပေးသည်မျိုး၊ အတော်လေး ရှားပါသည်။ ၎င်းတို့အကွယ်အပြန်ဆောင်ရွက်ကြသည်မှာ၊ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း (တစ်နည်း) ကုထုံးတစ်ခုဖြင့် လမ်းညွှန်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ဥပမာ၊ အစိုးရတစ်ခု၏ဘတ်ဂျက်လိုငွေကို ဂျီဒီပီ၏ ၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ချရန်၊ အကြံပေးမည်။ ဤအစီအစဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းရှိမရှိကို စိစစ်မည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အစီအစဉ်၏အကျိုးဆက်ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု ပိုမြန်မမြန်၊ ဆင်းရဲမှု လျော့ကျမကျ၊ ကြွေးမြီအကျပ်အတည်းဖြေရှင်းနိုင်၊ မဖြေရှင်းနိုင် စသည် တို့ကိုမူ၊ စောင့်ကြည့်မှတ်သားခြင်း မရှိ။ အကျိုးဆက်အနေနှင့်၊ ချပေးသော ပေါ်လစီအညွှန်းအတိုင်း လုပ်၊မလုပ်ကိုသာ အခြင်းပွားနေကြပြီး၊ ပေါ်လစီ မှန်၊ မမှန်ကိုစိစစ်ခြင်းမရှိ ဖြစ်လာတော့သည်။ ဤသို့သောအခြေအနေက၊ ကျွန်တော့် ကို ပုံပြင်လေးတစ်ပုဒ် အမှတ်ရစေလိုက်သည်။

'တစ်ခါက ရွာတစ်ရွာရှိ လယ်သမား တစ်ယောက်မွေးထားသောကြက်များ၊ ဘာရောဂါရယ်မသိ၊ တဖြုတ်ဖြုတ် သေကုန်သည်။ ဤတွင် ရွာဦးကျောင်းမှ ခင်ကြီးတစ်ပါးက၊ ဆေးမြီးတိုတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခုပေးရာ၊ ကြံရာမရ လယ်သမားကလည်း တစ်သဝေမတိမ်းလိုက်လုပ်သည်။ နောက်ဆုံး၊ ကြက်အားလုံးသေကုန်သည်အထိ ခင်ကြီးက မလျော့ . . . 'နာသက္ကာ၊ ငါ့မှာ ကုထုံးတွေအများကြီးရှိသေးသကဲ့ဟု ပြောလေသည် ဆိုသတတ်။'

နောက်ဆုံး၊ ပဉ္စမသင်ခန်းစာအကြောင်း ဆက်ပါမည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘာဂဗေဒ အသိုင်းအဝိုင်းတွင်၊ လိုအပ်သောကျင့်ဝတ်နှင့် ပရော်ဖက်ရှယ်နယ် နှုန်းစံများ အားနည်းနေဆဲဟု၊ ယူဆရပါသည်။ ဤသို့ဆိုသည်နှင့်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး လက်တွေ့လုပ်ကိုင်နေသူများတွင် ကျင့်ဝတ်မရှိ အကျင့်ပျက် ခြစားနေကြသည် ဟု၊ ဆိုလိုသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ဤသို့သော အကျင့်ပျက်ခြစားသူမျိုး ဤ ခေလာကတွင် မရှိသလောက် ရှားပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘာဂဗေဒ အသိုင်းအဝိုင်းတွင် မိမိဆောင်ရွက်နေသောအလုပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ တာဝန်ယူ သည့်စိတ်ဓာတ် လုံလောက်အောင်မရှိဟု၊ ထင်သည်။ စင်စစ်၊ စီးပွားရေး ဘဏ်ခွဲကို အကြံပေးရသည်ဆိုသည်မှာ၊ အပေါ်ယံချဉ်းကပ်မှုသက်သက်မျှမဟုတ်။ အဖြေမှန်ကို ရှာဖွေပေးရေးဆိုသည်၊ ခိုင်မာသောကတိကဝတ်တစ်ခု ရှိသင့်ပါ သည်။ ဤကတိကဝတ်ကို တာဝန်ယူဖြည့်ဆည်းဖို့ဆိုလျှင်၊ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းနောက်ခံ၊ နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် လူမျိုးနှင့်ယဉ်ကျေးမှု အဆက်အစပ် စသည်များကို၊ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း စိမ့်ဝင်လေ့လာနိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါသည်။

ဆင်းရဲမှုနှင့် နပန်းလုံးနေရသောနိုင်ငံများရှိ ပြဿနာရပ်တိုင်းမှာ၊ ပြည်တွင်း က လာသည်ချည်းဟု၊ တရားသေယူဆ၍ မဖြစ်ပါ။ သို့နှင့်အမျှ၊ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘတ်ဂျက်ခါးပတ်တင်းရေး၊ ဈေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ တိုးချဲ့ ဆောင်ရွက်ရေးစသော ဖြေရှင်းနည်းများဖြင့်၊ အခါခပ်သိမ်း အဖြေမှန်ရနိုင်လိမ့် မည် မဟုတ်ပါ။ လက်တွေ့ အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည့် ဖြေရှင်းနည်းထဲတွင်၊ ပိုမို

နှစ်နှိုင်းသည် ကြွေးမြီလျှော့ပေါ့ရေး၊ ပိုမိုများပြားသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီနှင့် ချမ်းသာသောနိုင်ငံများ၏ရေးရာကွက်ကို ပိုကျယ်ကျယ်ဖွင့်ပေးရေး၊ စသော အချက်များလည်း ပါဝင်နေသည်ကို သတိချပ်ရာသည်။ သို့အတွက်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး လက်တွေ့ဆောင်ရွက်သူအနေနှင့်၊ သက်ဆိုင်ရာဆင်းရဲသောနိုင်ငံမှ တာဝန်ရှိသူများ ကိုသာမက၊ ချမ်းသာနိုင်ငံများမှ ပေါ်လစီမိတ်ကာများကိုပါ၊ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆိုဆိုရဲဝေဖန်ရဲဖို့ လိုပါသည်။ သို့မှသာလျှင်၊ မိမိ၏ပရော်ဖက်ရှင်နယ် ကျင့်ဝတ်ကို စောင့်ထိန်းရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးလက်တွေ့ လုပ်ငန်းမှ အမှားအယွင်းများ

နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်မျှ သက်တမ်းရှည်ကြာခဲ့ပြီဖြစ်သော ဖွံ့ဖြိုးရေး လက်တွေ့ လုပ်ငန်းများကို၊ လက်တွေ့ကုသရေးဘောဂဗေဒဖြင့် အစားထိုးသင့်ပါပြီ။ ဤ နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်ကို 'ဖွံ့စည်းပုံပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းရေးကာလ' ဟု လူသိများပါသည်။ ဤကာလကိုပင်၊ 'ကွန်ဆာပေးတစ် တစ်ခေတ်ဆန်း' ဟုလည်း၊ ခေါ်နိုင်လောက် သည်။ အကြောင်းမူ၊ အမေရိကန်သမ္မတ ရော်နယ်ရေဂင်နှင့် ဗြိတိသျှ ဝန်ကြီးချုပ် မာဂရက်သက်ချာတို့၏၊ 'အရင်းရှင်စနစ် မူလတရားကိုယ်များဆီသို့ ပြန်သွား ရေး' ဆိုသော ကွန်ဆာပေးတစ်အယူအဆဖြင့်၊ ဤကာလကြီးကို စတင်ဖွင့်လှစ် လိုက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဤကာလအတွင်း ချမ်းသာနိုင်ငံကြီးများက၊ ဆင်းရဲနိုင်ငံများကို ဤသို့ လက်ချာရိုက်ခဲ့ကြသည်။ 'မင်းတို့ညံ့လို့မင်းတို့ဆင်းရဲတာနော်။ ဒီတော့ ချမ်းသာ ချင်ရင် ငါတို့လိုလုပ်' ဟု၏။ 'ငါတို့လိုလုပ်' ဆိုသည်မှာ၊ လွတ်လပ်သောဈေးကွက် ကိုလောင်းပေးရန်၊ စွန့်ဦးတီထွင်(အဲန်ထရာပရာနော)လုပ်ငန်းများကို ဧားပေး ရန်၊ ဘဏ္ဍာရေးအရတာဝန်ယူရန် စသောလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆိုလိုရင်း ဖြစ် သည်။ ဤအလုပ်များကိုသာ အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဦးဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အသေအချာရရှိပြီး၊ ချမ်းသာလာလိမ့်မည်ဟု သေချာပေါက်ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ဖြင့်၊ အဆိုပါ 'ဖွံ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းရေးကာလ'အတွင်း အိုင် အမ်အက်(ဖ)နှင့်ကမ္ဘာ့ဘဏ်အစီအစဉ်များကို ကြည့်လိုက်လျှင်၊ စီးပွားရေးပြဿနာ အားလုံး၏ အခြေခံအဖြစ်၊ ၎င်းတို့ယူဆသော ရောဂါလေးမျိုးကို ကိုင်တွယ် ကုသနိုင်ရန်၊ ဒီဇိုင်းဆင် ဆေးညွှန်းဖော်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ သူတို့ ပြောသောရောဂါလေးမျိုးကား၊ 'ညံ့ဖျင်းသောအုပ်ချုပ်ရေး'၊ 'အစိုးရ၏ ရှေး ကွက်တွင် အလွန်အကျွံပါဝင်စွက်ဖက်မှု'၊ 'များပြားလွန်းသော အစိုးရ အသုံး

စရိတ်' နှင့် 'နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ များလွန်းနေမှု' တို့ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်အမျှ 'ဘတ်ဂျက်ခါးပတ် တင်းတင်းပတ်ရေး၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေး၊ 'ဈေးကွက် ထိန်းချုပ်မှုများ လျှော့ချရေး'(လစ်ဘရယ်လိုက်ဇေးရှင်း)နှင့် 'ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်ရေး' တို့သည်ပင်လျှင်၊ ထိုကာလ၏အဓိကဆေးညွှန်းများ ဖြစ်လာခဲ့ရတော့သည်။

ယခု နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်အကြာမှ ပြန်ကြည့်လိုက်သောအခါ၊ မည်သည့်ဆေးညွှန်းမျှ ထိထိရောက်ရောက် အလုပ်မဖြစ်ခဲ့သည်ကို၊ တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ဆိုသည်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းရေးကာလတစ်ခုလုံး၊ ဘာတစ်ခုမျှ အမှန်မရှိ၊ အားလုံးအမှားဟု ဝါးလုံးရှည်ဖြင့် သိမ်းကျုံးရမ်းသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ မှန်ကန်သောထောက်ပြချက်များ၊ အနည်းမနောရှိခဲ့သည်ကို ဝန်ခံရပါလိမ့်မည်။ ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များ၏ စောစောပိုင်းကာလများက၊ ဆင်းရဲနိုင်ငံအများစု စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်မှာ၊ နက်ရှိုင်းသော စီးပွားရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအမှားများကြောင့်ဟု၊ ယေဘုယျဆိုနိုင်စရာရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်တော်များများအနေနှင့် တံခါးပိတ်ကုန်သွယ်ရေးစနစ်များကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ အထိုက်အသင့် တံခါးဖွင့်သောနိုင်ငံများသည်လည်း၊ ကမ္ဘာလုံးချီ ရှေးကွက်ထက် ဒေသဈေးကွက်လောက်ကိုသာ၊ ချိန်ရွယ်ချက်ထားခဲ့ကြသည်။ စီးပွားရေးမျက်နှာစာထိပြန်ထားသော နိုင်ငံတော်လက်တံများ၊ လိုအပ်သည်ထက်များနေခဲ့သည်မှာလည်း အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ဤအားနည်းချက်များမှာ တကယ်လက်တွေ့၏ အစိတ်အပိုင်းအချို့မျှသာဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်တော်များများအတွက်ဆိုလျှင်၊ ငဟိုအချက်အချာအခန်းတွင်ရှိသော ပြဿနာများဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်လောက်သည် မဟုတ်ပါ။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့မသိသော၊ အမှန်တကယ်အရေးကြီးသည့်ပြဿနာ များစွာရှိနေခဲ့ပါသည်။ ဈေးကွက်ကို တာဝန်ယူခန့်ခွဲရမည့် လူလတ်တန်းစား အားနည်းသည့်ပြဿနာ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ သုံးမရနိုင်လောက်အောင်ယိုယွင်းနေသောပြဿနာ၊ အရင်းအနှီးရှားပါးမှုပြဿနာသည်တို့နှင့်အတူ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အဟန့်အတားလိုဖြစ်နေသော ၂၀၀၀၊ ရာသီဥတုနှင့်ရောဂါဘယဖိစီးမှု စသော ပြဿနာအထွေထွေတို့ ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ်၊ ဤပြဿနာများကို မတို့မထိဘဲ၊ မည်သည့်ဆေးညွှန်းမျှ တိုးနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများကိုသာ တစ်ဖက်သတ် အပြစ်ဖို့မနေဘဲ၊ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ချဉ်းကပ်လေ့လာနိုင်ဖို့၊ အထူးအရေးကြီးလှပါသည်။ ကံမကောင်း အကြောင်းမလှစွာပင် ဤသို့သော ဘက်ပေါင်းစုံချဉ်းကပ်မှုမျိုး၊ မကြာသေးမီကာလလောက်အထိ လုံးဝ မရှိခဲ့ဟုဆိုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းမှုကာလတွင်း၊ အိုင်အမ်အက်(၈)နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့၏ ပေါ်လစီများ မအောင်မြင်ခဲ့ရသည်မှာ၊ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကိုင်စွဲခဲ့ကြသော အယူအဆများနှင့်လည်း၊ ပတ်သက်နိုင်ပါသည်။ ပထမအယူအဆမှာ 'ကိုယ့်ဦးကိုယ်ချွန် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး' ဆိုသော အယူအဆဖြစ်သည်။ ဤအယူအဆအရ ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးတာဝန်ကို၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၏ ပုဆိုးထက်သို့သာ၊ လုံးလုံးလျာလျား တင်ထားလိုက်တော့သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင်၊ ဘဏ္ဍာရေးကူညီထောက်ပံ့မှုများ မလို၊ (သို့မဟုတ်) ကူညီထောက်ပံ့မှုက အဓိကမဟုတ်ဆိုသော အယူအဆက၊ လိုက်လာသည်။ ထိုစဉ်က ရေပန်းစားခဲ့သော 'အိတ်(၁) (aid) မလို၊ ထရိတ် (trade) သာလိုသည်၊' ဆိုသော ကြွေးကြော်သံကို မှတ်မိကြပါလိမ့်မည်။ တကယ့်လက်တွေ့တွင်၊ 'အကူအညီ'(အိတ်,၁)ကိုသာ သိသိသာသာဖြတ်တောက်ခဲ့ပြီး၊ 'ကုန်သွယ်ရေး'(ထရိတ်)အတွက်မူ တံခါးဖွင့်ပေးခဲ့ကြသည် မဟုတ်ပါ။

ကိန်းဂဏန်းအတိအကျနှင့်ဆိုရလျှင်၊ ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကဒေသမှ လူတစ်ဦးချင်းအတွက် နိုင်ငံတကာထောက်ပံ့ကူညီငွေမှာ၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ၃၈ ဒေါ်လာရှိရာမှ၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ၂၂ ဒေါ်လာသို့ လျော့ကျသွားပါသည်။ (၂၀၀၂ ခုနှစ်ဒေါ်လာပေါက်ဈေးကို ကိန်းသေယူနှိုင်းယှဉ်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်) ပြောရလျှင်၊ ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကသာမဟုတ်၊ ၁၉၈၀ ပြည့်အလွန်နှစ်မှ ၁၉၉၀ ပြည့်အလွန်နှစ်များအတွင်း၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ နိုင်ငံတကာကူညီထောက်ပံ့ငွေမှာ၊ အကြီးအကျယ် ထိုးစိုက်ကျသွားခဲ့ရသည်။ ဤကာလအတွင်း၊ အာဖရိက၏အိတ်(၁,၆)ရောဂါမှာ၊ အန္တရာယ်အကြီးဆုံး အနေအထားထိ အခြေအနေဆိုးလာခဲ့ရပါသည်။

ဒုတိယအယူအဆမှာ၊ အိုင်ဒီတို့လိုကဲ့အစွဲအလမ်းမှ လာသည်ဟု၊ ဆိုပါလိမ့်မည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဗြိတိသျှတို့အပါအဝင် ချမ်းသာ နိုင်ကြီးများက၊ နိုင်ငံတကာအကူအညီဆိုသည်ကို လက်နက်သဖွယ်အသုံးပြုပြီး ဒေသခံနိုင်ငံများ မလိုလားသည့်၊ (သို့မဟုတ်) လက်တွေ့အကောင်အထည်မဖော်နိုင်သည့်လုပ်ငန်းများကို၊ ဖိအားပေး အကောင်အထည်ဖော်ခိုင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ အာဖရိကနိုင်ငံ တော်တော်များများဆိုလျှင်၊ 'ကျန်းမာမှုစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို၊ ပုဂ္ဂလိကလက်သို့လွှဲအပ်ရေး' ဆိုသည့်၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ဆော်ဩသင်နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်လုံးလုံး နားမဆန်အောင်ကြားခဲ့ပြီ။ ဖြစ်ပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးအနေနှင့်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းများကို အသုံးပြုသူကိုယ်တိုင်က ကျခံစေရမည်ဟု အတင်းအကျပ်တိုက်တွန်းခဲ့သည်များပင် ရှိသည်။ 'ပက်လစ်စာ' မဆိုနှင့် 'မတ်တတ်စာ' အတွက်ပင်၊ မနည်းရုန်းကန်နေကြရသော ဒေသလူထုမှာ၊ ဆေးမကုနိုင်ရုံ၊ ကျောင်းမနေရုံမှလွဲ၍ ဘာမျှမတတ်နိုင်သည့် အခ

အထူးသို့ ရောက်သွားတော့သည်။ အလျှူရှင် ချမ်းသာနိုင်ကြီးများတွင်မူ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုသာမက၊ ပညာသင်ကြားရေးကိုပါ သူတို့အစိုးရများက တာဝန်ယူပေးကြသည်က များပါသည်။

အချစ်ဆိုလျှင်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းရေးကာလ ပေါ်လစီအညွှန်းများ မအောင်မြင်ခြင်း၏ အရင်းခံအကြောင်းမှာ၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၏ တကယ့်အခြေအနေမှန်ကို မသိနားမလည်ခြင်း၊ (သို့မဟုတ်) မစာနာတတ်ခြင်း တူ၍သာ ဆိုရတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးအတွက် မတူခြားနားသော ရောဂါစစ်တမ်းများ

ခရစ်နှစ် ၂၀၀၀ ပြည့်က ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများစုပေါင်းပြီး 'ထောင်စုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များ' (The Millennium Development Goals) M.D.G ဆိုသည်ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ အနှစ်၊နှစ်ဆယ်ကြာမျှ အောင်မြင်မှုမရခဲ့သော ဖွဲ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းရေးပေါ်လစီများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်၊ ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အခွင့်အလမ်းများ၊ ရရှိလိမ့်မည်ဟု မျှော်သင့်ရပါသည်။ အကြောင်းမူ MDG က အဆိုပြုထားသည်များမှာ၊ အမှန်တကယ် ရရှိနိုင်သော ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်လာသောကြောင့်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

MDG က၊ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများအတွက် သက်ဆိုင်ရာကိစ္စပိုင်း၊ ရာခိုင်နှုန်း မည်ရွေမည်မျှ ကူညီထောက်ပံ့ရမည်ကို၊ စံသတ်မှတ်ထားသည်။ (ယခုအချိန်ထိတော့ အချမ်းသာဆုံးနိုင်ငံများမှပင် အပြည့်မပေးမရသေး။) အလားတူ အင်အားအင်အား(မ) ကမ္ဘာ့ဘဏ်စသော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက၊ ချပေးသော အကြံပေးချက်များ ပေါ်လစီအညွှန်းများကိုလည်း၊ အကဲဖြတ်ချင့်တွက် နှိုင်းရန် နှုန်းစံများသတ်မှတ်ပေးထားသည်။ (ယခုအချိန်ထိတော့ ရာနှုန်းပြည့် အောင်မြင်မှု မရှိလှသေး။) အလားတူပင် ဆင်းရဲနိုင်ငံများအတွက်လည်း၊ အမှန်တကယ်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ (ဤအပိုင်းတွင်မူ အခြေအနေမဆိုးလှဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။) သို့အတွက်၊ MDG ပါ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးမှာ၊ ချမ်းသာနိုင်ငံများမှ ဆင်းရဲနိုင်ငံများတွင်ပါ၊ တာဝန်ရှိသည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

အာဖရိကဒေသ၊ ဗဟိုအာရှဒေသနှင့် လက်တင်အမေရိကဒေသရှိ ဆင်းရဲနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံအရပြောရလျှင်၊ ယခုအချိန်ထိ MDG ရည်မှန်းချက်များ မပြည့်မီသေးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ထိုဒေသများရှိ နိုင်ငံအများစုအနေနှင့်လည်း၊ ရံရဲရင့်ရင့်တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နှင့် ထက်ထက်သန်သန်ဝင်၊

သက်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ မျှော်မှန်းထားသောဖွံ့ဖြိုးရေးမှာ ယခုတိုင် ရမလာသေး ဖြစ်နေရသည်။ ဤအတွေ့အကြုံက ဘာကိုဖော်ပြနေသနည်းဆိုလျှင်၊ တကယ့် ပြဿနာမှာ အများထင်နေကြသလို စီမံခန့်ခွဲမှုကိစ္စ၊ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စ သက်သက် မျှမဟုတ် ဆိုသောအချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တစ်ခုတည်းသော ရောဂါရှာဖွေရေးချဉ်းကပ်ပုံနှင့်၊ မလုံလောက်ဆိုသောအချက် ဖြစ်ပါသည်။ သို့အ တွက်၊ လက်တွေ့ကုသရေး ဘောဂဗေဒတွေ့ရှိချက်များနှင့် ချဉ်းကပ်ကြည့်လျှင် ပိုမိုပြည့်စုံကောင်းမွန်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ပုံပေါ်လာနိုင်စရာ ရှိလိမ့်မည်ဟု မှန်းဆရပါသည်။

လက်တွေ့ကုသရေး ဘောဂဗေဒ၏သော့ချက်မှာ၊ မတူခြားနားသော ရောဂါစစ်တမ်းများဖြင့်၊ ချဉ်းကပ်ကြည့်ဖို့ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ချဉ်းကပ်ဖော်ထုတ်ပြီး သင့်တင့်လျှောက်ပတ်သော ကုသုံးများကို၊ စနစ်တကျကျင့်သုံးကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံး ဆရာဝန်က လူနာကိုမေးခွန်းတွေထုတ်ပြီး ရောဂါ၏အပြင်ပန်း ရုပ်ပိုင်း လက္ခဏာများကို စိစစ်မည်။ 'ခင်ဗျား ဘာဆေးသောက်ထားလဲ... ' 'ဒီဆေး သောက်ပြီး ခင်ဗျားဘယ်လိုနေလဲ၊ မူးသလား၊ မောသလား၊ ယားသလား ' 'သိပ်မကြာသေးခင်က ခွဲစိတ်ကုသမှုခံဖူးသလား... ' 'ဒီရောဂါမျိုး ခင်ဗျား မိသားစုထဲမှာ ဖြစ်ဖူးတဲ့သူ ရှိလား... ' စသည်မေးခွန်းမျိုးတွေ ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့ကုသရေး ဘောဂဗေဒသမားတစ်ယောက် အနေနှင့်လည်း၊ ဤအတိုင်း လုပ်ရပါလိမ့်မည်။ ပြောရလျှင်၊ မတူခြားနားသော ရောဂါစစ်တမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် စာရင်းတစ်ခု ပြုစုထားရပါလိမ့်မည်။

- ယေဘုယျသဘော ပြောရလျှင်၊ အောက်ပါ ၇ ချက် ဖြစ်ပါသည်။
- (၁) အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု ပမာဏ အတိုင်းအဆ (The extent of Extreme Poverty)
 - (၂) စီးပွားရေးပေါ်လစီ (Economic Policy)
 - (၃) ဘဏ္ဍာရေးပေါ်လစီ (Fiscal Policy)
 - (၄) ရုပ်ပိုင်းပထဝီနှင့်လူသားဘောဂဗေဒ (Physical Geography and Human Ecology)
 - (၅) အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံများ (Patterns of Governance)
 - (၆) ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့စရိုက်ဆိုင်ရာအတားအဆီးများ (Cultural Barriers)
 - (၇) ပထဝီနိုင်ငံရေး (Geopolitics)

ရောဂါစစ်တမ်းမျိုးစုံ ပြုစုရန်အတွက်၊ ဆိုခဲ့ပါ ခေါင်းစဉ် ၇ ခု အောက်တွင်၊ မေးခွန်းများ သတ်မှတ်ထားရပါလိမ့်မည်။

(၁) အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု ပမာဏ အတိုင်းအဆ

ပထမဆုံးမေးရမည့် မေးခွန်းအစုအဝေးတွင်၊ အလွန်အကျွံ ဆင်းရဲမှု ပမာဏ အတိုင်းအတာနှင့် ပတ်သက်သည်များ၊ ဝါဝင်သည်။ လက်တွေ့ကုသရေး ဘောဂဗေဒသမားတစ်ယောက် အနေနှင့် 'ဆင်းရဲမှု မြေပုံ'(poverty map)ကြမ်းတစ်ခု ပြုစုထားဖို့ဖြစ်သည်။ ဤသို့ပြုစု နိုင်ရန်အတွက် နောက်ဆုံးကောက်ခံရရှိထားသော အိမ်ထောင်စုများ၏ စီးပွားရေးဆာပေးများ၊ ပထဝီနှင့်ဆက်စပ်နေသော သတင်းအချက် အလက်ဆိုင်ရာဒေတာများ၊ အမျိုးသားဝင်ငွေ စာရင်းလမ်းများနှင့် အခြားအင်ဖော်မေးရှင်းများကို အသုံးပြုရပါလိမ့်မည်။ ဥပမာပြရလျှင် 'အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှုအနေအထားတွင် နေထိုင်ကြရသော၊ အိမ်ထောင် အရေအတွက်အချိုးအစား၊ 'ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ သောက်သုံးရေ ရရှိရေး၊ စနစ်ကျသော မိလ္လာစနစ်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ လမ်းပန်း ဆက် သွယ်ရေး၊ အဟာရဓာတ် ရရှိရေး- စသော အခြေခံလိုအပ်ချက်များပင်၊ မပြည့်စုံသည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် အချိုးအစား၊ 'ဆင်းရဲမှုမှာ မြို့ပြတွင် များသလော၊ ကျေးလက်တွင် များသလော၊ 'ဒေသအချို့ သာ ကွက်ပြားဆင်းရဲနေသလော၊ (သို့မဟုတ်) တစ်ပြည်လုံးအနှံ့ အညီ အမျှ ဆင်းရဲကြသလော...၊ စသည့်အချက်များကို၊ မေးခွန်းထုတ်ကြ ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၎င်းအပြင်၊ အိမ်ထောင်တစ်ခုချင်းစီ၏ လူဦးရေအနေအထား၊ (အိမ်ထောင်ဦးစီးမှာ ယောက်ျားလော၊ မိန်းမလော၊ ကလေးအရေ အတွက်၊ အိမ်ထောင်စုဝင်များ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ စသည်များ ကို ဆိုလို)နှင့်၊ ဆင်းရဲမှု၏အဆက်အစပ်ကိုလည်း လေ့လာဆန်းစစ်ဖို့ လိုပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ဤမျှနှင့်ပင် မပြည့်စုံနိုင်သေးပါ။ အိမ်ထောင် တစ်ခုချင်းစီ၏ အက်ဆက်ပိုင်ဆိုင်မှု၊ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှု (မြေပဲ့ ယာမဲ့ ဆင်းရဲသားလော၊ လယ်ယာအနည်းအကျဉ်းမျှ ပိုင်ဆိုင်သော လယ်သမားလော၊ အရောင်းအဝယ်လုပ်သူလော...၊ အခြားစီးပွားရေး လုပ်ငန်း လုပ်သူလော စသည့်အချက်များကိုဆိုလို)နှင့်၊ ဆင်းရဲမှု၏ အဆက်အစပ်ကိုလည်း၊ လေ့လာဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ လိုပါသည်။ ဤသို့ သော အချက်အလက်များကို အခြေခံပြီး၊ ဆင်းရဲမှုမြေပုံကြမ်းတစ်ခု ပြုစုကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင်၊ ရှေ့လာမည့်နှစ်များအတွင်း ဆင်းရဲမှုကို၊ ပိုမို အခြေ

အနေဆိုးစေနိုင်လောက်သည့် သော့ချက်အကျဆုံးအန္တရာယ်များကိုလည်း၊ ဖော်ထုတ် သတ်မှတ်ထားရပါလိမ့်ဦးမည်။ 'အလွန်အကျွံ ဆင်းရဲမှု ပျံ့နှံ့နေသည့်အရေအတွက်ပေါ်၊ သက်ရောက်နိုင်သော လူဦးရေ တူရုချက်များ ဘာတွေရှိနိုင်မည်နည်း၊' (မွေးနှုန်း၊ သေနှုန်း၊ ပြည်တွင်း ပြည်ပရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု... စသည်...) 'ဆင်းရဲမှုကို ထိခိုက်စေနိုင် သော၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရွှေ့(ခ)များ၊ အလားအလာများ ဘာတွေရှိမည်နည်း။ [ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အမြင့်ပြောင်းလဲမှု၊ ကမ်းရိုးတန်း တိုက်စားမှု၊ သစ်တောပြုန်းတီးမှု၊ လယ်ယာမြေ၊ မြေဆီစာ၊ ခန်းခြောက်လာမှု၊ ရေအောင်းလွှာ(မြေအောက်ရေ)ပမာဏ လျော့နည်း လာမှု၊ ဇီဝအသွင်ကွဲစနစ် ပျက်စီးလာမှု ... စသည်] လူထုကုန်းမာရေ ရောဂါဘယအန္တရာယ်နှင့် မြေယာထုတ်လုပ်ရေးအပေါ်၊ သက်ရောက် မှုရှိနိုင်သော ရာသီဥတုရွှေ့(ခ)များ ဘာတွေဖြစ်လာနိုင်သနည်း။ (အလ လနီညို အလားအလာ၊ ကာလတာရှည် ပူနွေးလာမှု၊ ရေရှည် မိုးခေါ် မှု၊ ပြင်းထန်သောရာသီဥတု အပြောင်းအလဲ ... စသည်များ) တစ်ပြည်ထဲ အတိုင်းအတာနှင့်၊ ဒေသစီးပွားရေးအပေါ် သက်ရောက်နိုင်သော ကူးစက်ရောဂါ ဖြစ်ပွားမှုပျံ့နှံ့မှုများတွင် မည်သို့သော အပြောင်းအလဲ များ ရှိသနည်း။ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှုနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု အလား အလာအပေါ်၊ ထိခိုက်စေနိုင်လောက်သော အရေးကြီးသည့်ကုန်ဆုံး များ၏၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး အတက်၊အကျ ဘယ်လို ရှိမည်နည်း စသောမေးခွန်းများဖြင့် သော့ချက်အကျဆုံး ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည့် အန္တရာယ် အလားအလာများကို၊ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) စီးပွားရေးပေါ်လစီ

ဒုတိယမေးခွန်းအစုတွင်၊ စီးပွားရေးပေါ်လစီ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပတ်သက်သည်များ ပါဝင်သည်။ ပြောရလျှင်၊ ဤမေးခွန်းများမှာ အစဉ်အဆက် မေးခွန်းမေးစဉ်မေးခွန်းများသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်၊ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်း တွယ်မေးမြန်းဖို့ လိုသည်။

ပထမဆုံးမေးခွန်းထုတ်ရမည်မှာ၊ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည် အပတ်စနစ်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ 'တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ထဲ (သို့မဟုတ်) တိုင်းပြည်တစ်ပြည်အတွင်းရှိ ဒေသအသီးသီးတွင်၊ ဘယ်လို လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် ကုန်ကျစရိတ် ဘာတွေရှိမည်နည်း၊ ဆိုသော မေးခွန်းမျိုး ဖြစ်သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ

အဖွဲ့နှင့်သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းများဖြင့်လည်း၊ ချဉ်းကပ်ရပါလိမ့်မည်။
 'ပါဝါ၊ ရေ လမ်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစသော၊ အဓိကအကျဆုံး အခြေခံ
 အဆောက်အအုံများ၏ အရပ်ရပ်အခြေအနေ၊ မည်သို့ရှိမည်နည်း။
 ဤနေရာတွင်၊ တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး အတိုင်းအတာအရ သော်လည်းကောင်း၊
 မြို့ပြကျေးလက်နှင့် ဒေသတစ်ခုချင်းစီ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံ
 အနေအထားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခွဲခြားသိရှိဖို့လိုပါသည်။ အတယ်၍၊
 အခြေခံအဆောက်အအုံပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိလျှင်၊ ဤအချက်
 ကြောင့်၊ ကုန်ကျစရိတ်အပေါ် မည်သို့သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သည်ကိုလည်း၊
 စိစစ်မေးမြန်းကြရပါလိမ့်မည်။

နောက်ထပ် မေးမြန်းကြရမည်မှာ၊ ကုန်သွယ်ရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ
 မှုနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်တို့နှင့် ပတ်သက်သော၊ ပေါ်လစီ ခင်းကျင်း
 ပုံများ ဖြစ်သည်။ မြင်လွယ်အောင် ဥပမာပြရလျှင်၊ အောက်ပါ
 မေးခွန်းမျိုးများ ဖြစ်ပါသည်။ 'ကုန်သွယ်ရေးပေါ်လစီကို မည်သို့စည်းစဉ်း
 ဖွဲ့စည်းထားသနည်း။' 'တိုင်းပြည်တစ်ပြည် (အထူးသဖြင့် ဗိုတန်ဦးစား
 ပေး တိုင်းပြည်တစ်ခု၏ စီးပွားရေးတွင်) ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အတား
 အဆီးများရှိခဲ့လျှင်၊ အဆိုပါ အတားအဆီးများက ထုတ်လုပ်ရေးစရိတ်
 အပေါ်၊ မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိသနည်း။' 'ပြည်တွင်းပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်
 နှံမှု အလားအလာများအတွက်၊ မည်သို့သောမက်လုံးများ ဖန်တီးပေး
 ထားပါသနည်း။' (ဤနေရာတွင်၊ ပြိုင်ဘက်နိုင်ငံများ၏ မက်လုံးဖန်တီး
 နိုင်မှုအခြေအနေနှင့်၊ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ရန် မေးခွန်းထုတ်ရပါလိမ့်မည်။)
 'သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရတစ်ခုအနေနှင့်၊ လူ့အစွမ်းအားအရင်းအမြစ်
 ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်၊ မည်သို့သောအစီအစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နေပါ
 သနည်း။' (ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ အဟာရဓာတ်ပြည့်ဝရေး၊
 ရောဂါကာကွယ်ရေး၊ ပညာရေး၊ မိသားစုစီမံချက် စသဖြင့် ဘတ်ပေါင်း
 စုံမှ ချဉ်းကပ်လေ့လာဖို့ လိုပါသည်။)

(၃) ဘဏ္ဍာရေးပေါ်လစီ

တတိယမေးခွန်းအစုတွင်၊ ဘဏ္ဍာရေး အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ
 အချက်အလက်များ၊ ပါဝင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဘတ်ဂျက်အခြေ
 အနေနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ အဓိကမေးမြန်းကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ
 တစ်ခုအတွက်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် လူ့ထုဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း
 များအတွက်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရာတွင် ဘတ်ဂျက်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးက၊ အဟန့်အတား

ဖြစ်တတ်သောကြောင့်၊ ဖြစ်ပါသည်။ အောက်ပါမေးခွန်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။
 'ယခုလောလောဆယ်၊ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်နှင့် အခွန်တော်
 ရငွေ အခြေအနေ မည်သို့ရှိသနည်း၊ (ဤနေရာတွင် ဘတ်ဂျက်လိုငွေ
 ကို၊ ဂျီပီပီ၏ရာခိုင်နှုန်းနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးချင်းကျကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ တွက်ထုတ်နိုင်ဖို့ လိုပါသည်။) ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး
 အခြေခံအဆောက်အအုံ စသော၊ ကဏ္ဍအလိုက်အသုံးစရိတ်များကိုလည်း
 ဂျီပီပီ၏ရာခိုင်နှုန်းနှင့် သိဖို့လိုသည်။ ဤရာခိုင်နှုန်းကိုကြည့်၍ သက်ဆိုင်ရာ
 အစိုးရ၏ ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးအစီအစဉ်ကို၊ ခန့်မှန်း တွက်ဆနိုင်သော
 ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏
 အသုံးစရိတ်ကိုလည်း၊ (အနည်းဆုံး) အကြမ်းဖျင်းသိရှိဖို့ လိုပါသည်။
 ဤအသုံးစရိတ်အခြေအနေကိုကြည့်၍၊ 'ဆင်းရဲမှုထောင်ခြောက်'
 (poverty trap)မှ ရှောင်နိုင်၊မရှောင်နိုင်ကို တွက်ဆနိုင်သောကြောင့်
 ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို တွက်ချက်ရာတွင်၊ ၎င်းနေ
 သော အကြွေးများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက်လည်း၊ မေးမြန်းတတ်စွဲ
 လိုပါသည်။ ဘတ်ဂျက်လိုငွေ၊ ကုန်သွယ်ရေးလိုငွေ၊ ငွေဖေးငွေယူ ရှင်းတင်
 လိုငွေတို့မှာ၊ ထင်သာမြင်သာသောအကြွေး ဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်ထ
 တင်ရှိနေသောအကြွေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များ၏အငွေ
 သည်တို့မှာ၊ ၎င်းနေသောအကြွေးများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်အားလုံး
 ကို ဖော်ထုတ်မေးမြန်းနိုင်မှသာ၊ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်၏ ဘဏ္ဍာရေး
 အနေအထားကို၊ ခြုံငုံနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

(၄) ရုပ်ပိုင်းပထဝီနှင့် လူသားဂေဟဗေဒ

စတုတ္ထမေးခွန်းအစုတွင် ပါဝင်သည်မှာ၊ ရုပ်ပိုင်းပထဝီနှင့် လူ
 သားဂေဟဗေဒတို့အကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ (လူသားဂေဟဗေဒ ဆို
 သည်မှာ၊ ရုပ်ပိုင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ စွက်စေ့
 ဆက်စပ်မှုကို ဆိုလိုပါသည်။) ဤအချက်များမှာ အလွန်အကျွံဆင်းရဲ
 ပြဿနာကို၊ ကျော်လွှားနိုင်ရေးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ များစွာ
 ရှာဖွေရေးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ အထူးအရေးကြီးသည့်တို့
 ဘောဂဗေဒသမားအများစုမှာ အံ့ဩဖို့ကောင်းလောက်အောင်ပင်
 အလေ့အလာ၊ အလေ့အကျင့်နည်းလွန်းလှသည်ဟု ဆိုချင်သည်။
 အတွက် ယခုလိုမေးခွန်းမျိုးများ၊ မေးဖို့လိုပါသည်။

'တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး အနေနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသ အလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခြေအနေမှာ မည်သို့ ရှိသနည်း။' 'သင်္ဘောဆိပ်၊ လေဆိပ်၊ ကားလမ်း၊ ဖိးရထားလမ်း၊ ရေလမ်း တို့နှင့် အနီးကပ်နေထိုင်သူလူဦးရေ မည်မျှရှိသနည်း။' 'ဓာတ်မြေဩဇာ၊ စားသောက်ကုန်သီးနှံ၊ စက်ယန္တရား၊ စက်မှုထွက်ကုန်စသော ကုန်စည်များ ငါ့ ပြည်တွင်းပြည်ပ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ်၊ မည်မျှရှိပါသနည်း' (ဤနေရာတွင်၊ မိမိပြိုင်ဘက်နိုင်ငံ၏ သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးစရိတ်များ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ဖို့ လိုပါသည်။) 'ကမ်းရိုးတန်းဒေသနှင့် အတွင်းပိုင်း ဒေသ၊ မြို့ပြဒေသနှင့် ကျေးလက်ဒေသ စသဖြင့်၊ တိုင်းပြည်၏မတူသော ဒေသများကြား လူဦးရေအစိတ်အကွဲက၊ သက်ဆိုင်ရာဒေသ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံ ကုန်ကျစရိတ်အပေါ်၊ မည်သို့ သက်ရောက်မှု ရှိသနည်း။'

ပြောရလျှင် ဤမျှ မကသေးပါ။ စိုက်ပျိုးရေး၊ စီးပွားရေးအပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိသော ရုပ်ပိုင်းသဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေများကိုလည်း၊ မေးမြန်းစူးစမ်းရမည်ဖြစ်ပါသည်။ 'စိုက်ပျိုးရာသီ မည်မျှကြာသနည်း။' (ဤအချက်က သီးထွက်သီးနှံရွေးချယ်မှု၊ ဝင်ငွေ အဆင့်တို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်။) မြေဆီလွှာဖွဲ့စည်းမှု အခြေအနေ (နိုက်ထရိုဂျင်၊ ဖော့စပါးရပ်၊ ပိုတက်စီယံပါဝင်မှုအမျိုး N.P.K.အမျိုး) မြေမျက်နှာအသွင်အပြင်၊ မြေဆီလွှာတွင် ရေဓာတ်တည်ရှိမှု အနေအထား၊ မြေယာအသုံးပြုပုံ စသည်တို့ မည်သို့ရှိသနည်း။ (ဤအချက် များက သီးထွက်၊ မြေဆီလွှာပြုပြင်မှု၊ ဆည်မြောင်း တာတမံဆောက်ဖို့ လိုမလို စသည်တို့အပေါ်၊ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းလေ့ ရှိသည်။) 'နိုင်ငံ တကာမှ ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲများက၊ မြေယာစီးပွားရေးအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိသနည်း။' (ဥပမာ၊ အယ်လနီညိုအကျိုးဆက်မျိုး ဖြစ်သည်။) 'ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှု၊ မိုးရွာသွန်းမှု၊ ဆီးနှင်းကျမှုအခြေအနေ အပြောင်းအလဲများ၊ စသော ရေရှည်သဘောဆောင်သည့် တူရုချက်များက၊ မြေယာစီးပွားရေးအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်မှု ရှိပါသနည်း။' (အာဖရိကဒေသ၏မိုးရေချိန် သိသိသာသာကျဆင်းလာမှုက၊ ၎င်း၏မြေယာစီးပွားရေးကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးထိခိုက်စေခဲ့သည့်သာကေ ရှိသည်။)

လူတို့၏အမြော်အမြင်ကင်းမဲ့သော စွက်ဖက်မှုများကြောင့်၊ ဥပမာ၊ ဓာတ်စနစ်ယိုယွင်းရသည်များလည်း အမှန်ပင်ရှိပါသည်။ ဥပမာ၊

သစ်တောပြုန်းတီးမှုကြောင့် ရေကြီးခြင်း၊ မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အလားတူ၊ ဓာတုဗေဒပိုးသတ်ဆေးများ စည်းမဲ့ကမ်းသုံးစွဲမှုကြောင့်၊ ဇီဝအသွင်ကွဲ ပျက်စီးယိုယွင်းရသည်များလည်း ရှိသည်။ ဤသို့ ဇီဝအသွင်ကွဲစနစ်ယိုယွင်းလာမှုကြောင့်၊ သီးနှံများ ဝတ်မှုန်တူ အခက်အခဲရှိလာပြီ။ သီးထွက်ကျဆင်းသည်များ ရှိနိုင်သည်။ ထို့ထက်ဆိုးခဲ့ပါ ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများကြောင့်၊ ရေထုလေထုညစ်ညမ်းမှုများ ဖြစ်လာပြီ။ နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများပါ ကြုံတွေ့နိုင်သည်။ သို့အတွက် ဤအချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် မေးခွန်းများထုတ်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

(၅) အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံများ

ပဉ္စမမေးခွန်းအစုတွင် ဘတ်ဂျက်၊ စီးပွားရေးပေါ်လစီ စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သော၊ အသေးစိတ်အချက်အလက်များထက် ကျော်လွန်နေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံများ၊ ပါဝင်သည်။ သမိုင်းအတွေ့အကြုံအရ ပြောရလျှင်၊ ဒီမိုကရေစီမှာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မရှိမဖြစ် ရှိကုန်ရမည့် လိုအပ်ချက်ဟူ၍၊ ဆိုနိုင်သည်တော့ မဟုတ်သိသို့နှင့်တိုင်၊ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတစ်ခုအနေနှင့် သက်ဦးဆံပိုင် ဆန်ထွက်လျှင်၊ ဥပဒေမဲ့ ထင်ရာမြင်ရာလုပ်တတ်သည့် အကျင့်စရိုက်များ ဖွဲ့စည်းလျှင်မူ၊ စီးပွားရေးကို အလွယ်တကူဖျက်ဆီးသွားပါလိမ့်မည်။ သို့အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံဆိုင်ရာ ရောဂါရှာဖွေရေးတွင်၊ အောက်ပါအချက်အစုများပါဝင်ဖို့၊ လိုပါလိမ့်မည်။

စီးပွားရေးတွင်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏ ထင်ရာမြင်ရာအမိန့်အာဏာဖြင့် သွားနေသလော၊ (သို့မဟုတ်) တရားဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း သွားသလော၊ ဘိဇနက်လုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်းများ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း၊ ကန်ထရိုက်စာချုပ်များကို ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ အစိုးရတင်ဒါများ လေလံခနစ်ဖြင့် ခံယူခြင်း စသော အစိုးရစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများကို ထိထိရောက်ရောက် ကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါ၏လော...။ ရေရရှိရေးစနစ်၊ မိလ္လာစနစ်၊ ပါဝါစနစ်၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေးစသော အစိုးရဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို၊ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်သလော၊ (သို့မဟုတ်) ဆိုးခဲ့ပါလုပ်ငန်းများတွင် လေလွင့်ပြုန်းတီးမှု မရှိအောင်ဖြောင့်မှုများ ရှိနေသလော...။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများမှာ တစ်

တစ်ပြင်လုံး အခြင်းအရာဖြစ်နေသလော၊ (သို့မဟုတ်) အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား၏ မည်သည့်အပိုင်းတွင် ပိုအတွေ့ရများသနည်း...။ အစိုးရအဖွဲ့ တစ်ခုမှ နောက်တစ်ခုသို့ အာဏာဆက်ခံပြောင်းလဲရာတွင်၊ ဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း အေးအေးညောင်းညောင်းရှိပါသလော...။ (သို့မဟုတ်) အခြားနည်းလမ်းများနှင့်လော...။ အစိုးရဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများမှာ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော အိလစ်တစ်စုအတွက်သာ ဖြစ်နေသလော...။ တိုင်းပြည်၏ဒေသတစ်ခုခုအတွက်သာ ရည်ရွယ်ထားသလော...။ အထူးဦးစားပေးလူမျိုးစု (သို့မဟုတ်) လူမှုအုပ်စု တစ်ခု သက်သက်အတွက်လော...။ စသည့်မေးခွန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

(၆) ယဉ်ကျေးမှုစလေ့ဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ

ဆဋ္ဌမမေးခွန်းအစုတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်၊ ဖြစ်လာနိုင်စရာရှိသော ယဉ်ကျေးမှုစလေ့ဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ အကြောင်း ပါဝင်ပါသည်။ အောက်ပါမေးခွန်းများ ဖြစ်သည်။

သက်ဆိုင်ရာလူအဖွဲ့အစည်းတွင် လူတန်းစားခွဲခြားမှု၊ ဇာတ်ခွဲခြားမှု၊ လူမျိုးရေးခွဲခြားမှု၊ ဘာသာရေးခွဲခြားမှုနှင့် လိင်အရခွဲခြားမှု (ယောက်ျား၊ မိန်းမခွဲခြားမှု)များ ရှိနေသလော...။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာနှင့် မိသားစုစီမံချက်များတွင်၊ အမျိုးသမီးများမှာ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသလော...။ အမျိုးသမီးထု၏အမွေဆက်ခံခွင့်ကို ဥပဒေကြောင်းအရဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းလမ်းများနှင့်ဖြစ်စေ ပိတ်ပင်တားဆီးမှုများ ရှိနေသလော...။ အိမ်တွင်းလုပ်ငန်းမဟုတ်သော ပြင်ပစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင်၊ အမျိုးသမီးများ တန်းတူညီမျှစွာ ပါဝင်ခွင့်ရှိပါသလော...။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာနှုန်းစံများ၊ စလေ့ထုံးစံများဖြင့်၊ လူနည်းစုများ၏ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို ပိတ်ပင်ထားသည်များ၊ (သို့မဟုတ်) ကန့်သတ်ထားသည်များ ရှိသလော...။ လူမျိုးစုများကြား အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ ရှိသလော...။ နိုင်ငံရပ်ခြားမှ လာရောက်အခြေချနေထိုင်သူများ (ဥပမာ၊ အာရှနိုင်ငံ တော်တော်များများအတွက်ဆိုလျှင် တရုတ်၊ ကုလားများ)ရှိသလော...။ အကယ်၍ ရှိခဲ့လျှင် ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးအဆင့်မှာ မည်သည့်အနေအထားတွင် ရှိသနည်း...။ စသော မေးခွန်းများ ပါဝင်ပါသည်။

(၇) ပထဝီနိုင်ငံရေး

သတ္တမနှင့် နောက်ဆုံး မေးခွန်းစာစုများမှာ၊ ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်ပါသည်။ တိုင်းပြည်လုံခြုံရေးနှင့် အခြားနိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများ အကြောင်းဖြစ်သည်။ အောက်ပါမေးခွန်းများ ပါဝင်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်မှာ လုံခြုံရေး (သို့မဟုတ်) စစ်ရေးအုပ်စု တစ်ခုခု၏အဖွဲ့ဝင်လော။ အကယ်၍၊ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်နေလျှင် ဤအချက်က ဆိုခဲ့ပါထိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးဖြစ်နိုင်ခြေများကို၊ သတ်မှတ်ထားပါသလော...။ (သို့မဟုတ်) ကန့်သတ်ထားသလော...။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်မှာ၊ နိုင်ငံတကာ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုတစ်ခုခုနှင့်၊ ရင်ဆိုင်နေရသလော...။ အကယ်၍ ရင်ဆိုင်နေရသည်ဆိုလျှင်၊ အဆိုပါအရေးယူပိတ်ဆို့မှုက ဆိုခဲ့ပါထိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအပေါ်၊ မည်သို့သော အကျိုးဆက်များ ပေးပါသနည်း။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်မှာ ခုကွသည်ကိစ္စအကြမ်းဖက်မှု၊ နယ်စပ်ပဋိပက္ခစသော နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် အရေးအခင်းများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသလော...။ နယ်ချင်းထိစပ်နေသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ပူးတွဲပြီး၊ နှစ်ဖက်နယ်စပ် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးများကို၊ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အနေအထား ရှိပါသလော...။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်မှာ ဒေသတွင်းကုန်သွယ်ရေးအုပ်စု တစ်ခုခု၏အဖွဲ့ဝင်လော...။ အကယ်၍ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခဲ့လျှင်၊ ကောင်းထို ဆိုးကိစ္စများ မည်သို့ရှိပါသနည်း။ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများ၏ ကုန်သွယ်ရေး အတားအဆီးများက၊ အဆိုပါတိုင်းပြည်၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးအလားအလာကို မည်မျှအထိ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး အဟန့်အတားဖြစ်နေပါသနည်း။

မေးစရာမေးခွန်းများက၊ အဆုံးအစမရှိ အလွန်ပင် များပြားလှပါသည်။ အဆိုပါမေးခွန်းများကို တိတိကျကျအဖြေပေးနိုင်ဖို့ ဆိုလျှင်လည်း၊ သာမန်ဆေးခန်းတစ်ခုက မေးခွန်းတွေဖြေရသလို၊ ဆယ့်ငါးမိနစ်လောက်နှင့် ကိစ္စကို နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတကာအကျင့်စိတ်တစ်ခုခု (ဥပမာ၊ အိုင်အမ်အက်စ်အိုဆိုပါစို့) ကမကထလုပ်မေးမြန်းသော စစ်တမ်းများဖြစ်ရုံမျှနှင့်၊ တိကျခိုင်မာလှစိတ်ချယုံကြည်လောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်သည်လည်း၊ မဟုတ်ပါ။ ပြည်တွင်းပြည်အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းပြုစုသောစစ်တမ်းမျိုးဆိုလျှင် ပိုကောင်းပါသည်။ စစ်တမ်းများကပေးသောအဖြေများမှာ စနစ်ကျဖို့လိုပါသည်။ နောက်ဆုံးအဖြေအနေကို ထင်ဟပ်နိုင်စွမ်းလည်း ရှိရပါလိမ့်မည်။ စစ်တမ်းအသီးသီးမှရသော အဖြေအမျိုးမျိုးကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပြီး၊ ခွဲခြားစိစစ်နိုင်ဖို့လည်း လိုပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါစစ်တမ်းများမှ ရရှိသော အဖြေများ၊ တိကျခိုင်မာလေ ရောဂါရှာဖွေရေးမှာ အမှန်နှင့် ပိုနီးလေဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

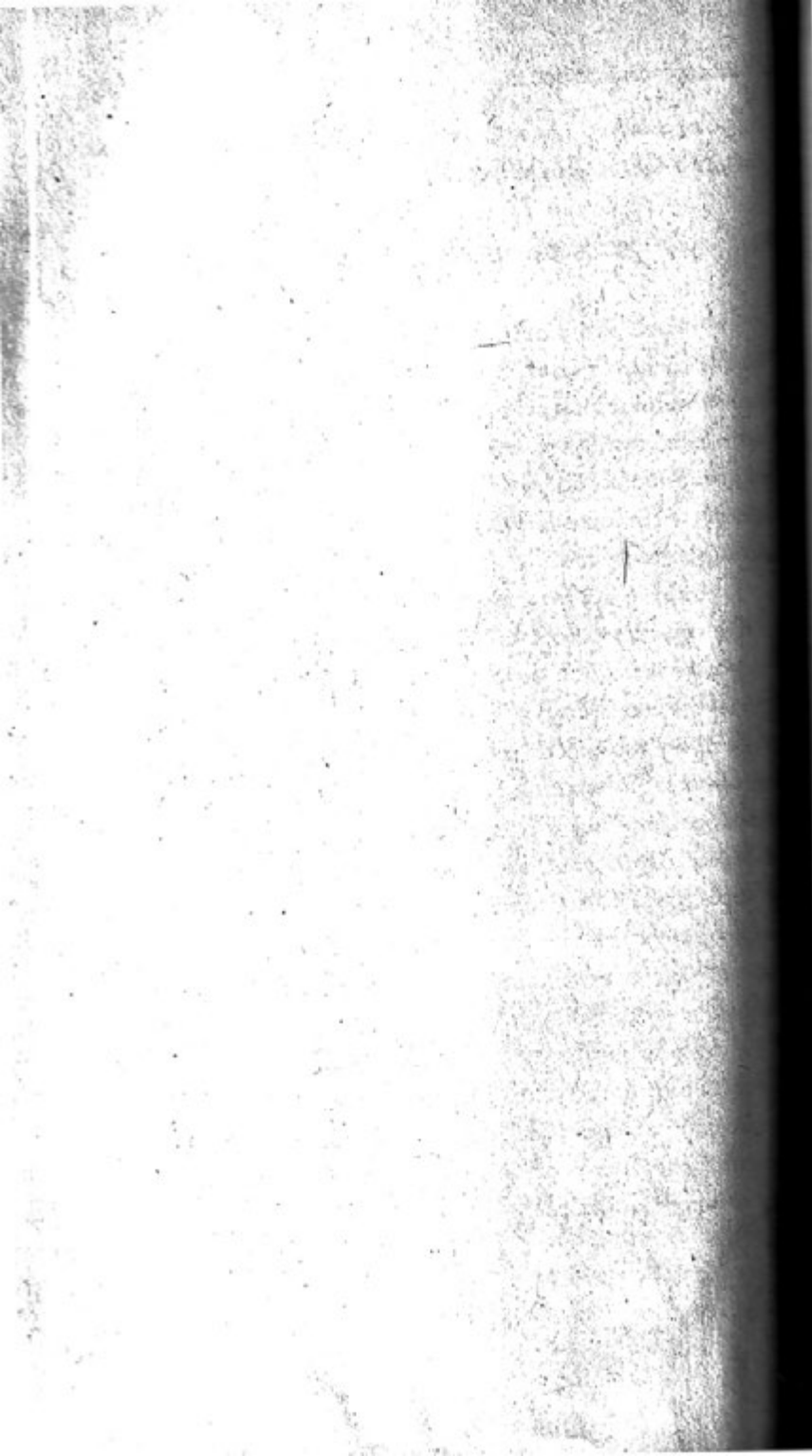
ဘောဂဗေဒသမားတစ်ယောက်အတွက် ပညာရေး

မတူသောရောဂါစစ်တမ်းများဖြင့် ချဉ်းကပ်ကြည့်ခြင်းမှာ၊ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုလုံး၏ အဆုံးမဟုတ်။ အစမျှသာဖြစ်သည်။ နောက်တစ်ဆင့် လုပ်ဆောင်ကြရမည်မှာ၊ ဆိုခဲ့ပါစစ်တမ်းများမှ ရရှိသော ဆင်းရဲမှုလျှော့ချရေးဆိုင်ရာ အရေးကြီးသော အတားအဆီးများကို၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် ပရိဝရစ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို၊ ဒီဇိုင်းဆင်ပြုဖို့ဖြစ်ပါသည်။ ပထမအဆင့် ရောဂါစစ်တမ်းများတွင်၊ မှန်ကန်သောမေးခွန်းများကို မေးနိုင်သည်နှင့်အမျှ ဒီဇိုင်းဆင်ကြရမည့်မဟာဗျူဟာများမှာ၊ ပို၍ထိရောက်စွမ်းဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

စင်စစ်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ ချဉ်းကပ်ပုံအသစ်တစ်ခု ဒီဗြီဟု ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဆင်ခြင်မိသည်မှာ၊ ချက်ချင်းလက်ငင်း အချိန်တိုအတွင်းရလဒ်သောအသိ မဟုတ်။ လက်တွေ့လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ကာလအတန်ကြာဖြတ်သန်းပြီးမှ၊ တဖြည်းဖြည်းရင့်မှည့်လာသော ဆင်ခြင်သိ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ တိုလစ်တီးယားနိုင်ငံ လာပတ်(၉)မြို့သို့ ကျွန်တော် သမီးဆုံးအကြိမ် ရောက်ခဲ့စဉ်ကဆိုလျှင်၊ ကျွန်တော့်တွင် မည်သည့် လုပ်ဆောင်ဖွယ်ရာစာရင်းမျှ မရှိ။ ကျွန်တော် ထိုနေရာသို့ရောက်လာခဲ့သည်မှာ၊ အိုင်အာမာပြဿနာတစ်ရပ်(အလွန်အကျွံငွေကြေးဖောင်းပွမှု)ကို ဖြေရှင်းပေးဖို့ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ထိုခရီးစဉ်တွင် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဘာလုပ်လို့လုပ်ရမှန်း မသိ။ ကျွန်တော့်တွင် မည်သည့်အိုင်ဒီယာမျှမရှိ။ လက်တွေ့ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ကာလတစ်ခုဖြတ်သန်းလာပြီးတော့မှသာ၊ ပြဿနာ၏သော့ချက်ကို စတင်ဆွဲချက်မိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤတွင်ပြောလိုသည်မှာ၊ ဘောဂဗေဒသမားကောင်း တစ်ယောက် ဖြစ်စေရန်၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီးများတွင် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရုံမျှနှင့် မလောက်။ ဆိုသောအချက်ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမူ၊ တကယ့်ဘဝမှာ ကျောင်းသုံးစာအုပ်များထဲတွင် မပါသော ပြဿနာအထွေထွေနှင့်၊ ပြည့်လျှမ်းသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

အတွေ့ . အကြံများနှင့်သင်ခန်းစာများ
Experiences and Lessons

အခန်း (၃)

ပိုလန်၏ ဥရောပဒိမ်ပြန်ခရီး

ပိတ်သက်နိဒါန်း

အားလုံးသိကြပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ စီမံကိန်းမှဈေးကွက်သို့ လှည့်ပြောင်းရသည့်ခရီးမှာ၊ သီအိုရီမဲ့ လမ်းသစ်ထွင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ မနည်းလှသော အခက်အခဲအတားအဆီးများနှင့်၊ ကြုံတွေ့ရနိုင်စရာရှိသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ မည်မျှပင် မလွယ်သောခရီး ဖြစ်စေကာမူ၊ အောင်မြင်မှုရခဲ့သော နိုင်ငံများလည်း၊ မနည်းမနောရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပိုလန်၊ ဩရတ်၊ ဧနီဒီယာတို့ဖြစ်သည်။

ခေတ်ပြိုင်ဘောဂဗေဒပညာရှင်၊ ဂျက်ဖရီဆာ့(ချ)မှာ၊ ပိုလန်စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို၊ စီးပွားရေးအကြံပေးအဖြစ် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျဦးဆောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ တရုတ်နှင့် ဧနီဒီယာတို့၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလည်း၊ မပြတ်အကဲခတ်၍ သုံးသပ်အကြံပေးနေသူဖြစ်သည်။ သို့အတွက်၊ ဆာ့(ချ)ကို စီမံကိန်းမှဈေးကွက်သို့ လှည့်ပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်အတွက်၊ ပြောရေးဆိုခွင့်အရှိဆုံးပညာရှင်ဟု၊ အများကလက်ခံထားကြရသည်။

ယခုစာစုမှာ၊ ပိုလန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်ပတ်သက်သော ဆာ့(ချ)၏ ကိုယ်တွေ့အမှတ်ရချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ဇာတ်၏အစ

၁၉၈၉ ခုနှစ် နှစ်ဦးပိုင်းလောက်က ဖြစ်သည်။ အဆက်မပြတ် မြည်နေသော တယ်လီဖုန်းကို ကောက်ကိုင်လိုက်ရာ၊ ပပျော်လင့်သောနေရာမှ ဖြစ်နေသည်။ ဝါရှင်တန်ရှိ ပိုလန်သံရုံးမှဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုလန်နှင့် ကျွန်တော်တို့ ဘာမျှမဆို။ ဘာမျှအဆက်အစပ်မရှိ။ တစ်ဖက်မှစတားပြောနေသူက၊ သံရုံးတာဝန်ခံအရာရှိ ခရက်ဇတော့ ခရိုဝါစကီးပါဟု၊ သူ့ကိုယ်သူ မိတ်ဆက်သည်။ ကျွန်တော့်မှာ သူ့နာမည်ပင် မကြားဖူး။ သူနှင့်အသိအကျွမ်းမတူ။ သူ့နှင့်တိုင်၊ သံတမန်ပီပီ သူ့အသံက အားနာစရာကောင်းလောက်အောင်၊ ချီလှသည်။

“ကျွန်တော် ဆရာနဲ့ တွေ့ချင်လို့ပါခင်ဗျာ။ တွေ့ခွင့်ပြုနိုင်ပါလား။”

ဤမျှချိုသာသောအသံကို ကျွန်တော် မငြင်းနိုင်ပါ။

“ဟုတ်ကဲ့ ရပါတယ်။”

‘ဟုတ်ကဲ့’ လိုက်ရသော်လည်း၊ ဘာကိစ္စဆိုသည်ကို ကျွန်တော်မသိ။

‘ပိုလန်’ ဆို၍ ‘လဲ(ချ)ဝေါလစ်ဆာ’ကိုသာ ဖျတ်ခနဲအမှတ်ရလိုက်သည်။

နောက်တစ်နေ့ နေ့လယ်တွင်၊ ကျွန်တော့်ဟားဗတ်ရုံးခန်းသို့ သူ ရောက်လာပါသည်။ ရောက်သည်နှင့် သူ့နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအခြေအနေကို၊ မကွယ်မထောင့် ပြောတော့သည်။

“နိုင်ငံခြားကြွေးတွေကို ပြန်မဆပ်နိုင်တာ ကြာပြီဗျာ။ ခုဆိုရင် အတိုးပေးတာ၊ အရင်းရောဆိုတော့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးတစ်ခုလို ဖြစ်နေပြီ။ ဒီကြားထဲ နှိပ်စားတာက ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဆရာရဲ့။ ခုကို မြင့်လှပြီ၊ ဆက်ပြီးလည်း အဆက်ကြမ်းနေတုန်း။ အင်း... နိုင်ငံရေးအခြေအနေကလည်း မငြိမ်ဘူးလေ...”

ဤမျှ ပွင့်လင်းသောသံတမန်မျိုး၊ ကျွန်တော် မတွေ့ဖူးပါ။ သို့ဖြင့် ကောင်အမေရိကတွင် ကျွန်တော်ကြုံခဲ့ဖူးသော ကြွေးမြီပြဿနာဖြေရှင်းရေးအတွက် အကြံအချို့ကို၊ အလိုက်သင့်ပြန်ပြောရသည်။ နောက် တိုလီးဗီးယား နှင့် ကြွေးဖောင်းပွမှုကိစ္စ ရောက်သွားသည်။ သည်တွင် သူ့မျက်လုံးတွေ အရောင်အလွန်လာသည်။ သံတမန်မျက်နှာဖုံးကိုခွာချ၍ ကျောင်းသားလေးတစ်ယောက်လို အဘက်သရောမေးတော့သည်။

“တောင်အမေရိက အတွေ့အကြုံကို၊ ကျွန်တော်တို့ ပိုလန်မှာ အသုံးချလို့ မရဘူးဆရာ...”

ကျွန်တော် ရုတ်တရက်အဖြေမပေးနိုင်ပါ။ ပိုလန်၏ လူမှုစီးပွားရေးဘဝကို မသိလှပေ။ ပြန်သုံးသပ်နေရသည်။ ပိုလန်မှာ၊ ဆိုဗီယက်ကွန်မြူနစ်အုပ်စုတွင်

လစ်ဘရယ်အကျဆုံးဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော်၊ ယခုလောလော ဆယ်တွင်မူ
ဗာရှယ်လောကြေညာထားသည့် တစ်ခုတည်းသောနိုင်ငံလည်း၊ ဖြစ်နေသည်။

“ဖြစ်နိုင်ရင်၊ ဆရာ ပိုလန်ကိုလာစေချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ လူကြီး
တွေနဲ့လည်း။ တွေ့စေချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ဖိတ်မန္တကပြုပါတယ်ဆရာ။”

မဖြစ်ပါ။ စီမံကိန်းစီးပွားရေးကို ဗဟိုပြုသောကွန်မြူနစ်စနစ်နှင့် ကျွန်တော်
သိထားသော ပညာများမှာ၊ ဘယ်လိုမျှ သဟဇာတမျှနိုင်စရာမရှိပါ။ ကျွန်တော်
မှာ ယဉ်စဉ်ကျေးကျေးငြင်းလိုက်ရပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သံယောဇဉ်က မပြတ်။

“အေးဗျာ။ အပြောင်းအလဲတစ်ခုခုရှိရင်တော့၊ ကျွန်တော်ဆီ ဖုန်းဆက်ပါ။
ဘာလုပ်နိုင်မလဲ စဉ်းစားကြတာပေါ့. . .။”

နောက်ထပ် လေးပတ်တိတိအကြာတွင်၊ တယ်လီဖုန်းထဲမှ သူ့အသံကို
ပြန်ကြားရပါသည်။ ဒီတစ်ခါ သူ့အသံမှာ၊ သိသိသာသာ ပြူးနေသည်။

“ထူးပြီ ဆရာရေ. . .၊ ထူးပြီ။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော် ဖုန်းဆက်လိုက်
တာ. . .။”

“ဘာတွေ ထူးတာလဲဗျ။ လုပ်ပါဦး. . .။”

“ကျွန်တော်တို့အစိုးရက၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ကို အသိအမှတ်
ပြုလိုက်ပြီဗျ။ အခု ဆွေးနွေးနေကြတယ်။ အခြေအနေကောင်းတယ် ဆရာ
. . .။”

“ဟုတ်လား။ ဝမ်းသာပါတယ်ဗျာ။”

ပြောရလျှင် သိပ်တော့လည်း ဝမ်းမသာနိုင်သေးပါ။ ဒီလိုကိစ္စမျိုးထဲ
လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်ဖို့ မလွယ်လှသည်ကို၊ ကျွန်တော်သိနေသည်။ အမှန်တကယ်
ဖြစ်ခဲ့လျှင်မူ၊ ပိုလန်၏အနာဂတ်ကို မှန်းဆလိုရပြီဟု၊ ကျွန်တော်ထင်သည်။

“ဘယ်လိုလဲ ဆရာ၊ ပိုလန်ကို လာမယ်မဟုတ်လား။ ကျွန်တော် ထပ်မံ
ဖိတ်ပါတယ်. . .။”

ကျွန်တော် မငြင်းနိုင်တော့ပါ။ ငြင်းလည်း ငြင်းမနေချင်တော့. . .။

“လာမယ်ဗျာ. . .။ ဒါပေမဲ့ အစိုးရတာဝန်ရှိသူတွေနဲ့ရော၊ သွေးစည်း
ညီညွတ်ရေးခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ပါ ကျွန်တော် တွေ့ချင်တယ်။ ဖြစ်မလာဘူး
ဟာ. . . သိပ်ဖြစ်တာပေါ့ ဆရာရယ်။ လာဖြစ်အောင်လာခဲ့ပါ။”

ကျွန်တော်တတ်သည်ပညာဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စုနှစ်ခုကြား၊ တံတား
ခင်းပေးနိုင်ပါမည်လား၊ ကျွန်တော် စဉ်းစားနေမိသည်။ ကျွန်တော် စိတ်ကူးယဉ်
တာလည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပိုလန်က ကျွန်တော်
ဖမ်းစားလိုက်ပါပြီ။

ကတ္တီပါဇည်သည်

၁၉၈၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင်၊ ဝါဆောသို့ ကျွန်တော် ရောက်သွားပါသည်။ မူလစီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ ဘောဂဗေဒပညာရှင်နှစ်ယောက်နှင့်တွေ့သည်။ အစိုးရအကြံပေး ဘောဂဗေဒပညာရှင်များနှင့်လည်း စကားပြောဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ရောက်သွားသည့်အချိန်တွင်၊ ပိုလန်၏ကတ္တီပါမှာ အရှိန်ရနေပါပြီ။ နှစ်ဖက်လုံး ရွှေလင်း ငွေလင်းပေါက်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ သူတို့ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြရာ နန်းတော်သို့ပင်၊ ကျွန်တော့်ကို လိုက်ပို့ကြသေးသည်။ တစ်နေ့လယ်မျှကြာသော ထိုခရီးတွင်၊ လာတော့မည့် သမိုင်း၏ဝိညာဉ်ကို ပြက်ပြက်ထင်ထင်မြင်နေရသည်။

ဝါဆောရောက်ပြီး တစ်ပတ်မျှအကြာတွင်၊ မမျှော်လင့်သော မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ထံမှ တယ်လီဖုန်းရသည်။ သူသည် ထင်ရှားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးဖြစ်သလို၊ ပရဟိတအလှူရှင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ သူတတ်နိုင်သော ငွေကြေးအင်အားဖြင့်၊ ကတ္တီပါကို ကူညီနေသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ 'ဪ... သူလည်း ပိုလန်ရောက်နေပါပကော'...။

"ဟေ့လူး၊ နှစ်ဖက်လုံးက ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ကျွန်တော် ချိတ်မိနေပြီဗျ။ အဲဒါ သူတို့နဲ့သွားတွေ့ရင်၊ ခင်ဗျားပါ လိုက်စေချင်တယ်။ ခင်ဗျားက အီကောနောမစ်ဆိုတော့၊ သူတို့စိတ်ဝင်စားတဲ့ကိစ္စကို ပြောနိုင်မှာ...။"

ကျွန်တော် သူ့ဖိတ်ကြားချက်ကို၊ ဝမ်းသာအားရ လက်ခံလိုက်ပါသည်။ နောက်တော့၊ ကျွန်တော့်တစ်သက်တာ မေ့နိုင်ဖွယ်ရာမရှိသော၊ စကားဝိုင်းများနှင့်ကြုံရသည်။ သူတို့နှစ်ဖက်၏ မတူခြားနားချက်များကို၊ ကျွန်တော် စိတ်မဝင်စားပါ။ နှစ်ဖက်လုံး၏ တူညီသောဆန္ဒမှာ၊ သူတို့အမိနိုင်ငံ ပိုလန်ကို၊ ခေတ်မီနိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားမဟုတ်သော ကျွန်တော်က၊ ဤအချက်ကိုသာ စိတ်ဝင်စားသည်။ ဘောဂဗေဒပညာရှင် တစ်ယောက်အနေနှင့် ကျွန်တော် ပါဝင်ကူညီနိုင်မည့်အပိုင်းဟုလည်း ထင်သည်။

ဤအချိန်တွင်၊ နိုင်ငံရေးအရ အကောင်းဘက်ဦးတည်လာပြီ ဖြစ်သည်တိုင်း၊ စီးပွားရေးကမူ အခြေအနေဆိုးလှပြီဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းဟူသမျှ ပြိုကျကုန်ပြီဖြစ်ရာ၊ စီးပွားရေးဘဝတစ်ခုလုံးမှာ မှောင်ခိုဈေးကွက်၏လည်မျိုညစ်ခြင်းကို၊ မရွံ့မလှခံနေရသည်။ ကုန်စေးနှုန်းက၊ မိုးထိအောင် လှေကားထောင်နေချိန်တွင် တရားဝင်အရောင်းဆိုင်များမှာ၊ ကိန်းနှင့်ဖုတ်ဖုတ် ဖြစ်နေသည်။ ဤအခြေအနေဆိုးကြီးကို လှည့်ပြောင်းရန်၊ နှစ်ဖက်လုံးမှ ဘာမျှမတတ်နိုင်သလို လက်မှိုင်ချနေကြသည်။

ကျွန်တော် ဆက်မတင်းနိုင်တော့ပါ။ ကျွန်တော် တတ်နိုင်သလောက် ကူညီပါမည်ဟု နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များကို ကတိပေးလိုက်သည်။ ဤအတွက် အလုပ်အဖွဲ့လေးတစ်ခု ဖွဲ့ဖို့ကိုလည်း၊ ချက်ချင်းစဉ်းစားမိသည်။ ဤတွင် အာရုံအသို့ ပထမဆုံးရောက်လာသည်မှာ၊ ကျွန်တော်ကျောင်းသားဟောင်းလည်း ဖြစ်အိုင်အမ်အက်(ဖ)တွင် အတူလက်တွဲခဲ့ကြသော လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်လည်းဖြစ်သည့် ဒေးဇစ်လစ်(ပ)တန် ဖြစ်သည်။ ကောင်းပြီ။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့၏ အတွေ့အထိရိတ်ကို မည်သူက တာဝန်ယူပါမည်နည်း။ ကိုယ့်အဖွဲ့နှင့်ကိုယ် ဖြစ်နေသော ပိုလန်တွေကို ဝန်မတက်စေချင်၍၊ ကျွန်တော်မိတ်ဆွေကြီးတို့ အကူအညီတောင်းရသည်။ သူကလည်း လိုလိုချင်ချင်ကူညီပါသည်။

သည်လိုနှင့်၊ အိပ်မက်တွေတစ်ထမ်းကြီးဖြင့် ကျွန်တော် အိမ်ပြန်ရောမိခဲ့သည်။ ကျွန်တော် ပိုလန်နှင့်ဝေးနေစဉ်မှာပင်၊ ၎င်း၏ကတ္တီပါမှာ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့၊ ရာစုဝင်ကာလအတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ် အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ တစ်စုံတစ်ခုလွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲနေ့ ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် ဤသည်မှာ၊ စားပွဲတစ်ယဉ်ကျေးမှု၏ရလဒ် ဖြစ်သည်။ စားပွဲဝိုင်းပေါ်မှ အချက်နှစ်ချက် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။

- (၁) အထက်လွတ်တော်ကို ဆီးနိတ်အဖြစ် တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းရန်၊
- (၂) အောက်လွတ်တော်၏သုံးပုံတစ်ပုံကို ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရသူအဖြစ် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းရန်

ဆိုသော သဘောတူညီချက်နှစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသဘောတူညီချက်အကျဉ်းပသော ရွေးကောက်ပွဲတွင်၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့က အပတ်နေ့အများစု ရလိုက်သည်။ သည်လိုနှင့်၊ တစ်ချိန်က ဆန့်ကျင်ဘက်မှရပ်ခံခဲ့ကြသူများမှာ၊ တစ်လှေတည်းစီးဖြစ်လာသည်။ စီးပွားရေးစိန်ခေါ်ချက်များကို အရင်ဆိုင်ကြဖို့ ဖြစ်လာသည်။

ကျွန်တော်၏မစ်ရှင်ကို စတင်ဖို့၊ အခါတော်ရောက်ပြီဟု ကျွန်တော် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။

မစ်ရှင်အဖွဲ့ ငြင်းခုံပွဲ

ရွေးကောက်ပွဲပြီးခါစမှာပင်၊ ကျွန်တော် ပိုလန်သို့ နောက်တစ်ခေါက်၊ ရောက်သွားသည်။ ဒီတစ်ခါ၊ ကျွန်တော်နှင့်လစ်(ပ)တန်ကို ကြိုဆိုနေသူမှာ၊ အလွန်တက်ကြွဖျတ်လတ်သော လူငယ်လေးတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ သူ အမည်က ဂရက်(ဇ)ဂိုရက်(ဇ)လင်ဒန်ဘတ်(ခ)။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ခေါ်၍ လွယ်အောင်၊ သူ့ကိုယ်သူ 'လာရီ'ဟု မိတ်ဆက်ပေးသည်။ လာရီက၊ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်ကို သွေးစည်းညီညွတ်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ မဟာဗျူဟာရှင်သုံးဦးနှင့်၊ တွေ့ပေးမည်ဟုဆိုသည်။ သူတို့သုံးယောက်မှာ၊ ဘရိုနစ်လောဂရိုမက်(ခ)၊ ဗုဆက် ကူရန်နှင့် အဒမ်မစ်ခနစ်တို့ဖြစ်သည်။ အတယ်၍၊ လဲ(ခ)ဝေါ်လစ်ဆာ ကို ကတ္တိုပါ၏အသည်းနှလုံးဟုလူလျှင်၊ သူတို့သုံးယောက်မှာ ကတ္တိုပါ၏ ဦးခေါင်းသုံးလုံး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ပိုလန်တွေက၊ မနက်စောစောထ အလုပ်လုပ်ကြဟန်တူသည်။ ကျွန်တော် တို့ ဂရိုမက်(ခ)ရုံးခန်းသို့ ရောက်သောအခါ၊ အရက်လာခါစပင် ငိုသေးသည်။ သို့သော်၊ သူ့အသွင်က လန်းလန်းဆန်းဆန်းမရှိ။ တစ်ညလုံး၊ တစ်နေ့မျှ မှေးရ သေးဟန် မတူ။ ခရီးရောက်မဆိုက်မှာပင် သူက တုံးတိတ်တီးတီးလိုက်သည်။

“ခုချိန်မှာ၊ ကျွန်တော် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့အနေနဲ့ ဘာလုပ် သင့်လဲ...။”

ကျွန်တော်ကလည်း ခပ်ပြတ်ပြတ်ပင် ဖြေလိုက်သည်။

“စီးပွားရေး ”

တစ်ဆက်တည်းမှာပင်၊ သူတို့အရှေ့ဥရောပ၏ ကံမကောင်း အကြောင်း လှခဲ့သော စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အကြောင်းကို၊ တမင်ပြောချလိုက် သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် အရှေ့ဂျာမနီ၊ ၁၉၅၆ခုနှစ် ဟန်ဂေရီနှင့်၊ ၁၉၆၈ ခုနှစ် ဗုတ်ကိုစလိုဗက်ကီးယား။ ပိုလန် မာရှယ်လောအကြောင်းကိုတော့ မပြောပါ။ ဤကိစ္စမှာ၊ ယခုအချိန်တွင် အတိတ်ဖြစ်သင့်ပြီဟု၊ ကျွန်တော်ထင်သည်။

သူက၊ ကျွန်တော့်စကားတွေကို စိတ်မသက်မသာ နားထောင်နေသည်။ သူ့မျက်နှာပေါ်မှ အရေးအကြောင်းများပေါ်တွင်၊ သူ့ဖြတ်ခဲ့ရသော သမိုင်း၏ နိထုပ်ဝန်ပိုးများကို တွေ့နေရသည်။ သူ့အခက်အခဲကို ကျွန်တော် စာနာနိုင် သည်။ သူတို့အရှေ့ဥရောပတွင် ပါဝါခွဲဝေရေးဆိုသည်မှာ၊ လက်တွေ့လုပ်ဖို့ ဘတော်မလွယ်လှသောကိစ္စဆိုသည်ကို၊ ကျွန်တော် သဘောပေါက်သည်။ သို့ နေ့တိုင်း၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ဖို့၊ လက်တွန်းသလို ဖြစ်နေသော သူ့သံသယကိုမူ ကျွန်တော် ဘဝင်မကျပါ။

“ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အနေနဲ့ နိုင်ငံရေးကိစ္စမှာပဲ ကန့်ထားရမလား စဉ်းစား
နေတယ်။ လွန်ရောကျရော ဘေးကနေ ထိန်းပေးရုံပဲ၊ လုပ်သင့်မယ်ထင်တယ်။
ဆီးနိတ်စီးပွားရေးကော်မတီကတစ်ဆင့် အကြံပေးတာမျိုးလောက် ပေါ့ဗျာ။”

ကျွန်တော် ဘာမျှပြန်မပြောသေးပါ။ သူ့တွင် ပြောစရာတွေရှိလိမ့်ဦး
မည်ဟု တွက်မိ၍၊ သူ့မျက်နှာကိုသာ ငေးကြည့်နေလိုက်သည်။ သူက သက်ပြင်း
ရှည် တစ်ချက်ချလိုက်ရင်း ဆက်ပြောသည်။

“တကယ်တော့ လက်ရှိစီးပွားရေးအခြေအနေကို၊ ကျွန်တော်တို့ ဖန်တီး
တာမှ မဟုတ်ပဲဗျ။ ပြီးတော့၊ တော်တော်နဲ့ပြန်ကောင်းမယ်လည်း၊ မထင်ဘူး။
ဒီတော့၊ ဓားခုတ်ရာ လက်ဝင်လျှိုသလိုဖြစ်မှာ၊ စိုးရိမ်တယ်လေ။ ပြောပါဦး၊
ခင်ဗျားသဘောထားကို...။”

ဒီတစ်ခါ ငြင်းခုံဖို့မှာ၊ ကျွန်တော့်အလှည့်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် စကား
လုံးတွေ ဘာတွေ၊ ရွေးမနေပါ။ စိတ်ထဲရှိသည့်အတိုင်း ပြောချလိုက်သည်။

“သဘောမတူဘူး။”

သူ တစ်ချက်မျှ မျက်နှာမပျက်ပါ။ ကျွန်တော့်စကားတွေကိုသာ နားစွင့်
နေသည်။

“စီးပွားရေးတစ်ခုကို ဘေးက ဝင်ထိန်းဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ခင်ဗျားတို့
အနေနဲ့ ဆီးနိတ်စီးပွားရေးကော်မတီကို ဦးဆောင်ပြီး၊ သမိုင်းဝင်အလှည့်
အပြောင်းကြီးတစ်ခုကို လုပ်ရလိမ့်မယ်။ အဲဒါ၊ ပိုလန်ရဲ့အနာဂတ်ပဲ။ ခင်ဗျား
တို့ အနာဂတ်ပဲ။”

“ဒါပေမဲ့...။”

ကျွန်တော်၊ သူ့ကို စကားပြောခွင့်မပေးပါ။ လက်ကာပြရင်း၊ ကျွန်တော်
ပြောချင်တာတွေ(ပြောသင့်တာတွေဟုလည်း ယူဆသည်။)ကို ဇွတ်ဆက်ပြော
သည်။

“ဟုတ်တယ်။ ဒီကိစ္စမလွယ်ဘူးဆိုတာ သေချာတယ်။ စီးပွားရေးပြုပြင်
ပြောင်းလဲမှုဆိုတာ၊ စိတ်ပျက်စရာတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု တွေ့ရတတ်တာမျိုးပဲ။
ပိုဆိုးတာက၊ ခင်ဗျားတို့ဆီမှာ အလွန်အကျွံငွေကြေးဖောင်းပွမှုနဲ့ နိုင်ငံခြားကြေး
ကိစ္စက၊ မုန်တိုင်းထန်သလိုဖြစ်နေတာ။ ဒီမုန်တိုင်းကြီးကို ငြိမ်သွားအောင်
လုပ်ဖို့ နေနေသာသာ၊ မုန်တိုင်းကြားမှာ လဲမသွားအောင်ကို မနည်း မတ်ယူ
လိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့၊ ခင်ဗျားတို့ကို လူထုကရွေးထားတာ။ ခင်ဗျားတို့ ရှောင်ဖို့
မရဘူး။ လုပ်ကိုလုပ်ရမှာပဲ။ လုပ်မယ်ဆိုရင် ခုချိန်တာ စလုပ်ဖို့ အကောင်းဆုံး
အချိန်ပဲ...။”

စကားပိုင်းက အတော်ကြာသွားသည်။ ကျွန်တော်ကချည်း အများပြည်

ပြောသည်။ မက်လုံးပြစည်းရုံးသလို မဖြစ်ချင်၍ အခက်အခဲတွေကိုသာ ဦးစားပေး
ပြောသည်။ သူတို့အဖွဲ့တွင် လူထုအခြေခံရှိနေပြီဖြစ်ရာ ဤသည်ပင် အောင်မြင်မှု
လမ်းစ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု နောက်ဆုံး နိဂုံးချုပ်လိုက်သည်။

တစ်ခန်းလုံး ဘာသံမျှမကြားအောင် တိတ်ဆိတ်သွားသည်။ အတော်
လေးကြာမှ သူက ဖြည်းဖြည်းချင်းထရပ်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်လက်ကိုဆုပ်၍
ကျွန်တော်မျက်နှာကို စေ့စေ့ကြည့်လိုက်သည်။ သူ့အသံတ မာဆတ်ဆတ်။

“ဟုတ်တယ်။ ခင်ဗျား မှန်တယ်။ ကျွန်တော် မှားတယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာ
ခရီးစရာမရှိဘူး။”

ကျွန်တော် သူ့လက်ကို ပြန်ဆုပ်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်လုံး
ပြိုင်တူပြုံးလိုက်မိကြသည်။ “ဒီလူနှင့် အတူတူ အလုပ်လုပ်လို့ရနိုင်သည်” တို့
ချက်ချင်း သဘောပေါက်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့ပြန်ခါနီးထိ သူတ တဖွဖွ
မှာနေသည်။

“ခင်ဗျားတို့ ကုရန်နဲ့ တွေ့ဖြစ်အောင် တွေ့ကြနော်”

ဆေးလိပ်မီးခိုးများကြားမှ ဆုံးဖြတ်ချက်

ပထမဆုံး သတိပြုလိုက်မိသည်မှာ နေရာအနှံ့ ပြန့်ကျဲနေသော စာအုပ်
အဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ နံရံကပ်စာအုပ်စင်တွေပေါ်မှာရော၊ စားပွဲပေါ်တွင်ရော၊ ကြမ်း
ပြင်ထက်တွင်ပါ စာအုပ်တွေက နေရာယူထားသည်။ စာအုပ်ဂိုဒေါင်တစ်ခုထဲမှာ
ရောက်သွားသလား ထင်ရသည်။ အခန်းထဲသို့ တော်တော်လေး တိုးဝင်လိုက်မှ
ခါနီးယှက်ကခုန်လျက်ရှိသော ဆေးလိပ်မီးခိုးများကြားမှ စာအုပ်တစ်အုပ်တို့
သင်္ကြံမဲကြီးဖတ်နေသည့် လူတစ်ယောက်ကို မြင်လိုက်ရသည်။ သူကား သွေး
ညှင်းညီညွတ်ရေး ရဲသုံးဖော်ထဲမှ ဒုတိယလူ၊ ဂျပန်ကုရန် ဖြစ်ပါသည်။

ကုရန်က၊ ကျွန်တော်တို့ကို စီးကရက်ဘူးအသစ်ဖောက်၍ ဧည့်ခံသည်။
ဦးကော်ပုလင်း အသစ်စက်စက်တစ်လုံးကိုလည်း ဆွဲထုတ်လိုက်သည်။ ငြိတော့မှ
ကျွန်တော်တို့ကို တစ်စုံတစ်ခုလှမ်းပြောသည်။ (သွေးစည်းညီညွတ်ရေး လှုပ်ရှားမှု
ခင်းဆောင်အများစုမှာ အင်္ဂလိပ်စကား သိပ်မပြောတတ်ကြပါ။ အတော်
အတန်တော့ နားလည်ဟန်တူပါသည်။ သို့နှင့်တိုင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့်
ဆေးသားသောစာအုပ်တွေကိုမှ အရည်ကျိုသောက်နိုင်လောက်အောင် အဖတ်
မရပါ။) ထုံးစံအတိုင်း လာရီက ကျွန်တော်တို့ကို ဘာသာပြန်ပေးပါသည်။

“ဘာကိစ္စလဲတဲ့။”

“ဂရီမက်(ခ)က လွှတ်လိုက်တာပါ။ ခင်ဗျားနဲ့ ပိုလန်စီးပွားရေးကိစ္စကို

ဆွေးနွေးကြည့်ပါတဲ့။”

သူက ဖတ်လက်စစာအုပ်ကို ခမ်းဖယ်လိုက်သည်။ သောက်လက်စ
စီးကရက်ကို ပြာခံခွက်ထဲ ထိုးချေလိုက်သည်။ သူ့မျက်နှာမှာ ချက်ချင်းဆိုသလို
တလေးတနက်ကြီး ဖြစ်သွားသည်။

“ဪ... ဟုတ်ပြီ။”

“ခင်ဗျားက အီကောနောမစ်နော်၊ ခင်ဗျားပဲ စပြောပါ။”

ကျွန်တော် သူ့မျက်နှာကို တည့်တည့်ကြည့်ပြီး ပြောချလိုက်သည်။

“ပိုလန်ကို ပုံမှန်စီးပွားရေးနဲ့ ပုံမှန်နိုင်ငံဖြစ်အောင် ပြန်လုပ်ရမယ်။”

သူ့မျက်နှာက ဇဝေဇဝါ။ စီးကရက်တစ်လိပ်ကို မီးညှိရင်း၊ ကျွန်တော့်ကို
မေးခွန်းထုတ်သည်။ သမိုင်းနှင့်ချီရိုနေသော အရှေ့ဥရောပသားများ၏ ခံစား
ချက်ကို၊ ကျွန်တော် ဖျတ်ခနဲသတိရလိုက်သည်။ အရှေ့အနောက်ဆိုသော
ပေါဟာရများ ခေတ်မစားမီက၊ သူတို့အားလုံး ဥရောပတိုက်သားတွေသာ ဖြစ်
သည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ အရိပ်အာဝါသအောက်တွင်၊ ဆယ်စုများစွာ ကြာ
သွားတော့မှ ဥရောပအငွေ့အသက်တွေ၊ ပျောက်ဆုံးခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤ
အချက်ကို စဉ်းစားမိသည်နှင့်၊ ကျွန်တော့်စကားကို သူနားလည်နိုင်မည့် ဘာသာ
စကားနှင့်၊ ပြန်ပြောလိုက်ရသည်။

“ဆိုဗီယက်ပုံစံ စီမံကိန်းစနစ်ကနေ၊ ဥရောပပုံစံ ဈေးကွက်စနစ် ပြန်
သွားဖို့ပေါ့ဗျာ...။”

သူ့မျက်နှာ ချက်ချင်းဝင်းလက်သွားသည်။

“ဟုတ်ပြီ။ ဥရောပဆီပြန်သွားဖို့ပေါ့၊ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား...။”

ပြောရင်းမှ ချက်ချင်း တည်သွားပြန်သည်။

“ဒါပေမဲ့ လွယ်ကောလွယ်ပါ့မလား...။”

“မလွယ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။”

ကျွန်တော်က ဘိုလီးဝီးယားအကြောင်း ပြောပြသည်။ ဤနိုင်ငံဝယ်
လေးမှာ ကိုယ်ကျွန်းစီးပွားကာကွယ်ရေးဝါဒဖြင့် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ တံခါးပိတ်
ထားခဲ့ဖူးသည်။ ယခု ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးထဲသို့ အောင်အောင်မြင်မြင် စီးဝင်နိုင်ခဲ့ပြီ
နောက်၊ စပိန်နှင့်ပေါ်တူဂီအကြောင်း ဆက်ပြောသည်။ ဤနိုင်ငံနှစ်ခုမှာလည်း
ဖရန်ကို နှင့် ဆလာဇာ တို့လက်အောက်တွင်၊ ကာလကြာရှည် အထီးကျန်
ဖြစ်နေခဲ့ဖူးသည်။ ယခု ဥရောပမိသားစုဝင်တွေ ဖြစ်နေပေပြီ။ ပိုလန်က
ဘာကြောင့် မဖြစ်နိုင်ရမည်နည်း။

ပြောရင်းမှ ကျွန်တော်လည်း အာခြောက်လာသည်။ ဝီစကီတစ်ကွက်
မော့၍ စီးကရက်ကိုခွက်ဖွာပြီး၊ မာန်သွင်းရသည်။ သူ့ဆီက မေးခွန်းတွေ လာလို့
ဦးမည်ကို ကျွန်တော်သိနေသည်။

“ကျွန်တော်တို့ ဘာလုပ်ရမလဲ။ ဘာလုပ်သင့်သလဲ...။”

“ပထမဆုံး၊ ဥရောပနဲ့ ပုံမှန်ကုန်သွယ်ရေး ပြန်လုပ်ရမယ်ဗျာ။ လူတွေ
ရော၊ ကုမ္ပဏီတွေရော၊ ကုန်စည်တွေရော၊ ပိုလန်နဲ့ ဥရောပ အိမ်ဦးကြမ်းပြင်
ဖြစ်စေရမယ်။”

“ပြီးတော့ရော...။”

ကျွန်တော် အကြိမ်ကြိမ်စိတ်ကူးခဲ့ပြီးပြီဖြစ်သော၊ စီးပွားရေးပြင်
ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာစီမံချက်ကြီးကို၊ အလွတ်ပြန်ပြောရတော့သည်။ ကျွန်တော်
တစ်ချက်ပြောပြီးတိုင်း၊ သူက စားပွဲကိုလက်ဝါးနှင့်ပုတ်သည်။ ‘ဟုတ်ပြီ ဟုတ်ပြီ’ ဟု
ထအော်တတ်သည်။

သည်လိုနှင့် သုံးနာရီကျော်၊ လေးနာရီခန့် ကြာသွားသည်။ ဆေးလိပ်တို့
တွေလည်း ပုံနေပြီ။ ဝီစကီပုလင်းလည်း ကိစ္စချောပြီ။ ကျွန်တော်လည်း မော
လှပြီ။

“ချုပ်လိုက်ရင်တော့၊ ပြန်လည်တည်ငြိမ်ရေးပရိုဂရမ် ဆိုပါတော့ဗျာ။”

ကျွန်တော့်စကားဆုံးသည်နှင့်၊ သူက ဝုန်းခနဲထရပ်သည်။ ကျွန်တော့်
သက်ကိုလှမ်းဆွဲ၍၊ အားရပါးရပြောသည်။

“ကျွန်တော် သဘောတူတယ်ဗျာ၊ ကျွန်တော်တို့ လုပ်မယ်။ ခင်ဗျားက
စီမံချက်အကြမ်းရေးပေး၊ ဘယ့်နှယ်လဲ...။”

ကျွန်တော် ပျော်သွားသည်။ အပင်ပန်းခံရကျိုးနပ်ပါသည်။ သို့ဖြင့်
မ်းသာအားရ ကတိပေးလိုက်သည်။

“စိတ်ချပါ။ ရှေ့အပတ်ထဲလောက်ဆိုရင်၊ ကျွန်တော် ခင်ဗျားကို စီမံချက်
ကြမ်း အပ်မယ်။”

“ဟာ... မဖြစ်ဘူးဗျ။ ကျွန်တော်က အခုလိုချင်တာ...။”

ကျွန်တော် လန့်သွားသည်။ ‘ဘယ့်နှယ် ချက်ချင်းကြီး’။

“အခုဆိုတာ...။”

“နက်ဖြန်မနက် ပေါ့ဗျာ။ စောလေ ကောင်းလေပဲ။”

ကျွန်တော် နာရီကိုကြည့်လိုက်သည်။ အခုပင် ဆယ့်တစ်နာရီခွဲနေပြီ။
= (ပ)တန်နှင့် ကျွန်တော်တို့၊ တစ်ယောက်မျက်နှာ တစ်ယောက်ကြည့်ပြီး
= ဝမ်းခါမိကြသည်။ သည်တွင်၊ လာရီက အားတက်သရော ကြားဝင်လာသည်။

“လာဗျာ။ ကျွန်တော်တို့ ‘ဂဇက်တီးယား’ သွားရအောင်။ အဲဒီမှာ
= ချိတ်တာရှိတယ်။ ခင်ဗျားတို့ တစ်ညလုံး သုံးလို့ရတယ်။”

ဂဇက်တီးယားမှာ၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ပိုင် သတင်းစာ ဖြစ်သည်။
= ချိတ် ဂဇက်တီးယားသတင်းစာတိုက်၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ အယ်ဒီတာချုပ်မှာ

အဒမ်မစ်စနစ်ဟု သိထားသည်။

လာရီ၏အကြံပြုချက်ကို ကူရန် ကလည်း ထောက်ခံသည်။ ကျွန်တို့မှာ ငြင်းလို့မဖြစ်တော့။

“ကောင်းတယ်။ အဲဒီမှာ မစ်မနစ်လည်း ရှိတယ်။ ခင်ဗျားတို့ သူ့နဲ့ထည့်တွေ့လိုက်ပါဦး...။”

ခြောက်နာရီကြာစီမံချက်

ကျွန်တော်တို့ သတင်းစာတိုက်သို့ရောက်ချိန်တွင် ညဉ့်သန်းခေါင်ရှိနေပါပြီ။ သတင်းစာတိုက်မှာ မကြာသေးခင်ကမှ ပူကြိုကျောင်းကို အသုံးပြောင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်မှာ သူတို့သတင်းစာတိုက်အကြောင်း လေ့လာနေဖို့ အချိန်မရပါ။ ကီးဘုတ်ရှေ့ တန်းထိုင်ပြီး တရစစ်ရိုက်ချက်များသည်။ မိုးစင်စင်လင်းတော့မှပင် စီမံချက်မူကြမ်း အပြီးသတ်နိုင်တော့မည်။

ခြောက်နာရီနှင့် အပြီးရေးလိုက်ရသော စီမံချက်မူကြမ်းဟု ဆိုရပါမည်။
‘ပိုလန်ကို ဆိုဗီယက်အုပ်စုရှိ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးမှ ဥရောပပိဏ္ဍိတဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ ပြောင်းလဲရေးစီမံချက်’ ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်လိုက်သည်။ (ထိုစဉ်က EU မဖွဲ့ရသေးပါ။ EC အနေနှင့်သာ ရှိပါသေးသည်။) ပြီးမှ အကျိုးအကောက်အယူများကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပြသည်။ နောက်ဆုံးကာလ အလျှောက်ဆောင်ရွက်ရမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအစီအစဉ်များကို ချရေးသည်။ လိုနှင့်၊ လျှောက်လွှာစာရွက် ၁၅ ရွက်ရှိသော စီမံကိန်းမူကြမ်း ရလာသည်။ ဤသည်ပင် စီမံကိန်းမှ ဈေးကွက်သို့လှည့်ပြောင်းရေးအတွက် ပထမဆုံး စီမံချက်ဖြစ်လိမ့်မည်။ ထင်ပါသည်။ ကုန်သွယ်ရေး၊ ငွေလဲလှယ်နှုန်း၊ ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များ ပယ်ဖျက်ရေး၊ ကြွေးမြီဖျက်သိမ်းရေး၊ စင်ပေါ်လစီ တည်ငြိမ်ရေးအစီအစဉ်၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေး စသော အသေးစိတ်လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အဆိုပြုချက်အားလုံးကို တာတစ်ခုမျှ ရှေ့သွားမရှိပါ။ ကျွန်တော်သိထားသော တောင်အမေရိကအတွေ့အကြုံနှင့် ပိုလန်နှင့် အထိုက်အသင့် တူနိုင်စရာရှိမည်ယူဆရာ စပိန်၊ ပေါ်တူဂီ အတွေ့အကြုံများသာ အားကိုးစရာရှိသည်။ ပြောရလျှင် ဖြစ်ရမည်ဟု မဆိုသာသော မသေချာမရေရာမှုများနှင့် စတင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ အတတ်နိုင်

ခြန်ခြန်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်ပိုင်လုပ်ငန်းများ(SOE)ကို အပြည့်အဝ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မပြောင်းနိုင်မီ၊ ဈေးကွက်အင်အားစုများ တည်ဆောက်ရေးဖြစ်ပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာချောက်တမ်းပါကြီးကို တစ်ချိန်တည်းခုန်ကူးလိုက်သလို၊ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော့်အထင် SOE များပင် ဖြစ်စေ၊ ဈေးကွက်အင်အားစုများကိုအခြေခံ၍ ကိုင်တွယ်ထိတ်လျှင်၊ ပုံမှန် ဘဏ်လုပ်ငန်းလို့ အလုပ်ဖြစ်နိုင်စရာရှိသည်ဟု၊ လူဆံထားသည်။ စင်စစ်၊ ဤအနုမာနကိုအခြေခံပြီး အရဲကိုးကြည့်လိုက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခုတော့ ခံ့သည်။ SOE များမှာ၊ ဗျူရိုကရက်များနှင့်သာလည်ပတ်နေပြီး ပိုင်ရှင် ရှိသလို ဖြစ်နေသည်။ အဆိုပါဗျူရိုကရက်များနေရာတွင်၊ ဈေးကွက်အင်အား စုများ အစားထိုးဖို့ဆိုလျှင်၊ ပထမဆုံးပိုင်ရှင်အသစ် ရှာရပါလိမ့်မည်။ တစ်နည်း ဆဲသော် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စမှာ၊ မြန်မာနိုင်ငံမြန်မာ့လို့ ရနိုင် သည် မဟုတ်ရာ၊ ကူးပြောင်းရေးကာလအတွက် ရောထွေးပုံစံမျိုးနှင့်သာ၊ အလုပ်ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိမည်ဟု၊ မှန်းဆရသည်။

စင်စစ်၊ ကျွန်တော်၏စီမံချက်မူကြမ်းမှာ မဏ္ဍိုင်ဝါးရပ်အပေါ် အခြေခံ တားခြင်း၊ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်တို့ကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြရလျှင်...

(၁) တည်ငြိမ်ရေးအစီအစဉ် (Stabilization)

ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို အဆုံးသတ်ရန်။ တည်ငြိမ်ပြီး အလွယ် တကူဖလှယ်နိုင်သော ငွေကြေးစနစ် ထူထောင်ရန်။ မြီရှင်နိုင်ငံ များနှင့်ညှိနှိုင်းပြီး ကြေးမြီအချို့လျှော့ပစ်ဖို့ (သို့မဟုတ်) (အနည်းဆုံး) အချိန်ဆိုင်းဖို့ သွားနွေးရန်။

(၂) လစ်ဘယ်လိုက်ရေးရှင်း (Liberalization)

ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို တရားဝင်ခွင့်ပြုပြီး ဈေးကွက် များပြန်ဖော်ရန်။ ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များ ဖျက်သိမ်းရန်။ လိုအပ်သော ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းရန်။

(၃) ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေး (Privatization)

လောလောဆယ် အစိုးရကိုင်ထားရသော အက်ဆက်များကို လွှဲပြောင်းယူနိုင်မည့် ပိုင်ရှင်သစ်များ ရှာဖွေသတ်မှတ်ရန်။ အကယ်၍ လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံး ပုဂ္ဂလိကပိုင် မပြောင်းနိုင်သေးလျှင်၊ အစိတ်အပိုင်းလိုက် (စက်ယန္တရား၊ အဆောက်အအုံ၊ မြေ စသည်) တစ်ခုချင်း၊ လွှဲပြောင်းသွားရန်။

(၄) လူမှုလုံခြုံရေးပိုက်ကွန် (Social Safety Net)

သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် ဆင်းရဲသားများအတွက် ပင်စင်၊ ကျန်းမာ

ရေးစောင့်ရှောက်မှု စသည်တို့ကို ဆက်လက်တာဝန်ယူသွားရန် အထူးသဖြင့်၊ အပြောင်းအလဲကာလ၏ နာကျင်မှုများကို ခုသာ ခံသာ ဖြစ်အောင် ကူရှင်ခံပေးရန်။

(၅) အပြောင်းအလဲနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေမည့် အဖွဲ့အစည်းများပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းရန် (Institutional Harmonization)

ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်နှင့် လျော်ညီသည့်ဥပဒေများ၊ လုပ်ငန်းလုပ်နည်းများကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ချမှတ်သွားရန်။ နောင်တစ်ချိန် ဥရောပသမဂ္ဂသို့ အောင်မြင်စွာဝင်ရောက်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံများကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပြောင်းလဲသွားရန်။

စီမံကိန်းမူကြမ်းပြီးသည်နှင့် ကျွန်တော်စိတ်မှာ ပေါ့ပါးသွားသည်။ အောင်မြင်ရမည်ဟုလည်း စိတ်ထဲက ပိုယုံလာသည်။ တစ်ခုပဲ စိတ်ထဲက ခိုးလုခုလုဖြစ်နေသည်။ ပိုလန်၏ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းများမှာ စွမ်းအင်အတွက်ရော၊ ကုန်ချောတင်ပို့ဖို့အတွက်ပါ ဆိုဗီယက်ယူနီယံပေါ် မှီခိုနေရသည်။ အကယ်၍ ဆိုဗီယက်အကူအညီ မရနိုင်လျှင်၊ ဘာတွေဖြစ်ကုန်မည်နည်း။

တစ်ခုတော့ ရှိပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကာလ၏ ပထမ တစ်နှစ်၊ နှစ်နှစ်ကာလအတွင်း၊ အဆိုပါလုပ်ငန်းကြီးများမှကုန်ထွက်မှာ သိသိသာသာ ကျသွားဖို့ သေချာသည်။ သို့အတွက် ထိခိုက်နစ်နာမှုမှာ၊ ထင်သလောက် စိုးရိမ်ဖွယ်မရှိ။ ဤအတွင်း ဂျီဒီပီကို တွန်းတင်နိုင်လျှင်၊ ထေမိကာမိနိုင်စရာရှိသည်။ (ကံကောင်းထောက်မစွာပင် ကျွန်တော်မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။)

ထိုနေ့မနက်စာကို၊ လာရီက တာဝန်ယူသည်။ တစ်ရေးမှ မအိပ်ရသေးသည့်တိုင်း၊ ကျွန်တော်တို့အားလုံး တက်ကြွနေကြသည်။ ထိုနေ့က မနက်စာမှာ မေ့နိုင်ဖွယ်ရာမရှိ။

မျဉ်းပြိုင်လေ့လာချက်

ပိုလန်ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်ချက်များမှာ၊ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများ ကြုံခဲ့ရသောပြဿနာများနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ မက်ခရိုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၌ ဖြစ်သည်။ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများလိုပင် ပိုလန်တွင်လည်း၊ အလွန်မြင့်မားသော ငွေကြေးဖောင်းပွမှု

ရှိသည်။ အလွန်ကြီးသော ဘတ်ဂျက်လိုငွေ ရှိသည်။ မနည်းလှသော နိုင်ငံခြား
ကြေးမြီ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးတစ်ခုလည်း ရှိနေသည်။ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံ
အချို့လိုပင် ပိုလန်ငွေကြေးမှာလည်း တည်ငြိမ်မှုမရှိဘဲ၊ တရားဝင်လဲလှယ်နှုန်း
နှင့်ပင် လွတ်လွတ်လပ်လပ်လဲလှယ်ဖို့ မလွယ်လှအောင် ဖြစ်နေသည်။ သို့နှင့်
အမျှ တရားဝင်လဲလှယ်နှုန်းနှင့် ပြင်ပပေါက်ဈေးမှာ အကွာကြီးကွာနေတော့သည်။
ဤအချက်ကပင်၊ ပိုလန်၏စည်းလွတ်ခွင် စီးပွားရေးကို ဖန်တီးလိုက်ပြီး၊ အခွန်
ရှောင်ရှားမှုများ၏ ရေသောက်မြစ်လို၊ ဖြစ်နေတော့သည်။

ဤသို့ တူညီမှုများရှိနေသည့်တိုင်၊ မတူခြားနားမှုများလည်း ရှိသလောက်
ရှိနေပါသေးသည်။ ပြောရလျှင်၊ မတူခြားနားမှုများက ပို၍ အရေးကြီးလိမ့်မည်
ထင်ပါသည်။ ဘိုလီးဗီးယား၏ အဓိကပြဿနာတစ်ခုဟုဆိုနိုင်သော၊ လူမျိုးရေး
နှင့် လူတန်းစားရေးတင်းမာမှုများမှာ၊ ကံကောင်းထောက်မစွာပင် ပိုလန်တွင်
မရှိသလောက် ဖြစ်နေသည်။ ပိုလန်၏ဆိုဗီယက်ပုံစံ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့်
အခြေခံအဆောက်အအုံတို့မှာ၊ အနောက်ဥရောပနှင့်ယှဉ်လျှင် များစွာခေတ်
နောက်ကျသော်လည်း၊ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်မူ၊
အခြေအနေမဆိုးလှဟု ဆိုနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့်၊ ပိုလန်၏မြို့ပြယဉ်ကျေးမှု
နှင့် စာတတ်မြောက်နှုန်းမှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများထဲတွင် ထိပ်တန်းအဆင့်ဟု
ဆိုနိုင်စရာ ရှိသည်။

ပိုလန်၏ နောက်ထပ်အားကောင်းချက်တစ်ခုမှာ၊ ပထဝီနှင့်ဆိုင်ပါသည်။
ပိုလန်မှာ၊ အနောက်ဥရောပ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေးကြီး ကျမန်နှင့်ကပ်လျက်ရှိရာ၊
နှစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်ရေးအတွက် အခွင့်သာစေသော အားကောင်းချက်လို၊ ဖြစ်
နေသည်။ ပိုလန်၏ အတိတ်နှင့် အနာဂတ်ဦးတည်ရာမှာလည်း၊ လက်တင်
အမေရိကနိုင်ငံများလို မရေမရာမဟုတ်။ အတိအကျသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပြီး
ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် မတိုင်မီက ပိုလန်မှာ၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးနယ်ပယ်
ဘုန်းမှဖြစ်သလို ပိုလန်၏ဦးတည်ရာမှာလည်း၊ မိမိ၏လာရာလမ်းအတိုင်း ပြန်
သွားဖို့ပင်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင်၊ ဥရောပအိမ်ပြန်ခရီးကို ပြန်လည်အစ
ပြုပုံပင် ဖြစ်သည်။ ဤအတွက် အတုယူနည်းယူစရာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတစ်ခုလည်း
မသင့်ရှိနေသည်။ ဖရန်ကိုအလွန် စပိန် ဖြစ်ပါသည်။

စပိန်နှင့်ပိုလန်တို့မှာ၊ အနေအထားချင်း နီးစပ်တူညီမှုရှိသော ဥရောပ
နိုင်ငံနှစ်ခု ဖြစ်သည်။ နှစ်နိုင်ငံလုံး၏လူဦးရေမှာ သန်းလေးဆယ်ဝန်းကျင်ရှိပြီး၊
အများစုမှာ ကက်သလစ်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဥရောပတိုက်ကြီး၏
အချက်အချာဟု ဆိုနိုင်သော၊ ရိုင်းစက်မှုဒေသမှ တူညီသောအကွာအဝေး
သောက်တွင် ရှိသည်။ (စပိန်မှာ၊ ရိုင်းဒေသ၏ တောင်အက်ဖျားတွင်ရှိပြီး၊

ပိုလန်မှာ အရှေ့ဖျားတွင်ရှိသည်။) ဥရောပအဓိကနိုင်ငံကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် နှစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျပြီး၊ ဥရောပစီးပွားရေး၏ အစွန်အဖျားနိုင်ငံ များလိုဖြစ်နေသည်။

၁၉၅၅ ခုနှစ်လောက်က၊ စပိန်နှင့်ပိုလန်ထို့၏ တစ်ဦးချင်း GDP မှာ မကွာသလောက်ပင်၊ ရှိသည်။ (စပိန်တွင် ဒေါ်လာ ၅၁၆ နှိုင်း၊ ပိုလန်တွင် ၇၅၅ ဒေါ်လာရှိသည်။) ထိုသည်၏နောက်ပိုင်းတွင်မူ၊ ပိုလန်မှာ ဆိုဗီယက်ဩဇာခံ အဖြစ် လျော့ကျသွားပြီး၊ စပိန်မှာ ဖရန်ကို၏ ငါ့မင်းငါ့ချင်းစနစ်အောက်သို့ ရောက်သွားသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဖရန်ကိုကွယ်လွန်ခဲ့သော ၁၉၇၅ နောက်ပိုင်း တွင်မူ၊ စပိန်မှာ ၎င်း၏အိမ်အပြန်ခရီးကို စတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင်၊ ဥရောပကွန်မြူနတီထဲသို့ ရောက်သွားပြီး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ခြေတုပ် ရလာခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့်၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ၊ စပိန်မှာ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းအမြင့်ဆုံး ဥရောပနိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ တစ်ချိန်က ၎င်းနှင့်ဘဝတူ ပိုလန် ထက်၊ တစ်ဦးချင်း GDP လေးဆ တိုးလာခဲ့သည်။

ဤသို့သော စပိန်၏အောင်မြင်မှုသည်ပင်၊ ပိုလန်စီးပွားရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုအတွက် ခံပြန်မှုနာဖြစ်သလို၊ ရေရာသေချာသော အနာဂတ်အတွက် သိသာထင်ရှားသည့်သာဓကလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုခဲ့ပါ မျှော်ပြိုင်လေ့လာချက် များဖြင့်၊ ကျွန်တော်၏စီမံချက်မှုကြမ်းကို အချောကိုင်လိုက်ရာ၊ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင် မိမိအလုပ်ကို ဘဝင်ကျလာပါသည်။ သို့ဖြင့်၊ နောက်တစ်နေ့နံနက် ဖိုးလင်းသည်နှင့်၊ အဆိုပါစီမံချက်မှုကြမ်းကို ဂျက်ကူရန်လက်ထဲသို့ ယုံကြည်မှု အပြည့်ဖြင့်၊ လွှဲအပ်လိုက်ပါသည်။

တတိယဦးခေါင်း

ကျွန်တော် မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်းပင်၊ ဂျက်ကူရန်က ကျွန်တော် စီမံချက်မှုကြမ်းကို ဂရုတစိုက်ဖတ်ပြီး၊ အားရပါးရတုံ့ပြန်ပါသည်။

“ဘာမှပြောစရာမရှိဘူး။ ကျွန်တော်တော့ ကြိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ မစ်ခနစ်နဲ့တော့ တွေ့လိုက်ပါဦး။”

အကယ်၍၊ ပိုလန်သွေးစဉ်းခိုင်မာရေးအဖွဲ့တွင် ဦးခေါင်းသုံးလုံးရှိသည် ဟုဆိုလျှင်၊ အဒမ်မစ်ခနစ်မှာ တတိယဦးခေါင်းအဖြစ် လူသိများပါသည်။ ကျွန်တော်အမြင် ပြောရလျှင်မူ၊ အရှေ့ဥရောပ အပြောင်းအလဲကာလကြီးအတွက် တွေ့ရသမျှလူများထဲတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တွေးတတ်ခေါ်တတ်ပြီး၊ ရှိ ရင့်ရင့်ဆုံးဖြတ်တတ်ဆုံး တစ်ယောက်ဟု ဆိုချင်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ မစ်ခနစ်မှာ

စကားဖော်ရွေပြောတတ်သူ မဟုတ်သလို၊ မိတ္တူပလူတီကာ ကြွယ်ဝလှသူလည်း ဟုတ်ဟန်မတူပါ။ ကတ္တီပါဆွေးနွေးပွဲကာလများက မစ်ခနစ်မပါရဟူ၍ပင်၊ ကွန်မြူနစ် ပါတီခေါင်းဆောင်ကြီး ပိုလ်ချုပ်ကြီး ယာယူဇက်စကီးက၊ တောင်းဆို ခဲ့ဖူးသည်။ (ယခုအခါ သူတို့နှစ်ယောက်မှာ အလွန်ရင်းနှီးသောမိတ်ဆွေများ ဖြစ်သွားပါပြီ။)

မစ်ခနစ်က၊ ကျွန်တော်တို့ကို ဖော်ရွေမှုကင်းစွာနှင့် ဧည့်ခံပါသည်။ ဘာ ပဋိသန္တာရစကားမှ မဆိုဘဲ၊ ကျွန်တော်လှမ်းပေးသော စာရွက်တွေတို့သာ၊ စိတ်ဝင် တစားဖတ်နေသည်။ သူစာဖတ်နေပုံကို ကြည့်ရသည်မှာ အားရပါးရရှိလှသည်။ စာလုံးတွေအားလုံး ဝါးစားနေသလို၊ စာရွက်တွေအကုန်လုံး မျှီချလိုက်တော့မလိုပင်၊ ရှိသည်။ မစ်ခနစ်ကား တကယ့်စာကြမ်းပိုးတည်း။

စီမံချက်မူကြမ်းတစ်ခုလုံး ဖတ်ပြီးတော့မှ၊ သူက ကျွန်တော့်ကို တုံးတုံး ဘိတိမေးသည်။

“အလုပ်ဖြစ်ပါ့မလား။”

“ဟုတ်ကဲ့ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြိုးစားရမယ်။”

သူက၊ ကျွန်တော့်မျက်နှာကို စေ့စေ့ကြည့်ပြီး၊ ခေါင်းညိတ်ပြသည်။ ပြီးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီးသောလေသံနှင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပြောသည်။

“နိုင်ငံရေးအရ ဘာလုပ်ရမယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်သိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဇီးပွား ချေအရ ဘာလုပ်ရမန်း၊ ကျွန်တော်မသိဘူး။ အဲဒီအတွက်၊ ခင်ဗျားကို အားကိုး ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို ကူညီပါ။”

မစ်ခနစ်မှာ၊ ပြောသည့်အတိုင်း လုပ်တတ်သူဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် တို့တွေ့ပြီး နှစ်ရက်အကြာ၊ ‘ဂဏက်တီးယား’သတင်းစာတွင် သူဆောင်းပါး ပါလာ သည်။ သူဆောင်းပါးခေါင်းစဉ်က လှုပ်နေသည်။ ‘ခင်ဗျားတို့ သမ္မတ၊ ကျွန်တော်တို့ ဝန်ကြီးချုပ်’ ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီက သမ္မတနေရာနှင့် အရေးကြီးသော ဝန်ကြီးဌာနများ (ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေး၊ လုံခြုံရေး စသည်) တို့သို့ ယူ၍၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ ဝန်ကြီးချုပ်တာဝန်ယူရန် အဆိုပြု ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြောရလျှင်၊ ရာစုဝက်မျှကြာခဲ့ပြီသော အမှန်းများကို သင်ပုန်းချေနိုင်ဖို့၊ ရဲရဲရင့်ရင့်ကမ်းလှမ်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစဉ်က၊ အရှေ့ဥရောပ လွတ်မြောက်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင်၊ ‘အကုန် ဆောင်ရာ မရရင် ဘာမျှမလိုချင်’ ဆိုသော ‘ဟားတော့ပရက်ကဗျာ’ကို အာရုံရနေ ကြီးဖြစ်သည်။ မစ်ခနစ်ကမူ၊ ‘ဘာမျှမပေးလျှင် ဘာမျှမရ’ဆိုသည်ကို၊ သဘော သက်သွ ဖြစ်သည်။ စိတ်လှုပ်ရှားမှုကင်းစွာနှင့် တကယ့်အခြေအနေကို ဆုပ်ကိုင် နိုင်သူဖြစ်သည်။ ပြဒါးတစ်လမ်း၊ သံတစ်လမ်းလိုဖြစ်နေသော သူတို့နှင့်၊ ကွန်မြူ

နစ်ဈားကြားရှိ တူညီချက်တစ်ခုကို အမိအရဆုပ်ကိုင်ပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လမ်းကြောင်းကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်လိုက်သည်။ မိမိတို့အဖနိုင်ငံ ပိုလန်ကို ခေတ်မီ နိုင်ငံတော်သစ် တည်ဆောက်ရန်ဆိုသော တူညီသည့်ဆန္ဒကို ရှေ့တင်ပြီး၊ ညီညွတ် ရေးကမ်းလှမ်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မစ်ခနစ်၏ကြိုးပမ်းမှုမှာ အချည်းနှီးမဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင် မစ်ခေးဂေါ်ဘာချော့ ကိုယ်တိုင်က သူ၏အဆိုပြုချက်ကိုလက်ခံလိုက်ရာ၊ ရေခဲ အရည်ပျော်သွားတော့သည်။ သည်လိုနှင့် ပိုလန်၏နိုင်ငံရေး အကျပ်အတည်းကို ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ရာ၊ ဆက်လက်ဖြေရှင်းရမည့်ပြဿနာမှာ စီးပွားရေးတွင်သာ ရှိ တော့သည်။ ပြောရလျှင် မစ်ခနစ်ဘက်မှ တာဝန်ကျေခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော့် ဘက်မှ တာဝန်ကျေဖို့သာ လိုပါတော့သည်။

ဤပွင့်အရောက်မှာပင် မစ်ခနစ်၊ ကူရန်နှင့် ဂျယ်နီမက်(ခ)တို့ သုံးယောက် လုံးက၊ ကျွန်တော့်ကို သူတို့လှုပ်ရှားမှု၏ အသည်းနှလုံးနှင့်တွေ့ဆုံနိုင်ရန်၊ စီစဉ် ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လှုပ်ရှားမှု၏အသည်းနှလုံး

မစ်ခနစ်တို့သုံးယောက်မှာ၊ သွေးစည်းခိုင်မာရေးလှုပ်ရှားမှု၏ ဦးခေါင်း သုံးလုံးဟုဆိုလျှင်၊ လွဲ(ချ)ဝေါလစ်ဆာမှာ အဆိုပါလှုပ်ရှားမှုကြီး၏အသည်းနှလုံး နေရာမှ ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သူဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဝေါလစ်ဇာ၏နေအိမ်မှာ သူတို့လှုပ်ရှားမှု စတင်သန္ဓေတည်ခဲ့ရာ သင်္ဘောကျင်းနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင် ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာကျော်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ နေအိမ်ဖြစ်သည့်တိုင်၊ သူ့နေရာမှာ ရိုးရှင်း တိတ်ဆိတ်လှပါသည်။ သူ့နေထိုင်ရာအိမ်မှာပင် သူ့ရုံးခန်းကို ဖွင့်ထားသည်။

ဝေါလစ်ဇာ၏နေအိမ် (သို့မဟုတ်) ရုံးခန်းထဲသို့ ဝင်လိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော့်မှာ နံရံပေါ်မှရုပ်ပုံတွေကို မကြည့်ဘဲမနေနိုင်။ မာတင်လူသာကင်း (ဂျူနီယာ)၏ ဓာတ်ပုံကြီးက၊ နံရံအပြည့်နီးပါးမျှ နေရာယူထားသည်။ သမ္မတ ဂျွန်အက်(ဖ)ကနေဒီနှင့် ဆီနိတ်တာ ရောဘတ်ကနေဒီတို့၏ ပုံများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ နောက်၊ သူတို့အဖွဲ့မှထုတ်ပြန်ထားသော ကြေညာချက်များ

ပြတင်းပေါက်မှ ငေးကြည့်လိုက်ရာ၊ သင်္ဘောကျင်းအဝင်ဝမှ ကြီးမား ခဲ့သည်လှသော ကျောက်ဆူးကြီးကို မြင်နေရသည်။ ကျွန်တော်တို့ တကူးတက လာရောက်တွေ့ဆုံနေရသူမှာ၊ တစ်ချိန်က ဤသင်္ဘောကျင်းတွင် ပင်ပန်းကြီးစွာ အလုပ်လုပ်ခဲ့ရသော လျှပ်စစ်ကျွမ်းကျင်သူလေးတစ်ယောက် ဆိုသည်ကို တွေ့ လိုက်မိသောအခါ၊ ကျွန်တော့်မှာ၊ သပိုင်းထဲမှ ဇာတ်ကောင်တစ်ယောက်နှင့်

မုက်နာချင်းဆိုင် တွေ့ရတော့မည်အတွက်၊ ရင်ခွန်နေရတော့သည်။ သတင်းစာ စာစောင်များတွင် မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်းပင်၊ ဝေါလစ်ဆာမှာ အပြန်အလှန်နှင့် ခြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူ့လေသံကမူ သူ့အပြန်လို့ မချီလှပါ။ စိတ်မရှည် မသာလေသံကို အတိုင်းသား တွေ့နေရသည်။

“ဘာကိစ္စရှိလို့လဲ၊ ခင်ဗျားတို့ ဘာလိုချင်လို့လာတာလဲ။”

“ငွေကြေးဖောင်းပွမှုအကြောင်း ပြောဖို့ပါ။ ဒါကို ဘယ်လိုဖောက်ထွက် ဩမလဲဆိုတာ ဆွေးနွေးကြဖို့လာတာပါ။”

ကျွန်တော့်စကား အဆုံးသတ်ခွင့်မရလိုက်ပါ။ သူ၏ ကြီးမားကျယ်ပြန့် သုသော လက်ဖဝါးကြီးနှင့်ကာရင်း၊ ကျွန်တော့်စကားကို သူက ရွတ်ဖြတ်လိုက် သည်။

“အဲသလို အကောင်အထည်မဲ့တဲ့ ကိစ္စတွေ ကျွန်တော်မဆွေးနွေးချင်ဘူး ဘာ။ ခင်ဗျားတို့ ဒီမှာ ဘာဏ်တိုက်တွေ လာဖွင့်နိုင်မလား။ ဒါပဲသိချင်တယ်။”

ကျွန်တော့်မှာ၊ ဘာပြန်ပြောလို့ပြောရမှန်း မသိတော့လောက်အောင်ပင်၊ ခင်တက်သွားရသည်။ ဝန်ခံရလျှင်၊ စိတ်ထဲမှလည်း ကျွဲမြီးတိုချင်သလိုလို ဖြစ် သွားသည်။

“ဒီမယ် မစွတာဝေါလစ်ဆာ၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဟာ အကောင် အထည်မဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ဘူးဗျ။ တကယ်ဖြစ်နေတာ။ ဒါကို မကျော်လွှားနိုင်ရင် ခင်ဗျားတို့ပိုလန်စီးပွားရေး ဝံ့ဝံ့ကျသွားမှာ သေချာတယ်။”

ကျွန်တော့်စကားမှာ အတော်လေး တင်းမာနေပါလိမ့်မည်။ သူတုံ့ပြန်စကား ကလည်း ညင်သာလှသည်တော့ မဟုတ်ပါ။

“အဲဒီတော့ ကျွန်တော်က ဘာလုပ်ရမှာလဲ။”

“ခင်ဗျား ဘာမှလုပ်စရာမလိုဘူး။ ကျွန်တော်ပြောပြတဲ့စီမံချက်ကို နား ဆောင်။ ပြီးတော့ သဘောထားပေး။”

ကျွန်တော့်စီမံချက်အကျဉ်းကို သူနားလည်နိုင်မည့်ဘာသာစကားနှင့်၊ ဘတ်နိုင်သလောက် ရှင်းပြသည်။ သည်တော့လည်း၊ ဝေါလစ်ဆာမှာ ကျောင်း သားလေးတစ်ယောက်လို ရိုဂိုကိစ္စကိစ္စနားထောင်နေပြန်သည်။ ကျွန်တော့်စကား ဆုံးတော့မှ မရဲတရဲမေးသည်။

“ခင်ဗျားပြောတဲ့စီမံချက် အောင်မြင်ရင်၊ ကျွန်တော်တို့ဆီ ဘဏ်တိုက် တွေ ရောက်လာမှာလား။”

“အို... ရောက်လာမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့တက်က အရင်ဆုံး အလုပ်လုပ်ပြဖို့ လိုလိမ့်မယ်။ ပိုလန်စီးပွားရေးကို တည်ငြိမ်အောင်လုပ်ပြ နိုင်ရမယ်။”

ကျွန်တော် နှုတ်ဆက်ခဲ့တာနဲ့ပတ်သက်တယ်။ ဝေါလစ်ဆာမှာ မလှုပ်မယှက် ငွေကြေးထိုင်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ နောင် နှစ်အနည်းငယ်အကြာတွင်၊ ဘယ်(လ) ဂျီယံသံတမန်တစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးပွဲနှင့် ပတ်သက်ပြီး၊ ယခုလို ပြန်ပြောပါသည်။

“ဒေါက်တာဂျာဖရီဆာ(ချ) ပြန်သွားပြီး၊ လဲ့(ချ)ဝေါလစ်ဆာနဲ့ နောက်ထပ် တွေ့တဲ့ဧည့်သည်က၊ ကျွန်တော်ခင်ဗျ။ သူက ဒေါက်တာစကားတွေနဲ့ ပတ်သက် လို့ ဘယ်လိုပြောတယ်မှတ်လဲ။ ‘စောစောကလူ၊ ဘာတွေပြောသွားမှန်း မသိဘူး ဟု။ အဲ... စိတ်ဝင်စားဖို့တော့ ကောင်းတယ်ဗျ။ ဒီလူ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံအပေါ် အတော်စေတနာထားတာပဲ’ တဲ့ဗျ။”

စင်စစ်၊ ဝေါလစ်ဆာမှာ အဆင့်မြင့်ပညာ သင်ကြားခွင့်မရခဲ့သော အလုပ်သမားကြီးတစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ပြောပြသော မတ်ခရိုင်တွင် ရေးသဘောတရားများမှာ သူနှင့်စိမ်းနေဖို့ များပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူ့လူထု၏ ဝေဒနာကိုမူ ကောင်းကောင်းခံစားနားလည်နိုင်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာနာစိတ် ကြောင့်ပင် သူ့လူထုက၊ သူ့ကို ခေါင်းဆောင်တင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သူတို့၏ ပထမဆုံး ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတကြီးအဖြစ်၊ တညီတညွတ်တည်း ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခဲ့သည်မှာလည်း၊ ဤစာနာစိတ်ကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ လဲ့(ချ) ဝေါလစ်ဆာကား၊ လှုပ်ရှားမှုကြီးတစ်ခုလုံး၏ အသည်းနှလုံးနေရာနှင့် လုံ့လ ထိုက်တန်သူဟု၊ ကျွန်တော် အကြွင်းမဲ့ယုံကြည်မိပါသည်။

ပါလီမန်ပိန်ခွန်း

ဝေါလစ်ဆာနှင့်တွေ့ပြီး မကြာမီမှာပင်၊ ကျွန်တော် အမေရိကသို့ ပြန်သွားခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လအစောပိုင်း၊ ကျွန်တော် ပိုလန်သို့ နောက်တစ်ခေါ် ပြန်ရောက်သောအခါ၊ ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးရာသီဥတုမှာ တိမ်စင်ဝင်းပယူ ရှိနေပါပြီ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင် ယာယူဇက်စကီးက၊ သမ္မတ အား ယူထားပြီး သွေးစည်းခိုင်မာရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ မာဇိုဝီစကီး ဝန်ကြီးချုပ် တာဝန်ယူကာ၊ ပိုလန်အစိုးရသစ်ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည့် သွေးစည်းခိုင်မာရေးအဖွဲ့ဝင် တော်တော်များများမှာလည်း၊ ပါလီမန်အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်နေကြပါပြီ။

ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင်၊ လွတ်လပ်သောပိုလန်၏ ပထမဆုံး ပါလီမန် အစည်းအဝေးကို စတင်ကျင်းပခဲ့ရာ၊ ကျွန်တော့်ကိုလည်း အထူးဧည့်သည် အဖြစ် ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်အတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ် ထွက်

ခဲ့သော ပါလီမန်အစည်းအဝေးဖြစ်သည်နှင့် အညီ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ သတင်းစာ ဆရာများရေး၊ နိုင်ငံတကာခေါင်းဆောင်များကိုပါ စုံစုံညီညီတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ သူတို့ထဲတွင်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ အထက်လွတ်တော် လူများစု ခေါင်းဆောင် ဘော့ဒိုး(လ)တို့ ဇနီးမောင်နှံကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ပါလီမန်သစ်တွင် ပထမဆုံးစကားပြောခွင့်ရလိုက်သူမှာ ဘော့ဒိုး(လ) ဖြစ်ပါသည်။ ဒိုး(လ)က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် အမေရိကန်လူထု ကိုယ်စား မိန့်ခွန်းကြွေသည်။ ပိုလန်၏ဒီမိုကရေစီရေးကို အမေရိကန်တို့ဘက်မှ ကူညီဖို့ အဆင်သင့်ရှိကြောင်း၊ အသားပေးပြောဆိုသွားသည်။ သူမိန့်ခွန်းအပြီး သက်ခုပ်သံများမစဲမီမှာပင်၊ ကျွန်တော့်အမည်ကို စင်မြင့်ထက်မှ ကြေညာ သိက်သည်ကို၊ ကြားရသည်။ ကျွန်တော့်ကိုလည်းမိန့်ခွန်းကြွေဖို့ သူတို့က မိတ် ကြားနေချေပြီ။ ကျွန်တော် ဘာပြောရမည်နည်း။

ကျွန်တော်သည် နိုင်ငံရေးသမားမဟုတ်။ သို့အတွက်၊ ကျွန်တော့်နိုင်ငံနှင့် ကျွန်တော့်လူထုကို ကိုယ်စားပြုစရာ မလို။ ပိုလန်စီးပွားရေး အကြံပေးဆိုသော ကျွန်တော့်အလုပ်ကိုသာ၊ သစ္စာရှိရပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော်အလုပ် အောင်မြင် နေကိုသာ အဓိကထားရပါလိမ့်မည်။ ဤရပ်တည်ချက်နှင့်ပင်၊ ကျွန်တော့်မိန့်ခွန်း ကို ကျွန်တော်လိုချင်သည့်စခန်းဆင့်ရောက်အောင်၊ ဆွဲ၍ ပြောလိုက်သည်။ ပထမဆုံး၊ ကျွန်တော့်စီမံချက်မှုကြမ်းကို ရှင်းပြသည်။ နောက်၊ ကျွန်တော် အပါ အဝင် အားလုံးက၊ သံသယရှိနေသော ဒေါ်လာ ၄၀ ဘီလီယံဖိုးမျှတနေသည့် နိုင်ငံခြားကြေးမြီပြုဿနာကို၊ ကိုင်လိုက်သည်။ ဤနေရာအရောက်တွင်၊ ပါလီမန်တစ်ခုလုံး အပ်ကျသံကိုမှ မကြားရလောက်အောင်၊ ငြိမ်ကျသွားသည်။ ဤပြုဿနာကြီးကိုကျော်လွှားဖို့၊ ကျွန်တော် ဘယ်ပုံစံစဉ်မည်ကို သူတို့အားလုံး က သိလိုကြဟန်တူပါသည်။

“စောစောကပဲ စကားပြောသွားတဲ့၊ ဆီနိတ်တာ ဒိုး(လ)ရဲ့စကားကို ပြန် ပြောပါရစေ။ အမေရိကန်လူထုဟာ၊ ပိုလန်ကို အစွမ်းကုန်ကူညီပါ့မယ်လို့ နားထောင်တာဒိုး(လ)က၊ အခုလေးတင်ပဲ ကတိပေးသွားပါတယ်။ သူကတိကို ကျွန်တော် လေးအနက်ယုံပါတယ်။ ဒီယုံကြည်မှုကြောင့်ပဲ ပိုလန်ကြွေးမြီပြုဿနာကို၊ ချုပ်လွှားနိုင်ခဲ့ပြီလို့ နားလည်လိုက်ပါတယ်။ အမေရိကန်ဟာ ပိုလန်ရဲ့ပိတ်ဆွဲ သူတို့ကလည်း သူတို့ရစရာအကြွေးတွေကို လျှော့ပစ်ပါလိမ့်မယ်။”

ကျွန်တော် ဤစကားများကိုပြောနေစဉ်၊ ဆီနိတ်တာ ဒိုး(လ)၏မျက်နှာ သံလိုဖြူနေမည်ကို၊ ယောင်လို့ပင်လှမ်းမကြည့်ခဲ့ပါ။ ကျွန်တော် ပြောချင်ရာ တို့သာ အားရပါးရ ပြောချလိုက်ပါတော့သည်။

“ဒီတော့၊ ပိုလန်ပိတ်ဆွဲများအနေနဲ့ လုပ်စရာတစ်ခုပဲ ရှိပါတော့တယ်။

ခင်ဗျားတို့ရဲ့မြဲရှင်တွေဆီကို ပို့(စ်)ကတ်လေးတစ်ခု လက်ဆောင်ပို့လိုက်ပါ။
ပြီးတော့၊ အခုလို အမှာစကားပါးလိုက်ပေါ့။ 'သိပ်ကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အခု
ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ဟာလည်း ခင်ဗျားတို့လို လွတ်လပ်တဲ့ပိုလန်ဖြစ်လာပါပြီ။
ဒီတော့ ဆိုဗီယက်ခေတ်က အကြွေးတွေကိုပေးဆပ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့မှာ တာဝန်မရှိ
တော့ပါဘူး' လို့။"

တော်တော်နှင့်အဆုံးမသတ်နိုင်သော လက်ခုပ်သံကြီးကို၊ ကြားလိုက်
သည်။ ပိုလန်မိတ်ဆွေများက ကျွန်တော့်ကို ဝမ်းသာအားရ ပွေ့ဖက်ဂုဏ်ပြု
ကြသည်။ ဆီနိတ်တာ ဒိုး(လ)ကလည်း၊ တည်ငြိမ်သောသံတမန်အပြုံးနှင့်
ကျွန်တော့်ကို၊ လှမ်းကြည့်နေပါသည်။ ဝါရှင်တန် အိမ်ဖြူတော်အသိုင်းအဝိုင်းတွင်
မူ၊ ကျွန်တော့်ကို ဝိုင်းဆဲနေကြမည်မှာ၊ သေချာသလောက်ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့
ပင် ဆဲကြပါစေ။ ကျွန်တော့်ဘက်က တန်ပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု
အနေနှင့် ပိုလန်မှ သူရစရာရှိသောအကြွေးတွေကို၊ ဘယ်လိုမှ ပြန်တောင်း
မဖြစ်တော့။ လူကြီးကတိ မဟုတ်ပါလား။

နောက်ဝိုင်း ပြန်ကြားရသည်မှာ၊ ဝါရှင်တန်အသိုင်းအဝိုင်းမှ တချို့က
ကျွန်တော့်ကို မယုံဖို့၊ ပိုလန်ခေါင်းဆောင်များကို သတိပေးကြသည်ဟုဆိုသည်။
ကျွန်တော်သာဦးဆောင်လျှင်၊ ပိုလန်စီးပွားရေးနာလန်ထူဖွယ်ရာမရှိ ဟူ၍
နိမိတ်ဖတ်သည်ဟု ကြားရသည်။ ကျွန်တော် နည်းနည်းတော့ စိုးရိမ်စိတ်ဝင်
သည်။ ပိုလန်ခေါင်းဆောင်တွေ ကျွန်တော့်ကို ယုံမှယုံပါတော့မည်လား
သို့နှင့်တိုင်၊ ဝန်ကြီးချုပ် မာဒိုဝီစကီးနှင့် စကားစမြည်ပြောခွင့် ရသောအခါတွင်
ဆိုခဲ့ပါစိုးရိမ်စိတ်များ စိုးစဉ်းမျှမရှိတော့ပါချေ။

ဦးနောက်နှင့်အသည်းနလုံး

နောက်တစ်နေ့ညနေတွင်၊ လစ်(ပ)တန်နှင့် ကျွန်တော်တို့ ဝန်ကြီး
အသစ်ကို၊ သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့ကြသည်။ ဝန်ကြီးချုပ် မာဒိုဝီစကီးမှာ၊ ပို
လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ ဦးနှောက်နှင့်အသည်းနှလုံးတို့ပေါင်းဆုံရာ
ဆိုနိုင်လောက်သူပင် ဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးများကောင်စီ အဆောက်အတုံ
မှာပင်၊ ကျွန်တော်တို့ စကားပြောဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ အချိန်က သန်းခေါင်
နီးနေပြီ။ ဝါခေါင်မြို့တော်ကဖီးဆိုင်များမှ နောက်ဆုံးဧည့်သည်တို့ နှုတ်ခွာ
ခဲ့ခွာကြပေတော့မည်။

ဝန်ကြီးချုပ်၏မျက်နှာထက်တွင်၊ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ဟန်က ဖုံးမရမီမရ
လွင်နေသလို၊ ရှိသည်။ သူ့ထမ်းထားရသော ဝန်ထုပ်ဝန်ကြီးကို ကျွန်တော်

စာနာမှန်းဆနိုင်ပါသည်။ အခက်အခဲတွေ တင်းကြမ်းပြည့်နေဖို့ သေချာသော၊ ရှေ့ဆက်ရမည့် လမ်းအတွက်လည်း သူ့အစား ရင်မောရပါသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်၏ အသက်မှာ မငယ်လှတော့ပါ။ လူငယ်တစ်ယောက်၏ ထက်သန်တက်ကြွမှုဖို့ကို မတွေ့ရတော့သော်လည်း၊ သူ၏ရင့်ကျက်သောအပြုအမူ သူ၏နှလုံးသွင်းနိုင်စွမ်းကို ဖော်ပြနေသည်သို့ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး လောလောဆယ် ရင်ဆိုင်နေရသော စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး သူ ဘယ်လောက် အတိုင်း အတာထိ မျှော်လင့်ထားသည်ကို၊ ကျွန်တော် မမှန်းဆတတ်ပါ။ သူပြောလိုက်သော စကားတစ်ခွန်းတည်းနှင့်ပင်၊ သူ၏ပိုင်းမြတ်မှုကို မှန်းဆကြည့်ရသည်။

“ကျွန်တော်ရှာနေတာ ပိုလန်ရဲ့ လူးဝစ်(၁) အာဟတ်... ဟဲ့”

လူးဝစ်(၁) အာဟတ်ဆိုသည်မှာ၊ စစ်ပြီးခေတ် အနောက်ဥရောပနီ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို၊ အဓိက ဦးဆောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူသည် အောင်မြင်သောဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦး မဖြစ်ခဲ့စေကာမူ၊ အနောက်ဥရောပနီ စီးပွားရေးကို အချိန်တိုအတွင်းဆယ်တင်နိုင်ခဲ့သော မန်နေဂျာကောင်းတစ်ဦးကား၊ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က၊ ရှိနေခဲ့သော အနောက်ဥရောပနီ၏ ကုန်စေ့နှုန်း ဝိန်းချုပ်မှုကို နေ့ချင်းညချင်း ဆုံးခန်းတိုင်စေခဲ့သူအဖြစ်၊ သူကို လူသိများသည်။ သူ၏ရဲရင့်သော ဤခြေလှမ်းကြောင့်၊ မှောင်ခိုစေ့တွက်ထဲ ရောက်နေသော လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများ၊ စတိုးဆိုင်ပေါ် ပြန်ရောက်လာခဲ့သည်။ ဤသို့သော ခပ်ကြမ်းကြမ်းကိုင်တွယ်ပုံဖို့ကို ‘ရှော့(ခ)ရိုက်ကုသခြင်း’ (Shock Therapy) ဟု နောက်ပိုင်းပညာရှင်များက၊ သတ်မှတ်ကြသည်။

ကျွန်တော့်စီမံချက်တွင်လည်း၊ အဆိုပါရှော့(ခ)ရိုက်ကုထုံးများ ပါဝင်သည်ဖြစ်ရာ၊ လူးဝစ်(၁) အာဟတ်ကို လေးစားရင်းစွဲရှိသော ဝန်ကြီးချုပ် အနေနှင့်၊ ကျွန်တော့်အစီအစဉ်များကို ယေဘုယျလက်ခံပြီး ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ ကျွန်တော့်စိတ်ကူးစိတ်သန်းတွေကို အသေးစိတ်ပြောပြနေဆဲမှာပင် ဝန်ကြီးချုပ် အသံအေးအေးဖြင့် ကြားဖြတ်ဝင်ပြောသည်။

“ခင်ဗျားအစီအစဉ်တွေ အားလုံးဟာ၊ ကျွန်တော်လုပ်ချင်တာတွေနဲ့ အားလုံး ကွက်တိပါပဲဗျာ...။”

“ဒါဖြင့်၊ ဝန်ကြီးချုပ်အနေနဲ့ ကန့်ကွက်စရာမရှိဘူးပေါ့...။”

“မရှိပါဘူးဗျာ။ တစ်ခုတော့ အကြံပြုပါရစေ...။”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ပြောပါ ဝန်ကြီးချုပ်...။”

“ဒီလောက်အရေးကြီးတဲ့ အလှည့်အပြောင်းကြီးကို၊ တာယတ်မြောက် ဦးဆောင်နိုင်မယ့် မန်နေဂျာကောင်းတစ်ယောက်တော့ လိုလိမ့်မယ်ထင်တယ်ဗျာ။ ငယ်နှယ်လဲ...။”

သူက၊ ကျွန်တော် မကြားဖူးသော အမည်တစ်ခုကို၊ ပြောပြသည် လက်ဇက်ဘလဲ ဆာရိုဝစ်(၈) ဟူ၏။ ပိုလန်အစိုးရသစ်၏ စီးပွားရေးဝန်ကြီး အဖြစ်၊ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင်က ရွေးချယ်တာဝန်ပေးခဲ့သဖြင့်သည်။ နောက်ပိုင်း လုပ်ရင်းကိုင်ရင်းနှင့် သူ့အကြောင်းသိလာတော့မှ၊ လက်ဇက်မှာ အမှန်ပင် ပိုလန်၏ လူးဝစ်(၉) အာဟတ်ဟု ခေါ်နိုင်လောက်သဖြစ်မှန်း၊ သဘောပေါက် လာရသည်။ သူကား ရဲရင့်သော၊ ထက်မြက်သော၊ ပြတ်သားသော ခေါင်းဆောင် ကောင်းတစ်ယောက် အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

မာလိန်ပျား

နောက်ရက်သတ္တပတ် နှစ်ပတ်ခန့်အကြာတွင်၊ လက်ဇက်ဘဲ(လ) ဆာရို ဝစ်(၈)နှင့် ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဖြစ်သည်။ မိနစ်အနည်းငယ်မျှ အချိန်ယူပြီး ကျွန်တော့်စီမံချက်ကို ပထမဆုံးရှင်းပြလိုက်သည်။ ပြောမယ့်သာ ပြောနေရ သော်လည်း၊ သူ့ကိုယ်တိုင်က စီမံချက်ကို အလွတ်နီးပါးရသလောက် ဖြစ်နေ ဟန် တူပါသည်။ ကျွန်တော့်စကားဆုံးသည်နှင့်၊ သူက အလွန်ကြီးသော ဂရုပ်ပုံ ကြီးတစ်ခုကိုဆွဲယူပြီး၊ စားပွဲပေါ်ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်။ ပြီးတော့ ပုံကို ပွင့်တာနှင့် ထောက်ရင်း ခိုင်မာသေချာသောလေသံနှင့်၊ ပြောသည်။

“ကျွန်တော်တို့ ဒီနေရာကစရမယ်ဗျ။ ဟောဒါကိုတော့ မြန်မြန်လုပ်စို့ လို့မယ်။”

ဘဲ(လ)ဆာရိုဝစ်(၈)မှာ၊ ဝါဆောဘောဂပေဒကျောင်းမှ ပါမောက္ခ တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ နယူးယော့စီးတီး၊ စိန့်ဂျွန်တက္ကသိုလ်မှ ဘီဇနက်ဘာသာရပ်နှင့် မာစတာဘွဲ့ရခဲ့သည်။ လွတ်လပ်သော နိုင်ငံရေးအမြင်ရှိသည်။ လေးစားလောက် သော ပညာရှင်တစ်ယောက်ဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်စကားကို ကျွမ်းကျွမ်း ကျင်ကျင်ပြောတတ်သလို၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အကြောင်း ‘ဂယဏန’ သို့မဟုတ် သိသူ ဖြစ်သည်။ ထို့ထက် ကာလကြာရှည်ကတည်းက၊ အခွင့်အခါကောင်းကို စောင့် နေသူတစ်ဦးလည်း၊ ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ရှည်လများ ဟိုးထောင်ယူခဲ့ရသော၊ သူ၏ စိတ်ရှည်သည်းခံမှုကြောင့်ပင်၊ ဝန်ကြီးချုပ်က သူ့ကိုရွေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ပိုလန်လိုနိုင်ငံမျိုးတွင် လက်တွေ့ကျကျ အလုပ်လုပ်တတ်ဖို့ဆိုလျှင်၊ စိတ်ဓာတ် သည်းခံမှုမှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစဉ်မှစ၍၊ ဘဲ(လ)ဆာရိုဝစ်(၈)နှင့် ကျွန်တော်တို့ စိတ်ပါလက်ထပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ သူနှင့်သူ့အဖွဲ့က ကျွန်တော့်စီမံချက်ထဲ အကောက်အယူများကို၊ လက်တွေ့အလုပ်လုပ်၍ရသော ပေါ်လစီများအကြောင်း

အသွင်ပြောင်းပေးသည်။ စင်စစ်၊ အိုင်ဒီယာများကို ကောက်ကြောင်းခြစ် ရသည်မှာ ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်သလို၊ အဆိုပါ အိုင်ဒီယာကောက်ကြောင်းကို အသေးစိတ် ပရိုဂရမ်ပြောင်းရသည်မှာ၊ အခြားကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စနှစ်ခုပြီးမှ ဥပဒေရေးရာ၊ ဘတ်ဂျက်ရေးရာ၊ ဘဏ္ဍာရေးရာများဖြင့် လက်တွေ့အလုပ်လုပ်နိုင်သော ပေါ်လစီအဖြစ်၊ ပုံဖော်ယူကြရသည်။ သို့အတွက်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုကို ပါလီမန်ပြင်ပမှ ဆောင်ရွက်၍ ပရိုဂရမ်၊ ဖြစ်သည်။ အခိုင်အမာ ဖွဲ့စည်းထားသော အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့မျိုးနှင့်သာလျှင်၊ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စရာရှိပါသည်။ ဘဲ(လ)ဆာရိုဝစ်(ဇ)မှာ လက်တွေ့ကျကျအလုပ်လုပ်ဘတ်သော စီအီးအိုတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။

၁၉၈၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလထဲတွင် ကျင်းပသော၊ နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့(IMF) နှစ်လည်အစည်းအဝေးတွင်၊ ဘဲ(လ)ဆာရိုဝစ်(ဇ) က ဘာဝန်ယူ၍ ပိုလန်စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်ကို၊ တာဝန်ယူဘင်ပြုရသည်။ ဤအချိန်မှာ၊ ပိုလန်၏ခြေလှမ်းများကို ကမ္ဘာကြီးက စောင့်ကြည့်နေချိန်ဖြစ်ရာ၊ ကျွန်တော်တို့အားလုံးအတွက် အတိမ်းအစောင်းမခံသောကာလဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်၊ ဘဲ(လ)ဆာရိုဝစ်(ဇ)အတွက် ပွဲဦးထွက်နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်ဖြစ်ရာ၊ နိုင်ငံတကာခေါင်းဆောင်များက သူ၏ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို ယည်း အကဲခတ်နေကြချိန်ဖြစ်သည်။ သူက၊ ကျွန်တော်တို့ အစီအစဉ်တစ်ခုလုံးကို အေးအေးဆေးဆေး တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နှင့် ရှင်းပြသွားသည်။ သူ၏စွမ်းဆောင်ချက်ကြောင့်၊ ကမ္ဘာက ပိုလန်ကိုစိတ်ဝင်စားလာပြီ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့အစီအစဉ်ကို လက်တွေ့စတင်နိုင်ရန်၊ ကန့်လန့်ကာနောက်မှ လှုပ်ရှားဖို့သာ ကျန်တော့သည်။

IMF အစည်းအဝေး ကျင်းပနေစဉ်အတွင်း တစ်နံနက်တွင်၊ ကျွန်တော် သူ့ကို တယ်လီဖုန်းနှင့်ဆက်သွယ်လိုက်သည်။

“လက်ဝက်ရေ... ကျွန်တော့်မှာ အိုင်ဒီယာတစ်ခု ရှိတယ်ဗျ။ ဒေါ်လာ ဘစ်ဘီလီယံရနိုင်မယ့်စီမံချက် ဆိုပါတော့...”

“ဆိုပါဦး...”

သူ့အသံက ခပ်အေးအေး။ သို့သော် စိတ်ဝင်စားမှုအပြည့်နှင့်...။

“ပိုလန်ငွေကြေးကို တည်ငြိမ်အောင်လုပ်ဖို့ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့တစ်ခု ဖွဲ့စည်းနာ။ Zloty Stabilization Fund ပေါ့။ တကယ်လို့ Zloty(ပိုလန်ငွေကြေး)ကို သာ၊ နိုင်ငံခြားငွေနဲ့လဲလို့ရအောင် ကျောထောက်နောက်ခံပေးနိုင်ရင်၊ ကျွန်တော်တို့ လုပ်ငန်းမစခင် ကျွန်တော်တို့ငွေကြေးကို၊ တည်ငြိမ်အောင်ဖန်တီးလို့ရပြီပေါ့...။ ဒါဆိုရင် ကျွန်တော်တို့အတွက် လုပ်ရတာလွယ်သွားမယ်။ ဘယ်နှယ်လဲ...”

“သိပ်ကောင်းတာပေါ့ဗျာ။ ဒါပေမဲ့၊ လိုအပ်မယ့် အရန်ခိုင်ငံခြားငွေကို ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုစုကြမလဲ။ ခင်ဗျားမှာ အစီအစဉ်ရှိလား...။”

“ဒီကေ... ကျွန်တော် အခုပဲ အလုပ်စတော့မယ်...။”

တယ်လီဖုန်းချလိုက်သည်နှင့်၊ လစ်(ပ)တန်၏ထမင်းစား စားပွဲပေါ်တွင် ကွန်ပျူတာတင်လိုက်သည်။ ဒေါ်လာ တစ်ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိမည်၊ ပိုလန်ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေး အစီအစဉ်မူကြမ်းကို၊ စာမျက်နှာ တစ်မျက်နှာစာလောက် ရှင်းလင်းတင်ပြလိုက်သည်။ ပိုလန်၏အိမ်ပြန်ခရီးအတွက်၊ ပိုလန်ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေး၏ အချက်အချာအခန်းကို၊ ဦးစားပေးရှင်းပြသည်။ သို့အတွက်၊ IMF အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ ငွေကြေးထည့်ဝင်ကူညီကြရန်၊ ပန်ကြားသည်။ နောက် စာရွက်ကို ချက်ချင်းပရင့်အောက်ပြီး၊ ဆီနိုက်တာ ဝိုး(လ)ဆီသို့သွားသည်။ ကျွန်တော်ရေးယူလာသော စာရွက်ကို၊ ဝိုး(လ)လက်သို့ကမ်း၍ သူ့ကို ဒေသ သောပါး ရှင်းပြရသည်။ ဝိုး(လ)ကလည်း သဘောတူဟန်ရှိပါသည်။ အမျိုးသား လုံခြုံရေးအကြံပေး၊ ဝိုလ်ချုပ်ကြီး ဘရန်နှင့်တွေ့ပေးမည်ဟု၊ ကတိပေးလိုက်သည်။

နောက်ထပ် တစ်နာရီအကြာတွင်၊ ဝိုလ်ချုပ်ကြီးဘရန်နှင့် တွေ့ဆုံရ သည်။ ထိုနေ့ညနေ နေမဝင်မီမှာပင်၊ ကျွန်တော့်အစီအစဉ်ကို အိမ်ဖြူတော်မှ လက်ခံလိုက်သည်။ ထိုရက်သတ္တပတ် မကုန်ဆုံးမီမှာပင်၊ သမ္မတ ကျောဘ(ခ) (အကြီး)က၊ ကျွန်တော်တို့၏ ‘ပိုလန်ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့’ ထံ ထောက်ခံကြောင်း၊ ကြေညာလိုက်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဘက်မှ ဒေါ်လာ ၂၀၀ မီလီယံကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အာမခံလိုက်သည်။ ဟုတ်ပြန် ဥရောပနိုင်ငံများဆီမှာ၊ နောက်ထပ် ၈၀၀ မီလီယံရရှိမှာ၊ သိပ်မခက်လှတော့ သို့ဖြင့် ထိုနှစ်မကုန်ခင်မှာပင်၊ ကျွန်တော်တို့လိုချင်သော ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ထံ အောင်မြင်စွာ တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ သည်လိုနှင့်၊ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက် ပိုလန်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု စတင်လိုက်သောအခါ၊ ကျွန်တော်တို့ လက်ထဲတွင် တည်ငြိမ်သောငွေကြေးတစ်ခု ရှိနှင့်နေပြီ ဖြစ်တော့သည်။

ကျော(ခ)ရိုက်ကုထုံး

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ ပထမဆုံးနေ့ (တစ်နည်း) နှစ်သစ်၏ ပထမဆုံး ရက်မှာပင်၊ ပိုလန်စီးပွားရေးကို ကျော(ခ)ရိုက်ပစ်လိုက်သည်။ ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ် အားလုံးလောက်ကို ဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ပိုလန်ငွေကြေးတန်ဖိုးမှာ ဇောက်ထိုးမိုးမျှော် ကျသွားတော့သည်။ နောက်ဆုံး တစ်ဒေါ်လာ ၉,၅၀၀ Zlotys အရောက်တွင်၊ ကန့်သတ်လိုက်သည်။ ဤ

ကန်သတ်နိုင်လောက်အောင်လည်း၊ ကျွန်တော်တို့လက်ထဲတွင် နိုင်ငံခြားငွေ အလုံအလောက်ရှိနေပြီ။ 'နိုင်ငံခြား ငွေကြေးဈေးကွက်ထဲသို့ တရားဝင် ဝင်နိုင်ရန်၊ ပိုလန်ငွေကို တစ်ဒေါ်လာ ၉.၅၀၀ Zlotys နှုန်းသတ်မှတ်လိုက်သည်။' ဟု ပိုလန် ဗဟိုဘဏ်မှ ကြေညာလိုက်သည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ စီးပွားရေးဥပဒေ တော်တော်များများကိုလည်း၊ ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ များသောအားဖြင့် ဗုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများကို၊ တရားဝင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းသည့် ဥပဒေများ၊ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင်၊ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ် နိုင်ရန်၊ ကုန်သွယ်ရေး အတားအဆီးအားလုံး ဖျက်သိမ်းပေးလိုက်သည်။ မည်သူမဆို၊ လွတ်လပ်စွာ သွားနိုင်လာနိုင် ရောင်းနိုင် ဝယ်နိုင်ကြပြီ ဖြစ်သည်။

ရှော့(ခ)ရိုက်ပြီးခါစ အခြေအနေမှာ၊ မထိတ်သာမလန့်သာတူ ဆိုရမလို ရှိသည်။ ကုန်ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုများ ဖယ်ရှားလိုက်သည်နှင့်၊ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ် တစ်လျှောက်လုံး ဖိနှိပ်ဖျိုးသိပ်ထားခဲ့ရသော ဝယ်လိုအားများ၊ ချွတ်ချင်း အင်ဂျင် တပ်လိုက်သလို ထောင်တက်သွားတော့သည်။ သို့နှင့်အမျှ ကုန်ဈေးနှုန်းတွေ လည်း ထောင်တက်သွားရာ၊ ရက်ပိုင်းအတွင်း ၅ ဆ မြောက်သွားသည်။ ယခင် အသား တစ်ကီလို ၁,၀၀၀ Zlotys ရှိရာမှာ၊ ယခု ၅,၀၀၀ Zlotys ဖြစ်သွား သည်။ ကိန်းဂဏန်းသက်သက်ကြည့်လျှင် အတက်ကြမ်းလှပြီ ထင်စရာမို့သော် လည်း ပိုလန်သားတို့၏လက်တွေ့ဘဝတွင်မူ၊ သိပ်ထူးခြားလှသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ယခင် အသားဈေး ၁,၀၀၀ Zlotys ဆိုသည်မှာ၊ စာရွက်ပေါ်မှဈေးနှုန်း သာဖြစ်ရာ၊ တရားဝင်အရောင်းဆိုင်များတွင် မိုးမလင်းပီ တန်းစီနိုင်လျှင်သော် မှ၊ ရဖို့မလွယ်ကူလှသည့် အနေအထားဖြစ်သည်။ အလွယ်တကူ ဝယ်လို့ရသော မှောင်ခိုဈေးတွင်မူ၊ ၅,၀၀၀ Zlotys မက ပေးရသည်။ သို့အတွက်၊ ဤမျှ ကုန်ဈေးနှုန်းတက်သည်ကို ပိုလန်သားတွေက မမှု။ ရှော့(ခ)ရိုက်လို့ပင် နာရမှန်း သိတော့လောက်အောင် ထုံနေကြသလို ရှိတော့သည်။

စင်စစ်၊ သီအိုရီမှာ သီအိုရီသာဖြစ်ပြီး၊ လက်တွေ့ကား လက်တွေ့သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဈေးနှုန်း ကန်သတ်ချက်တွေကိုသာ ဖယ်ရှားလိုက်လျှင်၊ ဆိုင်တွေပေါ် ကုန်တွေတက်လာလိမ့်မည်ဟု ထင်ထားသည့်တိုင်၊ လက်တွေ့တွင် ဤအတိုင်း တော်တော်နှင့်မဖြစ်။ အမေရိကန် ပြန်ရောက်နေပြီဖြစ်သော ကျွန်တော့်မှာ၊ ပိုလန်ကိုဖုန်းခေါ်ရင်း ရင်မောနေရသည်။ ပိုလန်အခြေအနေကို၊ ကျွန်တော့်ဆီ သတင်းပို့ပေးနေသော လာရီမှာလည်း၊ ဣန္ဒြေပျက်စပြုလာသည်။ တစ်ပတ်သာ ကြာသွားသော်လည်း ကုန်တွေက ပျောက်နေဆဲ။ ဆိုင်တွေက ဟောင်းလောင်း။ ဘင်လန်းပါကြောတော့မှ ရေခဲအရည်ပျော်နိုင်တော့သည်။ ထိုနေ့က တယ်လီဖုန်း ကြားရသော လာရီ၏စကားသံမှာ၊ မြူးမြူးကြွကြွ . . .

“ဣတ်(မ)ရေ. . . အလုပ်ဖြစ်ပြီဗျ. . .။ ဆိုင်တိုင်းလို ကုန်တွေအပြည့်။ နေဝယ်တွေကလည်း စည်လိုက်တာ။ ပွဲစေ့ကျနေတာပဲ။ ကျွန်တော့်တစ်သက် ပထမဆုံးမြင်ရတဲ့ စေ့ကွက်ရှုခင်းပဲဗျို. . .။”

ရှော(၁)အလွန်

ကျွန်တော်တို့ အရဲစွန့်ချလိုက်သော ရှော(ခ)ရိုက်ကုထုံးမှာ၊ ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် အစွမ်းပြလာခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော့်မှာ အမေရိက တွင် ကြာကြာမနေနိုင်။ ပိုလန်သို့ အမြန်ပြေးလာခဲ့သည်။ ပိုလန်မြေနှင်းမိသည်နှင့် လစ်(ပ)တန်ကိုအဖော်ပြုကာ ဝါဆောမြို့အနီး စနည်းနာထွက်ခဲ့သည်။ တစ်နေ့ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအနီး လမ်းထောင့်ရှိဆိုင်တစ်ဆိုင်ကို စောင့်ကြည့်နေခဲ့ ရာ၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ် တစ်ခုလုံးမမြင်မတွေ့ခဲ့ရသည့် အသားချောင်းတွေ ရောင်းနေ သည်ကို တွေ့လိုက်ရသည်။ နေ့လယ် ၁၁ နာရီလောက်ရောက်မှ ထိုဆိုင်လေး တွင် အသားချောင်းပြတ်သွားသည်။ နောက်တစ်ပတ်အကြာ၊ လာကြည့်သော အခါ တစ်နေကုန် အသားချောင်းတွေ ဖောဖောသီသီရောင်းနေသည်ကို တွေ့ ရပါသည်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော်တို့စီမံချက်၏ ပွဲဦးထွက်အနေနှင့် ဝါဆောသားတွေ၊ အသားချောင်းကောင်းကောင်း စားရချေပြီ။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်စလုံး ပျော်သွားသည်။

ပို၍အားတက်ဖို့ ကောင်းသည်မှာ၊ ပိုလန်နှင့်ဂျာမနီကြား လွန်းယုံ ကုန်သွယ် ရေးပေါ်ထွက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပိုလန်ကုန်သည်တွေက ကားလေးတွေ ကိုယ်စီနှင့် ဂျာမန်နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်သွားကြသည်။ နောက်၊ ဂျာမနီပစ္စည်းတွေ ကားအပြည့်တင်၍ပြန်လာသည်။ ဝါဆောအရောက်၊ ကားပေါ်မှပစ္စည်းချလို့ မပြီးသေးခင်မှာပင်၊ ပိုလန်သားတွေက အလုအယက်ဝယ်ကြသည်။ ပိုလန်ငွေကြေး ကို၊ ဥရောပငွေကြေးမျိုးစုံနှင့် လွတ်လွတ်လပ်လပ်ဖလှယ်နိုင်ပြီဖြစ်ရာ၊ အစေ အဆင်ပြေနေတော့သည်။ ရောင်းရငွေကို ဂျာမန်မတ်ငွေနှင့်လဲပြီး နောက် တစ်ခေါက် ထပ်ထွက်၊ ဂျာမနီတွင် ပစ္စည်းထပ်ဝယ်၊ ပိုလန်ပြန် ရောင်း၊ နောက် ငွေလဲ၊ နောက်တစ်ခေါက်. . .။ ကာလတစ်ခုကြာသောအခါ ဂျာမနီသို့ ကား ဟောင်းလောင်းနှင့် မသွားတော့ဘဲ၊ ပိုလန်မှ ဂျာမနီကြိုက်ပစ္စည်းတွေ တင်သွား သည်။ သည်လိုနှင့်၊ အသွားကုန်၊အပြန်ကုန် မြိုင်ဆိုင်လာရာမှ၊ လွန်းယုံကုန် သွယ်ရေး အပီအပြင်ဖြစ်လာပါတော့သည်။

လွန်းယုံကုန်သွယ်ရေးမှာ၊ ကုန်စည်သက်သက်မျှနှင့် ရပ်မနေ။ လုပ်အား ကိုပါ ကုန်သွယ်လာကြသည်။ သန်သန်စွမ်းစွမ်း ပိုလန်လူငယ်တိုင်းလိုလို၊ ဥရောပ တည်ဆောက်ရေးစခန်းများသို့ အပြေးအလွှားသွားရောက် အလုပ်လုပ်ကြသည်။

ဥရောပဆောက်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီများအတွက် လုပ်အားခဈေးချိုချိုရသလို၊ ပိုလန်အတွက်လည်း နိုင်ငံခြားငွေဝင်ပေါက်တစ်ခု လှလှပပရလိုက်သလို ရှိသွားခဲ့သည်။ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေး၏ ပထမဆုံးအသီးအတွက်ပျားကို ပိုလန်သားတို့ ကျကျနနကြီးခံစားရချေပြီ။

သို့နှင့်တိုင်၊ ကုန်သွယ်ရေး ပြန်လည်အသက်ဝင်လာရုံမျှနှင့်၊ ပိုလန်၏ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုလုံး၊ နေ့ချင်းညချင်း အောင်မြင်တော့မည်ဟု စိတ်ကူးယဉ်လို့ရသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ရှေ့ဆက်ရမည့်ခရီးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခု အထိုက်အသင့်ချနိုင်ရုံမျှသာ ရှိပါသေးသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ မိမိလိုချင်သော ပစ္စည်းလေးတစ်ခုအတွက်၊ မှောင်ခိုဈေးတွင် ခေါင်းနှောက်အောင် ရှာရသောဒုက္ခ၊ ဆင့်ပိုးစပ်နှမ်းပက်ရုံမျှသာ ရောင်းစရာရှိသော တရားဝင်ဆိုင်များရှေ့ နာရီများစွာတန်းစီရသည့်ဒုက္ခများမှ၊ လွတ်မြောက်လာပြီ ဖြစ်သော ပိုလန်သားတို့ကမူ၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အားတက်သရော ကြံဆိုလာကြပြီဖြစ်ပါသည်။

“အင်း...၊ ဂျာမန်ဝတ်အူချောင်းနဲ့ပြင်သစ်ပိုင် မပြည်းရတာ ကြာတောင့်ကြာရှည်ရှိလှပြီပေါ့ဗျာ။ အားပါးပါး... အရသာရှိလိုက်တာ...”

ပိုလန်သားတစ်ဦး၏ ပီတိစကားဖြစ်ပါသည်။

ယခုအချိန်ထိ မထွေးနိုင်မအန်ရက်ဖြစ်နေရသည်မှာ၊ ပိုလန်အစိုးရပိုင် အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဈေးကွက်တင်နိုင်လောက်သည့်ပစ္စည်းမျိုး မထုတ်လုပ်နိုင်။ အထူးသဖြင့်၊ ဥရောပမှဝင်လာသော ပစ္စည်းများနှင့် မယှဉ်နိုင် ဖြစ်နေရသည်။ ယခင်ဈေးကွက်ဟောင်း ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှာလည်း၊ သူ့ဒုက္ခနှင့်သူဖြစ်ရာ မည်သည့်အကူအညီမျှမရနိုင် ဖြစ်နေသည်။ ထို့ထက်၊ ဆိုဗီယက်မှတောက်လျှောက်ဆိုသလို ချိုချိုခြမ်းခြမ်းနှင့်ရနေသော လောင်စာစွမ်းအင်မှာလည်း၊ ၁၉၉၀ နှစ်ဦးမှစ၍ လုံးဝမရသလောက် ဖြစ်လာသည်။ သို့ဖြင့်၊ စက်ရုံအချို့ ပိတ်ပစ်လိုက်ရသလို၊ စက်ရုံ တော်တော်များများကိုလည်း၊ ဝန်ထမ်းတွေလျှော့ပစ်လိုက်သည်။ သည်တွင်၊ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်ကို ဆွဲချဖို့အဆင်သင့်လို့၊ ဖြစ်လာရသည်။ သို့နှင့်အမျှ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးကို အမြန်ဆုံးလုပ်ရန်၊ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အမြန်ဆုံးဆောင်နိုင်ရန်မှာ၊ အရေးတကြီးလိုအပ်ချက် ဖြစ်လာရတော့သည်။

ဤနေရာတွင်လည်း ပိုလန်ကံကောင်းခဲ့ပါသည်။

ပထဝီအကျိုး

ဂျာမနီနှင့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများမှ အရင်းအနှီးများ၊ ပိုလန်နိုင်ငံထဲ
စီးဝင်လာခဲ့သည်မှာ (အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်) အလွန်မြန်သည်ဟု
ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၉၈၉ ကုန်ခါနီးလောက်ကဖြစ်မည် ထင်သည်။ ကျွန်တော်၏ အိမ်ပြန်
ခရီးစဉ်အတွင်း၊ ဇူးရစ်လေဆိပ်တွင် ဂျာမနီအခြေစိုက် ABB ကုမ္ပဏီမှ အလုပ်
အမှုဆောင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့်၊ ဆုံဖြစ်ကြသည်။ သူမတို့ကုမ္ပဏီအနေနှင့်၊
ပိုလန်တွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ စိတ်ဝင်စားနေသည်ဟု၊ စကား စလာသည်။

“ဟာ... သိပ်လုပ်သင့်တာပေါ့ဗျာ...။”

ကျွန်တော့်မှာ ဟန်မျှပင်မဆောင်နိုင်။ အားတက်သရော ထောက်ခံမိ
သည်။

“ရှင်... ကျွန်မတို့ဘုတ်အဖွဲ့နဲ့ တွေ့နိုင်မလား...။”

“အိုး... သိပ်တွေ့တာပေါ့...။”

ဘုတ်အဖွဲ့ဆွေးနွေးပွဲတွင်၊ ပိုလန်၏ရှေ့အလားအလာများ အကြောင်း
အားပါးတရ လက်ချာရိုက်တော့သည်။ သူတို့က၊ ကျွန်တော့်စိတ်အားထက်သန်
မှုကို ပထမအံ့ဩဟန်ပြသည်။ နောက်၊ ယုံကြည်လာကြဟန်ရှိသည်။ သူတို့၏
အစီအစဉ်မှာ၊ ပိုလန်အစိုးရပိုင် တာဗိုင်းပါဝါစက်ရုံကို၊ လက်လွှဲယူဖို့ဖြစ်သည်။
ပိုလန်၏ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုပြင်ရေးကို မျှော်မှန်းထားသည်ထက် အများကြီးစောပြီး၊
စနိုင်လေပြီကော...။ ဘောဂဗေဒသမား ကျွန်တော့်မှာ၊ ပွဲစားအလုပ် လုပ်ရတော့
သည်။ သူတို့အစီအစဉ်ကို မဖြစ်ဖြစ်အောင် အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ တိုက်တွန်း
ရသည်။ ကံကောင်းထောက်မစွာပင်၊ နောက်ဆုံး သဘောတူညီချက် ရလိုက်ပါ
သည်။ ABB ပါဝါစက်ရုံကို လက်လွှဲယူလိုက်ရုံမျှက၊ သူတို့ပိုင် နက်ဝပ်များကိုသုံးပြီး
စက်ရုံကုန်ထွက်ကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ဖြန့်ချိပေးခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုပြင်ရေး
သာမက ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းနှင့်ပါ ချိတ်မိလိုက်သလိုရှိရာ၊ ပိုလန်အတွက်
‘သားရွှေအိုးထမ်းလာသည့်ကိန်း’ဟု ဆိုရမလိုရှိတော့သည်။

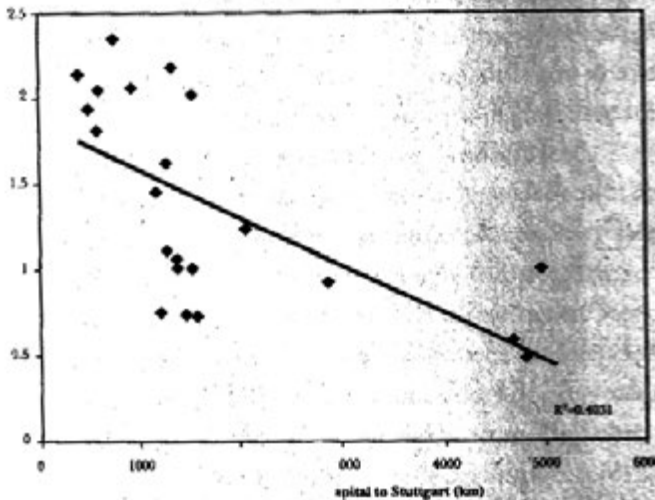
ယေဘုယျသဘောပြောရလျှင်၊ အနောက်ဥရောပကုမ္ပဏီများအနေနှင့်
အရှေ့ဥရောပတွင် စတင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသည်မှာ၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ဟု ဆိုရပါလိမ့်
မည်။ ဤသို့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပြီး ရရှိသည့်ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများကိုလည်း၊ အနောက်
ဥရောပဈေးကွက်ကို ဗဟိုပြုဖြန့်ချိခဲ့သည်ဖြစ်ရာ၊ အရှေ့နှင့်အနောက်တို့ တစ်ခု
တည်းသောကွန်မြူနတီတွင်၊ ပေါင်းဆုံမိသည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။ ဤ
အဓိပ္ပာယ်အရဆိုရလျှင် ပိုလန်၏ဥရောပအိမ်ပြန်ခရီးမှာ၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှပင်

အခြေခံအရ အောင်မြင်ခဲ့ပြီဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤမျှ တိုတောင်းသောကာလအတွင်း၊ ဤမျှမြန်မြန်ဆန့်ဆန် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ပထဝီဇီကော့လူးပြုမှုလည်း ပါပါသည်။

အတွေ့အကြုံအရ ကောက်ချက်ဆွဲရလျှင်၊ အရှေ့ဥရောပ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံဟောင်းများအနေနှင့်၊ အနောက်ဥရောပဇွေကွက်နှင့် ပို၍နီးလေလေ၊ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု(FDI) ပို၍များများရလေပင် ဖြစ်သည်။ ဤသဘောကို အောက်ပါဂရပ်ပုံနှင့် သရုပ်ဖော်နိုင်ပါသည်။

အရှေ့ဥရောပ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံဟောင်းများ၏ မြို့တော်အသီးသီးနှင့် ဥရောပစီးပွားရေး၏ အသည်းနှလုံးဟုဆိုနိုင်သော စတုဂ်ဟိုဗ်မြို့၏ အကွာအဝေးကို ရေပြင်ညီမျဉ်းဖြင့်ဖော်ပြထားသည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်အတွင်း လက်ခံရရှိသော ခန့်မှန်းချင်း တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု(FDI per Capita)ကို၊ ဒေါင်လိုက်မျဉ်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ရရှိသောဂရပ်မျဉ်းမှာ လက်ဝဲဘက်မှ လက်ယာဘက်သို့ ဦးစည်ဆင်းသွားသည်ကို တွေ့ပါလိမ့်မည်။ ဆိုလိုသည်မှာ၊ စတုဂ်ဟိုဗ်နှင့် နီးလေလေ ၁၇၀၀ ပိုရလေဆိုသောသဘော ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံနှင့်ဆက်စပ်ကြည့်ပါရန်)

Figure 2: FDI and Location in Eastern Europe and former Soviet Union

Source: Calculated using data from World Bank

အတိတ်နှင့်စာရင်းရှင်းခြင်း

ပိုလန်၏ ဥရောပဖိတ်ပြန်ခရီးကို ခြေထောက် ခဲဆွဲထားသလို၊ နှေးကွေးလေးလံစေသည့် ပြဿနာတစ်ခုကား၊ အမှန်ပင်ရှိနေပါသေးသည်။ ဆိုဗီယက်ခေတ်က အမွေအနှစ်ထားခဲ့သော၊ ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်ပါသည်။ ကြွေးမြီဝန်ပိနေသောနိုင်ငံတစ်ခုအနေနှင့်၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ အလွန်ခက်ခဲလှပါသည်။ ထို့ထက်၊ ဆိုဗီယက်ခေတ်ကြွေးမြီကို ဒီမိုကရက်တစ်ပိုလန်က ဆပ်ရမည်ဆိုသည်မှာ၊ သဘာဝမကျဟုဆိုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့မိသားစုထဲသို့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့တိုးဝင်လာသော ပိုလန်ကို၊ အတိတ်မှအကြွေးဖြင့် ဆက်ဖိထားမည်ဆိုလျှင်၊ မြီရှင်နိုင်ငံကြီးများ၏ ဒီမိုကရက်တစ်တန်ဖိုးကို အသေအချာမေးခွန်းထုတ်ရတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့က ဤသို့ယူဆသည့်တိုင်၊ တစ်ဖက်ကမူ ဤသို့တွေးကြမည်မထင်ပါ။ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ အောင်ပွဲမှာ၊ ပိုလန်လူထုအတွက်သာ ဖြစ်ပြီး သူတို့နှင့်ဘာမျှမဆိုင်ဟု မြီရှင်နိုင်ငံအများစုက၊ ယူဆထားကြဟန်ရှိပါသည်။ အမေရိက၊ ဥရောပနှင့် ဂျပန်တို့မှ အဆင့်မြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရာရှိကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံတိုင်း၊ သူတို့အားလုံးက တစ်သံတည်းထွက်လေ့ရှိကြသည်။ သူတို့ ရစရာရှိသော ကြွေးမြီတွေကို၊ လျှော့မပစ်နိုင်ဆိုသောအမြင် ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ကျွန်တော်တို့ဘက်ကမူ တတ်နိုင်သလောက်ကြိုးစားရမည်သာ၊ ဖြစ်သည်။ ကြွေးမြီအားလုံး လျှော့မပစ်နိုင်သည့်တိုင်၊ အတိုက်အခံနှင့် လျော့ပါးလျှင်ပင်၊ မဆိုးလှဟု သဘောပေါက်ပြီး၊ ဆက်လက်ကြိုးစားခဲ့ရသည်။

ပိုလန်၏အဓိကမြီရှင်မှာ ဂျာမနီဖြစ်သည်။ သို့အတွက်၊ ကျွန်တော်တို့၏ ဘဲ(လ)ဆာရိုဝစ်(လ)တစ်ယောက်၊ ဂျာမနီအဓိပတိ ဟဲလ်မွတ်ဗို(လ)နှင့် ဆွေးနွေးအကြောင်းဖန်လာရတော့သည်။ သူ ဂျာမနီသို့မထွက်ခွာခင်၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ် လန်ဒန် သဘောတူညီချက်ကို ကြိုဖတ်သွားဖို့၊ ကျွန်တော် သူ့ကို အကြံပေးလိုက်သည်။ ဤသဘောတူညီချက်ကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးခါစလောက်က၊ စစ်နိုင်မဟာမိတ်နိုင်ငံများနှင့် ထိုစဉ်က ဂျာမနီပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံ(အနောက်ဂျာမနီ)တို့ ချုပ်ဆိုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ မဟာမိတ်များက၊ စစ်ကြိုခေတ်ဂျာမနီထံမှ ရစရာရှိသောကြွေးမြီများကို၊ လျော့ပေါ့ပေးရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ အကယ်၍ ဗို(လ)ဘက်မှပြင်းဆန်နေလျှင် ဤစာချုပ်ကိုကိုင်၍ ပြန်လည်ဆွေးနွေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွေ့ဆွေးနွေးကြရာတွင် မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း၊ ဗို(လ)ဘက်မှ အကြွေးတွေလျှော့မပစ်နိုင်ဟု တင်းခံသည်။ သို့သော်၊ ကျွန်တော်တို့

ဆဲ(လ)ဆာရီဝစ်(လ)ဘက်က မလျော့။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် လန်ဒန်သဘောတူညီချက်ကို ပြန်ဖော်ပြီး လျှောက်လဲသည်။

“ဒီနေ့ ပိုလန်ရဲ့အခြေအနေက၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်က ခင်ဗျားတို့လိုပါပဲဗျာ။ ဟစ်တလာ့ကြွေးတွေကို ခင်ဗျားတို့ပြန်ဆပ်ရမယ်ဆိုရင်၊ ဘယ်တရားပါ့မလဲ။”

နောက်ဆုံး၊ အကြွေးတစ်ဝက်ကို လျှော်ပစ်ပါမည်ဟု ဂျာမန်အဓိပတိက၊ ဂတိပေးလိုက်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ဒေါ်လာ ၁၅ ဘီလီယံဖိုးမျှရှိသည်။

ပွဲဦးထွက်အောင်ပွဲရလိုက်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင်မူ၊ အခက်အခဲ သိပ်မရှိလှတော့ပါ။ မြီရှင်နိုင်ငံအများစုက သူတို့ရစ်ရာရှိသောကြွေးမြီတွေကို၊ တတ်နိုင်သလောက် လျှော်ပစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အနေနှင့် အကြွေးလည်း ကင်းသလောက်ရှိပြီ။ ပိုလန်ငွေကြေးကို ကျားကန်ဖို့လည်း၊ ကျောထောက်နောက်ခံခွင့်ရှိသင့်သလောက် ရှိနေပြီ။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်လည်း ပြန်လည်ရှင်သန်နိုင်ခဲ့ပြီ။ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက်လည်း လမ်းဖောက်နိုင်ခဲ့ပြီ။ နှစ်ဆိုသော အချိန်ကာလအတွင်း၊ ကျွန်တော့်မစ်ရှင် အောင်ပွဲဆင်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင်၊ စကားအလှည့်သင့်လာ၍ ကြွေးမြီကိစ္စနှင့်ပတ်သက်သော မြီရှင်နိုင်ငံတော်တော်များများ၏ သဘောထားကို၊ ဝေဖန်ဆန်းစစ်လိုသည်။ သူတို့က အကြွေးတွေ လျှော်ပစ်လိုက်ရသည့်နိုင်ငံမျိုးကို၊ ငွေချေးဖို့မထိုက်တန်ဟု ယူဆလေ့ရှိကြသည်။ ကျွန်တော့်အထင် အလွန်မှားပါသည်။ အမှန်တကယ် ငွေချေးဖို့ အိတ်တန်သည်မှာ၊ ကြွေးမြီဝန်ပိနေသောနိုင်ငံသာ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် အကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမှ သက်သာခွင့်ရလာလျှင်၊ မျှော်လင့်ချက်အသစ်များ ရှေးသန်နိုင်ပြီဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကာလတစ်ခုကို တစ်ချိန်မဟုတ်တစ်ချိန်၊ ခွင့်ခွင့်စရာရှိပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော နိုင်ငံမျိုးကိုသာ၊ ငွေချေးဖို့ ထိုက်တန်ပါသည်။ ဤအချက်ကို၊ ပိုလန်က ကောင်းကောင်းသက်သေပြခဲ့ပါသည်။

ခရစ်နှစ် ၂၀၀၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ပိုလန်၏တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေမှာ ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်၊ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းတိုးလာနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ကွန်မြူနစ်လွန် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများထဲတွင်၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံလည်း ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ဒီမိုကရက်တစ် အသွင်ကူးပြောင်းရေး အောင်မြင်ပြီး ၁၅ နှစ်အကြာ၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ် မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဥရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုလည်း ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ပိုလန်၏ဥရောပ အိမ်ပြန်ခရီးမှာ အောင်မြင်စွာပြီးဆုံးသွားခဲ့ပြီဟု၊ ဆိုနိုင်လိမ့်မည်ထင်ပါသည်။

စင်စစ်၊ ကျွန်တော်၏ ဘိုလစ်ဗီးယားနှင့် လက်တင်အမေရိက အတွေ့အကြုံများကြောင့်၊ ပိုလန်က ကျွန်တော့်ကိုဖိတ်ကြားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ပိုလန်သံရုံးမှ တာဝန်ခံအရာရှိ ခရက်စတော့ခရိုဝါစကီး တစ်ယောက်၊ ကျွန်တော် တားတတ်ရုံခန်းသို့ ရောက်လာစဉ်က၊ မျှော်လင့်ခဲ့သလိုပင် ကျွန်တော်၏ လက်တင် အမေရိကအတွေ့အကြုံများမှာ၊ ပိုလန်အတွက် အသုံးတည့်ခဲ့ပါသည်။ အထူး သဖြင့် ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေးနှင့် ကြွေးမြီဖျက်သိမ်းရေးတို့ ဖြစ်သည်။ ဤ အတွေ့အကြုံနှစ်ရပ်နှင့် ပိုလန်သို့ ကျွန်တော်ရောက်သွားခဲ့ရာ၊ ပိုမိုအပြန်ကျယ် သော အတွေ့အကြုံသစ်တွေ၊ တမောကြီးရလိုက်ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါအတွေ့အကြုံများမှာ၊ လက်တင်အမေရိကနှင့် အရှေ့ဥရောပ အတွက်သာမက၊ ကျွန်ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအတွက်ပါ အထိုက်အသင့်အသုံးဝင်လိမ့် မည်ဟု၊ မျှော်လင့်ရပါသည်။ သို့အတွက်၊ ကျွန်တော်၏အတွေ့အကြုံများမှ ရလာသော နားလည်ချက်များကို၊ ဤနေရာမှ ဝေငှလိုက်ပါသည်။

(၁) ပထဝီစီးပွားရေး

ပထမဆုံး၊ ကျွန်တော် သဘောပေါက်လိုက်သည်မှာ တိုင်းပြည် တစ်ပြည်၏ကံကြမ္မာနှင့်၊ ၎င်း၏ပထဝီအဆက်အစပ် ဖြစ်ပါသည်။ ဘိုလစ်ဗီးယား၏ သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်ကြာခဲ့ရသော အကျပ်အတည်း များနှင့် စီးပွားရေးအလားအလာများမှာ၊ အဆိုပါနိုင်ငံ၏ တောင်တန်း ထူထပ်ပြီး ကုန်းတွင်းပိတ်ဖြစ်နေသော၊ ပထဝီနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေ သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့သော ပထဝီအခွင့်မသာမှုကြောင့်ပင် ဘိုလစ်ဗီးယားမှာ သဘာဝသယံဇာများ တင်ပို့ရောင်းချခြင်းဖြင့်သာ အသက်ဆက်ခဲ့ရသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ပိုလန်၏ပထဝီကမူ ဤသို့မဟုတ် ကြမ္မာဆိုးများစွာ ဖန်တီးခဲ့သလို၊ ကံကောင်းခြင်း လက်ဆောင်ဟုလည်း ဆိုနိုင်စရာရှိသည်။

အားလုံးသိကြသည့်အတိုင်း၊ ပိုလန်မှာ ရုရှားနှင့်ဂျာမနီ (တစ်ခုနှင့် ဆိုရလျှင်၊ အရှေ့နှင့်အနောက်)ကြားတွင်တည်ရှိသော၊ ချိတ်ဝှမ်းလွင်ပြင်ပြင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤလွင်ပြင်ကြီးမှာ ၁၇၆၃ မှ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ကြား ရာစု ၁၇ ခုကျော်မျှ၊ ရုရှားနှင့်ဂျာမနီတို့၏အလှည့်ကျ ကျူးကျော်စွက်ဖက် ပိုင်စားနယ်မြေများ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၁၈ ရာစု ဒုတိယနှစ်ဝက်ရောက် သည်နှင့်၊ ပိုလန်ဆိုသော နိုင်ငံတစ်ခုသည်ပင်လျှင်၊ ကမ္ဘာ့မြေပုံပေါ် မပျောက်ကွယ်ခဲ့ရ သည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ် ပထမကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် လွတ်ကင်း သောနိုင်ငံတစ်ခုအနေနှင့် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာနိုင်ခဲ့သော်လည်း၊ ကာလမှာဘာမျှမကြာ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးနှင့်အတူ ဂျာမနီ အင်အားကောင်းရောက်သွားခဲ့ပြီး၊ စစ်ပြီးသောအခါတွင်လည်း ဆိုဗီယက်

ဩဇာခံ အဖြစ် လျှောက်ဆိုခဲ့ရသည်။

သို့သော် ၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မြန်မြန်ဆန်ဆန် အရှိန်ရလာခဲ့သည်မှာလည်း၊ ဆိုခဲ့ပါ ပထဝီကြောင့်ဟု ရှိဆိုနိုင်လိမ့်မည် ထင်ပါသည်။ ယခင်က၊ စစ်ရထားနှင့်တင့်တားတို့ အလွယ်တကူဝင်ထွက်နိုင်ရာ၊ လွင်ပြင်ကြီးမှာ ယခုအခါ ကုန်စည်အပြည့် ထရပ်ကားများနှင့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်အပြည့် တတ်(၈)ကားများအတွက်၊ အခွင့်သာသလို ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတို့၊ အချိန်တိုအတွင်း စန်းပွင့်လာနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ရည်မှန်းချက်

ဒုတိယ၊ ကျွန်တော် သဘောပေါက်လိုက်သည်မှာ ရှင်းလင်းပြီး တိကျခိုင်မာသောရည်မှန်းချက်ရှိဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင်၊ အခြေခံကျသော လမ်းညွှန်အမြင်တစ်ရပ် ချမှတ်နိုင်ဖို့ဖြစ်သည်။ ဤ လမ်းညွှန်အမြင်က၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံးအတွက် တူညီချက်တစ်ခု သတ်မှတ်ပေးရမည်ဖြစ်သလို၊ လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းစီအတွက်လည်း၊ ရှေ့ဆက်ရမည့်လမ်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မီးမောင်းထိုးပြနိုင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဘိုလစ်ဇီးယားအတွက်ဆိုလျှင်၊ အလွန်အကျွံ ငွေကြေးစောင်း ပွမှုကို ဆုံးခန်းတိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။ သယံဇာတနှင့် ကုန်ကြမ်းတင်ပို့သော နိုင်ငံအဆင့်မှာ၊ ကုန်ချောထုတ်လုပ်သောနိုင်ငံအဖြစ် လှည့်ပြောင်းနိုင်ရေး ဖြစ်သည်။ တစ်လုံးတည်းဆိုရလျှင်၊ ဒီမိုကရက်တစ်နိုင်ငံတော်သစ် တည်ဆောက်ရေး ဖြစ်ပါသည်။

ပိုလန်၏အခြေခံအကျဆုံး လမ်းညွှန်အမြင်မှာ၊ ဥရောပ အိမ်ပြန် ခရီးပင်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရက်တစ်ဈေးကွက်စနစ်ကို ကျင့်သုံးသော ဥရောပနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ်၊ ဥရောပသမဂ္ဂတွင် ခန့်ခန့်ထည့်ထည့် ပါဝင် နိုင်ရေးဖြစ်ပါသည်။ ပိုလန်အတွေ့အကြုံအရ ပြောရလျှင်၊ ဤရည်မှန်း ချက်ကို ဆယ့်လေးနှစ်ကျော်၊ ဆယ့်ငါးနှစ်မျှဖြင့်၊ အပြည့်အဝ အတောင် အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။

(၃) လမ်းကြောင်း

ကျွန်တော် သဘောပေါက်လိုက်သော တတိယလိုအပ်ချက်မှာ၊ ဆိုခဲ့ပါရည်မှန်းချက်ကို လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်နိုင်စေမည့်

လမ်းကြောင်းတစ်ခုဖောက်ဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ များသောအားဖြင့် ရည်မှန်းချက်မှာ ရှင်းသော်လည်း၊ လမ်းကြောင်းမှာ ရှင်းလှသည်မဟုတ်ပါ။ ဥပမာ ပိုလန်၏ရည်မှန်းချက်ဆိုလျှင် သေလုပျော်ပီးဆိုရှယ်လစ်စနစ်မှ၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ လှည့်ပြောင်းရေး ဖြစ်သည်။ ရှင်းသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ မည်သို့လှည့်ပြောင်းကြမည်နည်း ဆိုသောကိစ္စတွင်မူ၊ ဤမျှ ရှင်းတော့မည် မဟုတ်ပါ။ ဖြေရှင်းရမည့်ပြဿနာများကို ဆစ်ပိုင်းကြည့်နိုင်ပါမှ၊ လမ်းကြောင်းတစ်ခု ပေါ်ထွက်လာနိုင်စရာရှိပါသည်။

ပိုလန်အနေနှင့်၊ (အနိမ့်ဆုံး) အိမ်နီးချင်း ဂျာမန်ဈေးကွက်နှင့် ဆက်စပ်နိုင်ရမည်။ ဤအတွက် တည်ငြိမ်ပြီး၊ အလွယ်တကူ ဖလှယ်နိုင်သော ငွေကြေးစနစ်ဖြစ်ဖို့ လိုပါသည်။ ဤအတွက်၊ ပိုလန်၏လက်ရှိ ငွေကြေး Zlotyကို ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ဖို့ လိုသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ပိုလန် ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေးအတွက် ကျောထောက်နောက်ခံရန်ပုံငွေတစ်ခု ထူထောင်ဖို့ လိုလာသည်။ အလားတူပင်၊ ပိုလန်၏ခြေလှမ်းများကို ခဲဆွဲသလို လေးလံစေသော၊ နောက်ထပ်ပြဿနာတစ်ခု ရှိသေးသည်။ ဤအတွက် သွားရမည့်လမ်းကြောင်းမှာ၊ ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဤအတွက် သွားရမည့်လမ်းကြောင်းမှာ၊ ကြွေးမြီဖျက်သိမ်းရေး (သို့မဟုတ်) လျော့ပေါ့ရေးဖြစ်သည်။

(၄) ယုတ္တိနှင့်အဖြေ

မဖြစ်နိုင်ဆိုသောအဖြေကို အလွယ်တကူ လက်မခံမိဖို့မှာလည်း အရေးကြီးသောသင်ခန်းစာတစ်ခု ဖြစ်မည်ထင်ပါသည်။ အချမ်းသာဆုံး နိုင်ငံကြီး ခုနစ်ခု (G-7) မှ စီနီယာဘဏ္ဍာရေးအရာရှိများက နှစ်နှစ်နီးပါးမျှ စွဲစွဲမြဲမြဲပေးခဲ့သောအဖြေမှာ၊ ပိုလန်၏အကြွေးများကို လျှော့ပစ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ သို့သော်၊ သူတို့၏ 'နီး'ကို ကျွန်တော်က 'ယုတ္တိ'ဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ကြွေးမြီကင်းသောနိုင်ငံတစ်ခုက၊ အကြွေးဝန်ပိနေသော နိုင်ငံတစ်ခုထက်၊ သူတို့ကို ပိုအကျိုးပြုနိုင်လိမ့်မည်ဆိုသောယုတ္တိ ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး ကျွန်တော်ယုတ္တိက၊ သူတို့၏ 'နီး'ကို 'ရက်(စ)'ဖြစ်အောင် ရှင်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အခါခပ်သိမ်း ဤသို့အဆင်ပြေချင်မပြေပါလိမ့်မည်။ ရုရှားတွင်ဆိုလျှင်၊ 'မဖြစ်နိုင်'ဆိုသည်က ကျွန်တော်ယုတ္တိကို အနိုင်ယူသွားခဲ့သည်။ ယုဂိုဆလားဗီးယားတွင်လည်း၊ ဤနည်းနှင့်နိုင်သာဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ အတွေ့အကြုံအရပြောရလျှင်

ယုတ္တိသာ နိုင်မည်ဆိုပါက၊ 'မဖြစ်နိုင်' ဆိုသည်များ 'ဖြစ်လာနိုင်' သည်ဟု ထင်ပါသည်။

(၅) နိုင်ငံတကာအကူအညီ

တိုလစ်ဗီးယား၏ အတွေ့အကြုံကို၊ ပိုလန်တ အတည်ပြုပေး လိုက်သော သင်ခန်းစာတစ်ခုမှာ၊ နိုင်ငံတကာအကူအညီ၏ အခန်းကဏ္ဍ ဖြစ်သည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေနှင့် အကျပ်အတည်းတစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြီဆိုလျှင်၊ လမ်းကြောင်းမှန် ပြန်ရောက်စေရေးအတွက်၊ ပြင်ပအကူအညီများရရှိ လိုပါသည်။ လူ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဒုက္ခရောက် လျှင်၊ သူ့မိသားစု (သို့မဟုတ်) သူ့မိတ်ဆွေများ၏အကူအညီ လိုသလိုမျိုး ဖြစ်သည်။ အကျပ်အတည်းမှ ကိုယ့်ဖူးကိုယ်ခွန် ရှမ်းထွတ်ရသည်ထက်၊ အများ၏စာနာအားပေးမှု၊ ကူညီပံ့ပိုးမှုရလျှင် ပို၍မြန်မြန်ဆန်ဆန် အဆင် ပြေနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤသို့မဟုတ်သဲ အကူအညီကင်းမဲ့နေလျှင်၊ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များလောက်က၊ ယူဂိုဆလားဗီးယားကြုံခဲ့ရသော ကံကြမ္မာမျိုး နှင့် တိုးနိုင်စရာရှိပါသည်။

သမိုင်းကို မြန်ကြည့်လိုက်လျှင်လည်း၊ မည်သည့်နိုင်ငံမှ ပြင်ပအကူ အညီနှင့် ကင်းခဲ့သည်မဟုတ်ပါ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ပင်လျှင်၊ လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုကာလက၊ ပြင်သစ်၏အကူအညီကို ယူခဲ့ရ ဖူးသည်။ အလားတူ၊ စစ်ပြီးခေတ် ဥရောပနှင့် ဂျပန်တို့သည်လည်း၊ အမေ ရိက၏အကူအညီနှင့် ကင်းခဲ့သည်မဟုတ်ပါ။ ပိုလန်အတွေ့အကြုံအရ ပြောရလျှင်၊ နိုင်ငံတကာကူညီပံ့ပိုးမှုသာ မရခဲ့လျှင်၊ ငွေကြေးတည်ငြိမ် ရေးနှင့် ကြွေးမြီဖျက်သိမ်းရေးတို့ကို၊ ဤမျှ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဖြေရှင်းနိုင် ပါလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ မိမိပြဿနာကို မိမိကိုယ်တိုင် အဓိကဖြေရှင်းရမည် မှန်သော်လည်း၊ ဤအချက်ကို အစွဲအလမ်း သိပ်ကြီး ဖို့လိုမည် ထင်ပါသည်။

ဤသည်မှာ ပိုလန်မှရရှိခဲ့သော သင်ခန်းစာအချို့ဖြစ်ပါသတည်း။

အခန်း (၄)

ရုရှား

(သို့မဟုတ်)

လေပွေဝဲတွင် ဂိုဏ်းသိမ်းခြင်း

ကရင်ပလင် နေညိုချိန်

၁၉၈၉ ခုနှစ် ဧပြီမှ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်လယ်လောက်ထိ၊ စိတ်လှုပ်ရှားစရာ ကောင်းသည်နှင့်အမျှ ခက်ခဲလှသော ပိုလန်ရက်များကို ဖြတ်ကျော်ပြီးသောအခါ ကျွန်တော်သည် မိမိ၏မူလပညာရေးအလုပ်သို့ ပြန်သွားရန်စီစဉ်ခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အရှေ့ဥရောပကိုမူ သံယောဇဉ်မပြတ်သေး။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း မကြာခဏဆိုသလို ရောက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သည်လိုနှင့် ထိုဒေသကြီး အကြောင်းကိုရော၊ ထိုဒေသမှ ဒီပိုကရက်တစ်ခေါင်းဆောင်သစ်များ အကြောင်းကိုမူ ပိုသိလာခဲ့ရသည်။ ဤကာလလောက်မှာပင်၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ လူငယ်ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်အချို့နှင့် တွေ့ဆုံရင်းနှီးခွင့်ရခဲ့သည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ ပိုလန်နှင့် အခြားအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၏ အပြောင်းအလဲများကို၊ အထူး စိတ်ဝင်စားနေကြသူများ ဖြစ်သည်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် နွေဦးပေါက်သို့ရောက်သောအခါ၊ ကျွန်တော်နှင့် ဒေးဗစ်လစ်(ပ)တန်ကို၊ 'ဂေါ့(စ)ပလန်'(Gosplan)၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် လာရော့ဇ် တွေ့ဆုံပါရန်၊ ဖိတ်ကြားစာရောက်လာသည်။ [ဂေါ့(စ)ပလန်ဆိုသည်မှာ ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးစီမံကိန်းအေဂျင်စီ ဖြစ်ပါသည်။] ပိုလန်စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအကြောင်း ပြောပြရန်၊ ကျွန်တော်တို့ကို ဖိတ်ကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်မှာ 'ဂေါ့(စ)ပလန်' က ဖိတ်ကြားသော၊ ပထမဆုံး နိုင်ငံခြားသား ဧည့်သည်များဖြစ်သည်ဟု၊ သူတို့ကပြောပြသည်။ ဂေါ့(စ)ပလန်ဌာနချုပ်ရုံးခန်းတွင် မာကွို(စ) လီနှင့် စသော ကွန်မြူနစ်ဂေါ့(စ)ဖားသားကြီးများ၏ ကိုယ်တစ်ပိုင် ရုပ်တုများ၊ ဓါတ်ပုံများဖြင့် ပြည့်နှက်နေသည်။ အဆိုပါ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ရုပ်ပုံများကို ငေးမောရင်း၊ ဈေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ အခြေခံယူတ္တိများ

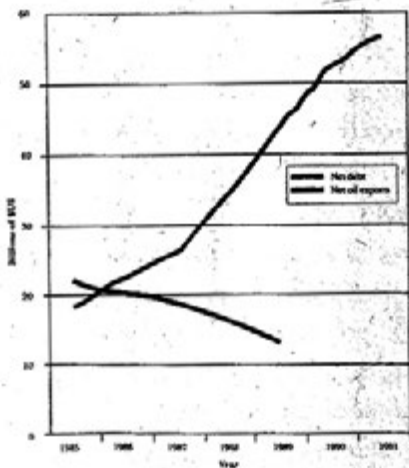
အရေးကြီးသော အခြေခံမူများအကြောင်းကို အသေးစိတ် ပြောပြလိုက်ပါသည်။
ထိုအချိန်က ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)၏ 'ပယ်ရီစတိုက်ကာ' (စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲ
မှု) မှာ အတော်လေးအရှိန်ရနေပြီ ဖြစ်သည်။ သို့သော်၊ ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးမှာ
ဆေးမတိုးနိုင်၊ ဖြစ်နေသည်။ မှောင်ခိုဈေးကွက်ထဲသို့ နက်နက်နွင်းနွင်း ကျဆင်း
လျက်ရှိသလို၊ ကုန်ပစ္စည်းတွေမှာလည်း အစိုးရစတိုးဆိုင်များမှ ပျောက်ခြင်း
မလှပျောက်နေသည်။ သည်ကြားထဲ၊ ပူးလေးရာဖရုံဆင့်နေသည်မှာ မနားတမ်း
ဘက်နေသော ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဖြစ်သည်။ ယမန်နှစ်နွေက၊ ပိုလန်တွင် တွန့်တော်
ကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့်အတိုင်း၊ ဖြစ်ပါသည်။

စင်စစ်၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ ရေတံခွန်လိုတဝေါဝေါစီးကျနေသော
စီးပွားရေးပြဿနာများမှာ၊ အရှေ့ဥရောပတစ်လွှားတွင် ကြုံတွေ့နေရသော
ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကျဆုံးခန်းကို၊ ထင်ဟပ်နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခုတော့
ရှိသည်။ ရုရှားတွင် ယခုလောလောဆယ် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာ
များကမူ၊ အခြားအရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများထက် ပိုထူးခြားသည်။ ပို၍လည်း
နက်ရှိုင်းရှုပ်ထွေးသည်။ ဆိုဗီယက်အကျပ်အတည်းကို သည်းသန်ပြင်းထန်စေသော
လတ်တလောအကြောင်းတရားများဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ပို၍အရေးကြီးသည်မှာ၊
ဆိုဗီယက်ယူနီယံအနေနှင့် နိုင်ငံခြားငွေရှာဖွေရန် အတွက်သော်လည်းကောင်း၊
ဝှမ်းအင်သုံးစွဲမှုများသော အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်း အရှိန်မပျက်လည်ပတ်စေရန်
အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ တင်ပို့ရောင်းချမှုမှရသော
ငွေငွေအပေါ်၊ လုံးလုံးလျားလျား မှီခိုနေရခြင်းဖြစ်သည်။ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)
ကရင်မလင်ထက်ရောက်လာသော၊ ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များလောက်ကပင် အကြီး
စားရှော့(ခ)ကြီးနှစ်ခုက၊ ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးကို အခြေမှကိုင်လှုပ်လျက်ရှိသည်။

ပထမရှော့(ခ)မှာ၊ ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးနှုန်း ထိုးကျသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤ
သည်၏အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ ပို့ကုန်မှရသောဝင်ငွေ၊ သိသိ
သာသာလျော့သွားသည်။ ဒုတိယရှော့(ခ)မှာ၊ ဆိုဗီယက်ရေနံထုတ်လုပ်မှု၊ ထိပ်ဆုံး
ကနေအထားမှ ဒရောသောပါးကျဆင်းလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ၊ လက်ရှိ
ရန်တွင်းများ ရေနံခမ်းခြောက်လာခြင်းနှင့်၊ ရေနံတွင်းသစ်များ ဖော်ထုတ်ရန်
ငြင်းနိုးမြှုပ်နှံမှု မလိုက်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့်၊ ဖြစ်သည်။ သည်လိုနှင့်၊ ပို့ကုန်ဝင်ငွေ
ကျဆင်းမှုကို ထေမိကာမိစေရန်အတွက်ရော၊ စီးပွားရေးကိုခေတ်မီအောင်
ဒူးစားဖို့အတွက်ပါ၊ နိုင်ငံခြားငွေငွေကိုသာ အားပြုလာရတော့သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊
အခြေအနေမှာ ဘယ်လိုမှဆေးမမိတော့ပါ။ အိုမင်းတွင်းဆုံးချိန် ရောက်နေပြီ
ဖြစ်သော စနစ်ဟောင်းကိုကယ်တင်ရန်၊ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)၏ပယ်ရီစတိုက်ကာက
ည်သို့မျှ မတတ်နိုင်တော့သော အခြေအနေရောက်လာသည်။

၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များ၏ ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးမှာ ကပ်ကြေးသွားနှစ်ခုကြား ညစ်နေသလို ဖြစ်ရတော့သည်။ ပထမကပ်ကြေးသွားမှာ ရေနံတင်ပို့ရောင်းချ ချွေမှရသောဝင်ငွေ ကျဆင်းလာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယကပ်ကြေးသွားမှာ နိုင်ငံတကာ ကြွေးမြီများ၊ ခေါင်ခိုက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသဘောကို အောက်ပါဝရပ်ပုံ တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

Figure 1: (Russia's) Seizure of Oil and Debt

၁၉၈၅ ခုနှစ်ကဆိုလျှင်၊ ရေနံမှရသောဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ ၅၇ဘီလီယံ မျှသာရှိသေးသည်။ အခြေအနေမဆိုးလှသေးဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော်၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါတွင်မူ၊ နိုင်ငံခြားကြွေးမြီမှာ ဒေါ်လာ ၄၄ ဘီလီယံ ထိ ရောက်လာသည်။ ဤအချိန်တွင် ရေနံမှရသောဝင်ငွေမှာ၊ ဒေါ်လာ ၁၃ ဘီလီယံမျှ ကျန်တော့သည်။ သည်လိုနှင့် ၁၉၉၁ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ၊ မြီရှင်များ (များသောအားဖြင့် ဂျာမနီဘဏ်များ) က ဆက်လက်ငွေမချေးတော့ရုံမျှမက၊ ခိုင်းသားအကြွေးတွေကိုပါ ပြန်တောင်းလာကြတော့သည်။ ပြောရလျှင်၊ ဆိုဗီယက် စီးပွားရေးမှာ အလုံးစုံပြိုကျပျက်စီးမှုဆီသို့ ကျကျနနကြီး ဦးတည်နေပြီဖြစ် ပါသည်။

ဤကာလလောက်မှာပင်၊ မိတ်ဆွေကြီး ဂျော့ ဆိုးရော့(စ)က ကျွန်တော်ကို ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ လူဝယ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီတစ်ဦးနှင့် မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ သည်။ သူ့အမည်မှာ ဂရီဂေါ်ရီ ရက်(ဗ)လင်စကီး...။ မစ်ခေးဂေါ်တာဆော့(ဖ) ၏အသစ်ခန့်လိုက်သော စီးပွားရေးအကြံပေးဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် စတင်တွေ့ကြသည်နှင့်၊ ရက်(ဗ)လင်စကီးက သူ့စိတ်ထဲ ခိုးလိုးခဲ့လှဖြစ်နေ

သော အတွေ့အကြုံတစ်ခုကို ရှင်းပြသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် နှစ်ဦးကပင် ဂေါ်ဘာ
 ချော့(ဖ)က သူ့ကိုလွှတ်ပြီး၊ ပိုလန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကနဦး အခြေအနေများ
 ကို၊ လေ့လာခိုင်းခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ သည်လိုနှင့်၊ ရက်(၁)လင် စကီးတစ်ယောက်
 ပိုလန်သို့စရောက်လာခဲ့ရာ၊ ဝါဆောမြို့စတိုးဆိုင်များထက်သို့ ကျန်ပစ္စည်းတွေ
 ပြန်ရောက်လာသည်ကို၊ ဝမ်းသာအားရတွေ့လိုက်ရသည်။ ပိုလန် အတွေ့အကြုံက
 ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)အတွက် သင်ခန်းစာတွေတစ်ထောကြီးပေး နေသည်ကိုလည်း၊
 ဆင်ခြင်လိုက်မိသည်။ ဤကိစ္စများကို မော်စကိုသို့ အားတက်သရောသတင်းပို့
 ရန်ကြိုးစားသော်လည်း၊ ဝါဆောမြို့တော်ရှိ ဆိုဗီယက်သံအမတ်ကြီးမှာ
 သဘောထားတင်းမာသူ ကွန်မြူနစ်လက်ဟောင်းကြီးဖြစ်နေရာ၊ သူ့ကို သတင်းပေး
 ခွင့်မပြု။ သို့ဖြင့်၊ ရက်(၁)လင်စကီးကိုယ်တိုင် ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)ရှိရာမော်စကိုသို့
 ချက်ချင်းပြန်ပြေးပြီး သတင်းပို့ရတော့သည်။ သူ့စကားကို ကြားရကတည်းက
 ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)တို့အခြေအနေကို ကျွန်တော်မှန်းဆနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော်နှင့်တွေ့ဆုံချိန်တွင်၊ ရက်(၁)လင်စကီးမှာ နာမည်ကျော် 'ရက်
 လေးရာ စီမံချက်'ကို၊ စတင်အကောင်အထည်ဖော်နေချိန် ဖြစ်သည်။ ဤစီမံ
 ချက်က၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အရှိန်အဟုန်ကို၊
 အတတ်နိုင်ဆုံးမြှင့်ရန် ကြိုးစားကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို ကွန်မြူနစ်ကွန်ဆာ
 ဗေးတစ်များက မကြိုက်။ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)ဦးဆောင်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး
 ဝါဒီများကို၊ ဒေါသတကြီးဝိုင်းတိုက်ကြသည်။ ၁၉၉၁ နှစ်ဦးမှာပင် ရက်(၁)လင်
 စကီးနှင့် ကျွန်တော် ကွယ်ကွယ်ပြန်ပြန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်
 ဘက်မှ သူတို့ကို၊ တတ်စွမ်းသမျှကူညီသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ကျွန်တော်ပြန်ရောက်ပြီး သိပ်မကြာခင်မှာပင်၊ သူ ဟားဗတ်သို့ရောက်
 လာသည်။ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်ရှိ ကျွန်တော်ရုံးခန်းထဲမှာပင် MIT (တော်ဆာ
 ချဆက်နည်းပညာတက္ကသိုလ်)ပါမောက္ခ ဂရေဟမ်အယ်လစ်ဆင် ရယ်၊ သူရယ်၊
 ကျွန်တော်ရယ် ခေါင်းချင်းရိုက်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးခဲ့၏ အတိအလတ်
 အနေနှင့်၊ နောင်တွင် 'မဟာအပေးအယူလုပ်မှုကြီး' (grand bargain) ဟု အမည်
 ဘွင်မည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို၊ ချမှတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့အစီအစဉ်အရ
 ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)ဘက်မှ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်
 ပြောင်းရေးကို၊ အရှိန်မြှင့်ဖို့ကြိုးပမ်းသွားမည်။ ဤအတွက်၊ လိုအပ်မည့်ဘဏ္ဍာရေး
 အကူအညီကို၊ အမေရိကနှင့်ဥရောပတို့ဘက်မှပေးဖို့ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်
 စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာ၊ ယေဘုယျအားဖြင့် ပိုလန်လမ်းကြောင်းအတိုင်းပင်
 ဖြစ်သည်။ (ရှုရှား၏ အခိုင်အမာအခြေအနေအရ အပြောင်းအလဲ အနည်း
 ယံသာ ရှိမည်။) ဒီမိုကရေစီအသွင်ပြောင်းရေးတွင်၊ ဆိုဗီယက်သမ္မတနိုင်ငံ

များအတွင်း လွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲများ၊ ကျင်းပရန်အထိပါသည်။ (ထိုအချိန်က ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ သမ္မတနိုင်ငံများမှာ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်သာ ရှိသေးသည်။)။

ဤသို့ဖြင့်၊ ကရင်မလင်ကိုစိန်ခေါ်ကြမည့် နိုင်ငံရေးပူးသက်မှန်တိုင်း တစ်ခုကို၊ ဟားဗတ်မှစတင်ခဲ့ကြပါတော့သည်။ ပါမောက္ခ အယ်လစ်ဆင် ကိုယ်တိုင် ဝါရှင်တန်သို့သွားပြီး၊ ဘု(၅)အစိုးရ (ဖခင် ဘု(၅)နှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ကျွန်တော်တို့မျှော်လင့်သလို ဖြစ်မလာ...။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံကြီး ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ် ရောက်ရေးအတွက်ကူညီရန်၊ အမေရိကန်အစိုးရက ခပ်အင်အင်လုပ်နေသည်။ သို့ဖြင့်၊ ဟော့(စ)တန်တွင်ကျင်းပသော 'ဂျီ-၇နစ်' (G-7) ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲသို့၊ ဂေါ်ဘာချော့ကိုယ်တိုင် တက်ရောက်ပြီး အကူအညီတောင်းရတော့သည်။ အနည်းဆုံး၊ တောင်လိုပုံနေသော နိုင်ငံခြားကြွေးမြီကိစ္စကို လျော့ပေါ့စဉ်းစားပေးပါရန်၊ မေတ္တာရပ်ခံကြည့်သည်။ သို့သော် မည်သည့်နိုင်ငံကမှ မည်သည့်ကတိကိုမျှ မပေး...။ ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးကား အသုရာနက်သော ချောက်ကမ်းပါးကြီးဆီသို့၊ ဦးတည်ချက်မောင်းနေချေပြီ။

သည်လိုနှင့်၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ် နှစ်ဝက်ကျိုးသွားသည်။ ရက်(၁)လင်စကီးလည်း စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြင့် မော်စကိုပြန်သွားသည်။ ကျွန်တော်လည်း ရွှေရာသီအားလပ်ရက်ခရီးအတွက်၊ ဥရောပသို့ထွက်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော် ဥရောပမြေ နင်းမိသည့် ပထမဆုံးညနေမှာပင်၊ အမေရိကမှမိတ်ဆွေများက ကျွန်တော့်ဆီဖုန်းဆက်သည်။ 'ဒီနေ့ည စီအင်အင်(CNN) ကြည့်ဖြစ်အောင်ကြည့်ပါ'တဲ့...။ ထိုည စီအင်အင်အစီအစဉ်မှာပင်၊ ဇာတ်လမ်းစုံသီလိုက်ရပါတော့သည်။ ကျွန်ပြန်ခေါင်းမာဂိုဏ်းသားများ၏ မတောင်မြင်သော အာဏာသိမ်းမှု။ ကရိုင်းမီးယားမှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)။ နောက်၊ တင်ကားပေါ်မှ စကားပြောကောင်းသော ယဲ့(လ)ဆင်။ ဤအတိုင်းဆိုလျှင် ယဲ့(လ)ဆင်က သူ၏ရုရှားဘွဲ့ လွတ်လပ်သောသမ္မတနိုင်ငံအဖြစ် မကြာမီကြေညာတော့မည်။ ကျန် ဆယ့်လေး နိုင်ငံကလည်း သူ့လမ်းကြောင်းအတိုင်းလိုက်ပြီး၊ သေလုမျှောပါ။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို ကျောခိုင်းလိုက်ကြတော့မည်။ ဤသို့ဖြင့်၊ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)တစ်ယောက် နောက်ရောက်သွားပြီ။ ဘောရစ်ယဲ့(လ)ဆင် ဖြတ်တက်သွားတော့မည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ...။

၁၉၉၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဘောရစ်ယဲ့(လ)ဆင်က၊ ရုရှားလူငယ်ဘောဂဗေဒပညာရှင် ရေဂါဂိုင်ဒါ ကို၊ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့ဖို့၊ ညွှန်ကြားလိုက်သည်။ ဂိုင်ဒါက၊ ကျွန်တော်နှင့် ဒေးဗစ်လက်(ပ)တန်တို့ မော်စကိုမြို့ပြင်ရှိ ဒါချာ(ကျေးလက်စံအိမ်)တစ်ခုသို့ ဖိတ်ကြားလိုက်သည်။ ရုရှား

အတွက်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စီမံချက်တစ်ခု၊ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းကြရန် ဖြစ်ပါသည်။
ထိုအချိန်ထိ၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ တရားဝင်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ လမ်း
ကြောင်းကား ရှင်းနေပါပြီ။ ယဲ့(လ)ဆင်မှာ၊ လွတ်လပ်သော ရုရှားသမ္မတနိုင်ငံ၏
သမ္မတကြီး၊ ဖြစ်ပေတော့မည်။ ကျွန်တော်တို့ ဘာလုပ်ကြမည်နည်း။ လူပုဂ္ဂိုလ်
သံယောဇဉ်တွေကိုဘေးချိတ်ပြီး၊ ယဲ့(လ)ဆင်နှင့်လက်တွဲဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြပါ
သည်။

တသီးတသန့်ကမ္ဘာ

ရုရှားနှင့်ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဖူးသော၊ အခြားနိုင်ငံများကြား ကွာခြားချက်မှာ၊
မယုံနိုင်လောက်အောင်ပင်ရှိသည်။ ရုရှားရှိအရာအားလုံးမှာ၊ ပိုလန်နှင့်ယှဉ်
လိုက်လျှင် အလွန်တရာရှုပ်ထွေးပွေလီလှသည်။ ပြဿနာများ၏အတိုင်းအဆ၊
သွားဖွဲ့အစည်းက ဝတ်ဆင်ထားရသော ဆိုရှယ်လစ်ကိုယ်ကျပ်အတိုင်း အရွယ်
မဟာ၊ နှစ်ပေါင်းထောင်ချီကြာခဲ့ပြီဖြစ်သော အော်တိုကရေစီ၊ ရုရှား တစ်နိုင်ငံ
ဘည်းမှာပင် စံတော်ချိန်ရန် ဆယ့်တစ်ခုရှိသော နယ်မြေအကျယ်အဝန်း၊ ပိုလန်
သက် လေးဆပိုများသောလူဦးရေ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထို့ထက်၊ ရုရှားပြည်တွင်မှာ
သာမက ရုရှားနှင့်အနောက်ဘက်ကြားတွင်ပါရှိနေသော ပထဝီဆိုင်ရာ၊ ယဉ်ကျေးမှု
ဆိုင်ရာ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာနှင့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ မတူခြားနားမှုများမှာ
သည်။ မနည်းမနောဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ပတ်သက်သော
အသိဉာဏ်ဗဟုသုတမှာပင်၊ ရုရှားတွင် ပိုလန်လောက် ကျယ်ပြန့်အားတောင်း
ခြင်း မရှိ။ ဥပမာ၊ ပိုလန်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး လက်ဇက်ဘဲ(လ)ဆာ ရိုဝစ်ဆိုလျှင်
... ပိုလန်ပြည်ထောင်စုတွင် နှစ်နှစ်ကြာမျှ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး၊ ဘွဲ့လွန်
... ရှိရခဲ့ဖူးသည်။ ရုရှားခေါင်းဆောင်စုတွင် ဤကဲ့သို့သော အတွေ့အကြုံမျိုး
... ဆင်ယောက်မျှမရှိ။ ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်မျှ အနောက်တိုင်းတွင် ပညာ
... ဖူးဖူးသော ဂိုဏ်းခါလိုလူမျိုးပင်၊ ထိုကာလအတွင်း ပေါ်ထွက်လာသော ရုရှား
... ဆိုင်းဆောင်စုတွင်၊ ခပ်ရှားရှားဟုဆိုရမလို ရှိသည်။

စင်စစ်၊ ရုရှားမှာ တသီးတသန့်ကမ္ဘာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ရုရှားစီးပွားရေး
... ပြောင်းလဲမှုမှာ၊ ပိုလန်လို 'ဥရောပနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး' ကြွေးကြော်
... အလုပ်မဖြစ်နိုင်မှန်း၊ ကျွန်တော် သဘောပေါက်သည်။ သို့အတွက်၊
...)ဆင်ဆော်ဩနေသော 'ပုံမှန်နိုင်ငံတစ်ခု ပြန်ဖြစ်ရေး' ဆိုသည်သာ၊
... တွင်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော လမ်းကြောင်းမှန်ဖြစ်နိုင်သည်။ 'ပုံမှန်နိုင်ငံ' ဆိုသည်
... ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ တိတိကျကျ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားဖို့ လိုပေလိမ့်
... ဒီမိုကရေစီကိုလက်ခံကြိုဆိုသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို မွေးစား
... သော အင်ပါယာခြေလှမ်းများ မလှမ်းမညှိနိုင်တော်မူ၊ ဖြစ်ရပေလိမ့်မည်။

ရုရှားသမိုင်း၏ အရိပ်မည်းကြီးအောက်တွင်၊ ဆိုခဲ့ပါ 'ပုံမှန်နိုင်ငံ' ဆိုသည် ကြွေးကြော်သံမှာ၊ လူတိုင်း၏အာရုံကို ဖမ်းစားနိုင်စရာရှိသည့် တော်လှန်ရေး အကောက်အယူတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ခက်နေသည်မှာ အဆိုပါ 'ပုံမှန်နိုင်ငံ' ဆိုသည်၏အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနားလည်သူဆို၍ မရှိသလောက် ရှားနေခြင်းဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူ၊ ရုရှားလူထုမှာ ပုံမှန်နိုင်ငံဆိုသည့် အခြေအနေ မျိုးတွင်၊ ဘယ်တုန်းကမှ မနေခဲ့ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ စတာလင်ခေတ်တွင် ကာလအတန်ကြာနေခဲ့ရသည်။ ဗဟိုစီမံကိန်းစနစ်အောက် တွင် ခုနစ်ဆယ့်ဝါးနှစ်ကြာမျှနေခဲ့ရသည်။ အော်တိုကရေစီအောက်တွင် နှစ်ပေါင်း ထောင်ချီနေခဲ့ရသည်။ ရာစုနှစ်နှင့်ချီကြာသော မြေကျွန်စနစ်အောက် တွင် နေခဲ့ရသည်။ ဤကဲ့သို့သောလူထုအတွက်၊ 'ပုံမှန်အခြေအနေ'ဆိုသည်မှာ လွယ်လွယ်ကူကူရယူနိုင်လိမ့်မည်၊ မဟုတ်ပါ။ သို့သော်၊ လုံးဝမရနိုင်သည်နှင့် လည်း မဟုတ်။ ရနိုင်စရာရှိသည်ဟု ကျွန်တော် ယုံကြည်ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ယခု ကျွန်တော်တို့မျက်မှောက်ပြုနေရသော အပြောင်းအလဲကား ရုရှား၏ခေတ်သစ်သမိုင်းတွင် အခက်ခဲဆုံးဖြစ်ဖို့များသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော်၊ ယနေ့ ရုရှားရောက်ရှိနေသောနေရာနှင့်၊ နက်ဖြန်ခါ ရုရှားရောက်ရှိ လိုသည့်နေရာ ကြားတွင်၊ အလွန်ကျယ်ပြောသော ခြောက်ကမ်းပါးကြီး ခြားနေ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရုရှားရောက်ရှိဖို့လိုသည့် ရုရှား၏မျှော်လင့်ချက်နှင့် ငြိမ်းချမ်းသော၊ တည်ငြိမ်သော၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် နိုင်ငံတော်သစ် ဖြစ်သည်။ ဤအတွက်ဆိုလျှင်၊ လက်ရှိ ရုရှား၏အခြေခံ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းအားလုံးကို၊ အစစအဆုံးပြန်လည်မွမ်းမံရမည်ပုံ ရှိသည်။ စက်မှုအား လူများ၊ သယံဇာတများ၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများ၊ အပြန်အလှန်ချိတ်ဆက်ထားသည့် လက်ရှိ ရုရှား၏စီးပွားရေးဖွဲ့စည်းပုံမှာ အိုမင်းတွင်းဆုံးအခြေအနေ ရောက်နေပြီ ဖြစ်သည်။ ယနေ့ ရုရှားလူထုမှာ၊ တကယ့်ကို နေရာများတွင် ရောက်ရှိနေသော် ဖြစ်နေရသည်။ စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖန်တီးထားသော လျှို့ဝှက်ဖြူကြီးများ တွင် နေထိုင်ရသူတွေလို၊ ဖြစ်နေသည်။ လူတွေအားလုံး ဆိုက်ဘေးရန် ဝေးရာ ရောက်နေသလား အောက်မေ့ရသည်။ သူတို့အားလုံး အလုပ်လုပ်ကြရသည်ကို လည်း၊ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ အကြီးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ အရန်အင်အားပေါ် အထူး အသတ်မရှိ တည်မီနေရသည်။ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့အထွက်ရော၊ ရေအား ပါ အကျဘက်ရောက်လာသည်နှင့်၊ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုလုံး ဝယ် ဝယ် ဝယ် ဝယ် ဖြစ်ကုန်တော့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ နှစ်ဆယ်စုအင်ဆိုင်ရာ သဘာဝ အချက်အလက် ထုတ်ပြန်ရေးအဖွဲ့၏ခန့်မှန်းချက်အရ၊ ရုရှား၏ရေနံထွက်

၁၉၈၉ ခုနှစ်က တစ်နေ့ ပေါပါပေါင်း ၁၂ သန်းရှိရာမှ၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ပေါပါပေါင်း ၁၀. ၃ သန်းသာရှိတော့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤတွင်၊ ရေနံအပေါ် အားပြုလည်ပတ်ရသော အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာလည်း၊ အကျွန်ုပ်တို့ ရောက်လာရတော့သည်။

ရုရှားနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ သေချာပေါက်ပြောနိုင်စရာတစ်ခုသာ ရှိသည်။ လူများ၊ စက်ရုံများ၊ အက်ဆက်များကို ရက်ပိုင်း၊ လပိုင်း (ပြောရလျှင် နှစ်ပိုင်း) အတွင်း၊ လုံလုံလောက်လောက် နေရာချထားနိုင်ရန် မည်သည့်စီးပွားရေး ပေါ်လစီနှင့်မျှ တစ်ချို့တည်း တတ်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ် ဆိုသောအချက် ဖြစ်သည်။ ဤအတွက် အငြင်းပွားဖွယ်ရာအတိ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဣန္ဒဝယ်လစ်များ ထွင်ပြောနေကြသော 'ရှော့(ခ)ရိုက်ကုထုံး' (တကယ်တော့ ရယ်ဒီကာယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဆိုလိုပါသည်။)နှင့် အလုပ်ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ ဇော့နန်းသိန်းချုပ်နှင့် ငွေလဲလှယ်နှုန်းထိန်းချုပ်မှုတို့ကို ဖျက်သိမ်းလိုက်ခြင်း ဇော့ကွတ်ပျံ့ကိုင်းမှုများ တစ်ပြိုင်တည်းလျှော့ချခြင်းစသော ကနဦး ရှော့(ခ)ရိုက်ကုထုံးများမှာ၊ ပိုလန်တွင် အလုပ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း၊ ရုရှားတွင် အလုပ်မဖြစ်နိုင်ပါ။ ၎င်းတို့ကလျား၊ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေသော စီးပွားရေးဖွဲ့စည်းပုံ၊ စွမ်းအင်အထောက်အပံ့ဘက်လျှောက်ကျဆင်းနေခြင်းနှင့် အခြားဆက်စပ်နေသော အကျပ်အတည်းများဖြင့်၊ ပြည့်လျှမ်းနေသော ရုရှားစီးပွားရေးအတွက်၊ တစ်ခုတည်းသော ဖြေရှင်းနည်းမရှိဟု ဆိုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအစီအစဉ်များက၊ ရုရှားကို လမ်းကြောင်းခံပေါ် တင်ပေးနိုင်စရာအလားအလာ ရှိပါသည်။ ဤလမ်းကြောင်း ဖွန်တိုက်လက်ချိမ့်အတွက်မူ၊ မျိုးဆက်တစ်ခုမက ကြာကောင်းကြာနိုင်သည်။ ရုရှားစီးပွားရေးကို၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော အခက်အခဲအကျပ်အတည်းမျိုးစုံမှ အောင်အောင်မြင်မြင်ဆွဲထုတ်နိုင်ဖို့ဆိုလျှင်၊ မနည်းလှသော နိုင်ငံတကာအကူအညီ အမှန်ပင်လိုအပ်မည်။ ရုရှားငွေကြေး(ရူဘယ်လ)ကို ကျောထောက်နောက်ခံပြုဖို့ ငွေလုံးငွေခင်းလိုသည်။ ဆိုဗီယက်ခေတ်က ကြေးမြီများကိုလည်း လျှော့ပစ်ပေးဖို့လိုအပ်သည်။ မေးရန်ရှိသည်မှာ၊ ဤလိုအပ်ချက်များကို အမှန်ပင်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်လော...။ ဖြည့်ဆည်းပေးသင့်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။ အနည်းဆုံး ဦးစားတော့ ကြည့်သင့်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဘာမျှမလုပ်နိုင်လျှင်၊ ဘာတွေမှ မမည်နည်း။ ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ ပုံစံသစ်ငါ့မင်းငါ့ချင်းဝါဒ (၁၉၁၇) မင်းမဲ့အခြေအနေတစ်ရပ်သို့၊ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ကြီး သက်ဆင်းသွားမည်လော။ အနောက်နှင့် နောက်တစ်ကြိမ်ပိုမိုပုဂ္ဂိုလ်သစ်တွေ ကြံကောင်းနိုင်သေးသည်။ စဉ်းစားကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဝန်ခံရလျှင်၊ ဂိုင်ဒါ၏အဖွဲ့ကိုအကြံပေးဖို့ ကျွန်တော် သဘောတူခဲ့သည်မှာ၊ သေချာပေါက်အောင်မြင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် မဟုတ်။ သူတို့အနေနှင့်၊ ကြီးစားကြည့်သင့်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့်၊ ဖြစ်သည်။ သူတို့သာ၊ အမှန်တကယ်ကြီးစားကြမည်ဆိုလျှင်၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် အလားအလာကောင်းများ၊ ဖန်တီးပေးနိုင် စရာရှိပါသည်။ သို့အတွက် သူတို့ကိုအကြံပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ အဓိကအကြံပေးချက်မှာ၊ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အမြန်ဆုံးအကောင်အထည်ဖော်ဖို့ ဖြစ်သည်။ ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေး ဈေးကွက်ချုပ်ကိုင်မှုများလျော့ချရေးတို့ ဖြစ်သည်။ နေ့ချင်းညချင်း အကောင်အထည်မဖော်နိုင်သည့်တိုင်၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးကိုလည်း အသေအချာဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့၏ လတ်တလော ရည်မှန်းချက်မှာ ရုရှားကို စံပြုဒီမိုကရက်တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ရေးမဟုတ်၊ ပုံမှန်အခြေအနေ ပြန်ရောက်ရေးသာဖြစ်သည် ဆိုသည်ကိုလည်း၊ တဖွဖွသတိပေးခဲ့ပါသည်။ ရနိုင်သမျှ နိုင်ငံခြားအကူအညီရအောင် လုပ်ဖို့လည်း၊ တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ကျွန်တော် အကြံပေးချက်များကို ဂိုင်ဒါက လက်ခံပါသည်။ ကျွန်တော်အပါအဝင် နိုင်ငံခြားအကြံပေးများခန့်ထားပြီး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ရေးဆွဲနိုင်ဖို့ ပြင်ဆင်စေသည်။ ဤဗျူဟာကို လာမည့် ဒီဇင်ဘာလတွင် သမ္မတ ယဲ့(လ)ဆင်ဆင် တင်ပြနိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ သည်လိုနှင့်၊ ကျွန်တော်မှာ အကြံပေးအဖွဲ့၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဖြစ်လာသည်။ စီမံချက်မူကြမ်း အဓိကရေးဆွဲသူ ဖြစ်လာသည်။

၁၉၉၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း၊ ကရင်မလင်တွင် ယဲ့(လ)ဆင်နှင့် နှစ်ကြိမ်တွေ့ဆုံခွင့် ရခဲ့သည်။ ဒုတိယအကြိမ် တွေ့ဆုံရသည်မှာ၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ နံနက်ခင်းတွင်၊ ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့က ယဲ့(လ)ဆင်မှာ၊ သိသိသာသာ အံ့မြူးနေသည်။ လက်တွေ့ကို အားရှိအားကုန်လွှဲရင်း၊ ကုလားထိုင်ပေါ် အားပေးရထိုင်ချလိုက်သည်။ ပြီးတော့၊ တောက်ပဝံ့ကြွားသောအသံနှင့် ယခုလို ချစ်ချလိုက်သည်။ 'လူကြီးမင်းများ ခင်ဗျား။ သိပ်အရေးကြီးတဲ့ သတင်းတစ်ပုဒ်ခင်ဗျားတို့ကို အရင်ဆုံးအသိပေးလိုက်ပါတယ်။ အခုဆိုရင်၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံပြိုမရှိတော့ပါဘူး။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ နိဗ္ဗိတံခဲ့ပါပြီ။' မျှော်လင့်ထားပြီးဖြစ်သည့် ဤမျှမြန်မြန်ဆန်ဆန် ပြီးဆုံးလိမ့်မည် မထင်ထားခဲ့။ ယဲ့(လ)ဆင်က အားရစွာ ပြုံးပြီး ဆက်ပြောသည်။ 'အခုပဲ ကပ်လျက်အခန်းမှာ၊ တပ်နီတော် ဝိုလ်ချုပ်က တွေ့နဲ့ ကျွန်တော် တွေ့ခဲ့ပြီးပါပြီ။ သူတို့အားလုံးက ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို ဖျက်ဆီးလိုက်ဖို့ သဘောတူကြပါတယ်...'

သည်လိုနှင့်၊ ကမ္ဘာနိုင်ငံကြီးတစ်ခု ကမ္ဘာမြေပုံပေါ်မှ ပဉ္စလက်ဆန်ဆန်၊
ပျောက်ကွယ်သွားရတော့သည်။ ကျွန်တော်တို့အတွက်မူ လှုပ်စရာရှိတာ အလော
သုံးဆယ်လုပ်ကြံဖို့သာ ရှိသည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ မရှိတော့ပြီ။ ရုရှားကား လွတ်
လပ်သောသမ္မတနိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ပေပြီ။ ကျွန်တော်တို့၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်း
လဲမှုကို ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်အတွင်း အစပြုရပေတော့မည်။ သည်လိုနှင့်၊
၁၉၉၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအစီအစဉ်
စနစ်ခွဲပါသည်။ ပိုလန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စတင်အပြီး၊ ၂ နှစ် တိတိအကြာတွင်
ဖြစ်သည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ် တစ်နှစ်လုံး၊ ဝိုင်ဒါက ယာယီဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် တာဝန်
ယူခဲ့ပါသည်။ ထိုနှစ် နှစ်ကုန်တော့မှ၊ သူ့နေရာကို ပစ်တာဒွာနိုဗရာဒင်က ဆက်
ခံသည်။ ကျွန်တော်တို့ လှုပ်ရှားမှုမပြီး၊ ပထမရက်သတ္တပတ် ကုန်ဆုံးသည်နှင့်
ရုရှားနှင့်ပိုလန်တို့၏ မတူသောတုံ့ပြန်ပုံကို၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သဘောပေါက်
လိုက်ရသည်။ ပိုလန်လူထုရော ခေါင်းဆောင်များကပါ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို
ဦးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိသည့်တိုင်၊ နှစ်နှစ်ကာကာယုံသည်။ ရုရှားတွင် ဤသို့ မဟုတ်။
ဝိုင်ဒါနှင့်သူ့အဖွဲ့ကို ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ကြတော့သည်။ သူ၏တက်ဘီနတ်ထဲမှ
လည်း သူ့ကိုတိုက်သည်။ သူ့ပြင်ဘက်များကလည်း သူ့ကိုဆော်သည်။ ပြောရလျှင်
သူ့ကိုဆက်ခံမည့် ချာနိုမြာဒင် ကိုယ်တိုင်ကပင်၊ ဆွမ်းကြီး ဝင်လောင်းသေးသည်။
အပြင်ထန်ဆုံးဆန့်ကျင်သူများမှာ ရုရှားဇူးမား(ပါလီမန်)ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်သည်။
သူတို့က၊ ဝိုင်ဒါကို ချက်ချင်းနှုတ်ထွက်ပေးရန်အထိ၊ တောင်းဆိုကြသည်။ ပြုပြင်
ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများမှာ ရုံးခန်းသာပိုင်သော်လည်း၊ ပါဝါမကိုင်နိုင်ပါလားဟု
သဘောပေါက်လိုက်ရတော့သည်။ သည်လိုနှင့်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအများစုမှာ
ပုလစ်စဉ်ထားသည်၏ ဖျော့တော့သော အရိပ်အယောင်မျှလောက်ကိုသာ၊
သက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့တော့သည်။

နိုင်ငံတကာအကူအညီရရှိရေး ကြိုးပမ်းမှုများ

ရုရှားနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံခြားအကူအညီရရှိရေးမှာ၊ ကျွန်တော် တာဝန်
ယူခဲ့သော နှစ်နှစ်ကာကာလအတွင်း၊ ဦးနှောက်အစားရဆုံးပြဿနာ ဖြစ်ပါသည်။
ဦးဆုံးမှာကဲ့သို့ပင်၊ ရုရှားစီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်အတွက်လည်း၊ နိုင်ငံခြား
အကူအညီ အထူးလိုအပ်သည်ဟု၊ ကျွန်တော်ယုံသည်။ ရုရှားစီးပွားရေးမှာ
ဦးဆုံးထက် ၄ ဆမျှကြီးပြီ။ ရင်ဆိုင်ရသော စိန်ခေါ်ချက်များမှာလည်း ပို၍များ
အသည်ဖြစ်ရာ၊ ပိုလန်ရရှိသော နိုင်ငံခြားအကူအညီထက်၊ အနည်းဆုံး လေးဆမျှ

ပို၍လိုအပ်ပါသည်။ ရုရှားငွေကြေး ရုဘယ်(လ)ကိုတည်ငြိမ်အောင် ဖန်တီးရန် ဖင်စင်စားများနှင့် အခြား အကာအကွယ်အကင်းပဲ့ဆုံး လူမှုအလွှာများအတွက် လူမှုလုံခြုံရေးပိုမိုကုန် ခံပေးနိုင်ရန်၊ စက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးကို ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းရန်တို့အတွက် တစ်နှစ်လျှင် ဂေါ်လာ ၁၅ ဘီလီယံမျှ လိုလိမ့်မည်ဟု တွက်ချက်လိုရသည်။ ဤအကူအညီရရှိရေးအတွက်လည်း အကြိမ်ကြိမ် တောင်း ဆိုခဲ့သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်အမြင်ပြောရလျှင်၊ ၁၅ ဘီလီယံဆိုသောငွေကြေးမှာ များလှ သည်မဟုတ်ပါ။ ချမ်းသာသော နိုင်ငံအသီးသီးဝင်ငွေ၏ ၁ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိပါသည်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲအတွက်၊ လက်နက်အပြိုင်တပ်ဆင်ရေး အသုံးစရိတ် ၏ အလွန်သေးငယ်သောအစိတ်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲကို အမှန်တကယ်နိဂုံးချုပ်နိုင်ဖို့၊ ဤမျှငွေပမာဏကို ရင်းသင့်သည်ဟု ကျွန်တော် ထင်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ကျွန်တော်ထင်မြင်ချက်ကို ဝါရှင်တန်က၊ လက်မခံပါ။ သူတို့ တာဝန်ကြောင့်လက်မခံဘဲ ငြင်းဆန်နေကြသည်ကို၊ လအတော်ကြာအထိ ကျွန်တော်မသိခဲ့။ ကိုယ့်တွက်ကိန်းနှင့်ကိုယ် ရုရှားစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အောင်မြင်စေရေးအတွက်၊ အနောက်နိုင်ငံများဘက်မှ ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ပေး ရမည့် အစီအစဉ်သုံးရပ်ကို၊ ယခုလိုပင်တင်ပြလိုက်ပါသေးသည်။

- (၁) ပိုလန်မှာကဲ့သို့ပင်၊ ရုရှား ရုဘယ်(လ) တည်ငြိမ်စေရေးအတွက် ကျောထောက်နောက်ခံ ရန်ပုံငွေတစ်ခု၊ စုဆောင်း ထည့်ဝင်ပေး ရန်။
- (၂) ရုရှားကြေးမြီများ၊ ပြန်ဆပ်ရမည့်ကာလကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးရန်၊ ဖြစ် နိုင်လျှင် ကြေးမြီအချို့ကို၊ လျှော့ပစ်ရန်...။
- (၃) ရုရှားစီးပွားရေး၏အားအနည်းဆုံး လူမှုရေးကဏ္ဍကို၊ အဓိက အာ ရုံစူးစိုက်ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ နိုင်ငံတကာ အကူအညီအစီအစဉ်များ ချက်ချင်းချမှတ် အကောင်အထည်ဖော် ပေးရန်... တို့ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်အဆိုပြုချက်ကို တော်တော်များများက လက်ခံကြဟန်မရှိပါ။ ရုရှားလိုနိုင်ငံမျိုးတွင် စေ့ကွက်စီးပွားရေးအိုင်ဒီအိုလိုဂျီကို၊ ဖုဆင်ခြင်မရှိ ဇွတ် သွတ်သွင်းသည်ဟူ၍ပင်၊ ဝေဖန်ကြသည်များရှိသည်။ ကျွန်တော်ကတော့ ဤသို့ မယူဆပါ။ ဆိုဗီယက်အမွေမှရုန်းထွက်ရာတွင် မလွဲမရှောင်သာ ကြံတွေ့ရမည် ဖြစ်သော အခက်အခဲများအတွက်၊ ကူရှင်ခံပေးနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာမှ ဝိုင်းဝန်းထောက်ပံ့ကြဖို့သာ၊ နှစ်နှစ်လုံးလုံး မပြတ်ဆော်ကြနေခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော် မအောင်မြင်ခဲ့ပါ။ လိုအပ်သော နိုင်ငံတကာအကူအညီကို ရသင့်

ရထိုက်သောအချိန်တွင် မရခဲ့ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ စစ်စစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မအောင်မြင်ရခြင်း၏ အရင်းခံပြဿနာမှာ၊ ဤတိစ္ဆဟု တွန့်တော်ထင်ပါသည်။

တွန့်တော်အမြင်အရ ဇော့ကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရာတွင်၊ ငွေကြေးတည်ငြိမ်မှုမှာ အထူးအရေးကြီးသည်ဟု ထင်သည်။ ပိုလန်တွင် ကျောထောက်နောက်ခံ ရန်ပုံငွေတစ်ရပ် ထူထောင်နိုင်လိုက်သည်နှင့် ပိုလန်ငွေကြေးမှာ အခြားနိုင်ငံတကာငွေကြေးများနှင့် အလွယ်တကူလဲလှယ်လို့ရလာသည်။ ဤသည်၏အကျိုးဆက်ကြောင့် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးတွင် ထဲထဲဝင်ဝင်ပါဝင်လာနိုင်သည်။ ပိုလန်လူထုရော၊ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်သက်များ၏ သို့ကြည့်မှုကိုပါ ရလာသည်။ သို့အတွက်၊ ရုရှားငွေ(ရူဘယ်လ)တည်ငြိမ်ရေးအတွက်လည်း ကျောထောက်နောက်ခံ ရန်ပုံငွေတစ်ခု၊ အမြန်ဆုံးထူထောင်နိုင်ရန် တိုက်တွန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုလန်တွင် ကျောထောက်နောက်ခံရန်ပုံငွေ၊ ဒေါ်လာ တစ်ဘီလီယံလို့ခံသည်ဖြစ်ရာ၊ ရုရှားအတွက်ဆိုလျှင် ဒေါ်လာ ငါးဘီလီယံခန့် လိုအပ်မည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)နှင့် အနောက်နိုင်ငံများသို့ ဤအတိုင်းပင် တွန့်တော် တောင်းခံခဲ့ပါသည်။

တွန့်တော်တောင်းဆိုချက်ကို အိုင်အမ်အက်(ဖ)က ကာလအတန်ကြာ အထိ မတုံ့ပြန်ခဲ့ပါ။ သိသိသာသာပင် တုံ့ဆိုင်းတွန့်ဆုတ်လျက် ရှိပါသည်။ ဤသည်မှာ အကြောင်းနှစ်ခုကြောင့် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ပထမအကြောင်းမှာ၊ အိုင်အမ်အက်(ဖ)၏ မှားယွင်းသောအတွက်အချက်ဟု ဆိုချင်သည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ) ။ ယခင်ဆိုစီယက်ယူနီယံသုံးငွေကြေး (ရူဘယ်လ)ကိုသာ၊ အသစ်ဖြစ်လာသော နိုင်ငံသစ် ၁၅ ခုလုံးအတွက်၊ ဆက်လက်အသုံးပြုစေလိုသည်။ ရုရှားအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံကိုမျှ၊ သီးခြားငွေကြေးများ မထူထောင်စေလို။ တွန့်တော် နှစ်စားပြုတောင်းဆိုရသည်မှာ ရုရှားအတွက်သာဖြစ်ရာ၊ ဤအချက်ကို သူတို့အင်တိုက် တာဝင်ကျဟန်မရှိ။ ဒုတိယအကြောင်းမှာ၊ အပေရိကနှင့် ဂျီ-၇ ခေါင်းဆောင်များ၏၊ နိုင်ငံရေးအရခံမမှုဖြစ်ဖို့ များပါသည်။ (ဤအချက်ကို တွန့်တော်ကိုယ်တိုင် နောက်မှသိလာခြင်းဖြစ်သည်။)

သည်လိုနှင့် အချိန်တွေကုန်သွားခဲ့ရာ၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ် နှစ်လယ်ကျော်မှ ကျောထောက်နောက်ခံရန်ပုံငွေ ထူထောင်ရေးကို၊ ဂျီ-၇ ခေါင်းဆောင်များက နားရ သဘောတူလာခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဆေးမမိတော့ပါ။ အချိန်နှောင်း နှေးခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ဤအချိန်တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခေါင်းဆောင် ဝိုင်ဒါ နှင့် ရန်သူတွေဝိုင်းနေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ရုရှားဗဟိုဘဏ်မှာလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ဆန့်ကျင်ရေးသမားများ၏လက်ထဲသို့ ကျရောက်သွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် ဤ၏ သဘောတူညီမှုမှာ ဘာမျှအလုပ်မဖြစ်တော့သော အဆိုပြုချက်တစ်ရပ်

အနေနှင့်သာ၊ ပြီးဆုံးသွားခဲ့ရတော့သည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံးအတွက် သင်ခန်းစာတစ်ခုကား လှလှပပ ရရှိလိုက်သည်။ အလွန်အကျွံ ငွေကြေးမောင်း ပွမှုနှင့် နိုင်ငံရေးအလွန် မတည်ငြိမ်သော ကာလမျိုးတွင်၊ 'အချိန်ရွေးချယ်မှု'မှာ အထူးအရေးကြီးလှသည်ဆိုသော သင်ခန်းစာ ဖြစ်ပါသည်။ ဂျီ-၇ နှင့် အိုင်အမ် အက်(ဖ)ကား၊ ဤမျှအရေးကြီးသောအချိန်ရွေးချယ်မှုကို အလွန်ညံ့ဖျင်းစွာ ကိုင်တွယ်ခဲ့ကြလေသည်။

နောက်ထပ်အရေးကြီးသော ပြဿနာတစ်ရပ်ကိုလည်း ဆွေးနွေးလိုပါ သေးသည်။ အားလုံးသိကြသည့်အတိုင်း၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံခေတ်က ရူဘယ်(လ) မှာ၊ ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးတစ်ခုလုံး အသုံးပြုခဲ့ကြသည့်ငွေကြေး ဖြစ်သည်။ ယခု ယခင်ဆိုဗီယက်ယူနီယံဟောင်း နေရာတွင်၊ သီးခြားနိုင်ငံ ၁၅ ခု ပေါ်ထွက်လာရာ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီအလိုက် ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးများရှိဖို့ လိုအပ်လာပါသည်။ အကယ်၍ ရူဘယ်(လ)ကိုသာ ၁၅ နိုင်ငံသုံးငွေကြေးအဖြစ်ဆက်ထားလျှင်၊ နိုင်ငံတိုင်းမှ ဗဟိုဘဏ်တိုင်းက ရူဘယ်(လ)ကိုထုတ်ကြတော့မည်ဖြစ်ရာ၊ ဘယ်လိုမှတည်ငြိမ် သောငွေကြေး မဖြစ်နိုင်တော့ပါ။ (ဤသည်ကို အိုင်အမ်အက်ဖ်က သဘော မပေါက်၊ နားမလည်။)

အိုင်အမ်အက်(ဖ)အလိုကျ၊ ရူဘယ်(လ)ကို ၁၅ နိုင်ငံသုံးငွေကြေးအဖြစ် ထားလိုလျှင်၊ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းမှာ၊ ဥရောပ ဗဟိုဘဏ် လို နိုင်ငံစုံကော်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု စုပေါင်းထူထောင်ပြီး၊ ရူဘယ်(လ)ကို ထိန်းချုပ်ဖွဲ့သားရမည်။ ဤသည်မှာလည်း၊ ရုရှား၏ ပကတိလက်တွေ့အခြေအနေအရ ဖြစ်နိုင်စရာရှိသည် မဟုတ်ပါ။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် တစ်စိုက်က၊ ယခင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ဟောင်းမှ နိုင်ငံများ၏သဘောထားမှာ၊ 'စု' ဖို့ထက် 'ခွဲ' ဖို့က အားသန်နေကြချိန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခြေအနေမျိုးတွင်၊ ၁၅ နိုင်ငံလုံး သဘောတူမှုမည့် ဗဟိုဘဏ် တစ်ခုဖြစ်ရေးမှာ၊ လက်တွေ့မကျသောစိတ်ကူးအိမ်မက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)ကမူ၊ သူ့အိမ်မက်ကို မစွန့်၊ ဗဟိုဘဏ် ၁၅ ခုကား တစ်ခုတည်းသော ငွေကြေးပေါ်လစီဖြင့် ရူဘယ်(လ)ကို ကိုင်နိုင်လိမ့်မည်ဟု၊ မျှော်လင့်နေခဲ့သည်။

၁၉၈၉ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းလောက်က၊ ပိုလန်မှာလိုပင် ရုရှားပေါ်လစီ ပိတ်ကာများထဲတွင်လည်း၊ ကျွန်တော်အစီအစဉ်ကို သံသယရှိသူတွေ မနည်းမနော ရှိနေသည်။ သူတို့က အချိန်တိုအတွင်း၊ ရူဘယ်(လ)ကို အခြားနိုင်ငံခြားငွေများ နှင့်၊ တရားဝင်လဲလှယ်လို့ရလိမ့်မည် ဆိုသည်ကို မယုံ။ ထိုစဉ်က ရုရှား ဗဟိုဘဏ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဂရီဂေါ့ ဖိုမက်ယူခင်က၊ ကျွန်တော်ကို ယခုလိုပြောဖူးသည်။ 'ရူဘယ်(လ)ငွေ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ကြီး တည်ငြိမ်လာမယ်ဆိုတာကိုတော့ မယုံဘူးဗျာ။ ဒါကို ခင်ဗျားသိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့၊ ရူဘယ်(လ)အတွက် ကျောထောက်

နောက်ခံရန်ပုံငွေ၊ ဒေါ်လာ ၅ ဘီလီယံ စုပေးမယ်ဆိုတာကိုတော့ စိတ်ဝင်စား
တယ်ဗျ။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင်၊ ဒါကြောင့် ကျွန်တော် ခင်ဗျားကို ထောက်
ခံနေတာ...။ ကျောချမှ မားပြမှန်းသိရတော့သည်။ သူ့လို တာဝန်ရှိသူမျိုး
ကပင်၊ ကျွန်တော့်ပေါ်လစီကို မယုံ။ ကျွန်တော် ရွာဖွေပေးနိုင်လိမ့်မည်ထင်သော
ငွေကို၊ လိုချင်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်ကို ငွေရွာကောင်းသောပွဲစားများ
ထင်နေသလားမသိ။

သည်လိုနှင့်၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ် ပထမခြောက်လသာတန်သွားသည်။ ကျွန်တော်
တောင်းဆိုနေသော ရူဘယ်(လ)ကျောထောက်နောက်ခံ ရန်ပုံငွေကို၊ မရတတ်
နိုင်သေး။ ကျွန်တော့်မှာ၊ ၇-၇ နှင့် အိုင်အမ်အက်(ဖ)၏ ခေါင်းမာစွာအပြင်တို့မှ
ကိုသာ၊ စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်နေရသည်။ စင်စစ်၊ ထို့ထက်နက်ရှိုင်းသော
နိုင်ငံရေးပြဿနာအချို့ ရှိနေသည်ကို၊ ကျွန်တော်မသိ။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် ဧပြီလ၏
ဘစ်ခုသော နေ့ရက်ရောက်တော့မှသာ၊ ဝုတ်ဝုတ်ထိသိရတော့သည်။ ထိုနေ့က
ညနေသတင်းအစီအစဉ်တွင်၊ ရုရှားနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော်ပြောရသည်။
ကျွန်တော်နှင့်အတူ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ လောရင့်အီးဝဲ(ယ)ဘာဂါလည်း
ပါသည်။ သတင်းအပြီး အိမ်အပြန်တွင်၊ လောရင့်က၊ ကျွန်တော့်ကို သူ့ဘာနှင့်
လိုက်ပို့ရင်၊ ယခုလိုပြောသည်။ 'ဂျက်(ဖ)ရေ ကျွန်တော် ခင်ဗျားကို ပြောစရာ
ရှိတယ်ဗျ။ ခင်ဗျားလုပ်နေတဲ့ ကျောထောက်နောက်ခံရန်ပုံငွေပဲ့ ပတ်သတ်လို့ပါ။
ခင်ဗျားပြောတာကို ကျွန်တော်လက်ခံပါတယ်။ သဘောတူတယ်ဆိုပါတော့ဗျား။
ဒါ့အပြင်အပတ်က ဝိုလန်ဘရော့ရေးဝန်ကြီးနဲ့တွေ့တော့လည်း၊ သူက ခင်ဗျား
လိုပဲ ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂျက်(ဖ)ရေ ခင်ဗျားသိအောင် ကျွန်တော် ပြောမှ
ဖြစ်တော့မယ်။ ခင်ဗျားကိစ္စ မဖြစ်နိုင်ဘူးဗျား...။'

သူ့စကားကြောင့် ကျွန်တော်ဝေဝေဝါ ဖြစ်သွားသည်။ ထောက်ခံတယ်
လည်း ဆိုသေး။ မဖြစ်နိုင်ဟုလည်း ဆိုပြန်သည်။ ဘာလဲ၊ ဘာကြောင့် မဖြစ်နိုင်
ရမှာလဲ...။ သူက၊ ကျွန်တော့်ကို ဖြန်းခနဲမေးသည်။ 'ဒီနှစ် ဘာနှစ်လဲ ခင်ဗျား
သိလား'...။ 'ဒီလူ ဘာကြောင်တာလဲ' ဟု တွေးနေဆဲတွင်၊ သူက သူ့မေးခွန်းကို
သူ့ဘာသာပြန်ဖြေသည်။ 'ရွေးကောက်ပွဲနှစ်လေဗျာ၊ ခင်ဗျားမေ့နေလား...။
ဒီလိုနှစ်မျိုးမှာ၊ လူကြိုက်နည်းတဲ့ကိစ္စ ကျွန်တော်တို့မလုပ်ဘူးဗျာ။ ဘယ်သူမှ
သည်း လုပ်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒီတော့ ဒီကိစ္စမေ့လိုက်တာ ကောင်းပါတယ်ဗျား။
ဘုတ်ပြီလား...။'

ကျွန်တော် သူ့အကြံပေးချက်ကို လက်မခံနိုင်သည့်တိုင်၊ သူပြောတာ
ဘစ်ဝက်တော့မှန်နိုင်ပါသည်။ ကျွန်တော့်အဆိုပြုချက်မှာ၊ တရားဝင်တင်ပြခွင့်
မရှိပင် ကာလအတန်ကြာစောင့်ခဲ့ရပါသည်။ လောရင့်၏အမှာစကားမှာ၊

ဝါရှင်တန်၏ ပေါ်လစီအခင်းအကျင်းကို ရောင်ပြန်ဟပ်လိုက်ခြင်းပင်။ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ပက်ထရစ်ဘူချာနမ်က၊ သမ္မတ ဘု(ရ)ကို 'နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီ သမ္မတကြီး' ဟု ခပ်လှောင်လှောင်ခေါ်ခဲ့သည်မှာ၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အဓိကကျသော မည်သည့်နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီ ခြေလှမ်းကိုမဆို၊ ဆန့်ကျင်ကြရန် နိုင်ငံရေးအကြံပေးများကို တွန်းအားပေးလိုက်ခြင်း၊ ဖြစ်တန်ရာသည်။ ထို့ထက်၊ ထိုစဉ်အချိန်မှာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ရစ်ချပ်ချေနီနှင့် သူ၏လက်ထောက် ပေါ(လ)ဝု(လ)ဖိုဝင်တို့က၊ 'ကာကွယ်ရေးစီမံချက်လမ်းညွှန်' မူကြမ်း ရေးဆွဲနေချိန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤမူကြမ်းအရ အမေရိကန်၏စစ်ပါဝါကို ရုရှားအပါအဝင် ပြိုင်ဘက်အားလုံးထက်၊ သာစေရမည်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်အနေနှင့်မူ၊ ရုရှားကိစ္စကို ပိုလန်မှာလိုပင် ရိုးရိုးလေး စဉ်းစား ကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုလန်အတွေ့အကြုံက၊ ရုရှားအတွက် အကျိုးများစေလိမ့် မည်ဟုလည်း ယုံကြည်သည်။ ပိုလန်မှာလိုပင်၊ ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏အကူအညီ လိုလိမ့်မည်ဟုလည်း၊ ယူဆသည်။ ဤသို့အကူအညီပေးရန်အတွက်၊ အမေရိကဘက်မှလည်း စိတ်ဝင်စားမှုအပြည့် ရှိလိမ့်မည်ဟူ၍ပင် မှန်းဆထားသည်။ သေချာပြန်စဉ်းစားလိုက်တော့မှ ကျွန်တော်ထင်မြင်ချက်များ အပေါ်ယံကျလွန်းနေသည်ကို၊ သဘောပေါက် လိုက်ရတော့သည်။ အမေရိက၏အမြင်တွင်၊ ပိုလန်မှာ ပိုလန်ဖြစ်ပြီး၊ ရုရှားမှာရုရှား သာ ဖြစ်နေသည်ကို၊ ကျွန်တော် မသိသားဆိုးဝါးစွာ နားမလည်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ရုရှား မဟာဗျူဟာသမားများအနေနှင့်၊ ပိုလန်ကို အနောက်အုပ်စု မဟာမိတ်၏ အရှေ့ပိုင်းတောင်ပံဟု၊ ကြည့်မြင်သည်။ ပိုလန်မှာ ဥရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာနိုင်သလို၊ တစ်ချိန်ချိန်တွင် နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ပင် ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဤအချက်ကို၊ ရှင်းရှင်းပြတ်ပြတ်သဘောထားချပြီ၊ ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် ပိုလန်ကိုကူညီရေးမှာ၊ အနောက်၏အကျိုးစီးပွားနှင့် ညီညွတ်သည်။ ရုရှားနှင့်ပတ်သက်လျှင်မူ၊ ဤအတိုင်း သဘောထားနိုင်ကြမည် မဟုတ်။ ရုရှားမှာ ဥရောပအံ့သိုင်းအဝိုင်းထဲ ရောက်လာဖို့ မသေချာသလို၊ ဥရောပ သမဂ္ဂဝင် ဖြစ်လာမည်လည်း မဟုတ်။ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ဖို့ဆိုလျှင် ပို၍ပင် ဝေးသေး သည်။ ထို့ထက် ရုရှားတွင်၊ နျူကလီးယားလက်နက် ပေါင်း ၂၀,၀၀၀မျှ ရှိနေ သည်။ သို့အတွက် ရုရှားစီးပွားရေး ပြန်လည်နာလန်ထလာရေးမှာ အနောက်၏အကျိုးစီးပွားနှင့် ဘာမျှမဆိုင်သလို၊ အဆင်မသင့်လျှင် အန္တရာယ်ပင် ဖြစ်လာနိုင်သေးသည်။ စစ်အေးခေတ်အစွဲ၊ အကြွင်းသုညဂိမ်း စဉ်းစားနည်းအကြံ ဖြည့်လျှင်၊ ဤအတိုင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဆိုဝီယက်ကြွေးမြီများနှင့် ပတ်သက်သော ကျီး-၇ ၏ တုံ့ပြန်ပုံမှာလည်း။ ဤအတိုင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ကသာ၊ ရုရှားနှင့်၎င်း၏မြီရှင်များကြား ကြွေးမြီကိစ္စများကို ရေရှည်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ကြဖို့ တိုက်တွန်းနေသော်လည်း။ ကျီး-၇ ခေါင်းဆောင်များဘက်ကမူ၊ အလျှော့ပေးလိုက်လျော့ရန် သဘောထား ရှိကြသည်မဟုတ်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်း ကျင်းပဖြစ်ခဲ့သော၊ ပိုင်ဒါနှင့် အမေရိကန်ဘဏ္ဍာရေးဌာနအကြီးအကဲ ဒေးဗစ်မူးဗျီ(၁)တို့၏ ဆွေးနွေးပွဲမှာပင် ကျီး-၇ ၏သဘောထားကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ 'အကြွေးတွေ ပြန်ဆပ်ဖို့ကိစ္စ၊ ခင်ဗျားတို့ဘက်က လုံးဝရပ်ပစ်ပါနဲ့၊ ဟူ၍ပင် ဒေးဗစ် က ခပ်တင်းတင်းဆိုခဲ့သည်။ အခြားသော ကျီး-၇ ခေါင်းဆောင်များကလည်း 'အကယ်၍ ရုရှားဘက်မှအကြွေးကိစ္စအချိန်ဆွဲနေလျှင်၊ ရုရှားသို့ ပို့ပေးနေရသော မိက္ခာအကူအညီကို၊ ဖြတ်တောက်ရလိမ့်မည်' ဟူ၍ပင်၊ မြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြသည်။ စင်စစ်၊ ကျီး-၇ ၏ ဤသဘောထားမှာ၊ ဆင်ခြင်တုံတရားမဲ့ရာ ရောက်သလို၊ အမြင်တိုရာလည်း ရောက်ပါသည်။ ဤသည်၏အကျိုးဆက်ကြောင့် ရုရှား၏ အရန်နိုင်ငံခြားငွေမှာ လုံးပါး၊ ပါးခဲ့ရပြီး၊ အခြေအနေတစ်ခုလုံး မထိန်းနိုင် သိမ်းနိုင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ဤနေရာတွင်၊ ရုရှားရင်ဆိုင်နေရသော ကြွေးမြီကိစ္စနှင့်ဆက်စပ်ပြီး၊ ထုငေါ့သရော်ချင်စရာ နှိုင်းယှဉ်ချက်တစ်ခုကို၊ ကြားဖြတ်ဖော်ပြလိုသည်။ R.H.Macy & Co. ဒီပတ်တမန်တိုင်းမှာ၊ အမေရိကန်ဒေါ်လ်ဇပဒေ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကိုခံစားခွင့်ရသော ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဤဥပဒေအရ မြီရှင်များ၏အန္တရာယ်မှ တရားဝင်အကာအကွယ်ရသည်။ ကြွေးမြီပြန်ဆပ်ရေး ကိစ္စကိုလည်း လုံးဝရပ်ဆိုင်းခွင့် တရားဝင်ရှိသည်။ ထိုမျှမက၊ လုပ်ငန်းပြန်လည် အဖတ်ဆည်ရန်အတွက်၊ နောက်ထပ်ဆေးငွေရယူပိုင်ခွင့်လည်း တရားဝင်ရှိသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ဦးတည်လှည့်ပြောင်းနိုင်ဖို့ ကြိုးစားနေ သော ရုရှားနိုင်ငံမှာ၊ ဤကဲ့သို့သောအခွင့်အရေးများ ဘာတစ်ခုမျှမရှိ။ နောက် ခံကြိမ်ကြီးစားခွင့် လုံးဝမရှိတော့ဘဲ၊ မအောင်မြင်မှု၏ဒဏ်ကို ငုတ်တုတ်ခံရ ခဲ့ ဖြစ်နေတော့သည်။ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်ပါသလော ဝိုင်းဝန်းစဉ်းစားကြဖို့ ခံပါသည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ် ဧပြီလသို့ ရောက်သောအခါ၊ အနောက်အုပ်စုနိုင်ငံများက ရုရှားအတွက်ကူညီထောက်ပံ့ငွေ ဒေါ်လာ ၂၄ ဘီလီယံပေးမည်ဟု၊ ကမ်းလှမ်း ဘာခဲ့သည်။ စင်စစ်၊ ဤငွေမှာ ထောက်ပံ့ကြေး(grant)သဘောထက်၊ ရေတို ချေးငွေ(short-term loans)သဘောသာ ဖြစ်သည်။ အတိုးကိုလည်း ဈေးကွက် ဝက်ဈေးနှင့်ပေးချေရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ထက်၊ ဤငွေဖြင့် ဥရောပနှင့်

အမေရိကမှ ကုန်စည်များကိုဝယ်ရမည်ဟုလည်း ကန့်သတ်ထားလိုက်သေးသည်။ ဤနေရာတွင်လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးခါစက ဥရောပပြန်လည်ထူထောင်ရေး မာရှယ်စီမံကိန်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ကြဖို့ ကောင်းပါသည်။ မာရှယ်စီမံကိန်းအရ အမေရိကမှ ဥရောပနိုင်ငံများသို့ပေးခဲ့သည်မှာ၊ ရေတိုဈေးငွေ မဟုတ်။ ကူညီ ထောက်ပံ့ငွေဖြစ်သည်။

ပြောရလျှင်၊ ၁၉၉၂ မှာ ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးဝါဒီများအတွက်၊ ကံမကောင်းအကြောင်းမလှသော အခက်အခဲတစ်ခုတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံး ဈေးနှုန်းကန့်သတ်မှုများကို၊ ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်နှင့် ကဏ္ဍအသီးသီးမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆက်တိုက်လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ သော်လည်း၊ လက်တွေ့တွင် ဤအတိုင်းမဖြစ်။ လုပ်ဖြစ်သလောက် ပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုများမှာလည်း မူလအစီအစဉ်အတိုင်း မဟုတ်တော့ဘဲ၊ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ဖြတ်ပြီး၊ တိပြီး၊ ပုံဖျက်ပြီးသား ဖြစ်နေတော့သည်။ ကုန်ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှု များမှာလည်း၊ နယ်ပယ်တော်တော်များများတွင် ရှိမြဲတိုင်းရှိနေခဲ့သည်။ နိုင်ငံ တကာ ကုန်သွယ်ရေးမှာလည်း အပြည့်အဝ မဟုတ်ဘဲ။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာ တံခါးဖွင့်နိုင်ခဲ့သည်။ ရုရှားငွေကြေး(ရူဘယ်လ)မှာလည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာ တရားဝင်လဲလှယ်နိုင်ခဲ့သည်။ အဆိုးဆုံးမှာ ငွေကြေးတည်ငြိမ်အောင် မဆောင် ရွက်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်အမျှ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုတစ်ခု၊ တစ်နှစ်လုံး နှိမ်နှင်းမရလောက်အောင် ထကြွသောင်းကျန်းနေတော့သည်။ ဤသို့ ဖြစ်ရ သည်မှာ၊ နိုင်ငံရေးဖိအားများကြောင့်ဟု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံမရှိတော့သော်လည်း၊ ဆိုဗီယက်ခေတ်လက်ကျန် သဘောထား တင်းမာသူများမှာ၊ ရုရှားနိုင်ငံရေးလောကကို လွှမ်းမိုးတွင်ကျယ်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများအတွက် နိုင်ငံရေးဖိအားမှာ ၎င်းတို့ဆိုမှလာသည်။ မအောင်မြင်မှု၏ နောက်ထပ်အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ၊ ဗဟိုဘဏ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ သစ် ဗစ်တာ ဂရက်ချန်ကို၏ ပေါ်လစီအမှားများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗဟိုဘဏ်တာဝန်ခံများထဲတွင်၊ အညံ့ဆုံးဟု ဆိုနိုင်သူဖြစ်သည်။ ထို့ထက် အိုင်အမ်အက်(ဖ)၏(ဆိုခဲ့ပြီးသော) ပေါ်လစီအမှားများသည်လည်း ရုရှား၏အတိအကျကို 'ဗူးလေးရာ ဖရုံဆင့်' စေခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ် နှစ်ကုန်သို့ရောက်သောအခါ၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုမှာ အဆိုး ပါးဆုံးအခြေအနေသို့ ရောက်လာသည်။ စောစောပိုင်းက ဝန်ကြီးချုပ် ရိုင်ဒီ ခန်မှန်းခဲ့၊ ကတိပေးခဲ့သည်တို့နှင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေတော့သည်။ သို့နှင့် အမျှ ရိုင်ဒီ၏နိုင်ငံရေးအနေအထားမှာလည်း ဂယိမ်းဂယိုင်ဖြစ်လာတော့သည်။ နောက်ဆုံး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆန့်ကျင်ရေးသမားများက ရိုင်ဒီဝန်း တောင်း

ခဲ့ကြရာ၊ ယုံ(လ)ဆင်ကိုယ်တိုင် သူ့ကိုမကယ်နိုင် ဖြစ်လာရတော့သည်။ သည်လို နှင့်၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာတွင် ဝိုင်ဒါနွတ်ထွက်လိုက်ခြင်း၊ ဆိုဗီယက်ခေတ် လက်ကျန် ခေါင်းဖြူကျွန်ကရက် ခြာနိုမြာဒင် ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာသည်။ ခြာနိုမြာဒင် မှာ၊ ယခင်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူစဉ်ကပင်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကိုဆန့် ကျင်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

ဝိုင်ဒါမရှိတော့သည်နှင့်၊ ကျွန်တော်လည်း အကြံပေးအဖြစ်မှ နွတ်ထွက်ချိန် တိုင်ပြီဟု၊ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။ သူ့ဖယ်ရှားခံရသည့်သတင်းကို ကြားရစဉ်က၊ ကျွန်တော်မှာ ခရစ္စမတ်အားလပ်ရက် ဖိတ်ပြန်ရောက်နေချိန်ဖြစ်သည်။ ဤကာလ မှာပင်၊ အသစ်ခန့်အပ်ခံရသော ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဘောရစ်ဖီဒိုဇော့(ဗ) က၊ ကျွန်တော့်ဆီ တယ်လီဖုန်းဆက်လာသည်။ ဖီဒိုဇော့(ဗ)မှာ ခွဲမြဲထက်သန်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီလူငယ်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ခြာနိုမြာဒင်ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ် လာသည့်တိုင်၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် သူလိုလူမျိုးရှိနေသည်မှာ၊ ရုရှား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အနာဂတ်အတွက် မျှော်လင့်ဖွယ်ရာတစ်ခုဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့် မည်။ ဖီဒိုဇော့(ဗ)က၊ သူ ကျွန်တော်နှင့်လာတွေ့မည်ဟု ဖုန်းထဲမှ အကြောင်း ခြားပါသည်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ရုံးခန်းတွင် တွေ့ဖြစ်ကြသည်။ တွေ့ကြသည်ဆိုသည်နှင့် 'သူ့အတွက်၊ ရှေ့ခရီးမှာ တကယ်တိုက်ပွဲ နေ့နည်း နံးကန်ရမည့်တိုက်ပွဲ' ဟု၊ သူကပြောသည်။ သူ့အနေနှင့်မူ အခက်အခဲမည်မျှ နှံ့သည်ဖြစ်စေ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ရှေ့ဆက်တွန်းတင်မည်ဟု အခိုင်အမာ ဆဲသည်။ သူက ခြာနိုမြာဒင်အပေါ် အကောင်းမမြင်။ ကျွန်တော့်ကို ဆက် ှုယ်ပါဟု မေတ္တာရပ်ခံသည်။ သူ့ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် နှံ့ခန်းဖွင့်ပြီး နီးနီးရေးအကြံပေးအဖြစ် ဆက်တာဝန်ယူပေးပါဟု၊ ကမ်းလှမ်းသည်။ သူ၏ ဩဇာသန်မှုကိုမြင်ရသောအခါ၊ ကျွန်တော့်မှာ ငြင်းဆန်အားမရှိတော့ပါ။ ရုရှား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများနှင့် နောက်ဆုံးအချိန်ထိ လက်တွဲသွားမည်ဟု ဆုံးဖြတ် ှုယ်ကံသည်။

၁၉၉၃ ခုနှစ်သည်လည်း၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ်ထက် ပိုကောင်းခဲ့သည်တော့ မှတ်ပါ။ ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများမှာ သူတို့၏အဆင့်နေရာကို၊ ဩဇာသန်ခြေမြှုပ် ဆုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်မဟုတ်။ လက်သည်းများဖြင့်သာ မနည်း ှုယ်ကပ်နေခဲ့ရသလို ရှိသည်။ ဖီဒိုဇော့(ဗ) တစ်ယောက်လည်း တစ်နှစ်မျှသာ ှုယ်သည်။ ၁၉၉၃ခုနှစ်ကုန်ခါနီးမှာပင် သူ့ကို ကန်ထုတ်လိုက်ကြသည်။ ဤကာလ အတွင်း ဝိုင်ဒါတစ်ယောက် ခေတ္တမျှ နေရာပြန်ရလာသေးသည်။ ယခုအကြိမ် ှုယ်တော့ တစ်လခွဲမျှသာခံသည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာအရောက်တွင်၊ သူ့ကို

နောက်တစ်ကြိမ် ကန်ထုတ်လိုက်ကြပြန်သည်။ သည်လိုနှင့် ၁၉၉၃ ခုနှစ် တစ်နှစ်လုံးမှာ၊ မိုးထိအောင်လှေကားထောင်နေသော ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို မနည်း ဆွဲထားရသည်နှင့်သာ ကုန်ဆုံးသွားခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော့်အတွက်မူ၊ ထိုတစ်နှစ်မှာ အသစ်တက်လာသော ကလင်တန် အဖိုးရကို ယခင်ဘု(၅)အဖိုးရလို မဖြစ်ရအောင်၊ သွေးဆောင်ပြားယောင်းရသည်နှင့် ကုန်ဆုံးသွားတော့သည်။ ကံမကောင်းအကြောင်းမလှစွာ ဖြစ်ရသည်မှာ၊ အမေရိကတွင် ကလင်တန် သမ္မတဖြစ်ချိန်ရောက်တော့၊ ရုရှား ပါဝါအဝန်းအဝိုင်းတွင် ဂိုင်ဒါလီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများ၊ အခြေအနေမကောင်းတော့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သစ် ခြာနိုမြာဒင်မှာ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို စိတ်ပါလက်ပါဆောင်ရွက်သူ မဟုတ်။ ဘယ်လိုမှ စိတ်ချလို့မရသောသူ ဖြစ်သည်။ ဘု(၅)မှ ကလင်တန် အလှည့်အပြောင်းကာလ အစောပိုင်းအထိလည်း၊ ရုရှားအတွက် ထိရောက်ကျယ်ပြန့်သော အကူအညီမျိုး၊ အရိပ်အယောင်မျှပင်မရှိ ဖြစ်နေသည်။

ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်ကာလက၊ ကလင်တန်၏ ရုရှားရေးရာအကြံပေး မိုက်ကယ် မန်ဒီ(လ)ဘစ် မှာ၊ အိမ်ဖြူတော်မတက်ခင်မှာပင် နှုတ်ထွက်သွားသည်။ 'ကလင်တန်အစိုးရတွင်၊ ရုရှားကို အတိုင်းအတာကြီးကြီးမားမားဖြင့် ကူညီခဲ့သဘောထား မရှိ။ အိုင်အမ်အက်(ဖ)ပေါ်လစီကိုသာ ထောက်ခံသွားမည့်ပုံ ရှိသည်'ဟု၊ သူက ကျွန်တော့်ကို သတိပေးခဲ့သည်။ ကလင်တန်ကိုယ်တိုင်တွင်မူ ရုရှားကိစ္စကို အလေးထားဆောင်ရွက်ရန်၊ အထိုက်အသင့် စိတ်ဝင်စားဟန် မှီဝဲသည်။ လက်တွေ့တွင်လည်း ဘောရစ်ယွ(လ)ဆင်ကို နိုင်ငံရေးအရ ထောက်ခံပေးခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ စီးပွားရေးအကူအညီနှင့်ပတ်သက်လျှင်မူ၊ အပြောသာကောင်းပြီး လက်တွေ့ပါလှသည် မဟုတ်ပါ။ သူ အားသန်သည်မှာလည်း အိုင်အမ်အက်(ဖ)ပေါ်လစီကို အထောက်အကူပြုမည့်၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ချေးငွေမျှသာ ဖြစ်သည်။

တစ်ခုလုံး ခြုံငုံပြောရလျှင်၊ ကလင်တန်ကာလမှာ နိုင်ငံတကာအကူအညီ ဘတ်ဂျက်ကို၊ လျှော့ချဖြတ်တောက်ချိန်သာဖြစ်ပါသည်။ အမေရိက၏ စစ်အေးခေတ် စစ်ရေးဘတ်ဂျက်မှာ၊ လျှော့ချနိုင်ခဲ့သောငွေလုံးငွေရင်းမှာ ဆင်းရဲနိုင်ငံများ ကူညီရေး၊ အကျပ်အတည်းဒေသများဆယ်တင်ရေး စသည်များအတွက်၊ မြားမြားမလှည့်နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဤကိစ္စများအတွက်၊ သမ္မတကလင်တန် တစ်ဦးချင်းတွင် ဆန္ဒရှိသလောက်ရှိသည်တိုင်၊ ကွန်ဂရက်၏ခုခံမှုနှင့် အမြဲတစေလို ရင်ဆိုင်နေခဲ့ရသည်။ သူ၏ ဒုတိယသက်တမ်း နှောင်းပိုင်းရောက်မှ၊ အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံများအတွက် ကြွေးမြီလျှော့ပေါ့ရေး၊ အိတ်(ဒ်၊စ်)ရောဂါ တိုက်ဖျက်ရေးစသည်များအတွက်၊ အာရုံစိုက်နိုင်ခဲ့တော့သည်။ ဤသည်မှာလည်း၊ သမိုင်းတွင် သူ၏ ထင်ထက် သတင်း ကျန်ရစ်စေရေးအတွက်၊ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ကျွန်တော်အမြင်ကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရလျှင် ၁၉၉၃ မှာ ရုရှားအတွက် မျှော်လင့်ချက်များ ထွက်ပြေးကုန်သော၊ စိတ်မချမ်းသာဖွယ်ရာ နောက် တစ်နှစ်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ပိတ်ဆွဲများဖြစ်သော ဝိုင်ဒါနှင့် ဖီဒိုရော့(၁)တို့ မရှိတော့သည့်နောက်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ် နှစ်ကုန်သည်နှင့် ကျွန်တော်လည်း အကြံပေးအဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်လိုက်တော့သည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ကျွန်တော် နှုတ်ထွက်ကြောင်း တရားဝင်ကြေညာလိုက်သည်။ ထိုစဉ်မှစ၍ ရုရှားနှင့်ပတ်သက်သော 'ပေါ်လစီအကြံပေး' ဆိုသောအခန်းကဏ္ဍမှာ ဆုံးခန်းတိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ နောက်ထပ်တစ်နှစ်လောက်တော့ ရုရှားနေရာ သုတေသန အလုပ်များတွင် ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သေးသည်။ မော်စကိုတွင် သုတေသနအင်စတီကျုရှင်းဖွင့်နိုင်ရန်၊ ဖွဲ့(၁)ဖောင်ဒေးရှင်းကို ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သည်လိုနှင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ် တစ်နှစ်လုံး ရုရှားနှင့် ဆက်လက်ပတ်သက်နေရသေးသည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ် နှစ်ဦးမှစ၍ ရုရှားသို့တစ်ခေါက်မျှ ပြန်မရောက် ဖြစ်တော့ပါ။ ကျွန်တော်၏ တရားဝင် ပေါ်လစီအကြံပေးသက်တမ်းမှာ နှစ်နှစ်မျှသာကြာပါသည်။ မချီမဆန်နှင့် ထွန်းထွန်းလူးခံစားရသောနှစ်များ ဖြစ်သည်။ အောင်မြင်မှုဆို၍ အနည်းငယ်မျှသာရခဲ့သည်ဟု ဝန်ခံရပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်တိုင် သင်ခန်းစာတွေကား တစ်ထွေးကြီးရခဲ့သည်။

မအောင်မြင်မှု၏ အကြောင်းရင်းများထဲတွင် အနောက်အုပ်စု၏ အတူအညီပေးရန် ပျက်ကွက်မှုက၊ အခန်းကဏ္ဍတော်တော်များများမှ ပါဝင်ပါလိမ့်မည်။ ပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်ခါစက၊ ရုရှားလူထုမှာ မျှော်လင့်ချက်အများကြီး သားခဲ့ကြသည်။ အကောင်းမြင်ဝါဒ စိုက်ထူနိုင်ခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင် ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များကုန်သည်နှင့် စိတ်ပျက်အားလျော့ သွားကြတော့သည်။ ၁၉၉၀ အလွန်ဆယ်စုကို ပြန်ကြည့်လိုက်လျှင် အစပိုင်းက ဒီမိုကရေစီအတွက် တောက်ဆောင်သောအခွင့်အလမ်းများ အပြည့်ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့နှင့်တိုင် အဆုံးသို့ရောက်သောအခါ အခွင့်အလမ်းအားလုံး ဆုံးရှုံးကွယ်ပျောက်သွားရတော့သည်။ ရုရှားလူထုကြားတွင် အကောင်းမြင်မျှော်လင့်ချက်များ ပျောက်ကွယ်သန်းပျံ့ခဲ့ရပြီး ခိုင်မာသောခေါင်းဆောင်မှုနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို ပြန်လည်တောင့်တည်များပင်၊ ရှိလာခဲ့သည်။ ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများမှာ လိုအပ်သော ခိုင်မာတကာအကူအညီမရတော့သည်နှင့်၊ ခေတ်ဟောင်း၏လက်ကျန် ခေါင်းဖြူသူ ရိုက်ကရက်များနှင့်၊ အကျင့်ပျက် ကိုယ်ကျိုးရှာသမားများ၏ဖယ်ရှားမှုကို ခံနိုင်ရတော့သည်။ ဤဖြစ်စဉ်ကြီး တစ်ခုလုံးအတွက်၊ အနောက်တွင် ဘာဝန်ရှိသင့်သလောက်ရှိသည်ကို ဝန်ခံကြရပါလိမ့်မည်။

၁၉၉၅ နှင့် ၁၉၉၆ ခုနှစ်များမှာ အဆိုးဝါးဆုံးနှစ်များဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤအချိန်တွင် ကျွန်တော့်မှာ ဘေးမှစောင့်ကြည့်ရုံမှတစ်ပါး ဘာမျှ တတ်နိုင် တော့သည် မဟုတ်ပါ။ ဤနှစ်နှစ်အတွင်း ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းရေး ဆိုသော နှစ်လို့ဖွယ်ရာကြွေးကြော်သံအောက်တွင်၊ အရွက်ကင်းမဲ့ဖွယ်ရာများ (ပြောရ လျှင်) ရာဇဝတ်မှုမြောက်သော အပြုအမူအချို့ပင် ကြုံခဲ့ရသည်။ ယခင် နိုင်ငံ တော်ပိုင်စာရင်းအမြစ်များ (အထူးသဖြင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့)မှာ အကျင့်ပျက်ခြစား ကလက်ပတိုကရက်များကို အကြောင်းခံပြီး၊ ခေတ်ပျက်သူဌေး များလက်ထဲသို့၊ ရောက်သွားခဲ့ရသည်။ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ဒေါ်လာ ၁၀၀ ဘီလီယံဖိုးမျှ ရှိပါလိမ့်မည်။ လက်တွေ့ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာတိုက်ထဲသို့ ရောက်ခဲ့ သည်မှာ၊ လွန်ရောကျံရော ဒေါ်လာ တစ်ဘီလီယံဖိုးမျှပင် ရှိလိမ့်မည်။ လက် တွေ့တွင် နေ့ချင်းညချင်းဆိုသလို ကုသေ့ကြွယ်သူဌေးကြီးတွေ၊ ဟော တစ်ယောက်၊ ဟောတစ်ယောက်ဆိုသလို၊ ပေါ်ထွက်လာခဲ့တော့သည်။ နာမည်ကျော် 'ရုရှား အော်လီဂါ(ချ်)' (Russian Oligarchs) များ၏ မူလအစဖြစ်ပါသည်။

သီအိုရီသဘောအရပြောရလျှင်၊ 'ရှယ်ယာနှင့် ချေးငွေလဲလှယ်ရေး အစီအစဉ်' (Shares for loans Scheme) ဆိုသော၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးဗျူဟာ ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသို့ငွေချေးလျှင်၊ ယခင်နိုင်ငံတော်ပိုင်လုပ်ငန်းများတွင် ရှယ်ယာဝေစုရမည်ဆိုသော၊ အပေးအယူဖြစ်သည်။ ဤတွင်၊ ကော်နက်ရှင်ထ အဓိက စကားပြောလာပြီ၊ အော်လီဂါ(ချ်)များ မိုးကောင်းဖို့ ဖြစ်လာရသည်။ သည်လို့နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးမှရသော အကျိုးအမြတ်များမှာ၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အသုံးမပြုနိုင်တော့ဘဲ။ ခေတ်သစ်ဇာတိကများ၏ ကိုက်ထည် ရောက်ကုန်ရတော့သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲသို့ရောက်သောအခါ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများမှာ အမြင့်ဆုံးစခန်းဆင့်သို့၊ ရောက်လာခဲ့တော့သည်။ အော်လီဂါ(ချ်)များက၊ ယဲ(လ)ဆင် ပြန်လည်ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခံရမှု အတွက်၊ ဘဏ္ဍာရေးတာဝန်ယူပေးသည်။ ဤအတွက် နိုင်ငံတော်ပိုင်အက်ဆင် များကို၊ ဆုလဒ်အဖြစ် ရလိုက်သည်။

ကျွန်တော့်အနေနှင့် ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် ထဲထဲဝင်ဝင် ပါဝင်မှု သည်ဖြစ်ရာ၊ ဤဖြစ်စဉ်ကြီး၊ ဘယ်သောင်ဆိုက်၍ ဘယ်ကမ်းကပ်မည်ကို ရှေး မဆွကပင်၊ မှန်းဆနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အမေရိကန်အစိုးရ အိုင်အမ်အက်(ဖ)၊ အိုအီ ဒီစီနှင့် ဂျီ- ၇ အစိုးရများကို ကြိုတင်သတိပေးခဲ့သော်လည်း၊ သူတို့အားလုံး အလေးမထားခဲ့။ ကလင်တန်အစိုးရထဲမှ အချို့ဆိုလျှင်၊ အပြော်အပြင်ရှိသော ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းရေးဟုဆိုကာ၊ ဒိုးမွမ်းခန်းပင် ဖွင့်ခဲ့ကြသေးသည်။ စင်စစ် သူတို့အားလုံးအတွက် ရုရှားစီးပွားရေးကြံ့ခိုင်မှုထက်၊ ယဲ(လ)ဆင်အာဏာ တည် ရေးကသာ၊ အဓိကဖြစ်နေဟန် တူပါသည်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်အတွင်းက ဖြစ်ပွားခဲ့သော စိတ်ပျက်ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြရပါဦးမည်။ ဤကိစ္စမှာ ကျွန်တော် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်၊ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ် ဘောဂဗေဒဌာနမှ ပါမောက္ခ အင်ဒရီရှလီဖီနှင့် တိုက်ရိုက် ပတ်သက်နေသည်။ အမေရိကနှင့်ရုရှားနှစ်နိုင်ငံ သဘောတူကန်ထရိုက် စာချုပ်အရ ရုလီဖာမှာ ရုရှားပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းနေလုပ်ငန်းတွင် အကြံပေးအ ဖြစ် တာဝန်ယူထားရသူဖြစ်သည်။ သူတာဝန်ယူပြီး သိပ်မကြာခင်မှာပင်၊ ရုရှား စီးပွားရေးတွင် သူ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ရှိသည်ဆိုသော သတင်း တစ်ခု လျှံကျလာခဲ့ရာ၊ လူသိရှင်ကြားကန်ကွက်ပေဖန်သံတွေ ဖုံးမရ၊ ဖိမရ ထွက်ပေါ်လာပါတော့သည်။ နောက်ဆုံး၊ တရားရုံးက ပါမောက္ခ ရုလီဖီကို အပြစ်ရှိသည်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်ရသည်။

ရုလီဖီ၏ အစောပိုင်းအလုပ်များကို ကျွန်တော် ဘာမျှမသိသော်လည်း၊ ယခုကိစ္စမှာ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ကျင့်ဝတ်ကို ချိုးဖောက်ရာရောက်၍၊ မည်သို့မျှ ခွင့်လွှတ်နိုင်စရာမရှိပါ။ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်အနေနှင့်မူ သူ၏ ရုရှားမှလုပ်ရပ် များကို သိနိုင်သည်မဟုတ်၍၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေနှင့် တာဝန်မရှိဟု စိတ်ချ လက်ချဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤကိစ္စကိုလည်း၊ တရားရုံးက ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဆုံး ဖြတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ရုလီဖီ၏အပြုအမူကြောင့် ဟားဗတ်ကိုသော် လည်းကောင်း၊ အထူးသဖြင့် ရုရှားတွင်တာဝန်ယူခဲ့ဖူးသော ကျွန်တော့်လို ဟားဗတ် ပညာတတ်များအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် ဂုဏ်သိက္ခာထိခိုက်စရာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဟားဗတ်ဘောဂဗေဒဌာနမှ ကျွန်တော့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်အားလုံးလည်း၊ ဤအတိုင်းပင် ခံစားခဲ့ကြရပါသည်။ ရုရှားမှ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ၊ ပညာအသိုင်းအဝိုင်းထိ ကူးစက်လာခဲ့သည်မှာ ဝမ်း နည်းစရာကောင်းလှသည်။

ရုရှားမှသင်ခန်းစာများ

ပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်ခဲ့သည်မှာ၊ ဆယ်နှစ်နှစ်ကြာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည် တိုင် ရုရှား၏ဒီမိုကရေစီနှင့်ဈေးကွက်စီးပွားရေး အလားအလာများကို အဆုံး စွန်အကဲဖြတ်ဖို့ဆိုလျှင်၊ စောသေးသည်ဟူ၍သာ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤနေရာ တွင်၊ တရုတ်ဝန်ကြီးချုပ် ချူအင်လိုင်၏စကားတစ်ခွန်းကို၊ အမှတ်ရဖို့ ရှိလာ သည်။ တစ်ခါသော်၊ 'ချူ'ကို 'ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးမှာ အောင်မြင်မှုလော၊ ဆုံးရှုံးမှုလော' ဟု မေးခဲ့ရာ၊ သူက ယခုလိုဟာသစ္စာကိုဖြေခဲ့ဖူးသည်။ 'ဒီ မေးခွန်းကိုဖြေဖို့ စောပါသေးတယ်ဗျာ'ဟူ၏။ ယခု ရုရှားအနာဂတ်နှင့် ပတ်သက် လျှင်လည်း ဤအတိုင်းပင် ဖြေရပါလိမ့်မည်။

'ရုရှားမှာ ဒီမိုကရေစီနှင့်စေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် အလုပ်ဖြစ်လည် ဖတ်နိုင်သော ပုံမှန်နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်နိုင်၊မဖြစ်နိုင်၊ ယခုထက်တိုင် ကျွန်တော်တို့ မသိပါ။ ကျွန်တော်တို့သိသည်မှာ ရုရှားအတွက် အခွင့်အလမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာကို အချဉ်းနှိုးကုန်လွန်စေခဲ့ပြီဆိုသော အချက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ရုရှားငွေကြေးအတွက်၊ ကျောထောက်နောက်ခံ ရန်ပုံငွေတစ်ခုသာ ဖန်တီးနိုင်ခဲ့လျှင်၊ ရုရှားကြေးမြီများကိုသာ ဆိုင်းငံ့ခွင့်ရလျှင်၊ ကြေးမြီအချို့ကို လျှော့ပေးနိုင်ကြမည်ဆိုလျှင်၊ အမှန်တကယ်ထိရောက်သော အကူအညီပေးရေး အစီစဉ် တစ်ခုသာ ရှိမည်ဆိုလျှင်၊ ရုရှားစီးပွားရေးမှာ ပိုမိုမြန်မြန်ဆန်ဆန်နှင့် ပိုမိုလွယ်လွယ်ကူကူတည်ငြိမ်လာနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများ အနေနှင့်လည်း၊ ပါဝါစားပွဲထက်မှ သူတို့၏နေရာကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကိုလည်း၊ ယခုထက် လျှော့ချနိုင်စရာ ရှိပါလိမ့်မည်။ ဧကံလီဂျီ(ချ)များကိုလည်း ယခုလောက် တန်ခိုးထွားမလာအောင် ထိန်းနိုင်သိမ်းနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့မှရသော နိုင်ငံတော်ဝင်ငွေများကိုလည်း၊ ပုဂ္ဂလိက ဘီဇနက်သမားတို့၏ အိတ်ထောင်များထဲသို့ မရောက်စေဘဲ၊ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာတိုက်ထဲသို့ ပို့ပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်အမှုပင်စင်စားများ၊ အလုပ်လက်မဲ့များနှင့် အခြေအနေအမျိုးမျိုးကြောင့် မှီခိုနေရသူများကို၊ ယခုထက်ပိုမို ကူညီနိုင်ပါလိမ့်မည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု ပြန်လည်ဦးမော့လာစေရေးအတွက်လည်း၊ ယခုထက်ပိုပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာနိုင်ပါလိမ့်မည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ရုရှား၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ခရီးစဉ်ကြီးမှာ၊ လုံးဝ အမှားမရှိတော့လည်း မဟုတ်ပါ။ အမှားတွေရှိသလို၊ အမှန်တွေလည်း အမြောက်အမြား ရှိသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ကမ္ဘာကြီးအတွက် ကံကောင်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များအတွင်း ကသောင်းတန်းများစွာ ကြုံခဲ့ရသည့်တိုင်၊ ယနေ့ရုရှားမှာ အထိုက်အသင့် ငြိမ်းချမ်းနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်ကမ္ဘာနိုင်ငံများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ချေချင်ညာတွင် အကြမ်းဖက်မှုများဖြင့် ဒေါသမုန် ယိုနေသည့်တိုင် အခြေအနေကို ယခုလောက်ထိန်းနိုင်သည်ကပင် သိပ်မဆိုးလှဟု ဆိုရမလိုရှိသည်။ ပြည်တွင်းစစ် နှုတ်ကလီယားအစည်းပြေမှု၊ လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး အပြန်အလှန် သတ်ဖြတ်မှုများ စသော အနိဋ္ဌာရုံများ၊ လက်တွေ့ဖြစ်မလာသည်ကိုပင် ကျေးဇူးတင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရုရှားစီးပွားရေးမှာ၊ အခြေခံကုန်စည် (အထူးသဖြင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့)ကို တစ်ဖက်သတ်မှီခိုနေရသည့်တိုင်၊ စေးကွက်စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ရောက်သလောက် ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀ လွန်နှစ်များအတွင်း

အလွန်မြင့်မားသော ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှင့်၊ ၁၉၉၈ ခုနှစ် ငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်း အကျပ်အတည်းများကို ဆက်တိုက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်တိုင်၊ ခရစ်နှစ် ၂၀၀၀ နောက်ပိုင်းအခြေအနေမှာ အထိုက်အသင့်တည့်ဖြစ်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ရှုဘယ်(လ) ငွေတန်ဖိုးချလိုက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာစွမ်းအင်ပေါက်ဖွေး မြင့်မားလာသည်၏နောက်ပိုင်း ရုရှားစီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ သိသိသာသာပင် မြန်ဆန်လာခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်လင့်ကစား၊ ဆက်လက်အဖြေထုတ်နိုင်ရန် အရေးကြီးဆုံး မေးခွန်းကြီးတစ်ခုကား၊ ယခုတိုင်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ရုရှားအနေနှင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတစ်ခု အမှန်ပင်ဖြစ်လာနိုင်ပါမည်လော... နှစ်ပေါင်းထောင်ချီ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သော ငါ့မင်းငါ့ချင်းသမိုင်းက၊ အာဏာပိုင်နှစ်ဆီသို့ မြန်လည်ထွက်နိုင်သော တိမ်းညွတ်မှုတစ်ခုကို၊ အခိုင်အမာဖော်ပြနေဆဲဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ ဒီမိုကရေစီအလားအလာများလည်း အမှန်ပင်ရှိနေသည်သား ဖြစ်သည်။ သမ္မတ ဗလာဒီမာပူတင်မှာ ဇွဲစည်းပုံစည်းမျဉ်းနှင့် ပါတီခုံဒီမိုကရေစီ အဆောင်အယောင်များနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်သူ ဖြစ်သည်တိုင်၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပါဝါကိုမူ အောင်အောင်မြင်မြင် ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်သူ ဖြစ်သည်။ မီဒီယာလောကကို ယဉ်ပါးအောင်ထိန်းထားနိုင်သလို အတိုက်အခံများကိုလည်း အသံတိတ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အနေအထား ရှိသည်။ ၂၀၀၃ နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်များအတွင်း၊ ပူတင်၏ အော်လီဂါ(ချ)ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ခွဲမှုမှာ နတ်လူသာခုခေါ်ချင်စရာ ဖြစ်သည်တိုင်၊ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးစနစ်အပေါ် တိုက်ပွဲဆင်သလို ဖြစ်နိုင်သည်များလည်း ရှိနေပြန်သည်။ ယခုအချိန်ထိ၊ ယတိပြတ်ကောက်ချက်ဆွဲဖို့ မလွယ်လှအောင်ရှိရာ၊ 'အချိန်ကစကားပြောလိမ့်မည်'ဟူ၍သာ၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ဘိုလစ်စီးယားနှင့်ပိုလန်မှာကဲ့သို့ပင်၊ ရုရှား၏အတွေ့အကြုံသည်လည်း ဂလိုဘယ်စီးပွားရေးပထဝီအတွက် နောက်ထပ်ပဟေဠိများစွာ ဖွေးထွင်းပေးသလို ဖြစ်ခဲ့သည်။ စင်စစ်၊ ရုရှား၏ကံကြမ္မာကို ဖန်တီးပုံဖော်ပေးနေသည်မှာ ၎င်း၏ လွှမ်းမိုးထားသော ပထဝီအခြင်းအရာနှစ်ရပ်ဟူ၍ပင်၊ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ပထမ အခြင်းအရာမှာ၊ ရုရှား၏အလွန်ကျယ်ပြောသော နယ်မြေအနေအထားဖြစ်သည်။ ရုရှားမှာ၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးအကျယ်ဆုံး တိုင်းပြည်ကြီးဖြစ်သည်။ ရုရှားလူဦးရေမှာ၊ ဥရောပအာရှတိုက်ကြီး၏ အတွင်းပိုင်းဆိပ်ကမ်းမြို့များ၊ ရေကြောင်းသွားလာရေး လွယ်ကူသောမြစ်များ (ပြောရလျှင်)၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးနှင့် အဆက်ပြတ်ကင်းတာစွာ နေထိုင်ကြရသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ရုရှားသမိုင်းစဉ် တစ်လျှောက်လုံး ပြင်ပ

တက္ကသိုလ်နှင့်အဆက်အစပ်မှာ၊ နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင် အားနည်းသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဒုတိယ အခြင်းအရာမှာ၊ ရုရှား၏လတ္တီကျမြင့်သော အနေအထား ဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကြောင့်၊ ရုရှား၏စိုက်ပျိုးရာသီမှာ တိုတောင်းပြီး၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အဆင်ပြေသောရာသီဥတုမျိုး မရှိသလို ဖြစ်နေရ သည်။ မြေတစ်ဧက(ဟက်တာ)အတွက် သီးနှံအတွက်နှုန်းမှာ နိမ့်ကျ သည်ဖြစ်ရကား၊ ရုရှားလူဦးရေမှာ နေရာအနှံ့တွင် ပြန့်ခဲ့နေထိုင်ရသလို ရှိနေသည်။ ရုရှားသမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ရုရှားလူဦးရေ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ၊ ကျေးလက်တောရွာများတွင် ခပ်ကျဲကျဲနေထိုင်ကြသော လယ်သမားတွေသာ များသည်။ မြို့ပြဒေသဆို၍ အထူးပင်ရှားပြီး၊ တစ်ခု နှင့်တစ်ခုလည်း အလွမ်းဝေးအဆက်ပြတ်သလို၊ ရှိနေသည်။ သို့နှင့်အမျှ မြို့ပြလူနေမှုဘဝနှင့် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးအပေါ် အခြေခံသော အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်မှုမှာ၊ ရုရှားလူမှုဘဝတွင် လွှမ်းမိုးသောလက္ခဏာမျိုး မရှိသလောက်ပင် ရှားခဲ့သည်။

ဤသို့သော ရုရှား၏ အခွင့်မသာလှသည့် စီးပွားရေးပထဝီအနေအထား ကို၊ လွန်ခဲ့သော ၂၂၈ နှစ်ကပင် အဒမ်စမစ်က သူ၏နာမည်ကျော် 'နိုင်ငံများ၏ဝန်' (The Wealth of Nations) ကျမ်းတွင်၊ ဖော်ပြထားခဲ့သည်။ အဆိုပါ စီးပွားရေး ပထဝီအနေအထား၏ အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ရုရှားတွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး အခွင့်အလမ်းများ နည်းပါးရသည်ဟု၊ ကောက်ချက်ချခဲ့ဖူး သည်။ ယနေ့ ရုရှားစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင်လည်း၊ ဤအချက်ကို အ ထိုက်အသင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့ လိုပါလိမ့်မည်။

အတိတ်ကို ပြန်လည်စဉ်းစားလိုက်သောအခါ၊ ရုရှားပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု နှင့်ဆိုင်သော ကျွန်တော့်အကြံပြုချက်များကို၊ ပြန်စိစစ်လုပ်ဖို့လိုမည်လား တွေး မိပါသည်။ ကျွန်တော့်အနေနှင့်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ထောက်ပံ့ကူညီမှု များများစားစားရလိမ့်မည်ဟု၊ မျှော်လင့်ခဲ့သည်တော့ မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် ရစ်ချပ်ချေနှင့် ပေါ(လ)ဝု(လ)ဖိုဝစ်တို့ ဦးဆောင်မှုရသည့် အနေအထားတွင် ပို၍ပင် မျှော်လင့်ချက်မထားခဲ့ပါ။ သူတို့နှစ်ယောက်လုံးက ရုရှားနှင့်ပတ်သက် လျှင်၊ အနာဂတ်ကုန်သွယ်ဘက်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီ ပတ်တနာ အဖြစ် ထက်၊ ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုအနေနှင့်သာ ဆက်လက်ကြည့်မြင်နေကြသည်ကို ကျွန်တော့်ကောင်းကောင်း သိပါသည်။ ဤအချက်ကို သိထားသော ကျွန်တော့် အနေနှင့်၊ အောင်မြင်နိုင်သည့်အလားအလာကို ပိုမတွက်ခဲ့သည်မှာ၊ သေချာ ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ကျွန်တော်၏အကြံပေးချက်များကမူ အခြေခံအရ မမှားဟု၊ ယခုတိုင် နိုင်နိုင်မာမာယုံကြည်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ကူရှင်ခံပေးနိုင်ရန်အတွက် ပြင်ပအကူအညီလိုသည်ဟု ကျွန်တော်မြင်သည်။ ဤအတိုင်းလည်း အကြံပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားအကူအညီရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုကား ရပ်လို့မဖြစ်၊ ရေဆုံးရေဖျား ဆက်လုပ်ရမည်ဟုလည်း ယုံကြည်သည်။ ဤအတိုင်းပင် အကြံပြုခဲ့သည်။ လုံလောက်သော ပြင်ပအကူအညီမရခဲ့သည့်အတွက်၊ နိုင်ငံရေးအရ အများညီဆန္ဒရရှိခက်ခဲခဲ့ရသည်မှာကား၊ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ မရေရာမသေဘာသော ဇွန့်စားမှုတွေ ပိုများခဲ့ရသည်မှာလည်း အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ... အက်ဂျက်၊ ချီနိုခွင်လျှာညိုရန်၊ ရုတယ်(လ)ငွေကို အခြားငွေကြေးများနှင့် တရားဝင်လဲလှယ်လို့ရစေရန်၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးအတွက် တံခါးကွယ်ကျယ်ခွင့်ရန် ဆိုသော အခိုင်အမာအကြံပြုချက်များကား၊ လိုအပ်မှန်ကန်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်အတွင်း၊ အဆိုးဝါးဆုံးဟုဆိုနိုင်သော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကား၊ ကျွန်တော်အကြံပြုချက်နှင့် ဘာမျှမဆိုင်၊ ကျွန်တော် အစဉ်အမြဲတန်ဖိုးထားသော မိုးသားမှု၊ မျှတမှုစသော နှုန်းစံများနှင့် ခြောင့်ခြောင့်ကြီးဆန့်ကျင်သည်ဟူ၍ပင်၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်။

တရုတ်ပြည်အနေနှင့်မူ၊ ရုရှားနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးမှ ပို၍တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ရုန်းထွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့်အမျှ တစ်ဖန်ထိုး ခြင့်မားသော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းကိုလည်း ရရှိနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ ဝေါ်လစ်ရှေးချယ်မှုထက်၊ နိုင်ငံနှစ်ခု၏မတူသော ပထဝီစီးပွားရေး၊ ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် လူဦးရေအနေအထားများနှင့် ပိုဆိုင်လိမ့်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

* * *

အခန်း (၅)

တရုတ်အမိလိက်ပြစ်စဉ်

နောင်ချိန်နှင့်နေထွက်ချိန်

၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များ၏ အစောပိုင်းကာလများလောက်လျှင် ကျွန်တော်တို့
လက်တင်အမေရိက အရှေ့ဥရောပနှင့်၊ ယခင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံဟောင်းများ၏
စီးပွားရေးဘဝများကိုသာ၊ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျလေ့လာခွင့် ရခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်
ထိ အာရှမှာ ကျွန်တော်အတွက် သူစိမ်းပြင်ပြင်သာ ရှိနေခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်က
အာရှနိုင်ငံအချို့နှင့် အထိုက်အသင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ထိုနှစ်
အတွင်း၊ ဂျပန်သို့မကြာခဏဆိုသလို ရောက်ခဲ့သလို၊ ဖိလစ်ပိုင်မှ ကိုရာဒွန်
ကွိုနို အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်း၊ ပုံမှန်နီးပါးမျှတွေ့ဆုံဖူးသည်။ ထို
မက၊ အာရှနိုင်ငံ တော်တော်များများသို့လည်း ခြေစကြာဖြန့်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က
တည်းကပင် အာရှ၏အပြောင်းအလဲများမှာ၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတစ်ခုလုံးအပေါ်
ဩဇာသက်ရောက်လျက်ရှိသည်ကို ကျွန်တော် သတိပြုမိခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော် ကံကောင်းခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်အတွင်း
အာရှ၏စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင်၊ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျပါဝင်ပတ်သက်ခွင့်
ရလိုက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးအခွင့်အလမ်းမှာ ၁၉၉၂ နှစ်ဦးစွာ
ဖြစ်သည်။ 'တရုတ်ဘောဂဗေဒအစည်းအရုံး' (Chinese Economists Society)
က၊ ကျွန်တော်ကို သူတို့အဖွဲ့အတွက် အကြံပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ ကမ်းလှမ်း
လာသည်။ ရေငတ်တုန်းရေတွင်းထဲကျသလို ဖြစ်သွားသောကျွန်တော်က၊ ဝမ်း
သာအားရ လက်ခံလိုက်သည်။ သူတို့အဖွဲ့ (CES) မှာ၊ တရုတ်ပြည်စီးပွားရေး
ရှုထောင့်မျိုးစုံမှ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနေသော သုခမိန်အဖွဲ့ဖြစ်ရာ၊ အာရှ၏အမိ
နိုင်ငံကြီးတစ်ခုဖြစ်သော တရုတ်အကြောင်းကို၊ စနစ်တကျလေ့လာခွင့် ရရှိ
ပါသည်။

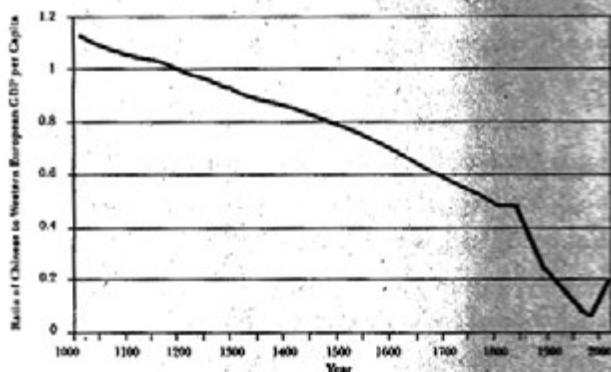
အားလုံးသိပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ တရုတ်ပြည်ကြီးမှာ ၁၉ ရာစုနှစ်ကတည်းက
က စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လမ်းကြောင်းပေါ် ရောက်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။
ထိုစဉ်မှစ၍ တစ်စစထင်ရှားလာသော တရုတ်တို့၏အောင်မြင်မှုကိုလည်း အ

လုံးက လက်ဖျားခါခဲ့ရသည်။ ထို့ထက်၊ တရုတ်ပြည်ကြီးမှာ ကမ္ဘာလူဦးရေ၏ ငါးပုံတစ်ပုံမျှရှိရာ၊ တရုတ်တို့၏အပြောင်းအလဲသည်ပင် ကမ္ဘာကြီး၏အပြောင်း အလဲဟု ဆိုနိုင်စရာရှိပါသည်။ ထို့ပြင် တရုတ်တို့မှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုခရီးတွင်၊ တာထွက်စောခဲ့သော အာရှနိုင်ငံကြီးတစ်ခုလည်း ဖြစ်နေပါသည်။ အကြောင်း ကြောင်းကြောင့် ရာစုနှစ်များနှင့်ချီ၍ နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့သည့်တိုင်၊ ယခုအခါ တရုတ်တို့၏အမိလိုက်ဖြစ်စဉ်မှာ ကောင်းကောင်းအချိန်ရနေခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ်၊ တရုတ်တို့အမိလိုက်ရသည်မှာ အမေရိကနှင့်ဥရောပကိုသာမက ၎င်း၏ အတိတ်သမိုင်းနှင့်ပါ ယှဉ်ပြိုင်ရသော ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုလည်း ဖြစ်နေပါတော့ သည်။

ဤမျှစိတ်လှုပ်ရှားစရာ၊ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလှသော စီးပွားရေးကြီး တစ်ခု၏အတက်အကျသံသရာကို၊ ပို၍နီးနီးကပ်ကပ် ခြေရာခံကြည့်နိုင်ရန် အခွင့်ထူးတစ်ခု၊ မကြာသေးမီက ကျွန်တော်ရရှိလိုက်ပါသည်။ တရုတ်အစိုးရ၏ အရေးဝင်စီးပွားရေးအကြံပေးအဖြစ်၊ တာဝန်ယူခွင့်ရလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် တာဝန်ယူရမည့်အပိုင်းမှာ၊ တရုတ်ပြည်၏ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် တရုတ်ပြည်နောက်ခြမ်း၊ ဝေးလံခေါင်ဖျားဒေသများ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ဤတွင်၊ ကျွန်တော်အနေနှင့် နှစ်ပေါင်း ထောင် ချီခရီးရှည်ကြီးတစ်ခုကို၊ နောက်ကြောင်းပြန်ဖို့ အကြောင်းဖန်လာရတော့သည်။

စီးပွားရေးသမိုင်းပညာရှင် အန်ဂပ်(စ) မက်ဒီဆန်၏ ကိန်းဂဏန်း ခန့်မှန်း ချက်များကိုယူ၍၊ နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို၊ ဝပ်ပုံတစ်ခုဖြင့် သရုပ် ချက်ကြည့်ပါမည်။ အတိအကျမဟုတ်သော်မှ အတက်အကျခန့်ခွဲကို ဆင်တူနိုင် ခဲ့မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။

Figure 1: Per Capita Income in China Relative to Western Europe

ပုံတွင် ဝေါင်လိုက်မျဉ်းမှာ၊ တရုတ်နှင့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ၏ တစ်ဦးချင်းကီပီအချိုး ဖြစ်ပါသည်။ ရေပြင်ညီမျဉ်းမှာ၊ ခရစ်နှစ် ၁၀၀၀ မှ ၂၀၀၀ အတွင်း ရာစုများကို ဖော်ပြထားသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၀၀၀ တွင် တရုတ်နှင့်အနောက် ဥရောပတို့၏ တစ်ဦးချင်းကီပီအချိုးမှာ၊ ၁. ၂ : ၁ ဖြစ်သည်။ တရုတ်တို့က ဦးဆောင်ခဲ့ချိန်ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်း ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ၀. ၈ : ၁ ဖြစ်သွားပြီး၊ ထိုစဉ်မှစတင်ကာ တရုတ်တို့ဘက်မှ တောက်လျှောက် အကျဘက်ရောက်ခဲ့ရသည်။ သည်လိုနှင့်၊ ၁၉၀၀ ပြည့်လွန်နှစ်များရောက်မှ ပြန်တက်ခွင့်ရပြီး၊ ခရစ်နှစ် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှစပြီး အမိလိုက်ဖြစ်စဉ် အမှန် ရလာခဲ့ပါတော့သည်။ ဤဂရပ်ပုံလေးသည်ပင်၊ ကျွန်တော် ရှေ့ဆက်တင်ပြ မည့် လေ့လာချက်များအတွက်၊ နောက်ခံအခင်းအကျင်းဖြစ်ပါ၏။

အရေးကြီးသောခုနှစ်များ

ကိုလံဘတ် အမေရိကကို စတင်တွေ့ရှိချိန်၊ ဗာစကိုဒဂါးမား ဝွတ်ဟုတ် အငှက်ပတ်၍ အာရှသို့ပင်လယ်လမ်းဖောက်နိုင်ချိန်၊ အနောက်သမိုင်း၏ အရေးကြီးသော ဆိုခဲ့ပါအဖြစ်အပျက်များ၊ အစပြုပြီးမကြာမီ ၁၆ ရာစုအစောပိုင်း လောက်ထိ၊ တရုတ်ပြည်မှာ ကမ္ဘာ့တက္ကနိုလိုဂျီဆူပါဂါဟု ဆိုနိုင်လောက်ပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း ဥရောပနိုင်ငံများက အာရှအပေါ် အောင်နိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ တရုတ်တို့စတင်တီထွင်သော သံလိုက်အိမ်မြောင်း၊ ပုံနှိပ်စက် ယမ်း စသည်တို့ကို၊ ကိုင်တွယ် အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤရှေ့တန်းရောက်ခဲ့ပါလျက် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းမှစ၍၊ ဒယ်မ်းဒပိုင် လျှောက်သွားခဲ့ရသည်မှာ ကံကြမ္မာကြောင့်ဟူ၍တော့၊ ရိုးမယ်ဖွဲ့၍ မရနိုင်ပါ။ အရေးကြီးသောအဖြစ်အပျက်များနှင့်၊ ပေါ်လစီအမှားများကို ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြချက် ရှိသည့် ခုနှစ် ငါးခုတိတိ ရွှိပါသည်။ ၁၄၃၄၊ ၁၈၃၉၊ ၁၈၉၈၊ ၁၉၃၇ နှင့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တို့ ဖြစ်သည်။ တရုတ်သမိုင်းအတွက် ပြဿဒါးနှစ်များဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

၁၄၃၄ ခုနှစ် တရုတ်ပြည်မှာ၊ 'မင်'မင်းဆက်အုပ်စိုးချိန် ဖြစ်သည်။ ဤနှစ်မှာပင်၊ တရုတ်ကေရာဇ်က တရုတ်ပြည်ကြီးကို၊ တံခါးပိတ်ပစ်လိုက်သည်။ သူ့ခေတ်သူ့အခါက၊ ခေတ်အမီဆုံးနှင့် အင်အားအကြီးဆုံးရေတပ်ကြီးကို ဖျက်သိမ်းလိုက်ပြီး၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးဆုံးခန်းတိုင်စေခဲ့သည်။ စကရာဇ်ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ကမူ၊ ဤသို့သော ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေးမှာ ငွေကုန်ကြေးကျများသောကြောင့်ဟု၊ အကြောင်းပြခဲ့သည်။ ဝန်မခံသည့်တိုင်၊ တရုတ်ပြည်မြောက်ပိုင်းမှ 'နိုမက်ဆီ'

များ၏အန္တရာယ်ကို အစိုးရိမ်လွန်သောကြောင့်လည်း၊ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ တရုတ်သမိုင်းကို ခေတ်သစ်သို့ဆောင်ကြဉ်းပည့် ကုန်သည်လူတန်းစား အတွက်မူ၊ ဗူးသီးနုအဖွဲ့သတ်ခံလိုက်ရသလို ရှိခဲ့သည်မှာ၊ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်ရပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အခပ်စမစ် က 'အတွင်းကွ်ပေါ်လစီ' (inward orientated policy)ဟု ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ဤပေါ်လစီကပင်၊ တရုတ်စီးပွားရေးအကူအညီကို စတင် လှူတော်ဖြတ် လိုက်ခြင်းဟု ဆိုပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါ ပထမအမှားကြောင့်၊ ဆက်တိုက်ဆိုသလို အားနည်းလာ ခဲ့သော တရုတ်ပြည်ကြီးမှာ၊ ၁၈၃၉ ခုနှစ်တွင် အနောက်ဘက်ကိုလိုနီစနစ်နှင့် ရင်ဆိုင်တိုးခဲ့ရတော့သည်။ ထိုနှစ်မှာပင်၊ မြိတ်သို့တို့က ၎င်းတို့၏ဘိန်း ကုန်ကူးမှုအတွက်၊ တရုတ်ပြည်ကြီးကို တံခါးဖွင့်ခိုင်းခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး ၁၈၃၉ မှ ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင်း ဘိန်းစစ်ပွဲများတွင် အဖွဲ့နှင့်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး၊ တရုတ်တို့၏အချုပ်အခြာအာဏာပင် တစ်ပိုင်းတစ်စ ဆုံးရှုံးလာခဲ့ရတော့ သည်။ ဤကာလနှင့်မရှေးမနှောင်း(၁၈၆၈) ဂျပန်ပြည်တွင်မူ 'မေတီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး'ကို အောင်မြင်စွာဆင်နွှဲနိုင်ခဲ့ပြီး ခေတ်အရေးအတန်ကြီးကို စတင်ချနိုင်ခဲ့သည်။

၁၈၉၈ ခုနှစ်မှာ၊ တရုတ်တို့၏ကြံ့ခိုင်မှုအတွက် သင်္ကေတ သက်သက်မျှသာမက၊ ရှေ့လာမည့်ခရီးအတွက် အတိတ်ဆိုး နိမိတ်ဆိုး ဟူ၍လည်း၊ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ တရုတ်နန်းတွင်းနှင့်နီးစပ်သော မြေပြင် ရှေးဝါဒီလူငယ်တစ်စု ဦးဆောင်ပြီး၊ စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ခေတ် ဖီရေးလမ်းကြောင်းပေါ် ဆွဲတင်နိုင်ရန်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ တရုတ်သမိုင်း တွင် 'ရက်တစ်ရာ ပြုပြင်ရေးလှုပ်ရှားမှု' (hundred-day program of reform)ဟု ထင်ရှားခဲ့သည်။ သို့သော် တရုတ်စကားရပ်တို့၏ အကြမ်း ဖက်နှိပ်ကွပ်မှုကြောင့်၊ မည်သည့်အောင်မြင်မှုမှမရဘဲ ကြေကွဲဖွယ် ဇာတ် သိမ်းခဲ့ရသည်။ စင်စစ်၊ ဆိုခဲ့ပါကြေကွဲဖွယ်ရာအလွမ်းဇာတ်မှာ ထိုစဉ်က အသက်စွန့်ခဲ့ရသော လူငယ်များအတွက်သာမက၊ တရုတ်ပြည်ကြီး ကိုယ်တိုင်အတွက်ပင် ဖြစ်တော့သည်။

ထိုစဉ်မှစ၍ တရုတ်ပြည်ကြီးတွင်၊ ကိုလိုနီပါဝါမျိုးစုံ၏ ဩဇာခံ နယ်မြေများ၊ အပြိုင်းအရိုင်းပေါ်ထွက်လာသည်။ သမိုင်းဆရာများက တရုတ်ပြည်ကြီး၊ ဖရဲသီးစိတ်သလို စိတ်ပိုင်းခံလိုက်ရသည်ဟူ၍ပင်၊ ရေးခဲ့ ကြရသည်။ အဆိုပါ ကိုလိုနီပါဝါများထဲတွင်၊ ဥရောပနိုင်ငံများသာမက အာရှမှ ဖွဲ့ပုံပင် ပါသည်။ ဤနောက်ခံကားမှာပင်၊ တရုတ်အမျိုးသားရေး ဝါဒီများ၏ ၁၉၁၁ တော်လှန်ရေး၊ ပေါ်ထွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤ

တော်လှန်ရေးက၊ လက်ရှိ 'ချင်' မင်းဆက်ကို ဖြုတ်ချနိုင်ခဲ့သော်လည်း၊ မူလရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော သမ္မတနိုင်ငံထူထောင်ရေးကိုမူ၊ အောင်မြင်စွာ မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။ တရုတ်ပြည်တန်တလျား၊ စစ်မင်းများ ပေါ်ထွက်လာပြီး၊ အာရှ၏နာတာရှည်လူမမာကြီးဘဝထိ လျှော့ကျသွားခဲ့ရသည်။

နောက်ဆုံး ၁၉၃၇ တွင်၊ ဂျပန်က တရုတ်ပြည်ကိုကျူးကျော်ခဲ့ပြီး ခြောက်နှစ်ကြာမျှ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ဂျပန်လက်နက်ချသွားသည်ထိ၊ တရုတ်ပြည်ကြီးကား မိုးမလင်းနိုင်ခဲ့သေးပါ။ ဂျပန်ခုခံရေးစစ်ပွဲပြီးသည်နှင့်၊ ပြည်တွင်းစစ်က ဆက်တိုက်ကပ်လိုက်လာသည်။ သည်လိုနှင့်၊ ၁၉၄၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် မော်စီတုန်း ဦးဆောင်မှုဖြင့် တရုတ်ပြည်ကြီး 'နီ'သွားခဲ့ပါတော့သည်။

'မော်' မှ 'တိန့်' သို့

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်ပြီးချိန်မှစ၍ တရုတ်ပြည်မှာ အကောင်းအဆိုး လောကဓံများကို၊ ဆက်တိုက်ဆိုသလို ကြုံဆုံခဲ့ရသည်။ သို့အတွက်၊ တရုတ်ပြည်၏အတွေ့အကြုံမှာ ဆိုဗီယက်တို့ထက် မသာလျှင်သော်မှ မလျော့ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ မော်စီတုန်းဦးဆောင်ခဲ့သော ကာလတွင်၊ အလွန်ဆိုးဝါးသောအမှားကြီးများ ရှိခဲ့သည့်တိုင်၊ အောင်မြင်မှုအချို့လည်း အမှန်ပင်ရှိခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ တရုတ်ပြည်၏ လူထုကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုအဆင့်မှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများထဲတွင် ထိပ်တန်းအဆင့်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

တရုတ်ပြည်လွတ်မြောက်ခါစ ၁၉၄၉ -၅၀ ဝန်းကျင်က၊ တရုတ်တို့၏ ပျမ်းမျှလူသက်တမ်းမှာ ၄၁ နှစ်သာရှိခဲ့ရာမှ၊ ၂၉ နှစ်အကြာ ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် ၆၄ နှစ်၊ ဖြစ်လာသည်။ မွေးကင်းစကလေးသူငယ် သေဆုံးနှုန်းမှာလည်း ကလေးပေါင်း ၁,၀၀၀ တွင် ၁၉၅ ဦးထိ ရှိရာမှ ၂၂ ယောက်ထိကျသွားခဲ့သည်။ အလားတူမွေးနှုန်းမှာလည်း အမျိုးသမီးတစ်ဦးတွင် ပျမ်းမျှကလေး ၆ ဦးထိ ရှိရာမှ၊ ၃ ဦးထိ လျှော့ချနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ သိသာထင်ရှားသည့် အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့သည်မှာ၊ (တစ်ခွန်းတည်းပြောရလျှင်) ပေါ်လစီမှန်ကန်မှုကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အသေးစိတ်၊ စိစစ်ကြည့်လိုက်လျှင်မူ အောက်ပါ အားသာချက်များကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

ပထမဆုံးအမှတ်ပေးရမည်မှာ၊ တရုတ်ပြည်၏ ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေးလှုပ်ရှားမှုများ ဖြစ်သည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုများက ငှက်ဖျား၊ ပုလဲ၊ ကာလဝမ်း၊ ကျောက်ရောဂါစသော တူးစက်ရောဂါကြီးများကို၊ သိ

သာသာလျော့ချနိုင်ခဲ့သည်။ အချို့နေရာများတွင်ဆိုလျှင်၊ အပြီးအပြတ် ပင် ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။

ဂုတီယအချက်မှာ၊ 'ဖိနပ်မပါသောဆရာဝန်' (barefoot doctor) ဟု ခေါ်ကြသည်။ ကျေးလက်တွင်မြို့နယ် တွန်းဟာရေးဝန်ထမ်းများ ဤကြီးပမ်းမှု၊ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့က ကွယ်ပြောသောကျေးလက်ဒေသ အနှံ့၊ ရောဂါကာကွယ်ရေးနှင့်ကုသရေးကို၊ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။

တတိယအချက်မှာ၊ တရုတ်ပြည်၏ လမ်း၊ တံတား၊ ပါဝါ၊ သောက်သုံးရေ အညစ်အကြေးစွန့်စနစ် စသော အခြေခံအဆောက်အအုံ များ၏အားကောင်းချက်၊ ဖြစ်သည်။

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ခေတ်ဦးကာလများက ဆင်နွဲခဲ့သော အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေးကိုလည်း၊ စတုတ္ထအားသာချက်အဖြစ် အမှတ်ပေးသင့်သည်။ အကြောင်းမူ၊ ဤတော်လှန်ရေးက သီးနှံထွက်တို သိသိသာသာတိုးစေပြီး၊ ကျေးလက်စီးပွားရေးဘဝကို တိုးတတ်စေသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဆိုခဲ့ပါအောင်မြင်မှုများ အထိုက်အလျောက်ရှိခဲ့သည်တိုင် 'မော်' ၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ခွင့်လွှတ်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိသော အမှားကြီးအချို့လည်း ခံခဲ့သည်သာ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်၊ 'ရှေ့သို့ ခုန်ယှံတိုးတက်ရေးလှုပ်ရှားမှု' (၁၉၅၈-၆၁)နှင့်၊ 'ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေး' (၁၉၆၆-၇၆)တို့မှာ၊ ခေတ်သစ် တရုတ်သမိုင်း၏ မေ့နိုင်ဖွယ်ရာမရှိသော အမည်းကြီးများဟု၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ 'ရှေ့သို့ ခုန်ယှံတိုးတက်ရေးလှုပ်ရှားမှု' ကြောင့်၊ မသေးငယ်လှသော အငတ်ဘေး ကြီးများနှင့် ကြုံခဲ့ပြီး၊ ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးကြောင့် တရုတ်ပြည်၏နိုင်ငံရေး ဘဝတစ်ခုလုံး ကသောင်းကနင်းဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အဆိုးဝါးဆုံး ထိခိုက်နစ်နာမှုမှာ၊ အဆိုပါ ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးကာလအတွင်း လူငယ်မျိုးဆက်တစ်ခုလုံး၏ သုဉ်းပျက်မှု၊ အဟောသိက်ဖြစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် 'မော်' ကွယ်လွန်ပြီး၊ လေးယောက်ဂိုဏ်းကို နှိမ်နှင်းနိုင်ခဲ့ပြီးမှသာ၊ ဆိုခဲ့ပါ အမှောင် ကာလကြီးကို နိဂုံးချုပ်နိုင်ခဲ့ပါတော့သည်။

၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင်၊ တိန်ရှောက်ပင် အာဏာပြန်ရလာသည်။ တာလ ကြာရှည် တံခါးပိတ်ထားခဲ့သော တရုတ်စီးပွားရေးကို၊ တံခါးပြန်ဖွင့်ပြီး စီးပွားရေး ပြင်ပြောင်း လဲမှုကို၊ အစီစဉ်ရှိရှိ ခြေလှမ်းရှိရှိဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်ကြီးသည်ပင်၊ ကျွန်တော့်စာတမ်း၏ အဓိက သုခလာရေး 'ခွင်' ဖြစ်ပါသည်။

ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေး၏သားသမီးများ

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကျွန်တော် ကံကောင်းပါသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်သို့ ခရီးတိုတစ်ခုသွားခွင့်ရခဲ့ရာ၊ တိန်ရှောက်ပင်ခေတ်၏ အစပိုင်းကို ရိပ်ခနဲမြင်ခွင့်ရခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က တရုတ်ပြည်မှာ၊ မော်စီတုန်းခေတ်၏အမွေကို ခါးချနေဆဲ ဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ လူတိုင်းလိုလိုမှာ၊ အရောင်မိုင်းမိုင်း ယူနီဖောင်း ကိုယ်စီနှင့်။ များသောအားဖြင့်၊ နက်ပြာရောင် ချည်ထည်ကျူးနစ်ဝတ်စုံတွေ ဖြစ်သည်။ ယောက်ျားတွေရော မိန်းမများပါ။ အောင်းဘီပွကြီးတွေ ဝတ်ထားကြ သည်ကိုလည်း သတိပြုမိသည်။

တရုတ်တို့၏ ဘေဂျင်းမြို့တော်မှာ၊ စက်ဘီးပင်လယ်ကြီးဟု ဆိုရမလို့ ရှိသည်။ စက်ဘီးတွေကြားမှ ကုန်တင်ထရပ်ကားတစ်စင်းတလေ တွေ့ရသည်။ လူစီးဆလွန်းကားတွေကိုမူ လုံးဝမတွေ့ရသလောက်ပင်။ ဂေါ်ဖီထုပ်တွေ၊ ခေါင်း စွက်ဗျပ်ထိုး ရောင်းချနေသော လယ်သမား၊ ယာသမားတွေကိုလည်း တွေ့ရ သည်။ ဤမြင်ကွင်းက၊ မိမိတို့လယ်ယာထွက်ကုန်ကို လွတ်လပ်စွာရောင်းချခွင့် ရရှိဆိုသော သင်္ကေတဖြစ်သလို၊ အတိတ်မှဆင်းရဲကျပ်တည်းမှု၏ အစအမ ဖျားကိုလည်း လှစ်ပြနေသလိုရှိသည်။ လွန်ခဲ့သောလေးငါးနှစ်လောက်က ခါး လျှင်၊ ဘယ်လိုမှတွေ့နိုင်စရာမရှိသော ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည် တော်တော်များများ ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ နေကြိုဆိုသူများက၊ သူတို့တစ်တွေကို ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည်များအတွက် သီးသန့်ဖွင့်ထားသော အရောင်းဆိုင်များသို့၊ လမ်းညွှန် ကြသည်။ ထိုနေရာတွင် အရည်အသွေးညံ့ညံ့၊ အဆင့်နိမ့်နည်းပညာသုံး တိုက် မိုလီများနှင့် အဝတ်အထည်တွေကို ဈေးခေါ်ရောင်းချလျက်ရှိသည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင်၊ တရုတ်ပြည်သို့ ဒုတိယအကြိမ်၊ သွားခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ သည်တစ်ခေါက်တွင်မူ အံ့ဩဖွယ်ရာကောင်းလှသော အပြောင်းအလဲများစွာ ကျွန်တော့်ကို ကြုံနှင့်နေသည်။ ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်မန္တတပြုသူများမှာ 'တရုတ် ဘေဂျင်းစေတီအစည်းအရုံး'(CES)အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်သည်။ CES ဆိုသည်မှာ ထင်ရှားသော တရုတ်လူငယ်ဘေဂျင်းစေတီပညာရှင်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသော သုခမိန်အဖွဲ့ကြီး ဖြစ်သည်။ CESအဖွဲ့ဝင်အများစုမှာ အနောက်တိုင်းတက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက်ကြီးများတွင်၊ ပညာသင်ကြားခွင့်ရခဲ့သူများဟူ၍လည်း သိရ သည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ၊ တရုတ်ပြည်စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများရှာဖွေရန်၊ အားတက်သရော ကြိုးစားနေကြသူ ဖြစ်သည်။

CES အဖွဲ့ဝင်တိုင်းလိုလိုတွင် ဝရစ်မာကြီးတစ်ခု၊ (သို့မဟုတ်)

ရှည်ကြီးတစ်ပုဒ်လို စိတ်ဝင်စားစရာအတိအကျသော နောက်ခံဘဝကိုယ်စီ ခိုကြပါသည်။ သူတို့ဘဝတွေက၊ ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်၏ ဝန်းကျင်အား ကာလကြီးကို၊ သရုပ်ထင်ပြသလိုရှိသည်။ သူတို့အများစုမှာ လူလတ်တန်းစားနောက်ခံမှ ဆင်းသက်လာကြသူတွေ ဖြစ်သည်။ ဆရာဝန်များ၊ ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် အဖိုးရအရာရှိတွေ၏ သားသမီးတွေ များသည်။ မော်ဝါဝ၏ တွေ့တွေ့ကောက်ကောက်လော့ဂျစ်အရ မယုံကြည်ရသောလူတန်းစား ဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်အမျှ ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးအတွင်း တန်ဖိုးကြီးကြီးပေးခဲ့ရသော မိသားစုတွေ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

သူတို့ဘဝတွေမှာ အလုပ်ပြုတ်သွားပြီး၊ လူမှုအဆင့်အတန်းနိမ့်ပါခဲ့ရသည်။ သူတို့ကိုယ်တိုင်မှာလည်း၊ ကျေးလက်ယာကောများသို့ အပို့ခံခဲ့ရပြီး နှစ်နှစ်လများ အလုပ်ကြမ်းလုပ်ခဲ့ရသည်။ သည်လိုနှင့် ပညာရေးနှင့်လမ်းခွဲခွဲခြား အတော်များများမှာ စာသင်ကျောင်းနှင့် ရာသက်ပန်ဝေးခဲ့ရသည်။ သို့နှင့်တိုင် သူတို့တစ်တွေမှာ ဘဝကိုလွယ်လွယ်နှင့်အနှံ့ပေးခဲ့ကြသူများ မဟုတ်။ သင်္ချာ၊ ဘာသာစကားနှင့် သိပ္ပံပညာကိုပင်၊ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးပြီး ကိုယ့်ဘာသာ လေ့လာသင်ယူခဲ့ကြသည်။ သူတို့လို မိဝေး၊ ဖဝေး၊ အိမ်ဝေး နေကြသူများကြား တိုးတိုးတိတ်တိတ်လှည့်ဖတ်ခဲ့ရသော စာအုပ်တွေ၏ ကျေးဇူးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤစာအုပ်တွေကပင် သူတို့ကို၊ အိမ်မက်အသစ်တွေပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များရောက်တော့၊ ဖိုးသက်မှန်တိုင်းတို့ ငြိမ်ပြေလာသည်။ ဘက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲတွေ ကျင်းပပေးသည်။ သို့သော်၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်မဟုတ်ပေ။ သိပ်တော် သိပ်ထက်ပါမှ၊ ဝင်ခွင့်ရနိုင်သော အလွန်ခက်လှသည့် စာမေးပွဲတွေ ဖြစ်သည်။ ဖြေဆိုသူပေါင်း သန်းရာချီရှိသော်လည်း၊ အောင်မြင်သည့်အရေအတွက်မှာ ထောင်ဂဏန်းခန့်သာရှိသည်။ အဆိုပါ ထောင်ဂဏန်းသည်ပင်၊ ယနေ့တရုတ်ပြည်၏ အမြဲတေအင်အားစု ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များအရောက်တွင်၊ ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများ ပိုပွင့်လာရာမှ၊ အမေရိကနှင့် ဥရောပတက္ကသိုလ်များထိ သွားရောက် ပညာသင်ခွင့်ရသူတွေ ရှိလာသည်။ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များရောက်တော့၊ Ph.D. ဝင်ရိုက်ယံစီနှင့် သူတို့အိမ်ပြန်လာကြသည်။ မိမိတို့၏ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်မှု ခံခဲ့ယူရင်း၊ တရုတ်ပြည်ကြီး ခေတ်မီနိုင်ငံတော်ထူထောင်ရေးအတွက် ဘဝကို ချွန်ခံခဲ့ကြတော့သည်။ ဤကား၊ CES အဖွဲ့ဝင်များ၏ ယေဘုယျရုပ်ပုံလွှာဖြစ်ပါ၏။

ငွေခွန်းများနှင့်အပြေများ

ကျွန်တော်တက်ခဲ့ရသော၊ CES ၏ ၁၉၉၂ ကွန်ဖရင့်ကို ဟိုင်နန်ကျွန်းတွင်၊ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ဟိုင်နန်မှာ၊ တရုတ်ပြည်၏အသစ်ဖွင့်လှစ်ခါစ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ လေဆိပ်မှကွန်ဖရင့်ကျင်းပရာသို့အသွား လမ်းခရီးအတွေ့အကြုံကပင်၊ ကျွန်တော့်အတွက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်အတိ ဖြစ်နေတော့သည်။ ကျွန်တော်တို့ ဟိုင်နန်ရောက်တော့၊ အတော်လေးမှောင်နေပါပြီ။ မှောင်ကြီးထဲမှာပင် ကားတစ်စင်းနှင့်ခရီးဆက်ခဲ့ကြသည်။ လမ်းဘေးဝဲယာ တစ်လျှောက် ပီးတထိန်ထိန်လင်းနေသော စခန်းများ၊ လက်နှိပ်မီးတဝင်းဝင်းနှင့် လှုပ်ရှားနေကြသူများကို မြင်ရသောအခါ၊ ကျွန်တော့်မှာ အံ့သြနေရတော့သည်။ အတူပါလာသူကိုမေးကြည့်တော့မှ၊ နေ့ဆိုင်းညဆိုင်းနှင့်ဒလကြမ်း လုပ်နေကြသော တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းခွင်များဟု သိရသည်။

ဟုတ်သည်ကော...။ အမှောင်ထဲမှ ထိုးထွက်နေသော ဆောက်လက်စအဆောက်အအုံများမှာ၊ လေးငါးထပ်မက မြင့်နေပြီ။ ခနော်တီခနော်တို ဝါးငြိမ်းတွေကိုငေးရင်း၊ ကျွန်တော့်မှာ အသက်ရှူပင်များနေမိသည်။ သူတို့တွင် မည်သည့်ခေတ်မီတည်ဆောက်ရေးပစ္စည်းမျှ မရှိ။ ကရိန်းတွေ မတွေ့၊ ဘိလပ်မြေ ဖော်စက်ပင် မမြင်။ လက်ချည်းသက်သက်ဖြင့်၊ မိုးပျံတိုက်တွေ ဆောက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ပတ် ၇ ရက်၊ တစ်နေ့ ၂၄ နာရီနှုန်းနှင့် အဆိုင်းလိုက်လည်ပတ်နေကြသည်။ လူနားသော်လည်း အလုပ်ကမနား။ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် နောက်ကျခဲ့ရသည်များကို အမိလိုက်ဖို့ ကျားကုတ်ကျားခဲကြီးစားနေကြဟန်တူသည်။ တရုတ်တို့ နောက်ကျခဲ့ရသည်မှာလည်း နည်းနည်းနောနောမတုတ်နှစ်ပေါင်း ၅၅၀ မျှရှိသည်။

ကွန်ဖရင့်မိတ်ဆွေများက၊ ကျွန်တော့်ကို အရှေ့ဥရောပနှင့် ယခင်ဆိုဗီယက်ယူနီယံတို့၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအကြောင်းကို၊ အလှအယက်မေးကြသည်။ သူတို့၏အပြုအမူ အပြောအဆိုကိုကြည့်ရုံမျှနှင့်၊ အင်ဖော်မေးရှင်း ဆာလောင်နေသူတွေမှန်း သိသာလှပါသည်။ ထိုစဉ်က တရုတ်မိဒီယာတွေမှာ၊ ရုရှနှင့်အရှေ့ဥရောပတို့၏ အပြောင်းအလဲကို၊ သိပ်ခံတွင်းတွေဟန် မတူ။ ပစ်ပစ်ခါခါဝေဖန်ကြသည်များပင် ရှိသည်။ တရုတ်တို့၏ပေါ်လစီထုစေ့ကွက်ကိုသာ အဓိကပုံဖော်လိုဟန်ရှိပြီး၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်မှု၏ အထိခိုက်ခံလိုဟန် မရှိ။ ပိုလန်၏ ပထမဆုံးရွှေ့ကောက်ပွဲ ကျင်းပသည့်နေ့မှာပင် တရုတ်ပြည်တွင် စိတ်မချမ်းမြေ့စရာဖြစ်ရပ်များ ကြုံခဲ့ရသည်မှာ၊ သမိုင်း၏ ရှေးတခင်တိုက်ဆိုင်မှု မဟုတ်နိုင်။ နောက်ကွယ်မှအကြောင်းများစွာ ရှိပါလိမ့်မည်မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ တရုတ်တို့၏အောင်မြင်မှုကို ကမ္ဘာက၊ အသိအမှတ်

နေရပြီဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်း ၉ ရာခိုင်နှုန်းဆိုသည်မှာ၊ သမိုင်းမှာ ပင် အတော်ရှားသည်။ ရုရှားနှင့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံအချို့တွင်၊ အချော်မှုများစွာ နှင့် နပန်းလုံးနေရစဉ်၊ တရုတ်စီးပွားရေးက မှန်မှန်တက်နေသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင်၊ တရုတ်တို့ရွေးချယ်လိုက်သော လမ်းကြောင်းက၊ ပိုမှန်၊ ပိုကောင်းသလော။ တရုတ် အတွေ့အကြုံက၊ အရှေ့ဥရောပအတွက် သင်ခန်းစာကောင်းတွေ ဖြစ်နိုင်သလား။ ရုရှားနှင့်အရှေ့ဥရောပ၏ အတွေ့အကြုံများကို၊ တရုတ်တို့က ဘယ်လိုနားလည် ခံယူထားပါသနည်း။ ကျွန်တော်ဦးနှောက်ကို လာ'ဆွဲ'နေသော မေးခွန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါမေးခွန်းများအတွက်၊ တရုတ်တို့ဘက်မှ 'စ' အဖြစ်သတ်မှတ်ထား သည့် အဖြေတစ်ခုကား၊ ရှိပြီးဖြစ်သည်။ ဤအဖြေက ယခုလိုဆိုသည်။ တရုတ် တို့က ဖြေးဖြေးမှန်မှန်နှင့် ရှေ့ကိုတိုးသည်။ ရုရှားနှင့်အရှေ့ဥရောပက နက် နက်ရှိုင်းရှိုင်းတူးဆွပြီး 'စပီ' နှင့် နှင်လိုသည်။ ပြောရလျှင်၊ 'ဂရက်ဂျူရယ်နည်း' နှင့် 'ရယ်ဒီကယ်နည်း'၊ ဂရက်ဂျူရယ်နည်းက နှေးသည်။ သို့သော် ငြိမ်သည်။ ရယ်ဒီကယ်နည်းက မြန်ကောင်းမြန်မည်။ သို့သော် ကမောက်ကပတွေနှင့် ကြုံ နိုင်သည်။ ဂရက်ဂျူရယ်နည်းက၊ ဈေးကွက်နှင့်ဒီမိုကရေစီကို တစ်သရောတည်း မထား။ တစ်ခုပြီးမှ တစ်ခုလာဖို့ရှိသည်။ ရယ်ဒီကယ်နည်းက၊ တစ်ပြိုင်နက် အကောင်အထည်ဖော်လိုသည်။ စသဖြင့် . . . စသဖြင့် . . .

ဘယ်နည်းက အမှန်၊ ဘယ်ဟာက အမှား၊ ကျွန်တော်မပြောလိုပါ။ ပေါ်လစီများ၏နောက်ကွယ်မှ ယုတ္တိများကိုသာ၊ စိစစ်ကြည့်လိုသည်။ ကျွန်တော် အထင်၊ ယုတ္တိနှင့်ဖြစ်ရပ်တို့ အဟပ်ကွာသလောက်၊ ကွာနေသည်ဟု မြင်သည်။ ပြောရလျှင်၊ တရုတ်ကို 'ဂရက်ဂျူရယ်'၊ ရုရှားနှင့်အရှေ့ဥရောပကို 'ရယ်ဒီကယ်' ဆိုသောသတ်မှတ်ချက်မှာပင်၊ စောဒကတက်စရာများရှိနေသည်။

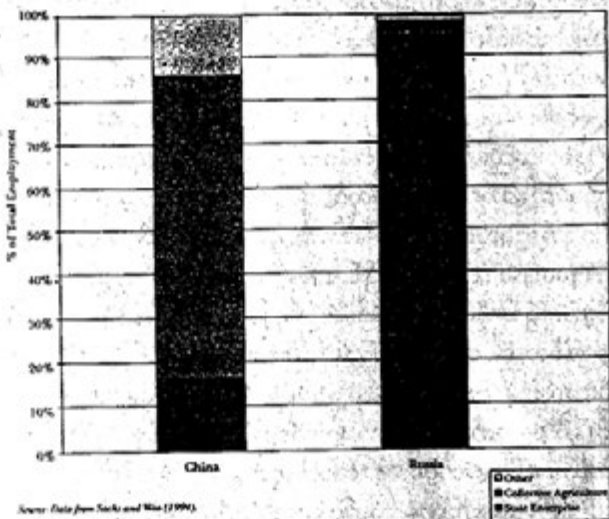
စင်စစ်၊ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)၏ပယ်ရီစတိုက်ကာ ကာလမှာ ဂရက်ဂျူရယ် စစ်စစ် ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်တို့၏အောင်မြင်မှုများကို နမူနာယူထားသည်များ ပင်ရှိသည်။ သို့သော်၊ ရုရှတွင်အလုပ်မဖြစ်ခဲ့ပါ။ အလားတူ နောက်ထပ် နာမည် ကျော် ဂရက်ဂျူရယ်တစ်ခု ရှိပါသေးသည်။ ဟန်ဂေရီ၏ 'ဂုလက်(ချ)ဆိုရှယ် လစ်ဇင်'(goulash socialism)ဖြစ်သည်။ ဂုလက်(ချ)ဆိုသည်မှာ၊ အသားနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ကို၊ ငြုပ်ကောင်းနိုင်နိုင်နှင့်ရောမွှေချက်ထားသော၊ ဟန်ဂေရီ ဟင်းလျာဖြစ်သည်။ ဤဟင်းကို ဖြည်းဖြည်းစားမှ အရသာတွေ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဤနည်းလည်း ရုရှားတွင်အလုပ်မဖြစ်ခဲ့ပါ။ အပြန်အလှန်အနေနှင့်ဆိုလျှင်၊ ဂရက်ဂျူရယ်ဟုသတ်မှတ်ထားသော တရုတ်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင်၊ ရယ်ဒီကယ်သဘောဆောင်သော ဖောက်ထွက်မှုတွေ၊ အမှန်ပင်ရှိသည်။ ဥပမာ အားဖြင့်၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ ဘုံအဖွဲ့များဖျက်သိမ်းလိုက်သည်တို့စွာ ဖြစ်သည်။

ဤတွင် ပြောလိုသည်မှာ၊ ဒေသကြီးနှစ်ခု(တရုတ်နှင့်အရှေ့ဥရောပ)၏ မတူသော လူမှုစီးပွားရေးဖွဲ့စည်းပုံများက၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောပုံသဏ္ဍာန်ကို ရွေးချယ်သွားလိမ့်မည်။ ဆိုသောအချက် ဖြစ်ပါသည်။

ပြားနားချက်များ

၁၉၇၈ ခုနှစ်၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ စတင်စဉ်က၊ တရုတ်ပြည်မှာ ကျေးလက်မြေယာစီးပွားရေးပေါ်တွင်သာ၊ လုံးလုံးလျားလျားရပ်တည်နေရသောအခြေအနေ ဖြစ်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် တိုင်းပြည်လူဦးရေ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြပြီး၊ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ လယ်သမား၊ ယာသမားများဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၆၀ အလွန်နှင့် ၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များသို့ရောက်သောအခါ၊ အဆိုပါလယ်သမားများကို ဘုံအဖွဲ့များအဖြစ်၊ ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်မှစ၍၊ တရုတ်ပြည်တွင် ပုဂ္ဂလိကမြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိတော့ဘဲ၊ ဘုံအဖွဲ့ပိုင်မြေယာများတွင်သာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ချထားပေးခဲ့သည်။ ရရှိသည့်အကျိုးအမြတ်ကို ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးရာတွင်လည်း၊ ဘုံအဖွဲ့မှတစ်ဆင့်သာ ရရှိခဲ့ကြသည်။ သို့နှင့်အမျှ စီးပွားရေးမက်လုံးမရှိတော့ရာမှ၊ ဘုံအဖွဲ့များ၏သီးနှံထွက်နှုန်းများလည်း၊ သိသိသာသာ ကျဆင်းလာခဲ့တော့သည်။

Figure 4: Distribution of Employment by Type of Organization in 1984-1985

Source: Data from Sachs and Woo (1999).

မြို့ပြဒေသတွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်စားသောက်သည့် လူဦးရေမှာ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိပြီး ၎င်းတို့အားလုံးမှာလည်း 'နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ' (S.O.E) တွင်သာ လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ သူတို့အတွက်မူ လုပ်ခအာမခံချက်နှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ခ အပါအဝင်၊ ခံစားခွင့်များမရှိတော့ပေ။ သို့ဖြင့် စီးပွားရေးအတွက် အကျသံသရာများကို စိုးရိမ်စရာမလိုတော့ဘဲ၊ အလုပ်ပြုတ်မှာ မပူရ၊ ထမင်းငတ်မှာ မကြောက်ရသလို ဖြစ်နေသည်။ ပြောရလျှင် 'ထမင်းအိုး လည်ပင်းချိတ်ထားသည့် အနေအထား'ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ဤအချိန်တွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံနှင့် အရှေ့ဥရောပ၏ စီးပွားရေး ဖွဲ့စည်းပုံမှာ တရုတ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်လိုပင် ရှိနေသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် လူဦးရေ၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မြို့ပြဒေသတွင်နေထိုင်ကြပြီး ကော့လတ်နေလူဦးရေမှာ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိသည်။ စက်မှုကဏ္ဍတွင် အလုပ်အင်အားစုတစ်ခုလုံး၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတွင်လည်း ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးမျှ ရှိသည်။ မြေယာကဏ္ဍမှ အလုပ်အင်အားစုမှာ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ ရှိသည်။ ဤသို့ ကဏ္ဍအလိုက်ကွဲနေစေကာမူ လူဦးရေ၏ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးမှာ 'နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ' (S.O.E) များတွင်သာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများဟု ဆိုနိုင်သည်။ မြေယာကဏ္ဍမှာပင်၊ တရုတ်ပြည်လို ဘုံအဖွဲ့များအဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားဘဲ၊ S.O.E များအဖြစ်သာရှိပြီး လုပ်ခလစာပေးထားသည်။ သို့အတွက် လူဦးရေတစ်ခုလုံးနီးပါးမှာ 'ထမင်း(ဂျ)အိုးကြီး လည်ပင်းဆွဲထားသလို' အနေအထားမျိုး ရှိနေခဲ့သည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ဒေသကြီးနှစ်ခုလုံးရှိ S.O.E များ၏ အခြေအနေမှာ ကောင်းလှသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ပုဂ္ဂလိကမက်လုံး မရှိသည်နှင့်၊ အလုပ်သမားထုမှာ မင်းတိုင်းကျေသာ အလုပ်လုပ်ကြသည်။ သို့နှင့်အမျှ အရှုံးပေါ်နေရာ နိုင်ငံတော်မှ တောက်လျှောက်ဆိုသလို ထောက်ပံ့နေခဲ့ရသည်။ သို့ဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်အတွက် ယိုပေါက်ဟာပေါက်ကြီး ဖြစ်နေသလို၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရပိုင်ဘက်များ အတွက်လည်း၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးလိုဖြစ်နေတော့သည်။

တရုတ်ပြည်မှ ဘုံအဖွဲ့များမှာမူ နိုင်ငံတော်၏ အထောက်အပံ့ခံ မဟုတ်ဘဲ၊ အခွန်ထမ်းဆောင်သူများသာ ဖြစ်သည်။ အစိုးရက ဘုံအဖွဲ့များမှ ထွက်သမျှ သီးနှံအားလုံးကို ပေါက်စေ့ထက်လျော့ဝယ်ပြီး၊ မြို့ပြအလုပ်သမားများကို ဈေးနှုန်းသက်သာစွာနှင့်၊ ပြန်ရောင်းပေးခဲ့သည်။ ပြောရလျှင် တရုတ် လယ်သမားများမှာ ကိုယ်တိုင်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူများ ဖြစ်သည့်တိုင်၊ 'ထမင်းအိုး လည်ပင်းချိတ်' နိုင်သည့်အနေအထား မရှိဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤအချိန်တွင် မြေပြင်ပြောင်းလဲရေးပေါ်လစီက၊ မိသားစုတစ်နိုင်တစ်ပိုင် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို တရားဝင် ခွင့်ပြုလိုက်သောအခါ၊ လယ်သမားထုက တစ်ခဲနက်ထောက်ခံလာ ကြတော့သည်။

ကျေးလက်မှ မြို့ပြသို့

မော်စီတုန်းက၊ သူဦးဆောင်ခဲ့သော တရုတ်တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်းကို 'ကျေးလက်အခြေခံ မြို့ပိုင်း' ဟူ၍ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြဖူးသည်။ ရည်မှန်းချက်နှင့် သဘောသဘာဝချင်း မတူသည့်တိုင်၊ ယနေ့ တိန်ရှောက်ပင် ဦးဆောင်သော တရုတ်စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာလည်း၊ ဤလမ်းကြောင်းအတိုင်း လိုက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်မြေယာစီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်အဟုန်ကို အခြေခံပြီး၊ မြို့ပြသို့ ထုံကူးသွားခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဤသည်ပင် အရှေ့ ဥရောပနှင့်မတူသော တရုတ်ပြည်၏ ထူးခြားချက် ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်ပြည်၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်ကို၊ ယေဘုယျအားဖြင့်၊ အဆင့်သုံးဆင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ပထမအဆင့်မှာ၊ ၁၉၇၇ မှ ၁၉၈၀ အထိဖြစ်သည်။ ကျေးလက်အခြေခံ အဆင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဒုတိယအဆင့်မှာ၊ ၁၉၈၀ အလွန်မှ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များအထိဖြစ်သည်။ ကျေးလက်မှအောင်မြင်မှုများ ကို မြို့ပြသို့ထုံကူးယူသည်ကာလ ဖြစ်သည်။ တတိယအဆင့်မှာ၊ ၁၉၈၀ နှစ် ၂၀၀၀ အလွန်နှစ်များဟုဆိုရပါလိမ့်မည်။ ကမ္ဘာလုံးစီးပွားရေးသို့ အရှိန် အဟုန်နှင့်၊ ပေါင်းဆုံသွားသည့်ဖြစ်စဉ်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

သို့အတွက်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုခရီးစဉ်တစ်ခုလုံးကို၊ ဤသို့ မာတိကာ ချနိုင်ပါလိမ့်မည်။ 'ကျေးလက် မှမြို့ပြ၊ နောက် . . . ကမ္ဘာသို့' ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ (ယခုဖော်ပြနေသည့် ဂျက်ဖရီဆာ(ချ)၏စာတမ်းမှာ ပထမနှင့် ဒုတိယ အဆင့် တို့နှင့်သာ အဓိကသက်ဆိုင်ပါသည်။)

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ တူထောင်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း တရုတ်ကျေးလက်စီးပွားရေး၏ အဓိကတွန်းအားစုများ၊ ကျေးလက်ဘုံအဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။ စင်စစ် ဤအဖွဲ့များမှာ၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ 'စုပေါင်းလယ်ယာ' များ ကို နမူနာယူဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစနစ်ကို စတင်ဖြုတ်လိုက်သူမှာ တရုတ် ကွန်မြူနစ်ပါတီမဟုတ်သလို၊ တရုတ်အစိုးရလည်းမဟုတ်ပါ။ မော်စီတုန်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ပါဝါကွက်လပ်ကို ချိန်ခါသင့် အသုံးပြုပြီး၊ လယ်သမားထုကိုယ်တိုင်က ကိုယ့်သဘောနှင့်ကိုယ် ဘုံအဖွဲ့များကို ကျောခိုင်းသွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့အတွက်၊ တရုတ်စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှု၏မူလအစမှာ၊ အထက်မှအောက်သို့ လာသည်မဟုတ်။ အောက်မှအထက်သို့ လာသည်ဟူ၍သာ၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်။

၁၉၇၉ ခုနှစ်ရောက်မှ၊ တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီက ဘုံအဖွဲ့စနစ်ကို တရားဝင်ဖျက်သိမ်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖျက်သိမ်းပြီး ဆိုခဲ့ပါ ဘုံအဖွဲ့စနစ်နေရာတွင် 'မိသားစု ကိုယ်ထူကိုယ်ထစနစ်' (household responsibility system) နှင့် အစားထိုးပေးခဲ့သည်။ ဤစနစ်ကျေးဇူးကြောင့် ၁၉၄၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းကတည်းက၊ ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့သော စီးပွားရေးမက်လုံးတို့ ပြန်လည်အသက်ဝင်လာရာ၊ လယ်သမားထုကိုယ်တိုင် သီးနှံအထွက်တိုးရေးကို ကိုယ်တိုင်စီပွားလို၊ အပြိုင်ကြိုးစားလာခဲ့ကြသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် သီးနှံထွက် သိသိသာသာတက်လာရာ၊ ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များအရောက်တွင် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံထူထောင်ပြီးနောက်ပိုင်း၊ ကျေးလက်စီးပွားရေး ခန်းအဖွဲ့ဆုံးတာလသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။

[ဤမျှ စွဲမြဲခိုင်မာနေခဲ့သော စနစ်တစ်ခု (ဘုံအဖွဲ့စနစ်)တို့ အချိန်တိုအတွင်း အမြစ်ဖြတ်နိုင်ခဲ့သည်ကို၊ 'ဂရက်ဂျူရယ်နည်း'ဟု မည်သို့မျှ ဆိုနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ထက် မာကျွ(စ)ဝါဒီပါတီတစ်ရပ်က၊ စီးပွားရေးမတ်လုံးနှင့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးကို တရားဝင် အားပေးထူထောင်ခဲ့သည်မှာလည်း အလွန်နက်ရှိုင်း သော 'ရယ်ဒီကပ်နည်း' ဟု၊ ဆိုရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ ပြောရလျှင် တရုတ်နည်း တရုတ်ဟန် ရှေး(ခ)ရိုက်ကုထုံးဟူ၍ပင်၊ ဆိုရမလိမ့်မည်။ ဤတားစကားချပ်။]

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း တရုတ်တို့၏ 'မိသားစုကိုယ်ထူကိုယ်ထစနစ်'မှာ မျှော်မှန်းထားသည်ထက် ပိုမိုအောင်မြင်ခဲ့ရာ၊ တရုတ်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာ အစကောင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ သီးနှံအထွက်တိုးမှုကြောင့် မိတ္တူအတွက်စိုးရိမ်စရာမရှိတော့သည်နှင့်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအချိန်အဟုန်ကို မြို့ပြဒေသအထိ နောက်ကျောလှုံလှုံနှင့်၊ သယ်ဆောင်သွားနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ပထမအဆင့်မှ၊ ဒုတိယအဆင့်ကို ခြေလှမ်း နှစ်လမ်းနှင့် တူးပြောင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ပထမခြေလှမ်းမှာ၊ ကျေးလက်နေလယ်သမားများကို အစဉ်အလာ မြေယာနှင့်တုပ်နှောင်ထားမှုမှ၊ ကြီးခြေလွတ်ထေလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်၏အကျိုးဆက်အနေနှင့်၊ မြေယာမှအပဖြစ်သော ကျေးလက်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (တရားဝင်အမည်မှာ မြို့နယ်နှင့်တော့ရွာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ T.V.E) ထူထောင်နိုင်ရန်၊ လုပ်အားတွေ့ကွက်အသစ်တစ်ခု အဆင်သင့်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သည်လိုနှင့်၊ ယခင်က မြေယာစီးပွားရေးတစ်ခုတည်းကိုသာ လုံးလုံးလျားလျားမှီခိုခဲ့ရသော၊ တရုတ်ပြည်ကျေးလက်ဒေသများတွင်၊ TVE များ ရာနှင့်ထောင်နှင့်ချီ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပါသည်။

ဒုတိယခြေလှမ်းမှာ၊ မြို့ပြဒေသများတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ(SEZ)

ဦးထွက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအပိုင်းတွင်မူ ကျေးလက်မှာလို တစ်ခွင်တစ်ပြင်
 လုံးနှင့် တစ်ပြိုင်တည်းစတင်လိုက်သည် မဟုတ်။ အလားအလာအကောင်းဆုံး
 ဒေသများကိုသာရွေးချယ်ပြီး စမ်းသပ်လုပ်ကိုင်စေခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆို
 ရလျှင် အောင်မြင်မည့်သူများကိုသာ ဦးစားပေးရွေးချယ်သည့်ပေါ်လစီ (Picking
 The Winners Policy) ဖြစ်သည်။ တန်းတူညီမျှရေးအခြေခံပေါ်မှ စဉ်းစားလေ့
 ရှိသော ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံရေးအတွက်၊ အဓိကပေါ်လစီခြေလှမ်းမှာ နိုင်ငံတကာ
 ကုန်သွယ်ရေးနှင့် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တံခါးကျယ်ကျယ်ဖွင့်ပေးလိုက်
 ခြင်းပင်ဖြစ်သည် (trade and investment liberalization)။ ဤသည်မှာလည်း
 နိုင်ငံခြားအရင်းအနှီးဆိုလျှင် သွေးစုပ်မှုရေခဲမြေခဲအဖြစ်၊ အစွဲကြီးနေသော
 ဆိုရှယ်လစ်စဉ်းစားနည်းမှ ဖောက်ထွက်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တကယ်လက်တွေ့
 တွင်မူ ဤပေါ်လစီသည်သာ တရုတ်ပြည်ရော နိုင်ငံတကာအတွက်ပါ၊ နှစ်ဦး
 နှစ်ဖက် အကျိုးများစေခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတကာဘက်မှ တရုတ်ပြည်၏ ဈေးအိ
 လုပ်အားကိုအသုံးပြုပြီး 'လုပ်အားကဲ ကုန်စည်များ'(labour intensive goods)
 ဖြင့်၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကိုထိုးဖောက်ဖို့ အခွင့်သာလာသည်။ တရုတ်ပြည်ဘက်မှ
 လည်း လိုအပ်သောအရင်းအနှီးနှင့် တကွနိုလိုဂျီတို့ရလာရုံမျှမက၊ အလုပ်အကိုင်
 အခွင့်အလမ်းသစ်များ ပွင့်လာစေသည်။

SEZ များဖွင့်လှစ်ပြီး နှစ်အနည်းငယ်အကြာမှာပင်၊ တရုတ်ကျေးလက်
 ဒေသမှ လူလှိုင်းလုံးကြီးများ၊ မြို့ပြဒေသများသို့ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ကြတော့သည်။
 ဤအချက်က တစ်ဖက်စောင်းနင်းဖြစ်နေသော တရုတ်ပြည်၏ စီးပွားရေးဖွဲ့
 စည်းပုံကို ပြန်လည်ချိန်ညှိပေးလိုက်နိုင်ရုံမျှမက ကျေးလက်မှပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး
 အောင်မြင်မှုကို၊ မြို့ပြသို့ထူထွက်လိုက်ရာလည်း ရောက်သွားသည်။ ဤသည်၏
 အကျိုးဆက်အနေနှင့်၊ တရုတ်ပြည်၏ပို့ကုန်လုပ်ငန်း သိသိသာသာဖွံ့ဖြိုးလာပြီး
 'မော်' ခေတ်တစ်လျှောက်လုံး အထီးကျန်ဖြစ်ခဲ့ရသော တရုတ်ပြည်ကြီးကို ကမ္ဘာလုံး
 စီးပွားရေးနှင့် ဆက်သွယ်လမ်းဖောက်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ SEZ များဖွင့်ခါစက
 တရုတ်၏ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ၊ ဒေါ်လာဘီလီယံ အနည်းငယ်မျှသာရှိရာမှ၊ ခရစ်နှစ်
 ၂၀၀၀ အရောက်တွင် ဒေါ်လာ ၂၀၀ ဘီလီယံအထိ ခုန်တက်သွားခဲ့သည်။

စင်စစ်၊ SEZ ပေါ်လစီမှာ အသစ်အဆန်းသက်သက်တော့လည်း၊ မဟုတ်
 ပါ။ ရှည်ကြာသောတရုတ်ပြည်သမိုင်းမှ အတွေ့အကြုံတစ်ခုကို ပြန်လည် အသစ်
 သွင်းလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အတိအကျဆိုရလျှင်၊ ၁၉ ရာစုအလယ် ဘိန်းစစ်ပွဲအပြီး
 တရုတ်စီးပွားရေးကို ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့်ဆက်စပ်မိစေရန် စမ်းသပ်ကြည့်ခဲ့
 သော 'လွတ်လပ်သည့်ကုန်သွယ်ရေးဇုန်များ' (FTZ) ဖြစ်သည်။ ယနေ့ SEZ နှင့်
 ထိုစဉ်က FTZ တို့၏ အဓိကခြားနားချက်မှာ၊ မတူသော ဆက်စပ်အခြေအနေ

ဖြစ်သည်။ FTZ ကာလ တရုတ်ပြည်မှာ ကိုလိုနီတစ်ပိုင်းအခြေအနေဖြစ်ပြီး ကိုလိုနီ နယ်ချဲ့စနစ်နောက်ခံအခင်းအကျင်းတွင်၊ လှုပ်ရှားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့ SEZ ကာလ တရုတ်ပြည်မှာ၊ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းခေတ်တွင် လှုပ်ရှားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့နှင့်အမျှ ယနေ့ SEZ များ၏အောင်မြင်မှုအခြေခံမှာ သော့ချက်အကျဆုံးတူရွဲ့ချက် သုံးရပ် အပေါ်တွင် မူတည်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤသည်တို့မှာ တရုတ်ပြည်၏ စေ့ချီသောလုပ်အား၊ နိုင်ငံတကာမှ တကွနီလိုဂျီရနိုနိုင်စွမ်းနှင့်၊ နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးစီးဝင်နိုင်စွမ်းကို ဖြစ်သည်။ ဤအတွက် တရုတ်ခေါင်းဆောင်များ ငွေ့ချယ်လိုက်သည့်လမ်းကြောင်းမှာ၊ တံခါးဖွင့်ပေါ်လစီဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်ပြည်သို့ နိုင်ငံတကာအရင်းအနှီးစီးဝင်မှုကို ခြေရာခံကြည့်လိုက်လျှင်၊ လမ်းကြောင်းသုံးခုမှ ဝင်လာသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ပထမလမ်းကြောင်းမှာ၊ ဥရောပနှင့်အမေရိကရှိ ဘဏ္ဍာရေးစင်တာများမှ လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဤလမ်းကြောင်းတွင်လည်း၊ ပုံစံနှစ်မျိုးဖြင့်ဝင်လာပါသည်။ တစ်ခုမှာ 'နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု' (FDI) ပုံစံဖြစ်၍၊ နောက်တစ်ခုမှာ 'ပေါ့ ဖိလီယိုနည်း' (စတော့ဇေးကွက်မှ လာသောနည်း) ဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်တွင်း စတော့ဇေးကွက်မှာ၊ ယခုချိန်အထိ အားမကောင်းလှသေးရာ၊ FDI နည်းက အဓိကဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ နိုင်ငံခြားမှ ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုလုံး အပင်ရွှေ့စိုက်သည့်နည်း ဖြစ်သည်။ 'ကမ်းလွန်ရင်းမြစ်ရှာခြင်း' (off shoring)ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဒုတိယလမ်းကြောင်းမှာ၊ အာရှနိုင်ငံအများစုတွင် ယုံ့နှံ့နေထိုင်ကြသော ပင်လယ်ရပ်ခြား တရုတ်အမျိုးသားများထံမှ လာသည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ၊ သူတို့ ရောက်ရှိနေထိုင်ရာဒေသများရှိ အောင်မြင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်နေကြသူများဖြစ်ရာ၊ သူတို့ဆီမှ အရင်းအနှီးသာမက ဘီဇနက်အတွေ့အကြုံများပါ ရသည်။ တတိယလမ်းကြောင်းမှာ၊ 'တစ်ကျော့ပြန်အရင်း' (round-tripping capital)ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ 'နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ' (SOE) များမှတစ်ဆင့် တရုတ်ပြည်ပြင်ပသို့ ထွက်သွားသောအရင်းအနှီးများကို၊ ဟောင်ကောင်ဘဏ္ဍာရေးပွဲစားများကို ကြားခံပြုပြီး၊ ပြည်မကြီးသို့ ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့်၊ SOE များကြောင့် အဟောသိက်ဖြစ်ရသော အရင်းများကို၊ ပြန်လည်အသုံးချနိုင်ခဲ့သည်။

တရုတ် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင်၊ ဂရက်ဂျူရယ်နည်းဟုဆိုနိုင်သည့် ဘစ်ခုတည်းသောကဏ္ဍမှာ၊ မုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးသာဖြစ်ပါသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ SUE များမှာ နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်နှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းများအတွက်၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်နေသည့်တိုင်၊ တရုတ်ခေါင်းဆောင်များအနေနှင့် ၎င်းတို့ကို အလျင်စလို

ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းမည့်ပုံ မရှိပါ။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေးကို ဇွတ်အတင်း အတောင် အထည်ဖော်လိုက်လျှင်၊ ဖြစ်တန်ရာသော လူမှုရေးမတည်ငြိမ်မှုများကို ကောင်းကောင်းတွက်ဆထားကြဟန်၊ တူပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း (ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု တတိယအဆင့်)ရောက်တော့မှ၊ ဆိုခဲ့ပါ SOE ရှယ်ယာများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခွင့် ပြုလာခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် SOE များကို ဖက်စပ်ပုံသဏ္ဍာန်ပြောင်းပစ်လိမ့်မည်ဟု၊ ခန့်မှန်းရပါသည်။

ရုရှား အရှေ့ဥရောပတိုင်းနှင့် နိုင်းယှဉ်ချက်

၁၉၈၉ ခုနှစ် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများ၏အခြေအနေ၊ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ဆိုဗီယက်ယူနီယံတို့၏အခြေအနေများနှင့် တရုတ်ပြည်၏အနေအထားတို့ကို နိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါမည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံတွင်ရော အရှေ့ဥရောပတွင်ပါ၊ ဝန်ထမ်းတိုင်းအလုပ်သမားတိုင်းမှာ ထမင်းဖိုး လည်ပင်းချိတ်ထားသည့်အနေအထားတွင်ရှိသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဟုဆိုနိုင်သော စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှာလည်း၊ အစိုးရအထောက်အပံ့နှင့် မကင်းကြသည်သာများသည်။ ဤသို့နိုင်ငံတော်က အစစတာဝန်ယူနေရရာ၊ ဘတ်ဂျက်နှင့်ငွေပမာဏဖိအားမှ အလွန်ကြီးမားလျက်ရှိနေတော့သည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ မက်ခရိုစီးပွားရေး မတည်ငြိမ်မှုများနှင့် အမြဲတစေလို့၊ နပန်းလုံးနေကြရတော့သည်။ ပို၍ဆိုးသည်မှာ၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံနှင့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံအများစု၏၊ နိုင်ငံတကာချေးငွေအပေါ် အာဆီလွန်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀ ဝန်းကျင်သို့ရောက်သောအခါ ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖိစီးလာပြီး၊ နောက်ထပ်ချေးငွေသစ်များ မရနိုင်တော့ရုံမက၊ အကြွေး သစ်ပြဿနာများနှင့်ပါ၊ ရင်ဆိုင်လာရတော့သည်။

စင်စစ်၊ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)အနေနှင့် ၁၉၈၅ မှ ၁၉၉၀ အတွင်း၊ တရုတ်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို၊ စမ်းသပ်ကြိုးစားခဲ့သည်များ ရှိခဲ့ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို အစိုးရထောက်ပံ့ကြေးများ မပေးတော့ဘဲ၊ နိုင်ငံတော်ကဏ္ဍကိုလည်း ထုတ်နိုင်သလောက် လစ်ဘရယ်အသွင်ပြောင်းဖို့၊ ကြိုးစားကြခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်း၊ တရုတ်ပြည်မှာလို့ အောင်မြင်မှုများမရခဲ့ဘဲ၊ ဆိုးရွားများနှင့်သာ လက်တွေ့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ဤသည်မှာလည်း၊ သူ့အကြွေးနှင့်သူဟူ၍သာ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ တရုတ်အလုပ်အင်အားစု၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ပြင်ပတွင် ရှိသော်လည်း၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံတွင်မူ အစိုးရအထောက်အပံ့နှင့်ကင်းလွတ်သော အလုပ်အင်အားစုဆို၍၊ ၁ ရာခိုင်နှုန်းမျှ

ရှိနေသည်။ သို့အတွက်၊ တရုတ်ပြည်မှာလို ကျေးလက်၊ မြို့ပြနှင့် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်များရှိ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများတွင်အသုံးပြုရန်၊ အလုပ်သမား မရတတ်နိုင် လောက်အောင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ရိက္ခာထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင်လည်း အလားတူဖြစ်ပါသည်။ တရုတ် ပြည်တွင် ဘုံအဖွဲ့များကိုဖျက်သိမ်းပြီး၊ မိသားစုတစ်နိုင်တစ်ပိုင် ထုတ်လုပ်ရေးကို ခွင့်ပြုသလိုမျိုး၊ ဆိုဗီယက်တွင်စမ်းသပ်ခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်မှုမရခဲ့ဟူ၍သာ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤသည်မှာလည်း၊ ဆိုဗီယက်စုပေါင်းလယ်ယာများမှာ တရုတ်ဘုံအဖွဲ့များနှင့်သဘာဝမတူသောကြောင့်၊ ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုဗီယက်စုပေါင်း လယ်ယာများမှာ၊ အရင်းကံသောအကြီးစားထုတ်လုပ်ရေး ပုံသဏ္ဍာန်များ ဖြစ် သည်။ ဤအနေအထားတွင် စုပေါင်းလယ်ယာများကို ဖျက်သိမ်းပြီး၊ ပုဂ္ဂလိက ထုတ်လုပ်ရေးအသွင် ပြောင်းလိုက်သောအခါ၊ တရုတ်မှာလိုအောင်မြင်မှုမရဘဲ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေ့သာဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထုတ်လုပ်ရေးတတ်မလာဘဲ ကျွန်ုပ် ပင် သွားခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး လယ်သမားထုကိုယ်တိုင်က၊ အဖိုးရထောက်ပံ့ကြေးများကို ပြန်လည်မျှော်လင့်သည့် အနေအထားသို့ ရောက်ခဲ့ရသည်။

ဤတွင် အဓိကပြောလိုသည်မှာ၊ တရုတ်နှင့်ရုရှားတို့၏မတူသော ဆက်စပ် အခြေအနေများအကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကခြားနားချက် ၅ ချက် မှီ သည်ဟု၊ သဘောရပါသည်။

- (၁) ဆိုဗီယက်နှင့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများစုတွင် အလွန်ကြီးများသော နိုင်ငံခြားကြေးမြီများ ရှိနေသည်။ တရုတ်တွင် ဤသို့မရှိ။
- (၂) တရုတ်ပြည်တွင် ပို့ကုန်ဦးတည်သောဖွံ့ဖြိုးရေးကို၊ ကျောထောက် နောက်ခံပြုပေးနိုင်သည့် ကမ်းရိုးတမ်းဒေသလုပ်ကွက်များ၊ အ မြောက်အမြားရှိသည်။ ဤဒေသများမှာ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ် ရေးအတွက် တံခါးပေါက်များဖြစ်နေသလို၊ ဈေးချိုသောလုပ်အား လည်း အလျှံပယ်ရနိုင်သည်။ ဆိုဗီယက်နှင့်အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံ များတွင် ဤသို့သော အားသာချက်များ မရှိ။
- (၃) တရုတ်ပြည်တွင် ပင်လယ်ရပ်ခြားတရုတ်အမျိုးသားများ၏ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့်အကူအညီများစွာ ရခဲ့သည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးအတွက် စံပြုနမူနာများဖြစ်သလို၊ အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများလည်း ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်နှင့် အရှေ့ ဥရောပနိုင်ငံများတွင်၊ ဤသို့သော အပြင်စည်းမှပိုင်းရမည့်သူများ မရှိ။
- (၄) ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု တနည်းကာလ

မှာပင်၊ ရေနံထုတ်လုပ်ရေးကျဆင်းမှုနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ တရုတ်တွင် ဤလိုမျိုး မဖြစ်ခဲ့။

- (၅) ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှာ၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမတိုင်မီကပင် သူ့နည်းသူဟန်ဖြင့်၊ စက်မှုကဏ္ဍသို့ရောက်ရှိနေပြီးဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင် ၎င်းတို့အသုံးပြုသောတက္ကနိုလိုဂျီမှာ ဥရောပ၊ အမေရိကနှင့် ဂျပန်တို့အသုံးပြုသော တက္ကနိုလိုဂျီနှင့် သဟဇာတမျှလှသည် မဟုတ်။ တသီးတခြား သဘောဆောင်သည်။ တရုတ်၏တက္ကနိုလိုဂျီမှာ အဆင့်နိမ့်သည်ဖြစ်ရာ ဥရောပ၊ အမေရိကနှင့် ဂျပန်တို့၏ တက္ကနိုလိုဂျီကို အလွယ်တကူမွေးစား အသုံးပြု၍ရသည်။

စင်စစ်၊ ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မအောင်မြင်ခဲ့သည်မှာ၊ ဤခြားနားချက်များနှင့် အဓိကသက်ဆိုင်ပါလိမ့်မည်။ တရုတ်ပြည်မှာကဲ့သို့ပင် ဂေါ်ဘာချော့(ဖ)ကိုယ်တိုင်သည်လည်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို ကြီးမြောက်ခဲ့သည်သာဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်၊ ထုတ်လုပ်ရေးတက်မလာဘဲ လုပ်ခတိုးမြှင့်တောင်းဆိုခဲ့မှုများနှင့်သာ၊ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အလားတူပင်၊ နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းဖို့ ကြိုးစားကြည့်ခဲ့ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် အောင်မြင်မှုမရခဲ့ဘဲ၊ အစိုးရအပေါ်တွင်သာ တိုး၍ ပိုမိုလာကြသည်။ ဤတွင် ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြဿနာက ရှေ့ရောက်လာတော့သည်။ ဤလိုငွေကို တရုတ်ပြည်မှာလို၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍထုတ်လုပ်ရေးဖြင့်လည်း မဖြည့်နိုင်၊ ပိုကုန်မှရသော ဝင်ငွေဖြင့်လည်း မဖြည့်နိုင်ရာမှ၊ နိုင်ငံခြားဈေးငွေများ ပေါ်တွင်သာ၊ ပို၍အမှီသဟဲပြုလာရသည်။ ဤသို့ဖြင့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြင့် စတင်ရသလိုရှိခဲ့သည်။

တရုတ်ပြည်တွင်မူ၊ ဤသို့သောအခက်အခဲများ မရှိသည့်တိုင်၊ သူပြဿနာနှင့်သူ ဟုဆိုရပါလိမ့်မည်။

စိန်ခေါ်ချက်များ

ယနေ့တရုတ်ပြည်မှာ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ကျကျနန အခြေတည်မီပြီဟု၊ အပြည့်အဝဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ဆိုလျှင် မနည်းလှသောစိတ်ခေါ်ချက်များ၊ ရှိသလောက် ရှိနေသေးသည်ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤသို့သောစိန်ခေါ်ချက်များထဲမှာ၊ အဓိကအကျဆုံးဟု ယူဆသည်များကို ဖော်ပြသွားပါမည်။

ပထမဆုံးရင်ဆိုင်ရမည့် စိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ တပြေးညီဖွံ့ဖြိုးမှု မရတတ်

နိုင်သေးခြင်း ဖြစ်သည်။ အခြားသောစီးပွားရေးများတွင်ပင် တရုတ်စီးပွားရေး မှာလည်း၊ ပထဝီနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ တရုတ်ပြည်အတွက်ဆိုလျှင် အရှေ့အနောက်ကွာခြားမှုနှင့်၊ တောင်၊မြောက်ကွာခြားမှုတို့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ရှိနေသည်။

အရှေ့အနောက်ကွာခြားချက်မှာ ပို၍သိသာမြင်သာပါသည်။ တရုတ် ပြည်၏အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်းမှာ၊ ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာအနားသတ်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိအရေးကြီးသော ဆိပ်ကမ်းမြို့များကို ဤကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။ မြောက်မှတောင်သို့ အစဉ်အတိုင်းပြောရလျှင် တီယန်ဆင် (ဒါလီယန်)၊ ရှန်ဟိုင်း၊ ဝွမ်ဒေါင်(ဝွမ်ဇောင်)၊ ဟောင်ကောင်နှင့် တိုင်နန်ကျွန်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဤမြို့များမှာ၊ အဓိက ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များနှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိနေပြီး ရေကြောင်းကုန်သွယ်မှုတွင် ကုန်ကျစရိတ်ရော အချိန်ကိုပါ ချွပ်နိုင်သည့် အားသာချက် ရှိသည်။ ဤအချက်ကြောင့်ပင် တရုတ်ပြည်၏ အဖွံ့ဖြိုးဆုံးဒေသ များမှာ၊ အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်းတွင် စုနေခြင်းဖြစ်သည်။

တရုတ်ပြည်၏ အနောက်ဘက်နယ်စပ်တွင်မူ၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အထက် ၄၅၀၀ အမြင့်တွင်ရှိသော တိဘက်ကုန်းပြင်မြင့်နှင့် ဗဟိုဘက်အန္တရာယ် ရှိနေသည်။ ဤဒေသများမှာ၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးဗဟိုဌာနများနှင့် အလွမ်းထေး နေပြီး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုန်ကျစရိတ်ပင် အတော်များနေသည်။ ဤ အတွက်ကြောင့်ပင်၊ တရုတ်ပြည်၏ဖွံ့ဖြိုးမှု နောက်အကျဆုံးဒေသများ ဖြစ် နေရသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ကိုယ်တိုင်ကလည်း၊ ငွေဖြစ်လွယ်သော အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်းဒေသများကိုသာ စုပြုံတိုးနေကြပြီး၊ အနောက်ဘက် ပြည်နယ်များကိုမူ၊ လက်ရှောင်နေကြသည်က များသည်။ ပြည်တွင်း အလုပ် ရှာဖွေကြသူများမှာလည်း၊ အနောက်မှအရှေ့သို့ အစုလိုက်အပြုံလိုက်ရွှေ့ပြောင်း လျက်ရှိရာ၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးလူရွှေ့ပြောင်းမှုကြီးဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်စရာ ရှိသည်။ စုစုပေါင်းသန်း ၁၅၀ မျှရှိလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။

တောင်၊မြောက်ကွာခြားချက်မှာ ယခုလောလောဆယ် သိပ်ပြဿနာမရှိ လှသေးသော်လည်း၊ ရေရှည်အတွက်ဆိုလျှင် အရေးကြီးသောစိန်ခေါ်ချက် ဖြစ် လာနိုင်သည်။ မြောက်ပိုင်းပြည်နယ်များ၏ တောင်ပိုင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ခြောက် သွေ့သောရာသီဥတုမှာ၊ အဓိကအခက်အခဲတစ်ခုလို ဖြစ်နေသည်။ ရွှေ့လာ မည့်နစ်များအတွင်း၊ မြောက်ပိုင်း၏သောက်သုံးရေရှားပါးမှုမှာ စီးပွားရေး လှမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက်၊ အဟန့်အတားတစ်ခုဖြစ်လာနိုင်သည်။

ဆိုခဲ့ပါ အဟပ်ကွာမှုများကို ရင်ကြားစေနိုင်ရန်၊ တရုတ်ခေါင်းဆောင် များအနေနှင့် နည်းလမ်းရှာဖြေရှင်းလျက်ရှိနေကြသည်။ အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်း

ဒေသများမှ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို၊ အနောက်သို့ရွှေ့လာစေရန် မက်လုံးပေး
ဆွဲဆောင်လျက်ရှိကြသည်။ ထို့ထက်၊ တရုတ်ပြည်၏အဓိကမြစ်ကြီးများကို
ထောင်မှမြောက်သို့ပြောင်းပြန်စီးဆင်းနိုင်စေရန်၊ အလွန်ရည်မှန်းချက်ကြီးသော
စီမံချက်များကိုလည်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဤစီမံ
ချက်၏ကုန်ကျစရိတ်၊ စီးပွားရေးအကျိုးကျေးဇူးနှင့် အောင်မြင်သက်ရောက်မှု
များကို ယခုလောလောဆယ် အတိအကျအသိမြတ်စွာ ခက်ခဲသည့်တိုင်၊ အလွန်
စွန့်စားမှုကြီးသောခြေလှမ်းဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ဒုတိယစိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု နောက်ခံပေါ်တွင်
ဆက်စပ်ပေါ်ထွက်လာသော၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး
လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည်။ ဤကဏ္ဍများတွင်၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍကို
သတ်မှတ်ပြဌာန်းနိုင်ရေးမှာ၊ အရေးကြီးသောစိန်ခေါ်ချက်တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။

တရုတ်ပြည်အနေနှင့်၊ စေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအရှိန် လွန်သွားပြီ
ဆိုသောဝေဖန်ချက်များ၊ ပြည်တွင်းရောပြည်ပကပါ ပေါ်ထွက်လျက်ရှိသည်။
အထူးသဖြင့်၊ ကျေးလက်ဘုံအဖွဲ့များ ဖျက်သိမ်းလိုက်ခြင်းနှင့်အတူ ဆက်စပ်
နေသော၊ လူထုကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုစနစ်ကိုပါ လက်လွှတ်လိုက်သည်ကို၊
ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရမလိုရှိနေသည်။ ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များလောက်မှစ၍ ကျေး
လက်ဆင်းရဲသားများမှာ၊ မိမိတို့ကျန်းမာရေးစရိတ်အတွက် အစိုးရထောက်ပံ့မှု
မရတော့ဘဲ၊ မိမိတို့ဆွေးနွေးနှုတ်ခွင့်ပင် ဖြေရှင်းလာကြရသည်။ ဤတွင်၊ အများစုမှာ
မတတ်နိုင်ဖြစ်လာပြီး၊ မသေးငယ်လှသော ကျန်းမာရေးပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်
လာကြရသည်။ တစ်ဖက်မှ စီးပွားရေးပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင် လာကြရသည်။
တစ်ဖက်မှ စီးပွားရေးတိုးတက်နေသည့်တိုင်၊ တရုတ်ကျေးလက်ဒေသများ၏
မွေးကင်းစကလေးသူငယ် သေပျောက်နှုန်းမှာ၊ သိသိသာသာမြင့်လာသည်။ ၂၀၀၃
ဆားရောဂါဖြစ်ပွားလိုက်သောအခါ၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဘက်မှ၊ ချို့ယွင်း
အားနည်းချက်များ လိုအပ်ချက်များမှာ ပို၍ပင်ထင်ရှားသိသာလာခဲ့သည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဘက်တွင်လည်း၊ ဤနည်းနှင့်နှင်သာ
ဖြစ်သည်။ ယခုပင်လျှင်၊ တရုတ်လူဦးရေမှာ ၁. ၃ ဘီလီယံရှိပြီ။ ရာစုအလယ်သို့
ရောက်လျှင် ၁. ၄ ဘီလီယံရှိလိမ့်မည်ဟု၊ ခန့်မှန်းထားကြသည်။ ဤသို့ လူဦးရေ
အများဆုံးဖြစ်ရုံမျှမက လူဦးရေအထူထပ်ဆုံးလည်း ဖြစ်နေသည်။ သို့နှင့်အမျှ
လူပယောဂနှင့်ဆက်နွှယ်နေသော ဂေဟစနစ်ပျက်စီးမှုတွင်၊ တရုတ်ပြည်မှာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုပြီးလျှင်၊ ဒုတိယ အန္တရာယ်အကြီးဆုံး ဖြစ်နေတော့
သည်။ ယခုပင်လျှင်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသော
ပြဿနာအချို့ကို၊ တရုတ်တို့ရင်ဆိုင်နေကြရပြီဖြစ်သည်။ ရေကြီးခြင်း၊ တော

ပြုန်းခြင်း၊ လေတူညစ်ညမ်းခြင်း၊ သောက်သုံးရေရှားပါးခြင်း စသောပြဿနာများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့သော လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များမှာ လူထုနည်း သက်သက်ဖြင့် ဖြေရှင်း၍မရနိုင်ဖြစ်လာရာ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရက တာဝန်ယူ ဖြေရှင်းရမည်ပုံ ရှိလာသည်။ ဤတွင် အစိုးရပိုင်းမှ မည်မျှအတိုင်းအတာကိ တာဝန်ယူနိုင်၊ မယူနိုင်ဆိုသည်မှာ တရုတ်ခေါင်းဆောင်များကိုယ်တိုင် ကြောမတင် အဖြေပေးကြရမည့်စိန်ခေါ်ချက် ဖြစ်လာရတော့သည်။

လာမည့်ဆယ်စုများအတွင်း၊ တရုတ်ပြည်အနေနှင့် တတိယမြောက် စိန် ခေါ်ချက်နှင့်၊ ရင်ဆိုင်ရနိုင်စရာရှိသည်။ လေးမျိုးခေတ်မီရေး(ငြေယာ၊ စက်မှု၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် ပညာရေး)နှင့် အစပြုခဲ့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ် အနေနှင့်၊ ပဉ္စမမြောက်ခေတ်မီရေးကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရတော့ မည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။ ပြောရလျှင် နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒ စိန်ခေါ်ချက် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်အမြင်ပြောရလျှင်၊ တရုတ်ခေါင်းဆောင်များအနေနှင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးကို၊ အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်လိမ့် မည်ဟု၊ ယုံကြည်ပါသည်။ ပြည်တွင်းရေး နိုင်ငံတကာအခြေအနေအရပါ ဤဖြစ်စဉ်၏အရေးပါပုံကို၊ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း နားလည်သဘောပေါက်သည်နှင့် အမျှ၊ အပြောင်းအလဲမှာ ညင်သာသိမ်မွေ့လိမ့်မည်ဟု မှန်းဆရသည်။ ထိုခေတ် အရှိန်ရနေပြီဖြစ်သော တရုတ်ပြည်၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဆက်လက်တွန်းတင် ဖို့ဆိုလျှင်၊ ဒီမိုကရေစီအသွင်ပြောင်းရေးမှာ သော့ချက်အကျဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တရုတ်ခေါင်းဆောင်များကိုယ်တိုင် နားလည်ပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

အကောင်းဘက်မှ မျှော်လင့်နိုင်ရန်၊ လုံလောက်သောအကြောင်းများလည်း အမှန်ပင်နေပါသည်။ ယေဘုယျသဘောပြောရလျှင်၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အရှိန်ရလာသည်နှင့်အမျှ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတို့မှာလည်း တွဲတွဲ ရေပါဖြစ်တတ်သည့်သဘာဝ ရှိသည်။ ဤသဘာဝမှာ၊ လောကလုံးသဘော မဆောင်သည့်တိုင် တရုတ်(တိုင်ပေ)၊ တောင်ကိုရီးယား၊ စင်ကာပူစသော တရုတ်ပြည် ၏အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင်၊ ဤအတိုင်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုပင်လျှင် တရုတ် လူ အဖွဲ့အစည်းတွင်၊ ဒီမိုကရေစီရေးခံမြေခံအချို့ မြင်သလောက်မြင်နေရပြီ ဖြစ်သည်။ ဇာတတ်မြောက်သောလူဦးရေ တိုးပွားလာမှု၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကပိုင်း ချမ်းသာ ကြွယ်ဝမှု၊ နိုင်ငံရေးရာလုပ်ငန်းများတွင် စိတ်ပါဝင်စားမှုစသော လူ့ လတ်တန်း စားလက္ခဏာများ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခုတော့ရှိသည်။ တရုတ်တို့ရွေးချယ်မည့် နိုင်ငံရေးပုံသဏ္ဍာန်မှာ၊ အနောက်နှင့်မူ ထပ်တူကျကောင်းမှကျပါလိမ့်မည်။ နိုင်ငံတော်အခန်းကဏ္ဍ

အကျယ်ပြန့်ဆုံးနှင့် အရှည်ကြာဆုံးနိုင်ပုံရေပုံသဏ္ဍာန်တစ်ခု ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ စင်စစ် ဤသည်မှာလည်း၊ တရုတ်ပြည်၏သမိုင်းအစစ်မြစ်နှင့် သက်ဆိုင်နိုင်သည်။ ဇာတ်၏အစကို ခြေရာခံဖို့ဆိုလျှင်၊ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၂၀၀ ဟန်မင်းဆက်၏အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားမှပင်၊ အစပြုရမလိုရှိသည်။ တရုတ်တို့နှင့် အသားကျပြီးဖြစ်နေသောပုံသဏ္ဍာန်မှာ၊ ဗဟိုမှနေ၍ဒေသအဆင့်ဆင့်၊ နောက်ဆုံးကျေးရွာအဆင့်ထိ၊ အထက်မှအောက်သို့ ဖြာဆင်းလာသော ပါဝါဖွဲ့စည်းပုံမျိုးဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည် စတင်စုစည်းခဲ့သော ဘီစီ ၂၀၂ ခုနှစ် လောက်ကတည်းက (ယေဘုယျအားဖြင့်) ဤပုံစံနှင့်သာ စခန်းသွားခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဤကဲ့သို့သောဗဟိုတစ်ခုမှ ဆွဲစုထားသည့်ပုံသဏ္ဍာန်မျိုး၊ ကာလတာရှည်အလုပ်ဖြစ်နေသည်မှာ၊ တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ပထဝီ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့နှင့်လည်း ဆက်စပ်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ တိုက်ငယ်တစ်ခုမျှကျယ်ဝန်းသော ပထဝီဒေသကြီးတစ်ခုအတွင်း၊ စုစည်းနေထိုင်ကြသော ကျေးရွာများ၏အပေါင်းအစုဖြစ်သည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင် အားလုံးလောက်မှာလည်း၊ မြေယာနှင့်ချိတ်ဆက်ရှင်သန်ရသော လယ်သမား၊ ယာသမားတွေဖြစ်သည်။ ထို့ထက်၊ သူတို့အားလုံး၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုမလေ့မှာလည်း တစ်ထပ်တည်းမကျသည့်တိုင်၊ နီးစပ်တူညီမှုရှိသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ တစ်ခုတည်းသောဗဟိုအောက်တွင် ကာလရှည်ကြာစွာလက်တွဲမဖြုတ် နေနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ယခု ရင်ဆိုင်ဖို့ရှိလာသည့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ပြောင်းရေး အတွက်မူ၊ ဆိုခဲ့ပါအစဉ်အလာဖွဲ့စည်းပုံမှာ ရှုပ်ထွေးမှုအချို့ရှိလာနိုင်ပါသည်။ အဆင်မသင့်လျှင် ဟန့်တားမှုအချို့ပင် ရှိကောင်းရှိလာနိုင်သည်။ ဤသည်မှာ ယနေ့တရုတ်ပြည် အကောင်အထည်ဖော်နေသော၊ ရှေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ရှေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်မှာ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအင်ဂျင်ဟု ဆိုနိုင်သည့်တိုင်၊ တစ်ပြေးညီဖွံ့ဖြိုးရေးကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်သည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ဤအချက်ကြောင့်ပင်၊ ပထမစီနီခေါ်ချက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ဖွံ့ဖြိုးမှုမညီမျှသည်များ ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင်၊ တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်း၏အစဉ်အလာ တစ်သားတည်းကျအနေအထား ယုံလွှင်းလာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ၊ စီးပွားရေးမျက်နှာစာတစ်ခုတည်း ကွက်ဖြစ်နေသည် မဟုတ်။ မျက်နှာစာပေါင်းစုံတွင် ပဒေသာစုံအခင်းအကျင်းများ ပေါ်ထွက်လျက်ရှိနေသည်။ ဤတွင်၊ အစဉ်အလာပုံသဏ္ဍာန်မောင်းက အခြေအနေသစ်ကို၊ ယခင်လို အဆင်ပြေပြေထိန်းနိုင်ပါမည်လား ထောက်တွက်တစ်ခု ပေါ်လာသည်။

နောက်ထပ် စဉ်းစားဖို့ရှိသည်မှာ၊ ယနေ့ကမ္ဘာလုံးစီးပွားရေး၏ သဘော

သဘာဝနှင့်ဆိုင်သည်။ ကမ္ဘာလုံးစီးပွားရေးတွင် အဓိကအကျဆုံး အောင်မြင်ရေး သော့ချက်မှာ ဒိုင်းနမစ်ဖြစ်ရေးဟု အများညီလက်ခံထားကြသည်။ စီးပွားရေး တစ်ရပ် ဒိုင်းနမစ်ဖြစ်ဖို့ဆိုလျှင် စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံမှာ ဒေါင်လိုက်သွားလို့မဖြစ်။ အလျား လိုက်ဖြစ်ဖို့ လိုသည်။ ဤအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုပဟိုတွေ အပြင်ရှိဖို့လိုသည်။ သို့မှသာ လူတွေရော၊ ကုန်စည်တွေရော၊ အရင်းတွေပါ လွတ်လွတ်လပ်လပ်စီးဆင်းနိုင် စရာရှိလိမ့်မည်။ ဤလိုအပ်ချက်များကို အစဉ်အလာတစ်ခုတည်းသော ဗဟို ချုပ်ကိုင်ရေးစနစ်က ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါမည်လော။ မေးခွန်းထုတ်စရာ ရှိလာ သည်။

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အကျိုးဆက်တစ်ခုဟု ဆိုနိုင်သော 'မြို့ပြ များ ဖြစ်ထွန်းလာမှု' (urbanization) မှာလည်း နောက်ထပ်ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရမည့်အချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်ဒေသမှ မြို့ပြဒေသသို့ လူ လှိုင်းလှိုင်းကြီး များ လှိုမ့်ဝင်လာသည့်တူရုတ်များ၊ မျက်မှောက်ခေတ်၏ ခေတ်ရေးခေတ်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ ဤရေးခေတ်ကြောင်းကြီးတွင်၊ တရုတ်ပြည်မှာ အတိုင်းအဆပမာဏ အရရော၊ အရှိန်အဟုန်အရပါ အကြီးဆုံးနှင့်အမြန်ဆုံး ဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ မြို့ပြများစည်ပင်လာသည်နှင့်အမျှ၊ ယခင်ကျေးလက်ဘဝ၏ တစ်သားတည်း ကျပုံသဏ္ဍာန် ပျက်ယွင်းလာရတော့သည်။ အထူးသဖြင့်၊ စီးပွားရေးအရ အဖွံ့ ဖြိုးဆုံးမြို့ပြဒေသများမှာ ဘာသာစကား၊ ဘာသာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ အရပါ ပဒေသာအစုံဆုံး ဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကလည်း အစဉ်အလာအောက် ဖွဲ့စည်းပုံကို စိန်ခေါ်လိုက်သလို ရှိနေပြန်သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ အကောင်းဘက်မှ မျှော်လင့်နိုင်စရာရှိသည်မှာ ဆိုခဲ့ပါ အပြောင်းအလဲအားလုံးကို လက်ရှိ တရုတ်ခေါင်းဆောင်စုအနေနှင့် နှလုံးသွင်း နိုင်လိမ့်မည်ဟု၊ ယူဆရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ယူဆနိုင်ရန်အတွက်လည်း အထိုက်အသင့်လုံလောက်သော သက်သေသတေများရှိနေသည်။ ယခု လော လောဆယ်တွင် လွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲပုံစံများကို အခြေခံအဆင့်တွင် စမ်း သပ်ကျင့်သုံးနေသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ ဒါတိုင်းလို့ တိုက်စားလွယ်ကို ပါတီက သတ်မှတ်ပေးသည်မို့ မဟုတ်တော့ဘဲ၊ လူထုကိုယ်တိုင်က လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရွေးချယ်ခွင့်ပေးလိုက်သည်သဘော ဖြစ်သည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ ပြည် နယ်နှင့် ဒေသအာဏာပိုင်များကိုလည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပိုအပ်နှံလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ အစဉ်အလာတစ်ခုလိုဖြစ်နေသော အရာရာ ပါတီတစ်သား ဦးဆောင် ရမည်ဆိုသည်မို့၊ သိသိသာသာလျော့နည်းလာခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။

မကြာသေးခင်ကပင်၊ တရုတ်ပြည်၏ နံပါတ်တစ်ခေါင်းဆောင် (တရုတ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး) ဟူကျင်တောင် တိုက်တိုင်က ဤသို့

တရားဝင်ထုတ်ဖော်ကြေညာခဲ့သည်။ 'ဒီမိုကရေစီမှာ လူသားအားလုံး၏ ဦးတည်ရာ ဖြစ်သည်။ မည်သည့်တိုင်းပြည်မဆို လူထု၏ဒီမိုကရေစီပိုင်ခွင့်များကို စိတ်အား ထက်သန်စွာ အကာကွယ်ပေးရပေလိမ့်မည်'ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ အပြောနှင့် အလုပ်ကြားတွင် ကွာဟချက်တစ်ခုတစ်ရာ ရှိနိုင်သည့်တိုင်၊ လာမည့်ဆယ်စုများ အတွင်း အဆိုပါကွာဟချက်၊ တဖြည်းဖြည်း ကျဉ်းသွားလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါ သည်။ တစ်ခုတော့ရှိသည်။ တရုတ်ပြည်၏ ဒီမိုကရေစီအသွင်ပြောင်းရေးမှာ၊ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဖြစ်လိမ့်မည်တော့မဟုတ်။ ပြေးပြေးမှန်မှန်သာဖြစ်ဖို့ များသည်။ နှေးသည်ဖြစ်စေ၊ မြန်သည်ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း ပြောင်းလဲနိုင်မည်ဆိုလျှင်မူ၊ လက်ရှိ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအရှိန်ကို မထိခိုက်စေရုံမျှမက၊ ဆက်လက်တွန်းတင် နိုင်စရာ ရှိပါသည်။

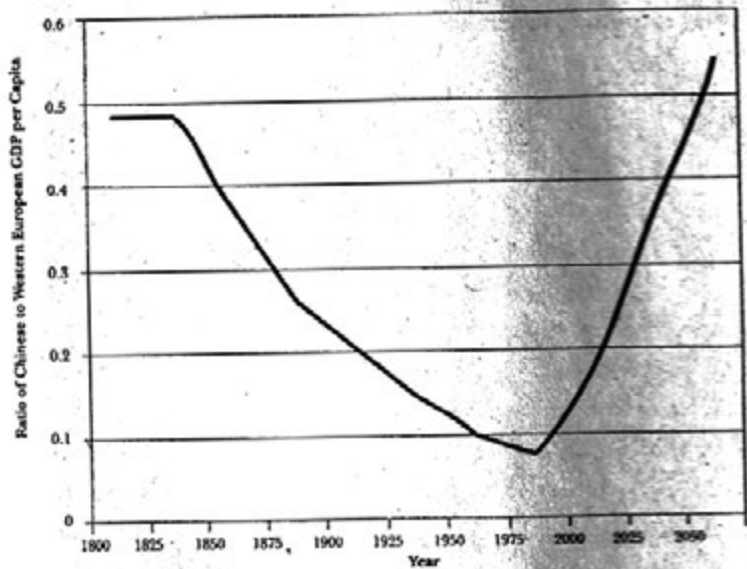
တရုတ်ပြည်၏သမိုင်းဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်း

တရုတ်ပြည်မှာ ၂၀ ရာစု၏ ဆင်းရဲတွင်းအနက်ဆုံး တိုင်းပြည်များထဲမှ ၂၁ ရာစုအရောက်တွင် ဆင်းရဲမှုကို နိဂုံးချုပ်နိုင်မည့်တိုင်းပြည် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု အများကခန့်မှန်းထားကြပါသည်။ ယခုပင်လျှင်၊ တရုတ်ပြည်၏ အလွန်အကျွံ ဆင်းရဲသည့်လူဦးရေမှာ သိသိသာသာလျော့ကျသွားခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ (ယနေ့ တရုတ်ပြည်တွင် တစ်နေ့ဝင်ငွေ တစ်ဒေါ်လာအောက်သာ ရှိသည့်လူဦးရေမှာ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိတော့သည်။ ယခင် ၅၀ရာခိုင်နှုန်းအထက်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ဖို့ ဖြစ်ပါသည်။) ဤအခွံအဆမှာ ဆက်လက်ကျဆင်းဦးမည့်သဘောလည်း အသေ အချာရှိသည်။ ရာစုတစ်ခုနီးပါးမျှ ပျမ်းမျှတစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ၊ တောက်လျှောက် ကျဆင်းခဲ့သော နိုင်ငံတစ်ခုအနေနှင့်၊ ဤမျှမြန်မြန်ဆန်ဆန် အတက်ကြမ်းလာ သည်မှာ၊ အမှန်ပင်အံ့ဩစရာကြီး ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု သက်တမ်း၊ နှစ်ပေါင်း ၅၀ ပင် မပြည့်တတ်သောကာလအတွင်း၊ သန်းနှင့်ချီ သော လူပေါင်းများစွာကို ဆင်းရဲတွင်းမှဆွဲထုတ်နိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ တရုတ်ပြည် တစ်ပြည်တည်းသာရှိသည်ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်သည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ တရုတ်ပြည်၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များက စတင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များသို့ရောက်သော အခါ၊ တရုတ်လမ်းကြောင်းအတိုင်း အိန္ဒိယလိုက်လာသည်။ နောက် ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များသို့ ရောက်သောအခါ ရုရှားပါလိုက်လာသည်။ ဤဖြစ်စဉ်က ဘာကိုဖော်ပြနေသနည်းဆိုလျှင်၊ တရုတ်ပြည် တာထွက်ကောင်းလိုက်သည့် အတွက်၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အဖို့

ရလာသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ရုရှားစသော၊ တစ်ချိန်က ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးနယ်ပယ်မှ နိုင်ငံများ၊ ကမ္ဘာလုံးဆီလွှေတွက်ထဲ ရောက်လာ သည်နှင့်အမျှ၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးမြင်ကွင်းတစ်ခုလုံး သိသိသာသာပြောင်းသွား တော့သည်။ ဤအပြောင်းအလဲ၏ အသိသာအထင်ရှားဆုံး အခြင်းအရာမှာ၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများကြား (အထူးသဖြင့် အရှေ့နှင့်အနောက်နိုင်ငံများကြား) ဆင်းရဲ ချမ်းသာကွာဟမှု သိသိသာသာကျဉ်းကျသွားခြင်းဖြစ်သည်။

Figure 6: China's Prospects for Catch-up

Source: Calculated using data from Maddison (2001) and author's projections.

ပုံတွင် တရုတ်ပြည်၏ အမီလိုက်ဖြစ်စဉ်ကို ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်မှစတင်ပြီး ခရစ်နှစ် ၂၀၅၀ အထိ ခန့်မှန်းဖော်ပြထားပါသည်။ အခြားအပြောင်းအလဲ ကြီးကြီး မားမားမရှိပါက၊ ဤခန့်မှန်းချက်အတိုင်း ဖြစ်ဖို့များသည်ဟု၊ ပညာရှင်အများက ခန့်မှန်းထားကြသည်။ ဒေါ်လ်လိုက်မည်းများက တရုတ်ပြည်နှင့် အနောက်ဥရောပ နိုင်ငံများ၏ တစ်ဦးချင်းဂီဒီပီအချိုးကို ဖော်ပြထားသည်။ စက်မှုတော်လှန်ရေးမတိုင် မီ၊ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်က အနောက်ဥရောပနှင့် တရုတ်ပြည်၏တစ်ဦးချင်း ဂီဒီပီ အချိုးမှာ ၁ : ၀.၅ ရှိသည်။ စက်မှုတော်လှန်ရေးနောက်ပိုင်း တရုတ်ပြည်ဘက်မှ တောက်လျှောက်ထိုးကျသွားခဲ့ရာ၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမတိုင်မီ ၁၉၇၈

ခုနှစ်လောက်အထိ ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲချိန်မှစ၍ တရုတ်ပြည်၏ တစ်ဦးချင်းဂီညီပီ တော့က်လျှောက်တက်လာရာ၊ ၂၀၅၀ အရောက်တွင် စက်မှု တော်လှန်ရေးမတိုင်မီ အချိုးအဆကို ကျော်လွန်သွားတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

စင်စစ် အစေ့နှိုင်းပုံများ၏ဦးဆောင်မှုမှာ စက်မှုတော်လှန်ရေး၏ အကျိုးဆက်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ယခု စက်မှုတော်လှန်ရေးမတိုင်မီ အနေအထားကို တရုတ်တို့က အပီလိုက်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ ၂၀ ရာစုကမ္ဘာ့စီးပွားရေးမှာ ယခင် ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀ ရာစုများနှင့် မည်သို့မျှ မတူနိုင်တော့ဟုဆိုနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအပြောင်းအလဲမှာ တရုတ်ပြည်အပါအဝင်ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တစ်ခုလုံးအတွက် အခွင့်အလမ်းပေါင်းမြောက်မြားစွာ မွေးဖွားစေလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

* * *

အခန်း (၆)

အိန္ဒိယ

(သို့မဟုတ်)

အကြောက်တရားအပေါ် မျှော်လင့်ချက်က အောင်ပွဲခံခြင်း

သွေးမတိတ်သေးသော ဒဏ်ရာဟောင်း

၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ နှစ်လယ်လောက်ကဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်အိန္ဒိယ အစိုးရထံမှ ဖိတ်စာတစ်စောင် ရောက်လာသည်။ နယူးဒေလီသို့လာပြီး ဝလီ ဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းနှင့်၊ ကမ္ဘာ့တစ်ဝန်းမှ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အတွေ့အကြုံများကို ဟောပြောပို့ချပေးပါရန်၊ မေတ္တာရပ်ခံသည့် အကြောင်းကြားစာ ဖြစ်သည်။ ဝန်ခံရလျှင်၊ ပြောမပြနိုင်လောက်အောင် ကျွန်တော် ဖော်သွားခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ (ထိုစဉ်က) အိန္ဒိယဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ မန်မို ဟန်ဆင်း နှင့်တွေ့ဆုံခွင့်ရနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ 'ဆင်း'မှာ ကမ္ဘာ့သိပ္ပံပညာရှင် ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကို ကိန်းဘရစ် နှင့် အောက်စဖို့(ဒ)တွင်သင်ယူခဲ့သူ...။ ယနေ့ အိန္ဒိယ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အဓိကဦးဆောင်ပုံဖော်နေသူ။ ယခု သူ့အပါအဝင် အခြား အိန္ဒိယ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခေါင်းဆောင်တွေနှင့်၊ တွေ့ရတော့မည်။ နီးနှောခွင့်ရတော့မည်။ 'ကောင်းလေစွ'...။

စင်စစ် အိန္ဒိယနှင့်ကျွန်တော်မှာ သိပ်စိမ်းလှသည်တော့ ဟုတ်ပါ။ ၁၉၇၈ ခုနှစ်ကပင်၊ ကျွန်တော်ကျောင်းသားတွေ တစ်လှေကြီးနှင့်၊ အိန္ဒိယကို ပထမဆုံး အကြိမ်ရောက်ဖူးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကပင်၊ အိန္ဒိယက ကျွန်တော်ကို ဖမ်းစားထားနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အိန္ဒိယကား အသက်ရှုမှားလောက်အောင် အံ့ဩဖို့ ကောင်းသလို၊ ဘေးမလည်နိုင်လောက်အောင် ရှုပ်ထွေးလှသည့် တိုင်းပြည်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်တော့သည်။ ရောင်စုံဆာရီတွေနှင့်အမျိုးသမီးတွေမှာ တစ်နည်း တစ်ဖုံဆွဲဆောင်မှု ခံနေသည်။ ရှုပ်ပွနေသော ဈေးကလေးတွေမှာလည်း၊ နေရာအနှံ့လောက်ပင် ဖွေးဖွေးလှုပ် ရှိနေသည်။ ဘယ်နေရာမဆို ကြည့်လိုက်တိုင်း ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး။

သည်းသည်းလှုပ်လှုပ်...။ ဤအရှုပ်အထွေး ဤအလှုပ်အယမ်းများကြားတွင်း
 လက်ပစ်ကူးနေကြသည်မှာ လူတွေချည်းမဟုတ်၊ နွေးတွေ ပါသည်။ နွေးတွေလည်း
 ရှိသည်။ အိမ်ခေါင်မိုးတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ ။ ခုန်လွှားပြေးဆော့နေသော မျောက်
 များကိုပင် တွေ့နေရသည်။ နောက်၊ လူစည်ကားသောဈေးထဲသို့ တရွေ့ရွေ့ဖြတ်
 လျှောက်သွားသော အသုဘအခမ်းအနား။ နံငယ်ပိုင်းဝတ် ဆာဖူးများ၊ ဖောင်းထုပ်
 ဖြန့်တောင်းစားနေသော သက်ကြီးရွယ်အိုများကိုလည်း မတွေ့ချင်အဆုံးဖြစ်
 သည်။ ဤအရာအားလုံးကို ခတ်မဆိတ်ငေးကြည့်နေသည်မှာ၊ ဘာသာရေးဖိုးစုံမှ
 ပုံသဏ္ဍာန်ဖိုးစုံနှင့်ရှိနေသော ဝတ်ပြုဆောင်ကျောင်းတော်ကြီးများ ဖြစ်တော့သည်။

၁၉၇၈ ခုနှစ်က ဖျတ်ခနဲမြင်လိုက်ရသော အိန္ဒိယရုပ်ပုံလွှာမှာ ဆင်းရဲမွဲတေ
 မှုဟူ၍သာ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အာဖရိကနိုင်ငံများလို ဘုတ်ထိုင်ထိုင်ပြီး
 ဆင်းရဲနေကြသည်မဟုတ်။ စနစ်တကျ မဟုတ်သည့်တိုင်၊ သူနည်းသူဟန်နှင့်
 ရုန်းကန်နေကြသည်ကို သတိပြုမိသည်။ အရှေ့တောင်အာရှတိုင်းဒေသကြီး
 မုန်ယိုနေကြသည်လည်းမဟုတ်။ အိန္ဒိယသားတွေမှာ ပျော်ပျော်ကြီးဆင်းရဲနေ
 ကြသလို ရှိသည်။ သို့မဟုတ်၊ ဆင်းရဲမှုကို မမူသည့်သဘောလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ
 သည်။ ကျွန်တော်အနေနဲ့မူ ဤမျှကြီးကျယ်ခမ်းနားပြီး၊ ဤမျှသမ္ဘာ့ရင့်လှသော
 ယဉ်ကျေးမှုကြီးတစ်ခု၊ ဘာကြောင့်ဆင်းရဲတွင်းမှ မတက်နိုင်ဖြစ်နေရသည်ကို
 သာ အတွေးနယ်ချဲ့နေမိသည်။ အဖြေတစ်ခုခုများ ရလေမည်လားအထင်နှင့်
 ကျွန်တော်နှင့်အတူပါလာသော 'အာရှဒရမ်မာ'(Asian Drama)စာအုပ်ကြီးကို
 သဲကြီးမဲကြီးဖတ်နေမိသည်။ ထိုစဉ်ကတည်းကပင် အိန္ဒိယက၊ ကျွန်တော့်
 အသည်းနှလုံးနှင့်ဦးနှောက်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီဟုဆိုရမည်။ ထင်ပါသည်။ ဟော...
 ယခုနှစ်ပေါင်း ၂၀ မျှကြာသောအခါ၊ ကျွန်တော်စိတ်ဝင်စားသော အိန္ဒိယသို့
 ဝုတီယအကြိမ် ရောက်ရပေတော့မည်။

ယခု ဝုတီယအကြိမ်မှာ၊ ပထမအကြိမ်ထက်စာလျှင် ကျွန်တော့်ဘက်မှ
 တစ်စုံတစ်ရာပြင်ဆင်မှုရှိပြီးမှ၊ ရောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်
 သည်ပင်၊ ပထမအကြိမ်ကလို ပညာရေးနယ်ပယ်မှ သောတုဇနသက်သက် မဟုတ်
 တော့။ ကမ္ဘာ့လုံးချီကစားကွင်းကြီးထဲတွင်၊ ဆယ်နှစ်တာမျှ အထိုက်အသင့်
 ကျင်လည်ခဲ့ဖူးပြီ။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပြဿနာရပ်များကို နီးနီးကပ်ကပ်
 ကြုံဖူးတွေ့ဖူးရုံမျှမက၊ ထဲထဲဝင်ဝင်ပါဝင်ခဲ့ဖူးပြီ။ ဤအတွေ့အကြုံ အသိအမြင်
 များဖြင့်၊ အိန္ဒိယစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အရေးတော်ကြီးကို၊ ကျွန်တော်
 တတ်စွမ်းသမျှကူညီနိုင်လိမ့်မည်ဟု ထင်ပါသည်။ ပြောရလျှင်၊ ကျွန်တော်သည်
 အကောင်းမြင်သမားဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်ကြီးအနေနှင့် ဂလိုဘယ်လီယံအင်
 စီးပြီးသကာလ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလောကားထစ်များပေါ်သို့ ဘုံဖွယ်မြန်နှုန်းနှင့်တက်နိုင်

ခဲ့ပြီးဆိုလျှင်၊ အိန္ဒိယသည်ကော ဘာကြောင့်တရုတ်တွေလို မဖြစ်နိုင်ရမည်နည်း။
ဖြစ်ကိုဖြစ်ရမည်ဟု ကျွန်တော်ယုံသည်။ မန်မိုတန်ဆင်းနှင့် သူ့အဖွဲ့သားအားလုံး
တွင်လည်း၊ ကျွန်တော်လိုယုံကြည်မှုမျိုးရှိနေသည်ကို တွေ့လိုက်ရာ၊ ကျွန်တော်မှာ
အမှန်ပင်အားတက်ရတော့သည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ကျွန်တော်အားတက်စိတ်မှာ သိပ်တော့လည်း ကြာကြာမခံ
လိုက်ပါ။ ကျွန်တော်ရောက်ပြီး ရက်ပိုင်းအတွင်းမှာပင် မှော်လင့်မထားသော
ပုစ္ဆာသစ်တစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်လိုက်ရသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း 'ဆင်း'အပါအဝင်
အစိုးရတာဝန်ရှိသူများမှာ၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အပြည့်အဝယုံကြည်
သူများဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယ ဘီဇနက်အသိုင်းအဝိုင်းသည်လည်း သတိကြီးကြီး
စောင့်ကြည့်နေသည့်တိုင်၊ ယုံကြည်သည့်ဘက်တွင်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။
ပြဿနာဖြစ်နေသည်မှာ၊ ကျွန်တော်အမှော်လင့်ကြီး မှော်လင့်ထားသော
ကျွန်တော်နှင့် သွေးတူမွေးတူ အိန္ဒိယပညာအသိုင်းအဝိုင်း ဖြစ်နေသည်။ အထူး
သဖြင့် အိန္ဒိယ ဘောဂဗေဒပရော်ဖက်ဆာတွေ ဖြစ်သည်။ သူတို့က ကျွန်တော်
'လက်မှာ'တွေကို ယဉ်ကျေးသမှုအရ နားထောင်ကြသည့်တိုင်၊ လက်မှာအပြုတွင်မူ
သူတို့သံသယတွေကို ဖုံးကွယ်မထား။ ပွင့်ပွင့်လင်လင်းပြောပြသည်။ အိန္ဒိယ
ရင်ဆိုင်နေရသော ဆင်းရဲမှုပြဿနာမှာ၊ အခြေအနေဆိုးသထက် ဆိုးလာနေပြီဟု
ဆိုသည်။ ယခုအချိန်ထိ၊ စီးပွားရေး ရေခဲမြေခဲရှိမှု ရှိပါရဲ့လားဟု သူတို့က မေးခွန်း
ထုတ်ကြသည်။

သူတို့တစ်တွေနှင့်ဆွေးနွေးရင်း ငြင်းခုံရင်းမှပင်၊ သူတို့၏ဦးစားပုံတွင်
မိစီးလျက်ရှိသော အတိတ်၏အရိပ်များကို ကျွန်တော် ဆက်မိလိုက်သလိုရှိသည်။
အိန္ဒိယအင်တာနေရှင်နယ်စင်တာတွင် ကျင်းပသော ကျွန်တော်ဟောပြောပွဲ
ရောက်တော့မှ၊ ဤသဘောမှာ ပို၍ စင်ရှားလာသည်ဟု ထင်သည်။ ကျွန်တော်က
နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု(FDI)၏ အာနိသင်များကို ရှင်းရှင်းဝေ ပြော
နေသည့်တိုင်၊ ပရိသတ်မှာ မတုန်မလှုပ်ကျောက်ရုပ်။ ဆွေးနွေးချိန်ရောက်တော့မှ၊
သူတို့ဆီမှ သံသယစကားတွေ လျှံကျလာတော့သည်။ ကျွန်တော်က ဂလိုဘယ်
လိုက်ဇေးရှင်းဟုပြောသည်ကို၊ သူတို့ကနယ်ချဲ့စနစ်ဟု နားလည်ထားသည်။
ကျွန်တော်က FDI အကြောင်းပြောသောအခါ၊ သူတို့က ဗြိတိသျှ အရှေ့အိန္ဒိယ
အကြောင်း နောက်ကြောင်းပြန်သည်။ သည်တော့မှ သူတို့၏စိုးရိမ်သောကကို
ကျွန်တော် စာနာနိုင်တော့သည်။ အိန္ဒိယကား မိမိ၏အချုပ်အခြာအာဏာကို
ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီတစ်ခုလက်ထဲသို့ ဆုံးရှုံးခဲ့သော အာရှနိုင်ငံတစ်ခုပါပဲဟော။
(နောက်ပိုင်းမှ၊ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီတစ်ဆင့် ဗြိတိသျှအင်ပါယာထဲသို့ သွတ်သွင်း
ခံလိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။) စင်စစ်၊ အိန္ဒိယ၏ ၁၇ မှ ၁၉ ရာစုအတွင်း သမိုင်းမှာ

ကိုလိုနီဘဝ၏ ခါးသီးနာကြည်းစရာများဖြင့် ပြည့်လျှမ်းနေပေလိမ့်မည်။ စစ်ပြီး
ခေတ် အိန္ဒိယစီးပွားရေး၊ ဘာကြောင့် ဆိုရှယ်လစ်ဘက် ယိုင်သွားရသည်ကို
ကျွန်တော် သဘောပေါက်လိုက်ရသည်။

နှစ်ပေါင်းသုံးထောင်ခရီး

ရှည်ကြာသော အိန္ဒိယသမိုင်း၏ လေးလံသော ဖိုးရိပ်သောကများမှာ ယနေ့
အိန္ဒိယပေါ်တွင် ရှိသလောက်ရှိနေဆဲဟု ဆိုရလိမ့်မည်ထင်ပါသည်။ သမိုင်း
ဆရာများ၏ အနုမာနမှန်းဆချက်အရ အိန္ဒိယ၏အစဉ်အလာ လူမှုဖွဲ့စည်းပုံ
သည်ပင်၊ သမိုင်းဖြစ်ရပ်ကြီးတစ်ခုနှင့် ဆက်စပ်ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။
ရှေးဟောင်းအိန္ဒိယသမိုင်းမှာ ဆက်လက်သုတေသနလုပ်ရန် များစွာလိုအပ်
သေးသည့်တိုင်၊ မကြာသေးခင်ကထွက်ပေါ်ခဲ့သော မျိုးဗီဇမြေပုံအရ ဆိုခဲ့ပါ
အနုမာနသမိုင်းအမြင်အရ အာရှအလယ်ပိုင်းနှင့် အာရှမိုင်းနားဒေသမှ တိုး
ဝင်လာသော အာရိယန်နွယ်ဖွားများက၊ အိန္ဒိယဒေသခံ ဂြာဗီဒီယန်တို့ကို လွှမ်း
မိုးအောင်နိုင်သွားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုစဉ်ကတည်းကပင်၊ အောင်ပွဲရ အာရိယန်
များမှာ 'ဇာတ်မြင့်သူများ' ဖြစ်လာပြီး၊ အရှုံးနှင့်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော ဂြာဗီဒီယန်
များမှာ 'ဇာတ်နိမ့်သူများ' ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအခြင်အတိုင်းဆိုရ
လျှင်၊ ယနေ့တိုင်သက်ဆိုးရှည်ဆဲဖြစ်သော အိန္ဒိယ ဇာတ်ခွဲကြားမှုစနစ်မှာ မူလ
အစကတည်းကပင် ရန်ဘက်သဘောဆောင်ခဲ့ပြီး၊ သာမန်လူမှုမလေ့တစ်ရပ်ဟု
မဟုတ်ဘဲ လူမျိုးရေးသဘောပါ ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ဆိုခဲ့ပါ အရှုံးနှင့်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသူ ဂြာဗီဒီယန်များထဲမှ အချို့မှာ သီဟိုဠ်
ကျွန်း(ယနေ့ သီရိလင်္ကာ)သို့ ရောက်သွားကြသော်လည်း အများစုမှာ အိန္ဒိယ
တိုက်ငယ်မှာပင် ခွဲမြဲကျန်ရစ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြင့်၊ အိန္ဒိယ၏ ရှေးဟောင်း
သမိုင်းမှာပင် ယဉ်ကျေးမှု မျိုးစုံ၊ အသားအရောင်လူမျိုး မျိုးစုံ၊ ဘာသာစကား
မျိုးစုံ၊ ဘာသာရေး မျိုးစုံ၊ အပြိုင်ဖြစ်ထွန်းလျက် ရှိနေခဲ့တော့သည်။ ပြောရလျှင်
ပဒေသာစုံယဉ်ကျေးမှုသည်ပင်လျှင်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယတိုက်ငယ်၏ သမိုင်း
အမွေဟု ဆိုရမလိုရှိနေသည်။ ဤသည်ပင်၊ အိန္ဒိယ၏ ပထမဆုံးနှင့်အလွှမ်းမိုးဆုံး
စရိုက်လက္ခဏာဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

နောက်ထပ် သမိုင်းဆိုင်ရာ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ လွန်ခဲ့သော ထောင်စုနှစ်
များကပင် အိန္ဒိယတိုက်ငယ်မှာ ခေတ်အဆက်ဆက် အင်ပါယာဗိုလ်လုပွဲများ၏
စစ်တလင်း ဖြစ်ခဲ့ရခြင်းပင်။ ဝေဒခေတ်လောက်မှစ၍ အိန္ဒိယ လူဦးရေအများ
စုမှာ ဟိန္ဒူယဉ်ကျေးမှုလွှမ်းမိုးခဲ့သည် ဆိုနိုင်သော်လည်း၊ အဆိုပါ ဟိန္ဒူ ယဉ်

ကျေးမှုမှာ တာရှည်သဖြင့်နှင့်စဉ်ဆက်မပြတ် အပေါ်စီးရခဲ့သည်တော့ မဟုတ်ပါချေ။ မဂိုအင်ပါယာ၊ ဗြိတိသျှအင်ပါယာ စသော ကျွန်ုပ်တို့ဝင်ရောက်လာသူများနှင့်အတူ၊ မွတ်စလင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ခရစ်ယန်ယဉ်ကျေးမှုတို့လည်း အပြိုင်ဖြစ်ထွန်းခဲ့သည်များ ရှိခဲ့သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၁ ရာစုတွင် မွတ်စလင်များဝင်ရောက်လာပြီး၊ ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းဒေသ၊ ဒေလီနှင့် အာဝရာတစ်ဝိုက်တို့ကိုလွှဲပြောင်း ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော မဂိုအင်ပါယာကြီးကို ထူထောင်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ယနေ့ အိန္ဒိယ၏ အံ့ဖွယ်အမှတ်အသားများဟုဆိုနိုင်သော 'ကျ(၅)မဟာ' နှင့် ဒေလီ 'ခဲတပ်နီ' တို့မှာ၊ ထိုခေတ်၏ ဝိသုကာလက်ရာများ ဖြစ်ပါသည်။

၁၇ ရာစု (အတိအကျဆိုရလျှင်) ၁၆၀၂ ခုနှစ်အရောက်တွင် ဗြိတိသျှဧကရီဘုရင်မကြီး ပထမအယ်လီဇဘက်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်အပ်ခြင်းခံရသော အင်္ဂလိပ်ကုန်သည်အုပ်စုတစ်စု ကိုရိုးမန်အယ်(လ)ကမ်းခြေ ယခု မဒရပ်မြို့အနီးတွင် စတင်အခြေချလာကြသည်။ ဤသည်ပင်၊ ဗြိတိသျှအရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏မူလအစ ဖြစ်ပါသည်။ လူဦးရေဝေးသန်းမျှပင် မပြည့်တတ်သော ကျွန်းနိုင်ငံလေးတစ်ခုမှ ကုန်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတစ်ခုက၊ ၎င်းနှင့်ကမ္ဘာတစ်ခြမ်းမျှဝေးကွာသည့် လူဦးရေသန်းတစ်ရာကျော် ယဉ်ကျေးမှုကြီးတစ်ခုကို၊ ချုပ်တိုင်လွှမ်းမိုးသွားခဲ့သည်မှာ အံ့ဩဖွဲ့ကောင်းသလို ဝမ်းနည်းစရာလည်း တောင်းလှသည်။ အစွဲနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသူများဘက်မှဆိုလျှင်၊ လွယ်လွယ်နှင့်မေ့ပျောက်နိုင်စရာ မရှိသောအတိတ်စိမ်း၊ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ ဤအတိုင်း လက်တွေ့ဖြစ်ခဲ့သည်မှာကား အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ခွဲခြားအနိုင်ယူနေ မဟာဗျူဟာကို ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် အသုံးချနိုင်ခြင်း၊ အစိတ်စိတ်အမြာမြာပြုတွဲနေသော ဒေသခံအင်အားစုများကြား ပူးတွဲခွာတွဲနှင့်၊ လိုအပ်သလို နှစ်မျက်နှာပေါ်လစီကျင့်သုံးတတ်ခြင်း၊ စစ်အင်အားဖြင့် အနိုင်ယူသိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ငွေကြေးမက်လုံးစသည်တို့ဖြင့် နယ်မြေဝယ်ယူစုစည်းခြင်း... စသော နည်းမျိုးစုံအသုံးပြုကာ အိန္ဒိယတိုက်ငယ်တစ်ခုလုံးကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာအောက် တစ်ရစ်ချင်း တစ်ထစ်ချင်း သွတ်သွင်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံး ၁၈၅၇ ခုနှစ်အရောက်တွင် အိန္ဒိယတစ်နိုင်ငံလုံး ဗြိတိသျှကိုလိုနီ ဖြစ်သွားခဲ့ရတော့သည်။

ဆိုခဲ့ပါသမိုင်းအရွယ်အထွေးများကို၊ ခေတ်အမြင်ခေတ်အတွေးနှင့် ပြန်ကြည့်လိုက်သောအခါ၊ သဘာဝကျသည်များရှိသလို သဘာဝကျေသည်များကိုလည်း၊ တွေ့ရပါသည်။ ၁၉ ရာစု ဗြိတိသျှအနေနှင့်၊ ၁၇ ရာစု အရပ်ရပ်အခြေအနေမှ မတက်နိုင်သေးသော အိန္ဒိယကို၊ ကိုလိုနီပြုနိုင်ခဲ့သည်မှာ သဘာဝကျသည်ဟုဆိုနိုင်သည့်တိုင်၊ ၁၇ ရာစု ဗြိတိသျှ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက အိန္ဒိယကို ဝါးမျိုးခဲ့သည်ကမူ သဘာဝမကျလှဟုဆိုရပါလိမ့်မည်။ ၁၉ ရာစု ဗြိတိသျှမှာ

ဆော်ပီစစ်အင်အားတစ်ရပ်ကို ပိုင်ဆိုင်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယ အုပ်စိုးသူများ၊ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ကြိုးစားရကောင်းမှန်း မသိခဲ့ကြသော ရေတပ် အင်အားတွင်၊ သူ့ခေတ်နှင့်သူ 'စူပါ' အဆင့်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ထို့ထက် ဗြိတိသျှ၏ စက်မှုစီးပွားရေးမှာ၊ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယထက် သိသိသာသာတစ်ဆင့်မြင့်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်များကြောင့် သူ့ဟာနှင့်သူ သဘာဝကျသည်ဟုဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ၁ ရာစုဇာတ်လမ်းကမူ ဤသို့မဟုတ်။ ၁၇ ရာစု အိန္ဒိယ လူဦးရေမှာ ထိုစဉ်ကဗြိတိသျှထက် အဆနှစ်ဆယ်ကျော် ပိုသည်။ ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင်လည်း ဗြိတိသျှတို့ထက်သာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့်၊ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယချည်ထည်နှင့် အဝတ်အထည်များမှာ၊ ကမ္ဘာတွင် ဈေးကောင်းရနေချိန် ဖြစ်သည်။ ပြောရလျှင်၊ ထိုစဉ်က စီးပွားရေး အင်အား နည်းချက်မှာ၊ နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးဘက်တွင် ရှိသည်ဟုဆိုချင်သည်။ ၁၇ ရာစု အိန္ဒိယမှာ မဂိုအင်ပါယာနေညီချိန် ဖြစ်သည်။ မဟာရာဇာများ၊ ဒေသခံစစ် ဘုရင်များ၊ ဂိုဏ်းအုပ်စုများဖြင့် ထီးပြင်နန်းပြိုင်ကာလလုံဖြစ်နေသည်။ ထို့ထက်၊ အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုတွင် အမြစ်တွယ်နေသော ဇာတ်ခွဲခြားမှုစနစ်က၊ အမျိုးသား သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအတွက် ကြီးစွာသောအဟန့်အတားတစ်ခုလို ဖြစ်နေ သည်။ ဤကဲ့သို့သော နိုင်ငံမျိုးအနေနှင့်၊ ကိုလိုနီစနစ်၏သားကောင်ဖြစ်ခဲ့ရ သည်မှာ သိပ်တော့လည်းမဆန်းလှဟု ဆိုရမည်သာဖြစ်ပါသည်။

ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးနှင့်၎င်း၏အမွေများ

စစ်ရေးအရ အနိုင်ယူသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ စီးပွားရေးအရ လွှမ်းမိုးမှု နှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိနေသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၈ ရာစုအစမှအဆုံး နှစ် တစ်ရာ ကာလအတွင်း၊ ဗြိတိသျှမှာ အိန္ဒိယ ချည်ထည်နှင့်အဝတ်အထည်ကို တင်သွင်း ခဲ့ရသောအနေအထားမှ၊ အိန္ဒိယသို့ ပြန်လည်တင်ပို့နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ လှည့်ပြောင်းလာနိုင်ခဲ့သည်။ သည်လိုနှင့် ၁၉ ရာစုအလယ်သို့ရောက်သောအခါ အိန္ဒိယ၏ အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးမှာ၊ ဗြိတိသျှတို့၏အုပ်ကိုင်မှု အောက်သို့ ကျရောက်သွားခဲ့ရတော့သည်။ သန်းနှင့်ချီရှိနေသော အိန္ဒိယ လက်ရက်ကန်းများ နေရာတွင်၊ ဗြိတိသျှချည်စက်များက အစားထိုးနေရာယူလာခဲ့သည်။

ဤအပြောင်းအလဲများနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ ဗြိတိသျှထုတ် ကျောင်းသုံးစာအုပ် များက 'ကမ္ဘာ့နိလိုဂျီသစ်များ ပိတ်ဆက်ပေးပြီး၊ ရှေးကွက်အင်အားစုသစ်များ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်'ဟု ဆိုးကျွေးဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အိန္ဒိယပြည်တွင်း

အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းကို အမြစ်ဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် နေ့ကွတ်မဆန်သော အချုပ်အချယ်အကန့်အသတ်များ ချမှတ်ခဲ့သည်ကိုမူ ထိုစာအုပ်များက ဖော်ပြဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ စင်စစ် ၁၈ ရာစု မတိုင်မီထိ သူ့ထည်နှင့်အဝတ်အထည် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင်၊ အိန္ဒိယဘက်မှသာလွှမ်းမိုးထားနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤအနေ အထားကို မှောက်လှန်ပစ်နိုင်ရန်အတွက်၊ ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ အလွန်ကြမ်းရွှေသော စက်မှုပေါ်လစီများခင်းပြီး၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

၁၈၅၇ ခုနှစ်သို့ရောက်လာသောအခါ၊ အိန္ဒိယအပေါ် ဗြိတိသျှတို့၏ စစ်ရေးအရသိမ်းပိုက်မှု ပြီးပြည့်စုံသွားခဲ့သည်။ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက၊ ဗြိတိသျှ သရဖူထက်မှ အဖိုးတန်ကျောက်ကောင်းတစ်ပွင့် ဖြစ်လာခဲ့တော့သည်။ (အရှေ့ အလယ်ပိုင်း၊ ဗဟိုအာရှနှင့် အခြား ဒေသတော်တော်များများနှင့် ဆိုင်သော ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှတို့၏နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီမှာ ဆိုခဲ့ပါ ကျောက်ကောင်းတစ်ပွင့် ကို၊ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက်သာ ဖြစ်ပါသည်။) ဤသို့ မိမိတို့အင်ပါယာ အတွင်း စိတ်ချလက်ချထည့်သွင်းပြီးတော့မှပင်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ် နှံ့မှုများကို ခြေလှမ်းသွက်သွက်လုပ်လာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ကားလမ်း၊ ရထား လမ်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကွန်ယက်စနစ်၊ ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးစနစ် စသည်တို့ဖန်တီးခဲ့ပြီး၊ အိန္ဒိယစီးပွားရေးတွင် ခေတ်သစ်အခြင်းအရာများ တင် သွင်းလာခဲ့သည်။ စင်စစ် ဤကျေးဇူးပြုမှုများမှာလည်း၊ အိန္ဒိယ အမျိုးသားများကို ခေတ်သစ်သို့ ဆွဲခေါ်ရန်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်တော့၊ မဟုတ်။ ဗြိတိသျှပိုင် အိန္ဒိယ အကျိုးစီးပွားများကို၊ အစွမ်းကုန်ညှစ်ထုတ်ယူရေးစီမံချက်၏ ကျွဲကူးရေပါ သက်ရောက်မှုများသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤအချက်ကို၊ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေး၏ ပညာရေးပေါ်လစီတွင် အထင် အရှားတွေ့နိုင်သည်။ ဗြိတိသျှခေတ် အိန္ဒိယပညာရေးမှာ၊ မူလတန်းအဆင့်မှ တက္ကသိုလ်အဆင့်ထိ အခြေအနေဆိုးခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ မိမိတို့ ကိုလိုနီ ယန္တရား လည်ပတ်နိုင်ရေးအတွက်၊ တက္ကသိုလ်ပညာရေးကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့်တိုင်၊ အခြေခံပညာရေးကိုမူ လုံးဝနီးပါးလောက်ပင် ဥပေက္ခာပြုထားခဲ့သည်။ ဂမ္ဘီ နေရာ စသော ကမ္ဘာ့အဆင့်မီပညာတတ်များ ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်မှာ မှန်သော်လည်း၊ သူတို့တစ်တွေမှာ ခြွင်းချက်ဟုပြောနိုင်လောက်သော လက်တစ်ဆုပ်စာမျှသာ ရှိ သည်။ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေး နှစ်တစ်ရာနီးပါးကာလအတွင်း၊ အိန္ဒိယမှာ စာ မတတ် ပေမတတ် လယ်သမားနိုင်ငံအဖြစ်သာ၊ ရပ်တန့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရချိန်(၁၉၄၇)တွင် အိန္ဒိယ၏ စာတတ်မြောက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ၁၇ ရာခိုင်နှုန်း မျှသာရှိသည်။

အလားတူပင်၊ ဗြိတိသျှခေတ် လူထုကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်း

မှာလည်း အမေ့လျော့ခံသာဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က အိန္ဒိယ၏ ပျမ်းမျှ လူသက်တမ်းမှာ ၃၂. ၅ နှစ်မျှသာရှိသည်။ အိန္ဒိယ စက်မှုထူထောင်ရေးအတွက် ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ တစ်စုံတစ်ရာအကျိုးပြုခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း၊ ဗြိတိသျှ တို့၏အကျိုးစီးပွားကို မကျော်လွန်နိုင်သည့် တောင်အတွင်းမှသာ ဖြစ်သည်။ ဤသည်၏အကျိုးဆက်အနေနှင့် အသစ်ထွက်ပေါ်လာသော အိန္ဒိယ အရင်းရှင် လူတန်းစား(လူလတ်တန်းစား)မှာ ကိုယ့်ခြေထောက်ပေါ်ကိုယ် အမှီခိုကင်းကင်း မရပ်တည်နိုင်ဘဲ၊ ဗြိတိသျှကုန်သွယ်အရင်းပေါ်တွင်သာ တစ်ဖက်သတ်မှီခိုနေခဲ့ရ သည်။ သို့အတွက်ကြောင့်ပင်၊ စီးပွားရေးရော နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင်ပါ အား ကောင်းမောင်းသန်လူမှုအလွှာတစ်ခုအဖြစ်၊ မရပ်တည်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၁၉ ရာစု ဒုတိယတစ်ဝက်နှင့် ၂၀ ရာစုအစောပိုင်း မကြာခဏဆိုသလို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော အိန္ဒိယ၏ကပ်ဘေးကြီးများတွင်၊ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေး၏ တုံ့ပြန်မှုများကို ကြည့်လိုက်လျှင်ပင်၊ ၎င်းတို့၏တာဝန်မဲ့မှုများကို မှန်းဆနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်ပြီး မိုက်ဒေးပစ် က၊ သူ၏စာအုပ် 'ဝိတိုရိယ ခေတ်နှောင်းပိုင်းကပ်ဘေးကြီးများ'(Late Victorian Holo Causts) တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။

'ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာအနောက်ခြမ်း၊ ရာသီဥတု မတည်ငြိမ်မှုများနှင့် ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်လာသော မုတ်သုံလေပြတ်လတ်မှုများကို၊ အဓိက ခံကြရသည့်နိုင်ငံများထဲတွင် အိန္ဒိယမှာ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ မုတ်သုံလေပြတ်ပြီဆိုသည်နှင့်၊ နှစ်နှင့်ချီ၍ မိုးခေါင်မှုများနှင့် အတူ၊ အငတ်ဘေးကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လာရတော့သည်။ နောက်ပိုင်း ပိုးပြန်ရွာပြန်တော့လည်း မသက်သာ။ ငှက်ဖျားရောဂါ သယ်ဆောင်ထား သော ခြင်္သေ့ကြီးများ၊ အတောမသတ်ပေါက်ဖွားလာပြီး ရောဂါကန္တရ ကပ်ကြီးတစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြန်သည်။ အလွန်အဆင့်အတန်းမရှိ သော ရေနုတ်မြောင်းများစနစ်၊ မိလ္လာစနစ်စသည့် အခြေခံအဆောက် အအုံ ယိုယွင်းမှုများကြောင့်၊ နောက်ထပ် ရောဂါမျိုးစုံကိုလည်း ဖိတ် ခေါ်လိုက်သလို ရှိပြန်သည်။ ဤသို့ကပ်ဘေးကြီးများ ကျရောက်သည့် အခါတိုင်း၊ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးဘက်မှ ထိထိရောက်ရောက် အကူအညီ မပေးနိုင်ဖြစ်ရာ၊ အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများမှာ သန်းနှင့်ချီ သေဆုံးကြရ တော့သည်...။'

သဘာဝကပ်ဘေးအတွက် ဗြိတိသျှတို့ကို တစ်ဖက်သတ်အပြစ်တင် သည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ငှက်ဖျားရောဂါနှင့် 'ခြင်'၏အဆက်အစပ်ကို ၁၈၉၈ ခုနှစ် လောက်မှ နားလည်သိရှိကြသည်ဖြစ်ရာ၊ ဤကိစ္စအတွက်လည်း တစ်စုံတစ်ရာ

ခွင့်လွှတ်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ရိက္ခာပြတ်လပ်မှုအငတ်ဘေးများနှင့် ပတ်သက်သော ဗြိတိသျှတို့၏ ကြံပြန်ပုံမှန်ကား၊ တာဝန်ခံလွန်းလှပါသည်။ အရေးပေါ်ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေး အစီအစဉ်အစ၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေးအဆုံး ဘာတစ်ခုမျှလုပ်မပေးနိုင်ဘဲ၊ လုံးဝလျစ်လျူရှုထားခဲ့ကြသည်က မှားသည်။ အိန္ဒိယလွတ်လပ်ရေးနောက်ပိုင်း ၁၉၆၀ အလွန်နှစ်များကလည်း ဤကဲ့သို့သော ကပ်ဘေးတစ်ခု ကြုံခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့သော်၊ အိန္ဒိယအစိုးရ၏ထောက်ပံ့ကူညီမှုကြောင့် ကိုလိုနီခေတ်ကလို၊ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးမဖြစ်ခဲ့။ ဤအချက်တို့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်လျှင်ပင် ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေး၏စေတနာကင်းပဲ့မှုကို သိနိုင်ခြင်းပင်ပါသည်။

မကြာသေးမီက ခေတ်ပြိုင်သမိုင်းပညာရှင် နီး(လ)ဇာဂူဆန်၏ 'အင်ပါယာ' (Empire)ဆိုသော စာအုပ်တစ်အုပ်ထွက်ခဲ့သည်။ ဤစာအုပ်တွင် ဇာဂူဆန်၏ အိန္ဒိယ အပါအဝင် ကိုလိုနီနိုင်ငံများအတွင်း၊ တက်ခနီလိုဂျီနှင့်ပညာ ပြန်ဖြန့်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ဗြိတိသျှအင်ပါယာကို ချီးကျူးထားသည်။ ကျန်တော့အမြင်ကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဖော်ပြရလျှင်၊ သူ့သဘောထားကို လက်မခံနိုင်ပါ။ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးကာလအတွင်း ခေတ်မီတက်ခနီလိုဂျီအချို့ကို တစ်စုံတစ်ရာ ဖိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်မှာမှန်သော်လည်း အဓိကအားဖြင့် ဗြိတိသျှအကျိုးစီးပွားအတွက်သာ ဖြစ်သည်။ ပြောရလျှင်၊ နိုင်ငံတစ်ခုအနေနှင့် မည်သည့်အင်ပါယာအတွင်းမှ ကျရောက်စရာမလိုဘဲ(တစ်နည်း အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးစရာမလိုဘဲ) ခေတ်မီတက်ခနီလိုဂျီများနှင့် နီးစပ်နိုင်စရာ အခြားနည်းလမ်းများစွာ ရှိပါသည်။ အရင်းအနှီးကုန်စည်များ တင်သွင်းခြင်း၊ နိုင်ငံခြားတက်ခနီလိုဂျီများကို ပြောင်းပြန်အင်ဂျင်နီယာနည်းဖြင့် မွေးစားယူခြင်း၊ သိပ္ပံအသိအမြင်များ၊ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ဖြန့်ချိခြင်း စသည်များ၊ ဖြစ်သည်။ ဤအတွက် ဥပမာပြရလျှင်၊ ဂျပန်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဂျပန်မှာ မိမိ၏အချုပ်အခြာအာဏာကို မဆုံးရှုံးစေဘဲ၊ ခေတ်သစ်စက်မှုတော်လှန်ရေးကို ထုံကူးယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အခြားခေတ်ပြိုင်ပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ အန်းဂတ်(စ)မန်ဒီဆန်၏ အမြင်ကမူ၊ ဇာဂူဆန်နှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်သည်။ သူက ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ၊ အိန္ဒိယစက်မှုထူထောင်ရေးကို အားမပေးခဲ့ရုံမျှမက၊ အဟန့်အတားပင်ဖြစ်စေခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ တက်ခနီလိုဂျီပညာပေးမှုများကို လုံးဝလျစ်လျူရှုခဲ့ခြင်း၊ အိန္ဒိယဒေသခံများအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုအတွေ့အကြုံများ လက်ဆင့်ကမ်းမပေးခဲ့ခြင်း၊ အိန္ဒိယလူလတ်တန်းစားကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖိထားခဲ့ခြင်း စသည့် အချက်များကိုထောက်ပြပြီး၊ သူ့အဆိုကို သာဓကတင်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးကာလ စီးပွားရေးကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်အကဲဖြတ်ကြည့်လိုက်လျှင်၊ မန်ဒီဆန်၏အမြင်က ပို၍ အမှန်နှင့်နီးလိမ့်မည်ဟု

လူဆရာပါသည်။ ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း၊ အိန္ဒိယ၏တစ်ဦးချင်း စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ သုညဖြစ်သည်။ ၁၈၇၀ မှ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သော ၁၉၄၇ ခုနှစ်အတွင်း ရောက်တော့မှ၊ ၀. ၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိတက်လာနိုင်ခဲ့သည်။ အချုပ်ဆိုရလျှင်၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု မရှိသလောက်ဟု ဆိုရမည်သာဖြစ်ပါသည်။

လွတ်လပ်ရေးနှင့် အိန္ဒိယ၏စီးပွားရေးရွေးချယ်မှု

အခြားသောကိလိုနီနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင်၊ အိန္ဒိယမှာလည်း နိုင်ငံခြားဩဇာ လွှမ်းမိုးမှုများအပေါ်၊ နာကြည်းစရာဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များ ရှိခဲ့သည်သာ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခုနှင့် စီးပွားရေးပျက်ကပ်ကြီးတစ်ခုကို ဖြတ်သန်းအပြီး၊ ဥရောပနိုင်ငံများ အင်အားဆုတ်ယုတ်လာသည်နှင့်၊ ကိုလိုနီနိုင်ငံအများစုမှာ မိမိတို့၏အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးကို အရှိန်မြှင့်တောင်းဆိုလာခဲ့ကြသည်။ ဤ သို့ဖြင့် ပထမဆုံးအသုတ် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည်နိုင်ငံများထဲတွင်၊ အိန္ဒိယလည်း ပါဝင်လာခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင်၊ လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ နေ့စဉ်၏စကားနှင့် ပြောရလျှင်၊ အိန္ဒိယအနေနှင့် ကိုယ်ကြံ့မှုကိုယ်ဖန်တီးခွင့်ရရှိလိုက်ခြင်းပင်၊ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ အိန္ဒိယကို တစ်လျှောက်လုံးလို ခုကွပေးခဲ့ကြသော ပြိုဟ်ဆိုး နှစ်ရပ်ကိုလည်း ကျော်လွှားနိုင်လိမ့်မည်ဟု၊ ယုံကြည်မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။ (ကိုလိုနီ အုပ်စိုးမှုဆိုသောပြိုဟ်ဆိုးနှင့် ပြည်တွင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုပြိုကွဲခြင်း ဆိုသော ပြိုဟ်ဆိုးတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။)

ဂျာဝါလဟာနေဇူး တစ်ယောက်၊ လွတ်လပ်သောအိန္ဒိယ၏ ပထမဆုံး သမ္မတ ဖြစ်လာသည်နှင့်၊ ဒီမိုကရက်တစ်ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ မဟာဗျူဟာကို ချမှတ် ကျင့်သုံးလိုက်တော့သည်။ ဤဗျူဟာအရ အိန္ဒိယရွေးချယ်လိုက်သော လမ်း ကြောင်းမှာ 'မိမိဖာသာမူလုံမှုရှိသော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုပုံစံ'(self-sufficient economic model) ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ နိုင်ငံ တကာကုန်သွယ်ရေးနှင့် ကမ္ဘာလုံးဈေးကွက်တို့ကို အားမကိုးဘဲ၊ ပြည်တွင်း စီးပွားရေးကိုသာ အလေးထားဟည်ဆောက်ဖို့ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် ထိုစဉ်က ဆိုဗီယက်ယူနီယံဦးဆောင်နေသော 'အတွင်းကျ၊ စီးပွားရေးဗျူဟာ' (inward-looking economic strategy) ဖြစ်ပါသည်။

နေဇူးတစ်ယောက်၊ ဤသို့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်နှင့် နီးလာခဲ့သည်မှာ၊ သူ့ အကြောင်းနှင့်သူဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ရှည်ကြာခက်ခဲသော တိုလိုနီစနစ် ဆန့် ကျင်ရေးတိုက်ပွဲစဉ်ကြီးကို ဖြတ်သန်းခဲ့ကြရသော၊ နေဇူးအပါအဝင် ထိုခေတ်

ခေါင်းဆောင်အများစုအနေနှင့်၊ အင်အားကြီးနိုင်ငံတစ်ခုခု၏ဩဇာနှင့်ကင်းလွတ်
 လိုကြသည်မှာ၊ သူ့ဟာနှင့်သူ သဘာဝကျသည်ဟုဆိုရပါလိမ့်မည်။ ထို့ထက်၊
 ထိုခေတ်ထိုအခါက၊ အရင်းရှင်စနစ်၏ အရပ်ရပ်အခြေအနေမှာလည်း၊ အားကျ
 ချင်စရာမရှိလောက်အောင်ဖြစ်နေသည်။ ကမ္ဘာ့စော့ကွက်မှာ ရှမ်းရင်းကန်ရင်းဖြင့်
 ခက်ခက်ခဲခဲရှင်သန်နေရသည်။ ၁၉၃၀ အလွန် မဟာစီးပွားပျက်ကပ်ကြီးမှာလည်း
 ပူပူနွေးနွေးပင်ရှိနေဆဲဖြစ်ရာ၊ လူအများစုအနေနှင့် စော့ကွက်အင်အားစုများ
 အပေါ် အပြည့်အဝ မယုံကြည်နိုင်လောက်အောင်၊ ဖြစ်နေသည်။ ထို့ပြင် ဝါဒ
 ဖြန့်ချိရေးယန္တရားမှ ပုံကြီးချဲ့ပြထားသော ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏အောင်မြင်မှု
 ဆိုသည်များကလည်း၊ လွတ်လပ်ခါစနိုင်ငံများအပေါ် ညှို့အားပြင်းပြင်းဖြင့်
 ဆွဲဆောင်လျက်ရှိနေသည်။ ဤသို့သော အကြောင်းများစွာကြောင့်၊ နေ့စဉ် အပါ
 အဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲခေါင်းဆောင်အများစုမှာ၊ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ဘက်သို့
 ဦးလှည့်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဤသို့ဖြင့် စိန္တယ်စီးပွားရေးမှာ၊ နိုင်ငံတော်က အကြွင်းမဲ့နိမ့်ပါးချုပ်ကိုင်သော
 ဆိုဗီယက်ပုံစံဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤသို့သော နိုင်ငံတော်ထိန်းချုပ်ပုံသဏ္ဍာန်အတွက်
 ဆက်လက်အသုံးတည့်ဆဲဖြစ်သည့် ဗြိတိသျှအမွေ လိုင်စင်စနစ်ကိုလည်း၊ ဆက်
 လက်ခံယူကုန်သုံးခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးနှင့်
 ပြည်တွင်းစက်မှုထူထောင်ရေးတို့ကို၊ ဆိုခဲ့ပါလိုင်စင်စနစ်နှင့် တင်းတင်းကျပ်ကျပ်
 ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်းမှ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများကို ကန့်
 သတ်ပြီး၊ တကွနီလိုဂျီအဆင့်နိမ့်သော အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများကိုသာ
 ဖွေးဖြူးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ပြည်တွင်း လက်ရက်ကန်းများကို၊ ပြည်ပစက်မှုလုပ်ငန်းမှ
 ကာကွယ်နိုင်ရန်၊ တံတိုင်းအထပ်ထပ်ကာပေးခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကစက်မှုကဏ္ဍမှ
 လုပ်ငန်းရှင်များကိုလည်း၊ မည်သည့်အလုပ်သမားကိုမျှ အလုပ်ထုတ်လို့မရအောင်
 တင်းတင်းကျပ်ကျပ်ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့သည်။ မြို့ပြဒေသမှ မြေလွတ်မြေရိုင်းများ
 တွင်လည်း၊ ပုဂ္ဂလိကစက်မှုလုပ်ငန်းများ မတိုးချဲ့နိုင်စေရန်၊ ကန့်သတ်ထားခဲ့သည်။
 အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြရလျှင် လွတ်လပ်ရေးရပြီး စိန္တယ်စီးပွားရေးမှာ၊ အရှိန်အဟုန်နှင့်
 ဖွံ့ဖြိုးခွင့် မရစေရန် ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ခံထားရသလို၊ ဖြစ်နေတော့သည်။ ၁၉၅၀
 နှင့် ၁၉၇၀ အတွင်း၊ အမြင့်ဆုံး စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ၊ ၃.၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ
 ရှိခဲ့ပြီး၊ တစ်ဦးချင်းတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ၊ ၁.၉ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိခဲ့သည်။ (ထိုစဉ်က
 အာရှကျားများ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ၇ ရာခိုင်နှုန်း ပတ်ဝန်းကျင်တွင်
 ရှိသည်။)

ဤသို့သော စီးပွားရေး၊ မအီမလည်အခြေအနေမှ ပထမဆုံးအကြိမ်
 ဖောက်ထွက်နိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ ၁၉၆၀ အလွန်နှစ်များ၏နှောင်းပိုင်းနှင့် ၁၉၇၀ အလွန်

တနည်းကာလများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအတွက် ကျေးဇူးတင်ကြရမည်မှာ၊ ထိုစဉ်က ဆုမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော 'အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေး' ဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာ တက္ကတွင် သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာသစ်များ အသုံးပြုနိုင်လိုက်သည်နှင့် ဂျုံ စပါး၊ ပြောင်း စသောအဓိကသီးနှံများမှာ၊ သီးထွက်ရော အရည်အသွေးပါ သိသိသာသာ တက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်၏အကျိုးဆက်အနေနှင့် အိန္ဒိယကျေးလက်လူထု ဝင်ငွေတိုးလာပြီ။ မကြာခဏဆိုသလို ဒုက္ခပေးနေသော အတော်ဘေးများကိုလည်း အောင်မြင်စွာ ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့သည်။ မုတ်သုံလေ ပြတ်လတ်သောကာလများ မှာပင်၊ အိန္ဒိယလူထုကို ဝဝလင်လင်ကျွေးနိုင်ခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင် အိန္ဒိယစီးပွားရေး တစ်ခုလုံး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလမ်းကြောင်းပေါ် ရောက်ဖို့အတွက်မူ၊ အစိမ်းရောင် တော်လှန်ရေးက ဆောင်ကြဉ်းမပေးနိုင်ခဲ့ပါ။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းကိုလည်း 'ဟိန္ဒူတိုးတက်မှုနှုန်းဟု မချင့်မရဲဆိုကြသော ၃ ရာခိုင်နှုန်း ဝန်းကျင်ထက်ကျော် အောင် တွန်းမတင်နိုင် ဖြစ်နေခဲ့သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်အလွန်၊ ရာဇဝေဂနီလက်ထက်ရောက်တော့မှာသာ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို၊ ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် စတင်ကျင့်သုံးလာနိုင် ခဲ့ပါသည်။ ရာဇဝေဂ ဈေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို၊ အကန့်အသတ်နှင့် ဆောင်ရွက်ပြီး ဆိုရှယ်လစ်ပုံစံမှ လမ်းခွဲနိုင်ရန်ကြိုးစားခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလှုပ်ရှားမှုမှာ၊ နိုင်ငံခြားဆေးငွေများအပေါ် အမှီသဟဲပြုနေ ရသည်ဖြစ်ရာ၊ ရေရှည်မထိန်းနိုင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် နှစ်လယ်ပိုင်း လောက်အရောက်တွင်၊ အိန္ဒိယ၏ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမှာ ပို့ကုန်မှရသောဝင်ငွေ ထက် အဆများစွာပိုလာရာမှ၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ တပ်ခေါက် ပြန် သွားခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံခြားကြွေးမြီများပြန်ဆပ်ရသည်နှင့် အိန္ဒိယ၏ အရန် နိုင်ငံခြားငွေမှာလည်း၊ သိသိ သာသာကျဆင်းသွားခဲ့ရသည်။ ဤအချိန်တွင် တရုတ်၊ ရုရှားနှင့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှာ၊ အတော်အတန်အရှိန်ရနေခဲ့ ပြီ ဖြစ်သည်။

ဤသည်ပင်၊ မန်မိုဟန်ဆင်းနှင့် သူ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီများ၊ ရှေ့ ရောက်မလာသေးမီ အိန္ဒိယ၏ အရပ်ရပ်စီးပွားရေးအခြေအနေ ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ခြေလှမ်းများ

မန်မိုဟန်ဆင်း၏ ပထမဆုံးခြေလှမ်းမှာ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးနှင့် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို၊ ဇက်သတ်ထားသလိုရှိသော ဗျူရိုကရက်တစ် အတားအဆီးများကို ဆုံးခန်းတိုင်စေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်

ပြည်တွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်လျှင်လည်း အမြတ်အစွန်းရနိုင်စရာရှိသော ဘိဇနက်အားလုံးကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ဖွံ့ဖြိုးစေသည်။ အစိုးရအစီအစဉ်ဖြင့် ကုန်သွယ်ရေး အခွန်အကောက်တံတိုင်းများကို အတတ်နိုင်ဆုံး လျှော့ချသည်။ ထောင်နှင့်ချီသော ကုန်စည်အမျိုးစားများအတွက် ယခင် သတ်မှတ်ထားသော 'သွင်းကုန် ကိုတာ' (import quotas) များကို ဖယ်ရှားပေးခဲ့သည်။

ဤတွင် 'ဆင်း'အနေနှင့် သူ၏အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းမှပင် ဝေဖန်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရတော့သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးပိုင်းက သူ၏ သွင်းကုန် ကိုတာ သတ်မှတ်ချက်များ ဖယ်ရှားလိုက်သည်ကို ဘဝင်မကျ။ သွင်းကုန်ရေတံခါးကြီး ဖွင့်လိုက်သည်နှင့် နိုင်ငံခြားယှဉ်ပြိုင်မှုလှိုင်းလုံးကြီးများ လှိမ်ဝင်လာတော့မည် ဖြစ်ရာ၊ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများ လှိုင်းကြားလေကြားတွင် နစ်ကုန်ကြလိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်တကြီး ထောက်ပြကြသည်။ သို့သော် 'ဆင်း' က မည်သို့မျှမတံ့ပြန်၊ သူ လုပ်စရာရှိသည်ကိုသာ စွဲစွဲမြဲမြဲဆက်လုပ်သည်။ လက်တွေ့တွင်လည်း ဆင်း မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ သွင်းကုန်တံခါး ဖွင့်လိုက်သည်က အများထင်သလို ပြည်တွင်းဘိဇနက်လုပ်ငန်းများကို မထိခိုက်ရုံမျှမက၊ နိုင်ငံ တကာဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်လောက်အောင်ပင်၊ ပို အားကောင်းလာ စေခဲ့သည်။ မိမိတို့လိုအပ်သော အရင်းအနှီးကုန်စည်များ၊ သွင်းအားစုအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော တစ်ပိုင်းတစ်စ ကုန်ချောများကို၊ နိုင်ငံတကာပေါက်ဈေးနှင့် ဈေးနှုန်းသက်သာစွာဝယ်ယူရရှိပြီး၊ မိမိတို့ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် ပြန်အသုံး ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့်၊ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဒရွတ်တိုက်လိုက်ပါနေသော ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ပြန်လည်ရှင်သန်လာနိုင်ခဲ့သည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင်၊ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ အိန္ဒိယတွင်တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာစေရန်၊ လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင်၊ နိုင်ငံခြားသားများ တရားဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ခွင့်ပြုသော ကဏ္ဍများကိုလည်း၊ တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ဤလုပ်ငန်းများ အားလုံးကို ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန်နှင့်ချင့်ချင့်ချိန်ချိန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်တိုင်၊ သိသာ ထင်ရှားသောအကျိုးဆက်များကို ရရှိနိုင်ခဲ့ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစဉ်ကာလ ကတည်းက၊ အိန္ဒိယဘက်သို့ခြေဦးမလှည့်ခဲ့ကြသော နိုင်ငံတကာအရင်းအနှီး များကို၊ စတင်လမ်းဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

ကျွန်တော် အိန္ဒိယသို့ရောက်ရှိရာတွင် 'ဆင်း'၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်း များမှာ၊ သုံးနှစ်သက်တမ်းသို့ ရောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အိန္ဒိယမှာ ခေတ်ဟောင်း၏ အကြွင်းအကျန်များကို မနည်းခါချနေရဆဲဖြစ်သည်။ ပညာရေး နယ်ပယ်မှ အိန္ဒိယ ဘောဂဗေဒပညာရှင်များ ကိုယ်တိုင်ကပင်၊ 'ဆင်း'၏ခြေလှမ်း

များကို အကောင်းမမြင်နိုင် ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ သူတို့က သူ့ကို ဤသို့ မေးခွန်း ထုတ်ကြသည်။ 'အိန္ဒိယအနေနှင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် မည်သို့ပြိုင်ဆိုင်ပါမည်နည်း။' ဒုတိယ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီဖြစ်လာနိုင်သည့် နိုင်ငံစုံ ကော်ပိုရေးရှင်း ကြီးများ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို မည်သို့ခွဲခံရှောင်လွှဲနိုင်ပါမည်နည်း။' 'ဆင်း'မှာ အများနှင့်တစ်ယောက် ဆိုသလို ဖြစ်နေရသည်။

ကျွန်တော်၊ 'ဆင်း'ဘက်မှ ပြတ်ပြတ်သားသားပင် ရပ်တည်ပေးခဲ့ပါသည်။ 'ဆင်း'ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကုန်သွယ်ရေး ကြီးမြေလွတ်လိုက်ခြင်းမှာ၊ ကောင်းကောင်းအလုပ်ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်ယုံကြည်သည်။ အိန္ဒိယပို့ကုန်လုပ်ငန်းမှာလည်း ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးလိမ့်မည်ဟု၊ အပြည့်အဝမျှော်လင့်ချက်ရှိသည်။ ဤတွင် သူတို့က 'အိန္ဒိယဟာ တခြားနိုင်ငံတွေနဲ့မတူဘူး၊ သူ့ထူးခြားချက်နှင့်သူ' ဟု တုံ့ပြန်ကြသည်။ ကျွန်တော် လက်မခံပါ။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမှာ နိုင်ငံတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထပ်တူမကျနိုင်သည့်တိုင်၊ ယေဘုယျလမ်းကြောင်းရှိသည်ဟု အခိုင်အမာယုံသည်။ 'ဆင်း'က၊ ဤယေဘုယျလမ်းကြောင်းကို အိန္ဒိယနည်း အိန္ဒိယဟန်ဖြင့်၊ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု မြင်သည်။

နောက်ဆုံး သူတို့က ကျွန်တော့်ကို မေးခွန်းတစ်ခုနှင့်စိန်ခေါ်လာသည်။ 'ထားပါတော့ဗျာ၊ ခင်ဗျားပြောသလို အလားအလာကောင်းတယ်ပဲ ထားပါတော့...။ ကျွန်တော်တို့အိန္ဒိယအနေနဲ့ ဘယ်ကဏ္ဍကနေပြိုင်မလဲ...။' သူတို့မေးခွန်းကို ကျွန်တော်မဖြေလိုက်ရပါ။ ဈေးကွက်က ဖြေပေးသွားခဲ့ပါသည်။ အိုင်တီကိုအခြေခံသော ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍမှ၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကို ထိုးဖောက်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ခံရလျှင် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ပင် တအံ့တဩဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော့်အထင် တရုတ်ပြည်လို အဝတ်အစား၊ အိတ်လက်ထရော့နစ်ပစ္စည်း စသော လုပ်အားကဲထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှ၊ စတင်ထိုးဖောက်ရလိမ့်မည်ဟု မှန်းဆထားခဲ့သည်။ ယခု အိန္ဒိယမှာ၊ ပို့ကုန်ဝန်ဆောင်မှုတော်လှန်ရေး၏ ဝဟိုချက်မဖြစ်နေချေပြီ။ သည်တော့မှ၊ 'ဆင်း'ကို တစ်လျှောက်လုံးဆန့်ကျင်ခဲ့ ကြသော နိုင်ငံရေးသမားများရော ပညာရှင်များပါ၊ အသံတိတ်သွားခဲ့ကြသည်။

၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များသို့ ရောက်သောအခါ၊ မိုက်ခရိုဆော့မှာ ကွန်ပျူတာဆော့ဝဲ(လ)နယ်ပယ်ကို၊ အဓိကလွှမ်းမိုးထားနိုင်သော ဦးဆောင်ကုမ္ပဏီကြီး ဖြစ်နေပါပြီ။ ထိုစဉ်ကတည်းကပင်၊ အိန္ဒိယလူမျိုးဆော့ဝဲ(လ) အင်ဂျင်နီယာများမှာ၊ မိုက်ခရိုဆော့(ဖ)၏အဓိကကျောမိုး အလုပ်အင်အားစုဖြစ်နေခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များ၏ ဓါးလယ်လောက်က၊ ဘီး(လ)ဂိတ်၏ ဟောကိန်းတင်ထွက်ခဲ့သည်။ လာတော့မည့် အင်တာနက်တော်လှန်ရေးက၊ ဘီဇနက်လုပ်ငန်းများကိုသာမက၊ ပညာရှင်နှင့်ဖြေဖျော်ရေးလုပ်ငန်းများကိုပါ၊ မှောက်လှန်

ပြောင်းလဲတော့မည် ဆိုသောဟောကိန်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤဟောကိန်းနှင့်အတူ အင်တာနက်စတာအပ်(ပ)များ(start ups) ပေါ်ထွက်လာခဲ့ရာ၊ အဝေးရောက် အိန္ဒိယသားတို့လည်း နောက်ကျမနေခဲ့ပါ။ ယခင် အိန္ဒိယအိုင်တီကုမ္ပဏီလေး များမှာ၊ ဩဇာကြီးသော အင်တာနက်ကုမ္ပဏီများ၊ ဖြစ်လာကြသည်။ မိုက်ခရိုဆော့(ဖ)ကလည်း၊ ဤကုမ္ပဏီများတွင် အကြီးအကျယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပေးရုံမျှ မက၊ 'ဥဖောက်စက်'(incubator)တာဝန်ပါ လူပေးခဲ့သည်များပင်ရှိသည်။ စင်စစ်၊ ဤသည်ပင် အိန္ဒိယဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၏ မူလအစဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့် မည်။

ယခုအခါ 'အိန္ဒိယ၏အိုင်တီဝန်ဆောင်မှုအနေနှင့်၊ ဘာကြောင့် ကမ္ဘာလုံး ချီ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သနည်း' ဆိုသောမေးခွန်း၏အဖြေကို၊ ထင်ထင်ရှားရှားမြင်တွေ့ နိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံးပေးရမည့်အဖြေမှာ၊ အိန္ဒိယ၏ပညာကိုယ်ခံစွမ်း အားဟု၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ အိန္ဒိယတွင်၊ လွန်ခဲ့သော မျိုးဆက်တစ်ခုကျော်တပင်၊ အဆင့်မြင့်အင်ဂျင်နီယာများနှင့် ကမ္ဘာ့စံချိန်မီအန်ထရာပရာနောများ ရှိနေခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ သူတို့တစ်တွေကို မွေးထုတ်ပေးခဲ့သည်မှာ၊ လွတ်လပ်ရေးရခါစကတည်း က ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သော 'အိန္ဒိယနည်းပညာတက္ကသိုလ်များ'(IIT)နှင့် အိန္ဒိယ ဘီလက် ကျောင်းများ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းကြောင်းပေါ်မှ အိန္ဒိယ စီးပွားရေးမှာ၊ အဆိုပါပညာတတ်များကို အလုပ်မပေးနိုင်ခဲ့ရာ၊ သူတို့ထဲမှ အ များစုမှာ အမေရိကန်သို့ရောက်ကုန်ကြတော့သည်။ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များသို့ ရောက်သောအခါ၊ အဆိုပါအဝေးရောက် အိန္ဒိယသားများမှာ၊ မိုက်ခရိုဆော့(ဖ) အင်တယ်(လ) စီးတီးဂရ စသော၊ ထိပ်တန်းကုမ္ပဏီများ၏ အရေးကြီးသော အလုပ်အင်အားစုများ ဖြစ်နေကြပေပြီ။ ပြောရလျှင်၊ အိန္ဒိယဖွံ့ဖြိုးရေးမစမိက ပင် အိန္ဒိယပညာရှင်များမှာ၊ ကမ္ဘာလုံးချီစီးပွားရေးတွင် ထိထင်ဝင်ပါဝင်နေကြ ပြီဖြစ်သည်။

ဒုတိယအဖြေမှာ၊ ပေါ်လစီပိုင်းတွင်ရှိသည်။ တိတိကျကျဆိုရလျှင် တစ် ချိန်က နစ်နာခဲ့ရသောဦးနှောက်ယိုစီးမှုကို၊ ဦးနှောက်အကျိုးအမြတ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းနိုင်ခဲ့သော ပေါ်လစီအားကောင်းချက် ဖြစ်ပါသည်။ အင်ဖော် မေးရှင်းတက်ခနီလိုဂျီ အဂ္ဂိန်ရလာသည်နှင့်အမျှ၊ အဝေးရောက်အိန္ဒိယပညာရှင် များမှာ မိခင်တိုင်းပြည်နှင့် အဆက်အစပ်များပိုများလာသည်။ အဝေးရောက်များ ပိုင် ဝက်(ဘ)ဆိုဒ်တစ်ခုပင်ဖွင့်၍၊ မိခင်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အဝေးမှ အကြံဉာဏ်နှင့်အကူအညီပေးကြသည်များပင်၊ ရှိသည်။ ၉/၁၁ အနေ အခင်းနောက်ပိုင်းတွင်၊ အဆိုပါပညာရှင်များထဲမှ တော်တော်များများ အမိနိုင်ငံ သို့ပြန်လာခဲ့ကြရာ၊ အိန္ဒိယအစိုးရက ၎င်းတို့ကို ကော်ဇောနီခင်း၍ ကြိုဆိုခဲ့သည်။

ဤသို့ အကောင်းဆုံးဦးနှောက်များကို ပြန်လည်စုစည်းနိုင်ခဲ့သည့်အတွက်၊ အိန္ဒိယမှာ 'အပြင်ထွက်ရင်းမြစ်ရှာလုပ်ငန်း' (Outsourcing)၏အဓိက အချက် အချာဖြစ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ (outsourcing ဆိုသည်မှာ အမေရိက နှင့်ဥရောပကုမ္ပဏီများ၏ နောက်ဖေးရုံးလုပ်ငန်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း များကို၊ အိန္ဒိယသို့ပို့ပြီး လက်ခွဲလုပ်ခိုင်းခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။)

၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ အိန္ဒိယသို့ ကျွန်တော် ပထမဦးဆုံးအကြိမ်ရောက်ခဲ့စဉ်က၊ outsource အလုပ်ကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေကြသော နာမည်ကျော် နောက် ဖေးရုံးခန်းများသို့၊ ကျွန်တော် သွားရောက်လေ့လာခဲ့ဖူးသည်။ မွန်ဘိုင်း ဝန် ဆောင်မှု ပို့ကုန်စင်တာရှီ ဆွင်(၈)အဲယားလိုင်းရုံးခန်း ဖြစ်ပါသည်။ ရုံးခန်းထဲ သို့ဝင်လိုက်သည်နှင့်၊ ကွန်ပျူတာကိုယ်စီဖြင့် အလုပ်ရှုပ်နေကြသော အိန္ဒိယ အမျိုးသမီးလေးများကို တွေ့ရသည်။ သူတို့တစ်တွေမှာ၊ ရောင်းချပြီး လေယာဉ် တက်ခွင့်လက်မှတ်စာရင်းမှ စီးနေကျဖောက်သည်များကို၊ ရွေးထုတ်နေကြသည်။ နောက်တစ်စုကမူ၊ ယခင်လ ခရီးစဉ်များကိုပြုစုနေသည်။ မှတ်တမ်းတင် ပြုစု ပြီးသော၊ ကွန်ပျူတာပုံနှိပ်မှုများကို ဆွင်(၈)ဇာလန်ရုံးချုပ်သို့ ပြုတ်တုဆက်သွယ် ရေးစနစ်ဖြင့် ပြန်ပို့နေသူများကိုလည်း၊ တွေ့ရသည်။ ယခင်က၊ ဤအလုပ်အား လုံးကို ဇူရစ်နှင့်ဂျီနီဗာတွင်လုပ်သည်ဟု၊ သိရသည်။ ယခု ကုန်ကုစရိတ် သက် သာစွာဖြင့်၊ အိန္ဒိယမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးနေပြီ ဖြစ်သည်။

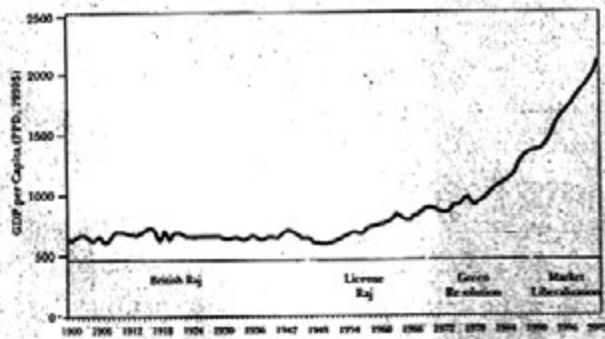
တတိယအဖြေမှာ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဆိုင်သည်။ ဆယ်စု နှစ်နှင့်ချီ ကြာမြင့်ခဲ့သော၊ တံခါးပိတ်စီးပွားရေးနှင့် နှေးကွေးလေးလံသော တိုးတက် မှုနှုန်းကြောင့်၊ အိန္ဒိယ၏ရုပ်ပိုင်း အခြေခံအဆောက်အအုံများမှာ ကတော် အခြေ အနေဆိုးနေခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ လမ်း၊ တံတား၊ ဆိပ်ကမ်း စသည်တို့ကို ဆိုလိုပါ သည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ဆိုခဲ့ပါရုပ်ပိုင်း အခြေခံအဆောက်အအုံကို၊ အားပြု ဆောင် ရွက်ရသော ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှာ၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ဝင်ပြိုင်ရန် အခက်အခဲ တွေ့နေရသည်။ ဤတွင်၊ အိန္ဒိယ၏ ပညာအခြေခံအားကောင်းမှုကို သဘော ပေါက်သော ခေါင်းဆောင်များက၊ ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ များကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။ အင်တာနက်ဆက်သွယ်ရေးပြုတ်တု ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဖိုက်ဘာအော့(ပ)တစ်ကေဘယ်(လ)လိုင်းများကို ဆိုလိုပါသည်။ ဤသို့သော ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့်၊ ပညာကိုယ်ခံအား ကောင်းမှုတို့ ဆုံစည်းမိရာမှာ၊ အိန္ဒိယ၏ အိုင်တီဝန်ဆောင်မှု အရှိန်ရလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအမြင်နှင့် ပြောရလျှင်၊ အိန္ဒိယစီးပွားရေးမှာ နိုင်ငံတကာနှင့်ချီ၍ ကျကျနနယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယ၏ ပို့ကုန်

စန်းပွင့်မှုမှာ (မူလမျှော်လင့်ကြသလို ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှ မဟုတ်ဘဲ၊ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍမှ စတင်သည်တိုင်) အိန္ဒိယသမိုင်းတွင် အမြန်ဆုံး စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို တွန်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ အိန္ဒိယ အိမ်ထောင်စုပရောဖော့အလွှာ အနေနှင့် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းအင်အားစုများကို အသုံးပြုသော၊ တက္ကသိုလ်ပွားရေး ဦးဆောင်နိုင်ငံများနှင့် မိမိတို့ကြားရှိ တက်ခန့်လိုက်တွက်လုပ်ကို၊ ကျဉ်းကျန့်နိုင်ခဲ့ ပြီးဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများက အိန္ဒိယစီးပွားရေးကို လည်မျှ ညှစ်သွားလိမ့်မည်ဆိုသော မူလကစိုးရိမ်မှုများကို၊ ဆိုခဲ့ပါအောင်မြင်မှုများက ကောင်းစွာချေဖျက်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ မူလထင်ထားသည်နှင့် ဆန့်ကျင်စွာ ပင် အိန္ဒိယ၏အောင်မြင်မှုများက၊ အမေရိက၏အပြင်ထွက်ရင်းမြစ်မှာ လုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ်ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ရာ၊ ဤသည်ကိုအကြောင်းပြုပြီး အမေရိက မှာပင် နိုင်ငံရေးပြဿနာတစ်ခု ပေါ်ထွက်ခဲ့ရသည်။ အိန္ဒိယဘီလပ်လုပ်ငန်းများက အမေရိကရှိအလုပ်များကို၊ လုယူနေသည်ဆိုသော စွပ်စွဲချက်ဖြစ်သည်။ ပြီးခဲ့သော အမေရိကန်သမ္မတရွေးကောက်ပွဲတွင်၊ အတော်လေးအသံကျယ်ခဲ့သော တိုက်တွက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ အိန္ဒိယစီးပွားရေးမှာ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်တစ်ခုကို ရောက်ရှိနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဤသဘောကို ထင်ရှားစေရန် အောက်ပါဂရပ်ပုံနှင့် သရုပ်ဖော်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

Figure 1: Economic Growth in India Since 1900

Source: Data from Maddala (1992).

ပုံတွင် ၂၀ ရာစုအတွင်း အိန္ဒိယဖြစ်သန်းခဲ့သော အဆင့်လေးဆင့်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဒေါင်လိုက်မျဉ်းမှာ တစ်ဦးချင်း GDP ဖြစ်သည်။ (၁၉၉၀ ဒေါ်လာပေါက်ရေးဖြင့် တွက်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။) အလျားလိုက်မျဉ်းမှာ

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်သည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အထိမှာ၊ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးကာလ၊ ၁၉၄၇ မှ ၁၉၇၀ အထိမှာ နေ့စဉ်မှစတင် ခဲ့သော ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးအမွေခံ လိုင်စင်စနစ်ကာလ၊ (ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေး ကာလဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။) တို့ဖြစ်သည်။ ဤကာလနှစ်ခုလုံး တစ်ဦးချင်း GDP မှာ တစ်နှစ်ဒေါ်လာ ၅၀၀ ဝန်းကျင်သာရှိသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု စတင်လာသည်မှာ၊ 'အစိမ်းရောင် တော်လှန်ရေးကာလ'(၁၉၇၀ မှ ၁၉၉၁ အထိ) ဖြစ်သည်။ ရေရှည်တည်တံ့သည့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု မှန်မှန်ရလာသည်မှာ၊ လက်ရှိပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလ (၁၉၉၁-၂၀၀၀) ဖြစ်ပါသည်။ အပေါ်သို့ တောက်လျှောက်မြင့်တက်သွားသော မျဉ်းကွေးကိုကြည့်လိုက်လျှင်ပင်၊ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ဆဝါးနိုင်စရာရှိပါသည်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုက ပေးလိုက်သော အရေးကြီးသည့် သင်ခန်း စာတစ်ခုမှာ၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကို အန္တရာယ်သက်သက်ဟု မမြင်ဘဲ အခွင့် အလမ်းအဖြစ် သဘောထားနိုင်ကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများနှင့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေး အဆက်အစပ်များကိုမူ၊ သတိကြီးကြီးဖြင့် မပြတ်စောင့်ကြည့်သင့်ပါသည်။ ဤ ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ပြန်ပြောလို သည်။ ကလင်တန်အစိုးရ ဒုတိယသက်တမ်းနှောင်းပိုင်း ကာလအတွင်းက၊ ကျွန်တော် အိန္ဒိယသို့ရောက်သွားခဲ့ရာ အိန္ဒိယရှိ အမေရိကန်သံအမတ်ကြီးက၊ ကျွန်တော့်ကို ခေါ်တွေ့ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယတာဝန်ရှိသူများနှင့် အင်စွန် ကုမ္ပဏီတို့ကြားတွင်၊ ပြဿနာတစ်ခုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အငြင်းပွားနေကြချိန် ဖြစ်သည်။ သံအမတ်ကြီးက ကျွန်တော်၏အိန္ဒိယပိတ်ဆွေများကို၊ ကူညီဖျောင်းဖျ ပေးဖို့ ကျွန်တော့်ကို မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဤကိစ္စ ကျွန်တော့်အလုပ် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော် ငြင်းခဲ့ပါသည်။

ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဝန်ခံရလျှင်၊ ကျွန်တော် အတော်စိတ်ပျက်လက်ပျက် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အမေရိကန် အထက်တန်းအရာရှိတစ်ဦးက၊ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီ တစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုပြောဆိုနေသည့်အတွက်၊ စိတ်ပျက်ရသလို ကျွန်တော့်ကို သူတို့ကိစ္စ ဆွယ်တရားဟောသည့်အတွက်၊ ပို၍ပင် မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ ဤသို့သော မလိုလားဖွယ်ရာ အဖုအထစ်အချို့ရှိသည်တိုင်၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကို ပစ်ပယ်လို့တော့မဖြစ်ပါ။ သတိကြီးကြီးနှင့် ရဲရဲရင်ဆိုင် ရမည်သာဖြစ်ပါသည်။

အိန္ဒိယ၏စီးပွားရေးစိန်ခေါ်ချက်များ

၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင်၊ အိန္ဒိယမှာ အဓိကသော စိန်ခေါ်ချက်ကြီးလေးရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ နောက်ဆယ်နှစ် ကြာသည်အထိလည်း ဤလေးခုလုံးမှာ (ယခင်ကလောက် မပြင်းထန်တော့သည့်တိုင်) အဓိကစိန်ခေါ်ချက်များအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေခဲ့ပါသည်။

ပထမစိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆက်လက်အပြန် ကျယ်စေဖို့ လိုအပ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ 'အထိန်းအချုပ်များ လျှော့ချရေး' (liberalization) ကို စတင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အိန္ဒိယစီးပွားရေး၏အဓိကဏ္ဍများမှာ၊ လွန်ခဲ့သော ရာစုဝက်တည်းကရှိခဲ့သည့် စနစ်ဟောင်း၏ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှ မလွတ်တတ်နိုင်အောင် ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။

ဒုတိယစိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ အိန္ဒိယအနေနှင့် ၎င်း၏အခြေခံအဆောက်အအုံကို၊ အကြီးအကျယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ လိုအပ်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လမ်း၊ ဆိပ်ကမ်း၊ ပါဝါ၊ ရေနှင့် မိလ္လာစနစ်၊ တယ်လီဆက်သွယ်ရေးစနစ် စသည် တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သန်စွမ်းမှသာလျှင် ထုတ်လုပ်ရေးစရိတ်ကို လျှော့ချနိုင်ပြီး ပြည်တွင်းစေ့ကွက်ရေး၊ ကမ္ဘာ့စေ့ကွက်တွင်ပါ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဝင်ဆံ့နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

တတိယစိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ အိန္ဒိယလူထု၏ ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေးတွင်၊ ယခုထက်ပို၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ လိုအပ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်၊ လူမှုရေးဖယ်ထုတ်မှုကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးခံနေရဆဲဖြစ်သော၊ ဇာတ်နိဂုံးနှင့် အပယ်ခံများအတွက် ဖြစ်ပါသည်။

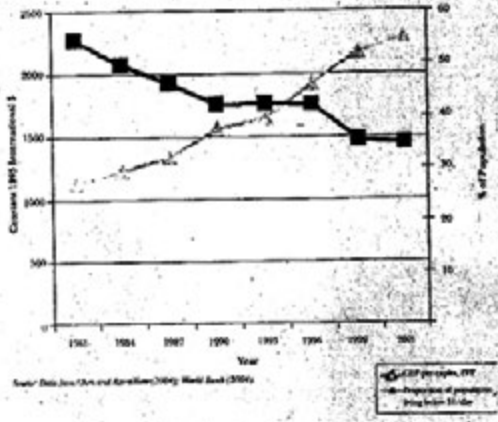
စတုတ္ထစိန်ခေါ်ချက်မှာ၊ အဆိုပါအခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် လူမှုရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက်၊ မည်သို့အရင်းအနှီးရှာဖွေရမည်ကို တွက်ချက်နိုင်ဖို့ပင် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၁၉၉၄ အရောက်တွင်၊ အိန္ဒိယ၏ဘတ်ဂျက်မှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရော၊ ပြည်နယ်အဆင့်မှာပါ အကြီးအကျယ်လိုငွေပြနေပြီး၊ အန္တရာယ်များသောအခြေအနေတွင် ကျရောက်နေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်၏ ၁၉၉၄ ခရီးစဉ်အပြီးတွင်၊ ဆိုခဲ့ပါ စိန်ခေါ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သော အသေးစိတ်အစီရင်ခံစာတစ်စောင် ရေးထားခဲ့ပါသည်။ နောင်တွင် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများ၊ ပညာရှင်များနှင့် အကျယ်အပြန့်ဆွေးနွေးနိုင်ဖို့ ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင်၊ ကျွန်တော့်လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် နိဂ္ဂပစ်ဘဏ္ဍာပေ နှင့်

ကျွန်တော်ကို၊ ဗဟိုအစိုးရအတွက်ရော တမိ(လ)နာစုပြည်နယ်အစိုးရအတွက်
 ဝါ စီးပွားရေးအကြံပေးများအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ တမိ(လ)နာစုမှာ အိန္ဒိယ
 အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ဖွံ့ဖြိုးမှုအရှိန်မြန်သော ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မကြာ
 သေးခင်နှစ်များအတွင်း၊ ကျွန်တော်တို့၏အကြံပေးချက် တော်တော်များများကို
 လက်ခံအကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့်အတွက်၊ ကျွန်တော်တို့မှာ ကျေနပ်ဝမ်းမြောက်
 ရပါသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ အခြေခံရပ်ခံချက်မှာ၊ 'အကယ်၍ အိန္ဒိယအနေနှင့်
 ၎င်း၏ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဆက်လက်
 အကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုလျှင်၊ ယနေ့တရုတ်ပြည်တွင် မြင်တွေ့နေရသော
 စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းကို အောင်မြင်ရရှိနိုင်စရာရှိသည်' ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ကြံ
 တွေ့ခဲ့ရသော အဖြစ်အပျက်များမှာ၊ ကျွန်တော်တို့အတွက် အားတက်စရာ
 ကောင်းပါသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ အိန္ဒိယ၏စီးပွားရေး တိုး
 တက်မှုနှုန်းမှာ ၇ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ရှိနေပြီကို တွေ့လိုက်ရသည်။ တရုတ်ပြည်၏
 တိုးတက်မှုနှုန်းကို မီလုမီခင်အနေအထား ဖြစ်ပါသည်။

Figure 2: Economic Growth and Poverty Reduction in India

ဤသို့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးတွင်
 လည်း အလားအလာကောင်းများ ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ တစ်မျိုးသားလုံး အတိုင်း
 အတာနှင့်ပြောရလျှင်၊ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်က ဆင်းရဲမှုနှုန်းမှာ လူဦးရေ၏ ၄၂ ရာခိုင်နှုန်း
 ရှိခဲ့ရာမှ၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိတော့သည်။ အထက်တွင်
 ဖော်ပြထားသောပုံမှာ၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းနှင့် ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးတို့ တက်
 ညီလက်ညီအလုပ်ဖြစ်နေသည်ကို၊ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယ၏ပို့ကုန်စနစ်ပွင့်မှုမှာလည်း ပို၍နက်ရှိုင်းလာရုံမျှမက၊ ပို၍လည်း အပြန်ကျယ်လာခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ အစဉ်အလာအရ အိန္ဒိယပို့ကုန်မှာ၊ အခြေခံဆော့ဝဲ(လ)၊ ဒေတာကူးယူခြင်း၊ တယ်လီဖုန်းခေါ်(လ)စင်တာစသော အိုင်တီလုပ်ငန်းများသာဖြစ်သည်။ ယခု ခေတ်မီဆန်းကြယ်သော ဘီဇနက်ဖြစ်စဉ်အချို့ကို လက်ခွဲလုပ်ရသည်များ(business process outsourcing) တိုး၍လုပ်လာပြီဖြစ်သည်။ (ဤအလုပ်ကို B.P.O ဟု အတိုတောက်ခေါ်ပါသည်။ အမေရိကနှင့်ဥရောပကုမ္ပဏီများ၏ အပြင်ထွက်ရင်းမြစ်ရှာဖြစ်စဉ်ဖြစ်သည်။) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်း၊ အာမခံလုပ်ငန်းနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှ အမေရိကနှင့် ဥရောပကုမ္ပဏီကြီးများမှာ၊ ကုန်ကျစရိတ်ချွေတာနိုင်ရေးအတွက် B.P.Oကို အားပြုလုပ်ကိုင်လာနေကြပြီ ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် အိန္ဒိယ၏ပို့ကုန်စနစ်ပွင့်မှုမှာ၊ ယခင်ကလို အိုင်တီတစ်ခုတည်း ဗဟိုပြုတော့သည်မဟုတ်ဟု၊ ဆိုနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။

ဒိုင်းနမစ်အဖြစ်ဆုံး ပို့ကုန်ကဏ္ဍသစ်တစ်ခုလည်း ရှိပါသေးသည်။ မော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်းများ ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယမှာ၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ အဓိကမော်တော်ကားထုတ်လုပ်သူများ၏ အစိတ်အပိုင်းများ၊ ရွှေ့ချယ်ဝယ်ယူရာ အရေးကြီးသောဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်လာသည်။ ယခုအခါ မော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်း တော်တော်များများကို၊ အိန္ဒိယတွင်ထုတ်လုပ်ပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးအနှံ့ရိတ်ရုံများတွင်၊ တပ်ဆင်နေကြပြီဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးခေတ်မီရေးအရာတွင်၊ အနက်အရှိုင်းရော၊ အကျယ်အပြန့်တွင်ပါ အိန္ဒိယအနေနှင့် တရုတ်ပြည်ကို ယှဉ်နိုင်သေးသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ဤအတွက် အိန္ဒိယကိုလျှော့တွက်လိုက်လျှင်၊ အလွယ်လိုက်ရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်။ တရုတ်ပြည်တွင် အရောင်အဝါ ထွန်းလင်းတောက်ပနေသော၊ စည်းလုံးညီညွတ်ပြီး ကောင်းကောင်းဆီထည် လည်ပတ်နေသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအင်ဂျင်ကြီး၊ အမှန်ပင်ရှိပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဆိုခဲ့ပါအရောင်လက်နေသော မျက်နှာပြင်အလွှာ၏အောက်သို့ ထိုးဖောက်ကြည့်လိုက်လျှင်မူ၊ လူမျိုးစုတင်းမာမှုများ၊ ဒေသဆိုင်ရာမည်မျှများ အကြီးအကျယ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြသည်များ၊ နှင့် အနှံ့အပြားသဘောဆောင်နေသော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

အိန္ဒိယအင်ဂျင်၏မျက်နှာပြင်မှာ၊ တရုတ်လောက် အရောင်ပတောက်သည်တိုင်၊ ၎င်း၏အောက်တွင် ဘာတစ်ခုမျှ မမြင်တွယ်ရာမရှိ။ အရာအားလုံးကို ဖန်လိုမှုန်လိုထိုးဖောက်မြင်နေရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးမှာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ငြင်းကြဲခဲ့ကြရင်း အလုပ်ဖြစ်နေဆဲ။ အင်္ဂလိပ်စကားပြော ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွား

တစ်ဦး အိန္ဒိယသို့ရောက်သွားလျှင်၊ ပည်သည့်နေ့တွင်မဆို သတင်းစာပေါင်း ၁၂ စောင်လောက်၊ ဖတ်နိုင်သည်။ သတင်းစာတိုင်းတွင်လည်း တက်ထောင် မောင်းနှင်း နိုင်ငံရေးဝေဖန်ချက်များ၊ ရင်သိမ့်တုန် မှုခင်းဇာတ်လမ်းများကို၊ တွေ့ရလိမ့်မည်။ မည်သည့်လတွင်မဆို၊ ပြည်နယ်အစိုးရတစ်ခုခု ဒဿိဒယိုင်ဖြစ် နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အမျိုးသားညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့ တစ်ခု 'အထိမခံ ရွှေပန်းကန်' ဖြစ်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ တွေ့နိုင်မြင်နိုင်စရာရှိပါသည်။ အိန္ဒိယအတွက် နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းဆိုသည်မှာ၊ လက်တစ်ကမ်းအကွာတွင် အမြဲလိုရှိနေတတ်သည်။ သို့သော် ကိစ္စမရှိ။ ဤသို့သော အကျပ်အတည်းများ ကြားမှပင် တိုးတိုးတိုက်တိုက်နှင့်လွတ်ထွက်လာပြီး၊ ရှေ့ကိုချီတက်မြဲဖြစ်သည်။

၁၉၉၁ နောက်ပိုင်းမှစ၍၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် အစိုးရ ၅ ဆက် လောက်၊ ပြောင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တက်လာသော ညွန့်ပေါင်းအစိုးရတိုင်းက၊ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်ကြီးကို အတည်ပြုထောက်ခံခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်ပြီး၊ ဆက်လက် တိုးချဲ့ခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယ၏အရပ်ရပ်အခြေအနေမှာ၊ တရုတ်ပြည်လို စည်းနှင့် ကမ်းနှင့် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်တော့ မဟုတ်။ သို့နှင့်တိုင်၊ သူဟာနှင့်သူတော့ အလုပ် ဖြစ်နေသည်။ အိန္ဒိယသားတွေက သူတို့ကိုယ်သူတို့ 'အာရှကျား'ဟု မခံယူ။ (အာရှကျား ဆိုသည်မှာ၊ အိန္ဒိယ၏အိမ်နီးချင်း အရှေ့အာရှအတွက်သင်္ကေတ ဖြစ်သည်။) အာရှဆင်ကြီးဟူ၍သာ ခံယူကြသည်။ ဆင်ဆိုသည်က တောတွေ တောင်တွေကို တိုးတိုက်ဖြတ်သန်းပြီး၊ အိပ်အိပ်နှင့်သွားတတ်သည်ဖြစ်ရာ ကြည့် လိုက်လျှင်နှေးသည်ဟု ထင်ရသည်။ သို့သော် တကယ်ကမနှေး။ အများထင် ကြသည်ထက် ခရီးတွင်သည်။ အိန္ဒိယဆင်ကြီးကား တဝေါဝေါ တဖောင်းဖောင်း နှင့် အသံပေးချီလာလေပြီ။

ဖွံ့ဖြိုးရေးဆယ်စု

ခရစ်နှစ် နှစ်ထောင်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ကျွန်တော်နှင့်နီရူပပ်တို့ ဝန်ကြီးချုပ် ဇာ(ဂျ)ပါရီကို အဆိုပြုထောက်ခံခဲ့ကြသည်အတိုင်း၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးမှာ အောင်အောင်မြင်မြင် ရှေ့ဆက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ အိန္ဒိယ သည်လည်း ရှေ့လာမည့်ဆယ်နှစ်အတွက်၊ မြင့်မြင့်မားမားမျှော်လင့်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ရှေ့လာမည့်ဆယ်နှစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးရေးဆယ်စုအဖြစ် ကြေညာဖို့၊ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်လုံးက ဝန်ကြီးချုပ်ကို တိုက်တွန်းခဲ့ကြသည်။ ဤကာလ အတွင်း၊ အိန္ဒိယအနေနှင့် ၎င်း၏တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေကို၊ နှစ်ဆတိုးရပါလိမ့်မည်။ စာတတ်မြောက်ရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံတို့တွင်

လည်း၊ အရေးကြီးသောဖောက်ထွက်မှုများ လုပ်ပြုလိမ့်မည်။ ဆယ်စုတစ်ခု
အတွင်း တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ နှစ်ဆတိုးရေးဆိုသည်မှာ အခြားနိုင်ငံ တော်တော်
များများတွင် လက်တွေ့အောင်မြင်ခဲ့သည့်အစဉ်အလာ ခံပါသည်။ ၁၉၆၀
အလွန်နှစ်များက ဂျပန်၊ ၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များက ကိုဇိုယားနှင့် ၁၉၈၀ နှင့်
၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များက တရုတ်တို့တွင်၊ ဤအတိုင်းလုပ်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့
ဖြစ်စေရန် ဆယ်စုအတွင်း၊ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှတစ်ဦးချင်းစီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်း
၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိဖို့လိုသည်။ အိန္ဒိယအတွက် အမှန်တကယ်ရနိုင်သောနှုန်းထား
ဟု ကျွန်တော်တို့ယုံသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်က၊ တိုင်းပြည်သို့ပြောကြားခဲ့
သောမိန့်ခွန်းတွင် ဝန်ကြီးချုပ်က ဤရည်မှန်းချက်များကို တရားဝင်ကြေညာ
လိုက်ရာ၊ ကျွန်တော်တို့မှာ ဝမ်းသာမဆုံးဖြစ်ကြရသည်။ နောင်တွင် နှစ်စဉ် စီးပွား
ရေးတိုးတက်မှုနှုန်း(အနည်းဆုံး) ၈ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်စေရမည်ဆိုသော ရည်မှန်း
ချက်ကို အိန္ဒိယစီမံကိန်းကော်မရှင်က ထောက်ခံအတည်ပြုပေးခဲ့သည်။ (တစ်ခုလုံး
စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်း ၈ ရာခိုင်နှုန်း အနည်းဆုံးရှိပါမှ၊ တစ်ဦးချင်း တိုးတက်မှု
နှုန်း ၇ ရာခိုင်နှုန်း ရနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။) ကျွန်တော်တို့မျှော်လင့်သည်များ
အားလုံးဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၃ ခုနှစ် အတွင်း
စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းကို မြန်နှုန်းမြင့်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ်က
ကျင်းပခဲ့သောရွေးကောက်ပွဲတွင်၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဗာ(ဂျ)ပါရီအစိုးရ မမျှော်လင့်ဘဲ
အရေးနိမ့်သွားခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲအဖြေမှာ မယုံကြည်ချင်စရာ။ စီးပွားရေး
တိုးတက်အောင်လုပ်ပြသောအစိုးရအဖွဲ့ကို လူထုက ပယ်လိုက်ကြသည်။ ဘယ်
လိုလဲ...။

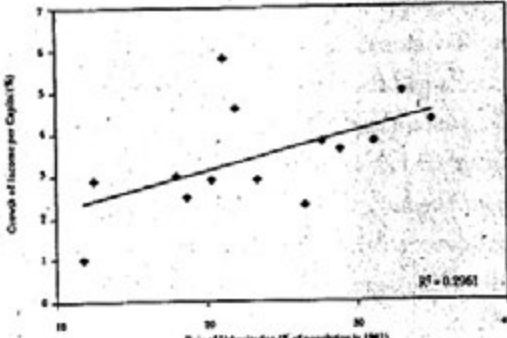
စင်စစ်၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဗာ(ဂျ)ပါရီအစိုးရကို ဖြုတ်ချလိုက်သည်မှာ၊ ကော့
လက်မဲဆန္ဒရှင်များဖြစ်သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်က ကြံ့ခဲရသော အနှံ့အပြားမိုင်
မူကလည်း၊ လတ်တလောအကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ မိုင်
ခေါင်မှုကြီးကြောင့် အငတ်ဘေးများနှင့်မကြုံခဲ့ရသည့်တိုင်၊ ကော့လက်စီးပွားရေး
ကား အကြီးအကျယ်ချည်နှံသွားခဲ့ရသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ပြဿနာ၏အရင်းခံ
အကြောင်းရင်းမှာ ဤမျှမကပါ။ ထို့ထက် အများကြီး ပို၍နက်ရှိုင်းနိုင်ပါသည်။

ဖြစ်ရပ်များက ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြလျက် ရှိနေသည်မှာ၊ အိန္ဒိယ၏
စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ဖြိုပြဒေသက ဦးဆောင်နေသည်ဆိုသောအချက်၊ ဖြစ်
ပါသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ဖြိုနှင့်တောကြား လူနေမှုအဆင့်အတန်းကွာဟချက်မှာ
လည်း၊ ပြီးခဲ့သောနှစ်များအတွင်း သိသိသာသာ ပိုကြီးလာခဲ့ရသည်။ ကော့လက်
မဲဆန္ဒရှင်များ၏ မကျေနပ်ချက်မှာ၊ ဤအချက်မှ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါ

သည်။

ကျွန်တော်နှင့် နီရူပမ်တို့နှစ်ယောက် ပြည်နယ်အဆင့်မြို့ပြများ ဖြစ်ထွန်းလာမှုကို လေ့လာကြည့်လိုက်သောအခါ၊ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့် အဆက်အစပ်တစ်ခုကို တွေ့လိုက်ရပါသည်။ မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှု ပိုအားကောင်းသော ပြည်နယ်များတွင်၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်း ပိုမြန်နေသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ ပူးတွဲဖော်ပြထားသောပုံတွင်၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၁ ဆယ်နှစ်ကာလအတွင်း၊ ပြည်နယ်အဆင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းနှင့်၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ် ပြည်နယ်အသီးသီး၏ မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှုအတိုင်းအတာကို ဆက်စပ်ပြထားသည်။ အိန္ဒိယ၏မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှု အားအကောင်းဆုံးပြည်နယ်များမှာ၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်း အမြန်ဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

Figure 3: Growth Rate, 1981-1991, and 1981 Urbanization by State

Source: Dev-Jain Sarka, Rajpat, Ahmed (2002)

စင်စစ်၊ ဤသည်မှာ အံ့ဩစရာကောင်းတော့လည်း မဟုတ်ပါချေ။ ၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များက အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေးမှာ၊ ကျေးလက်ဒေသဝင်ငွေကို အဆတိုးစေခဲ့ပြီ။ များစွာကျေးဇူးပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုသည်၏နောက်ပိုင်း စီးပွားရေးတိုးတက်မှုများကမူ၊ မြို့ပြအခြေစိုက်အိုင်တီနှင့် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကသာ၊ အဓိကအင်ဂျင်နေရာမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ကျေးလက်ဒေသများမှာ နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့သလိုပင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ စင်စစ်၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲမှာ ကျေးလက်၏ဒေါသနှင့် ခံလိုက်ရသည်ဟု၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်ထင်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ အစိုးရသစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီ မန်မိုဟန်ဆင်း က ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခေါင်းဆောင်လိုက်သည်ကမူ၊ အားလုံးအတွက် ကျေနပ်စရာဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသစ်၏ပေါ်လစီက၊ ကျေးလက်ဒေသသို့ ဦး

လှည့်လိုက်သည်။ အိန္ဒိယရှိ ကျေးရွာအားလုံး အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် လူမှုဝန်ဆောင်မှုများ အဆင့်တန်းမီရရှိစေရေးအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို နှစ်ဆ တိုးလိုက်သည်။ အစိုးရသစ်၏ခြေလှမ်းများမှာ အထူးပင်ရဲရင့်လှသည်ဟု ဆိုရ ပါလိမ့်မည်။ 'လူတိုင်းအတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား' ဟု ကြွေးကြော်လိုက်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသားတိုင်း ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံး ရေ ရရှိစေရမည်ဟုအာမခံသည်။ ဤနေရာတွင် အထက်တန်းလွှာ ဇာတ်မြင့် များအတွက် သက်သက်မဟုတ်။ လူတိုင်းအတွက်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံသားတိုင်း အတွက် ဟု ဆိုလိုက်သည်ဖြစ်ရာ၊ ဇာတ်ခွဲခြားမှုအစဉ်အလာကြီးသော အိန္ဒိယအတွက် အမှန်ပင် ထူးခြားနေတော့သည်။

အိန္ဒိယလူထုက အစိုးရသစ်၏အစီအစဉ်များကို ထောက်ခံကြိုဆိုကြ သည်။ အမှန်တကယ် လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သော တာဝန်များဖြစ်၍၊ ကျွန်တော် တို့လည်း သဘောတူသည်။ အောင်မြင်နိုင်စရာရှိသော ရည်မှန်းချက်များဟုလည်း ယုံကြည်ပါသည်။ တကယ်လက်တွေ့တွင်လည်း ကျွန်တော်တို့ယုံကြည်သည့် အတိုင်း ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အစိုးရသစ်၏အစီအစဉ်သစ်များကြောင့် ယခင် အစိုးရ၏ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆယ်စုစီမံချက်ကို၊ ပိုမိုအားဖြည့်ပေးရာ ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုမျှမက သမိုင်းတွင်ရစ်မည့် ဆင်းရဲလျှော့ချရေးကိုလည်း၊ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့သာ ပြောင်းခဲ့သော်လည်း၊ ကျွန်တော်တို့၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆယ်စုစီမံချက်မှာ၊ အရှိန်မပျက် ဆက်လက် အလုပ် ဖြစ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ်က ပြောကြားခဲ့သော၊ သူ၏ဘတ်ဂျက်မိန့်ခွန်းတွင် ဘဏ္ဍာ ရေးဝန်ကြီး ပီဒီဒီဒမ်ဘရမ်က၊ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွဖွယ်ရာ စကားလုံးပြောင်ပြောင် ဖြင့် ယခုလိုနီရုံးချုပ်လိုက်သည်။

'အခုဆိုရင်၊ ကျွန်တော်တို့အိန္ဒိယအပါအဝင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေ လက်တွဲပြီး၊ ထောင်စုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်တွေကို၊ ချမှတ်နိုင်ခဲ့ပါပြီ။ ဒီရည်မှန်းချက်တွေပြည့်ဖို့၊ အိန္ဒိယအတွက် ထောင်စုနှစ်ကုန်သည်အထိ၊ စောင့်စရာမလိုပါဘူး။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်ရောက်ရင်၊ အားလုံးပြီးပြည့်စုံရမယ် လို့ ကျွန်တော်တို့ သန္နိဋ္ဌာန်ချထားပါတယ်။ အခုဆိုရင်၊ ကျွန်တော်တို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ကာလ ရောက်ဖို့၊ ဆယ့်တစ်နှစ် လိုပါသေးတယ်။ ဒီ ဆယ့်တစ်နှစ်အတွင်းမှာ၊ ဒီရည်မှန်းချက်တွေကိုပြည့်မီအောင် ကျွန်တော် တို့ လုပ်နိုင်ကြပါ့မလား။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုတာ အခါခပ်သိမ်း မျှင်းတန်းသဘော ရှိနိုင် ကာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ မူချအောင်ရမယ်လို့ ဧကန်သဘော ပြောနိုင်တာ

မျိုးလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီနေရာမှာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ က ပြောကြားခဲ့တဲ့ သူတော်စင် တိုင်တလျှာတစ်စကားကို၊ ပြန်ကိုးကား ချင်ပါတယ်။ 'သူတို့ဟာ ကျင့်ဝတ်ကို လုံအောင်ထိန်းတယ်။ ဒုစရိုက်မှု ကို မပြုဘူး။ ဂုဏ်သိက္ခာနဲ့ သူ့ရသတ္တိရှိတဲ့လမ်းကို တည့်တည့်လျှောက် တယ်' ဆိုတဲ့စကားပါ။

လွန်ခဲ့တဲ့အနှစ်နှစ်ထောင်က သူတော်စင်ကြီးရဲ့စကားအတိုင်း သာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်ရင်၊ ကျွန်တော်တို့မျှော်မှန်းချက်တွေ အသေ အချာရနိုင်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိတဲ့လမ်းကို သူ့ရ သတ္တိရှိရှိ လျှောက်လှမ်းကြပါစို့။ အခုရာစုဟာ အိန္ဒိယရာစုဖြစ်စေရ မယ်...။'

အိန္ဒိယမှသင်ခန်းစာများ

ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး၏ကြုံးဝါးသံမှာ အမှန်ပင် လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ၂၁ ရာစုသည်၊ ရာစုနှစ်နှင့်ချီ၍ အိမ်နိမ့်စွဲခဲ့ရသော အာရှယဉ်ကျေးမှု ကြီးနှစ်ခု(တရုတ်နှင့်အိန္ဒိယ)အတွက်၊ သမိုင်းကို မှောက်လှန်ပစ်နိုင်လောက် သော အခွင့်အလမ်းများ၊ မွေးဖွားပေးနိုင်သည့် မင်္ဂလာအခါသမယကြီး ဖြစ်နိုင် ပါသည်။ ကျွန်တော်တစ်ဦးချင်း အနေနှင့်ဆိုလျှင်၊ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များ၏ ကနဦးကာလကပင်၊ ဤသို့သော အကောင်းမြင်ဝါဒစိုက်ထူနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များက၊ ကျွန်တော်ပထမဆုံးဖတ်ခဲ့ရသော အိန္ဒိယအကြောင်းနှင့် ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များ၏ ခါးလယ်လောက်က၊ ကျွန်တော်ကြားခဲ့ရသော အိန္ဒိယ အကြောင်းများတွင်မူ၊ အဆိုးမြင်လေထုကသာ လွှမ်းမိုးနေခဲ့သည်။ ယဉ်ကျေးမှု သမိုင်း၊ ပထဝီစသည်တို့၏ စီရင်ချက်ချခံထားရသော အိန္ဒိယအနေနှင့်၊ ဆင်းရဲ တွင်းမှ တက်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိဟု၊ အဆိုပါအဆိုးမြင်လေထုက ဆိုခဲ့သည်။ ယခု ဤအဆိုမှားကြောင်း သက်သေပြနိုင်ခဲ့ပါပြီ။

အိန္ဒိယအနေနှင့်၊ 'ပာ်မြို့တိုးတက်မှုနှုန်း' လောက်သာ လွန်ရောကွဲရာ ရနိုင်စရာရှိသည်ဟု အများကထင်ခဲ့ကြသော်လည်း၊ ယနေ့ အိန္ဒိယ၏ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ၊ အနောက်နိုင်ငံများ မော်ကြည့်နေရသည့်အဆင့် ဖြစ်သည်။ ပထမ အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေး၊ နောက် စေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တို့၏ကျေးဇူးဟု၊ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ အိန္ဒိယလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် နက်နက်ခိုင် ခိုင်အဖြစ်တွယ်နေသော အလွန်ကြမ်းရွသည့် ဇာတ်ခွဲခြားမှုစနစ်ကြောင့် အိန္ဒိယသားအများစု၏ လူမှုရေးလှုပ်ရှားနိုင်စွမ်းမှာ၊ အကြီးအကျယ်အဟန့်

တား အပိတ်ဆို့ခံထားရသည်။ လိုအပ်သော ကျန်းမာရေး၊ ဗညာရေးနှင့် အာဟာရဓာတ်ပင် မရတတ်လောက်အောင် လူနေမှုအဆင့်နိမ့်ကျခဲ့ရသည်။ ယခု အဆိုပါဇာတ်ခွဲခြားမှုစနစ်ဆိုးကြီးမှာ၊ ကျေးလက်ဒေသတွင် အထိုက်အလျောက် ကျန်ရှိသေးသည့်တိုင်၊ မြို့ပြဒေသများတွင်မူ ဖျောက်ကွယ်လုနီးပါး ချည်နှံသွားခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ၏ကျေးဇူးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ပြောရလျှင်၊ ပြီးခဲ့သော ၂၀၀၄ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲသည်ပင်၊ အထင်ရှားဆုံးသာကေဟု ဆိုနိုင်လောက်သည်။ ခေတ်အဆတ်ဆတ် အောက်တန်း နောက်တန်းကျဖြစ်ခဲ့ရသော ဇာတ်နိမ့်ကျေးတောသားတွေထဲ၊ မိမိတို့အခွင့်အရေးကို ဒီမိုကရက်တစ်နည်းကျ တစ်ခဲနက်တောင်းဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သော ၂၅ နှစ်လောက်ကဆိုလျှင်၊ ဆင်းရဲတွင်းထဲတွင် ပိတ်မိနေသော အိန္ဒိယလိုနိုင်ငံမျိုးအနေနှင့်၊ ယခုလို ကမ္ဘာစီးပွားရေး၏အပြင်ဆုံးနေရာသို့ ရောက်လာလိမ့်မည်ဟု မည်သူမှ ထင်ခဲ့ကြလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ ဆော့ဝဲ(လ) ပရိုဂရမ်လုပ်ငန်း၊ ဒေတာပို့လွှတ်ရေးလုပ်ငန်းစသော အဆင့်မြင့်တတ်ခန့်လိုသို့ များကို ကိုင်တွယ်အသုံးပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟုလည်း၊ မည်သူကမျှ မျှော်လင့်ခဲ့ကြမည်မဟုတ်ပါ။ ထို့ထက် အပေရိကနှင့် ဥရောပကမ္ဘာ့ဧကန်ကြီးများကပင်၊ အိန္ဒိယသို့ လာပြီး အပြင်ထွက် ရင်းမြစ်ရှာကြရလိမ့်မည်ဟူ၍လည်း၊ မည်သူကမျှ စဉ်းစားခဲ့ကြမည်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်၊ ဤကိစ္စများမှာ အချိန်တိုအတွင်း ချက်ချင်းလက်ငင်းဖြစ်လာသည်တော့ မဟုတ်။ ကာလတာရှည် (ပြောရလျှင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစ ကတည်းက) ကြီးစား အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ကြသော၊ ပညာရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ အိန္ဒိယ နည်းပညာတက္ကသိုလ်များ၏ကျေးဇူးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤတက္ကသိုလ်များသည်ပင် ယနေ့ အိန္ဒိယတိုင်းတိအခြေခံစီးပွားရေး၏ ဗဟိုချက်မများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်က ဘာကိုဖော်ပြနေသနည်းဆိုလျှင်၊ 'မည်မျှပင် အဆက်ပြတ် ကျန်ရစ်သောနိုင်ငံဖြစ်စေ ပညာအခြေခံဖြင့်ခုန်ကူးလျှင်၊ အဖီလိုက်နိုင်သည်' ဆိုသော သင်ခန်းစာ ဖြစ်ပါသည်။

အိန္ဒိယ၏ ကြွယ်ဝသောအတွေ့အကြုံများထဲတွင် ပထဝီ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုတို့၏ အဆက်အစပ်မှာလည်း၊ နောက်ထပ် သင်ခန်းစာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၇၀ အလွန်နှစ်များလောက်က စတင်ခဲ့သော အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေးမှာ၊ ကျေးလက်ကဦးဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံသော လှုပ်ရှားမှုဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ ကျေးလက်စီးပွားရေးကို အမှန်ပင်မြှင့်တင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ လယ်သမားသာသမားများ

အများစုမှီတင်းနေထိုင်ကြသော ပန်လုပ်ပြည်နယ်မှာ၊ ထိုကာလ၏ဖွံ့ဖြိုးမှု အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဤကာလ သိပ်မကြာခဲ့ပါ။ ခေတ်မီ တက်ခန့်လိုဂျီများကို လုံလောက်စွာ အသုံးမပြုနိုင်သည်နှင့်၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ အပူချိန်မြင့်လွန်းခြင်း၊ ရောဂါဘယထူးပြောခြင်း၊ သီးနှံထွက်ညံ့ခြင်း စသော ပထဝီအာဏာအသတ်များကို၊ မကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

၁၉၈၀ အလွန်နှစ်များက အစပြုခဲ့၍၊ ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များတွင် စတင်ခဲ့သော ဈေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လှုပ်ရှားမှုကိုမူ၊ ဖြိုးပြက ဦးဆောင် သောဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အဆင့်မြင့်တက်ခန့်လိုဂျီသုံး ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍကို အခြေခံသည်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း ဖြစ်စဉ်ကြီးသို့ ထဲထဲဝင်ဝင်ပေါင်းစပ်သည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအခြေခံကို၊ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ မွန်တိုင်း၊ ကို(လ)ကာတာ (ကလက္ကတ္တား)၊ ချန်နိုင်ငံစသော ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ ဖွံ့ဖြိုးမှု ရှေ့တန်းရောက် လာသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသကြီးဖြစ်သော၊ ကျယ်ပြောသည့် ဂင်္ဂါ လွင်ပြင်မှာမူ နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်အမျှ ဤဒေသကြီးမှာ၊ ပထဝီ ၏တုင်နှောင်ဆဲမှုမှ မလွတ်တတ်နိုင်အောင်၊ ဖြစ်နေရသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအရှိန် အဟုန်ကို၊ အဆိုပါဒေသကြီးသို့ ပို့ဆောင်ရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

အိန္ဒိယနှင့်တရုတ်စီးပွားတို့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် ပေါင်းဆုံလာသည့်အ ချက်က၊ ကမ္ဘာလုံးချိန်ဝင်ရေးကိုပင် ပြန်လည်ပုံဖော်ရမည့် အခြေအနေသို့၊ ဦးတည်လာနိုင်ပါသည်။ ထောင်စုနှစ်တစ်ဝက်မျှ သက်တမ်းရှည်ကြာခဲ့ပြီဖြစ် သော၊ အနောက်၏ တစ်ဖက်သတ်လွှမ်းမိုးမှု ခေတ်ကုန်တော့မည့် အလားအလာ ဟူ၍ပင်၊ ဆိုနိုင်ပါသည်။ စင်စစ်၊ ဤသည်မှာ ကိစ္စဆိုးမဟုတ်။ ကိစ္စကောင်းဖြစ် သည်။ အိန္ဒိယနှင့်တရုတ်အတွက်သာမက ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးအတွက်ပါ ကောင်းဖို့ ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင်၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်၏ ခေါင်းကိုက် ဖခင်ကြီးဟုဆိုနိုင်သော၊ အဒမ်စမစ်၏အပြင်နှင့် သူ၏ပျော်မှန်းချက်များကို ပြန်လည်ဖော်ပြလိုသည်။

စမစ်က၊ အရှေ့နှင့်အနောက်ကြား ပင်လယ်မှတစ်ဆင့် ကုန်သွယ်ရေး လမ်း ပွင့်သွားခြင်းနှင့်၊ အမေရိကကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းဆိုသော ဖြစ်ရပ်ကြီးနှစ်ခု ကို၊ လူ့သမိုင်း၏အရေးကြီးသော အလှည့်အပြောင်းဟု ယူဆခဲ့သည်။ (စင်စစ် ဤဖြစ်ရပ်နှစ်ခုက ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကို မွေးဖွားစေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။) ဤအလှည့်အပြောင်းကြီး၏ ကျေးဇူးပြုမှုကြောင့်၊ ကမ္ဘာကြီး၏အစွန်းနှစ်ဖက်မှ လူများမှာ၊ တစ်ယောက်လိုအပ်ချက်ကို တစ်ယောက် ဖြည့်စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်။ တစ်ဦး၏အလုပ်က ကျန်တစ်ဦး၏အလုပ်ကို အတုံ့အလှယ်ကျေးဇူးပြုနိုင်လိမ့်မည်။

ဤသို့ အတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရင်း၊ လူသာအားလုံး ညီရင်းအစ်ကိုတွေ ဖြစ်လာကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ယုံကြည်ခဲ့သည်။ သို့သော် တကယ်လက်တွေ့တွင်၊ စမစ်မျှော်လင့်သလို ဖြစ်လာခဲ့သည်မဟုတ်။ သည်လိုနှင့်၊ အခပ်စမစ် ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမှာ၊ အနာဂတ်သမူဟကမ္ဘာကို မျှော်လင့်ရင်း၊ ကွယ်လွန်သွားခဲ့ရသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ စမစ်ချန်ထားရစ်ခဲ့သော အတိတ်စိမ်းတစ်ခုတော့၊ ရှိသည်။ 'လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေး ကမ္ဘာပတ်ပီလျှင်၊ ညီရင်းအစ်ကို သမူဟကမ္ဘာနှင့် မြန်မြန်နီးလိမ့်မည်' ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ စမစ်မျှော်လင့်ခဲ့သော ထိုကာလ သိပ်မဝေးလှတော့ပါ။ 'လက်တစ်ကမ်းအကွာတွင်ရှိနေပြီဟု ဆိုနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသတည်း။

စိန်ခေါ်ချက်
Challenge

ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်အတွက် စိန်ခေါ်ချက်

Our Generation's Challenge

ဘက်အလင်းခေတ် အဖွဲ့များ

ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်မှာ ရာစု နှစ်ခုခွဲကြာ၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကာလ ကြီးကို အမွေခံကြရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ကူးယဉ်မဟုတ် လက်တွေ့ကျကျ ပြောရလျှင် ခရစ် ၂၀၂၅ အရောက်တွင်၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှုကို အပြီးတိုင် ဖယ်ရှားနိုင်ပြီဖြစ်သော ကမ္ဘာကြီးကို၊ ကျွန်တော်တို့အားလုံး မျှော်လင့်နိုင်ကြပြီ ဖြစ်သည်။ မျက်မှောက်ခေတ် တက္ကနိုလိုဂျီတိုးတက်မှုများက၊ လူ့အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သမိုင်းတွင် ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အဖြစ်၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်ထက်ပိုလျှံသော ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို အောင်မြင်ရရှိတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုခဲ့ပါ တက္ကနိုလိုဂျီတိုးတက်မှုကို၊ ယခုပင်အရှိန်ရနေပြီဖြစ်သော အခြေခံသိပ္ပံတော်လှန်ရေးကြီးက လောင်စာဖြည့်ပေးလျက်ရှိနေပြီး၊ ဂလိုဘယ်ဈေးကွက်၏အာနိသင်နှင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက၊ ပျံ့နှံ့သွားစေလျက်ရှိသည်။ ယနေ့ ကမ္ဘာ့လူဦးရေမှာ၊ တောမတ်မေး(လ)သစ်၏ အဆိုးမြင်များလွှမ်းမိုးချိန် ၁၇၅၀ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်၊ ရှစ်ဆပိုခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ကျွန်တော်တို့ကမ္ဘာကြီးမှာ မေး(လ)သစ် နိမိတ်ဖတ်ခဲ့သော ဖိပ်မက်ဆိုးကြီးနှင့်မကြုံရဘဲ၊ အရေးကြီးသောအောင်မြင်မှုများကို ကျကျနနဆုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ကျွန်တော်တို့၏ စီးပွားရေးခွန်အားမှာ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀ ကြာ၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သလို၊ ကျွန်တော်တို့၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ၊ အကောက်အယူများသည်လည်း စက်မှုတော်လှန်ရေးကြီးနှင့်အပြိုင်၊ ပေါ်ထွက်လာသော လူမှုဒဿနများ၏ အသီးအပွင့်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ၁၈ ရာစုတစ်လျှောက်လုံး ဩဇာကြီးခဲ့သည့် ဥရောပဉာဏ်အလင်းခေတ်က ဆိုခဲ့ပါ လူမှုတိုးတက်ရေးအယူအဆများကို၊

စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ စက်မှုတော်လှန်ရေး မတိုင်မီအထိ၊ လူသားမှာ အဆုံးမသတ်နိုင်သော ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲများ၊ ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ ခုက္ခပေးမြဲဖြစ်သော ကပ်ရောဂါဘေးဆိုးကြီးများနှင့် အလွန် အကျွံ ဆင်းရဲမွဲတေမှုတို့ဖြင့်သာ နပန်းလုံးနေခဲ့ရသည်။ ဤအရာအားလုံးကို ဗုဒ္ဓလေးရာဖရုံဆင့်စေခဲ့သည်မှာ၊ အဆုံးမဲ့စစ်ပွဲသံသရာများနှင့် သက်ဦးဆံပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

သိပ္ပံနှင့် တက္ကနိုလိုဂျီခေတ်သစ်၏ အာရုံဦးအချိန်သို့ရောက်တော့မှသာ၊ ရဲရင့်ထက်မြက်သော ဉာဏ်အလင်းခေတ် တွေးခေါ်ပညာရှင်များ၊ ဥရောပ တစ်လွှားမှ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ခဲ့သလို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဆိုသော ကမ္ဘာသစ် တစ်ခု ပေါ်ထွက်လာနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအပြောင်းအလဲများတပင် ကျွန်တော်တို့ အားလုံးအတွက်၊ အိပ်ပက်အသစ်များ မွေးဖွားပေးလိုက်ပါသည်။ သိပ္ပံနှင့်တက္ကနိုလိုဂျီက ဇက်ကြီးတပ်မောင်းနှင့်လိုက်သည်နှင့် လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးဘဝတစ်ခုလုံး လှုပ်ရှားရှင်သန်လာပြီး၊ အခွန်ရှည်ကြာတည်တံ့ခိုင်မြဲ နိုင်မည့် တိုးတက်မှုအလားအလာများ၊ ပွင့်လန်းလာခဲ့တော့သည်။ ဤအတွက် ပိုမိုသစ်လွင်တောက်ပသော အနာဂတ်ကို၊ ဦးတည်လှုပ်ရှားနေကြသော ကျွန်တော်တို့အားလုံးအနေနှင့် ဉာဏ်အလင်းခေတ် ပါရမီရှင်များကို၊ ကျေးဇူး တင်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့၏ ကျေးဇူးကြောင့်သာ၊ ကမ္ဘာလုံး၌ လူမှုတိုး တက်ရေး အလားအလာကောင်းများကို၊ မျှော်လင့်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပြောရလျှင်၊ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်စပ်နေသော ဉာဏ်အလင်းခေတ် အိုင်ဒီယာကြီးလေးခုက၊ ကျွန်တော်တို့ခေတ်ကို ပုံသွင်းလိုက်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ပထမအိုင်ဒီယာကို တောမတ်ကျက်ဖာဆင် အပါအဝင်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင် စုကို စတင်တည်ထောင်သူများက၊ ကိုယ်စားပြုသည်။ (စင်စစ် သူတို့တစ်တွေ မှာလည်း ဂျွန်လော့(ခ) ဝေးဗစ်ဟုမ်း စသော အင်္ဂလိပ် ဒဿနပညာရှင်များ၏ အမြင်ကို ဆက်ခံခဲ့ကြသူများဖြစ်သည်။) သူတို့၏အလိုအရ 'နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အစည်းများမှာ၊ လူသား၏အဆောက်အအုံများပင်ဖြစ်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လိုအပ်ချက်အရပ်ရပ်ကို၊ အသိရှိရှိဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်ရမည်'ဟု ဆိုသည်။ ဤ သဘောကို ယခုတိုင် ပဲ့တင်ထပ်ဆဲဖြစ်သော၊ ကျက်ဖာဆင်၏စကားတစ်ခွန်းနှင့် သရုပ်ထင်နိုင်ပါသည်။ 'အစိုးရဆိုသည်ကို လူထုများကြားတွင်သာ လူထု၏ သဘောဆန္ဒနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြရပေမည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ အစိုးရသည် လူထု၏ဘဝလွတ်လပ်မှုနှင့် ပျော်ရွှင်ချမ်းသာမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို၊ အာမခံရပေမည်...။' ဟူသော စကားဖြစ်ပါသည်။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးနှင့် အမေရိကန်တော်လှန်ရေးတို့နောက်ပိုင်းမှ

စ၍၊ အစိုးရတစ်ခု၏အခွင့်အာဏာကို ဘုရင်နှင့်ကျောင်းတော်တို့မှ လာသော သဘာဝလွန်ပါဝါများဖြင့်၊ ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်၍ မရနိုင်တော့ပါ။ သက်ဆိုင်ရာ လူထု၏ အရပ်ရပ်အခြေအနေကို၊ တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်၊ မဆောင်ရွက် နိုင်ဆိုသောအချက်ဖြင့်သာ၊ တိုင်းတာလာခဲ့ကြပါသည်။ ဤသဘောကိုရည်ညွှန်း၍ ဂျက်ဖာဆင်က၊ 'အစိုးရအဖွဲ့တစ်ခုအနေနှင့် လူထု၏အကျိုးစီးပွားနှင့် ရည်မှန်း ချက်များကို မဖြည့်ဆည်းနိုင်တော့သည်နှင့်၊ လူထုကိုယ်စားလှယ်အခန်းမှ ရပ် တန့်သွားရတော့သည်။ ဤအခြေအနေပျိုးတွင်၊ လူထုဘက်မှ ပိုမိုစွမ်းဆောင် ရည်မြင့်သော အစိုးရတစ်ရပ်ကို၊ တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိပေသည်။ စသဖြင့် ဖော်ပြ ခဲ့သည်။ ဤပထမအိုင်ဒီယာသည်ပင်၊ မျက်မှောက်ခေတ် ဒီမိုကရက်တစ် အုပ် ချုပ်ရေးစနစ်၏ အခြေခံအုတ်မြစ် ဖြစ်ပါသည်။

တတိယအိုင်ဒီယာကို ကိုယ်စားပြုသူမှာ၊ ဘောဂဗေဒပညာရှင် အဒမ်စမစ် ဖြစ်သည်။ ဂျက်ဖာဆင်၏ နိုင်ငံရေးဒီဇိုင်းနှင့်အပြိုင် စမစ် က၊ စီးပွားရေးဘက် မှ ဒီဇိုင်းဆင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ စင်စစ်၊ စမစ်၏ 'နိုင်ငံများ၏ဓန'နှင့် ဂျက်ဖာဆင်၏ 'လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်း'တို့မှာ၊ ၁၇၇၆ ခုနှစ် တစ်နှစ် တည်းမှ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သလို၊ ဒဿနသဘောအရလည်း တစ်ကျော တည်းဟုဆိုရပါလိမ့်မည်။ စမစ်က၊ 'လူသားတို့၏လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်း နိုင်ရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်၊ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဖန်တီးပုံဖော်ရမည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအတွက် အဓိကတာဝန်ယူသွားမည့်သူမှာ၊ ဈေးကွက်အင်အားစုများ၏ 'ကိုယ် ပျောက်လက်'ပင် ဖြစ်သည်ဟု ရပ်ခံတင်ပြခဲ့သည်။

မျက်မှောက်ခေတ်သုတေသီများက၊ စမစ်၏ ဆိုခဲ့ပါ 'ကိုယ်ပျောက်လက်' အယူအဆကိုသာ ရှေ့တန်းတင်ပြောဆိုနေကြသော်လည်း၊ အမှန်စင်စစ် ၎င်း၏ ဒဿနအခြေခံမှာ၊ 'လိုင်ဆယ်ဖဲရား' (laissez-faire)အယူအဆသာ ဖြစ်ပါသည်။ သူ၏ 'နိုင်ငံများ၏ဓန' ကျမ်း အတွဲ (၅)တွင်၊ စမစ်က 'အစိုးရအဖွဲ့မှ တာဝန် ယူသင့်သောကဏ္ဍအချို့ကို ဤသို့သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ကာကွယ်ရေး၊ တရား စီရင်ရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံတည်ဆောက်ရေး၊ ပညာရေး စသော ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ အပြည့်အဝတာဝန်ယူနိုင်သောကဏ္ဍများ ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်ကဏ္ဍ များကိုမူ ဈေးကွက်၏ကိုယ်ပျောက်လက်ကသာ၊ တာဝန်ယူဖြေရှင်းသွားလိမ့်မည် ဟု ဆိုသည်။ ဤအိုင်ဒီယာသည်ပင် မျက်မှောက်ခေတ် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ပါသည်။

တတိယအိုင်ဒီယာကို ကိုယ်စားပြုသူမှာ၊ ဂျာမန်ဉာဏ်အလင်းခေတ် ဒဿနပညာရှင် အီမာနျယ်(လ)ကန် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ခေတ် လူမှု တိုးတက်မှုများ၏ တတိယအခြေခံကို၊ စတင်အုတ်မြစ်ချပေးခဲ့သူမှာ ကန် ပင်

ဖြစ်သည်။ သူက 'သက်ဆိုးရှည်ကြာလှပြီဖြစ်သော စစ်ပွဲများ၏အန္တရာယ်ကို အပြီးတိုင်ဖယ်ရှားဖို့ဆိုလျှင်၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ကမ္ဘာလုံးအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တစ်ရပ် လိုလိမ့်မည်'ဟု အဆိုပြုခဲ့သည်။ အစွန့်ရှည်ကြာတည်တဲ့ နိုင်ငံမြဲ နိုင်မည့်ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရနိုင်ရန်အတွက်၊ အချင်းချင်း နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ် ရေးဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားသော၊ မိမိကိုယ်တိုင် စည်းရုံးဖွဲ့စည်းထားသည့် သမ္မတ နိုင်ငံများဖြင့်၊ သက်ဦးဆံပိုင် ပဒေသရာဇ်အုပ်ချုပ်ရေးကို အစားထိုးရမည်ဟု ဆိုသည်။

ကန့်၏အလိုအရ သက်ဦးဆံပိုင် ပဒေသရာဇ်အစိုးရများမှာ၊ စစ်မက် လိုလားလေ့ရှိသည်။ အကြောင်းမူ၊ စစ်ပွဲကြောင့် သူတို့ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို မထိ ခိုက်ရုံမျှမက၊ သူတို့၏ဩဇာနယ်ပယ်ကို ချွေထွင်းနိုင်စရာရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သမ္မတနိုင်ငံများတွင်မူ ဤသို့မဟုတ်။ မဲဆန္ဒရှင်လူထု၏ အညွတ်အနူးထောက် ခံမှုမပါဘဲ စစ်တိုက်လို့မဖြစ်။ လူထုကိုယ်တိုင်ကလည်း စစ်မက်ကို မလိုလားကြ။ အကြောင်းမူ၊ စစ်ပွဲတို့ ကိုယ်တိုင်အသက်စွန့်တိုက်ရသူ၊ စစ်စရိတ်ကို ကာယက ပြောက်ကျခံရသူ၊ စစ်ပွဲအပြီး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးကို ကုန်းရန်းတာဝန် ယူရသူမှာ လူထုကိုယ်တိုင်ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ သို့အတွက် 'ဒီမိုကရေစီသမ္မတ နိုင်ငံအချင်းချင်း စစ်ခင်းဖို့အလားအလာ သိပ်မရှိလှ'ဟု ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကန့်က၊ 'နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးမှာ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးတို့၊ စစ်ပွဲမှဝေးရာသို့ ခေါ်ဆောင်သွားနိုင်မည့်၊ ဆွဲအားအကောင်းဆုံးမက်လုံး'ဟုလည်း ဆိုခဲ့သေးသည်။ ကုန်သွယ်ရေးက 'အကျိုး' ကိုမျှော်၍၊ စစ်ပွဲက 'အဆိုး' ကိုဖိတ် ခေါ်သလိုရှိရာ၊ ရေရှည်တွင် ကုန်သွယ်ရေးယဉ်ကျေးမှုကသာ၊ စစ်ပွဲယဉ်ကျေးမှုကို လွှမ်းမိုးသွားလိမ့်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်ခဲ့သည်။ ကန့်၏အလိုအရ အစွန့်ရှည်ကြာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့်ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက်၊ 'လွတ်လပ် သောသမ္မတနိုင်ငံများ စုစည်းပါဝင်သည့် ဖက်ဒရေးရှင်းတစ်ခု' တည်ဆောက်ဖို့ လိုလိမ့်မည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဤဖက်ဒရေးရှင်း (သို့မဟုတ်) လီ(ခဲ)က နိုင်ငံအစိုးရ အာဏာကို ချုပ်ကိုင်လွှမ်းမိုးဖို့မဟုတ် လွတ်လပ်မှု၊ လုံခြုံမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို နိုင်ငံအစိုးရများစုပေါင်းပြီး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ကြရန်ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ က ကန့် အဆိုပြုခဲ့သော၊ ယနေ့ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ ကြီး၏ ရှေ့ပြေးပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤတိုင်ဒီယာသည်ပင်၊ မျက်မှောက် ခေတ် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

စတုတ္ထတိုင်ဒီယာမှာ၊ ပထမတိုင်ဒီယာသုံးခုဖြစ်သော လွတ်အဆင်၏ နိုင်ငံရေးစနစ်၊ စမစ်၏ စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ကန့်၏ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးစနစ် တို့ကို၊ ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံထားသော အယူအဆ ဖြစ်သည်။ ၎င်းက 'သိပ္ပံနှင့်

တက္ကသိုလ်ကို လူ၏ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် အားပြည့်လိုက်လျှင် လူမှုတိုးတက်ရေးနှင့် လူ့ဘဝ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက် ရေရှည်ခိုင်မာစိတ်ချရသော အင်အားစုကြီး ဖြစ်လာလိမ့်မည်'ဟု ဆိုသည်။ စင်စစ်၊ ဤအိုင်ဒီယာမှာ ခေတ်သစ်၏ ပထမဆုံး သိပ္ပံဒဿနဆရာ ဆာ ဖရန်ဆစ်ဘောကွန်၏အမြင်ကို ဆက်ခံတိုးချဲ့ လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဘောကွန်က ၁၆၂၀ ခုနှစ်ကပင်၊ 'သဘာဝတရားကို အလင်းရောင်ရစေရန် သိပ္ပံပညာက မီးထွန်းပေးနိုင်သည်'ဟု ဆိုခဲ့သည်။ သူ၏ အဆိုကို ဆက်လက်စွဲကိုင်ပြီး ပွားစီးစေခဲ့သူမှာ၊ ပြင်သစ်ဉာဏ်အလင်းခေတ် ဒဿနဆရာ မောရစ် ယန်း အန်ထော်နီ ကွန်ဒိုရက် ဖြစ်သည်။

ကွန်ဒိုရက်က၊ သူ၏ခမ်းနားကြီးကျယ်သည်နှင့်အမျှ အံ့အားကုန်နိုင်ဖွယ်ရာ မရှိသော၊ 'လူ့စိတ်ဓါတ်ဖွံ့ဖြိုးမှု၏ သမိုင်းကောက်ကြောင်းများ' (Sketch for a Historical Picture of the Progress of the Human Mind) အမည်ရှိ ကျမ်းကြီးတွင်၊ ဤသို့ဆိုခဲ့သည်။ 'သိပ္ပံနှင့်တက္ကသိုလ်ကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ မည့် လူ့ဘဝတိုးတက်ရေးအတွက်၊ အရေးအကြီးဆုံးအခန်းမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သွားလိမ့်မည်' ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ သူ၏ကျမ်းကြီးမှာ အံ့အားမကုန်လောက်အောင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှသည်တိုင်း၊ ကွန်ဒိုရက်၏ဘဝကပင် လွမ်းမောကြေကွဲဖွယ်ရာအတိ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါကျမ်းကြီးကို ကွန်ဒိုရက် အနေနှင့် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး၏ အစွန်းရောက်ပိုင်း ကျက်ကိုဆင်၏ အန္တရာယ် မှ ရှောင်ရင်းတိမ်းရင်း၊ ရေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းအပြီး တစ်နှစ်ပင်မကြာ၊ သူ့ကို ဂျက်ကိုဆင်များ ဖမ်းမိပြီး၊ နောက်ဆုံး ကွယ်လွန်ချိန် ၁၇၉၅ ခုနှစ်အထိ၊ အကျဉ်းချထားခဲ့ကြသည်။

စင်စစ်၊ ကွန်ဒိုရက်မှာ သမိုင်းတွင် အနာဂတ်ကိုကြိုတင်မြင်နိုင်ခဲ့သူ၊ ပါရမီရှင်အနည်းငယ်ထဲမှတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ 'သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုတစ်ရပ်က၊ အသစ်အသစ်သော နောက်ထပ်ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုများစွာကို၊ သံကြီးကွင်းဆက်ဖန်တီးပေးလိမ့်မည်'ဟု၊ ပထမဆုံး အတိအကျဖော်ထုတ်ခဲ့သူမှာ ကွန်ဒိုရက်ပင် ဖြစ်သည်။ 'ဤနည်းဖြင့် အမှန်တရားအစုအဝေးတစ်ရပ် ဖြစ်တည်လာပြီး၊ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ စမ်းသပ်စစ်ဆေးခြင်း၊ သင်္ချာသရုပ်ခွဲနည်းဖြင့်အတည်ပြုခြင်း ဆိုသော၊ သိပ္ပံစနစ်တစ်ရပ် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးလာလိမ့်မည်'ဟုလည်း၊ ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့သေးသည်။ ထိုမျှမကသေး၊ 'လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အသုံးဝင်သော ပညာရပ်တိုင်းသည်၊ သိပ္ပံပညာ၏ အဆိုပါလမ်းကြောင်းအတိုင်းလိုက်ပြီး၊ သိပ္ပံသီအိုရီများကိုပင် အခြေခံရမည်'ဟုလည်း အခိုင်အမာဆိုခဲ့သည်။

'သိပ္ပံပညာကို လက်တွေ့အသုံးချလာနိုင်သည်နှင့်၊ အလွန်သေးငယ်

သော မြေကွက်လေးပင်ဖြစ်စေ၊ လူပေါင်းများစွာ၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော သီးနှံသရဖူး ဖန်တီးပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်း သူက ဆိုသည်။ 'ဤနည်းဖြင့်၊ သိပ္ပံပညာက လုပ်အားကိုချွေတာစေရုံမျှမက ထက်မြက်စေပြီး၊ ပိုမိုကောင်းမွန်စိုပြေသောဘဝကို ဖန်တီးပေးလိမ့်မည်'ဟုဆိုသည်။ သိပ္ပံပညာ၏ ကျေးဇူးကြောင့်၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုစနစ်များပါ တိုးတက်လာကာ၊ လူ့သက်တမ်းလည်း ပိုရှည်လာလိမ့်မည်ဟု ဆိုပြန်သည်။ ဪရလျှင် သိပ္ပံပညာကို ဘဝရှင်သန်တိုးတက်ရေး လက်နက်အဖြစ်၊ ပထမဆုံးသတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အခြားသော ဉာဏ်အလင်းခေတ် တွေးခေါ်ရှင်များလိုပင်၊ ကွန်ဒိုရက်သည်လည်း ပညာရေး၏အခန်းကဏ္ဍကို၊ အထူးအလေးပေးခဲ့သူဖြစ်သည်။ ပညာရေးက လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီကို၊ မိမိခြေထောက်ပေါ်မိမိ အမှီခိုကင်းကင်း ရပ်တည်နိုင်စေရန်၊ လက်နက်တပ်ဆင်ပေးလိမ့်မည်။ ပညာလက်နက်သာ တပ်ဆင်နိုင်လျှင်၊ မည်သူမဆို သမားတု၊ သမားယောင်များ၏အန္တရာယ်ကို၊ ကာကွယ်နိုင်လိမ့်မည်။ အကျိုးမရှိစေရုံမျှမက ထိခိုက်နစ်နာစေတတ်သည့် အယူသီးမှုများကို ခဝါချနိုင်ပေလိမ့်မည်။ လူသားကျင့်ဝတ်နှင့် လူကရုဏာကို ပွားစီးစေပြီး၊ မြင့်မြတ်သောဘဝကို ဦးတည်နိုင်လိမ့်မည်။ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေခံမူများ အပါအဝင် ပညာရေးအပြန်ကျယ်လာလေ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံး ပိုမို ငြိမ်းချမ်းလေ၊ ပိုမိုတည်ငြိမ်လေ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာလေ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဆိုသည်။ သို့အတွက်၊ သိပ္ပံပညာနှင့်ပညာရေးကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြန့်ဖြူးပွားစီးစေခြင်းသည်ပင်၊ လူ့ကြံ့ခွာနှင့်လူ့အနာဂတ်ကို အဆုံးအဖြတ်ပြုမည့် အကန့်အသတ်မရှိသော အင်အားအမှန်ဖြစ်ပေသည်ဟု၊ ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။ ဪရလျှင်၊ ယနေ့ပညာခေတ်၏ ပထမဆုံးအုတ်မြစ်ကို စတင်ပန္နက်ချခဲ့သူမှာ၊ ကွန်ဒိုရက်ဟူ၍ပင်ဆိုနိုင်ကောင်းပါသည်။

ကွန်ဒိုရက်မှာ ကန့် လိုပင်၊ လူ့အသိဉာဏ်၏ဆင်ခြင်တုံတရားဖြင့်၊ စစ်ပွဲများအန္တရာယ်ကို တဖြည်းဖြည်းကျော်လွန်သွားနိုင်လိမ့်မည်ဟု၊ ယုံကြည်သူလည်းဖြစ်သည်။ သူ၏ တစ်စောင်တည်းသော နာမည်ကျော်ကျမ်းကြီးတွင်၊ ဤသို့ရေးခဲ့သည်။ 'ပညာဖြင့် ဉာဏ်အလင်းရပြီးသူတိုင်း၊ စစ်ပွဲ၏သရုပ်မှန်ကို မြင်ကြပါလိမ့်မည်။ စင်စစ်၊ စစ်သည် လူသားတို့အတွက်၊ အန္တရာယ်အကြီးဆုံးကပ်ဘေးကြီးဖြစ်ပါသည်။ အကြီးကျယ်ဆုံးသော ရာဇဝတ်မှုကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်။ လူတိုင်း ဤအသိမှန်ကို ရစေရေးအတွက်၊ ပညာရေးတား လွန်စွာ အရေးကြီးလှပေသည်။ ပူ၏။

ဉာဏ်အလင်းခေတ်ပညာရှင်တိုင်း၏ အနက်မှိုင်းဆုံးနှင့် အခိုင်အမာ

ဆုံးတတ်ကဝတ်တစ်ခုမှာ၊ မိမိတို့ အမွေချန်ထားခဲ့ကြသော အသိပညာအား လုံးမှာ၊ အနောက်၏ဘိုးဘဝိုင်းပစ္စည်း မဟုတ်။ အနောက်နှင့်သာဆိုင်ပြီး အနောက်အတွက်သာ အသုံးဝင်သည်မဟုတ်။ လူသားအားလုံးနှင့်ဆိုင်သော လောကလုံးသဘောဆောင်သည့် အမှန်တရားများဖြစ်သည်။ သို့အတွက် ကမ္ဘာကြီး၏ထောင့်တိုင်း၊ နေရာတိုင်းမှနိုင်ငံအားလုံး အသုံးပြုနိုင်သည်။ အသုံးပြုခွင့် ရှိရမည်ဟု ရပ်ခံတင်ပြခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ၊ အဖမ်းစမစ်က အစပြုခဲ့သည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင် လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေးမှာ၊ ယခုအခါ အထွေထွေ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဖြစ်စဉ်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့ချေပြီ။ ဤဖြစ်စဉ်ကြီးကို ချမ်းသာ နိုင်ငံကြီးအဆိုကသာ၊ စိတ်ကြိုက်ချယ်လှယ်နေကြသည်မှာ သဘာဝကျေ။ ကမ္ဘာသား အားလုံးနှင့်ဆိုင်သည်။ ကမ္ဘာသားအားလုံး ပါဝင်ခွင့်ရှိရမည်။ ကမ္ဘာသားအားလုံး စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိရပေလိမ့်မည်။

ဤနေရာတွင် စကားအလျဉ်းသင့်၍ ပြောဖို့ရှိလာသည်မှာ၊ စမစ်အနေနှင့် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၏ ခေါင်းကိုင်ဖခင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သည့်တိုင်၊ ဤဖြစ်စဉ်ကြီး၏ မရေရာမှုနှင့်အန္တရာယ်များကို၊ ကြိုတင်မှန်းဆသိမြင်ခဲ့သူဖြစ်သည် ဆိုသောအချက်ပင်။ တကွနိုလိုဂျီတိုးတက်မှုနှင့် အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဖြစ်စဉ်ကြီးက သူ့အလိုလိုဖန်တီးပေးလိမ့်မည်ဆိုသော အစွဲမှားအယူမှားမျိုးကို လွန်ခဲ့သောရာစု နှစ်ခုကျော်ကပင် အထူးသတိပေးခဲ့သူကြီးဖြစ်သည်။ ဤသို့သော အရှည်မျှော်တွေးနိုင်စွမ်းမှာလည်း၊ ဉာဏ်အလင်းခေတ်ပညာရှင်များ၏ စံနမူနာယူကြရမည်။ ကောင်းမွေတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

သူ့ခေတ်သူ့အခါ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဖြစ်စဉ်ကြီး၏ မမျှတမှုများ တစ်ဖက်စောင်းနင်းဖြစ်ရသည်များကို၊ စမစ်ကိုယ်တိုင်က နေဖန်ခဲ့သည်များလည်း ရှိသည်။ စမစ်တို့ခေတ်မှာပင် ဥရောပနှင့်အရှေ့အိန္ဒိယ (တောင်အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသ)၊ အနောက်အိန္ဒိယ (ကရစ်ဘီယံဒေသ) တို့ကြား၊ ပင်လယ်ရေလမ်း ပွင့်သွားခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဤကုန်သွယ်ရေးလမ်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကိုမူ၊ ဥရောပနိုင်ငံများကသာ အဓိက ရယူခဲ့ကြသည်။ အရှေ့အိန္ဒိယနှင့် အနောက်အိန္ဒိယ ဒေသခံများဘက်ကမူ၊ ရသင့်ရလိုက်သော အကျိုးကျေးဇူးများအပြည့်အဝ မရခဲ့ကြ။ (နောက်ပိုင်း ကိုလိုနီစနစ်ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ အမျိုးသားအချုပ်အခြာဏာက ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့်ဆိုးကျိုးများပင် ရခဲ့သေးသည်။)

ဤအချက်ကို စမစ်က ပြတ်ပြတ်သားသား ဝေဖန်သည်။ သို့နှင့်တိုင် ဤသို့ မမျှမတဖြစ်ရသည်မှာ၊ လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေးကြောင့်မဟုတ်။ ဥရောပနိုင်ငံများ၏ စစ်အင်အားသာလွန်မှုကြောင့်ဟု၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း

သုံးသပ်ပြသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် တစ်ချိန်တွင် အမှန်တကယ်မှုတသည့် ဂလိုဘယ်လိုက်ရေးရှင်းဖြစ်လာလိမ့်မည်၊ ဖြစ်အောင်လည်း ကြိုးပမ်းကြရမည် ဟုလည်း၊ ကြိုတင်နိမိတ်ဖတ် လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်။ တစ်ဖက်စောင်းနင်း အခွင့် အရေးရနေသော ဥရောပနိုင်ငံများကို အမိလိုက်ရန်၊ ပခုံးချင်းယှဉ်ရန် တံခါး ပိတ်ထားလို့တော့မဖြစ်။ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေးကို ပစ်ပယ်လို့တော့ မဖြစ်။ တံခါးကျယ်ကျယ်ဖွင့်ပြီး ကမ္ဘာလုံးချိပညာများကို ရယူနိုင်ရမည်။ ဤ နည်းဖြင့်သာ ဂလိုဘယ်လိုက်ရေးရှင်းကို၊ အမှန်တကယ် ဂလိုဘယ်သဘော ဆောင်စေရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းနိုင်စေလိမ့်မည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဤသည်တို့မှာ ဉာဏ်အလင်းခေတ်ပညာရှင်များက၊ အမွေပေးခဲ့သည့် ကျွန်တော်တို့ခေတ်အတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော၊ အဖိုးတန်အိုင်ဒီယာများ ဖြစ်ပါသတည်း။

ကျွန်တော်တို့အလှည့်

ဂျက်ဖာဆင်၊ စမစ်၊ ကန့်နှင့် ကွန်ဒိုရက်တို့၏ ဉာဏ်အလင်းခေတ်အမွေ များကို ဆက်လက်ပွားစီးတိုးတက်စေရေးမှာ၊ ကျွန်တော်တို့ခေတ်၏ ရင်ဖိုလိုက်လှ စရာကောင်းလှသော မဟာအခွင့်ထူးကြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤအခွင့်ထူးကြီးကို လက် ဝယ်ပိုင်ပိုင်ဆုပ်ကိုင်နိုင်ရေးအတွက်၊ လူ့သမိုင်းက ကျွန်တော်တို့ မျိုးဆက်၏ ပခုံးထက်သို့ တင်ပေးလိုက်သောလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဉာဏ်အလင်းခေတ် ဝေါဟာရများဖြင့်၊ ယခုလို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

အအုပ်ချုပ်ခံလူထု၏ သဘောတူညီမှုကိုအခြေခံပြီး၊ လူသား၏ကောင်း ကျိုးချမ်းသာကို မြှင့်မားစေမည့်၊ နိုင်ငံရေးစနစ်များကို ကူညီအားပေး မြှင့်တင်သွားရန်။

သိပ္ပံ၊ နည်းပညာနှင့် အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ကမ္ဘာမြေအနှံ့ယုံ့နှံ့စေနိုင်မည့် စီးပွားရေးစနစ်များကို၊ ကူညီအားပေး မြှင့်တင်သွားရန်။

အခွန်ရှည်ကြာစွာ တည်တန်ခိုင်မြဲမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် နိုင်ငံ တကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်သွားရန်။

လူသားတို့၏ အရပ်ရပ်အခြေအနေ၊ စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်စေရေး အလားအလာကောင်းများအတွက် အားပြည့်ပေးနိုင်ရန်၊ ဆင်ခြင်တုံတရား အပေါ် အခြေခံသည့်၊ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာများ အဆင့်မြှင့်တိုးတက်လာ စေရေးကို ကူညီဆောင်ရွက်သွားရန်... စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပြောရလျှင်၊ အပြန်ကျယ်သည်နှင့်အံ့မျှ ရဲရင့်သောခြေလှမ်းများဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ရာစုနှစ်ခုကြာမျှ ဖြတ်သန်းပြီးသောအခါတွင်မျှ ဆိုခဲ့ပါ ခြေလှမ်းများ၏ အချို့မြန်ဆုံးအသီးအပွင့်အများစုမှာ၊ ကျွန်တော်တို့လက်တစ် ကမ်းတွင်ရောက်ရှိနေပြီဟု အသေအချာဆိုနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ဉာဏ်အလင်း ခေတ်က ကြီးဖြေလွတ်ပေးခဲ့သော ဒီမိုကရက်တစ်တော်လှန်ရေးများမှာ၊ ယခု အခါ ကမ္ဘာလူဦးရေ၏တစ်ဝက်ကျော်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ 'လွတ်လပ် သောနိုင်ငံများ၏ ဖက်ဒရေးရှင်းသဘော' ဆိုသည့် ကန့် ၏ စိတ်ကူးကိုလည်း နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ နိုင်ငံပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးဖြင့်၊ သရုပ်ထင်စေနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ 'ကိုယ့်သဘော ကိုယ်ဆောင်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်ပွားစီးနေမည့် သိပ္ပံတော်လှန်ရေး' ဆိုသော ကွန်ဒိုရက်၏စိတ်ကူးမှာလည်း သိသာထင်ရှားစွာ သက်သေပြနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုခဲ့ပါ သိပ္ပံတော်လှန်ရေးကြီး၏ အသီးအပွင့်များကို ဇက် ကြီးတပ်မောင်းနှင်၍၊ လူ့သမိုင်း၏အကြီးကျယ်ဆုံး ခုက္ခ သုက္ခ အပေါင်းကိုလည်း အောင်မြင်စွာကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ 'လူသားတို့ ဖန်တီးလိုက်သော စီးပွားရေးနေရာစွာအားလုံး၊ လူသားထူကြား တန်တူညီမျှစွာ ပျံ့နှံ့စေရေး' ဆိုသော စမစ်၏ရည်မှန်းချက်ကိုလည်း၊ မဝေးတော့သည့် အနာဂတ် တွင် ထင်နိုင်မြင်နိုင်တော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမက၊ ရှေ့လာမည့် ဆယ်စုနှစ်စု လောက်အတွင်း အလွန်အကျွံဆင်းရဲမွဲတေမှုအဖြစ်ဆိုးကြီးကိုလည်း၊ အပြီးတိုင် ဖယ်ရှားနိုင်တော့မည်ဖြစ်ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ဉာဏ်အလင်းခေတ် အတွေးအခေါ်များနှင့် ပတ်သက်လျှင်၊ အဆိုးမြင်ရာ အကောင်းမြင်ပါ ယခုတိုင်ရှိသလောက်ရှိနေဆဲဟု၊ ဆိုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀ ရာစုတစ်ခုလုံးနှင့် ယနေ့ ၂၁ ရာစုအထိပင်၊ အချို့သော ပညာတတ်အသိုင်းအဝိုင်းများကြားတွင် ဉာဏ်အလင်းခေတ်၏ ကတိကဝတ် များကို၊ သံသယဖြင့် ကြည့်မြင်နေကြဆဲရှိသည်။ 'ဉာဏ်အလင်းခေတ်၏ ကတိ ကဝတ် အများစုကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့၊ လူသားတို့ အတွက် အန္တရာယ်ကြီးလှသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကျိုးဆက်တွေကိုသာ ပေးခဲ့ သည်' ဟု ၎င်းတို့က ဆိုသည်။ သူတို့အမြင်အရ 'လူသည် ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ယှဉ်သောသတ္တဝါ မဟုတ်။ အဆင်ခြင်မဲ့ စိတ်ခံစားမှုများနှင့်သာ ပြည့်လွှမ်း လျက်ရှိသည်' ဟုဆိုသည်။ ဉာဏ်အလင်းခေတ်ဝဉာရင်များက 'ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေး' ဆိုသော ကတိကဝတ်ကို၊ ပေးခဲ့ကြသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ လူသတ်စစ်ပွဲ များနှင့် ကမ္ဘာဖျက်လက်နက်များကိုသာ ဖန်တီးခဲ့သည်။ မိခင် သဘာဝကြီးကို သာ ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်အောင် ဖျက်ဆီးခဲ့ကြသည်။ . . . စသဖြင့် ဝေဖန်ကြ သည်။ မျက်မှောက်ခေတ်ပဏ္ဍိတ်အချို့ကဆိုလျှင်၊ 'ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုသည်မှာ

အစစ်အမှန်မဟုတ် ဟုတ်ယောင်မှုသက်သက်သာသာ ဖြစ်သည်။ ဟူ၍ပင် ဆိုကြသေးသည်။ 'ဆင်ခြင်တုံတရားအပေါ် အခြေခံသည်မဟုတ်။ လူ့နှလုံးသားလိုအပ်ချက်ကို တုံ့ပြန်အဖြေပေးလိုက်သည့် သမိုင်း၏လှည့်တွတ်တစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။' စသဖြင့် အဆိုးမြင်ကံစွာ ဆိုနေကြသည်။

ကျွန်တော့်သဘောအရပြောရလျှင်၊ သူတို့အယူအဆ လုံးဝမှန်ဝီ။ မမှန်ရုံမျှမက အလွန်အန္တရာယ်ကြီးလှသော အမြင်သွေလွဲမှုကြီးဟု ယူဆရပါသည်။ လွန်ခဲ့သောရာစုနှစ်ခုကို လက်တွေ့ကျကျ ကြည့်လိုက်လျှင် တပ်သားမျိုးစုံနှင့် အပြည့်အဝ မတုံ့ပြန်နိုင်သေးသော စိန်ခေါ်ချက်များ ရှိနေသေးသည်တိုင်၊ သူတို့ပြောသလို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဘာတစ်ခုမျှမရှိခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။ အခိုင်အမာတည်ရှိနေသော သိပ္ပံ၊ နည်းပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာတိုးတက်မှု မျိုးစုံက၊ ဤအချက်ကို သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစစ်ပွဲများ ဖြစ်လာနိုင်သောအလားအလာနှင့်၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု ရေခဲမြေခဲများမှာ ယခုပင်လျှင် အခြေမခိုင်တော့ဟု ဆိုနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ တစ်တွေ့သာညီညီညွတ်ညွတ်နှင့်ကြိုးစားကြမည်ဆိုလျှင်၊ အသေအချာကျော်လွှားနိုင်စရာ အပြည့်ရှိပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဆိုသည်နှင့်၊ ကမ္ဘာကြီးမှာ မြေကြီးပေါ်မှ ကောင်းကင်ဘုံလို အစစပြီးပြည့်စုံပြီဟု ဆိုသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ အတိတ်ကနှင့်စာလျှင်၊ သိသိသာသာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့ပြီဟု ဆိုလိုရင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏ်အလင်းခေတ် ကတိကဝတ်များနှင့်ပတ်သက်လျှင်၊ ဆိုခဲ့ပါ အဆိုးမြင်များရှိသလို အကောင်းမြင်သမားများလည်း ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ အကောင်းမြင်ဝါဒက မျက်မှောက်ခေတ်လူအချို့ကို ပုံစံနှစ်မျိုးနှင့်ရှိနေသော အတွေးများ အမြင်များ၊ အထင်များများဆီသို့ တွန်းပို့လျက်ရှိနေသည်။ ပထမ အမြင်သွေလွဲမှုမှာ၊ အရာရာကို ဧကန်သဘောဖြင့် ချဉ်းကပ်ကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တွင် ဆင်ခြင်တုံတရားကသာ စိတ်ခံစားမှုများကို မုချ အောင် နိုင်သွားလိမ့်မည်ဟု သူတို့က အခိုင်အမာဆိုကြသည်။ ၁၉ ရာစု ဒိဋ္ဌဓမ္မဝါဒီတစ်ဦးဖြစ်သူ ဩဂတ်စတီ(ဗ)ကွမ်တီက၊ 'ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ ဧကန်တရားဖြစ်သည်။ အနေကန်တရားဟု ထင်မြင်ယူဆစေသော၊ သံသယအားလုံးကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်' ဟု ရဲရဲဆိုခဲ့သည်။ စင်စစ် ဘဝနှင့်သဘာဝမှာ၊ ဤမျှရိုးစင်း လွယ်ကူလှသည်မဟုတ်။ အထူးသဖြင့် မရေရာမှုနှင့်၊ အမြဲတစေလိုနပန်းလုံးနေကြရသော မျက်မှောက်ခေတ်မှာ၊ 'မုချ' ဆိုသောချဉ်းကပ်မှုများနှင့် မည်သို့မျှ အဟုတ်ညီနိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ။

ဥတိယသွေဖီမှုမှာ၊ ပထမသွေဖီမှုလာ 'မုချ' ဆိုသည်များကို၊ လူမှုအင်ဂျင်နီယာနည်းနှင့် ဇွတ်အတင်းအကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဆိုသော၊

အယူအဆဖြစ်ပါသည်။ အကြမ်းဖက်နည်းလမ်းများပင်ဖြစ်စေ ကောင်းမွန်
 မှန်ကန်သော ရည်မှန်းချက်အတွက်၊ လိုအပ်သလို အသုံးပြုကြရမည်ဟု၊ ဤ
 အယူအဆကဆိုသည်။ လီနင်၊ စတာလင်၊ မော်စီတုန်းနှင့် ပို(လ)ပေါ့တို့မှာ၊
 ဤအယူအဆကို ကိုင်စွဲခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ တကယ့်လက်တွေ့တွင်၊
 သူတို့ဆောင်ကြဉ်းပေးခဲ့သည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟုတ်။ သန်းပေါင်းများစွာ
 သော အသက် သွေးများနှင့် အငတ်ဘေးများသာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော်တို့အနေနှင့် ဉာဏ်အလင်းခေတ်ရည်မှန်းချက်များကို ဆန့်
 ကျင်ဘက်အကျိုးဆက်များမဖြစ်စေဘဲ၊ အောင်အောင်မြင်မြင် အကောင် အ
 ထည် ဖော်နိုင်ဖို့ဆိုလျှင်၊ ဆိုခဲ့ပါ အဆိုမြင် အကောင်းမြင် အစွန်းနှစ်ဖက်လုံးကို
 ရှောင်နိုင်ဖို့ လိုပါလိမ့်မည်။ စင်စစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုသည်မှာ၊ ဖြစ်နိုင်ခြေ
 တစ်ရပ်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အလားအလာတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။ 'မုချ ဖြစ်ကို
 ဖြစ်ရမည်' ဆိုသော စကန်တရားမဟုတ်ပါ။ လူ့အပြုအမူဆိုရာတွင်လည်း၊
 အခါခပ်သိမ်း ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ယှဉ်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ အဆင်ခြင်မဲ့
 စိတ်ခံစားမှုများ၊ ရှိသလောက်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို
 လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ကြရမည့်အဖွဲ့အစည်း ဆိုသည်မှာ၊ လူ့အပြု
 အမူ၏ ဆင်ခြင်တုံတရားအပိုင်းကို၊ စနစ်တကျအသုံးပြုစေရန်နှင့် အဆင်ခြင်မဲ့
 ခံစားမှုများကို ကျော်လွှားနိုင်စေရန်၊ တိတိကျကျ ဒီဇိုင်းဆင်ကြရမည်သာ
 ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အနေနှင့်၊ အနာဂတ်ကို ယုံကြည်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်
 အစွဲကြီး၍ မဖြစ်ပါ။ ဖြစ်နိုင်ခြေအားလုံးကို ပြန်ကြည့်ပြီး၊ ဖြစ်တန်ရာအရှိဆုံးကို
 ဒီဇိုင်းဆင်ကြိုးပမ်းကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်ရေးရှင်းလှုပ်ရှားမှု

ပြောကြစတမ်းဆိုလျှင်၊ ၂၁ ရာစုကို ထောင်စုနှစ် ကြေညာစာတမ်းနှင့်
 ထောင်စုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များဖြင့်၊ စတင်ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်ဟူ၍ပင်
 ဆိုနိုင်လောက်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဆိုခဲ့ပါ ကြေညာစာတမ်းနှင့် ရည်မှန်းချက်
 များက သရုပ်ထင်ထားသော ဉာဏ်အလင်းခေတ် မျှော်လင့်ချက်များမှာ၊ ၂၁
 ရာစုအစမှာပင် အာရှ၊ အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိကတို့၏ အစိတ်အပိုင်း
 တော်တော်များများရှိ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမွဲတေမှုပြဿနာ၊ အေအိုင်ဒီအက်(စ)
 ရောဂါနှင့် စစ်ပွဲများဖြင့်၊ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရလျက် ရှိနေတော့သည်။ ဤသို့
 မစားရ ဝခမန်း ကတိကဝတ်များနှင့်၊ လက်တွေ့တွင် ဟုတ်ဟုတ်ညားညား
 ပြုစရာမရှိသေးသော အကျိုးဆက်များကြား၊ အဟင်္ဂါမူများက အင်တီဂလို

ဘယ်လိုက်လေးရှင်း လှုပ်ရှားမှုကြီးဆီသို့ ဦးတည်သွားစေခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော့်အနေနှင့် အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းလှုပ်ရှားမှုကြီးကို ၎င်း၏မူလအစကတည်းက တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ရဖူးသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အတိ အကျပြောရလျှင် ၁၉၉၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်းက ဖြစ်သည်။ ဆီအာတယ် မြို့တွင်ကျင်းပနေသော ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး (WTO) ၏ ဝန်ကြီး အဆင့် အစည်းအဝေးကို၊ မကျေမနပ်ဆန္ဒပြကြရာမှ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက် လေးရှင်းလှုပ်ရှား မှုကြီး ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်မှာ ဆိုခဲ့ပါ WTO အစည်းအဝေးနှင့် အပြိုင်ကျင်းပနေသော ဂိတ်ဖောင်ဒေးရှင်း၏ ဆင်းရဲသားများအတွက် အိုင်တီဆိုင်ရာကွန်ဖရင့်ကို တက်ရောက်နေခွင့် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေတို့၊ ဆီအာတယ်မြို့လယ် လမ်းမ များကို ဖြတ်သန်းနေကြချိန်တွင် လမ်းဆုံ၊ လမ်းခွတိုင်းလိုလိုမှာ အင်တီဂလိုဘယ် လိုက်လေးရှင်း ဆန္ဒပြသမားများနှင့် ပြည့်နှက်နေပြီဖြစ်သည်။ အင်တီဂလိုဘယ် လိုက်လေးရှင်းလှုပ်ရှားမှုဟု ယေဘုယျခြုံငုံဆိုရသည့်တိုင်၊ အချို့မှာ စစ် ဆန့် ကျင်ရေး၊ အချို့မှာ ကုန်သွယ်မှုဆန့်ကျင်ရေး၊ အချို့မှာ ကော်ပိုရိတ် ဆန့်ကျင်ရေး စသဖြင့်၊ ပုံစံမျိုးစုံ ရည်မှန်းချက်မျိုးစုံ စုစည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် နှင့်အတူပါလာသူ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေဆိုသူမှာ အခြားသူမဟုတ်။ ဂိတ် ဖောင် ဒေးရှင်း ဥက္ကဋ္ဌနှင့် မိုက်ခရိုဆော့(ဖ)စတင်တည်ထောင်သူ ဘီ(လ)ဂိတ် ဂျွန် ယာ၏ဖခင် ဘီ(လ)ဂိတ် စီနီယာကိုယ်တိုင်ဖြစ်သည်။ ဆန္ဒပြသူများက မိုက်ခရို ဆော့(ဖ)လို နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများကို ဆန့်ကျင်လျက်ရှိသည်။ တော်ပါ သေးသည်။ ဘီ(လ)ဂိတ် စီနီယာကို သူတို့တစ်တွေက ဘယ်သူမှန်းမသိ။ ဘီ(လ) ဂိတ် ဂျွန်ယာဦးဆောင်သော ဂိတ်ဖောင်ဒေးရှင်းမှာ၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၏ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ရှေ့တန်းမှ အကူအညီပေးနေသည်ကိုသိသော ကျွန်တော့်မှာသာ၊ စိတ်ထဲက ဇဝေဇဝါဖြစ်နေတော့သည်။ ဆင်းရဲနိုင်ငံများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်ဆိုသော ဆန္ဒပြသမားများက၊ အဘယ်ကြောင့် အကူအညီ ပေးနေကြသူများကို မကျေမနပ်ဆန့်ကျင်နေကြပါသနည်း။ ဤသည်ပင် က ကြမ္မာ၏ လှည့်ကွက်လော...။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ ဆီအာတယ်နောက်ပိုင်း ကျင်းပခဲ့ကြသော အရေး ကြီးသည့် နိုင်ငံတကာကွန်ဖရင့်တိုင်းကို၊ လမ်းပေါ်ဆန္ဒပြပွဲဖြင့် ကြိုဆိုခဲ့ကြ သည်ကား အစဉ်အလာတစ်ခုလို ဖြစ်လာခဲ့တော့သည်။ အပြင်ပန်းအားဖြင့် တန်ခိုးဩဇာအကြီးဆုံးဟု ထင်ရသော 'ဂျီ-၈' ခေါင်းဆောင်များမှာ ဆိုခဲ့ပါ လမ်းပေါ်မှဆန္ဒပြသမားများကို ကြောက်နေကြရသည်။ ၎င်းတို့၏ ကွန်ဖရင့် များကိုပင် ခမ်းနားထည်ဝါခြင်းမရှိလှသော ကျွန်းကလေးများ၊ တောင်ထိပ်များ၊

တောအုပ်များထဲတွင်သာ၊ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး ကျင်းပနေကြရသည်။ အိုင်အမ်အက်(စ)လို၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်လိုအဖွဲ့အစည်းကြီးများမှာလည်း ၎င်းတို့၏ နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးများကို၊ ယခင် တစ်ပတ်ဝန်းကျင်ကြာအောင် ကျင်းပရာမှ၊ ယခုအခါ နှစ်ရက်လောက်နှင့် အပြတ်ဖြတ်နိုင်အောင်၊ ကြိုးပမ်းနေကြရတော့သည်။ အလားတူပင်၊ ကမ္ဘာ့ဘီဇနက်ခေါင်းဆောင်များမှာလည်း 'လူမှုလှုပ်ရှားတက်ကြွသူ များ' (အင်တီဂလိုဘယ်လစ်များ)နှင့်အပြိုင်၊ မိမိတို့သတင်းများကို ကမ္ဘာ့ဖြန့်နိုင်စေရန် ကျားကုတ်ကျားခဲ ကြိုးပမ်းနေကြရတော့သည်။

ကျွန်တော့်သဘောပြောရလျှင်၊ အင်တီဂလိုဘယ်လီကံဇေးရှင်း လှုပ်ရှားမှုများမှာ (အချို့သော အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များမှလွဲ၍) ကိစ္စဆိုးမဟုတ်။ ကိစ္စကောင်းဟု ထင်ပါသည်။ လှုပ်ရှားမှုကြီးတစ်ခုအနေနှင့် ကမ္ဘာလုံးချီ တုပ်ချုပ်ရေးဆိုကာ ကြွေးကြော်သံ၏နောက်ကွယ်မှ ကြောင်သူတော်ကြွက်သူခိုးအပြုအမူများ၊ အရုပ်ဆိုးအကျည်းတန်လှသော အားနည်းချို့ယွင်းချက်များကို ဖော်ထုတ်ဖွင့်ချနိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ ဩဘာပေးချင်စရာဖြစ်ပါသည်။ အင်အားကြီးချမ်းသာနိုင်ငံများ၏ ဘုတ် ကိုးမြောက်၊ ကိုး ဘုတ်မြောက်ကာလများကို ဆုံးခန်းတိုင် စေခဲ့သည်မှာလည်း၊ သာဓုခေါ်ချင်စရာကောင်းပါသည်။ ဆီအာတယ်မတိုင်မီက ကျီ-ရစ်၊ အိုင်အမ်အက်(ဖ)နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ် အစည်းအဝေးများကို ကြည့်လိုက်လျှင် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ ဘဏ်သူဌေးသူကြီးများ၏ ဂလိုဘယ်လီကံဇေးရှင်း ဟိမဝန္တာအိုးမွမ်းခန်းများကို၊ မကြားချင်အဆုံးရှိမည်။ မာရသုန်မိန့်ခွန်းရှည်ကြီးတွေ ချွေကြမည်။ ကောက်တေးပါတီတွေ မပြီးနိုင်မစီးနိုင်ကျင်းပကြမည်။ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု၊ အေအိုင်ဒီအက်(စ)ကပ်ရောဂါ၊ နိုင်ငံတော်တော်များများရှိ အစစအရာရာ ခြေမဲ့လက်မဲ့ဖြစ်နေသော လူနည်းစုများ၊ အခွင့်အရေးမျိုးစုံ ဆုံးရှုံးနစ်နာနေရသော အမျိုးသမီးများ၊ လူပယောဂကြောင့်ဖြစ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းမှု စသည်တို့ကိုမူ၊ ဘုရားစူးကျမ်းစူးမျှသာ ပြောကြဆိုကြလိမ့်မည်။ သည်လိုနှင့်၊ ပွဲပြီးမီးသေ ဖြစ်သွားသည်က များသည်။ ဆီအာတယ်နောက်ပိုင်းမှသာ ဆိုခဲ့ပါပြုသနာများမှာ၊ နိုင်ငံတကာဆွေးနွေးပွဲများ၏ခေါင်းစဉ်တွင် နေရာယူနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မိဒီယာစာမျက်နှာများထက်သို့ (ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်းဖြစ်သည့်တိုင်) အထိုက်အသင့်ဖော်ပြခံလာရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအချက်များကြောင့်၊ အင်တီဂလိုဘယ်လီကံဇေးရှင်းလှုပ်ရှားမှုကို ကြိုဆိုသည်ဟု၊ ဆိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ အင်တီဂလိုဘယ်လီကံဇေးရှင်း လှုပ်ရှားမှုခေါင်းဆောင်များ၏ အိုင်အမ်အက်တည်ချက်ကိုမူ၊ ဘယ်လိုမှဘဝင်မကျဟု ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောရပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော့်အမြင်ပြောရလျှင် သူတို့ရွေးချယ်သတ်မှတ်ကြ

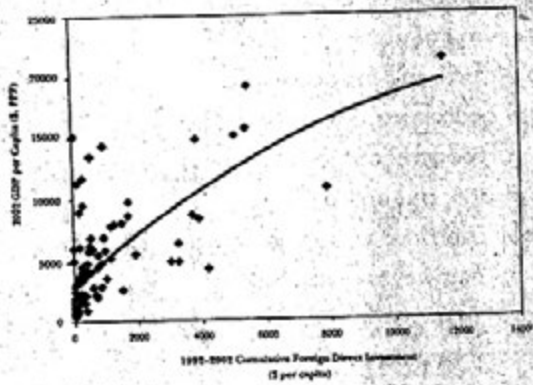
သောပစ်မှတ်များမှာ အပေါ်ယံကျလွန်းသည်ဟု ထင်သည်။ တကယ် ဖြစ်သော စစ်စစ်ကို ချိန်မပစ်နိုင်ဟု ယူဆသည်။ ယနေ့ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း လှုပ်ရှားမှုကြီးကို ကြည့်လိုက်လျှင်၊ ကော်ပိုရိတ်ဆန့်ကျင်ရေး မလိုမုန်းထားမှု များကသာ အသည်းနှလုံးနေရာတွင်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မိုက်ခရိုဆော့(ဖ) လို၊ ကုတ်လို၊ မက်ဒေါ်နယ်(လ)လို ဂလိုဘယ်ကုမ္ပဏီများသည်သာ အလွန် အကျွံဆင်းရဲမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းမှုကို ဖန်တီးနေသော ဝီလ်နီကြီး တွေ ဖြစ်နေသည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ဆိုခဲ့ပါခေါင်းဆောင်များတင်ပြသော ပေါ်လစီ အဆိုပြုချက်များမှာလည်း၊ စံတော်ဝင် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကာကွယ်ရေးဘောင်ထဲမှ ရုန်းမထွက်နိုင် ဖြစ်နေတော့သည်။ ဆင်းရဲနိုင်ငံများကို ချမ်းသာသောတော်ပိုရေး ရှင်းကြီးများ၏ သွေးစုပ်မှုကာကွယ်ရေးဆိုသော၊ သမားရိုးကျ ကြွေးကြော်သံဖြင့် တံခါးပိတ်အထိကျန်နေရေးကို ဦးတည်လာကြသည်။ ထို့ထက်၊ ကမ္ဘာ့ကုန် သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီးကို အဓိကပစ်မှတ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်မှာလည်း၊ ခုတ်ရာတခြား၊ ရှုရာတခြားဟူ၍သာ ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤ သို့သော် ချဉ်းကပ်မှု၊ ဤသို့သော် ပေါ်လစီများနှင့်ဆိုလျှင်၊ ဆန့်ကျင်ဘက် အကျိုးဆက်များသာ ဖြစ် ပေါ်လာလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။

စင်စစ်၊ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းလှုပ်ရှားမှု၏ အချက်အချာကျ သောအမြင်မှာ အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပါ။ ဤအမြင်များက ၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ နယူးဒေလီ တွင် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် နဖူးတွေ့ဖူးတွေ့ကြုံခဲ့ရသော ဖြစ်ရပ်များ ကို၊ အမှတ်တရဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်ကတည်းက၊ မန်ဂိုဟန်ဆင်း ဦးဆောင်ချမှတ်ခဲ့သော ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ချုပ်ကိုင်မှုများ လျှော့ပေါ့ရေးကို၊ အကြီးအကျယ်သံသယဖြစ်နေကြချိန် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပညာရှင်များ၏အမြင်မှာ၊ ထိုခေတ်ထိုအခါကပင် ခေတ်နှင့်မညီတော့ဟု၊ ဆိုရ ပါလိမ့်မည်။ မျက်မှောက်ကာလနှင့်ဆိုလျှင်၊ ပို၍ပင် ခေတ်နှင့်အဟပ်ကွာခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း ခေါင်းဆောင်များအနေနှင့်၊ တကယ်ဖြစ်ရပ်ကို အစွဲကင်းကင်းကြည့်မြင်နိုင်ဖို့လိုပါသည်။ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယ ပညာရှင်အများစုမှာ ၁၉၉၀ နောက်ပိုင်းမှစ၍ ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း ဖြစ်စဉ် ကြီးက၊ အလွန်အကျွံဆင်းရဲသောလူဦးရေကို အိန္ဒိယတွင် သန်း ၂၀၀ မျှ၊ တရုတ် မြည်တွင် သန်း ၃၀၀ မျှ လျော့ချနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်း ကြီးများ၏သွေးစုပ်မှု ဆိုသည်ကိုလည်း၊ ဟုတ်မဟုတ်၊ မှန်မမှန် တကယ် လက်တွေ့နှင့် ချိန်ထိုးစဉ်းစားဖို့ လိုပါသည်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် အခြားသော နိုင်ငံတော်တော်များများမှာ၊ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) နှင့် ပို့ကုန်ဦးတည်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးပေါ်လစီများကိုအခြေခံပြီး၊ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး

တိုးတက်မှုနှုန်းကို မည်သည့်အခါကမျှနှင့် မတူအောင်၊ အကြီးအကျယ်မြှင့်တင်နိုင်ကြပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော့်အမြင်အရ ပြောရလျှင်၊ အင်တိုက်အားထုတ်လှုပ်လှေရှင်းခေါင်းဆောင်များမှာ ကျင့်ဝတ်အရ မှန်ကန်သော စိတ်အားထက်သန်မှုနှင့် အမြင်များ ရှိကြသည့်တိုင်၊ နက်ရှိုင်းသောပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်လျှင်မူ ၎င်းတို့၏ရောဂါရှာဖွေပုံမှာ မှားယွင်းနေသည်ဟု ဆိုချင်သည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ဇယား-၁ ကို ဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်လျှင် တကယ့်လက်တွေ့ကို ဆင်းရဲခြင်းလွတ်ကင်းမှုမည်။

Figure 1: FDI and Income

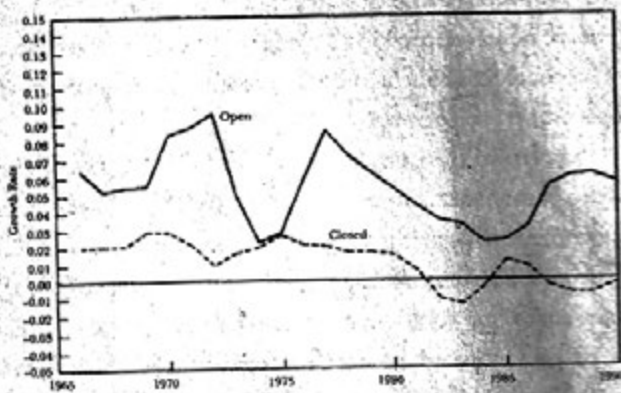
Source: Data from World Bank (2004).

၁၉၉၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ၂၀၀၂ အတွင်း၊ လက်တင်အမေရိက၊ အာဖရိကနှင့် အာရှနိုင်ငံများ၏ လူတစ်ဦးချင်းနှုန်းကျ၊ တိုးပွားလာသော နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (အလွှားလိုက်ဝင်ရိုး) နှင့် ၎င်းနိုင်ငံများ၏ တစ်ဦးချင်း ဂျီဒီပီ (ဒေါ်လာလိုက်ဝင်ရိုး) တို့၏ အဆက်အစပ်ကို ဖော်ပြထားသော ဂရပ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပိုရလေ၊ တစ်ဦးချင်းဂျီဒီပီ ပိုတိုးတက်လေ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) မှာ သွေးစုပ်မှု ရေခဲမြေခဲလော၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလိုအပ်ချက်လော ဆိုသည်ကို၊ အစွဲကင်းကင်းဆန်းစစ်ကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျခြင်းမှာ၊ နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ သွေးစုပ်မှုကြောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ရေးရှင်းနှင့် ကင်းကွာနေသော၊ စီးပွားရေးအထိမ်းကျန်ဝါဒကြောင့် ဖြစ်သည်ကို နှလုံးသွင်းနိုင်ဖို့ လိုပါသည်။

နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆက်လက်ဆန်းစစ်ကြည့်

ပါမည်။ ဤသဘောကို ဇယား-၂ ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

Figure 2: Average Growth of Eight Always Open and Forty Always Closed Economies 1966-1999

Source: Sachs and Warner (1995)

၁၉၆၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၀ ခုနှစ်အတွင်း၊ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများနှင့် တံခါးပိတ်စီးပွားရေးကျင့်သုံးသောနိုင်ငံများကြား၊ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းကို နှိုင်းယှဉ်ပြထားသောဂရပ်ပုံ ဖြစ်သည်။ တံခါးဖွင့်နိုင်ငံများက တံခါးပိတ်နိုင်ငံများထက်၊ ဖိုရွံ့စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်း မြင့်မားနေသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေတိုးတက်မှုမှာ၊ ၎င်းတိုင်းပြည်၏ ဂျီဒီပီတွင်ပါဝင်သော ကုန်သွယ်ရေးအချိုးအဆ (ပို့ကုန် + သွင်းကုန်) နှင့် ဆက်စပ်နေသည်ကို သတိပြုကြဖို့ဖြစ်ပါသည်။

ဗဟိုဘဏ္ဍာစစ်အပြီး ကိုလိုနီနိုင်ငံများ လွတ်လပ်ရေးရလာသောအခါ နိုင်ငံအချို့က တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးစနစ်ကျင့်သုံးခဲ့ကြပြီး၊ တော်တော်များများက တံခါးပိတ်နေခဲ့ကြသည်။ စစ်ကြီးအပြီး နှစ်ပေါင်း ၅၀ ဖြစ်ကြာသောအခါ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးများက တံခါးပိတ်အထီးကျန်စီးပွားရေးများကို သိသိသာသာ ဖြတ်တက်သွားကြတော့သည်။ သည်လိုနှင့် ၁၉၉၀ အလွန်နှစ်များသို့ ရောက်သောအခါ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအားလုံးလောက်သည်ပင် အစဉ်အလာ အခွန်အတောက် တံတိုင်းများကိုဖြိုချပြီး၊ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးစနစ် ကျင့်သုံးလာခဲ့ကြတော့သည်။ တံခါးပိတ်မြတ်တော်ပြီး၊ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ အဝင်မခံသော နိုင်ငံများသည်သာ အလွန်အကျွံဆင်းရဲမွဲဝဲဝယ်ကံမှ ရုန်းမထွက်နိုင် ဖြစ်နေရတော့သည်။ အင်တိုက်လိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းလှုပ်ရွားမှုအနေနှင့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့်

ထော်ပိုရေးရှင်းများကို၊ ဘာကြောင့် ပထမဆုံးပစ်မှတ်အနေနှင့် သဘောထားကြပါသနည်း။ အကြောင်းတစ်ခုမှာ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများဘက်မှ အလုပ်မဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများဘက်မှ ကော်ပိုရေးရှင်းများ၏မူမမှန်သော (အကျင့်ပျက်ခြစားသည်ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်သော) အပြုအမူများကို အောင်မြင်စွာ ဖော်ထုတ်ဖွင့်ချနိုင်ခဲ့သည်များ ရှိသည်။ ဤအတွက်ကြောင့် ဂလိုဘယ်လိုက်ရေးရှင်းဖြစ်စဉ်ကြီးမှာ ပိုသန့်သွားသလို ပိုပြီးထက်မြက် သွက်လက်လာသည်ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်ပါသည်။

အမေရိကနှင့် ဥရောပကုမ္ပဏီများဆိုလျှင်၊ လုပ်ခလစာသက်သာသော စက်ရုံများမှ အောက်ခံဝတ်စုံများ၊ အဝတ်အစားများကို ဝယ်ယူလေ့ရှိသည်။ သူတို့ဖောက်သည်စက်ရုံများဘက်မှ ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားများအပေါ် မည်သို့သဘောထားဆက်ဆံကြသည်ကို အလေးထားလေ့ မရှိကြသည်ကများသည်။ ယခု ဤသို့ လက်လွတ်စပယ် မလုပ်ခဲ့ကြတော့။ အလုပ်သမားများအပေါ် ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး လူလိုသူလို ဆက်ဆံမှုရှိမရှိဆိုသည်ကို အလေးထားဆန်းစစ်လာကြသည်။ ဤသည်မှာ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်ရေးရှင်းလှုပ်ရှားမှု၏ကျေးဇူးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

ယခင်က၊ ရေနံကုမ္ပဏီများဆိုလျှင်လည်း ရေနံထွက်ရာနိုင်ငံများမှ ခေါင်းဆောင်များကို လာဘ်ထိုးပြီး၊ အဆင်ပြေသလို ပင်းခုတ်ကြသည်က များသည်။ ယခု ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများက၊ သူတို့အပေါ် တစ်ရံမလပ်စောင့်ကြည့်နေသည်ကို သဘောပေါက်လာကြသောအခါ၊ ယခင်ကလို အလွယ်လမ်းလိုက်ဖို့၊ အနည်းဆုံး နှစ်ကြိမ်မျှ ပြန်စဉ်းစားလာကြသည်။ သို့မဟုတ် မရိုးမသား အပြုအမူများကို သိသိသာသာလျှော့ချလာကြသည်။ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီများဆိုလျှင်လည်း အလားတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်ကဆိုလျှင်၊ မူပိုင်ခွင့်နှင့်ကာကွယ်ထားသော သူတို့ထုတ်လုပ်လိုက်သည့်ဆေးဝါးများကို ကြိုက်စေ့တင်ရောင်းခွင့်ရှိသည်ဟု၊ ခံယူထားကြသည်။ ယခု ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများက၊ ဆေးမဝယ်နိုင်၍ အသက်ဆုံးရှုံးကြရသောသူများ၏ ရင်နင့်ဖွယ်ရာအဖြစ်ဆိုးများကို ထောက်ပြဝေဖန်လာကြသောအခါ၊ သဘောထားပြောင်းလာကြသည်။ အချို့ဆိုလျှင်၊ အမြတ်မတင်ဘဲ ရောင်းချကြသည်များပင် ရှိလာသည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများ၏ အင်တီကော်ပိုရိတ်၊ အင်တီထရိတ်သဘောထားများမှာ အခါခပ်သိမ်းမှန်သည်ဟု၊ ဆိုနိုင်သည်တော့မဟုတ်ပါ။ ၎င်းတို့၏အခြေခံအယူအဆမှာ၊ အရင်းရှင်စနစ်အပေါ် မကျေမချမ်းနိုင်တင်ရှိနေသော အာယာတများမှ၊ ဆင်းသက်လာသည်ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်သည်။ စင်စစ်၊ ဤအာယာတများမှာလည်း အရင်းရှင်စနစ်၏သဘောသဘာဝ

ကို၊ ခြေခြေမြစ်မြစ်နားမလည်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အရင်းရှင်စနစ်၏ခေါင်းကိုင်ဖခင်ကြီးဖြစ်သော အခမ်းစမစ်ကိုယ်တိုင်က၊ ကျင့်ဝတ်ခံစားမှုများကို အလေးထားထည့်တွက်ခဲ့ပြီး၊ လူမှုစွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအထိ ရည်ရွယ်ခဲ့သည်ကို ဆိုခဲ့ပါ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူများကိုယ်တိုင် သိကြဟန်မတူပါ။ ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လိုလားသူများကိုယ်တိုင်က ဆင်းရဲသားများ၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန်နှင့်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းရန် လိုလားချက်ရှိသည်ကိုလည်း နားလည်ကြဟန်မတူပါ။ မိမိတို့ကိုယ်တို့သာ စေတနာရှုပ်ကြီးများ၊ ကယ်တင်ရှင်ကြီးများဟု သဘောပေါက်နေကြဟန် တူပါသည်။

စင်စစ်၊ ကုန်သွယ်ရေးတွင်ရော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင်ပါ၊ လူမှုစွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလှသော အစွမ်းအာနိသင်များ၊ အမှန်ပင်ရှိပါသည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင် မနည်းလှသော အားနည်းချက်များရှိသည်ကိုလည်း ဝန်ခံကြရပါလိမ့်မည်။ ဤသို့သော အားကောင်းချက်၊ အားနည်းချက်များကို စနစ်တကျကိုင်တွယ်နိုင်လျှင်၊ 'လူသားမျက်နှာရှိသော အရင်းရှင်စနစ်' ဖြစ်နိုင်စရာ အလားအလာအပြည့်အဝရှိပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူအများစုကမူ၊ အရင်းရှင်စနစ်ဆိုလျှင် အကောင်းလုံးဝမရှိ။ အဆိုးချည်းသာ တစ်ဖက်သတ်မြင်နေကြသည်။ သို့အတွက်၊ ၎င်းတို့၏အခြေခံသဘောထားကိုယ်တိုင်က၊ လွဲချော်နေသည်ဟု ဆိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြောရလျှင်၊ ကမ္ဘာလုံး၌ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အကျပ်အတည်းမှာ စွမ်းအင်ကုမ္ပဏီများ၏အမှားကြောင့် ပေါ်ထွက်လာရသည်မဟုတ်ပါ။ ဧကန်(၆၊၆) ရောဂါကို ဖန်တီးလိုက်သည်မှာလည်း၊ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီများ မဟုတ်ပါ။ ဤအကျပ်အတည်းနှင့်၊ ဤကပ်ရောဂါဆိုးကြီးကို ကျော်လွှားနိုင်ဖို့ ဆိုသည်မှာလည်း၊ ဆိုခဲ့ပါ စွမ်းအင်ကုမ္ပဏီများနှင့် ဆေးဝါးကုမ္ပဏီများကို အပြစ်ဖို့၊ ရန်လုပ်နေရုံမျှနှင့်ကိစ္စပြီးနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ အမျိုးသားနိုင်ငံ တစ်ခုချင်းအနေနှင့်ရော နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင်ပါ၊ ဝိုင်းဝန်းအဖြေရှာကြရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးပြောင်းလဲစေသည့် ဓာတ်ငွေ့များထုတ်လွှတ်မှုကို၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ စီမံခန့်ခွဲကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းရဲသားများ အသုံးချနိုင်သည့်အဆင့်ရောက်အောင်၊ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ပြန်လည်စိစစ်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်နေကြသူအများစုအနေနှင့်၊ ဂလိုဘယ်စီးပွားရေးကစားပွဲကြီး၏စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းကို ကုမ္ပဏီကြီးများက လူတို့စိတ်ကြိုက်ရေးဆွဲ

နေကြသည်ဟုလည်း၊ ယူဆယုံကြည်နေကြဟန်ရှိသည်။ အကယ်၍ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ အစိုးရများကသာ၊ မှန်ကန်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးနိုင်လျှင်၊ ဂလိုဘယ်အဆင့် ကုမ္ပဏီတော်တော်များများအနေနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းရေးတွင်၊ အရေးကြီးသောအခန်းမှပင် ပါဝင်လာနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ တစ်ခုတော့ရှိသည်။ အချို့သော နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းများမှာ၊ ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားထက်ကျော်လွန်ပြီး၊ မိမိတို့ရှယ်ယာရှင်များ၏ အမြင့်ဆုံးအကျိုးစီးပွားအတွက်၊ အလွန်အကျွံဆောင်ရွက်ကြသည်များရှိသည်။ ဈေးကွက်က သတ်မှတ်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းကိုကျော်ပြီး၊ မိမိတို့စိတ်ကြိုက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသတ်မှတ်နိုင်ဖို့ ကြိုးစားကြသည်များလည်း၊ အမှန်ပင်ရှိသည်။ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း လှုပ်ရှားမှုအနေနှင့်၊ ဤသို့သော် ပူမပုန်သည် အပြုအမူ များကိုသာ၊ အဓိကတိုက်ခိုက်သင့်ပါသည်။

နောက်တစ်ချက် သတိပြုကြဖို့မှာ၊ ဂလိုဘယ်အဆင့်ကုမ္ပဏီကြီးများ အနေနှင့် အကောင်းဆုံးတက္ကနိုလိုဂျီများကို ကိုင်တွယ်အသုံးပြုပြီး၊ အလုပ်အဖြစ်ဆုံး သုတေသနလုပ်ငန်းများကို မွေးထုတ်လျက်ရှိသည်ကို၊ မမေ့ကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကော်ပိုရိတ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့်အတူ ကျွဲကူးရေပါဖြစ်တန်ရာသော တက္ကနိုလိုဂျီဆန့်ကျင်ရေး၊ သုတေသနဆန့်ကျင်ရေးတို့ကို သတိပြုကြဖို့ဖြစ်ပါသည်။

အနှစ်ချုပ်ဆိုရလျှင်၊ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းလှုပ်ရှားမှုမှာ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော အကြောင်းရင်းခံများမှ ပေါ်ထွက်လာသည်မှာ မှန်သော်လည်း၊ အခြေခံအရ ပစ်မှတ်လွှဲချော်မှုများ ရှိသလောက်ရှိနေသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ဘဏ်အလင်းပွင့် ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းသို့

ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်မှာ၊ အင်တီဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း လှုပ်ရှားမှု အနေနှင့်၊ မိမိ၏ကတိကဝတ်များနှင့် ကျင့်ဝတ်တန်ဖိုးများကို၊ ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းဖြစ်စဉ်ကြီးပေါ်သို့ တင်ပေးနိုင်ရန်၊ စည်းရုံးဆော်ငြာရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာလျှင်၊ ဤဖြစ်စဉ်ကြီးက ဆင်းရဲသားများထံမှ အဆင်းရဲဆုံးများ၏ အကျိုးစီးပွားများကို၊ ကူညီဖြေရှင်းပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းမှုကို ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဒီမိုကရေစီ ယုံနှံရေးကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ပြောရလျှင်၊ ဉာဏ်အလင်းခေတ် အမြင်များကို ရပ်တည်ကာကွယ်ပေးနိုင်သော ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ ဒီမိုကရေစီ၊ နိုင်ငံ့ညိုဝါဒ၊ သိပ္ပံနှင့်တက္ကနိုလိုဂျီ၊ လူသားတို့၏ လိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်၊ ဒီဇိုင်းဆင်ထားသော ဂလိုဘယ်စီးပွား

ရေးစနစ် စသော ခေတ်သစ်တန်ဖိုးများကို ကိုယ်စားပြုပုံဖော်မည့် ဂလိုဘယ်လိုက်
လေးရှင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသဘောအားလုံးကို ခြုံငုံမိစေရန် 'ဉာဏ်အလင်းပွင့်
ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း' ဟု ခေါ်လျှင် သင့်မည်ထင်သည်။

ဤသို့ဆိုလျှင်၊ ဆိုခဲ့ပါ ဉာဏ်အလင်းပွင့် ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်း
အနေနှင့်၊ မည်သည့်အရာကို အဓိကအာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသနည်း။ ပထမဆုံးနှင့်
အရေးအကြီးဆုံးမှာ၊ ချမ်းသာသောနိုင်ငံကြီးများ၏ အပြုအမူများအပေါ်
ဖိုးကပ်(စ)လုပ်ကြံဖို့ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ အင်အားအကြီးဆုံးဖြစ်သလို
အထိန်းရခက်သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဖြစ်ပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်
ထောင်စုနှင့် အခြားသော ချမ်းသာနိုင်ငံများအနေနှင့်၊ 'ဆင်းရဲသားများကို
ဆင်းရဲတွင်းမှတက်လာနိုင်စေရန် ကူညီမည်' ဆိုသော၊ ၎င်းတို့၏ တတိကဝတ်
ကို လေးစားကြရပါလိမ့်မည်။ 'လူပယောဂကြောင့်ဖြစ်သော ရာသီဥတု
အပြောင်းအလဲနှင့် ဇီဝအသွင်ကွဲစနစ်ပျက်စီးမှုအပါအဝင် သဘာဝ ပတ်ဝန်း
ကျင်ယိုယွင်းမှုကို ကန့်သတ်သွားမည်' ဆိုသော ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပြောကြား
ထားသည့် ကတိကဝတ်ကိုလည်း၊ လေးစားကြရပါလိမ့်မည်။

ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများအနေနှင့်လည်း အဆိုပါတာဝန်များကို
ကူညီထမ်းဆောင်ကြစေရန် မီးမောင်းထိုးပြကြရပါလိမ့်မည်။ အထူးသဖြင့်
ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများတွင် ပို၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ကြရပါ
လိမ့်မည်။ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပိတ်ဆို့အရေးယူသည်ထက်
ဆင်းရဲပြီး ခေတ်နောက်ကျသောနိုင်ငံများ၊ ဂလိုဘယ်လိုက်လေးရှင်းဖြစ်စဉ်ကြီး
ထဲသို့ ပါဝင်လာစေရန်၊ ကူညီဆွဲခေါ်သင့်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး
အနေနှင့် ဒိုဟာဆွေးနွေးပွဲသဘောတူညီချက်ဖြစ်သော၊ 'ဆင်းရဲနိုင်ငံများ၊ ချမ်း
သာနိုင်ငံများ၏စျေးကွက်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ရေး' ဆိုသည်ကို၊ လက်တွေ့
အကောင်အထည်ဖော်ပြဖို့ လိုပါသည်။

အနီးကပ် အနာဂတ်ကာလအတွင်း၊ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်မှာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို၊ ၎င်း၏အင်ပါယာစိတ်ကူးနှင့် တစ်ကိုယ်တော်ကျိတ်
ခြေလှမ်းများကို အဆုံးသတ်စေပြီး၊ ကမ္ဘာ့မိသားစုနှင့် ပြန်လည်လက်တွဲကာ၊
နိုင်ငံစုံညီဖြစ်စဉ်ကြီးထဲသို့ ပါဝင်လာစေရေးအတွက် မိအားပေးကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။
နီယိုကွန်ဆာဗေးတစ်များ အခါပေးနေကြသော၊ ယူအက်(စ)အင်ပါယာဆိုသည်မှာ
စိတ်ကူးယဉ်၊ တိမ်းမူးဖွယ်ရာ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်သော်လည်း၊ အလွန်အန္တရာယ်
ကြီးလှပါသည်။ စင်စစ်၊ နီယိုကွန်များအနေနှင့် ယနေ့ခေတ်ပြိုင်ကမ္ဘာ၏ အခြင်း
အရာနှစ်ရပ်ကို၊ မဆုပ်ကိုင်မိသောကြောင့်သာ အင်ပါယာဆေးညှန်းကို အာရုံ
ကျနေကြခြင်း၊ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပထမအခြင်းအရာမှာ၊ အမေရိက၏စီးပွားရေးဝါဝါနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ယနေ့ အမေရိက၏လူဦးရေမှာ၊ ကမ္ဘာ့လူဦးရေတစ်ခုလုံး၏ ၄.၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိပြီး ဝင်ငွေအဆင့်မှာလည်း၊ (ဝယ်အားယှဉ်မျှဦးနှင့် တွက်လျှင်) တစ်ကမ္ဘာလုံးဝင်ငွေ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိပါသည်။ ခရစ်နှစ် ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်ရောက်လျှင်၊ အမေရိက၏လူဦးရေမှာ အနည်းငယ်ကျသွားစရာရှိပြီး၊ ဝင်ငွေအချိုးကမူ သိသိသာသာလျော့သွားစရာ ရှိသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးဝင်ငွေစုစုပေါင်း၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိတော့မည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ဤအချက်က ဘာကိုဖော်ပြနေသနည်းဆိုလျှင်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အင်ပါယာခြေလှမ်းများလှမ်းနိုင်ရန်၊ လုံလောက်သော လူအရေအတွက်နှင့် စီးပွားရေးအင်အား မရှိဆိုသော အဖြေ ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ ရင်ဆိုင်နေရသော အီရတ်စစ်ပွဲမှာပင်၊ လူအား၊ ငွေအားတို့ အထိနာလှပြီဖြစ်ရာ၊ အင်ပါယာစစ်ပွဲမျိုး တိုက်ဖို့ မလွယ်သည်ကို၊ အလွယ်တကူမှန်းဆနိုင်ပါသည်။ အမေရိကအနေနှင့် စစ်တိုက်ဖို့၊ လူထုထံမှ အခွန်တိုးကောက်ဖို့ မလွယ်လှအောင်ရှိရာ၊ ဘု(ရှ)အစိုးရမှာ ဘတ်ဂျက်လိုငွေဖြင့်သာ စစ်ရိတ်တိုဖြေရှင်းနေရသည်။ အကယ်၍ အင်ပါယာခြေလှမ်းများကိုသာ မျက်ကန်းတစ္ဆေမကြောက် လှမ်းခဲ့လျှင်၊ ဘတ်ဂျက်လိုငွေမှာ ယခုထက်အဆများစွာ အခြေအနေ ဆိုးသွားနိုင်သည်။

ဒုတိယအခြင်းအရာမှာ၊ အမေရိက၏ စစ်ပါဝါနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ အမေရိကအနေနှင့် အလွန်ကြီးမားသောစစ်ပါဝါကို ပိုင်ဆိုင်ထားသော်လည်း၊ စစ်ပါဝါသုံးပြီး နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်မူ၊ ကြီးကြီးမားမားအောင်မြင်မှု မရှိသေးဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ဤအချက်ကိုလည်း၊ အီရတ်စစ်ပွဲက ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။ အမေရိကအနေနှင့်၊ အီရတ်ကို အလွယ်တကူအနိုင်ရခဲ့သည်မှာ၊ မှန်ပါသည်။ သို့သော် ယခုတိုင် မအုပ်ချုပ်နိုင်သေး။ အီရတ်လူထုက ယူအက်(စ)တပ်ဖွဲ့များကို လွတ်မြောက်ရေးတပ်သားများအဖြစ်၊ ကြိုဆိုကြသည်မဟုတ်။ သိမ်းပိုက်သူများအဖြစ်သာ ရှုမြင်ကြသည်။ နိုင်ငံခြား သိမ်းပိုက်မှုကို အသာတကြည်သည်းခံသောဖြစ်ရပ်များ၊ လွန်ခဲ့သော ရာစုဝက်ကျော်ကတည်းက ဆုံးခန်းတိုင်ခဲ့ပြီကို၊ နီယိုတွန်များ မေ့လျော့သွားခဲ့ကြဟန်တူပါသည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသားရေးဝါဒကို လျော့တွက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ စင်စစ်၊ အမျိုးသားရေးဝါဒမှာ ၂၀ ရာစု တစ်ခုလုံး အင်အားကောင်းခဲ့ပြီး၊ ယနေ့ ၂၀ ရာစုအထိပါ ရှင်သန်

နေဆဲ နိုင်ငံရေးအိုင်ဒီအိုလိုဂျီတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများတွင် ပို၍ပင် ရှင်သန်အားကောင်းနေဆဲ ဖြစ်သည်။

၇(၅)အစိုးရ၏ တစ်ကိုယ်တော်ကျိတ်ဝါဒနှင့် စစ်ဝါဒကို လောင်စာ ဖြည့်ပေးနေသော၊ ဩဇာကြီးသည့် အင်အားတစ်ရပ်လည်း ရှိပါသေးသည်။ ဤအင်အားစုနှင့် ပတ်သက်ပြီး၊ အတော်စောစောပိုင်းကပင် ခိုင်မမ်း သံဖမ်း ပြောခဲ့ဖူးပါသည်။ အခြားမဟုတ်၊ အမေရိကန် လူထုတော်တော်များများ၏ စိတ်ထဲတွင်စွဲနေသော အယူသီးမှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သူတို့တစ်တွေက အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို အကဲဖြတ်ရာတွင်၊ အမျိုးသားရေးအကျိုးစီးပွားကို မကြည့်ဘဲ၊ သမ္မာကျမ်းစာလာ ကမ္ဘာ့ပျက်ဟောကိန်းနှင့် ဆက်စပ်ကြည့်တတ်ကြသည်။ အီရတ်စစ်ပွဲ၊ အာဖဂန်နစ္စတန်စစ်ပွဲတို့ ပေါ်ထွက်လာသောအခါ၊ အရေအတွက်မနည်းလှသော ခရစ်ယာန်အခြေခံဝါဒီများက၊ သမ္မာကျမ်းစာဖြင့် လက်တွေ့နိုင်ငံရေးကို ချဉ်းကပ်ကြည့်လာကြသည်။ 'အကြမ်းဖက်ဝါဒ ရှေ့ရောက်လာခြင်းနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းပဋိပက္ခများမှာ၊ 'ကမ္ဘာမပျက်မီ အကောင်းနှင့် အဆိုးတို့၏ နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲ'(Armageddon)ကို ထပ်ဟပ်လိုက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်သလော-ဟု မေးခွန်းထုတ်လာကြသည်။ ဤအလားအလာကို ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ရေးသော စိတ်ကူးယဉ်ဝတ္ထုတွေလည်း၊ ဟောတစ်အုပ် ဟောတစ်အုပ်ဆိုသလို ထွက်လာပြီး၊ အားလုံးလောက် အရောင်းသွက်စာရင်းဝင်တွေ ဖြစ်လာသည်။ ပြောရလျှင်၊ ဤသို့သောယုံကြည်မှုနှင့် စစ်ပွဲတိုထောက်ခံကြသူများမှာလည်း၊ ၇(၅)ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ထဲမှ မသေးငယ်လှသောအင်အားစုဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

သည်လိုနှင့်၊ အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝါဒမှာ တစ်ကိုယ်တော်ကျိတ်ဝါဒ၊ ခေတ်သစ်နယ်ချဲ့ဝါဒတို့ဘက် သွေဖည်သွားရုံမျှမက၊ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ဘာမျှ မဆိုင်သော ဘာသာရေးအစွဲအလမ်းတစ်ခုနှင့်ပါ ဆက်စပ်လျက်ရှိလာတော့သည်။ သို့နှင့်အမျှ၊ ကမ္ဘာကြီးအတွက် အန္တရာယ်မှာလည်း ပိုနက်ရှိုင်းလာသလို၊ ပို၍လည်း အဆတိုးလာရတော့သည်။

သမိုင်းထဲက စိန်ခေါ်ချက်များ

ပြီးခဲ့သော ရာစုနှစ်ခုကို ပြန်ကြည့်လိုက်လျှင်၊ ကမ္ဘာလုံး၌ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝမှုအလားအလာများ အရှိန်ရလာခဲ့ပြီဟု၊ ယေဘုယျ ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ ဤကာလရှည်ကြီးကို ဖြတ်သန်းခဲ့ကြရသော မျိုးဆက်အသီးသီးမှာ၊ သူ့ခေတ်နှင့်လူ မသေးငယ်လှသော စိန်ခေါ်ချက်များကို၊ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်သာ

ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့ထဲမှ အချို့သောမျိုးဆက်များမှာ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ၊ ဖက်ဆစ် ဝါဒနှင့် ၂၀ ရာစု ငါမင်းငါချင်းဝါဒအမျိုးမျိုး၏၊ သူမတူသော ရက်စက် ကြမ်း ကြုတ်မှုမျိုးစုံနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး၊ လူသားတို့၏ကောင်းမြတ်မှုနှင့် ဆင်ခြင်တုံ တရားကို ဆက်လက်ဆွဲဆန့်နိုင်ရန်၊ ကျားကုတ်ကျားခဲ ကြီးစားခဲ့ကြရသည်။ အချို့သောမျိုးဆက်များကမူ သူတို့ထက်စာလျှင်၊ ကံကောင်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။ စစ်မက်ဘေးရန်များနှင့် အထိုက်အသင့်တင်းဝေးပြီး၊ ပိုမိုအစွမ်းထက် သော ခေတ်မီလက်နက်ကိရိယာများကို ကိုင်တွယ်အသုံးပြုခွင့်ရကာ၊ လွတ်လပ် မှုနှင့် ဆင်ခြင်တုံတရား၏ ပိုင်နက်နယ်မြေကို ချဲ့ထွင်နိုင်ရေးအတွက်၊ အခွင့် အလမ်းကောင်းများ ရရှိခဲ့စားနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ယနေ့ ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်၏ အခြေအနေသည်ကော၊ မည်သို့ရှိပါ သနည်း . . . ။ ကျွန်တော်တို့အရင်မျိုးဆက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင်၊ အထိုက်အလျောက် ငြိမ်းချမ်းသောပတ်ဝန်းကျင်ကို မျက်မှောက်ပြုခွင့် ရပါသည်။ သို့သော်၊ ကျွန်တော်တို့ မျက်မှောက်ပြုနေရသော ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ၊ ခိုင်ခိုင်မာမာ ကြီးတော့လည်းမဟုတ်။ အချိန်ပစ္စေ့ စစ်ပွဲများသို့ဦးတည်သွားနိုင်သည့် အလွန် အကဲဆတ်သောအခြေအနေဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ တစ်ဖက်တွင် အကြမ်းဖက် ဝါဒကရှိနေပြီး၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် အိုးရွဲကို စလောင်းရွဲနှင့်ဖုံးဖို့၊ အားသန် နေသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ စစ်ရေးက တုံ့ပြန်မှု ရှိနေသည်။ မည်သို့ ပင်ဆိုစေ၊ ဤမျှအကဲဆတ်သော အခြေအနေမှာပင် အစွန့်ရည်ကြာတည်တန့် ခိုင်မြဲနိုင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို၊ တည်ဆောက်နိုင်စွမ်းသော အခွင့်အလမ်း တစ်ခုကား၊ ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် အမှန်ပင်ရှိနေပါသည်။ ဆင်းရဲမဲ့ထေမှုကို အဆုံးသတ်အမြစ်ဖြတ်နိုင်စရာရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့ခေတ်၏ မဟာအခွင့် အလမ်းကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခွင့်အလမ်းကြီးကိုသာ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆုပ်ကိုင်နိုင် လျှင်၊ သန်းပေါင်းများစွာ၏အတိဒုက္ခကို ဖယ်ရှားပေးနိုင်ရုံမျှမက၊ လူသားတစ်ရပ်လုံး ချမ်းသာပျော်ရွှင်ရေးအတွက်၊ စီးပွားရေးအခြေခံကောင်းများ ပျံ့နှံ့စေနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမက ဒီမိုကရေစီရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ခေတ်မီသိပ္ပံနှင့် တက္ကနို လိုဂျီများ ရှင်သန်အားကောင်းရေးဆိုသော၊ ဉာဏ်အလင်းခေတ်၏ အခြားသော ရည်မှန်းချက်များကိုလည်း မြှင့်တင်အားဖြည့်ပေးရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်။

ဤနေရာတွင် စောဒကတက်စရာမေးခွန်းတစ်ခုကား၊ အမှန်ပင်ရှိလာ ပါသည်။ အတွင်းကျုံး အမြင်ကျဉ်းပြီး၊ ရုပ်အစွဲသန်လွန်းသော မျက်မှောက်ခေတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့်၊ ဆင်းရဲမဲ့အဆုံးသတ်ရေးဆိုသော လူတိုပီယာ ဆန်သလိုရှိသည့် လူမှုတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်ကြီးကို၊ သက်ဝင်ယုံကြည်စွာ ဖက်ပွေ့နိုင်ကြပါမည်လော . . . ။ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကိုသာ ရှေ့တင်တတ်ပြီး

အမြင်တိုလေ့ရှိသော မျက်မှောက်ခေတ် ချမ်းသာနိုင်ငံများအနေနှင့်၊ သူတို့နှင့် မဆိုင်ဟု ယူဆနေကြသော ဆင်းရဲသားများအရေးကို၊ စိတ်ရောကိုယ်ပါနှစ်မြုပ် ကူညီကြပါမည်လော...။ ကျွန်တော်တို့ရှေ့မှ မျိုးဆက်များ၏ သူတို့ခေတ် စိန်ခေါ်ချက်များအပေါ် တုံ့ပြန်ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရုံတွင်၊ ပေးခွန်း၏အဖြေတို့ ရှာဖွေ တွေ့ရှိနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ သူတို့ ဘာတွေလုပ်ခဲ့ကြသနည်း။ ဘယ်လို ရင်ဆိုင် ခဲ့ကြသနည်း။ ရုန်းကန်တိုက်ပွဲဝင်မှု စည်းရုံးဆွဲဆောင်မှု၊ စိတ်ရှည်သည်းခံမှု စသဖြင့် နည်းမျိုးစုံသုံးပြီး၊ သမိုင်း၏မှန်ကန်မွတ်မြတ်သည်ဘက်မှ ရပ်တည်ခဲ့ ကြသည်ကို ထင်ထင်ရှားရှားတွေ့နိုင်ပါသည်။ ဤသဘောကို သူတို့တစ်တွေ ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြသော စိန်ခေါ်ချက်ကြီးသုံးရပ်ဖြင့်၊ သာဓကတင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤသာဓကများသည်ပင်၊ ကျွန်တော်တို့အတွက် စိတ်ဓာတ်တက်ကြွဖွယ်ရာ လမ်း ပြချက်များလည်း၊ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်စနစ် နိဂုံးချုပ်ခြင်း

၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင်၊ လူ့သမိုင်း၏အရေးကြီးသော မှတ်တိုင်တစ်ခုဟု ဆိုရမည်။ လူ့ရှားမှုကြီးတစ်ခု စတင်သန္ဓေတည်လာခဲ့ပါသည်။ ပြစ်သစ်အမျိုး သားလွတ်တော်က နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးဥပဒေကို ချမှတ်အတည်ပြုပြီး ဉာဏ် အလင်းခေတ် အမြင်တစ်ရပ်ကို၊ တရားဝင်ထုတ်ဖော် ကြေညာလိုက်ခြင်းဖြစ် ပါသည်။ ဤကြေညာချက်က၊ 'လူသားတိုင်းမှာ လွတ်လပ်စွာဖွေးဖွားလာကြ သည်ဖြစ်၍၊ တန်းတူညီမျှသောအခွင့်အရေးများ ပိုင်ဆိုင်ရပေမည်' ဟုဆိုသည်။ ဤအချိန်မှာ၊ ကမ္ဘာကြီး၏ ယဉ်ကျေးသည်ဟုဆိုသော နိုင်ငံကြီးများကိုယ်တိုင်က၊ 'ကျွန်စနစ်'ကို တရားဝင်ခံယူထားကြချိန် ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန်၊ အော်တို မင်နှင့် အင်ပါယာအားလုံးလောက်က၊ ကျွန်စနစ်ဆိုးကို ဖြန့်ရေလျှက်ရေ တွင် သုံး နေကြချိန်ဖြစ်သည်။ ဤလိုကာလမျိုးတွင်၊ 'ကျွန်' များကို 'လူသား' အဖြစ် သိမှတ်လက်ခံပြီး၊ လူသားအခွင့်အရေး အပြည့်အဝရရှိရေးအတွက် ဆော်ဩ လိုက်ကြသည်မှာ၊ အလွန်တော်လှန်ရေးကျသော ကြွေးကြော်သံဟု ဆိုရပါလိမ့် မည်။

ပြင်သစ်လွတ်တော်မှ စတင်လိုက်သော၊ ဆိုခဲ့ပါ လွတ်လပ်ရေးကြွေး ကြော်သံမှာ အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားကိုဖြတ်ပြီး၊ လန်ဒန်သို့ရောက်သွားခဲ့သည်။ တောမတ်ကလပ်ဆန် ဦးဆောင်သော၊ 'အကြမ်းဖက်မှုနှင့်စစ်ကိုအပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်သော ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းဝင်' များက၊ 'ကျွန်ကုန်ကျစနစ် ထိထိရောက် ရောက် ဖျက်သိမ်းရေးကော်မတီ' တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းထူထောင်လိုက်ကြသည်။

သူတို့ထစ်တွေက၊ ကျွန်စနစ်နှင့် ကျွန်ကုန်ကူးမှုကို ကျင့်ဝတ်ရှုထောင့်၊ ဘာသာ
 ရောနှောထောင့်တို့မှ အကြီးအကျယ်ဝေဖန်ရှုတ်ချခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ် လူကုတ်
 အသိုင်းအဝိုင်းက၊ 'ပညာတတ်လူငယ်တစ်စု၏ စိတ်ကူးယဉ်လှုပ်ရှားမှု'ဟု၊
 ခပ်နှိပ်နှိပ်ဆိုခဲ့ကြသည့်တိုင်း သမိုင်းဆရာ ဟပ်တောမတ် ကမူ ဤသို့ အမှတ်
 ပေးဖော်ပြခဲ့သည်။ 'ဤအရေးတော်မှာ၊ နောင်ရှင်သန်လာမည့် ပရဟိတလှုပ်
 ရှားမှုကို စတင်မွေးဖွားပေးလိုက်သော၊ ပထမဆုံး လူထုလှုပ်ရှားမှုကြီးပင် ဖြစ်
 သည်'ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုစဉ်က လှုပ်ရှားမှုခေါင်းဆောင် ကလပ်ဆန်၏ မိတ်ဆွေ
 တစ်ဦးဖြစ်သူ ဝီလျပ်ဝင်(လ)ဘာဖို့(စ်) မှာ၊ နောင်နှစ်ပေါင်းအစိတ်ကြာသော
 အခါ ဗြိတိသျှပါလီမန် သူရဲကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်။

စင်စစ်၊ ဗြိတိန်တွင် ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု စတင်ပေါ်ထွက်
 လာချိန်က၊ ဗြိတိသျှစီးပွားရေးမှာ ကျွန်စနစ်အပေါ် အခြေပြုလည်ပတ်လျက်
 ရှိနေသည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုက၊ ဗြိတိသျှ၏ ကုန်သွယ်ရေးအကျိုး
 စီးပွားကိုလည်း ထိခိုက်နစ်နာစေသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ထက် လှုပ်ရှားမှု
 ကိုယ်တိုင်သည်လည်း၊ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားထက် လူလူချင်းစာနာထောက်ထားမှုကို
 ရှေ့တင်ထားသော ကျင့်ဝတ်သဘောက၊ ဦးဆောင်သည်ဖြစ်ရာ လူကြိုက်မများ
 လှသောလှုပ်ရှားမှုဟု ဆိုရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ ဝင်(လ)ဘာဖို့(စ်)၏ ရန်သူ
 တစ်ဦးကဆိုလျှင်၊ 'အာဖရိကန်တစ်ယောက်အနေနှင့်၊ ကျွန်အဖြစ် အရောင်းချ
 မခံရလျှင်လည်း သက်သာဖွယ်မရှိ။ မိမိဒေသမှာပင် ကျွဲလို နွားလို အသတ်ခံ
 ရရုံသာ ရှိလိမ့်မည်'ဟု စောဒက တက်ဖူးသည်။ ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးမှာ၊
 သိတိုရီအရ နှီးမွမ်းဖွယ်ရာဖြစ်သည့်တိုင်း လက်တွေ့တွင် ဆန့်ကျင်ဘက်အကျိုး
 ဆက်တွေသာ ရလိမ့်မည်ဟု၊ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ ယခုခေတ် နိုင်ငံတကာ
 ကူညီထောက်ပံ့ရေး အစီအစဉ်များကို၊ ဆန့်ကျင်သူများ၏ဆင်ခြေအတိုင်း ဖြစ်
 ပါသည်။ 'နိုင်ငံတကာအကူအညီမှာ အကျိုးထက် အဆိုးသာရှိလိမ့်မည်' ဆို
 သော တစ်ဖက်စောင်းနင်းဆင်ခြေများ ဖြစ်ပါသည်။

သို့နှင့်တိုင် ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းရေး၊ လွတ်လပ်ရေးဝါဒီများကမူ မိမိတို့
 အရေးတော်အတွက်၊ မဆုတ်မနစ်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။
 နောင်လာမည့်ဆယ်စုအတွင်း အလှည့်အပြောင်းများ၊ အကွေ့အကောက်များ၊
 အလိမ်အညာများကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည်တိုင်း၊ နောက်ဆုံး ကျွန်စနစ်ကိုရော၊
 ကျွန်ကုန်ကူးမှုကိုပါ အောင်မြင်စွာဖျက်သိမ်းနိုင်ခဲ့သည်သာ ဖြစ်သည်။ ၁၈၀၇
 ခုနှစ် နပိုလီယန်စစ်ပွဲများကာလအတွင်းမှာပင်၊ ဗြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်း
 ကျွန်စနစ်ကိုဖျက်သိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ စပိန်၊ ဩစတြီးယား၊
 ပရပ်ရှား၊ ရုရှားနှင့် ပေါ်တူဂီတို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော၊ ၁၈၁၅ ဗီယင်နာ

ကွန်ဂရက်တွင် ကျွန်ကုန်ကူးမှုကိုစွန့်လွှတ်ကြောင်း၊ အဆိုပါနိုင်ငံများက ကြေညာ
ကတိပြုခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံး ၁၈၃၃ ခုနှစ်အရောက်တွင်၊ ကျွန်စနစ်ကို
တရားဝင် အပြီးတိုင်ဖျက်သိမ်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မူလစတင်စဉ်က ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာ
မရှိဟုယူဆခဲ့ကြသော လှုပ်ရှားမှုကြီးတစ်ခု၊ အဆုံးတစ်နေ့ အောင်ပွဲရခဲ့ကြောင်း
သမိုင်းသက်သေ ဖြစ်တော့သည်။

ကိုလိုနီစနစ် နိဂုံးချုပ်ခြင်း

ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းအပြီး နှစ်ပေါင်းတစ်ရာနီးပါးမျှကြာသောအခါ၊
နောက်ထပ်အရေးကြီးသည့် လှုပ်ရှားမှုကြီးတစ်ခု၊ ပေါ်ထွက် လာခဲ့ပါသည်။
ပိုဟန်ဒက်(စ)တရပ်ချန်ဂနီ ဦးဆောင်သော အိန္ဒိယအမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး
လှုပ်ရှားမှုကြီး ဖြစ်သည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုကြီး စတင်စဉ်ကလည်း၊ လက်တွေ့
မကျသော ယူတိုပီယာစိတ်ကူးတစ်ခုအဖြစ်သာ၊ တော်တော်များများက ယူဆ
ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှအင်ပါယာဘက်မှ ကြည့်လျှင်လည်း၊ အိန္ဒိယမှာ မိမိတို့
အင်ပါယာသရဖူထက်မှ အတောက်ပဆုံးရတနာတစ်ခုဖြစ်ရာ၊ ဘယ်လိုမှ
လက်လွတ်ခံချင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ သို့ဖြင့်၊ ဝန်စတန်ချာချီနှင့် သူ၏လုပ်ဖော်
ကိုင်ဖက်များအမြင်တွင်၊ လှုပ်ရှားမှု၏ဦးစီးပုံကိုင် ဂန့်ကြီးမှာ ဗြိတိသျှအင်ပါယာ
ကို မောက်မော်စော်ကားသော ဟိန္ဒူဖက်တစ်ပါးလိုသာ၊ ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။

သို့နှင့်တိုင်၊ ဂန့်ကြီးဦးဆောင်ခဲ့သောလှုပ်ရှားမှုမှာ ကိုလိုနီအစိုးရတွင်
ကျရောက်နေခဲ့ရသော သန်းပေါင်းမြောက်မြားစွာအတွက်၊ ဉာဏ်အလင်းဖွင့်
ပေးလိုက်သော စေ့ဆော်မှုကြီးတစ်ခု၊ ကောင်းကောင်းဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ယခု
အခါ ဂန့်ရော၊ သူ၏လှုပ်ရှားမှုသည်ပါ၊ သမိုင်းကမ္မည်းထက်တွင် အခိုင်အမာ
တည်ရှိနေပြီဖြစ်သော မှတ်တိုင်တစ်ခု၊ ဖြစ်လာခဲ့ပါပြီ။ လူထု၏စွဲမြဲထက်သန်
မှုဖြင့်၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုဟူသမျှကို အကြမ်းမဖက် အောင်ပွဲဆင်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။
အိန္ဒိယနိုင်ငံကြီးကို၊ ကိုယ့်ခြေထောက်ပေါ် ကိုယ်တိုင်အမှီခိုကင်းကင်းရပ်တည်
နိုင်ကြောင်း၊ ပြသနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲတွင်းမှ မတက်နိုင်သော လတ်နိဂ့်
များမှအစ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးမျှတမှုများကို
ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ စင်စစ်၊ ဂန့်ကြီး၏အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး
လှုပ်ရှားမှုမှာ၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောလူသားအားလုံး၏ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး
လွတ်လပ်မှုအခြေခံမှ အမြစ်တွယ်ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်း
ဆိုရလျှင် ကိုလိုနီစနစ်ကို အပြီးတိုင်နိဂုံးချုပ်စေခဲ့သော၊ လူသားတို့၏ လွတ်လပ်
ရေးလှုပ်ရှားမှုကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ချမ်းသာသော ကမ္ဘာမှာ၊ ကျီအင်ပီ၏ ၀. ၇ ရာခိုင်နှုန်းမျှလောက်သော ငွေကြေးဖြင့်၊ သန်းနှင့်ချီရှိနေသော အလွန်အကျွံဆင်းရဲမှု ချောက်ကမ်းပါးထဲမှ လူသားများကို၊ အမှန်တကယ်ဆွဲတင်နိုင်ပါမည်လော...။ ကျွန်တော်တို့ ပျက်ပျောက်ပြုနေကြရသော လှုပ်ရှားမှုကြီးကို သံသယရှိလျှင်၊ သမိုင်းထဲမှ (ဖော်ပြခဲ့ပြီး)လှုပ်ရှားမှုကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်အကဲဖြတ်ကြည့်သင့်ပါသည်။ ကျွန် စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးသည်လည်းကောင်း၊ ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းရေးသည်လည်း ကောင်း၊ စတင်ခါစက ပျော်လင့်ချက်မရှိဟု ယူဆခဲ့ကြသည်က၊ များပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်၊ အဆုံးတစ်နေ့ရောက်သောအခါတွင်မူ မလွဲမသွေအောင်ပွဲရခဲ့သည် သာ၊ ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ ကျွန်တော်တို့လှုပ်ရှားမှုသည်ကော၊ ဘာကြောင့် အောင်ပွဲမရရမည်နည်း။ ကျွန်တော်တို့တွင် ဉာဏ်အလင်းခေတ်အမွေများ ရှိသည်။ တောက်ပသော သမိုင်းအစဉ်အလာရှိသည်။ ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် မဆုတ်မနစ်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ဖို့သာ လိုပါသည်။

နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့် အသားအရောင်ခွဲခြားမှုဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှု

ဂန္တီကြီး၏ အကြမ်းမဖက်ရေးလှုပ်ရှားမှုအောင်ပွဲမှာ၊ နောင်လာမည် မျိုးဆက်များ၏လှုပ်ရှားမှုအတွက် အခိုင်အမာသက်သေပြလိုက်သလို ဖြစ်လာ ခဲ့ပါသည်။ 'လောကလုံးသဘောဆောင်သော တန်ဖိုးများကိုသာ၊ ဝိုင်ခိုင်ဟာမာနှင့် မဆုတ်မနစ်ရပ်မံနိုင်လျှင်၊ အားနည်းသူက အားကြီးသူကို အောင်နိုင်ရာသည်'ဟု၊ ဂန္တီကြီးက လက်တွေ့ပြခဲ့သည်။ စင်စစ်၊ ဂန္တီ၏ အိန္ဒိယလွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်း မှုမှာ၊ အခြေခံကျကျပြောရလျှင် လူသားတို့၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လှုပ်ရှားမှုများအတွက်၊ ဆင်နွှဲကြရသော အရေးတော်ပုံကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ဂန္တီ၏ ဤအမွေကို ကိုင်စွဲပြီး၊ နောင်နှစ်ပေါင်း ၃၀ နီးပါးမျှကြာသောအခါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်၊ မာတင်လူသာကင်း(ဂျူနီယာ) ဦးဆောင်ခဲ့သော နိုင်ငံသားအခွင့် အရေးလှုပ်ရှား မှု ပေါ်ထွက်လာသည်။ နောက်ထပ် နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ကြာသောအခါ၊ တောင် အာဖရိကနိုင်ငံတွင် နယ်လဆင်မင်ဒဲလားဦးဆောင်မှုဖြင့် ဆင်နွှဲသော 'အသား အရောင်ခွဲခြားမှု ဆန့်ကျင်ရေး' တိုက်ပွဲက၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဆီသို့ ငြိမ်းချမ်းစွာ အသွင်ပြောင်းပေးနိုင်ခဲ့သည်။

ပြောရလျှင်၊ 'ကင်း'မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ 'ဂန္တီ' ဟု ဆိုနိုင်သူပင် ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်က ရေးခဲ့သော သူ၏စာတစ်ပုဒ်တွင်၊ ယခုလို ဖော်ပြ ခဲ့ဖူးသည်။ 'ဂန္တီကြီးကား မေတ္တာတရားနှင့်အကြမ်းမဖက်ရေးလမ်းကြောင်းကို အထူးအလေးထားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ရှာဖွေနေသော လူမှုပြုပြင်ပြောင်း

လဲရေးအတွက်၊ ဂန္ဓိ၏နည်းလမ်းမှာ အလျော်ကန်အသင့်မြတ်ဆုံးဟု ကျွန်တော်
 ရှာဖွေတွေ့ရှိလိုက်သည်။ ဤစာရေးပြီး နောက်တစ်နှစ်မှာပင် တင်းတစ်ယောက်
 အိန္ဒိယရောက်သွားပြီး 'အကြမ်းမဖက်ရေးလမ်းကြောင်း'ကို တိုယ်တိုင်တိုယ်ကျ
 လေ့လာခဲ့သည်။ သူ၏ကျော်ကြားထင်ရှားလှသော 'ကျွန်ုပ်တွင် အိပ်မက်တစ်ခု
 ရှိသည်' (I Have a Dream) အက်ဆေးတွင်၊ ကင်းတ ဉာဏ်အလင်းခေတ် အ
 မွေနှင့် အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်းကို အခြေခံပြီး ဤသို့
 ရေးသားခဲ့သည်။

"ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံကို စတင်ပန္နက်ချခဲ့ကြသော၊ ခေါင်းကိုင်မိသကား
 ကြီးများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်းနှင့် လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်းပါ
 တောက်ပြောင်သောစကားလုံးများသည်ပင်၊ အမေရိကန်နိုင်ငံသား
 အားလုံးအတွက် အမွေချန်ပေးထားခဲ့သော ကတိကဝတ်များ၊ ဖြစ်ပေ
 သည်။ ဤကတိကဝတ်များက 'လူသားတိုင်း ဘဝ၏အခွင့်အရေးများကို
 အညီအမျှ ရစေရမည်၊ လွတ်လပ်မှုကို ခံစားစေရမည်၊ ပျော်ရွှင်
 ချမ်းမြေ့မှုကို ရှာဖွေခွင့်ရှိရမည်။ မည်သူမျှ အငြင်းပယ်မခံစေရ
 . . . 'ဟု အတိအလင်းကြေညာထားခဲ့သည်။ ယနေ့ အမေရိကတွင်မူ၊
 အသားအရောင်မတူညီမှုဆိုသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့်၊ အဆိုပါ ကတိ
 ကဝတ်များကိုဖြည့်ဆည်းဖို့၊ ပျက်ကွက်လျက်ရှိနေပေပြီ။ ဖြစ်သင့်
 ဖြစ်ထိုက်ပါ၏လော . . . "

ပြောရလျှင် ကျွန်စနစ်၊ ကိုလိုနီစနစ်နှင့် အသားအရောင်ခွဲခြားမှုစနစ်
 ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင်၊ တူညီသောအခြေခံတစ်ခု အမှန်ပင်ရှိနေပါ
 သည်။ ဆင်းရဲသားနင်းပြားများ၊ အကူအညီကင်းမဲ့နေသူများ၊ အငြင်းပယ်ခံများ
 အတွက် တရားမျှတမှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ဖို့ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအခြေခံ
 ရည်မှန်းချက် ပြည့်ဝနိုင်စေရေးအတွက်၊ နိုင်ငံရေးလည်းလိုပါသည်။ ပညာရေး
 လည်း လိုပါသည်။ ဘာသာရေးနှင့်၊ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအဆုံးအမများလည်း
 လိုပါသည်။ ဆိုခဲ့ပါလျှင်ရှားမှုကြီးများမှာ မူလစတင်ခါစက၊ စိတ်ကူးယဉ်
 ဆန်သလို ရှိကောင်းရှိမည်ဖြစ်သည့်တိုင်း၊ အဆိုပါလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်
 ဆည်းပြီး မဆုတ်မနစ်ကြီးပမ်းကြလျှင်၊ အသေအချာပင် အောင်ပွဲရနိုင်ပါသည်။
 ယနေ့၊ ကျွန်တော်တို့မျက်မှောက်ပြုနေရသော ဆင်းရဲမှုအဆုံးသတ်ရေး
 လှုပ်ရှားမှုကြီးသည်လည်း၊ ဤအတိုင်းပင် ဖြစ်ပါသတည်း။

ကျော်ဝင်း
 ၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၀၆